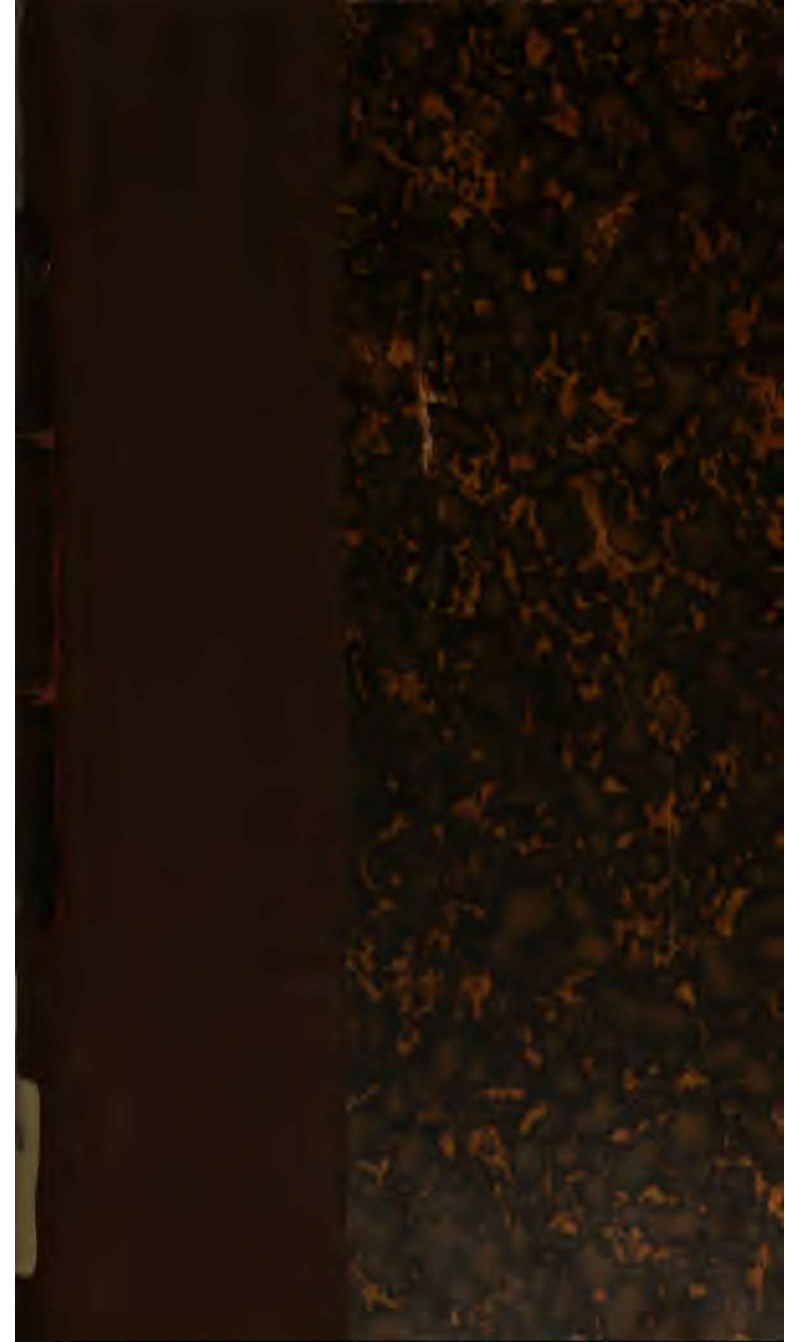

יהוה

INSTITVTIO THEOLOGICA
ANDOVER FVNDATA MDCCCVII.

Ps. CXIX. 169.
כדברך הבינני

JOH. XVII. 17.
ὁ λογος ὁ σος αληθεια εστι

ΑΚΡΟΓΩΝΙ- ΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

יהוה

INSTITVTIO THEOLOGICA

ANDOVER FVNDATA MDCCCVII

Ps. CXIX
169.
כדברך
הבינני

JOH. XVII.
17.
ὁ λογος
ὁ σος
αληθεια
εστι.

ΑΚΡΟΓΩΝΙ ΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

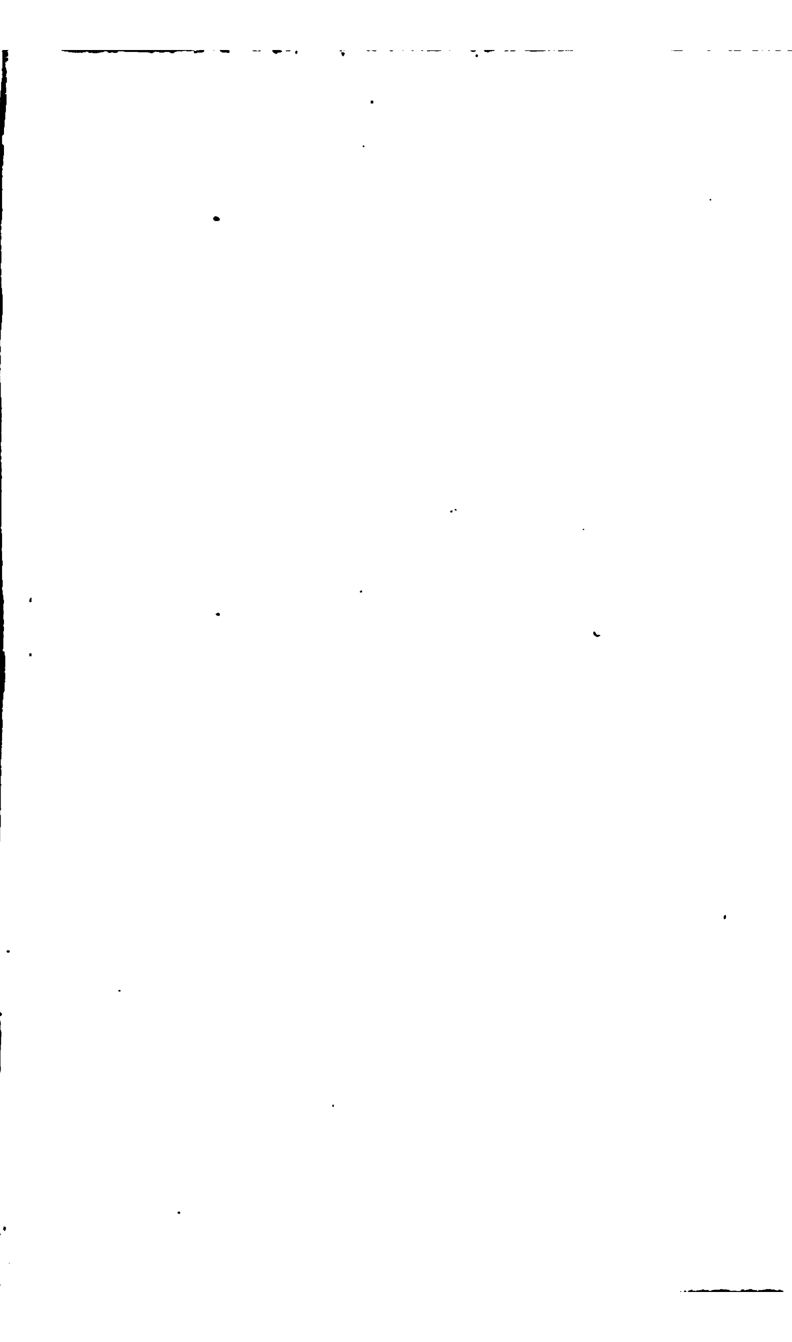

DIONYSI

HALICARNASENSIS

ANTIQUITATUM ROMANARUM

QUAE SUPERSUNT

EDIDIT

CAROLUS JACOBY

VOLUMEN TERTIUM

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCLXXXXI

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI

PRAEFATIO.

Morbo cum multa praefari prohibear, id commemoro liberalitate B. G. Teubneri, bibliopolae illustrissimi, codicem Urbinatem (B. 105) a G. Heylbutio, viro clarissimo, summa cum diligentia et sagacitate collatum esse.

Scribebam Hamburgi Idibus Juniis a. 1891

Carolus Jacoby.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΕΩΣ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

Reiskianae editionis
p. 1307 *Τίτου δὲ Γεγανίου Μακερίνου καὶ Ποπλίου Μηνυκίου τὴν ὕπατον ἐξουσίαν παραλαβόντων σίτου σπάνις ἰσχυρὰ τὴν Ῥώμην κατέσχεν ἐκ τῆς ἀποστάσεως λαβοῦσα τὴν ἀρχήν. ὁ μὲν γὰρ δῆμος ἀπέστη τῶν πατρικίων μετὰ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν ὑπ' αὐτὴν*
1308 *μάλιστα τὴν ἀρχὴν τοῦ σπόρου· ἐξέλιπον δὲ τὴν χώραν οἱ γεωργοῦντες ἅμα τῇ κινήσει καὶ διέστησαν οἱ μὲν εὐχερέστεροι πρὸς τοὺς πατρικίους, τὸ δὲ θητικὸν μέρος ὡς τοὺς δημοτικούς· καὶ διέμειναν ἐξ ἐκείνου χωρὶς ἀλλήλων ὄντες, ἕως οὗ κατέστη καὶ συνῆλθεν ἡ πόλις εἰς ἑαυτὴν οὐ πολλῷ πρότερον διαλλαγεῖσα τῆς*

ΔΙΟΝΥϹΙΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑϹ Ζ̄ A ΔΙΟΝΥϹΙΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑϹ ζ̄ B

1 *Καμερίνου* A *Καμερίου* B *Μακερίνου* c. Sigonius | *Μηνυκίου* ex *Μινυκίου* Bb 3 *ἀποστασίας* O *ἀποστάσεως* c. Sintenis Em. Dion. III 2 5 *περὶ* B *μετὰ* R 7 *διέστησαν* BC *μετέστησαν* R 8 *εὐχερέστεροι* O *εὐγενέστεροι* Cmg *χαριέστεροι* c. Sintenis Em. Dion. II 31 10 *ἕως οὗ* O cf. Fr. Krebs Praepositionsadv. II p. 15. 16.

2 χειμερινῆς τροπῆς. τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον, ἐν ᾧ ὁ πᾶς
ἐπιτελεῖται σπόρος ὡραῖος, ἔρημος ἡ χώρα τῶν ἐπι-
μελησομένων ἦν καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον διετέλεσεν, ὥστε
μηδὲ κατελθοῦσι τοῖς γεωργοῖς ἀναλαβεῖν αὐτὴν ἔτι
ῥᾴδιον εἶναι δούλων τ' ἀποστάσει καὶ κτηνῶν ὀλέθρῳ,
μεθ' ὧν αὐτὴν ἔμελλον ἐργάζεσθαι κεκακωμένην, ἀφορ-
μῆς τ' οὐ πολλοῖς εἰς τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν ὑπαρχούσης
3 οὔτε σπερμάτων οὔτε τροφῆς. ταῦθ' ἡ βουλὴ μαθοῦσα
πρέσβεις διεπέμπετο πρὸς Τυρρηνοὺς καὶ Καμπανοὺς 1309
καὶ τὸ καλούμενον Πωμεντῖνον πεδίον σῖτον ὅσον ἂν
δύναιντο πλεῖστον ὠνησομένους· Πόπλιος δὲ Οὐαλέριος
καὶ Λεύκιος Γεγάνιος εἰς Σικελίαν ἀπεστάλησαν, Οὐα-
λέριος μὲν υἱὸς ὢν Ποπλικόλα, Γεγάνιος δὲ θατέρου
4 τῶν ὑπάτων ἀδελφός. τύραννοι δὲ τότε κατὰ πόλεις 1310
μὲν ἦσαν, ἐπιφανέστατος δὲ Γέλων ὁ Δεινομένους 1311
νεωστὶ τὴν Ἱπποκράτους [τοῦ ἀδελφοῦ] τυραννίδα παρ- 1312
ειληφώς, οὐχὶ Διονύσιος ὁ Συρακούσιος, ὡς Λικίννιος
γέγραφε καὶ Γέλλιος καὶ ἄλλοι συχνοὶ τῶν Ῥωμαίων 1313
συγγραφέων οὐθὲν ἐξητακότες τῶν περὶ τοὺς χρόνους
ἀκριβῶς, ὡς αὐτὸ δηλοῖ τοὖργον, ἀλλ' εἰκῇ τὸ προσ-
5 τυχὸν ἀποφαινόμενοι. ἡ μὲν γὰρ εἰς Σικελίαν ἀπο-
δειχθεῖσα πρεσβεία κατὰ τὸν δεύτερον ἐνιαυτὸν τῆς
ἑβδομηκοστῆς καὶ δευτέρας ὀλυμπιάδος ἐξέπλευσεν ἄρ-
χοντος Ἀθήνησιν Ὑβριλίδου, ἑπτακαίδεκα διελθόντων
ἐτῶν μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν βασιλέων, ὡς οὗτοί τε καὶ

5 τε B τ' R 6 κεκακωμένην O κεκακωμένοις c. Sylburg
7 πολλοῖς B πολλῆς R 9 διέπεμπεν εἰς B διεπέμπετο πρὸς R
11 ὠνησαμένους O praeter B 16 τοῦ ἀδελφοῦ del. Cobet Obs.
p. 134 duce Casaubono 17 Συρακόσιος Ba Συρακούσιος R
20 τοὖργον δηλοῖ O praeter B

οἱ ἄλλοι σχεδὸν ἅπαντες συγγραφεῖς ὁμολογοῦσι· Διονύσιος δ' ὁ πρεσβύτερος ὀγδοηκοστῷ καὶ πέμπτῳ μετὰ ταῦτ' ἔτει Συρακουσίοις ἐπαναστὰς κατέσχε τὴν τυραννίδα κατὰ τὸν τρίτον ἐνιαυτὸν τῆς ἐνενηκοστῆς καὶ τρίτης ὀλυμπιάδος ἄρχοντος Ἀθήνησι Καλλίου τοῦ μετ' Ἀντιγένη. ὀλίγοις μὲν οὖν ἔτεσι διαμαρτεῖν τῶν χρό- 6
νων δοίη τις ἂν ἱστορικοῖς ἀνδράσιν ἀρχαίας καὶ πολυετεῖς συνταττομένοις πραγματείας, γενεαῖς δὲ δυσὶν ἢ τρισὶν ὅλαις ἀποπλανηθῆναι τῆς ἀληθείας οὐκ ἂν
1314 ἐπιτρέψειεν. ἀλλ' ἔοικεν ὁ πρῶτος ἐν ταῖς ὡρογραφίαις τοῦτο καταχωρίσας, ᾧ πάντες ἠκολούθησαν οἱ λοιποί, τοσοῦτο μόνον ἐν ταῖς ἀρχαίαις εὑρὼν ἀναγραφαῖς, ὅτι πρέσβεις ἀπεστάλησαν ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων εἰς Σικελίαν σῖτον ὠνησόμενοι καὶ παρῆσαν ἐκεῖθεν ἄγοντες ἣν ὁ τύραννος ἔδωκε δωρεάν, οὐκέτι μὴν παρὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐξετάσαι συγγραφέων, ὅστις ἦν τύραννος τότε Σικελίας, ἀβασανίστως δέ πως καὶ κατὰ τὸ προστυχὸν θεῖναι τὸν Διονύσιον.

II. Οἱ μὲν οὖν ἐπὶ Σικελίας πλέοντες πρέσβεις χειμῶνι χρησάμενοι κατὰ θάλατταν καὶ κύκλῳ τὴν νῆσον περιπλεῖν ἀναγκασθέντες χρόνιοί τε κατήχθησαν πρὸς τὸν τύραννον, καὶ τὴν χειμερινὴν ἐκεῖ διατρίψαντες ὥραν μετὰ θέρος ἐπανῆλθον εἰς Ἰταλίαν πολλὰς κομίζοντες ἀγοράς. οἱ δ' εἰς τὸ Πωμεντῖνον ἀποσταλέντες 2
πεδίον ὀλίγου μὲν ἐδέησαν ὡς κατάσκοποι πρὸς τῶν Οὐολούσκων ἀναιρεθῆναι διαβληθέντες ὑπὸ τῶν ἐκ

1 οἱ add. B 5 τοῦ add. B 6 Ἀνγίνῃ Ba Ἀντιγένῃ R 10 ὡρογραφίαις A ⟨χρονο⟩γραφίαις Bb 12 τοσοῦτο Ba τοσοῦτον ABb | εὑρεῖν c. Sintenis Dion. Em. III 3 15 ἣν] ὃν c. Reiske 16 μὴν add. Bb 19 Σικελίαν c. Stephanus 23 μετὰ τὸ θέρος O praeter B κατὰ θέρος c. Gelenius

Ῥώμης φυγάδων, χαλεπῶς δὲ πάνυ διὰ τὴν προθυμίαν
τῶν ἰδιοξένων αὐτὰ διασῶσαι δυνηθέντες τὰ σώματα, 1315
δίχα τῶν χρημάτων ἀνέστρεψαν εἰς τὴν Ῥώμην ἄπρακτοι.
3 ὅμοια δὲ τούτοις συνέβη παθεῖν καὶ τοῖς εἰς τὴν Ἰτα-
λιῶτιν ἀφικομένοις Κύμην. καὶ γὰρ αὐτόθι πολλοὶ
Ῥωμαίων διατρίβοντες, οἱ σὺν τῷ βασιλεῖ Ταρκυνίῳ
διασωθέντες ἐκ τῆς τελευταίας μάχης φυγάδες, τὸ μὲν
πρῶτον ἐξαιτεῖσθαι παρὰ τοῦ τυράννου τοὺς ἄνδρας
ἐπεχείρησαν ἐπὶ θανάτῳ, ἀποτυχόντες δὲ τούτου ῥύσια
κατασχεῖν ταῦτα τὰ σώματα παρὰ τῆς ἀπεσταλκυίας
πόλεως ἠξίουν, ἕως ἀπολάβωσι τὰς ἑαυτῶν οὐσίας, ἃς
ἔφασαν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀδίκως δεδημεῦσθαι, καὶ ταύτης
ᾤοντο δεῖν τῆς δίκης τὸν τύραννον αὐτοῖς γενέσθαι
4 κριτήν. ὁ δὲ τυραννῶν τότε τῆς Κύμης Ἀριστόδημος
ἦν ὁ Ἀριστοκράτους, ἀνὴρ οὐ τῶν ἐπιτυχόντων ἕνεκα
γένους, ὃς ἐκαλεῖτο Μαλακὸς ὑπὸ τῶν ἀστῶν καὶ σὺν
χρόνῳ γνωριμωτέραν τοῦ ὀνόματος ἔσχε τὴν κλῆσιν,
εἴθ' ὅτι θηλυδρίας ἐγένετο παῖς ὢν καὶ τὰ γυναιξὶν 1316
ἁρμόττοντα ἔπασχεν, ὡς ἱστοροῦσί τινες, εἴθ' ὅτι πρᾷος
ἦν φύσει καὶ μαλακὸς εἰς ὀργήν, ὡς ἕτεροι γράφουσιν.
5 ἀφορμαῖς δὲ τῆς τυραννίδος ὁποίαις ἐχρήσατο καὶ τίνας
ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν ὁδοὺς καὶ πῶς διῴκησε τὰ κατὰ τὴν
ἀρχὴν καταστροφῆς θ' ὁποίας ἔτυχεν, οὐκ ἄκαιρον
εἶναι δοκῶ μικρὸν ἐπιστήσας τὴν Ῥωμαϊκὴν διήγησιν
κεφαλαιωδῶς διεξελθεῖν.

2 ἰδίων ξένων B ἰδιοξένων R cf. I 84, 5 5 ἐν ταύτῃ τῇ πόλει A αὐτόθι BC 10 αὐτὰ τὰ A ταῦτα τὰ BC 16 ἐπεκαλεῖτο c. Kiessling 17 κλῆσιν AC et Suidas s. v. Ἀριστόδημος ἐπίκλησιν B 20 μαλακὸς εἰς ὀργὴν A et Suidas μ. πρὸς ὀ. B εἰς hoc loco et IX 44, 5 del. esse censet Cobet Obs. p. 135 cf. Krebs Rec. litt. phil. nova 1886 p. 325 25 κεφαλ<αι>ωδῶς B

III. Ἐπὶ τῆς ἑξηκοστῆς καὶ τετάρτης ὀλυμπιάδος
ἄρχοντος Ἀθήνησι Μιλτιάδου Κύμην τὴν ἐν Ὀπικοῖς
Ἑλληνίδα πόλιν, ἣν Ἐρετριεῖς τε καὶ Χαλκιδεῖς ἔκτι-
σαν, Τυρρηνῶν οἱ περὶ τὸν Ἰόνιον κόλπον κατοικοῦντες
ἐκεῖθέν θ' ὑπὸ τῶν Κελτῶν ἐξελασθέντες σὺν χρόνῳ,
καὶ σὺν αὐτοῖς Ὀμβρικοί τε καὶ Δαύνιοι καὶ συχνοὶ
1317 τῶν ἄλλων βαρβάρων ἐπεχείρησαν ἀνελεῖν οὐδεμίαν
ἔχοντες εἰπεῖν πρόφασιν τοῦ μίσους δικαίαν ὅτι μὴ
τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως. ἦν γὰρ Κύμη κατ' ἐκεί- 2
νους τοὺς χρόνους περιβόητος ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν ὅλην
πλούτου τε καὶ δυνάμεως ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν
γῆν τε κατέχουσα τῆς Καμπανῶν πεδιάδος τὴν πολυ-
καρποτάτην καὶ λιμένων κρατοῦσα τῶν περὶ Μισηνὸν
ἐπικαιροτάτων. τούτοις ἐπιβουλεύσαντες τοῖς ἀγαθοῖς
οἱ βάρβαροι στρατεύουσιν ἐπ' αὐτήν, πεζοὶ μὲν οὐκ
ἐλάττους πεντήκοντα μυριάδων, ἱππεῖς δὲ δυεῖν χιλιά-
δων ἀποδέοντες εἶναι δισμύριοι. ἐστρατοπεδευκόσι δ'
αὐτοῖς οὐ μακρὰν ἀπὸ τῆς πόλεως τέρας γίνεται θαυ-
μαστόν, οἷον ἐν οὐδενὶ χρόνῳ μνημονεύεται γενόμενον
οὔθ' Ἑλλάδος οὔτε βαρβάρου γῆς οὐδαμόθι. οἱ ⟨γὰρ⟩ 3
παρὰ τὰ στρατόπεδα ῥέοντες αὐτῶν ποταμοί, Οὐολ-
τοῦρνος ὄνομα θατέρῳ, τῷ δ' ἑτέρῳ Γλάνις, ἀφέντες
τὰς κατὰ φύσιν ὁδοὺς ἀνέστρεψαν τὰ νάματα καὶ μέχρι

4 Τυρρηνῶν δὲ οἱ AC T. οἱ [δὲ] B (δὲ supra l. scr. Ba) T. τε οἱ c. Sylburg 5 ἐκεῖθεν ὑπὸ AaC ἐκεῖθεν δὲ c. dubitanter Kiessling | *ἐξελα . θέντες Ba ἐξελαθέντες R 8 εἰπεῖν τ. μ. δ. πρόφασιν O praeter B 9 ἡ Κύμη O praeter B 10 ἀνὰ τὴν ὅλην Ἰ. O praeter B 11 δυνάμεως καὶ τ. ἀ. ἀ. ἕν⟨ε⟩κα B 13 Μεισινῶν A Μίσ⟨ι⟩νον Bb 18 ἀπὸ del. Cobet Obs. p. 135 sed cf. Krebs Praepos. I p. 40 | θαυμαστὸν del. Cobet l. l. 20 γὰρ add. Reiske

πολλοῦ διετέλεσαν ἀπὸ τῶν στομάτων ἀναχωροῦντες
4 ἐπὶ τὰς πηγάς. τοῦτο καταμαθόντες οἱ Κυμαῖοι τότ' 1318
ἐθάρρησαν ὁμόσε τοῖς βαρβάροις χωρεῖν ὡς τοῦ δαι-
μονίου ταπεινὰ μὲν τἀκείνων μετέωρα θήσοντος, ὑψηλὰ
δὲ τὰ δοκοῦντα εἶναι σφῶν ταπεινά. νείμαντες δὲ τὴν
ἐν ἀκμῇ δύναμιν ἅπασαν τριχῇ, μιᾷ μὲν τὴν πόλιν
ἐφρούρουν, τῇ δ' ἑτέρᾳ τὰς ναῦς εἶχον ἐν φυλακῇ, τῇ
δὲ τρίτῃ πρὸ τοῦ τείχους ταξάμενοι τοὺς ἐπιόντας ἐδέ-
χοντο. τούτων ἱππεῖς μὲν ἦσαν ἑξακόσιοι, πεζοὶ δὲ
τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι· καὶ οὕτως ὄντες τὸν
ἀριθμὸν ὀλίγοι τὰς τοσαύτας ὑπέστησαν μυριάδας.

IIII. Ὡς δὲ κατέμαθον αὐτοὺς οἱ βάρβαροι μάχεσθαι
παρεσκευασμένους, ἀλαλάξαντες ἐχώρουν ὁμόσε τὸν
βάρβαρον τρόπον ἄνευ κόσμου πεζοί τε καὶ ἱππεῖς
ἀναμὶξ ὡς ἅπαντας ἀναρπασόμενοι. ἦν δὲ τὸ πρὸ τῆς
πόλεως χωρίον, ἐν ᾧ συνέμισγον ἀλλήλοις, αὐλὼν στε-
νὸς ὄρεσι καὶ λίμναις περικλειόμενος, τῇ μὲν ἀρετῇ
τῶν Κυμαίων σύμμαχος, τῷ δὲ πλήθει τῶν βαρβάρων
2 πολέμιος. ἀνατρεπόμενοι γὰρ ὑπ' ἀλλήλων καὶ συμ-
πατούμενοι πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ, μάλιστα δὲ περὶ τὰ
τέλματα τῆς λίμνης, οὐδ' εἰς χεῖρας ἐλθόντες τῇ φά- 1319
λαγγι τῶν Ἑλλήνων αὐτοὶ δι' αὑτῶν οἱ πλείους διεφθά-
ρησαν· καὶ ὁ μὲν πεζὸς αὐτῶν στρατὸς ὁ πολὺς περὶ
ἑαυτῷ σφαλείς, ἔργον δὲ γενναῖον οὐδὲν ἀποδειξάμενος,
ἄλλος ἄλλῃ διασκεδασθεὶς ἔφυγεν· οἱ δ' ἱππεῖς συνῆλ-
θον μὲν ὁμόσε καὶ πολὺν τοῖς Ἕλλησιν οὗτοι παρέσχον

1 στομίων O praeter B 3 ὁμόσε Bb corr. ex ὁμόσεν hoc loco aliisque 5 εἶναι τότε σφῶν B 15 ἁρπασόμενοι O corr. Reiske 18 ⟨Κυ⟩μαίων Bb 23 αὐτῶν B 24 αὐτὸς περὶ ἑαυτῷ c. Kiessling | ἔργον δὲ οὐδὲν γενναῖον O praeter B 25 ἔφευγεν O praeter A

πόνον. ἀδύνατοι δ' ὄντες κυκλώσασθαι τοὺς πολε-
μίους διὰ στενοχωρίαν, καί τι καὶ τοῦ δαιμονίου κε-
ραυνοῖς καὶ ὕδασι καὶ βρονταῖς συναγωνισαμένου τοῖς
Ἕλλησι, δείσαντες εἰς φυγὴν τρέπονται. ἐν ταύτῃ τῇ 3
μάχῃ πάντες μὲν οἱ τῶν Κυμαίων ἱππεῖς λαμπρῶς ἠγω-
νίσαντο, καὶ τῆς νίκης οὗτοι μάλιστα ὡμολογοῦντο
αἴτιοι γενέσθαι, ὑπὲρ ἅπαντας δὲ τοὺς ἄλλους Ἀριστό-
δημος ὁ Μαλακὸς ἐπικαλούμενος· καὶ γὰρ τὸν ἡγεμόνα
τῶν πολεμίων οὗτος ἀπέκτεινε μόνος ὑποστὰς καὶ ἄλ-
λους πολλοὺς καὶ ἀγαθούς. λυθέντος δὲ τοῦ πολέμου
τὰς χαριστηρίους θυσίας ἀποδόντες οἱ Κυμαῖοι τοῖς
1320 θεοῖς καὶ ταφὰς τῶν ἀποθανόντων ⟨τῶν⟩ ἐν τῇ μάχῃ
λαμπρὰς ποιησάμενοι περὶ τῶν ἀριστείων, ὅτῳ χρὴ τὸν
πρῶτον ἀποδοῦναι στέφανον, εἰς πολλὴν κατέστησαν
ἔριν. οἱ μὲν γὰρ ἀκέραιοι κριταὶ τὸν Ἀριστόδημον 4
ἐβούλοντο τιμῆσαι, καὶ ἦν ὁ δῆμος ἅπας μετ' ἐκείνου·
οἱ δὲ δυνατοὶ τὸν ἱππάρχην Ἱππομέδοντα, καὶ ἡ βουλὴ
πᾶσα τούτῳ συνελάμβανεν· ἦν δ' ἀριστοκρατικὴ τότε
παρὰ τοῖς Κυμαίοις ἡ πολιτεία, καὶ ὁ δῆμος οὐ πολλῶν
τινων κύριος. στάσεως δὲ διὰ ταύτην τὴν ἔριν ἀνι-
σταμένης δείσαντες οἱ πρεσβύτεροι, μὴ πρὸς ὅπλα καὶ
φόνους χωρήσῃ τὸ φιλότιμον, ἔπεισαν ἀμφοτέρας τὰς
τάξεις συγχωρῆσαι τὰς ἴσας λαβεῖν τιμὰς ἑκάτερον τῶν
ἀνδρῶν. ἀπὸ ταύτης γίνεται τῆς ἀρχῆς δήμου προ- 5
στάτης ὁ [Μαλακὸς] Ἀριστόδημος καὶ λόγου πολιτικοῦ
δύναμιν ἀσκήσας ἐξεδημαγώγει τὸ πλῆθος, πολιτεύμασί

2 στενοχωρ⟨ί⟩αν Bb 8 γὰρ om. B add. Cmg et R 10 καταλυθέντος c. Reiske 12 * τῶν addidi 16 ἅπας add. B 25 Μαλακὸς del. Kiessling, Ἀριστόδημος del. Grasberger Tess. Herbip. p. 31

τε κεχαρισμένοις ἀναλαμβάνων καὶ τοὺς σφετεριζομέ-
νους τὰ κοινὰ τῶν δυνατῶν ἐξελέγχων καὶ ἀπὸ τῶν
ἑαυτοῦ χρημάτων πολλοὺς τῶν πενήτων εὖ ποιῶν· καὶ
ἦν τοῖς προεστηκόσι τῆς ἀριστοκρατίας διὰ ταῦτ' ἐπαχ- 1321
θὴς καὶ φοβερός.

V. Εἰκοστῷ δ' ὕστερον ἔτει τῆς πρὸς τοὺς βαρβά-
ρους μάχης ἦλθον ὡς τοὺς Κυμαίους Ἀρικηνῶν πρέ-
σβεις σὺν ἱκετηρίαις ἀξιοῦντες αὐτοὺς βοηθῆσαι σφίσιν
ὑπὸ Τυρρηνῶν πολεμουμένοις. μετὰ γὰρ τὰς διαλλαγάς,
ἃς ἐποιήσατο πρὸς τὴν Ῥωμαίων πόλιν ὁ βασιλεὺς τῶν
Τυρρηνῶν Πορσίνας, τὸν υἱὸν Ἄρροντα δοὺς τὴν ἡμί-
σειαν τῆς στρατιᾶς ἔπεμψεν ἰδίαν ἀρχὴν κτήσασθαι
βουλόμενον, ὡς ἐν τοῖς πρὸ τούτου δεδήλωκα λόγοις·
ὃς ἐπολιόρκει τότε τοὺς Ἀρικηνοὺς καταπεφευγότας εἰς
τὸ τεῖχος καὶ οὐ διὰ μακροῦ λιμῷ τὴν πόλιν αἱρήσειν
2 ᾤετο. ταύτης τῆς πρεσβείας ἀφικομένης οἱ προεστη-
κότες τῆς ἀριστοκρατίας μισοῦντες τὸν Ἀριστόδημον
καὶ δεδιότες, μή τι κακὸν ἐξεργάσηται περὶ τὴν πολι-
τείαν, κάλλιστον ὑπέλαβον εἰληφέναι καιρὸν ἐκποδὼν 1322
αὐτὸν ποιήσασθαι σὺν εὐσχήμονι προφάσει. πείσαντες
δὴ τὸν δῆμον ἀποστεῖλαι Ἀρικηνοῖς δισχιλίους ἄνδρας
ἐπὶ συμμαχίαν, καὶ στρατηγὸν ἀποδείξαντες τὸν Ἀρι-
στόδημον ὡς δὴ τὰ πολέμια λαμπρόν, τὰ μετὰ ταῦτ'
ἔπραττον, ἐξ ὧν ἢ κατακοπήσεσθαι μαχόμενον ὑπὸ τῶν
Τυρρηνῶν αὐτὸν ὑπελάμβανον ἢ κατὰ πέλαγος διαφθα-
3 ρήσεσθαι. γενόμενοι γὰρ ὑπὸ τῆς βουλῆς κύριοι κατα-
λέξαι τοὺς ἐπὶ τὴν συμμαχίαν ἐξελευσομένους τῶν μὲν

3 πενήτων] πολιτῶν A 14 ὃς corr. a man. alt. ex ὡς ut videtur B | Ἀρικ⟨η⟩νοὺς Bb hoc loco aliisque 18 κακόν] καινὸν c. Sintenis Em. Dion. III 5

ἐπισήμων καὶ λόγου ἀξίων οὐδένα κατέγραψαν, ἐπιλέξαντες δὲ τοὺς ἀπορωτάτους τε καὶ πονηροτάτους τῶν δημοτικῶν, ἐξ ὧν ἀεί τινας ὑπώπτευον νεωτερισμούς, ἐκ τούτων συνεπλήρωσαν τὸν ἀπόστολον· καὶ ναῦς δέκα παλαιὰς κάκιστα πλεούσας καθελκύσαντες, ὧν ἐτριηράρχουν οἱ πενέστατοι Κυμαίων, εἰς ταύτας αὐτοὺς ἐνεβίβασαν θάνατον ἀπειλήσαντες, ἐάν τις ἀπολειφθῇ τῆς στρατείας.

1323 VI. Ὁ δ' Ἀριστόδημος τοσοῦτον εἰπὼν μόνον, ὡς οὐ λέληθεν αὐτὸν ἡ διάνοια τῶν ἐχθρῶν, ὅτι λόγῳ μὲν ἐπὶ συμμαχίαν αὐτὸν ἀποστέλλουσιν, ἔργῳ δ' εἰς προῦπτον ὄλεθρον, δέχεται μὲν τὴν στρατηγίαν, ἀναχθεὶς δ' ἅμα τοῖς πρέσβεσι τῶν Ἀρικηνῶν διὰ ταχέων καὶ τὸ μεταξὺ πέλαγος ἐπιπόνως καὶ κινδυνωδῶς διανύσας ὁρμίζεται κατὰ τοὺς ἔγγιστα τῆς Ἀρικείας αἰγιαλούς· καὶ καταλιπὼν ἐν ταῖς ναυσὶ φυλακὴν ἀποχρῶσαν ἐν τῇ πρώτῃ νυκτὶ τὴν ἀπὸ θαλάσσης ὁδὸν οὐ πολλὴν οὖσαν διανύσας ἐπιφαίνεται τοῖς Ἀρικηνοῖς περὶ τὸν
ὄρθρον ἀπροσδόκητος. θέμενος δὲ πλησίον αὐτῶν τὸν 2
χάρακα καὶ τοὺς καταπεφευγότας εἰς τὰ τείχη πείσας προελθεῖν εἰς ὕπαιθρον προὐκαλεῖτο τοὺς Τυρρηνοὺς εὐθὺς εἰς μάχην. γενομένου δ' ἐκ παρατάξεως ἀγῶνος καρτεροῦ οἱ μὲν Ἀρικηνοὶ βραχὺν πάνυ διαμείναντες χρόνον ἐνέκλιναν ἀθρόοι, καὶ γίνεται πάλιν εἰς τὸ τεῖχος αὐτῶν φυγή· ὁ δ' Ἀριστόδημος σὺν τοῖς περὶ
1324 αὐτὸν λογάσι Κυμαίων ὀλίγοις οὖσι πᾶν τὸ τοῦ πο-

3 ὑπ⟨ώ⟩πτευ⟨ο⟩ν B 7 αὐτοὺς om. A 8 στρατείας BC στρατιᾶς R 15 Ἀρικίας B 16 ἐν O ἐπὶ Kiessling 17 πρώτῃ τὴν ἀπὸ θ. ὁδὸν νυκτὶ O praeter B 22 γενομένου δ' ἐκ παρατάξεως ἀγῶνος A Cb γενομένης δὲ παρατάξεως καὶ ἀγῶνος R sed cf. III 32, 3 (I 340, 4)

λέμου βάρος ὑποστὰς καὶ τὸν ἡγεμόνα τῶν Τυρρηνῶν
αὐτοχειρίᾳ κτείνας τρέπει τοὺς ἄλλους εἰς φυγὴν καὶ
3 νίκην ἀναιρεῖται πασῶν λαμπροτάτην. διαπραξάμενος
δὲ ταῦτα καὶ τιμηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρικηνῶν πολλαῖς
δωρεαῖς ἀπέπλει διὰ ταχέων αὐτὸς ἄγγελος τοῖς Κυ-
μαίοις τῆς αὐτοῦ νίκης βουλόμενος γενέσθαι· εἵποντο
δ' αὐτῷ πολλαὶ πάνυ τῶν Ἀρικηνῶν ὁλκάδες τὰ λά-
φυρα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Τυρρηνῶν ἄγουσαι.
4 ὡς δὲ πλησίον ἐγένοντο τῆς Κύμης, ὁρμίσας τὰς ναῦς
ἐκκλησίαν τοῦ στρατοῦ ποιεῖται, καὶ πολλὰ μὲν τῶν
προεστηκότων τῆς πόλεως κατηγορήσας, πολλοὺς δὲ
τῶν ἀνδραγαθησάντων κατὰ τὴν μάχην ἐπαίνους διελ-
θὼν ἀργύριόν τε διαδοὺς αὐτοῖς κατ' ἄνδρα καὶ τὰς
παρὰ τῶν Ἀρικηνῶν δωρεὰς εἰς κοινὸν ἅπασι καταθεὶς
ἠξίου μεμνῆσθαι τῶν εὐεργεσιῶν, ἂν καταπλεύσωσιν
εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἄν τις αὐτῷ ποτε συμβαίνῃ κίν-
δυνος ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ὡς δύναμις ἑκάστῳ βοηθεῖν.
5 ἁπάντων δὲ πολλὰς ὁμολογούντων αὐτῷ χάριτας εἰδέ- 1325
ναι τῆς τ' ἀνελπίστου σωτηρίας, ἣν δι' ἐκεῖνον ἔσχον,
καὶ τῆς ἐπὶ τὰ οἰκεῖα οὐ σὺν κεναῖς χερσὶν ἀφίξεως,
καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς θᾶττον ἢ τὴν ἐκείνου προήσε-
σθαι τοῖς ἐχθροῖς ἐπαγγειλαμένων, ἐπαινέσας αὐτοὺς
ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. καὶ μετὰ τοῦτο καλῶν εἰς τὴν
αὐτοῦ σκηνὴν τοὺς πονηροτάτους ἐξ αὐτῶν καὶ κατὰ
χεῖρα γενναιοτάτους δωρεῶν τε δόσει καὶ λόγων φι-
λανθρωπίᾳ καὶ ταῖς ἅπαντας ἐξαπατώσαις ἐλπίσι δια-

5 αὐτάγγελος c. Cobet Obs. p. 135 6 αὐτοῦ AB 7 αὐτω. B 9 ὁρμ⟨ί⟩σας B 14 πᾶσι O corr. Kiessling | καταθεὶς B προθεὶς R 22 ἐπαγγελλομένων O praeter B 24 αὐτοῦ AB | τολμηροτάτους c. Smit Obs. p. 33

φθείρας, ἑτοίμους ἔσχε συγκαταλῦσαι τὴν καθεστῶσαν
πολιτείαν.
VII. Οὓς συνεργοὺς καὶ συναγωνιστὰς λαβὼν καὶ
ἃ δεήσει πράττειν ἑκάστοις ὑποθέμενος τοῖς τ' αἰχμα-
λώτοις, οὓς ἐπήγετο, προῖκα δοὺς τὴν ἐλευθερίαν, ἵνα
καὶ τὴν ἐκείνων εὔνοιαν προσλάβῃ, κατέπλει κεκοσμη-
1326 μέναις ταῖς ναυσὶν εἰς τοὺς τῶν Κυμαίων λιμένας. οἱ
δὲ τῶν στρατευομένων πατέρες τε καὶ μητέρες καὶ πᾶσα
ἡ ἄλλη συγγένεια, παιδία τε καὶ γαμεταὶ γυναῖκες, ὑπήν-
των ἐξιοῦσιν αὐτοῖς μετὰ δακρύων περιπλεκόμενοι καὶ
καταφιλοῦντες καὶ ταῖς ἡδίσταις ἕκαστον ἀνακαλούμενοι
προσηγορίαις. καὶ ἡ ἄλλη δὲ πληθὺς ἡ κατὰ τὴν πό- 2
λιν ἅπασα χαρᾷ καὶ κρότῳ δεξιουμένη τὸν ἡγεμόνα
προὔπεμπεν εἰς οἶκον ἀπιόντα. ἐφ' οἷς οἱ προεστηκότες
τῆς πόλεως ἀνιώμενοι, μάλιστα δ' οἱ τὴν στρατηγίαν
αὐτῷ παραδόντες καὶ τἆλλα τὰ πρὸς τὸν ὄλεθρον μη-
χανησάμενοι, πονηροὺς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος εἶχον δια-
λογισμούς. ὁ δὲ διαλιπὼν ὀλίγας τινὰς ἡμέρας, ἐν αἷς 3
τὰς εὐχὰς ἀπεδίδου τοῖς θεοῖς καὶ τὰς ὑστεριζούσας
ὁλκάδας ἀνεδέχετο, ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, ἔφη βούλεσθαι
τὰ πραχθέντα κατὰ τὸν ἀγῶνα πρὸς τὴν βουλὴν ἀπαγ-
γεῖλαι καὶ τὰ ἐκ τοῦ πολέμου λάφυρα ἀποδεῖξαι. συν-
ελθόντων δὲ τῶν ἐν τέλει κατὰ πλῆθος εἰς τὸ βου-
1327 λευτήριον ὁ μὲν ἐδημηγόρει παρελθὼν καὶ πάντα τὰ
γενόμενα κατὰ τὴν μάχην διεξῄει, οἱ δὲ παρασκευα-
σθέντες ὑπ' αὐτοῦ συνεργοὶ τῆς ἐπιθέσεως ἔχοντες ὑπὸ

5 ἐπήγετο B ὑπηγάγετο R ἐπηγάγετο c. Gelenius et def. Krüger ad Dion. Hist. p. 94 6 κεκοσμημένος O praeter B 14 εἰς οἶκον AB 17 πονηρὰς — διαλλαγὰς B 18 διαλ⟨ι⟩πὼν B 20 ἀνεδέχετο B ἐδέχετο R 22 συνελθότων B

τοῖς ἱματίοις ξίφη κατὰ πλῆθος εἰσδραμόντες εἰς τὸ
βουλευτήριον ἀποσφάττουσιν ἅπαντας τοὺς ἀριστοκρα-
4 τικούς. φυγὴ δ' ἐ⟨γένετο⟩ μετὰ τοῦτο τῶν κατ' ἀγο-
ρὰν καὶ δρόμος, τῶν μὲν ἐπὶ τὰς οἰκίας, τῶν δ' ἔξω
τῆς πόλεως, πλὴν τῶν συνειδότων τὴν ἐπίθεσιν· οὗτοι
δὲ τὴν ἄκραν καὶ τὰ νεώρια καὶ τοὺς ἐρυμνοὺς τόπους
τῆς πόλεως κατελάμβανον. τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ λύσας
ἐκ τῶν δεσμωτηρίων τοὺς ἐπιθανατίους πολλοὺς ὄντας
καὶ καθοπλίσας ἅμα τοῖς ἄλλοις φίλοις, ἐν οἷς ἦσαν
καὶ οἱ τῶν Τυρρηνῶν αἰχμάλωτοι, φυλακὴν ἐκ τούτων
5 καθίσταται περὶ τὸ σῶμα. ἡμέρας δὲ γενομένης συγ-
καλέσας τὸν δῆμον εἰς ἐκκλησίαν καὶ πολλὴν κατηγο-
ρίαν διαθέμενος τῶν φονευθέντων ὑπ' αὐτοῦ πολιτῶν,
ἐκείνους μὲν ἔφη τετιμωρῆσθαι σὺν δίκῃ πολλάκις ἐπι- 1328
βουλευθεὶς ὑπ' αὐτῶν, τοῖς δ' ἄλλοις πολίταις ἐλευ-
θερίαν φέρων παρεῖναι καὶ ἰσηγορίαν καὶ ἄλλα πολλὰ
ἀγαθά.

VIII. Ταῦτ' εἰπὼν καὶ θαυμαστῶν ἅπαντας ἐμπλήσας ἐλπίδων τοὺς δημοτικοὺς δύο τὰ κάκιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις καθίσταται πολιτευμάτων, οἷς ἅπασα χρῆται προοιμίοις τυραννίς, γῆς ἀναδασμὸν καὶ χρεῶν ἄφεσιν· τούτων δὲ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτὸς ἀμφοτέρων ὑπισχνεῖται ποιήσεσθαι στρατηγὸς ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ, ἕως ἐν ἀσφαλεῖ τὰ κοινὰ γένηται καὶ δημο-

3 φυγὴ δὲ μετὰ O φ. δ' ἐγένετο μετὰ scripsi duce Sintenisio Em. Dion. III 5, δρόμος ἐγίνετο Grasberger Philol. 28, 549 8 ἐπιθανατίους ABC 13 ὑφ' Ba | αὐτοῦ Ba (sic) αὑτοῦ Bb 14 τετιμωρ⟨ῆ⟩σθαι Bb 18 ἅπαντας post δημοτικοὺς O praeter B 19 κάκιστα B κάλλιστα R | κάλλιστα καθίσταται O praeter B 20 πολιτεύματα c. Cobet Obs. p. 136 | πᾶσα O corr. Kiessling 23 ὑπισχνῖται (sic) B ὑπεσχνεῖτο R | ποιήσασθαι Ba

κρατικὴν καταστήσωνται πολιτείαν. ἀσμένως δὲ τοῦ 2
δημοτικοῦ καὶ πονηροῦ πλήθους τὴν ἁρπαγὴν τῶν ἀλ-
λοτρίων δεξαμένου λαβὼν τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν αὐ-
τὸς παρ' ἑαυτοῦ ἕτερον ἐπιφέρει βούλευμα, δι' οὗ
παρακρουσάμενος αὐτοὺς ἁπάντων ἀφείλετο τὴν ἐλευ-
1329 θερίαν. σκηψάμενος γὰρ ὑποπτεύειν ταραχὰς καὶ ἐπα-
ναστάσεις ἐκ τῶν πλουσίων εἰς τοὺς δημοτικοὺς διὰ
τὸν ἀναδασμὸν τῆς γῆς καὶ τὰς τῶν δανείων ἀφέσεις,
ἵνα μὴ γένοιτο πόλεμος ἐμφύλιος μηδὲ φόνοι πολιτικοί,
μίαν εὑρίσκειν ἔφη πρὶν εἰς τὰ δεινὰ ἐλθεῖν φυλακήν,
εἰ τὰ ὅπλα προενέγκαντες ἐκ τῶν οἰκιῶν ἅπαντες τοῖς
θεοῖς καθιερώσειαν, ἵνα κατὰ τῶν ἔξωθεν ἐπιόντων
πολεμίων ἔχοιεν αὐτοῖς, ὅταν ἀνάγκη τις καταλάβῃ,
χρῆσθαι καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν, κεῖσθαι δ' αὐτὰ τέως
παρὰ τοῖς θεοῖς ἐν καλῷ. ὡς δὲ καὶ τοῦτ' ἐπείσθησαν, 3
αὐθημερὸν ἁπάντων παρελόμενος Κυμαίων τὰ ὅπλα
ταῖς ἑξῆς ἡμέραις ἔρευναν ἐποιεῖτο τῶν οἰκιῶν, ἐν αἷς
πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀποκτείνας τῶν πολιτῶν, ὡς οὐχ
ἅπαντα τοῖς θεοῖς ἀποδείξαντας τὰ ὅπλα, μετὰ ταῦτα
φυλακαῖς τρισὶ κρατύνεται τὴν τυραννίδα· ὧν ἦν μία
μὲν ἐκ τῶν ῥυπαρωτάτων [τε καὶ πονηροτάτων] πολι-
1330 τῶν, μεθ' ὧν κατέλυσε τὴν ἀριστοκρατικὴν πολιτείαν,
ἑτέρα δ' ἐκ τῶν ἀνοσιωτάτων δούλων, οὓς αὐτὸς ἠλευ-
θέρωσεν ἀποκτείναντας τοὺς αὑτῶν δεσπότας, τρίτη δὲ
μισθοφόρος ἐκ τῶν ἀγριωτάτων βαρβάρων· οὗτοι δισ-
χιλίων οὐκ ἐλάττους ἦσαν καὶ τὰ πολέμια μακρῷ τῶν

1 καταστήσονται BbC 11 * προενεγκόντες O | οἰκ⟨ι⟩ῶν 13 πολέμων A 14 κείσεσθαι c. Cobet Obs. p. 136 15 καὶ ταῖς A ταῖς BC 19 ἅπαντα B ἅπαντας R 20 ἦν] ἡ O corr. Reiske 21 * τε καὶ πονηροτάτων O sed Bb add. in mge uncis inclusi 24 ἀποκτείναντες A | αὐτῶν AB

4 ἄλλων ἀμείνους. ὧν δ' ἀπέκτεινεν ἀνδρῶν τὰς εἰκόνας ἀνελὼν ἐκ παντὸς ἱεροῦ καὶ βεβήλου τόπου, φέρων εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους τὰς ἰδίας ἀντ' ἐκείνων ἀνέστησεν· οἰκίας δ' αὐτῶν καὶ κλήρους καὶ τὴν λοιπὴν ὕπαρξιν ἀναλαβών, ἐξελόμενος χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ εἴ τι ἄλλο τυραννίδος ἦν ἄξιον κτῆμα, τὰ λοιπὰ τοῖς συγκατασκευάσασι τὴν ἀρχὴν ἐχαρίσατο, πλείστας δὲ καὶ μεγίστας δωρεὰς τοῖς ἀποκτείνασι τοὺς ἑαυτῶν δεσπότας ἐδίδου· οἱ δ' ἠξίουν ἔτι καὶ γυναιξὶ τῶν δεσποτῶν καὶ θυγατράσι συνοικεῖν.

VIIII. Γενεὰν δὲ τῶν πεφονευμένων τὴν ἄρρενα κατ' ἀρχὰς ἐν οὐθενὶ λόγῳ ποιησάμενος, ὕστερον εἴτ' ἐκ θεοπροπίου τινὸς εἴτε καὶ κατὰ τὸν εἰκότα λογισμὸν οὐ μικρὸν αὐτῷ δέος ὑποτρέφεσθαι νομίσας ἐπεχείρησε 1331
2 μὲν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ πᾶσαν ἀπολέσαι· δεήσει δὲ πολλῇ χρησαμένων ἁπάντων, παρ' οἷς ἔτυχον αἵ τε μητέρες αὐτῶν οὖσαι καὶ οἱ παῖδες τρεφόμενοι, χαρίσασθαι βουλόμενος αὐτοῖς καὶ ταύτην τὴν δωρεὰν θανάτου μὲν ἀπολύει παρὰ γνώμην, φυλακὴν δὲ ποιούμενος αὐτῶν, μή τι συστάντες μετ' ἀλλήλων βουλεύσωσι κατὰ τῆς τυραννίδος, ἀπιέναι πάντας ἐκέλευσεν ἐκ τῆς πόλεως ἄλλον ἄλλῃ καὶ δίαιταν ἔχειν ἐν τοῖς ἀγροῖς μηθενὸς τῶν προσηκόντων ἐλευθέροις παισὶ μήτ' ἐπιτηδεύματος μήτε μαθήματος μεταλαμβάνοντας, ἀλλὰ ποιμαίνοντάς τε καὶ τἆλλα τὰ κατὰ τοὺς ἀγροὺς ἔργα πράττοντας, θάνατον ἀπειλήσας, εἴ τις ἐξ αὐτῶν εὑρε-

1 ἀπέκτειναν O praeter B 2 καὶ εἰς βεβήλους τόπους φέρων O praeter B 5 χρυσίον καὶ ἀργύριον B 12 καταρχὰς B | οὐθεν⟨ί⟩ B 13 καὶ del. Kiessling 14 ἐπιτρέφεσθαι O ὑποτρέφεσθαι c. Stephanus 21 ἀπεῖναι O corr. Sylburg

θείη παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν. οἱ δὲ καταλιπόντες τὰς 3
πατρῴας ἑστίας ἐν τοῖς ἀγροῖς ὥσπερ δοῦλοι διετρέ-
φοντο τοῖς ἀποκτείνασι τοὺς πατέρας αὐτῶν λατρεύοντες.
ἵνα δὲ μηδὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἐν μηθενὶ γένηται
μήτε γενναῖον μήτ' ἀνδρῶδες φρόνημα, πᾶσαν ἐκθη-
1332 λῦναι ταῖς ἀγωγαῖς τὴν ἐπιτρεφομένην νεότητα τῆς
πόλεως ἐπεβάλετο ἀνελὼν μὲν τὰ γυμνάσια καὶ τὰς
ἐνοπλίους μελέτας, ἀλλάξας δὲ τὴν δίαιταν, ᾗ πρότερον
οἱ παῖδες ἐχρῶντο. κομᾶν τε γὰρ τοὺς ἄρρενας ὥσπερ 4
τὰς παρθένους ἐκέλευσεν ἐξανθιζομένους καὶ βοστρυχι-
ζομένους καὶ κεκρυφάλοις τὰς πλοκαμίδας ἀναδοῦντας
ἐνδύεσθαί τε ποικίλους καὶ ποδήρεις χιτωνίσκους, καὶ
χλανιδίοις ἀμπέχεσθαι λεπτοῖς καὶ μαλακοῖς, καὶ δίαι-
ταν ἔχειν ὑπὸ σκιαῖς· ἠκολούθουν τ' αὐτοῖς εἰς τὰ
διδασκαλεῖα τῶν ὀρχηστῶν καὶ αὐλητῶν καὶ τῶν παρα-
πλησίων τούτοις μουσοκολάκων παραπορευόμεναι παι-
δαγωγοὶ γυναῖκες σκιάδεια καὶ ῥιπίδας κομίζουσαι, καὶ
ἔλουον αὐτοὺς αὗται κτένας εἰς τὰ βαλανεῖα φέρουσαι
1333 καὶ μύρων ἀλαβάστρους καὶ κάτοπτρα. τοιαύτῃ δια- 5
φθείρων ἀγωγῇ τοὺς παῖδας, ἕως ἐκπληρώσωσιν εἰκο-
στὸν ἔτος, τὸν ἀπὸ τοῦδε χρόνον εἰς ἄνδρας εἴα τελεῖν.
πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα Κυμαίοις ἐνυβρίσας καὶ λωβησά-
μενος καὶ οὔτ' ἀσελγείας οὔτ' ὠμότητος οὐδεμιᾶς ἀπο-
σχόμενος, ὅτ' ἀσφαλῶς κατέχειν ὑπελάμβανε τὴν τυ-
ραννίδα, γηραιὸς ὢν ἤδη δίκας ἔτισεν οὐ μεμπτὰς
θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις πρόρριζος ἀπολόμενος.

4 μηθεν⟨ὶ⟩ B 8 δί⟨αι⟩ταν B 10 ἐκέλευσεν ἐξανθιζομένους O ἐκέλευσε ξανθιζομένους c. Stephanus 12 τε καὶ ποικίλους B 14 τὰς διδασκαλίας ABaC τὰς διδασκαλείας Bb τὰ διδασκαλεῖα D 18 βαλανία Ba 20 ὡς Ba | ἐκπληρώσωσιν Ba ἐκπληρώσουσιν R

X. *Οἱ δ' ἐπαναστάντες αὐτῷ καὶ τὴν πόλιν ἐλευθερώσαντες ἀπὸ τῆς τυραννίδος οἱ παῖδες τῶν πεφονευμένων ὑπ' αὐτοῦ πολιτῶν ἦσαν, οὓς κατ' ἀρχὰς ἅπαντας ἀποκτεῖναι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ προελόμενος ἐπέσχεν, ὥσπερ ἔφην, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων, οἷς ἔδωκε τὰς μητέρας αὐτῶν, ἐκλιπαρηθείς, [καὶ] κατ' ἀγροὺς κελεύ-*
2 *σας διατρίβειν. ὀλίγοις δ' ἔτεσιν ὕστερον, ἐπειδὴ τὰς κώμας διεξιὼν πολλὴν καὶ ἀγαθὴν εἶδεν αὐτῶν νεότητα, δείσας, μὴ συμφρονήσαντες ἐπαναστῶσιν αὐτῷ, φθάσαι διαχειρισάμενος ἅπαντας ἐβούλετο, πρὶν αἰσθέσθαι τινά· καὶ παραλαβὼν τοὺς φίλους ἐσκόπει μετ'* 1334
αὐτῶν, δι' οἵου τρόπου ῥᾷστά τε καὶ τάχιστα λαθόντες
3 *ἀναιρεθήσονται. τοῦτο καταμαθόντες οἱ παῖδες, εἴτε μηνυθὲν ὑπὸ τῶν συνειδότων τινός, εἴτ' αὐτοὶ κατὰ τὸν ἐκ τῶν εἰκότων λογισμὸν ὑποτοπήσαντες, φεύγουσιν εἰς τὰ ὄρη τὸν γεωργικὸν ἁρπάσαντες σίδηρον. ἧκον δ' αὐτοῖς ἐπίκουροι κατὰ τάχος ἐνδιατρίβοντες ἐν Καπύῃ Κυμαίων φυγάδες, ὧν ἦσαν ἐπιφανέστατοί τε καὶ πλείστους Καμπανῶν ἔχοντες ξένους οἱ Ἱππομέδοντος παῖδες τοῦ κατὰ τὸν Τυρρηνικὸν ἱππαρχήσαντος πόλεμον, αὐτοί θ' ὡπλισμένοι κἀκείνοις κομίζοντες ὅπλα Καμπανῶν τε μισθοφόρων καὶ φίλων χεῖρα συγκροτήσαντες*
4 *οὐκ ὀλίγην. ἐπεὶ δὲ καθ' ἓν ἅπαντες ἐγένοντο, τοὺς ἀγροὺς τῶν ἐχθρῶν καταθέοντες ἐφόδοις λῃστρικαῖς ἐλεηλάτουν καὶ τοὺς δούλους ἀφίστασαν ἀπὸ τῶν*

3 *καταρχὰς* B 4 *πάντας* O corr. Kiessling 6 *καὶ* del. Cobet Obs. p. 136 | *καὶ — ἐκέλευσε* c. Kiessling 7 post *διατρίβειν* deesse Reiskio *κατημέλησεν* aut simile quid videtur 8 *αὐτῶν* add. B 10 *διαχρησάμενος* c. Reiske 17 *οἱ ἐνδιατρίβοντες* c. Kiessling 18 *τε*] *το.* Ba 20 *τυρ⟨ρ⟩ηνικὸν* Bb 23 *καθ' ἕνα πάντες* Ba | *τοὺς ἀγρίους* B 25 *ἀπὸ*] *ἐκ* A

δεσποτῶν καὶ τοὺς ἐκ τῶν δεσμωτηρίων λύοντες καθώπλιζον, καὶ ὅσα μὴ δύναιντο φέρειν τε καὶ ἄγειν [χρή-
1335 ματα καὶ βοσκήματα] τὰ μὲν ἐνεπίμπρασαν, τὰ δὲ
κατέσφαττον. ἀπορουμένῳ δὲ τῷ τυράννῳ, τίνα χρὴ 5
τρόπον αὐτοῖς πολεμεῖν διὰ τὸ μήτ' ἐκ τοῦ φανεροῦ τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοὺς ποιεῖσθαι μήτ' ἐν τοῖς αὐτοῖς χρονίζειν τόποις, ἀλλὰ νυκτὶ μὲν εἰς ὄρθρον, ἡμέρᾳ δ' εἰς νύκτα συμμετρεῖσθαι τὰς ἐφόδους, καὶ πολλάκις ἀποστείλαντι τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὴν βοήθειαν τῆς χώρας διὰ κενῆς, παραγίνεταί τις ἐξ αὐτῶν ᾐκισμένος τὸ σῶμα μάστιξιν ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῶν φυγάδων ὡς αὐτόμολος, ὃς ἄδειαν αἰτησάμενος ὑπέσχετο τῷ τυράννῳ παραλαβὼν τὴν ἀποσταλησομένην σὺν αὐτῷ δύναμιν ἄξειν ἐπὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὴν ἐπιοῦσαν ἔμελλον αὐλί-
ζεσθαι νύκτα οἱ φυγάδες. ᾧ πιστεῦσαι προαχθεὶς ὁ 6
τύραννος αἰτοῦντι οὐθὲν καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ὅμηρον παρεχομένῳ πέμπει τοὺς πιστοτάτους τῶν ἡγεμόνων ἄγοντας ἱππεῖς τε πολλοὺς καὶ τὴν μισθοφόρον δύναμιν, οἷς ἐνετείλατο μάλιστα μὲν ἅπαντας τοὺς φυγάδας, εἰ δὲ μή γ' ὡς πλείστους ἐξ αὐτῶν δήσαντας πρὸς
1336 αὐτὸν ἄγειν. ὁ μὲν οὖν κατασκευαστὸς αὐτόμολος κατά τ' ἀτριβεῖς ὁδοὺς καὶ διὰ δρυμῶν ἐρήμων ἦγε τὴν στρατιὰν ταλαιπωροῦσαν δι' ὅλης νυκτὸς ἐπὶ τὰ πλεῖστον ἀπέχοντα τῆς πόλεως μέρη.

XI. Οἱ δ' ἀποστάται τε καὶ φυγάδες ἐν τῷ περὶ τὸν Ἄορνον ὄρει πλησίον ὄντι τῆς πόλεως λοχῶντες,

2 χρήματα καὶ βοσκήματα del. Cobet Obs. p. 137 4 χρῆν B 10 διακενῆς AB 13 αὐτῷ B 15 προαχθεὶς B παραχθεὶς R 21 κατασκευάσας ταῦτα A 22 ἀκριβεῖς AB 23 στρατ⟨ι⟩αν Bb 25 τε add. B 26 λαχῶντες Aa λαχόντες AbC

ὡς ἔμαθον ἐξεληλυθυῖαν ἐκ τῆς πόλεως τὴν τοῦ τυράννου στρατιὰν συνθήμασι μηνυθεῖσαν ὑπὸ τῶν σκοπῶν, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν περὶ ἑξήκοντα μάλιστα τοὺς εὐτολμοτάτους διφθέρας ἔχοντας καὶ φακέλλους φρυγάνων
2 κομίζοντας. οὗτοι περὶ λύχνων ἀφὰς ἄλλοι κατ' ἄλλας πύλας ὡς χερνῆται παρεισπεσόντες ἔλαθον· ὡς δ' ἔνδον ἐγένοντο τοῦ τείχους ἐξελκύσαντες ἐκ τῶν φακέλλων ἃ κατέκρυπτον ξίφη, καὶ συνελθόντες εἰς τὸν αὐτὸν ἅπαντες τόπον ἔπειτ' ἐκεῖθεν ὁρμήσαντες ἀθρόοι πρὸς τὰς ἐπὶ τὸν Ἄορνον φερούσας πύλας τούς τε φύλακας 1337 αὐτῶν ἀποκτείνουσι κοιμωμένους καὶ τοὺς σφετέρους ἅπαντας ἤδη τοῦ τείχους πλησίον ὄντας ἀναπεπταμέναις ταῖς πύλαις ὑποδέχονται, καὶ τοῦτο πράξαντες
3 ἔλαθον. ἔτυχε γὰρ ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἑορτή τις οὖσα δημοτελής, καὶ δι' αὐτὴν ἅπας ὁ κατὰ πόλιν ὄχλος ἐν πότοις ὢν καὶ ταῖς ἄλλαις εὐπαθείαις. τοῦτο παρέσχεν αὐτοῖς κατὰ πολλὴν ἄδειαν ἁπάσας διελθεῖν τὰς ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν φερούσας ὁδούς· καὶ οὐδὲ παρὰ ταῖς θύραις πολλήν τινα καὶ ἐγρηγορυῖαν εὗρον φυλακήν, ἀλλὰ κἀνταῦθα τοὺς μὲν ἤδη καθεύδοντας, τοὺς δὲ μεθύοντας ἀποσφάξαντες δίχα πόνου καὶ κατὰ πλῆθος εἰς τὴν οἰκίαν ὠσάμενοι, τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας οὔτε τῶν σωμάτων ἔτι κρατοῦντας οὔτε τῶν φρενῶν διὰ τὸν οἶνον προβάτων δίκην κατέσφαξαν· τὸν δ'

12 * τῷ τείχει πλησίον O correxi 13 καὶ δὴ καὶ τοῦτο c. Reiske 15 δι' αὐτῆς B 16 τοῦτο in τότε mutare et in praecedens comma transferre maluit Sylburg 17 ἄδειαν A εὐπέτειαν B 18 περὶ ταῖς θύραις O παρὰ τ. θ. c. Sintenis Em. Dion. III 10, περὶ τὰς θύρας Cobet Obs. p. 137, sed cf. Krebs Rec. phil. litt. nova p. 325 22 ἅπαντας A σύμπαντας B 23 κρατοῦντας A κρατεροὺς ὄντας B

Ἀριστόδημον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν ἄλλην
1338 συγγένειαν συλλαβόντες ἄχρι πολλῆς νυκτὸς αἰκιζόμενοί
τε καὶ στρεβλοῦντες καὶ πᾶσιν ὡς εἰπεῖν λυμαινόμενοι
κακοῖς ἀπέκτειναν. ἀνελόντες δὲ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν 4
πρόρριζον, ὡς μήτε παιδία μήτε γυναῖκας μήτε συγ-
γένειαν μηθενὸς αὐτῶν καταλιπεῖν καὶ δι' ὅλης νυκτὸς
ἅπαντας ἐξερευνησάμενοι τοὺς συνεργοὺς τῆς τυραν-
νίδος ἡμέρας γενομένης προῆλθον εἰς τὴν ἀγοράν.
ἔπειτα συγκαλέσαντες τὸν δῆμον εἰς ἐκκλησίαν ἀποτί-
θενται τὰ ὅπλα καὶ τὴν πάτριον καθίστανται πολιτείαν.

XII. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ἀριστόδημον ἔτος ὁμοῦ
τι τεσσαρεσκαιδέκατον ἤδη τυραννοῦντα Κύμης οἱ σὺν
Ταρκυνίῳ φυγάδες καθιστάμενοι τὴν κατὰ τῆς πατρίδος
ἐβούλοντο συντελέσασθαι δίκην. οἱ δὲ πρέσβεις τῶν
Ῥωμαίων τέως μὲν ἀντέλεγον, ὡς οὔτ' ἐπὶ τοῦτον
ἥκοντες τὸν ἀγῶνα οὔτ' ἐξουσίαν ἔχοντες, ἣν οὐκ ἐπέ-
τρεψεν αὐτοῖς ἡ βουλὴ περὶ τῆς πόλεως ἀπολογήσασθαι
[δίκην]. ὡς δ' οὐθὲν ἐπέραινον, ἀλλ' ἐγκεκλικότα τὸν 2
τύραννον ἑώρων ἐπὶ θάτερα μέρη διὰ τὰς σπουδὰς
καὶ τὰς παρακλήσεις τῶν φυγάδων, αἰτησάμενοι χρόνον
1339 εἰς ἀπολογίαν, καὶ διεγγυήσαντες τὰ σώματα χρημάτων
ἐν τῷ διὰ μέσου τῆς δίκης οὐθενὸς ἔτι φυλάττοντος
αὐτοὺς ἀποδράντες ᾤχοντο. θεράποντας δ' αὐτῶν καὶ
τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ ἐπὶ τῇ σιτωνίᾳ κομισθέντα χρή-
ματα ὁ τύραννος κατέσχε. ταύταις μὲν οὖν ταῖς πρε- 3
σβείαις τοιαῦτα παθούσαις ἀπράκτοις ἀναστρέψαι συν-

17 ἀπολογ⟨η⟩σασθαι Bb ἀπολογεῖσθαι R 18 δίκην del. Reiske 19 θάτερα μέρη B θάτερα τὰ μέρη R 20 καὶ τὰς παρακλήσεις B καὶ π. R 24 σιτωνίου Ba 26 ἀπράκτους A

ἔβη, ἐκ δὲ τῶν ἐν Τυρρηνίᾳ πόλεων οἱ πεμφθέντες κέγχρους τε καὶ ζέας συνωνησάμενοι ταῖς ποταμηγοῖς σκάφαις κατεκόμισαν εἰς τὴν πόλιν. αὕτη βραχύν τινα χρόνον ἡ ἀγορὰ Ῥωμαίους διέθρεψεν· ἔπειτ' ἐξαναλωθεῖσα εἰς τὰς αὐτὰς ἀπορίας κατέστησεν αὐτούς. ἦν δ' οὐθὲν εἶδος ἀναγκαίας τροφῆς, ὃ οὐκ ἐπείραζον ἔτι, συνέβαινέ τ' οὐκ ὀλίγοις αὐτῶν, τὰ μὲν διὰ τὴν σπάνιν, τὰ δὲ διὰ τὴν ἀτοπίαν τῆς οὐκ εἰωθυίας ἐδωδῆς, τοῖς μὲν ἀρρώστως διακεῖσθαι τὰ σώματα, τοῖς δὲ παρημε-
4 λημένοις διὰ πενίαν καὶ παντάπασιν ἀδυνάτως· ὡς δὲ τοῦτ' ἔγνωσαν οἱ νεωστὶ κεκρατημένοι τῷ πολέμῳ Οὐολοῦσκοι, πρεσβειῶν ἀπορρήτοις διαποστολαῖς ἐνῆγον 134
ἀλλήλους εἰς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον, ὡς ἀδυνάτων ἐσομένων, εἴ τις αὐτοῖς ἐπίθοιτο κεκακωμένοις πολέμῳ τε καὶ λιμῷ ἀντέχειν. θεῶν δέ τις εὔνοια, οἷς φροντὶς ἦν μὴ περιιδεῖν ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς Ῥωμαίους γενομένους, ἐκφανέστατα καὶ τότε τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἀπεδείξατο. τοσοῦτος γάρ τις ἄφνω εἰς τὰς πόλεις τῶν Οὐολούσκων φθόρος λοιμικὸς ἐνέσκηψεν, ὅσος ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τόπῳ μνημονεύεται γενόμενος οὔθ' Ἑλλάδος οὔτε βαρβάρου γῆς, πᾶσαν ἡλικίαν καὶ τύχην καὶ φύσιν ἐρρωμένων τε καὶ ἀσθενῶν σωμάτων ὁμοίως διεργαζό-

3 *βραχὺν χρόνον τινὰ* B 4 *ἀγ⟨ο⟩ρὰ* B 5 *ἀπορ⟨ί⟩ας* B | *αὐτούς*] *αὖθις* c. Reiske 6 *ἀναγκαίου τροφῆς* VII 44 post *τροφῆς* rasura novem fere litt. capax B | *ἔτι* om. B *τινες* c. Cobet Obs. p. 137 7 *τὰ μὲν* om. B | *σπάνι⟨ν⟩* B 8 *τ⟨οῖ⟩ς* B 9 *παρημελημένοις* ABa *παρημελημένως* Bb 12 *⟨Οὐ⟩ολοῦσκοι* Bb saepe | *ἀπορρήτοις* AB *ἀπορρήτων* R 16 *ὑπὸ*] *ἐπὶ* c. Hertlein Hermes X 416 | *γινομένους* c. Hertlein l. l. 19 *λοιμικὸς* om. A *φθόρος ὁ λοιμικὸς* B | *ἐνέσκηψεν* om. B *εἰσῆλθεν ἢ ἐνέσκηψεν* in mge C | *οὐδενὶ τόπῳ ἄλλῳ* AB 20 *οὔθ' Ἑλλάδος* om. AB

μενος. ἐδήλωσε δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς συμφορᾶς πόλις 5
ἐπιφανὴς τῶν Οὐολούσκων, Οὐέλιτραι ὄνομα αὐτῇ, μεγάλη τε καὶ πολυάνθρωπος οὖσα τέως, ἧς ὁ λοιμὸς
1341 μίαν ὑπελείπετο μοῖραν ἐκ τῶν δέκα, τὰς δ' ἄλλας ὑπολαβὼν ἀπήνεγκε. τελευτῶντες δ' οὖν ὅσοι περιῆσαν ἐκ τῆς συμφορᾶς πρεσβευσάμενοι Ῥωμαίοις ἔφρασαν τὴν ἐρημίαν καὶ παρέδοσαν τὴν πόλιν. ἔτυχον δὲ καὶ πρότερον ἐποίκους ἐκ τῆς Ῥώμης εἰληφότες, ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ τὸ δεύτερον [τοὺς] κληρούχους παρ' αὐτῶν ᾔτουν.

XIII. Ταῦτα τοῖς Ῥωμαίοις μαθοῦσι τῆς μὲν συμφορᾶς οἶκτος εἰσῄει, καὶ οὐδὲν ᾤοντο δεῖν τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ τοιαύταις τύχαις μνησικακεῖν, ὡς ἱκανὰς δεδωκόσι τοῖς θεοῖς ὑπὲρ σφῶν δίκας ἀνθ' ὧν ἔμελλον δράσειν· Οὐελίτρας δὲ παραλαμβάνειν ἐδόκει κληρούχων οὐκ ὀλίγων ἀποστολῇ πολλὰ τὰ συμφέροντα ἐκ τοῦ πράγ-
ματος ἐπιλογιζομένοις. τό τε γὰρ χωρίον ἱκανὸν εἶναι 2
ἐφαίνετο φυλακῇ ἀξιόχρεῳ καταληφθὲν οἷς ἂν νεωτερίζειν ἢ παρακινεῖν τι βουλομένοις ᾖ μέγα κώλυμα καὶ
1342 ἐμπόδιον εἶναι· ἥ τ' ἀπορία τῆς τροφῆς ἡ κατέχουσα τὴν πόλιν οὐ παρ' ὀλίγον μετριωτέρα γενήσεσθαι ὑπωπτεύετο, εἰ μετασταίη τις ἐξ αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πλήθους μοῖρα ἀξιόλογος. μάλιστα δ' ἡ στάσις ἀναρριπιζομένη, πρὶν ἢ πεπαῦσθαι καλῶς ἔτι τὴν προτέραν, ἐνῆγεν αὐτοὺς ψηφίζεσθαι τὸν ἀπόστολον. πάλιν γάρ, 3
ὥσπερ καὶ πρότερον, ὁ δῆμος ἠρεθίζετο καὶ δι' ὀργῆς

2 Οὐέντρα A Οὐέντρ⟨αι⟩ Bb saepe 5 ἀπήνεγκε καὶ τελευτῶντες δ' οὖν A | δ' del. Reiske 9 τοὺς del. Reiske 12 καὶ οὐ δεῖν ᾤοντο ABC καὶ οὐδὲν ᾠ. Cmg. corr. Kiessling 15 ἀναλαμβάνειν c. Reiske 19 ᾖ] ἢ AB 22 μεταστ⟨αι⟩η Bb 24 πρινὴ B 25 τὸν στόλον c. Kiessling

ἔβη, ἐκ δὲ τῶν ἐν Τυρρηνίᾳ πόλεων οἱ πεμφθέντες κέγχρους τε καὶ ζέας συνωνησάμενοι ταῖς ποταμηγοῖς σκάφαις κατεκόμισαν εἰς τὴν πόλιν. αὕτη βραχύν τινα χρόνον ἡ ἀγορὰ Ῥωμαίους διέθρεψεν· ἔπειτ' ἐξαναλωθεῖσα εἰς τὰς αὐτὰς ἀπορίας κατέστησεν αὐτούς. ἦν δ' οὐθὲν εἶδος ἀναγκαίας τροφῆς, ὃ οὐκ ἐπείραζον ἔτι, συνέβαινέ τ' οὐκ ὀλίγοις αὐτῶν, τὰ μὲν διὰ τὴν σπάνιν, τὰ δὲ διὰ τὴν ἀτοπίαν τῆς οὐκ εἰωθυίας ἐδωδῆς, τοῖς μὲν ἀρρώστως διακεῖσθαι τὰ σώματα, τοῖς δὲ παρημε-
4 λημένοις διὰ πενίαν καὶ παντάπασιν ἀδυνάτως· ὡς δὲ τοῦτ' ἔγνωσαν οἱ νεωστὶ κεκρατημένοι τῷ πολέμῳ Οὐολοῦσκοι, πρεσβειῶν ἀπορρήτοις διαποστολαῖς ἐνῆγον 134
ἀλλήλους εἰς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον, ὡς ἀδυνάτων ἐσομένων, εἴ τις αὐτοῖς ἐπίθοιτο κεκακωμένοις πολέμῳ τε καὶ λιμῷ ἀντέχειν. θεῶν δέ τις εὔνοια, οἷς φροντὶς ἦν μὴ περιιδεῖν ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς Ῥωμαίους γενομένους, ἐκφανέστατα καὶ τότε τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἀπεδείξατο. τοσοῦτος γάρ τις ἄφνω εἰς τὰς πόλεις τῶν Οὐολούσκων φθόρος λοιμικὸς ἐνέσκηψεν, ὅσος ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τόπῳ μνημονεύεται γενόμενος οὔθ' Ἑλλάδος οὔτε βαρβάρου γῆς, πᾶσαν ἡλικίαν καὶ τύχην καὶ φύσιν ἐρρωμένων τε καὶ ἀσθενῶν σωμάτων ὁμοίως διεργαζό-

3 βραχὺν χρόνον τινὰ B 4 ἀγ⟨ο⟩ρὰ B 5 ἀπορ⟨ί⟩ας | αὐτούς] αὖθις c. Reiske 6 ἀναγκαίου τροφῆς VII 44 post τροφῆς rasura novem fere litt. capax B | ἔτι om. B τινες c. [illegible]et Obs. p. 137 7 τὰ μὲν om. B | σπάνι⟨ν⟩ B 8 τ⟨οῖ⟩ς 9 παρημελημένοις ABa παρημελημένως Bb 12 ⟨οὐ⟩ολοῦσκοι Bb saepe | ἀπορρήτοις AB ἀπορρήτων R 16 ὑπὸ] ἐπὶ c. Hertlein Hermes X 416 | γινομένους c. Hertlein l. l. 19 λοιμικὸς om. A φθόρος ὁ λοιμικὸς B | ἐνέσκηψεν om. B εἰσῆλθεν ἢ ἐνέσκηψεν in mge C | οὐδενὶ τόπῳ ἄλλῳ AB 20 οὔθ' Ἑλλάδος om. AB

μενος. ἐδήλωσε δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς συμφορᾶς πόλις 5
ἐπιφανὴς τῶν Οὐολούσκων, Οὐέλιτραι ὄνομα αὐτῇ,
μεγάλη τε καὶ πολυάνθρωπος οὖσα τέως, ἧς ὁ λοιμὸς
1341 μίαν ὑπελείπετο μοῖραν ἐκ τῶν δέκα, τὰς δ' ἄλλας
ὑπολαβὼν ἀπήνεγκε. τελευτῶντες δ' οὖν ὅσοι περιῆσαν
ἐκ τῆς συμφορᾶς πρεσβευσάμενοι Ῥωμαίοις ἔφρασαν
τὴν ἐρημίαν καὶ παρέδοσαν τὴν πόλιν. ἔτυχον δὲ καὶ
πρότερον ἐποίκους ἐκ τῆς Ῥώμης εἰληφότες, ἀφ' ἧς
αἰτίας καὶ τὸ δεύτερον [τοὺς] κληρούχους παρ' αὐτῶν
ᾔτουν.

XIII. Ταῦτα τοῖς Ῥωμαίοις μαθοῦσι τῆς μὲν συμ-
φορᾶς οἶκτος εἰσῄει, καὶ οὐδὲν ᾤοντο δεῖν τοῖς ἐχθροῖς
ἐπὶ τοιαύταις τύχαις μνησικακεῖν, ὡς ἱκανὰς δεδωκόσι
τοῖς θεοῖς ὑπὲρ σφῶν δίκας ἀνθ' ὧν ἔμελλον δράσειν·
Οὐελίτρας δὲ παραλαμβάνειν ἐδόκει κληρούχων οὐκ
ὀλίγων ἀποστολῇ πολλὰ τὰ συμφέροντα ἐκ τοῦ πράγ-
ματος ἐπιλογιζομένοις. τό τε γὰρ χωρίον ἱκανὸν εἶναι 2
ἐφαίνετο φυλακῇ ἀξιόχρεῳ καταληφθὲν οἷς ἂν νεωτερί-
ζειν ἢ παρακινεῖν τι βουλομένοις ᾖ μέγα κώλυμα καὶ
1342 ἐμπόδιον εἶναι· ἥ τ' ἀπορία τῆς τροφῆς ἡ κατέχουσα
τὴν πόλιν οὐ παρ' ὀλίγον μετριωτέρα γενήσεσθαι
ὑπωπτεύετο, εἰ μετασταίη τις ἐξ αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πλή-
θους μοῖρα ἀξιόλογος. μάλιστα δ' ἡ στάσις ἀναρριπι-
ζομένη, πρὶν ἢ πεπαῦσθαι καλῶς ἔτι τὴν προτέραν,
ἐνῆγεν αὐτοὺς ψηφίζεσθαι τὸν ἀπόστολον. πάλιν γάρ, 3
ὥσπερ καὶ πρότερον, ὁ δῆμος ἠρεθίζετο καὶ δι' ὀργῆς

2 Οὐέντρα A Οὐέντρ⟨αι⟩ Bb saepe 5 ἀπήνεγκε καὶ τελευτῶντες δ' οὖν A | δ' del. Reiske 9 τοὺς del. Reiske 12 καὶ οὐ δεῖν ᾤοντο ABC καὶ οὐδὲν ᾤ. Cmg. corr. Kiessling 15 ἀναλαμβάνειν c. Reiske 19 ᾖ] ἢ AB 22 μεταστ⟨αι⟩η Bb 24 πρινὴ B 25 τὸν στόλον c. Kiessling

εἶχε τοὺς πατρικίους, πολλοί τε καὶ χαλεποὶ κατ' αὐτῶν
ἐγίνοντο λόγοι τῶν μὲν ὀλιγωρίαν ἐγκαλούντων καὶ
ῥᾳθυμίαν, ὅτι οὐκ ἐκ πολλοῦ προείδοντο τὴν ἐσομένην
τοῦ σίτου σπάνιν καὶ προὐμηχανήσαντο τὰ πρὸς τὴν
συμφορὰν ἀλεξήματα, τῶν δ' ἐξ ἐπιβουλῆς ὑπ' αὐτῶν
γεγονέναι ⟨τὴν⟩ σιτοδείαν ἀποφαινόντων δι' ὀργήν τε
καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ κακῶσαι τὸ δημοτικὸν ἀναμνήσει
4 τῆς ἀποστάσεως. διὰ ταύτας μὲν δὴ τὰς αἰτίας ἡ τῶν
κληρούχων ἀποστολὴ ταχεῖα ἐγίνετο τριῶν ἀποδειχθέν-
των ἀνδρῶν ὑπὸ τῆς βουλῆς ἡγεμόνων. τῷ δήμῳ δὲ
κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἀσμένῳ τοὺς κληρούχους διαλαγχά-
νειν ὡς λιμοῦ τ' ἀπαλλαχθησομένῳ καὶ χώραν οἰκή- 1343
σοντι εὐδαίμονα· ἔπειτ' ἐνθυμουμένῳ τὸν λοιμόν, ὃς
ἐν τῇ μελλούσῃ αὐτὸν ὑποδέχεσθαι πόλει πολὺς γενό-
μενος τούς τ' οἰκήτορας διεφθάρκει καὶ δέος παρεῖχε,
μὴ καὶ τοὺς ἐποίκους ταὐτὸν ἐργάσηται, μεθίστατο
κατὰ μικρὸν εἰς τἀναντία ἡ γνώμη, ὥστ' οὐ πολλοί
τινες ἐφάνησαν οἱ μετέχειν βουλόμενοι τῆς ἀποικίας,
ἀλλὰ πολὺ ἐλάττους ὧν ἡ βουλὴ ἐψηφίσατο, καὶ οὗτοι
δ' ἤδη σφῶν αὐτῶν κατεγνώκεσαν ὡς κακῶς βεβουλευ-
5 μένων καὶ ὑπανεδύοντο τὴν ἔξοδον. κατελήφθη μέντοι
τοῦτο τὸ μέρος καὶ τὸ ἄλλο τὸ μὴ ἑκουσίως συναιρό-
μενον τῆς ἐξόδου ψηφισαμένης τῆς βουλῆς ἐξ ἁπάντων

2 ἐγίνοντο B ἐγένοντο R ἐλέγοντο c. Sylburg 4 * προεμηχανήσαντο O 6 τὴν add. Kiessling 8 ἡ add. B 9 ἐγένετο c. Kiessling 10 ἐδόκει τῶ δήμω δὲ καταρχὰς μὲν ἀσμένω A τῶ δήμω δὲ καταρχὰς μὲν ἦν ἀσμένω B 14 ὑποδέχεσθαι πόλει γενόμενος vulgo ὑ. πολὺς γ. AB ὑ. πόλει πολὺς γ. c. Kiessling 16 ἐποίκους ABa ἀποίκους Bb | *τὸ αὐτὸ O 21 κατελήφθη B κατελείφθη R 22 * συναράμενον O αρ corr. ex αιρ ut videtur B συναιρόμενον ego

γενέσθαι Ῥωμαίων κλήρῳ τὴν ἔξοδον, κατὰ δὲ τῶν
λαχόντων, εἰ μὴ ἐξίοιεν, χαλεπὰς καὶ ἀπαραιτήτους
θεμένης ζημίας. οὗτός τε δὴ ὁ στόλος εἰς Οὐελίτρας
1344 εὐπρεπεῖ ἀνάγκῃ καταληφθεὶς ἀπεστάλη, καὶ ἕτερος
αὖθις οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον εἰς Νώρβαν πόλιν,
ἥ ἐστι τοῦ Λατίνων ἔθνους οὐκ ἀφανής.

XIIII. Ἐγένετο δ' οὐδὲν τῶν ἐκ λογισμοῦ τοῖς
πατρικίοις κατὰ γοῦν τὴν ἐλπίδα λωφήσειν τὴν στάσιν,
ἀλλ' οἱ περιλειφθέντες ἔτι χείρους ταῖς ὀργαῖς ἦσαν
καὶ πολλῇ τῇ καταβοῇ τῶν βουλευτῶν ἐχρῶντο κατά
τε συστροφὰς καὶ ἑταιρίας, ὀλίγοι μὲν συνιόντες τὸ
πρῶτον, ἔπειτ' ἀθρόοι συντονωτέρας ἤδη γινομένης
τῆς ἀπορίας καὶ συνδραμόντες εἰς τὴν ἀγορὰν τοὺς
δημάρχους ἐβόων. συναχθείσης δ' ὑπ' αὐτῶν ἐκκλη- 2
σίας παρελθὼν Σπόριος Σικίνιος, ὃς ἦν τοῦ ἀρχείου
τότε ἡγεμών, αὐτός τε πολὺς ἔρρει κατὰ τῆς βουλῆς
αὔξων ὡς μάλιστ' ἐνῆν τὸν κατ' αὐτῆς φθόνον, καὶ
τοὺς ἄλλους ἠξίου λέγειν ἃ φρονοῦσιν εἰς τὸ κοινόν,
1345 μάλιστα δὲ τὸν Σικίνιον καὶ τὸν Βροῦτον ἀγορανό-
μους τότ' ὄντας ἀνακαλῶν ἑκάτερον ἐξ ὀνόματος, οἳ
καὶ τῆς πρώτης ἀποστάσεως τῷ δήμῳ ἦρξαν, καὶ τὴν
δημαρχικὴν ἐξουσίαν εἰσηγησάμενοι πρῶτοι αὐτῆς ἔτυ-
χον. παρελθόντες δ' οὗτοι τοὺς κακοηθεστάτους τῶν 3
λόγων ἐκ πολλοῦ παρεσκευασμένοι διεξῄεσαν, ἃ τοῖς
πολλοῖς ἀκούειν ἦν βουλομένοις, ὡς ἐκ προνοίας τε
καὶ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν πλουσίων γένοιθ' ἡ περὶ τὸν

9 ἄλλοι B 10 ἐχ. ρῶντο B 11 ἑτ⟨αι⟩ρ⟨ί⟩ας B | συν⟨ι⟩όντες B 12 γινομένης B γενομένης R 15 Σπόριος Ἰκίλιος legendum esse Sylburg censet 21 τῆς om. Ba 22 δημαρ⟨χικ⟩ὴν B

σῖτον ἀπορία, ἐπειδὴ τὴν ἐλευθερίαν ἀκόντων ἐκείνων
4 ὁ δῆμος ἐκ τῆς ἀποστάσεως εὕρετο. ἰσομοιρεῖν τ' οὐδὲ
κατὰ μικρὸν ἀπέφαινον τῆς συμφορᾶς τοῖς πένησι τοὺς
εὐπόρους· ἐκείνοις μὲν γὰρ εἶναι καὶ τροφὰς ἐν ἀφανεῖ
ἀποκειμένας καὶ χρήματα, οἷς ὠνούμενοι τὰς ἐπεισάκ-
τους ἀγορὰς ἐν πολλῇ ὑπεροψίᾳ ἦσαν τοῦ κακοῦ, τοῖς
δὲ δημόταις ἀμφότερα ταῦτ' ἀπόρως ἔχειν· τήν τ' ἀπο-
στολὴν τῶν κληρούχων, ἣν ἐποιήσαντο εἰς νοσερὰ χωρία,
ἐκβολὴν ἀποφαίνοντες εἰς προφανῆ καὶ μακρῷ χείρονα
ὄλεθρον, αὔξοντες ὡς μάλιστα δυνατοὶ ἦσαν τῷ λόγῳ
τὰ δεινά, καὶ τί πέρας ἔσται τῶν κακῶν ἀξιοῦντες
μαθεῖν, ὑπομιμνήσκοντές τε τῶν παλαιῶν αὐτοὺς αἰκι- 1346
σμῶν, οἷς ὑπὸ τῶν πλουσίων ἔτυχον αἰκισθέντες, καὶ
5 τἆλλα τὰ ὅμοια τούτοις κατὰ πολλὴν ἄδειαν διεξιόντες.
τελευτῶν δ' ὁ Βροῦτος εἰς ἀπειλήν τινα τοιάνδε κατ-
έκλεισε τὸν λόγον, ὡς εἰ βουληθεῖεν αὐτῷ πείθεσθαι
διὰ ταχέων προσαναγκάσων τοὺς ἐκκαύσαντας τὸ δει-
νὸν ⟨καὶ⟩ κατασβέσαι. ἡ μὲν δὴ ἐκκλησία διελύετο.

XV. Οἱ δ' ὕπατοι τῇ κατόπιν ἡμέρᾳ συνεκάλουν τὴν βουλὴν περίφοβοι ὄντες ἐπὶ τοῖς καινοτομουμένοις καὶ τὴν τοῦ Βρούτου δημοκοπίαν εἰς μέγα τι κακὸν ἀποσκήψειν οἰόμενοι. πολλοὶ μὲν δὴ καὶ παντοδαποὶ ὑπό τ' αὐτῶν ἐκείνων ἐρρήθησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ λόγοι καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων πρεσβυτέρων, τῶν μὲν οἰομένων δεῖν θεραπεύειν τὸν δῆμον ἀπάσῃ εὐπροσηγορίᾳ λόγων

5 παρακειμένας O ἀποκειμένας c. Sintenis Em. Dion. III 10 13 οἷς] οὓς c. Kiessling 16 εἰ μὴ A 17 διὰ om. Ba | ⟨ἐκ⟩καύσαντας Bb 18 καὶ add. Cobet Obs. p. 138 | ἐπὶ τούτοις διελύετο c. Reiske 21 δημ. κοπίαν B 23 ἐν add. BCmg 25 * προσηγορίᾳ O προσηνείᾳ c. Reiske εὐπροσηγορίᾳ ego cf. III 48, 4 (I 364, 20) Isocr. p. 66

καὶ ὑποσχέσει ἔργων καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτοῦ μετριωτέρους παρασκευάζειν, τιθέντας εἰς μέσον τὰ πράγματα καὶ μετὰ σφῶν ὑπὲρ τοῦ κοινῇ συμφέροντος παρακαλοῦντας σκοπεῖν. τῶν δὲ μηθὲν ἐνδιδόναι μαλακὸν 2
1347 συμβουλευόντων πρὸς ὄχλον αὐθάδη καὶ ἀμαθῆ ⟨ἢ⟩ θρασεῖάν τε καὶ ἀνύποιστον δημοκόπων ἀνθρώπων μανίαν, ἀλλ' ἀπολογεῖσθαι μέν, ὡς οὐδὲν εἴη τῶν γεγονότων παρὰ τῶν πατρικίων αἴτιον, καὶ ὑπισχνεῖσθαι πρόνοιαν ἕξειν τοῦ κακοῦ τὴν δυνατήν, τοῖς δὲ ταράττουσι τὸν δῆμον ἐπιτιμᾶν καὶ προαγορεύειν, ὡς εἰ μὴ παύσονται τὴν στάσιν ἀναρριπίζοντες ἀξίας τίσουσι δίκας. ταύτης ἡγεῖτο τῆς γνώμης Ἄππιος, καὶ 3
ἦν ἡ νικῶσα αὕτη πολλῆς ἐμπεσούσης πάνυ τοῖς συνέδροις φιλονεικίας· ὥστε καὶ τὸν δῆμον ὑπὸ τῆς βοῆς αὐτῶν ἐξακουομένης ἐπὶ πολὺ ταραχθέντα συνδραμεῖν ἐπὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ πᾶσαν ὀρθὴν ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ γενέσθαι τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦθ' οἱ μὲν 4
ὕπατοι προελθόντες συνεκάλουν τὸν δῆμον εἰς ἐκκλησίαν· ἦν δ' οὐ πολὺ τῆς ἡμέρας ἔτι τὸ λειπόμενον· καὶ παρελθόντες ἐπειρῶντο τὰ δόξαντα σφίσιν ἐν τῇ βουλῇ λέγειν. ἐνίσταντο δ' αὐτοῖς οἱ δήμαρχοι, καὶ οὐκ ἦν ἐν μέρει οὐδ' ἐν κόσμῳ γινόμενος παρ' ἀμφοῖν

3 κοινοῦ O corr. Kiessling | συμφέροντος τὸν δῆμον παρακαλοῦντας AC 4 ἐνδιδόναι μαλακίζεσθαι O ἐνδιδόναι del. Kiessling, ἐνδιδόναι μαλακὸν c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 813 cf. VI 24, 1; VIII 10, 3 5 ἢ add. Cobet Obs. p. 138 6 θρασεία τε καὶ ἀνυποίστω — μανία AB θρασεια^αν τε καὶ ἀνύποιστῳ^ον — μανία^ν C 8 ἀπίον Ba an ἀντίον? αἴτιον ABb 11 παύσωνται Ba 13 αὐτὴ Ba | πολλῆς πάνυ ἐμπεσούσης c. Kiessling 15 ἐπιπολὺ B 22 ἀμφοῖν] ἀμφοτέρων c. Garrer Obs. p. 48

ὡς ἔμαθον ἐξεληλυθυῖαν ἐκ τῆς πόλεως τὴν τοῦ τυράννου στρατιὰν συνθήμασι μηνυθεῖσαν ὑπὸ τῶν σκοπῶν, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν περὶ ἑξήκοντα μάλιστα τοὺς εὐτολμοτάτους διφθέρας ἔχοντας καὶ φακέλλους φρυγάνων
2 κομίζοντας. οὗτοι περὶ λύχνων ἁφὰς ἄλλοι κατ' ἄλλας πύλας ὡς χερνῆται παρεισπεσόντες ἔλαθον· ὡς δ' ἔνδον ἐγένοντο τοῦ τείχους ἐξελκύσαντες ἐκ τῶν φακέλλων ἃ κατέκρυπτον ξίφη, καὶ συνελθόντες εἰς τὸν αὐτὸν ἅπαντες τόπον ἔπειτ' ἐκεῖθεν ὁρμήσαντες ἀθρόοι πρὸς τὰς ἐπὶ τὸν Ἄορνον φερούσας πύλας τούς τε φύλακας 1337
αὐτῶν ἀποκτείνουσι κοιμωμένους καὶ τοὺς σφετέρους ἅπαντας ἤδη τοῦ τείχους πλησίον ὄντας ἀναπεπταμέναις ταῖς πύλαις ὑποδέχονται, καὶ τοῦτο πράξαντες
3 ἔλαθον. ἔτυχε γὰρ ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἑορτή τις οὖσα δημοτελής, καὶ δι' αὐτὴν ἅπας ὁ κατὰ πόλιν ὄχλος ἐν πότοις ὢν καὶ ταῖς ἄλλαις εὐπαθείαις. τοῦτο παρέσχεν αὐτοῖς κατὰ πολλὴν ἄδειαν ἁπάσας διελθεῖν τὰς ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν φερούσας ὁδούς· καὶ οὐδὲ παρὰ ταῖς θύραις πολλήν τινα καὶ ἐγρηγορυῖαν εὗρον φυλακήν, ἀλλὰ κἀνταῦθα τοὺς μὲν ἤδη καθεύδοντας, τοὺς δὲ μεθύοντας ἀποσφάξαντες δίχα πόνου καὶ κατὰ πλῆθος εἰς τὴν οἰκίαν ὠσάμενοι, τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας οὔτε τῶν σωμάτων ἔτι κρατοῦντας οὔτε τῶν φρενῶν διὰ τὸν οἶνον προβάτων δίκην κατέσφαξαν· τὸν δ'

12 * τῷ τείχει πλησίον O correxi 13 καὶ δὴ καὶ τοῦτο c. Reiske 15 δι' αὐτῆς B 16 τοῦτο in τότε mutare et in praecedens comma transferre maluit Sylburg 17 ἄδειαν A εὐπέτειαν B 18 περὶ ταῖς θύραις O παρὰ τ. θ. c. Sintenis Em. Dion. III 10, περὶ τὰς θύρας Cobet Obs. p. 137, sed cf. Krebs Rec. phil. litt. nova p. 325 22 ἅπαντας A σύμπαντας B 23 κρατοῦντας A κρατεροὺς ὄντας B

Ἀριστόδημον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν ἄλλην 1338 συγγένειαν συλλαβόντες ἄχρι πολλῆς νυκτὸς αἰκιζόμενοί τε καὶ στρεβλοῦντες καὶ πᾶσιν ὡς εἰπεῖν λυμαινόμενοι κακοῖς ἀπέκτειναν. ἀνελόντες δὲ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν 4 πρόρριζον, ὡς μήτε παιδία μήτε γυναῖκας μήτε συγγένειαν μηθενὸς αὐτῶν καταλιπεῖν καὶ δι' ὅλης νυκτὸς ἅπαντας ἐξερευνησάμενοι τοὺς συνεργοὺς τῆς τυραννίδος ἡμέρας γενομένης προῆλθον εἰς τὴν ἀγοράν. ἔπειτα συγκαλέσαντες τὸν δῆμον εἰς ἐκκλησίαν ἀποτίθενται τὰ ὅπλα καὶ τὴν πάτριον καθίστανται πολιτείαν.

XII. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ἀριστόδημον ἔτος ὁμοῦ τι τεσσαρεσκαιδέκατον ἤδη τυραννοῦντα Κύμης οἱ σὺν Ταρκυνίῳ φυγάδες καθιστάμενοι τὴν κατὰ τῆς πατρίδος ἐβούλοντο συντελέσασθαι δίκην. οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Ῥωμαίων τέως μὲν ἀντέλεγον, ὡς οὔτ' ἐπὶ τοῦτον ἥκοντες τὸν ἀγῶνα οὔτ' ἐξουσίαν ἔχοντες, ἣν οὐκ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς ἡ βουλὴ περὶ τῆς πόλεως ἀπολογήσασθαι [δίκην]. ὡς δ' οὐθὲν ἐπέραινον, ἀλλ' ἐγκεκλικότα τὸν 2 τύραννον ἑώρων ἐπὶ θάτερα μέρη διὰ τὰς σπουδὰς καὶ τὰς παρακλήσεις τῶν φυγάδων, αἰτησάμενοι χρόνον 1339 εἰς ἀπολογίαν, καὶ διεγγυήσαντες τὰ σώματα χρημάτων ἐν τῷ διὰ μέσου τῆς δίκης οὐθενὸς ἔτι φυλάττοντος αὐτοὺς ἀποδράντες ᾤχοντο. θεράποντας δ' αὐτῶν καὶ τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ ἐπὶ τῇ σιτωνίᾳ κομισθέντα χρήματα ὁ τύραννος κατέσχε. ταύταις μὲν οὖν ταῖς πρε- 3 σβείαις τοιαῦτα παθούσαις ἀπράκτοις ἀναστρέψαι συν-

17 ἀπολογ<η>σασθαι Bb ἀπολογεῖσθαι R 18 δίκην del. Reiske 19 θάτερα μέρη B θάτερα τὰ μέρη R 20 καὶ τὰς παρακλήσεις B καὶ π. R 24 σιτωνίου Ba 26 ἀπράκτους A

[illegible] χειρώσαντες
[illegible] ἐμφανοῖς
[illegible] τινα
[illegible] ἐγκαθ-
[illegible] ἐν
[illegible] ἔτι,
[illegible] ἐκείνων,
[illegible] τοῖς
[illegible] παραχε-
[illegible] ὡς δὲ
[illegible] παιδί
[illegible] ἀγρὸν 134
[illegible] ἐκτείνων
[illegible] παιδί
[illegible] φροντὶς
[illegible] γενομέ-
[illegible] ἐπε-
[illegible] τῶν
[illegible] οὐδενὶ
[illegible] οὔτε
[illegible] φόνον
[illegible] διαφυγό-

[illegible] B 4 [illegible] B 5 [illegible]⟨ι⟩ας [illegible] 6 [illegible] 11 post [illegible] B ἐπι om. B τινες c. [illegible] 7 [illegible] om. B [illegible] B 8 τ⟨οί⟩ς [illegible] AB [illegible] B [illegible] 12 ⟨οὐ⟩λοῦ- [illegible] AB [illegible] B 16 ἐπὸ] ἐπὶ [illegible] λ 416 γινομένους c. Hertlein l. l. 19 [illegible] B ἐνέστησεν om. B εἰσῆλθεν [illegible] | οὐδενὶ τόπῳ ἄλλῳ AB 20 οὐθ' [illegible] AB

μενος. ἐδήλωσε δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς συμφορᾶς πόλις 5
ἐπιφανὴς τῶν Οὐολούσκων, Οὐέλιτραι ὄνομα αὐτῇ,
μεγάλη τε καὶ πολυάνθρωπος οὖσα τέως, ἧς ὁ λοιμὸς
1341 μίαν ὑπελείπετο μοῖραν ἐκ τῶν δέκα, τὰς δ' ἄλλας
ὑπολαβὼν ἀπήνεγκε. τελευτῶντες δ' οὖν ὅσοι περιῆσαν
ἐκ τῆς συμφορᾶς πρεσβευσάμενοι Ῥωμαίοις ἔφρασαν
τὴν ἐρημίαν καὶ παρέδοσαν τὴν πόλιν. ἔτυχον δὲ καὶ
πρότερον ἐποίκους ἐκ τῆς Ῥώμης εἰληφότες, ἀφ' ἧς
αἰτίας καὶ τὸ δεύτερον [τοὺς] κληρούχους παρ' αὐτῶν
ᾔτουν.

XIII. Ταῦτα τοῖς Ῥωμαίοις μαθοῦσι τῆς μὲν συμ-
φορᾶς οἶκτος εἰσῄει, καὶ οὐδὲν ᾤοντο δεῖν τοῖς ἐχθροῖς
ἐπὶ τοιαύταις τύχαις μνησικακεῖν, ὡς ἱκανὰς δεδωκόσι
τοῖς θεοῖς ὑπὲρ σφῶν δίκας ἀνθ' ὧν ἔμελλον δράσειν·
Οὐελίτρας δὲ παραλαμβάνειν ἐδόκει κληρούχων οὐκ
ὀλίγων ἀποστολῇ πολλὰ τὰ συμφέροντα ἐκ τοῦ πράγ-
ματος ἐπιλογιζομένοις. τό τε γὰρ χωρίον ἱκανὸν εἶναι 2
ἐφαίνετο φυλακῇ ἀξιόχρεῳ καταληφθὲν οἷς ἂν νεωτερί-
ζειν ἢ παρακινεῖν τι βουλομένοις ᾖ μέγα κώλυμα καὶ
1342 ἐμπόδιον εἶναι· ἥ τ' ἀπορία τῆς τροφῆς ἡ κατέχουσα
τὴν πόλιν οὐ παρ' ὀλίγον μετριωτέρα γενήσεσθαι
ὑπωπτεύετο, εἰ μετασταίη τις ἐξ αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πλή-
θους μοῖρα ἀξιόλογος. μάλιστα δ' ἡ στάσις ἀναρριπι-
ζομένη, πρὶν ἢ πεπαῦσθαι καλῶς ἔτι τὴν προτέραν,
ἐνῆγεν αὐτοὺς ψηφίζεσθαι τὸν ἀπόστολον. πάλιν γάρ, 3
ὥσπερ καὶ πρότερον, ὁ δῆμος ἠρεθίζετο καὶ δι' ὀργῆς

2 *Οὐέντρα* A *Οὐέντρ⟨αι⟩* Bb saepe 5 *ἀπήνεγκε καὶ τελευτῶντες δ' οὖν* A | *δ'* del. Reiske 9 *τοὺς* del. Reiske 12 *καὶ οὐ δεῖν ᾤοντο* ABC *καὶ οὐδὲν ᾤ.* Cmg. corr. Kiessling 15 *ἀναλαμβάνειν* c. Reiske 19 *ᾖ*] *ἢ* AB 22 *μεταστ⟨αι⟩η* Bb 24 *πρινὴ* B 25 *τὸν στόλον* c. Kiessling

εἶχε τοὺς πατρικίους, πολλοί τε καὶ χαλεποὶ κατ' αὐτῶν
ἐγίνοντο λόγοι τῶν μὲν ὀλιγωρίαν ἐγκαλούντων καὶ
ῥᾳθυμίαν, ὅτι οὐκ ἐκ πολλοῦ προείδοντο τὴν ἐσομένην
τοῦ σίτου σπάνιν καὶ προὐμηχανήσαντο τὰ πρὸς τὴν
συμφορὰν ἀλεξήματα, τῶν δ' ἐξ ἐπιβουλῆς ὑπ' αὐτῶν
γεγονέναι ⟨τὴν⟩ σιτοδείαν ἀποφαινόντων δι' ὀργήν τε
καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ κακῶσαι τὸ δημοτικὸν ἀναμνήσει
4 τῆς ἀποστάσεως. διὰ ταύτας μὲν δὴ τὰς αἰτίας ἡ τῶν
κληρούχων ἀποστολὴ ταχεῖα ἐγίνετο τριῶν ἀποδειχθέν-
των ἀνδρῶν ὑπὸ τῆς βουλῆς ἡγεμόνων. τῷ δήμῳ δὲ
κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἀσμένῳ τοὺς κληρούχους διαλαγχά-
νειν ὡς λιμοῦ τ' ἀπαλλαχθησομένῳ καὶ χώραν οἰκή- 134
σοντι εὐδαίμονα· ἔπειτ' ἐνθυμουμένῳ τὸν λοιμόν, ὃς
ἐν τῇ μελλούσῃ αὐτὸν ὑποδέχεσθαι πόλει πολὺς γενό-
μενος τούς τ' οἰκήτορας διεφθάρκει καὶ δέος παρεῖχε,
μὴ καὶ τοὺς ἐποίκους ταὐτὸν ἐργάσηται, μεθίστατο
κατὰ μικρὸν εἰς τἀναντία ἡ γνώμη, ὥστ' οὐ πολλοί
τινες ἐφάνησαν οἵ μετέχειν βουλόμενοι τῆς ἀποικίας,
ἀλλὰ πολὺ ἐλάττους ὧν ἡ βουλὴ ἐψηφίσατο, καὶ οὗτοι
δ' ἤδη σφῶν αὐτῶν κατεγνώκεσαν ὡς κακῶς βεβουλευ-
5 μένων καὶ ὑπανεδύοντο τὴν ἔξοδον. κατελήφθη μέντοι
τοῦτο τὸ μέρος καὶ τὸ ἄλλο τὸ μὴ ἑκουσίως συναιρό-
μενον τῆς ἐξόδου ψηφισαμένης τῆς βουλῆς ἐξ ἁπάντων

2 ἐγίνοντο B ἐγένοντο R ἐλέγοντο c. Sylburg 4 * προεμηχανήσαντο O 6 τὴν add. Kiessling 8 ἡ add. B 9 ἐγένετο c. Kiessling 10 ἐδόκει τῶ δήμω δὲ καταρχὰς μὲν ἀσμένω A τῶ δήμω δὲ καταρχὰς μὲν ἦν ἀσμένω B 14 ὑποδέχεσθαι πόλει γενόμενος vulgo ὑ. πολὺς γ. AB ὑ. πόλει πολὺς γ. c. Kiessling 16 ἐποίκους ABa ἀποίκους Bb | *τὸ αὐτὸ O 21 κατελήφθη B κατελείφθη R 22 * συναράμενον O αρ corr. ex αιρ ut videtur B συναιρόμενον ego

γενέσθαι Ῥωμαίων κλήρῳ τὴν ἔξοδον, κατὰ δὲ τῶν
λαχόντων, εἰ μὴ ἐξίοιεν, χαλεπὰς καὶ ἀπαραιτήτους
θεμένης ζημίας. οὗτός τε δὴ ὁ στόλος εἰς Οὐελίτρας
1344 εὐπρεπεῖ ἀνάγκῃ καταληφθεὶς ἀπεστάλη, καὶ ἕτερος
αὖθις οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον εἰς Νώρβαν πόλιν,
ἥ ἐστι τοῦ Λατίνων ἔθνους οὐκ ἀφανής.

XIIII. Ἐγένετο δ' οὐδὲν τῶν ἐκ λογισμοῦ τοῖς
πατρικίοις κατὰ γοῦν τὴν ἐλπίδα λωφήσειν τὴν στάσιν,
ἀλλ' οἱ περιλειφθέντες ἔτι χείρους ταῖς ὀργαῖς ἦσαν
καὶ πολλῇ τῇ καταβοῇ τῶν βουλευτῶν ἐχρῶντο κατά
τε συστροφὰς καὶ ἑταιρίας, ὀλίγοι μὲν συνιόντες τὸ
πρῶτον, ἔπειτ' ἀθρόοι συντονωτέρας ἤδη γινομένης
τῆς ἀπορίας καὶ συνδραμόντες εἰς τὴν ἀγορὰν τοὺς
δημάρχους ἐβόων. συναχθείσης δ' ὑπ' αὐτῶν ἐκκλη- 2
σίας παρελθὼν Σπόριος Σικίνιος, ὃς ἦν τοῦ ἀρχείου
τότε ἡγεμών, αὐτός τε πολὺς ἔρρει κατὰ τῆς βουλῆς
αὔξων ὡς μάλιστ' ἐνῆν τὸν κατ' αὐτῆς φθόνον, καὶ
τοὺς ἄλλους ἠξίου λέγειν ἃ φρονοῦσιν εἰς τὸ κοινόν,
1345 μάλιστα δὲ τὸν Σικίνιον καὶ τὸν Βροῦτον ἀγορανό-
μους τότ' ὄντας ἀνακαλῶν ἑκάτερον ἐξ ὀνόματος, οἳ
καὶ τῆς πρώτης ἀποστάσεως τῷ δήμῳ ἦρξαν, καὶ τὴν
δημαρχικὴν ἐξουσίαν εἰσηγησάμενοι πρῶτοι αὐτῆς ἔτυ-
χον. παρελθόντες δ' οὗτοι τοὺς κακοηθεστάτους τῶν 3
λόγων ἐκ πολλοῦ παρεσκευασμένοι διεξῄεσαν, ἃ τοῖς
πολλοῖς ἀκούειν ἦν βουλομένοις, ὡς ἐκ προνοίας τε
καὶ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν πλουσίων γένοιθ' ἡ περὶ τὸν

9 ἄλλοι B 10 ἐχ. ρῶντο B 11 ἑτ⟨αι⟩ρ⟨ί⟩ας B | συν⟨ι⟩όντες B 12 γινομένης B γενομένης R 15 Σπόριος Ἰκίλιος legendum esse Sylburg censet 21 τῆς om. Ba 22 δημαρ⟨χικ⟩ὴν B

σῖτον ἀπορία, ἐπειδὴ τὴν ἐλευθερίαν ἀκόντων ἐκείνων
4 ὁ δῆμος ἐκ τῆς ἀποστάσεως εὕρετο. ἰσομοιρεῖν τ' οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἀπέφαινον τῆς συμφορᾶς τοῖς πένησι τοὺς εὐπόρους· ἐκείνοις μὲν γὰρ εἶναι καὶ τροφὰς ἐν ἀφανεῖ ἀποκειμένας καὶ χρήματα, οἷς ὠνούμενοι τὰς ἐπεισάκτους ἀγορὰς ἐν πολλῇ ὑπεροψίᾳ ἦσαν τοῦ κακοῦ, τοῖς δὲ δημόταις ἀμφότερα ταῦτ' ἀπόρως ἔχειν· τήν τ' ἀποστολὴν τῶν κληρούχων, ἣν ἐποιήσαντο εἰς νοσερὰ χωρία, ἐκβολὴν ἀποφαίνοντες εἰς προφανῆ καὶ μακρῷ χείρονα ὄλεθρον, αὔξοντες ὡς μάλιστα δυνατοὶ ἦσαν τῷ λόγῳ τὰ δεινά, καὶ τί πέρας ἔσται τῶν κακῶν ἀξιοῦντες μαθεῖν, ὑπομιμνήσκοντές τε τῶν παλαιῶν αὐτοὺς αἰκι- 134
σμῶν, οἷς ὑπὸ τῶν πλουσίων ἔτυχον αἰκισθέντες, καὶ
5 τἆλλα τὰ ὅμοια τούτοις κατὰ πολλὴν ἄδειαν διεξιόντες. τελευτῶν δ' ὁ Βροῦτος εἰς ἀπειλήν τινα τοιάνδε κατέκλεισε τὸν λόγον, ὡς εἰ βουληθεῖεν αὐτῷ πείθεσθαι διὰ ταχέων προσαναγκάσων τοὺς ἐκκαύσαντας τὸ δεινὸν ⟨καὶ⟩ κατασβέσαι. ἡ μὲν δὴ ἐκκλησία διελύετο.

XV. Οἱ δ' ὕπατοι τῇ κατόπιν ἡμέρᾳ συνεκάλουν τὴν βουλὴν περίφοβοι ὄντες ἐπὶ τοῖς καινοτομουμένοις καὶ τὴν τοῦ Βρούτου δημοκοπίαν εἰς μέγα τι κακὸν ἀποσκήψειν οἰόμενοι. πολλοὶ μὲν δὴ καὶ παντοδαποὶ ὑπό τ' αὐτῶν ἐκείνων ἐρρήθησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ λόγοι καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων πρεσβυτέρων, τῶν μὲν οἰομένων δεῖν θεραπεύειν τὸν δῆμον ἀπάσῃ εὐπροσηγορίᾳ λόγων

5 παρακειμένας O ἀποκειμένας c. Sintenis Em. Dion. III 10 13 οἷς] οὓς c. Kiessling 16 εἰ μὴ A 17 διὰ om. Ba | ⟨ἐκ⟩καύσαντας Bb 18 καὶ add. Cobet Obs. p. 138 | ἐπὶ τούτοις διελύετο c. Reiske 21 δημ. κοπίαν B 23 ἐν add. BCmg 25 * προσηγορίᾳ O προσηνείᾳ c. Reiske εὐπροσηγορίᾳ ego cf. III 48, 4 (I 364, 20) Isocr. p. 66

καὶ ὑποσχέσει ἔργων καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτοῦ μετριω-
τέρους παρασκευάζειν, τιθέντας εἰς μέσον τὰ πράγματα
καὶ μετὰ σφῶν ὑπὲρ τοῦ κοινῇ συμφέροντος παρα-
καλοῦντας σκοπεῖν. τῶν δὲ μηθὲν ἐνδιδόναι μαλακὸν 2
1347 συμβουλευόντων πρὸς ὄχλον αὐθάδη καὶ ἀμαθῆ ⟨ἢ⟩
θρασεῖάν τε καὶ ἀνύποιστον δημοκόπων ἀνθρώπων
μανίαν, ἀλλ' ἀπολογεῖσθαι μέν, ὡς οὐδὲν εἴη τῶν
γεγονότων παρὰ τῶν πατρικίων αἴτιον, καὶ ὑπισχνεῖ-
σθαι πρόνοιαν ἕξειν τοῦ κακοῦ τὴν δυνατήν, τοῖς δὲ
ταράττουσι τὸν δῆμον ἐπιτιμᾶν καὶ προαγορεύειν, ὡς
εἰ μὴ παύσονται τὴν στάσιν ἀναρριπίζοντες ἀξίας
τίσουσι δίκας. ταύτης ἡγεῖτο τῆς γνώμης Ἄππιος, καὶ 3
ἦν ἡ νικῶσα αὕτη πολλῆς ἐμπεσούσης πάνυ τοῖς συν-
έδροις φιλονεικίας· ὥστε καὶ τὸν δῆμον ὑπὸ τῆς βοῆς
αὐτῶν ἐξακουομένης ἐπὶ πολὺ ταραχθέντα συνδραμεῖν
ἐπὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ πᾶσαν ὀρθὴν ἐπὶ τῇ προσ-
δοκίᾳ γενέσθαι τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦθ' οἱ μὲν 4
ὕπατοι προελθόντες συνεκάλουν τὸν δῆμον εἰς ἐκκλη-
σίαν· ἦν δ' οὐ πολὺ τῆς ἡμέρας ἔτι τὸ λειπόμενον·
καὶ παρελθόντες ἐπειρῶντο τὰ δόξαντα σφίσιν ἐν τῇ
βουλῇ λέγειν. ἐνίσταντο δ' αὐτοῖς οἱ δήμαρχοι, καὶ
οὐκ ἦν ἐν μέρει οὐδ' ἐν κόσμῳ γινόμενος παρ' ἀμφοῖν

3 κοινοῦ O corr. Kiessling | συμφέροντος τὸν δῆμον παρακαλοῦντας AC 4 ἐνδιδόναι μαλακίζεσθαι O ἐνδιδόναι del. Kiessling, ἐνδιδόναι μαλακὸν c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 813 cf. VI 24, 1; VIII 10, 3 5 ἢ add. Cobet Obs. p. 138 6 θρασεία τε καὶ ἀνυποίστω — μανία AB θρασειᾳ[αν] τε καὶ ἀνύποιστῳ[ον] — μανίᾳ[ν] C 8 ἀπίον Ba an ἀντίον? αἴτιον ABb 11 παύσωνται Ba 13 αὐτὴ Ba | πολλῆς πάνυ ἐμπεσούσης c. Kiessling 15 ἐπιπολὺ B 22 ἀμφοῖν] ἀμφοτέρων c. Garrer Obs. p. 48

ὡς ἔμαθον ἐξεληλυθυῖαν ἐκ τῆς πόλεως τὴν τοῦ τυράννου στρατιὰν συνθήμασι μηνυθεῖσαν ὑπὸ τῶν σκοπῶν, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν περὶ ἑξήκοντα μάλιστα τοὺς εὐτολμοτάτους διφθέρας ἔχοντας καὶ φακέλλους φρυγάνων
2 κομίζοντας. οὗτοι περὶ λύχνων ἁφὰς ἄλλοι κατ' ἄλλας πύλας ὡς χερνῆται παρεισπεσόντες ἔλαθον· ὡς δ' ἔνδον ἐγένοντο τοῦ τείχους ἐξελκύσαντες ἐκ τῶν φακέλλων ἃ κατέκρυπτον ξίφη, καὶ συνελθόντες εἰς τὸν αὐτὸν ἅπαντες τόπον ἔπειτ' ἐκεῖθεν ὁρμήσαντες ἀθρόοι πρὸς τὰς ἐπὶ τὸν Ἄορνον φερούσας πύλας τούς τε φύλακας 1337
αὐτῶν ἀποκτείνουσι κοιμωμένους καὶ τοὺς σφετέρους ἅπαντας ἤδη τοῦ τείχους πλησίον ὄντας ἀναπεπταμέναις ταῖς πύλαις ὑποδέχονται, καὶ τοῦτο πράξαντες
3 ἔλαθον. ἔτυχε γὰρ ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἑορτή τις οὖσα δημοτελής, καὶ δι' αὐτὴν ἅπας ὁ κατὰ πόλιν ὄχλος ἐν πότοις ὢν καὶ ταῖς ἄλλαις εὐπαθείαις. τοῦτο παρέσχεν αὐτοῖς κατὰ πολλὴν ἄδειαν ἁπάσας διελθεῖν τὰς ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν φερούσας ὁδούς· καὶ οὐδὲ παρὰ ταῖς θύραις πολλήν τινα καὶ ἐγρηγορυῖαν εὗρον φυλακήν, ἀλλὰ κἀνταῦθα τοὺς μὲν ἤδη καθεύδοντας, τοὺς δὲ μεθύοντας ἀποσφάξαντες δίχα πόνου καὶ κατὰ πλῆθος εἰς τὴν οἰκίαν ὠσάμενοι, τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας οὔτε τῶν σωμάτων ἔτι κρατοῦντας οὔτε τῶν φρενῶν διὰ τὸν οἶνον προβάτων δίκην κατέσφαξαν· τὸν δ'

12 *τῷ τείχει πλησίον O correxi 13 καὶ δὴ καὶ τοῦτο c. Reiske 15 δι' αὐτῆς B 16 τοῦτο in τότε mutare et in praecedens comma transferre maluit Sylburg 17 ἄδειαν A εὐπέτειαν B 18 περὶ ταῖς θύραις O παρὰ τ. θ. c. Sintenis Em. Dion. III 10, περὶ τὰς θύρας Cobet Obs. p. 137, sed cf. Krebs Rec. phil. litt. nova p. 325 22 ἅπαντας A σύμπαντας B 23 κρατοῦντας A κρατεροὺς ὄντας B

Ἀριστόδημον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν ἄλλην
1338 συγγένειαν συλλαβόντες ἄχρι πολλῆς νυκτὸς αἰκιζόμενοί
τε καὶ στρεβλοῦντες καὶ πᾶσιν ὡς εἰπεῖν λυμαινόμενοι
κακοῖς ἀπέκτειναν. ἀνελόντες δὲ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν 4
πρόρριζον, ὡς μήτε παιδία μήτε γυναῖκας μήτε συγ-
γένειαν μηθενὸς αὐτῶν καταλιπεῖν καὶ δι' ὅλης νυκτὸς
ἅπαντας ἐξερευνησάμενοι τοὺς συνεργοὺς τῆς τυραν-
νίδος ἡμέρας γενομένης προῆλθον εἰς τὴν ἀγοράν.
ἔπειτα συγκαλέσαντες τὸν δῆμον εἰς ἐκκλησίαν ἀποτί-
θενται τὰ ὅπλα καὶ τὴν πάτριον καθίστανται πολιτείαν.

XII. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ἀριστόδημον ἔτος ὁμοῦ
τι τεσσαρεσκαιδέκατον ἤδη τυραννοῦντα Κύμης οἱ σὺν
Ταρκυνίῳ φυγάδες καθιστάμενοι τὴν κατὰ τῆς πατρίδος
ἐβούλοντο συντελέσασθαι δίκην. οἱ δὲ πρέσβεις τῶν
Ῥωμαίων τέως μὲν ἀντέλεγον, ὡς οὔτ' ἐπὶ τοῦτον
ἥκοντες τὸν ἀγῶνα οὔτ' ἐξουσίαν ἔχοντες, ἣν οὐκ ἐπέ-
τρεψεν αὐτοῖς ἡ βουλὴ περὶ τῆς πόλεως ἀπολογήσασθαι
[δίκην]. ὡς δ' οὐθὲν ἐπέραινον, ἀλλ' ἐγκεκλικότα τὸν 2
τύραννον ἑώρων ἐπὶ θάτερα μέρη διὰ τὰς σπουδὰς
καὶ τὰς παρακλήσεις τῶν φυγάδων, αἰτησάμενοι χρόνον
1339 εἰς ἀπολογίαν, καὶ διεγγυήσαντες τὰ σώματα χρημάτων
ἐν τῷ διὰ μέσου τῆς δίκης οὐθενὸς ἔτι φυλάττοντος
αὐτοὺς ἀποδράντες ᾤχοντο. θεράποντας δ' αὐτῶν καὶ
τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ ἐπὶ τῇ σιτωνίᾳ κομισθέντα χρή-
ματα ὁ τύραννος κατέσχε. ταύταις μὲν οὖν ταῖς πρε- 3
σβείαις τοιαῦτα παθούσαις ἀπράκτοις ἀναστρέψαι συν-

17 ἀπολογ⟨η⟩σασθαι Bb ἀπολογεῖσθαι R 18 δίκην del. Reiske 19 θάτερα μέρη B θάτερα τὰ μέρη R 20 καὶ τὰς παρακλήσεις B καὶ π. R 24 σιτωνίου Ba 26 ἀπράκτους A

ἔβη, ἐκ δὲ τῶν ἐν Τυρρηνίᾳ πόλεων οἱ πεμφθέντες
κέγχρους τε καὶ ζέας συνωνησάμενοι ταῖς ποταμηγοῖς
σκάφαις κατεκόμισαν εἰς τὴν πόλιν. αὕτη βραχύν τινα
χρόνον ἡ ἀγορὰ Ῥωμαίους διέθρεψεν· ἔπειτ' ἐξαναλω-
θεῖσα εἰς τὰς αὐτὰς ἀπορίας κατέστησεν αὐτούς. ἦν
δ' οὐθὲν εἶδος ἀναγκαίας τροφῆς, ὃ οὐκ ἐπείραζον ἔτι,
συνέβαινέ τ' οὐκ ὀλίγοις αὐτῶν, τὰ μὲν διὰ τὴν σπάνιν,
τὰ δὲ διὰ τὴν ἀτοπίαν τῆς οὐκ εἰωθυίας ἐδωδῆς, τοῖς
μὲν ἀρρώστως διακεῖσθαι τὰ σώματα, τοῖς δὲ παρημε-
4 λημένοις διὰ πενίαν καὶ παντάπασιν ἀδυνάτως· ὡς δὲ
τοῦτ' ἔγνωσαν οἱ νεωστὶ κεκρατημένοι τῷ πολέμῳ
Οὐολοῦσκοι, πρεσβειῶν ἀπορρήτοις διαποστολαῖς ἐνῆγον 1340
ἀλλήλους εἰς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον, ὡς ἀδυνάτων
ἐσομένων, εἴ τις αὐτοῖς ἐπίθοιτο κεκακωμένοις πολέμῳ
τε καὶ λιμῷ ἀντέχειν. θεῶν δέ τις εὔνοια, οἷς φροντὶς
ἦν μὴ περιιδεῖν ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς Ῥωμαίους γενομέ-
νους, ἐκφανέστατα καὶ τότε τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἀπε-
δείξατο. τοσοῦτος γάρ τις ἄφνω εἰς τὰς πόλεις τῶν
Οὐολούσκων φθόρος λοιμικὸς ἐνέσκηψεν, ὅσος ἐν οὐδενὶ
ἄλλῳ τόπῳ μνημονεύεται γενόμενος οὔθ' Ἑλλάδος οὔτε
βαρβάρου γῆς, πᾶσαν ἡλικίαν καὶ τύχην καὶ φύσιν
ἐρρωμένων τε καὶ ἀσθενῶν σωμάτων ὁμοίως διεργαζό-

3 βραχὺν χρόνον τινὰ B 4 ἀγ⟨ο⟩ρὰ B 5 ἀπορ⟨ί⟩ας B | αὐτούς] αὖθις c. Reiske 6 ἀναγκαίου τροφῆς VII 44 post τροφῆς rasura novem fere litt. capax B | ἔτι om. B τινες c. Cobet Obs. p. 137 7 τὰ μὲν om. B | σπάνι⟨ν⟩ B 8 τ⟨οῖ⟩ς B 9 παρημελημένοις ABa παρημελημένως Bb 12 ⟨οὐ⟩ολοῦσκοι Bb saepe | ἀπορρήτοις AB ἀπορρήτων R 16 ὑπὸ] ἐπὶ c. Hertlein Hermes X 416 | γινομένους c. Hertlein l. l. 19 λοιμικὸς om. A φθόρος ὁ λοιμικὸς B | ἐνέσκηψεν om. B εἰσῆλθεν ἢ ἐνέσκηψεν in mge C | οὐδενὶ τόπῳ ἄλλῳ AB 20 οὔθ' Ἑλλάδος om. AB

μενος. ἐδήλωσε δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς συμφορᾶς πόλις 5
ἐπιφανὴς τῶν Οὐολούσκων, Οὐέλιτραι ὄνομα αὐτῇ,
μεγάλη τε καὶ πολυάνθρωπος οὖσα τέως, ἧς ὁ λοιμὸς
1341 μίαν ὑπελείπετο μοῖραν ἐκ τῶν δέκα, τὰς δ' ἄλλας
ὑπολαβὼν ἀπήνεγκε. τελευτῶντες δ' οὖν ὅσοι περιῆσαν
ἐκ τῆς συμφορᾶς πρεσβευσάμενοι Ῥωμαίοις ἔφρασαν
τὴν ἐρημίαν καὶ παρέδοσαν τὴν πόλιν. ἔτυχον δὲ καὶ
πρότερον ἐποίκους ἐκ τῆς Ῥώμης εἰληφότες, ἀφ' ἧς
αἰτίας καὶ τὸ δεύτερον [τοὺς] κληρούχους παρ' αὐτῶν
ᾔτουν.

XIII. Ταῦτα τοῖς Ῥωμαίοις μαθοῦσι τῆς μὲν συμ-
φορᾶς οἶκτος εἰσῄει, καὶ οὐδὲν ᾤοντο δεῖν τοῖς ἐχθροῖς
ἐπὶ τοιαύταις τύχαις μνησικακεῖν, ὡς ἱκανὰς δεδωκόσι
τοῖς θεοῖς ὑπὲρ σφῶν δίκας ἀνθ' ὧν ἔμελλον δράσειν·
Οὐελίτρας δὲ παραλαμβάνειν ἐδόκει κληρούχων οὐκ
ὀλίγων ἀποστολῇ πολλὰ τὰ συμφέροντα ἐκ τοῦ πράγ-
ματος ἐπιλογιζομένοις. τό τε γὰρ χωρίον ἱκανὸν εἶναι 2
ἐφαίνετο φυλακῇ ἀξιόχρεῳ καταληφθὲν οἷς ἂν νεωτερί-
ζειν ἢ παρακινεῖν τι βουλομένοις ᾖ μέγα κώλυμα καὶ
1342 ἐμπόδιον εἶναι· ἥ τ' ἀπορία τῆς τροφῆς ἡ κατέχουσα
τὴν πόλιν οὐ παρ' ὀλίγον μετριωτέρα γενήσεσθαι
ὑπωπτεύετο, εἰ μετασταίη τις ἐξ αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πλή-
θους μοῖρα ἀξιόλογος. μάλιστα δ' ἡ στάσις ἀναρριπι-
ζομένη, πρὶν ἢ πεπαῦσθαι καλῶς ἔτι τὴν προτέραν,
ἐνῆγεν αὐτοὺς ψηφίζεσθαι τὸν ἀπόστολον. πάλιν γάρ, 3
ὥσπερ καὶ πρότερον, ὁ δῆμος ἠρεθίζετο καὶ δι' ὀργῆς

2 Οὐέντρα A Οὐέντρ⟨αι⟩ Bb saepe 5 ἀπήνεγκε καὶ τελευτῶντες δ' οὖν A | δ' del. Reiske 9 τοὺς del. Reiske 12 καὶ οὐ δεῖν ᾤοντο ABC καὶ οὐδὲν ᾤ. Cmg. corr. Kiessling 15 ἀναλαμβάνειν c. Reiske 19 ᾖ] ἢ AB 22 μεταστ⟨αι⟩η Bb 24 πρινὴ B 25 τὸν στόλον c. Kiessling

εἶχε τοὺς πατρικίους, πολλοί τε καὶ χαλεποὶ κατ᾽ αὐτῶν
ἐγίνοντο λόγοι τῶν μὲν ὀλιγωρίαν ἐγκαλούντων καὶ
ῥαθυμίαν, ὅτι οὐκ ἐκ πολλοῦ προείδοντο τὴν ἐσομένην
τοῦ σίτου σπάνιν καὶ προὐμηχανήσαντο τὰ πρὸς τὴν
συμφορὰν ἀλεξήματα, τῶν δ᾽ ἐξ ἐπιβουλῆς ὑπ᾽ αὐτῶν
γεγονέναι ⟨τὴν⟩ σιτοδείαν ἀποφαινόντων δι᾽ ὀργήν τε
καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ κακῶσαι τὸ δημοτικὸν ἀναμνήσει
4 τῆς ἀποστάσεως. διὰ ταύτας μὲν δὴ τὰς αἰτίας ἡ τῶν
κληρούχων ἀποστολὴ ταχεῖα ἐγίνετο τριῶν ἀποδειχθέν-
των ἀνδρῶν ὑπὸ τῆς βουλῆς ἡγεμόνων. τῷ δήμῳ δὲ
κατ᾽ ἀρχὰς μὲν ἦν ἀσμένῳ τοὺς κληρούχους διαλαγχά-
νειν ὡς λιμοῦ τ᾽ ἀπαλλαχθησομένῳ καὶ χώραν οἰκή- 134
σοντι εὐδαίμονα· ἔπειτ᾽ ἐνθυμουμένῳ τὸν λοιμόν, ὃς
ἐν τῇ μελλούσῃ αὐτὸν ὑποδέχεσθαι πόλει πολὺς γενό-
μενος τούς τ᾽ οἰκήτορας διεφθάρκει καὶ δέος παρεῖχε,
μὴ καὶ τοὺς ἐποίκους ταὐτὸν ἐργάσηται, μεθίστατο
κατὰ μικρὸν εἰς τἀναντία ἡ γνώμη, ὥστ᾽ οὐ πολλοί
τινες ἐφάνησαν οἱ μετέχειν βουλόμενοι τῆς ἀποικίας,
ἀλλὰ πολὺ ἐλάττους ὧν ἡ βουλὴ ἐψηφίσατο, καὶ οὗτοι
δ᾽ ἤδη σφῶν αὐτῶν κατεγνώκεσαν ὡς κακῶς βεβουλευ-
5 μένων καὶ ὑπανεδύοντο τὴν ἔξοδον. κατελήφθη μέντοι
τοῦτο τὸ μέρος καὶ τὸ ἄλλο τὸ μὴ ἑκουσίως συναιρό-
μενον τῆς ἐξόδου ψηφισαμένης τῆς βουλῆς ἐξ ἁπάντων

2 ἐγίνοντο B ἐγένοντο R ἐλέγοντο c. Sylburg 4 * προεμηχανήσαντο O 6 τὴν add. Kiessling 8 ἡ add. B 9 ἐγένετο c. Kiessling 10 ἐδόκει τῷ δήμῳ δὲ καταρχὰς μὲν ἀσμένῳ A τῷ δήμῳ δὲ καταρχὰς μὲν ἦν ἀσμένῳ B 14 ὑποδέχεσθαι πόλει γενόμενος vulgo ὑ. πολὺς γ. AB ὑ. πόλει πολὺς γ. c. Kiessling 16 ἐποίκους ABa ἀποίκους Bb | *τὸ αὐτὸ O 21 κατελήφθη B κατελείφθη R 22 * συναράμενον O αρ corr. ex αιρ ut videtur B συναιρόμενον ego

γενέσθαι Ῥωμαίων κλήρῳ τὴν ἔξοδον, κατὰ δὲ τῶν λαχόντων, εἰ μὴ ἐξίοιεν, χαλεπὰς καὶ ἀπαραιτήτους θεμένης ζημίας. οὗτός τε δὴ ὁ στόλος εἰς Οὐελίτρας
1344 εὐπρεπεῖ ἀνάγκῃ καταληφθεὶς ἀπεστάλη, καὶ ἕτερος αὖθις οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον εἰς Νώρβαν πόλιν, ἥ ἐστι τοῦ Λατίνων ἔθνους οὐκ ἀφανής.

XIIII. Ἐγένετο δ' οὐδὲν τῶν ἐκ λογισμοῦ τοῖς πατρικίοις κατὰ γοῦν τὴν ἐλπίδα λωφήσειν τὴν στάσιν, ἀλλ' οἱ περιλειφθέντες ἔτι χείρους ταῖς ὀργαῖς ἦσαν καὶ πολλῇ τῇ καταβοῇ τῶν βουλευτῶν ἐχρῶντο κατά τε συστροφὰς καὶ ἑταιρίας, ὀλίγοι μὲν συνιόντες τὸ πρῶτον, ἔπειτ' ἀθρόοι συντονωτέρας ἤδη γινομένης τῆς ἀπορίας καὶ συνδραμόντες εἰς τὴν ἀγορὰν τοὺς δημάρχους ἐβόων. συναχθείσης δ' ὑπ' αὐτῶν ἐκκλη- 2
σίας παρελθὼν Σπόριος Σικίνιος, ὃς ἦν τοῦ ἀρχείου τότε ἡγεμών, αὐτός τε πολὺς ἔρρει κατὰ τῆς βουλῆς αὔξων ὡς μάλιστ' ἐνῆν τὸν κατ' αὐτῆς φθόνον, καὶ τοὺς ἄλλους ἠξίου λέγειν ἃ φρονοῦσιν εἰς τὸ κοινόν,
1345 μάλιστα δὲ τὸν Σικίνιον καὶ τὸν Βροῦτον ἀγορανόμους τότ' ὄντας ἀνακαλῶν ἑκάτερον ἐξ ὀνόματος, οἳ καὶ τῆς πρώτης ἀποστάσεως τῷ δήμῳ ἦρξαν, καὶ τὴν δημαρχικὴν ἐξουσίαν εἰσηγησάμενοι πρῶτοι αὐτῆς ἔτυ-
χον. παρελθόντες δ' οὗτοι τοὺς κακοηθεστάτους τῶν 3
λόγων ἐκ πολλοῦ παρεσκευασμένοι διεξῄεσαν, ἃ τοῖς πολλοῖς ἀκούειν ἦν βουλομένοις, ὡς ἐκ προνοίας τε καὶ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν πλουσίων γένοιθ' ἡ περὶ τὸν

9 ἄλλοι B 10 ἐχ . ρῶντο B 11 ἑτ⟨αι⟩ρ⟨ί⟩ας B | συν⟨ι⟩όντες B 12 γινομένης B γενομένης R 15 Σπόριος Ἰκίλιος legendum esse Sylburg censet 21 τῆς om. Ba 22 δημαρ⟨χικ⟩ὴν B

σῖτον ἀπορία, ἐπειδὴ τὴν ἐλευθερίαν ἀκόντων ἐκείνων
4 ὁ δῆμος ἐκ τῆς ἀποστάσεως εὕρετο. ἰσομοιρεῖν τ' οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἀπέφαινον τῆς συμφορᾶς τοῖς πένησι τοὺς εὐπόρους· ἐκείνοις μὲν γὰρ εἶναι καὶ τροφὰς ἐν ἀφανεῖ ἀποκειμένας καὶ χρήματα, οἷς ὠνούμενοι τὰς ἐπεισάκτους ἀγορὰς ἐν πολλῇ ὑπεροψίᾳ ἦσαν τοῦ κακοῦ, τοῖς δὲ δημόταις ἀμφότερα ταῦτ' ἀπόρως ἔχειν· τήν τ' ἀποστολὴν τῶν κληρούχων, ἣν ἐποιήσαντο εἰς νοσερὰ χωρία, ἐκβολὴν ἀποφαίνοντες εἰς προφανῆ καὶ μακρῷ χείρονα ὄλεθρον, αὔξοντες ὡς μάλιστα δυνατοὶ ἦσαν τῷ λόγῳ τὰ δεινά, καὶ τί πέρας ἔσται τῶν κακῶν ἀξιοῦντες μαθεῖν, ὑπομιμνήσκοντές τε τῶν παλαιῶν αὐτοὺς αἰκι- 1346
σμῶν, οἷς ὑπὸ τῶν πλουσίων ἔτυχον αἰκισθέντες, καὶ
5 τἆλλα τὰ ὅμοια τούτοις κατὰ πολλὴν ἄδειαν διεξιόντες. τελευτῶν δ' ὁ Βροῦτος εἰς ἀπειλήν τινα τοιάνδε κατέκλεισε τὸν λόγον, ὡς εἰ βουληθεῖεν αὐτῷ πείθεσθαι διὰ ταχέων προσαναγκάσων τοὺς ἐκκαύσαντας τὸ δεινὸν ⟨καὶ⟩ κατασβέσαι. ἡ μὲν δὴ ἐκκλησία διελύετο.

XV. Οἱ δ' ὕπατοι τῇ κατόπιν ἡμέρᾳ συνεκάλουν τὴν βουλὴν περίφοβοι ὄντες ἐπὶ τοῖς καινοτομουμένοις καὶ τὴν τοῦ Βρούτου δημοκοπίαν εἰς μέγα τι κακὸν ἀποσκήψειν οἰόμενοι. πολλοὶ μὲν δὴ καὶ παντοδαποὶ ὑπό τ' αὐτῶν ἐκείνων ἐρρήθησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ λόγοι καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων πρεσβυτέρων, τῶν μὲν οἰομένων δεῖν θεραπεύειν τὸν δῆμον ἁπάσῃ εὐπροσηγορίᾳ λόγων

5 παρακειμένας O ἀποκειμένας c. Sintenis Em. Dion. III 10 13 οἷς] οὓς c. Kiessling 16 εἰ μὴ A 17 διὰ om. Ba | ⟨ἐκ⟩καύσαντας Bb 18 καὶ add. Cobet Obs. p. 138 | ἐπὶ τούτοις διελύετο c. Reiske 21 δημ. κοπίαν B 23 ἐν add. BCmg 25 * προσηγορίᾳ O προσηνείᾳ c. Reiske εὐπροσηγορίᾳ ego cf. III 48, 4 (I 364, 20) Isocr. p. 66

καὶ ὑποσχέσει ἔργων καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτοῦ μετριωτέρους παρασκευάζειν, τιθέντας εἰς μέσον τὰ πράγματα καὶ μετὰ σφῶν ὑπὲρ τοῦ κοινῇ συμφέροντος παρακαλοῦντας σκοπεῖν. τῶν δὲ μηθὲν ἐνδιδόναι μαλακὸν 2
1347 *συμβουλευόντων πρὸς ὄχλον αὐθάδη καὶ ἀμαθῆ ⟨ἢ⟩ θρασεῖάν τε καὶ ἀνύποιστον δημοκόπων ἀνθρώπων μανίαν, ἀλλ' ἀπολογεῖσθαι μέν, ὡς οὐδὲν εἴη τῶν γεγονότων παρὰ τῶν πατρικίων αἴτιον, καὶ ὑπισχνεῖσθαι πρόνοιαν ἕξειν τοῦ κακοῦ τὴν δυνατήν, τοῖς δὲ ταράττουσι τὸν δῆμον ἐπιτιμᾶν καὶ προαγορεύειν, ὡς εἰ μὴ παύσονται τὴν στάσιν ἀναρριπίζοντες ἀξίας τίσουσι δίκας. ταύτης ἡγεῖτο τῆς γνώμης Ἄππιος, καὶ* 3
ἦν ἡ νικῶσα αὕτη πολλῆς ἐμπεσούσης πάνυ τοῖς συνέδροις φιλονεικίας· ὥστε καὶ τὸν δῆμον ὑπὸ τῆς βοῆς αὐτῶν ἐξακουομένης ἐπὶ πολὺ ταραχθέντα συνδραμεῖν ἐπὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ πᾶσαν ὀρθὴν ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ γενέσθαι τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦθ' οἱ μὲν 4
ὕπατοι προελθόντες συνεκάλουν τὸν δῆμον εἰς ἐκκλησίαν· ἦν δ' οὐ πολὺ τῆς ἡμέρας ἔτι τὸ λειπόμενον· καὶ παρελθόντες ἐπειρῶντο τὰ δόξαντα σφίσιν ἐν τῇ βουλῇ λέγειν. ἐνίσταντο δ' αὐτοῖς οἱ δήμαρχοι, καὶ οὐκ ἦν ἐν μέρει οὐδ' ἐν κόσμῳ γινόμενος παρ' ἀμφοῖν

3 *κοινοῦ* O corr. Kiessling | *συμφέροντος τὸν δῆμον παρακαλοῦντας* AC 4 *ἐνδιδόναι μαλακίζεσθαι* O *ἐνδιδόναι* del. Kiessling, *ἐνδιδόναι μαλακὸν* c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 813 cf. VI 24, 1; VIII 10, 3 5 *ἢ* add. Cobet Obs. p. 138 6 *θρασεία τε καὶ ἀνυποίστω — μανία* AB *θρασεια*[αν] *τε καὶ ἀνύποιστῳ*[ον] *— μανίᾳ*[ν] C 8 *ἀπίον* Ba an *ἀντίον*? *αἴτιον* ABb 11 *παύσωνται* Ba 13 *αὐτὴ* Ba | *πολλῆς πάνυ ἐμπεσούσης* c. Kiessling 15 *ἐπιπολὺ* B 22 *ἀμφοῖν*] *ἀμφοτέρων* c. Garrer Obs. p. 48

ὁ λόγος. ἐβόων γὰρ ἅμα καὶ ἐξέκλειον ἀλλήλους, ὥστε 13
μὴ ῥᾴδιον εἶναι τοῖς παροῦσι τὰς διανοίας αὐτῶν [ὅ τι βούλονται] συνιδεῖν.

XVI. Ἐδικαίουν δ' οἱ μὲν ὕπατοι τὴν κρείττονα ἔχοντες ἐξουσίαν ἁπάντων ἄρχειν τῶν ἐν τῇ πόλει, οἱ δὲ δήμαρχοι τὴν ἐκκλησίαν ἑαυτῶν εἶναι χωρίον ὥσπερ ἐκείνων τὴν βουλήν, καὶ ὁπόσα ἐπὶ τοῖς δημόταις ἦν κρίνειν τε καὶ ψηφίζεσθαι, τούτων αὐτοὶ πᾶν ἔχειν τὸ κράτος. συνηγωνίζετο δὲ τοῖς μὲν ἡ πληθὺς ἐπιβοῶσα καὶ ὁμόσε χωρεῖν, εἰ δέοι, τοῖς κωλύουσι παρεσκευασμένη, τοῖς δ' ὑπάτοις οἱ πατρίκιοι συστρέψαντες
2 αὐτούς. ἐγίνετο δὲ πολὺς ἀγὼν περὶ τοῦ μὴ εἶξαι ἑκατέροις, ὡς ἐν μιᾷ τῇ τότε ἥττῃ παραχωρουμένης τῆς εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἑκατέρων δικαιώσεως. ἥλιός τε περὶ καταφορὰν ἦν ἤδη, καὶ συνέτρεχεν ἐκ τῶν οἰκιῶν τὸ ἄλλο πλῆθος εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ἔμελλον, εἰ νὺξ ἐπιλαμβάνοι τὴν ἔριν, εἰς πληγάς τε καὶ λίθων
3 χωρήσειν βολάς. ἵνα δὴ μὴ τοῦτο γένοιτο, προελθὼν ὁ 134
Βροῦτος τοὺς ὑπάτους ἠξίου δοῦναι λόγον αὐτῷ, παύσειν ὑπισχνούμενος τὴν στάσιν. κἀκεῖνοι δόξαντες σφίσι παρακεχωρῆσθαι, ὅτι τῶν δημάρχων παρόντων οὐ παρ' ἐκείνων ὁ δημαγωγὸς ᾐτήσατο τὴν χάριν, ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ λέγειν. σιωπῆς δὲ γενομένης ἄλλο μὲν οὐδὲν ὁ Βροῦτος εἶπεν, ἠρώτησε δὲ τοὺς ὑπάτους τοιάνδε τινὰ
4 ἐρώτησιν· Ἆρά γ', ἔφη, μέμνησθ', ὅτι διαλυομένοις

2 ὅτι βούλονται del. Garrer Obs. p. 34 8 κρῖναι A κρίναι B κρίνειν Sylburg 9 συνηγωνίζετο B συνηγωνίζοντο R 12 αὐτοὺς AB | ἐγίγνετο AB ἐγίνετο R quod def. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 549 18 παρελθὼν c. Kiessling 19 δοθῆναι O δοῦναι vel προελθὼν τοῖς ὑπάτοις — δοθῆναι Reiske cf. Sintenis Em. Dion. III 11

ἡμῖν τὴν στάσιν τοῦτο συνεχωρήθη τὸ δίκαιον ὑφ' ὑμῶν, ὅταν οἱ δήμαρχοι συναγάγωσι τὸν δῆμον ὑπὲρ ὁτουδήτινος, μὴ παρεῖναι τῇ συνόδῳ τοὺς πατρικίους μηδ' ἐνοχλεῖν; Μεμνήμεθ', ἔφησεν ὁ Γεγάνιος. καὶ ὁ Βροῦτος ὑποφέρει· Τί οὖν παθόντες ἐμποδὼν ἵστασθ' ἡμῖν καὶ οὐκ ἐᾶτε τοὺς δημάρχους ἃ βούλονται λέγειν; ἀποκρίνεται πρὸς ταῦθ' ὁ Γεγάνιος· Ὅτι οὐκ αὐτοὶ συνεκάλεσαν τὸν δῆμον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ὕπατοι. εἰ μὲν οὖν ὑπὸ τούτων ἡ σύνοδος ἐγένετο, οὐθὲν ἂν ἠξιοῦμεν οὔτε κωλύειν οὔτε πολυπραγμονεῖν· ἐπειδὴ δ' ἡμεῖς συνηγάγομεν τὴν ἐκκλησίαν, οὐχὶ 1350 *τούτους ἀγορεύειν κωλύομεν, ἀλλ' ὑπὸ τούτων αὐτοὶ κωλύεσθαι οὐ δικαιοῦμεν. καὶ ὁ Βροῦτος ὑποτυχών·* 5 *Νικῶμεν, ἔφησεν, ὦ δημόται, καὶ παρακεχώρηται ἡμῖν ὑπὸ τῶν διαφόρων ὅσα ἠξιοῦμεν. νῦν μὲν οὖν ἄπιτε καὶ παύσασθε φιλονεικοῦντες· αὔριον δ' ὑμῖν ὑπισχνοῦμαι φανερὰν ποιήσειν ὅσην ἔχετε ἰσχύν. καὶ ὑμεῖς γ', ὦ δήμαρχοι, παραχωρήσατε αὐτοῖς τῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ παρόντι· οὐ γὰρ εἰς τέλος παραχωρήσετε· μαθόντες δ' ὅσον ἔχει κράτος ὑμῶν ἡ ἀρχή· γνώσεσθε γὰρ οὐκ εἰς μακράν· ἐγὼ τοῦθ' ὑμῖν ὑποδέχομαι ποιήσειν φανερόν· μετριωτέραν αὐτῶν ἀποδώσετε τὴν ὑπερηφανίαν. ἐὰν δὲ φενακίζων ὑμᾶς εὑρεθῶ, χρήσασθ' ὅ τι βούλεσθέ μοι.*

XVII. *Οὐθενὸς δὲ πρὸς ταῦτ' ἀντιλέξαντος ἀπῄεσαν ἐκ τῆς ἐκκλησίας οὐ τὰς ὁμοίας ὑπολήψεις ἔχοντες*

5 ⟨π⟩*αθόντες* Bb *μαθόντες* R cf. Cobet Obs. p. 138 7 *ὁ* om. ABC add. Cmg 11 *ἐπεὶ δὲ* c. Reudler Tiroc. p. 47 17 *φανερὸν* c. Sylburg | *καὶ ὑμεῖς δὲ* c. Kiessling 20 *γνώσεσθε δὲ* B 21 *ὑποδέχομαι* B *ὑπισχνοῦμαι* R

ἑκάτεροι· ἀλλ' οἱ μὲν ἄποροι δοκοῦντές τι περιττὸν ἐξευρηκέναι τὸν Βροῦτον καὶ οὐκ εἰκῇ ὑποσχέσθαι 135
πρᾶγμα τηλικοῦτον, οἱ δὲ πατρίκιοι περιφρονοῦντες τὴν κουφότητα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ὑποσχέσεων τὴν τόλμαν ἕως λόγου χωρήσειν οἰόμενοι· μηθὲν γὰρ ὑπὸ τῆς βουλῆς συγκεχωρῆσθαι τοῖς δημάρχοις ἔξω τοῦ βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις τῶν δημοτικῶν. οὐ μὴν ἅπασί γ' εἰσῄει καὶ μάλιστα τοῖς πρεσβυτέροις ὀλιγωρία τοῦ πράγματος, ἀλλὰ προσέχειν, μή τι ἀνήκεστον ἡ τοῦ
2 ἀνδρὸς ἐξεργάσηται μανία. τῇ δ' ἑξῆς νυκτὶ κοινωσάμενος τοῖς δημάρχοις ὁ Βροῦτος τὴν ἑαυτοῦ γνώμην καὶ παρασκευασάμενος χεῖρα οὐκ ὀλίγην δημοτῶν κατέβαινε μετ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀγοράν· καὶ πρὶν ἡμέραν λαμπρὰν γενέσθαι καταλαβόμενοι τὸ Ἡφαιστεῖον, ἔνθα ἦν ἔθος αὐτοῖς ἐκκλησιάζειν, ἐκάλουν μὲν εἰς ἐκκλησίαν τὸν δῆμον. πληρωθείσης δὲ τῆς ἀγορᾶς· ὄχλος γὰρ ὅσος οὔπω πρότερον συνῆλθε· παρελθὼν Σικίνιος ὁ δήμαρχος πολὺν μὲν ἐποιήσατο κατὰ τῶν πατρικίων λόγον, ἅπανθ' ὑπομιμνήσκων ὅσα κατὰ τῶν δημοτικῶν αὐτοῖς ἐπράχθη· ἔπειθ' ὑπὲρ τῆς παρελθούσης 135
ἡμέρας ἐδίδασκεν, ὡς κεκωλυμένος ὑπ' αὐτῶν εἴη λόγου
3 τυχεῖν καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀρχῆς ἀφῃρημένος. Τίνος

5 ἕως λόγων c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 347 8 ὀλιγωρεῖν c. Smit Obs. p. 33 9 προςεῖχον c. Cobet Obs. p. 139 προςέχειν ἔδοξε c. Schenkl Bursiani librorum annal. breviar. p. 280 10 νυκτὸς A 14 λαμπρὰν om. A | Ἡφαίστ⟨ι⟩ον B 15 αὐτοῖς ἔθος B 17 * ὅσο///ς οὐδέπω ἐδόκει. συνῆλθε A C ὅσος οὐπώποτε ἐδόκει συνῆλθ⟨ε⟩ B ὅσος οὐδεπώποτ' ἐκεῖ συνῆλθεν Reiske ὅσος οὐ πώποτε εἰώθει Sintenis Em. Dion. I 21 idem postea III 13 ὅσος οὐπώποτε δοκεῖ συνῆλθε, ἐδόκει del. censet Kayser Annal. phil. 1868 p. 813 ὅσος οὐδεπώποτε συνῆλθεν Cobet Obs. p. 139 ὅσος οὔπω πρότερον συνῆλθε ego | Σικίνιος] Ἰκίλιος Sylburg

γὰρ ἂν ἔτι γενοίμεθ', ἔφη, κύριοι τῶν ἄλλων, εἰ μηδὲ τοῦ λέγειν ἐσόμεθα; πῶς δ' ἄν τινι ὑμῶν ἀδικουμένῳ πρὸς αὐτῶν βοηθεῖν δυναίμεθα, εἰ τὴν ἐξουσίαν τοῦ συνάγειν ὑμᾶς ἀφαιρεθείημεν; ἄρχουσι γὰρ δήπου παντὸς ἔργου λόγοι, καὶ οὐκ ἄδηλον, ὅτι οἷς εἰπεῖν ἃ φρονοῦσιν οὐκ ἔξεστιν, οὐδὲ πρᾶξαι ἂν ἐξείη, ἃ βούλονται. ἢ κομίζεσθ' οὖν, ἔφη, τὴν ἐξουσίαν, ἣν δεδώκατε ἡμῖν, εἰ μὴ μέλλετε βεβαιοῦν αὐτῇ τἀσφαλές, ἢ νόμῳ γραφέντι κωλύσατε τοὺς ἐμποδὼν ἡμῖν τὸ λοιπὸν ἐσομένους. τοιαῦτα διαλεχθείς, ἐπικελεύσαντος αὐτῷ 4
τοῦ δήμου μεγάλῃ βοῇ τὸν νόμον εἰσφέρειν, ἔχων αὐτὸν ἤδη γεγραμμένον ἀνεγίνωσκε καὶ ψῆφον δίδωσι τῷ
1362 πλήθει περὶ αὐτοῦ παραχρῆμα ἐπενεγκεῖν. οὐ γὰρ ἐδόκει τὸ πρᾶγμα δεῖσθαι ἀναβολῆς οὐδὲ μελλησμοῦ, μή τι ἄλλο κώλυμα γένηται πρὸς τῶν ὑπάτων. ἦν δὲ τοιόσδε 5
ὁ νόμος· Δημάρχου γνώμην ἀγορεύοντος ἐν δήμῳ μηδεὶς λεγέτω μηδὲν ἐναντίον μηδὲ μεσολαβείτω τὸν λόγον. ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιήσῃ, διδότω τοῖς δημάρχοις ἐγγυητὰς αἰτηθεὶς εἰς ἔκτισιν ἧς ἂν ἐπιθῶσιν αὐτῷ ζημίας. ὁ δὲ μὴ διδοὺς ἐγγυητὴν θανάτῳ ζημιούσθω, καὶ τὰ χρήματ' αὐτοῦ ἱερὰ ἔστω. τῶν δ' ἀμφισβητούντων πρὸς ταύτας τὰς ζημίας αἱ κρίσεις ἔστωσαν ἐπὶ τοῦ δήμου. τοῦτον τὸν νόμον ἐπιψηφί- 6
σαντες οἱ δήμαρχοι διέλυσαν τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ὁ δῆμος ἀπῄει πολλῆς γεγονὼς μεστὸς εὐθυμίας, τῷ δὲ Βρούτῳ

3 δυνάμεθα B 4 συναγαγεῖν ABC συνάγειν R 7 ἂν ἐξῇ ἃ A ἂν ἐξεῖν ἃ (ἃ ex δ) Ba ἂν ἐξεῖναι ἃ Bb ἂν ἐξείη ἃ Kiessling 8 μὴ add. BCmg | * τὸ ἀσφαλὲς O 12 * ψῆφον ἀναδίδωσι — ἐπενεγκεῖν O ψ. ἅμα δίδωσι — ἐπενεγκεῖν c. Sintenis Em. Dion. III 14 ἐπενεγκεῖν del. Reiske δίδωσι ego

μεγάλην χάριν εἰδώς, ἐκείνου δοκῶν εἶναι τὸ ἐνθύμημα τοῦ νόμου.

XVIII. Μετὰ τοῦτο πολλαὶ καὶ περὶ πολλῶν ἐγίνοντο τοῖς δημάρχοις πρὸς τοὺς ὑπάτους ἀντιλογίαι, καὶ οὔθ' ὁ δῆμος ὁπόσα ἡ βουλὴ ψηφίσαιτο κύρια ἡγεῖτο, οὔθ' ὧν ὁ δῆμος γνοίη τῇ βουλῇ φίλον τι ἦν· ἀντιπαρατεταγμένοι δὲ καὶ δι' ὑποψίας ἔχοντες ἀλλή- 1354
λους διετέλουν. οὐ μήν τό γε μῖσος αὐτῶν εἰς ἔργον τι ἀνήκεστον ἐχώρησεν, οἷα ἐν ταῖς τοιαύταις φιλεῖ
2 γίνεσθαι ταραχαῖς. οὔτε γὰρ οἱ πένητες ἐπὶ τὰς οἰκίας ὥρμησαν τῶν πλουσίων, ἔνθα ὑπελάμβανόν τινας εὑρήσειν ἀποκειμένας τροφάς, ἢ τὴν ἐν τῷ φανερῷ ἀγορὰν ἁρπάζειν ἐπεβάλοντο, ἀλλ' ὑπομένοντες ὠνεῖσθαι πολλοῦ διαφόρου μικρά, καὶ ὁπότ' ἐξαπορηθεῖεν ἀργυρίου τὰς ἐκ γῆς ῥίζας τε καὶ βοτάνας σιτούμενοι ἠνείχοντο· οὔθ' οἱ πλούσιοι βιασάμενοι τοὺς ἀσθενεστέρους τῇ τ' οἰκείᾳ δυνάμει καὶ τῇ παρὰ τῶν πελατῶν πολλῇ οὔσῃ κατασχεῖν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἠξίωσαν τοὺς μὲν ἐξελάσαντες ἐξ αὐτῆς, τοὺς δ' ἀποκτείναντες, ἀλλὰ διέμενον ὥσπερ οἱ σωφρονέστατα πολιτευόμενοι πρὸς τοὺς υἱοὺς 135
πατέρες εὐνοούσῃ καὶ κηδομένῃ τῇ ὀργῇ πρὸς τὰς
3 ἁμαρτάδας αὐτῶν χρώμενοι. τοιαύτης δὲ καταστάσεως οὔσης περὶ τὴν Ῥώμην αἱ πλησιόχωροι πόλεις ἐκάλουν τοὺς βουλομένους οἰκεῖν παρὰ σφίσι Ῥωμαίων πολιτείας τε μεταδόσει καὶ ἄλλων φιλανθρώπων ἐλπίσιν ὑπαγόμεναι, αἱ μὲν ἀπὸ τοῦ βελτίστου δι' εὔνοιάν τε

6 φίλιον O φίλον Cobet Obs. p. 139   9 ἀνήκεστόν τι B | οἷα] οἱ δ' Ba   12 ἀποκει . μένας B aut σ aut ο litt. eras.   15 * ἀνείχοντο O correxi   17 παρ' αὐτῶν πολλῇ A   20 πολιτευόμενοι] παιδευόμενοι τοὺς υἱοὺς c. Kiessling ἀντιπολιτευόμενοι c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 813   25 μ⟨ετ⟩αδόσει Bb

καὶ ἔλεον τῆς συμφορᾶς, αἱ δὲ πλείους διὰ φθόνον τῆς πάλαι ποτὲ εὐτυχίας. καὶ ἦσαν οἱ ἀπαναστάντες πανοικεσίᾳ καὶ μεταθέμενοι τὰς οἰκήσεις ἑτέρωσε πολλοὶ πάνυ· ὧν οἱ μὲν ἀνέστησαν αὖθις, ἐπειδὴ κατέστη τὰ πράγματα τῆς πόλεως, οἱ δὲ καὶ διέμειναν.

XVIIII. Ταῦτα δ' ὁρῶσι τοῖς ὑπάτοις ἐδόκει τῆς βουλῆς ἐπιτρεπούσης στρατοπέδου ποιεῖσθαι καταγραφὴν καὶ ἐξάγειν ἔξω τὴν δύναμιν· εἰλήφεσαν δ' ἀφορμὴν τῷ ἐγχειρήματι πρέπουσαν ἐπιδρομάς τε καὶ λεηλασίας κακουμένης τῆς χώρας ὑπὸ τῶν πολεμίων θαμινά, τά
1356r ἄλλα, ὅσα ἐκ τοῦ πράγματος χρηστὰ ἦν, ἐπιλογιζομένοις, ὑπερορίου στρατιᾶς ἐκπεμφθείσης ὡς εὐπορωτέρᾳ μὲν ἕξουσι τῇ ἀγορᾷ χρῆσθαι οἱ ὑπολειφθέντες ἐλάττους γενόμενοι, ἐν ἀφθονωτέροις δὲ διάξουσι τοῖς ἐπιτηδείοις οἱ τὰ ὅπλα ἔχοντες ἐκ τῶν πολεμίων ἐπισιτιζόμενοι, λωφήσει δ' ἡ στάσις, ὅσον ἂν ἡ στρατεία κατέχῃ χρόνον· μάλιστα δ' ἐφαίνετο ἔργῳ βεβαιώσειν αὐτῶν τὰς διαλλαγὰς συστρατευόντων ἀλλήλοις πατρικίων καὶ δημοτῶν ἡ γενησομένη παρὰ τοὺς κινδύνους κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἰσομοιρία. ἀλλ' οὐκ ἦν τὸ πλῆθος ὑπή- 2
κοον αὐτοῖς οὐδ' ὥσπερ πρότερον ἑκούσιον ὑπήντα πρὸς τὴν καταγραφήν· ἀνάγκην δὲ προσφέρειν τοῖς μὴ βουλομένοις οὐκ ἐδικαίουν τὴν ἐκ τῶν νόμων οἱ ὕπατοι· ἀλλ' ἐκ τῶν πατρικίων ἐθελονταί τινες κατεγράφησαν

4 ἀνέστησαν] ἐνόστησαν c. Cobet Obs. p. 139 9 ἐπιδρομὰς — λεηλασίας B ἐπιδρομαῖς — λεηλασίαις R 10 κακουμένης τῆς χώρας add. Bb in mge κακουμένην τὴν χώραν Reiske 11 ἐπιλογιζόμενοι Reiske 12 ὑπερορίου B | εὐπορωτέρα B εὐπορώτατα R 15 ἐκ πολεμίων vel ἐκ τῆς πολεμίας c. Sylburg 17 ἐφ⟨αί⟩νετο B 18 συ. στρατευόντων B 19 τε om. B

ἅμα τοῖς πελάταις, καὶ αὐτοῖς ἐξιοῦσιν ὀλίγον τι ἀπὸ 3 τοῦ δήμου μέρος συνεστράτευεν. ἡγεμὼν δὲ τῶν ἐξελθόντων ἦν Γάιος Μάρκιος ὁ τὴν Κοριολάνων πόλιν 13 ἑλὼν κἂν τῇ πρὸς Ἀντιάτας ἀριστεύσας μάχῃ, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀραμένων τὰ ὅπλα δημοτῶν τοῦτον ἐξιόντα ὁρῶντες ἐπερρώσθησαν, οἱ μὲν δι' εὔνοιαν, οἱ δὲ τοῦ κατορθώσειν ἐλπίδι· περιβόητος γὰρ ἦν ἤδη ὁ ἀνήρ, καὶ δέος αὐτοῦ μέγα παρὰ τοῖς πολεμίοις ἐγεγόνει. 4 αὕτη προελθοῦσα ἡ στρατιὰ μέχρι πόλεως Ἀντίου δίχα ⟨πόνου⟩ σίτου πολλοῦ καταληφθέντος ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ ἀνδραπόδων καὶ βοσκημάτων συχνῶν ἐγκρατὴς ἐγένετο, καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆν εὐπορωτέρα γεγονυῖα τοῖς κατὰ τὸν βίον, ὥστε τοῖς ὑπομείνασι πολλὴν κατήφειαν καὶ κατάμεμψιν τῶν δημαγωγῶν ἐμπεσεῖν, δι' 5 οὓς ἀποστερεῖσθαι ἐδόκουν τῆς ὁμοίας εὐτυχίας. ὁ μὲν δὴ Γεγάνιος καὶ Μηνύκιος οἱ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ὑπατεύοντες ἐν μεγάλοις καὶ παντοδαποῖς χειμῶσι γενόμενοι καὶ πολλάκις ἀνατρέψαι κινδυνεύσαντες τὴν πόλιν οὐθὲν δεινὸν εἰργάσαντο, ἀλλὰ διέσωσαν τὰ κοινὰ 13 φρονιμώτερον μᾶλλον ἢ εὐτυχέστερον τοῖς συμβαίνουσι χρησάμενοι.

XX. Οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς ἀποδειχθέντες ὕπατοι Μάρκος Μηνύκιος Αὐγουρῖνος καὶ Αὖλος Σεμπρώνιος Ἀτρατῖνος δεύτερον καταστάντες ἐπὶ τὴν ἀρχήν, ἄνδρες

4 * καὶ τῇ O καὶ ἐν τῇ Cobet Obs. p. 139 κἂν τῇ ego 5 * συναραμένων O correxi 9 στρατ⟨ι⟩ὰ B 10 πόνου add. Kiessling σχισθεῖσα inserendum esse censet Kayser Ann. phil. 1868 p. 817 12 οὐ μετ' οὐ πολὺ O corr. Kiessling cf. Sintenis Em. Dion. III 11 15 ἀποστερῆσθαι Sylburg ἀποστερέσθαι Kiessling ἀποστέρεσθαι Cobet Obs. p. 139 18 κινδυνεύσασι c. Schwartz Mnemosyne 14, 197 23 αὖλος ἐμπρώνιος Ba 24 Ἀτρατῖνος ABa Ἀτραντῖνος Bb Ἀντατῖνος C

οὔθ' ὅπλων οὔτε λόγων ἄπειροι, προνοίᾳ μὲν ἐχρή-
σαντο πολλῇ σίτου τε καὶ τῆς ἄλλης ἀγορᾶς ἐμπλῆσαι
τὴν πόλιν, ὡς ἐν τῇ κατ' αὐτὴν εὐετηρίᾳ τῆς ὁμονοίας
τοῦ πλήθους κειμένης· οὐ μὴν ἐξεγένετό γ' αὐτοῖς
ἀμφοτέρων ἅμα τούτων τυχεῖν, ἀλλὰ συνεισῆλθεν ἅμα
τῷ κόρῳ τῶν ἀγαθῶν ἡ τῶν χρησαμένων αὐτοῖς ὕβρις.
καὶ τότε δὴ μέγιστος κατέλαβε τὴν Ῥώμην κίνδυνος ἐξ 2
ἀρχῆς, ὅτε ἥκιστ' ἐδόκει. οἵ τε γὰρ ἐπὶ τὴν σιτωνίαν
ἀποσταλέντες ὑπ' αὐτῶν πρέσβεις πολὺν ἐκ τῶν παρα-
θαλαττίων τε καὶ μεσογείων ἐμπορίων σῖτον ὠνησά-
μενοι κατήγαγον δημοσίᾳ, οἵ τε διαμείβεσθαι τὰς ἀγορὰς
εἰωθότες ἐκ παντὸς τόπου συνῆλθον, παρ' ὧν ἡ πόλις
1359 ὠνησαμένη τὸν φόρτον ἐκ τῶν κοινῶν χρημάτων εἶχεν
ἐν φυλακῇ. ἦλθον δὲ καὶ οἱ πρότερον ἀποσταλέντες 3
πρέσβεις εἰς Σικελίαν Γεγάνιος καὶ Οὐαλέριος πολλὰς
ἄγοντες ὁλκάδας, ἐν αἷς ἐκομίζοντο πυρῶν πέντε μυ-
ριάδες μεδίμνων Σικελικῶν, ὧν τὸ μὲν ἥμισυ μέρος
ὠνητὸν ἦν βραχείας πάνυ τιμῆς, τὸ δὲ λοιπὸν ὁ τύραννος
ἀπεστάλκει προῖκα δοὺς καὶ τέλεσι παρακομίσας τοῖς
ἰδίοις. ὡς δ' ἀπηγγέλθη τοῖς ἐν τῇ πόλει ὁ κατάπλους 4
τῶν σιτηγῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ Σικελίας, πολλὴ ζήτησις
ἐνέπιπτε τοῖς πατρικίοις ὑπὲρ τῆς διαθέσεως αὐτοῦ.
οἱ μὲν γὰρ ἐπιεικέστατοι αὐτῶν καὶ φιλοδημότατοι πρὸς
τὰς κατεχούσας τὸ κοινὸν ἀνάγκας ἀποβλέποντες τήν
τε παρὰ τοῦ τυράννου δωρεὰν παρῄνουν ἅπασαν δια-
νεῖμαι τοῖς δημοτικοῖς, καὶ τὸν ὠνηθέντα ἐκ τῶν δημο-

6 *χρησομένων* O *χρησαμένων* c. Kiessling 8 *ὅτε*] *ὅθεν* c. Kiessling 9 *πολὺν* add. B 11 *ἰδίᾳ ἀμείβεσθαι* c. Kiessling 15 *ἐν Σικελίᾳ* O praeter B 25 *ἅπασι* O *ἅπασαν* c. Sintenis Em. Dion. III 11

σίων χρημάτων σῖτον ὀλίγης αὐτοῖς ἀπεμπολῆσαι τιμῆς, διδάσκοντες ὡς ἐκ τούτων ἂν γένοιντο μάλιστα τῶν χαρίτων ἐπιεικέστεραι πρὸς τοὺς εὐπόρους αἱ τῶν πενήτων ὀργαί· οἱ δ' αὐθαδέστεροι καὶ ὀλιγαρχικώτεροι 136
πάσῃ προθυμίᾳ τε καὶ μηχανῇ κακοῦν ᾤοντο δεῖν τοὺς δημοτικοὺς καὶ συνεβούλευον τιμίας ὡς ἔνι μάλιστα ποιεῖν αὐτοῖς τὰς ἀγοράς, ἵνα σωφρονέστεροι διὰ τὴν ἀνάγκην γένοιντο καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς πολιτείας δίκαια νομιμώτεροι.

XXI. Τούτων ἦν τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ ὁ Μάρκιος ἐκεῖνος ὁ Κοριολάνος ἐπικληθείς, οὐχ ὥσπερ οἱ λοιποὶ κρύφα καὶ δι' εὐλαβείας τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφαινόμενος, ἀλλ' ἄντικρυς καὶ θρασέως, ὥστε πολλοὺς ἀκοῦσαι καὶ τῶν δημοτικῶν. εἶχε γάρ τινας ἔξω τῶν κοινῶν ἐγκλημάτων καὶ ἰδίας προφάσεις νεωστὶ γενομένας, ἐξ ὧν εἰκότως ἐδόκει μισεῖν τοὺς δημοτικούς.
2 ὑπατείαν γὰρ αὐτῷ μετιόντι ταῖς ἔγγιστα γενομέναις ἀρχαιρεσίαις καὶ τοὺς πατρικίους ἔχοντι συναγωνιζομένους ὁ δῆμος ἐναντιωθεὶς οὐκ εἴασε δοῦναι τὴν ἀρχὴν τήν τε λαμπρότητα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὴν τόλμαν δι' εὐλαβείας ἔχων, μή τι διὰ ταῦτα νεωτερίσῃ περὶ τὴν τῶν δημάρχων κατάλυσιν, καὶ μάλιστα δεδιώς, ὅτι συν- 13
ελάμβανεν αὐτῷ πάσῃ προθυμίᾳ τὸ τῶν πατρικίων πλῆθος ὡς οὐδενὶ τῶν πρότερον.
3 ταύτης τ' οὖν τῆς ὕβρεως ὀργῇ ἐπαρθεὶς ὁ ἀνὴρ καὶ τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος εἰς τὸν ἐξ ἀρχῆς κόσμον ἀποκαταστῆσαι προθυμούμενος αὐτός τ' ἀναφανδόν, ὥσπερ καὶ πρότερον ἔφην, ἔπραττε τὴν τοῦ δήμου κατάλυσιν, καὶ

1 ὀλίγοις A 22 δεδιὼς del. Reudler Tiroc. p. 51 24 οὐδενὶ. B | προτέρων c. Kiessling

τοὺς ἄλλους ἐνῆγεν. ἦν δὲ περὶ αὐτὸν ἑταιρία μεγάλη
νέων εὐγενῶν, οἷς ἦν τὰ μέγιστα τιμήματα βίων καὶ
πελάται συχνοὶ συνεστηκότες ἐπὶ ταῖς ἐκ τῶν πολέμων
ὠφελείαις· οἷς ἐπαιρόμενος ἐφρυάττετο καὶ λαμπρὸς ἦν
καὶ προῆλθεν ἐπὶ μήκιστον ἐπιφανείας. οὐ μὴν εὐτυχοῦς 4
γε διὰ ταῦτα καταστροφῆς ἔτυχε· συναχθείσης γὰρ
ὑπὲρ τούτων βουλῆς καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ὡς ἔθος
ἦν αὐτοῖς, πρώτων ἀποφηναμένων τὰς ἑαυτῶν δια-
νοίας, ἐν οἷς οὐ πολλοί τινες ἦσαν οἱ τὰς κατὰ τοῦ
δήμου γνώμας ἄντικρυς ἀγορεύσαντες, ἐπειδὴ καθῆκεν
1362 εἰς τοὺς νεωτέρους ὁ λόγος, αἰτησάμενος ἐξουσίαν παρὰ
τῶν ὑπάτων εἰπεῖν ὅσα βούλεται, καὶ τυχὼν ἐπισημα-
σίας τε μεγάλης καὶ προσοχῆς λόγον διεξῆλθε κατὰ
τοῦ δήμου τοιόνδε.

XXII. Ὅτι μὲν οὐχ ὑπ' ἀνάγκης τε καὶ ἀπορίας
βιασθεὶς ὁ δῆμος ἐποιήσατο τὴν ἀπόστασιν, ὦ πατέρες,
ἀλλὰ πονηρᾷ ἐλπίδι ἐπαρθεὶς ὡς καταλύσων τὴν ἀρι-
στοκρατίαν ὑμῶν καὶ πάντων αὐτὸς ἐσόμενος τῶν κοι-
νῶν κύριος, σχεδὸν οἶμαι πάντας ὑμᾶς ᾐσθῆσθαι τὰ
περὶ τὰς διαλλαγὰς αὐτοῦ πλεονεκτήματα ὁρῶντας· ᾧ
γ' οὐκ ἀπέχρησε διαφθείραντι τὴν περὶ τὰ συμβόλαια
πίστιν καὶ τοὺς ἐπὶ ταύτῃ κειμένους ἀνελόντι νόμους
μηθὲν ἄλλο πολυπραγμονεῖν, καινὴν δὲ καταστησάμενος
ἀρχὴν ἐπὶ τῷ καθελεῖν τὴν τῶν ὑπάτων ἱερὰν καὶ
ἄσυλον ἐποίησεν αὐτὴν νόμῳ, καὶ νῦν τυραννικὴν ἐξου-
σίαν περιβαλλόμενος, ὦ βουλή, τῷ νεωστὶ κυρωθέντι
1363 νόμῳ λέληθεν ὑμᾶς. ὅταν γὰρ ἐπ' ἐξουσίας πολλῆς οἱ 2

3 συχνοὶ. B una litt. erasa 8 πρώτων B πρῶτον R 12 ἐπισημείας A ἐπισημασίας B ἡσυχίας C 23 καινὴν B κοινὴν R 26 περιβαλλόμενος BC περιβαλόμενος R

προεστηκότες αὐτοῦ πρόφασιν εὐπρεπῆ προβαλλόμενοι τὸ δὴ τοῖς ἀδικουμένοις τῶν δημοτῶν βοηθεῖν διὰ τῆς ἐξουσίας ταύτης ἄγωσι καὶ φέρωσιν, ὅσ' ἂν αὐτοῖς δοκῇ, καὶ μηθεὶς ὁ κωλύσων τὰς παρανομίας αὐτῶν ᾖ, μήτ' ἰδιώτης μήτ' ἄρχων δεδοικὼς τὸν νόμον, ὃς ἀφαιρεῖται καὶ τὸν λόγον ἡμῶν ἅμα τοῖς ἔργοις θάνατον ἐπιτιθεὶς ζημίαν τοῖς ἐλευθέραν φωνὴν ἀφιεῖσι, τί προσῆκεν ὄνομα θέσθαι τῇ δυναστείᾳ ταύτῃ τοὺς νοῦν ἔχοντας ἕτερον, ἢ τοῦθ', ὅπερ ἐστὶν ἀληθὴς καὶ πάντες ἂν ὁμολογήσετε, τυραννίδα; εἰ δ' οὐχ ὑφ' ἑνὸς ἀνδρός, ἀλλ' ὑφ' ὅλου τυραννούμεθα δήμου, τί τοῦτο
3 διαφέρει; τὸ γὰρ ἔργον ἐξ ἀμφοῖν ταὐτό. κράτιστον μὲν οὖν ἦν μηδὲ τὸ σπέρμα τῆς ἐξουσίας ταύτης ἐᾶσαι καταβαλλόμενον, ἀλλὰ πάντα ὑπομεῖναι πρότερον, ὡς Ἄππιος ὁ βέλτιστος ἐκ πολλοῦ τὰ δεινὰ προορώμενος ἠξίου, εἰ δὲ μή, νῦν γ' ὁμοθυμαδὸν ἅπαντας ἐξορύξαντας αὐτὴν πρόρριζον ἐκ τῆς πόλεως ἐκβαλεῖν, ἕως
4 ἀσθενής ἐστι καὶ προσπολεμηθῆναι ῥᾳδία. καὶ τοῦτ' οὐ πρώτοις ἡμῖν, ὦ βουλή, οὐδὲ μόνοις ἐξεγένετο παθεῖν, πολλοῖς δὲ καὶ πολλάκις ἤδη τοῖς εἰς ἀβουλήτους ἀνάγκας καταστᾶσι γνώμης ἁμαρτοῦσι τῆς ἀρίστης περὶ τὰ μέγιστα, ἐπειδὴ τὰς ἀρχὰς οὐκ ἐκώλυσαν τοῦ κακοῦ, τὰς αὐξήσεις πειρᾶσθαι καθαιρεῖν· καὶ ἡ μετάνοια τῶν ὀψὲ ἀρχομένων σωφρονεῖν ἥττων οὖσα τῆς προνοίας, καθ' ἕτερον αὖ τρόπον οὐ χείρων οὖσα ἀναφαίνεται τῇ κωλύσει τοῦ τέλους ἀφανίζουσα τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ ἀγνοηθέν.

6 ἀφ<αι>ρεῖται B 7 ἐλευθέραν φωνὴν C ἐ. τὴν φωνὴν R 10 ἀνομολόγησετε A ἂν ὁμολογήσετ<ε> B 11 τούτου ABa τοῦτο Bb 12 * τὸ αὐτὸ O

XXIII. *Εἰ δέ τισιν ὑμῶν δεινὰ μὲν τὰ τοῦ δήμου*
ἔργα εἶναι δοκεῖ, καὶ κωλύεσθαι αὐτὸν οἴονται δεῖν τὰ
λοιπὰ ἐξαμαρτάνοντα, δέος δ' εἰσέρχεται, μὴ δόξωσι
λύειν τὰς ὁμολογίας πρότεροι καὶ παραβαίνειν τοὺς
1365 *ὅρκους, γνώτωσαν, ὅτι οὐκ ἄρχοντες, ἀλλ' ἀμυνόμενοι,*
οὐδ' ἀναιροῦντες τὰς ὁμολογίας, ἀλλὰ τοὺς ἀνῃρηκότας
τιμωρούμενοι [αὐτὸ δρῶσιν], ἀναίτιοί τε πρὸς θεοὺς
ἔσονται καὶ ἐπὶ τῷ σφετέρῳ συμφέροντι τὰ δίκαια
πράξουσι. μέγα δ' ὑμῖν γενέσθω τεκμήριον, ὅτι τοῦ 2
λύειν τὰς ὁμολογίας καὶ παρασπονδεῖν οὐχ ὑμεῖς, ἀλλὰ
τὸ δημοτικὸν ἄρχει μέρος οὐκ ἀξιοῦν ἐμμένειν, ἐφ'
οἷς εὕρετο τὴν κάθοδον· οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ κακῶς δρᾶσαι
τὴν βουλήν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ' ἐκείνης κακοῦσθαι
τὴν τῶν δημάρχων ἐξουσίαν ᾐτήσατο. χρῆται δ' αὐτῇ
οὐκέτι εἰς ἃ δεῖ οὐδ' ἐφ' οἷς εὕρετο, ἀλλ' ἐπὶ δια-
φθορᾷ καὶ συγχύσει τῆς πατρίου πολιτείας. μέμνησθε 3
γὰρ δήπου τὴν νεωστὶ γενομένην ἐκκλησίαν καὶ τοὺς
ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν ῥηθέντας ἐν αὐτῇ λόγους, ὅσην
ἐπεδείξαντο αὐθάδειάν τε καὶ ἀκοσμίαν, καὶ νῦν, ἐφ'
οἵου εἰσὶν αὐχήματος οἱ μηδὲν ὑγιὲς φρονοῦντες, ἐπειδὴ
ἔγνωσαν, ὡς ἐν τῇ ψήφῳ ἐστὶν ἅπαν τὸ τῆς πόλεως
1366 *κράτος, ἧς αὐτοὶ κρατήσουσι πλείους ἡμῶν ὄντες. τί* 4
οὖν καταλείπεται ποιεῖν ἡμῖν ἀρξάντων ἐκείνων παρα-
σπονδεῖν καὶ παρανομεῖν, εἰ μὴ τὸ ἀμύνεσθαι τοὺς
ἄρξαντας, καὶ ἃ τέως ἀδίκως ἔχουσιν ἀφελέσθαι σὺν
δίκῃ, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν παῦσαι πλειόνων ἐφιεμένους·

2 * *κεκωλύσθαι* O, sed *κε* syllaba in A a man. alt. addita est *κωλύεσθαι* ego 5 *ἐὰν οὐκ — δρῶσιν* c. Reiske *αὐτὸ δρῶσιν* del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 813 *τοῦτο δρῶσιν* c. Kiessling | ἀλλ' om. AC 14 *χρῆτ⟨αι⟩* Bb 22 *ἧς*] *καὶ* B 25 *ἃ τέως*] *ἅτε* ABC *ἅτε τέως* Cmg

χάριν εἰδότας τοῖς θεοῖς, ὅτι οὐκ εἴασαν αὐτοὺς τὰ πρῶτα πλεονεκτήσαντας εἰς τὰ λοιπὰ σωφρονεῖν, ἀλλὰ ταύτην ἐνέβαλον αὐτοῖς τὴν ἀναισχυντίαν τε καὶ πολυπραγμοσύνην, ὑφ' ἧς ὑμεῖς ἀναγκασθέντες τά τ' ἀπολωλότα πειρᾶσθε ἀναλαβεῖν, καὶ τὰ λοιπὰ δι' ἧς προσῆκε φυλακῆς λαβεῖν.

XXIIII. Καιρὸς δ' ὁ παρὼν οἷος οὐχ ἕτερος, εἴπερ γ' ἄρχεσθαι μέλλετε σωφρονεῖν, ἐν ᾧ κεκάκωται αὐτῶν τὸ πλεῖστον μέρος ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἂν ἔτι δύναιτο πολὺν ἀντισχεῖν χρόνον ὑπ' ἀχρηματίας, εἰ σπανίους τε καὶ τιμίας ἔχοι τὰς ἀγοράς· ἀναγκασθήσονται δ' οἱ μὲν κάκιστοι καὶ οὐδέποτε τῇ 13 ἀριστοκρατίᾳ χαίροντες ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, οἱ δ' ἐπιεικέστεροι πολιτεύεσθαι κοσμίως μηθὲν ἔτι ἐνοχλοῦντες 2 ὑμῖν. τάς τ' οὖν ἀγορὰς διὰ φυλακῆς ἔχετε, καὶ τῆς τιμῆς τῶν ὠνίων μηθὲν ἀνίετε, ἀλλ' ὅσου πλείστου ποτὲ ἦν τὰ ὤνια, τοσούτου καὶ νῦν αὐτὰ πωλεῖν ψηφίσασθε δικαίας ἀφορμὰς ἔχοντες καὶ προφάσεις εὐλόγους τήν τ' ἀχάριστον τοῦ δήμου καταβοήν, ὡς ὑφ' ἡμῶν κατασκευασθείσης τῆς σιτοδείας, ἣ διὰ τὴν ἀπόστασιν τὴν ἐκείνων ἐγένετο καὶ τὴν καταφθοράν, ἣν ἐποιήσαντο, τῆς γῆς, ἄγοντες αὐτὴν καὶ φέροντες ὥσπερ πολεμίαν, καὶ τὰς ἐξαιρεθείσας ἐκ τοῦ δημοσίου δαπάνας εἰς τοὺς ἀποσταλέντας ἐπὶ τὴν σιτωνίαν ἄνδρας, καὶ ἄλλα πολλά τιν', ἃ ἠδίκησθε ὑπ' αὐτῶν· ἵνα καὶ

8 γε om. A 10 δοῦναι τὸ A 11 εἰσ(σ)πανίουσ A εἰ//σπανίους B 13 χ⟨αί⟩ροντες B 15 τὰς γοῦν ἀγορὰς c. Kiessling 17 ψηφίσεσθε A 25 * ἄλλα πολλὰ ἠδίκησθε A ἄλλά τινα ἠδικῆθ⟨αι⟩ B ἄλλα πολλά τιν' ἃ ἠδίκησθε ego | ἵνα δὴ καὶ γνῶμεν c. Reiske

γνῶμεν ἤδη, τί ποτ' ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ δεινόν, ὃ δια-
θήσουσιν ἡμᾶς, ἂν μὴ ποιῶμεν ἅπαντα τῷ δήμῳ τὰ
καθ' ἡδονάς, ὡς οἱ δημαγωγοὶ αὐτῶν δεδιττόμενοι
1368 ἔλεγον. εἰ δ' ἀφήσετε καὶ τοῦτον ἐκ τῶν χειρῶν τὸν 3
καιρόν, πολλάκις εὔξεσθε τοιούτου τυχεῖν ἑτέρου· καὶ
εἰ γνοίη τοῦθ' ὁ δῆμος, ὅτι βουληθέντες καταλύειν
αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν ἀπετράπεσθε, πολὺ μᾶλλον ὑμῖν βαρὺς
ἐγκείσεται, πολέμιον μὲν τὸ βουλόμενον ὑμῶν ἡγού-
μενος, δειλὸν δὲ τὸ μὴ δυνάμενον.

XXV. Τοιαῦτ' εἰπόντος τοῦ Μαρκίου διέστησαν αἱ
γνῶμαι τῶν συνέδρων, καὶ θόρυβος ἐν αὐτοῖς ἐγίνετο
πολύς. οἱ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐναντίοι τοῖς δημοτικοῖς
καὶ τὰς διαλλαγὰς παρὰ γνώμην ὑπομείναντες, ἐν οἷς
ἥ τε νεότης ὀλίγου δεῖν πᾶσα ἦν καὶ τῶν πρεσβυτέρων
οἱ πλουσιώτατοί τε καὶ φιλοτιμότατοι, βαρέως φέροντες
οἱ μὲν ἐπὶ ταῖς περὶ τὰ συμβόλαια βλάβαις, οἱ δ' ἐπὶ
τῇ περὶ τὰς τιμὰς ἐλαττώσει ἐπῄνουν τὸν ἄνδρα ὡς
γενναῖον καὶ φιλόπολιν καὶ τὰ κράτιστα τῷ κοινῷ
λέγοντα· οἱ δὲ δημοτικὰς ἔχοντες τὰς προαιρέσεις τῶν 2
1369 τρόπων καὶ τὸν πλοῦτον οὐ πέρα τοῦ δέοντος ἐκτετι-
μηκότες τῆς τ' εἰρήνης οὐδὲν ἀναγκαιότερον ὑπολαμ-
βάνοντες ἤχθοντο τοῖς λεγομένοις ὑπ' αὐτοῦ καὶ τὴν
γνώμην οὐ προσίεντο· ἠξίουν τε μὴ τοῖς βιαίοις, ἀλλὰ
τοῖς εὐγνώμοσι περιεῖναι τῶν ταπεινοτέρων, μηδ' ἀπρε-
πές, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἡγεῖσθαι τὸ ἐπιεικές, ἄλλως τε καὶ
πρὸς τοὺς συμπολιτευομένους ἐπ' εὐνοίᾳ γινόμενον·

7 verba πολὺ μᾶλλον usque ad δειλὸν v. 9 om. AC, add. B, πολλὴν ἀσθένειαν ἡμῶν κατεγνωκότες ἀδεῶς τοὐντεῦθεν ὡς ἀνδραπόδοις ἡμῖν χρήσονται Cmg   11 ἐγ⟨ί⟩νετο B   16 verba οἱ μὲν usque ad ἐπῄνουν v. 17 add. B

μανίαν τ' ἀπέφαινον αὐτοῦ τὴν συμβουλήν, οὐ παρρησίαν· οὐδὲ ἐλευθερίαν. βραχὺ μὲν οὖν τοῦτο τὸ μέρος καὶ ἀσθενὲς ὂν περιεωθεῖτο ὑπὸ τοῦ βιαιοτέρου.
3 ταῦτα δ' ὁρῶντες οἱ δήμαρχοι· παρῆσαν γὰρ τῷ συνεδρίῳ παρακληθέντες ὑπὸ τῶν ὑπάτων· ἐβόων τε καὶ ἤσπαιρον καὶ τὸν Μάρκιον λυμεῶνα καὶ ὄλεθρον τῆς πόλεως ἀπεκάλουν πονηροὺς διεξιόντα κατὰ τοῦ δήμου λόγους, καὶ εἰ μὴ κωλύσειαν αὐτὸν οἱ πατρίκιοι πόλεμον ἐμφύλιον εἰς τὴν πόλιν εἰσάγοντα θανάτῳ ζημιώ-
4 σαντες ἢ φυγῇ, αὐτοὶ ποιήσειν τοῦτ' ἔλεγον. θορύβου 137 δ' ἔτι πλείονος ἐπὶ τοῖς λόγοις τῶν δημάρχων γενομένου, καὶ μάλιστ' ἐκ τῶν νεωτέρων τὰς ἀπειλὰς δυσανασχετούντων ἐπαρθεὶς τούτοις ὁ Μάρκιος αὐθαδέστερον ἤδη καθήπτετο τῶν δημάρχων καὶ θρασύτερον· Εἰ μὴ παύσεσθε μέντοι, λέγων, ταράττοντες τὴν πόλιν ὑμεῖς καὶ ἐκδημαγωγοῦντες τοὺς ἀπόρους, οὐκέτι λόγῳ διοίσομαι πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἔργῳ.

XXVI. Ἠγριωμένης δὲ τῆς βουλῆς, ὡς ἔμαθον οἱ δήμαρχοι πλείους ὄντας τοὺς βουλομένους ἀφελέσθαι τὴν δοθεῖσαν ἐξουσίαν τῷ δήμῳ τῶν ἐμμένειν ταῖς ὁμολογίαις ἀξιούντων, ἐξέδραμον ἐκ τοῦ βουλευτηρίου κεκραγότες καὶ θεοὺς τοὺς ὁρκίους ἐπικαλούμενοι. καὶ μετὰ τοῦτο συναγαγόντες εἰς ἐκκλησίαν τὸν δῆμον ἐδήλωσαν αὐτῷ τοὺς ἐν τῇ βουλῇ ῥηθέντας λόγους ὑπὸ τοῦ Μαρκίου, καὶ τὸν ἄνδρα εἰς ἀπολογίαν ἐκάλουν.
2 ὡς δ' οὐ προσεῖχεν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπηρέτας, ὑφ' ὧν ἐκαλεῖτο, προπηλακίζων τοῖς λόγοις ἀνεῖρξεν,

2 οὖν supra lin. add. a man. priore B 3 ὂν] καὶ B | περιωθεῖτο B 12 μάλιστα O 16 δημαγωγοῦντες B 22 ἐκκαλούμενοι O praeter B

1371 ἀγανακτήσαντες ἔτι μᾶλλον οἱ δήμαρχοι παραλαβόντες
τούς τ' ἀγορανόμους καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν συχνοὺς
ὥρμησαν ἐπ' αὐτόν· ὁ δ' ἔτυχεν ἔτι διατρίβων πρὸ τοῦ
βουλευτηρίου τῶν τε πατρικίων πολλοὺς ἐπαγόμενος
καὶ τὴν ἄλλην ἑταιρίαν περὶ αὐτὸν ἔχων. ὡς δὲ συν- 3
εῖδον αὐτὸν οἱ δήμαρχοι, προσέταξαν τοῖς ἀγορανόμοις
ἐπιλαβέσθαι τοῦ σώματος καί, εἰ μὴ ἑκὼν βούλεται
ἀκολουθεῖν, βίᾳ ἄγειν· εἶχον δὲ τότε τὴν ἀγορανομι-
κὴν ἐξουσίαν Τῖτος Ἰούνιος Βροῦτος καὶ Γάιος Οὐισέλ-
λιος Ῥοῦγας. οἱ μὲν δὴ προσῄεσαν ὡς ἐπιληψόμενοι
τοῦ ἀνδρός, οἱ δὲ πατρίκιοι δεινὸν ἡγησάμενοι τοὔρ-
γον ὑπὸ τῶν δημάρχων πρὸ δίκης ἄγεσθαί τινα σφῶν
βίᾳ προὔστησαν τοῦ Μαρκίου καὶ τύπτοντες τοὺς ὁμόσε
χωροῦντας ἀπήλασαν. διαβοηθέντος δὲ τοῦ πάθους 4
ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην ἐξεπήδων ἅπαντες ἐκ τῶν οἰκιῶν·
οἱ μὲν ἐν τοῖς ἀξιώμασιν ὄντες καὶ χρημάτων ἔχοντες
εὖ τὸν Μάρκιον ὑπερασπιοῦντες ἅμα τοῖς πατρικίοις
1372 καὶ τὴν ἀρχαίαν ἀνακτησόμενοι πολιτείαν, οἱ δὲ ταπει-
νοὶ ταῖς τύχαις καὶ βίου σπανίζοντες ἀμύνειν παρε-
σκευασμένοι τοῖς δημάρχοις καὶ ποιεῖν, ὅ τι ἂν ἐκεῖνοι
κελεύσωσιν· ἥ τ' αἰδώς, ὑφ' ἧς κρατούμενοι τέως οὐ-
δὲν ἐτόλμων εἰς ἀλλήλους παρανομεῖν, τότ' ἀνῄρητο
ὑπ' αὐτῶν. οὐ μὴν ἔδρασάν γ' οὐδὲν ἀνήκεστον τὴν
ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἀνεβάλοντο,
γνώμῃ τε καὶ παρακλήσει τῶν ὑπάτων εἴξαντες.

4 τε AB 5 ἑταιρίαν O praeter B | αὐτὸν B 8 ἀγορα⟨νο⟩μ⟨ι⟩κὴν Bb 9 καὶ Σουκέλλιος AB καὶ Γάιος Οὐισέλλιος c. Kiessling καὶ Γάιος Ἰκίλιος Ῥοῦγας c. Portus 10 προσίεσαν A προσήεσαν B 12 τινας O corr. Reiske 19 βίου O βίων c. Kiessling cf. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 547 21 κρατούμενοι del. Cobet Obs. p. 140

XXVII. Τῇ δ' ἑξῆς ἡμέρᾳ πρῶτοι καταβάντες εἰς τὴν ἀγορὰν οἱ δήμαρχοι συνεκάλουν τὸν δῆμον εἰς ἐκκλησίαν καὶ παριόντες ἐκ διαδοχῆς πολλὰ μὲν τῶν πατρικίων κατηγόρουν ὡς ἐψευσμένων τὰς συνθήκας καὶ παραβεβηκότων τοὺς ὅρκους, οὓς ἐποιήσαντο πρὸς τὸν δῆμον ὑπὲρ ἀμνηστίας τῶν πάλαι, πίστεις παραφέροντες τοῦ μὴ βεβαίως αὐτοὺς διηλλάχθαι πρὸς τὸ δημοτικὸν τήν τε τοῦ σίτου σπάνιν, ἣν αὐτοὶ κατέσκευσαν, καὶ τὰς ἀποστολὰς τῶν κληρουχιῶν ἀμφοτέρων καὶ τἆλλα
2 ὅσα ἐμηχανήσαντο μειώσεως τοῦ πλήθους ἕνεκα. πολλὰ δὲ τοῦ Μαρκίου καθήπτοντο τοὺς ῥηθέντας ὑπ' αὐτοῦ 137
λόγους ἐν τῇ βουλῇ διεξιόντες, καὶ ὅτι καλούμενος εἰς ἀπολογίαν ὑπὸ τοῦ δήμου οὐ μόνον οὐκ ἠξίωσεν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀφικομένους ἐπ' αὐτὸν ἀγορανόμους τύπτων ἀπήλασεν. ἐκάλουν δὲ μάρτυρας τῶν ἐν τῇ βουλῇ γενομένων τοὺς ἐντιμοτάτους τῶν ἐκεῖ, τῆς δὲ περὶ τοὺς ἀγορανόμους ὕβρεως ἅπαντας τοὺς τότε
3 παρόντας κατὰ τὴν ἀγορὰν δημοτικούς. ταῦτα δ' εἰπόντες ἐδίδοσαν, εἰ βουλομένοις εἴη, τοῖς πατρικίοις ἀπολογίαν, κατέχοντες ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τὸν δῆμον, ἕως ἡ βουλὴ διαλυθείη. ἔτυχον γὰρ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων συνεδρεύοντες οἱ πατρίκιοι διαποροῦντες, εἴτ' ἀπολογητέον αὐτοῖς εἴη πρὸς τὸν δῆμον ὑπὲρ ὧν διεβλήθησαν, εἴτε
4 θησαν, εἴτε μενετέον ἐφ' ἡσυχίας. ἐπεὶ δ' αἱ πλείους γνῶμαι τὰ φιλανθρωπότερα τῶν αὐθαδεστέρων προείλοντο, διαλύσαντες οἱ ὕπατοι τὸν σύλλογον προῆλθον

3 παρ⟨ι⟩όντες B 9 κληρούχων O corr. Reudler Tiroc. p. 51 | * τὰ ἄλλα O 15 ἀπή⟨λασεν ἐκάλουν δὲ⟩ Bb | τῶν μὲν ἐν τῇ c. Kiessling 17 ἅπαντ⟨ας⟩ Bb 21 διαλυθείη A διαλυθῇ Ba διαλυθ⟨είη⟩ Bb

εἰς τὴν ἀγορὰν τάς τε κοινὰς ἀπολυσόμενοι διαβολὰς
καὶ περὶ τοῦ Μαρκίου τὸν δῆμον ἀξιώσοντες μηθὲν
βουλεῦσαι ἀνήκεστον. καὶ παρελθὼν ὁ πρεσβύτερος
αὐτῶν Μηνύκιος ἔλεξε τοιάδε.
1374 XXVIII. *Ἡ μὲν ὑπὲρ τῆς σιτοδείας ἀπολογία πάνυ*
βραχεῖά ἐστιν, ὦ δημόται, καὶ οὐκ ἄλλους τινὰς παρ-
εξόμεθα ὧν ἂν λέγωμεν ἢ ὑμᾶς μάρτυρας. τήν τε γὰρ
ἀφορίαν τῶν σιτικῶν καρπῶν ἐπίστασθε δήπου καὶ
αὐτοὶ διὰ τὸν ἐκλειφθέντα σπόρον γενομένην· τήν τ'
ἄλλην καταφθορὰν τῆς χώρας οὐ παρ' ἑτέρων ὑμᾶς
δεῖ μαθεῖν, ἀφ' ἧς αἰτίας συνέβη, καὶ ὡς τελευτῶσα
ἡ πλείστη τε καὶ ἀρίστη γῆ πάντων ἐσπάνικε καρπῶν
τε καὶ ἀνδραπόδων καὶ βοσκημάτων τὰ μὲν ὑπὸ τῶν
πολεμίων διαρπαζομένη, τὰ δ' ὑμῖν μὴ ἐπιχορηγοῦσα
τοσούτοις οὖσι καὶ μηδεμίαν ἄλλην ἀποστροφὴν ἔχουσιν.
ὥστ' οὐκ ἐξ ὧν οἱ δημαγωγοὶ διαβάλλουσιν, ἀλλ' ἐξ 2
ὧν αὐτοὶ ἴστε, τὸν λιμὸν ἡγούμενοι γεγονέναι παύ-
σασθε προσάπτοντες ἐπιβουλὴν ἡμετέραν τῷ πάθει καὶ
δι' ὀργῆς ἔχοντες ἡμᾶς οὐθὲν ἀδικοῦντας. αἱ δ' ἀπο- 3
στολαὶ τῶν κληρούχων ἐκ τοῦ ἀναγκαίου ἐγένοντο,
κοινῇ δόξαν ὑμῖν ἅπασι διὰ φυλακῆς ἔχειν χωρία εἰς
1375 *πόλεμον ἐπιτήδεια, καὶ μεγάλα ὤνησαν ἐν καιρῷ σφό-*
δρα ἀναγκαίῳ γενόμεναι τούς τ' ἐξιόντας καὶ τοὺς
ὑπολειπομένους ὑμῶν. οἱ μὲν γὰρ ἀφθονωτέρων εὐ-

1 *ἀπολυσ⟨ό⟩μενοι* Bb 2 *ἀξιώσαντες* A 3 *βουλεῦσαι* B *βουλεύσασθαι* R 5 *σ⟨ιτ⟩οδείας* Bb 11 *⟨αἰ⟩τίας* Bb 14 *ὑμ.ῖν* Bb | *μὴ* del. Köstlin Philologus 34 (1874) p. 754 *ἀεὶ* c. Schenkl Bursiani librorum annale breviar. p. 53 suspicor in *μὴ* latere vocem *δαπάνην* vel *σῖτον* vel simile aliquid 15 *ἀποστροφὴν* ABa *ἀποτροφὴν* Bb 23 *ἀναγκαίῳ* del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 813 *ἀναγκαίως* B 24 *οἱ μέν γε* BC *οἱ μὲν γὰρ* R

πορούσιν ἐκεῖ τῶν ἐπιτηδείων· οἱ δ' ἐνθάδε ὑπομείναντες ἧττον σπανίζουσι τῆς ἀγορᾶς· ἥ τ' ἰσομοιρία τῆς τύχης, ἧς μετέσχομεν ὑμῖν τοῖς δημοτικοῖς οἱ πατρίκιοι κλήρῳ ποιησάμενοι τὴν ἔξοδον, οὐ ψέγεται.

XXVIIII. Τί οὖν παθόντες οἱ δημαγωγοὶ περὶ τούτων ἡμῖν ἐγκαλοῦσιν, ὧν κοινὰς ἔσχομεν τὰς γνώμας καὶ τὰς τύχας, εἴτε δεινῶν ὄντων, ὡς οὗτοί φασιν, 2 εἴτ' ὠφελίμων, ὥσπερ ἡμεῖς οἰόμεθ'; ἃ μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ νεωστὶ βουλῇ [γενομένῃ] διαβεβλήμεθ' ὑπ' αὐτῶν ὡς οὐκ ἀξιοῦντες μετριάσαι περὶ τὰς τιμὰς τῆς ἀγορᾶς, ὡς ἐπιβουλεύοντες ἀφελέσθαι τὴν ἐξουσίαν τῶν δημάρχων, ὡς μνησικακοῦντες ὑμῖν τῆς ἀποστάσεως καὶ παντὶ τρόπῳ προθυμούμενοι κακῶσαι τὸ δημοτικόν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτ' ἐγκλήματα ἔργοις ἀπολυσόμεθ' οὐκ εἰς μακρὰν οὔτε κακὸν οὐθὲν ὑμᾶς ἐργασάμενοι τήν τ' ἐξουσίαν τῶν δημάρχων, ἐφ' οἷς τότε συνεχωρήσαμεν ὑμῖν ἔχειν, καὶ νῦν βεβαιοῦντες, τοῦ δὲ σίτου 137 τὴν διάπρασιν ὡς ἂν ὑμῖν ἅπασι δόξῃ ποιησάμενοι. περιμείναντες οὖν, ἐάν τι μὴ γένηται τούτων, τότε 3 κατηγορεῖτε ἡμῶν. εἰ δὲ βουληθείητε ἀκριβῶς ἐξετάσαι τὰ διάφορα, δικαιότερον ἂν ἡμεῖς οἱ πατρίκιοι τοῦ δήμου κατηγοροίημεν, ἢ τὴν βουλὴν ὑμεῖς ἔχοιτε δι' αἰτίας. ἀδικεῖτε γὰρ ἡμᾶς, ὦ δημόται, καὶ μηθὲν ἀχθεσθῆτε ἀκούοντες, εἴ γ' οὐκ ἀναμείναντες τῆς γνώμης ἡμῶν μαθεῖν τὸ τέλος κατηγορεῖν ἤδη αὐτῆς ἀξι-

5 παθόντες O ⟨π⟩αθόντες Bb μαθόντες c. Kiessling 8 οἰόμεθ[α] Ba 9 τῇ βουλῇ νεωστὶ γενομένῃ c. Kiessling * γενομένῃ uncis inclusi 15 ἐργασόμενοι c. Reiske ἐργαζόμενοι c. Cobet Obs. p. 140 17 τοῦ τε σίτου c. Kiessling 18 ποιησάμενοι Reiske ποιησόμενοι O 22 ἢ] εἰ Ba corr. ex η 24 εἴ γε O οἵ γε c. Sintenis Em. Dion. III 11

οὔτε. καίτοι τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι παντὶ τῷ βουλομένῳ 4 ῥᾷστον ἔργον ἂν γένοιτο συγχέαι καὶ ἀνελεῖν ὁμόνοιαν 1377 ἐκ πόλεως τοιαῦτ' ἐγκαλοῦντι, ὧν ἡ πίστις μέλλουσα καὶ ἐν ἀδήλῳ ἔτι οὖσα οὐ φυλακή ἐστι τοῦ μὴ παθεῖν τι κακόν, ἀλλὰ πρόφασις τοῦ ἀδικεῖν; καὶ οὐ τοῖς 5 προεστηκόσιν ὑμῶν μόνον ὧν διαβάλλουσι τὴν βουλὴν καὶ συκοφαντοῦσιν ἐπιτιμᾶν ἄξιον, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν οὐχ ἧττον ὧν πιστεύετε αὐτοῖς καὶ πρὶν ⟨ἢ⟩ πειραθῆναι ἀγανακτεῖτε. χρῆν γὰρ ὑμᾶς, εἰ τὰ μέλλοντα ἐφοβεῖσθε ἀδικήματα, καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς ὀργὰς μελλούσας ἔχειν. νῦν δὲ φαίνεσθε ταχύτερα μᾶλλον ἢ φρονιμώτερα ἐγνωκέναι καὶ τὸ ἀσφαλέστερον ἐν τῷ κακουργοτέρῳ τιθέναι.

XXX. Περὶ μὲν δὴ τῶν κοινῶν ἀδικημάτων, ἐφ' οἷς τὴν βουλὴν οἱ δήμαρχοι διέβαλον, ἀποχρῆν οἴομαι τοσαῦτ' εἰρῆσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον ἡμῶν, περὶ ὧν ἂν εἴπωμεν ἐν τῇ βουλῇ, συκοφαντοῦσι, καὶ διιστάναι τὴν πόλιν αἰτιῶνται, καὶ νῦν Γάιον Μάρκιον, 1378 ἄνδρα φιλόπολιν, ἐλευθέρᾳ φωνῇ χρησάμενον ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀποκτεῖναι ζητοῦσιν ἢ φυγάδα ποιῆσαι τῆς πατρίδος, βούλομαι καὶ περὶ τούτου τὰ δίκαια εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς· καὶ σκοπεῖτε, εἰ μετρίους καὶ ἀληθεῖς ἐρῶ τοὺς λόγους. ὑμεῖς, ὦ δημόται, διαλλαττόμενοι πρὸς 2 τὴν βουλὴν ἀποχρῆν ὑμῖν ᾤεσθε τῶν δανείων ἀφεῖσθαι, καὶ βοηθείας ἕνεκα τῶν κατισχυομένων πενήτων ἄρχοντας ἐξ αὐτῶν ᾐτήσασθε ἀποδεικνύναι, καὶ ταῦτ'

4 φυλακὴ οὖσα BC | τοῦ μὴ ἀδικεῖν O praeter B 8 * ἢ addidi 9 * ἐχρῆν O correxi | εἰ μέλλοντα ἐφοβεῖσθε τὰ ἀδικήματα c. Christiani conversio germ. p. 832 16 καὶ om. O praeter B 17 εἴπ⟨ο⟩μεν B

ἀμφότερα πολλὴν εἰδότες ἡμῖν χάριν ἐλάβετε· καταλῦσαι δὲ τὴν ἀρχὴν τῶν ὑπάτων ἢ ⟨τὴν⟩ βουλὴν ἄκυρον ποιῆσαι τῆς ὑπὲρ τῶν κοινῶν προστασίας καὶ τὴν τάξιν ἀνατρέψαι τῆς πατρίου πολιτείας οὔτ' ἠτή-
3 σασθε οὔτε μέλλετε. τί οὖν παθόντες ἐπιχειρεῖτε πάντα συγχεῖν ταῦτα νυνί; καὶ τίνι δικαίῳ πιστεύοντες τὰς τιμὰς ἡμῶν ζητεῖτε ἀφαιρεῖσθαι; εἰ γὰρ [ἐν] τοῖς μετέχουσι τῆς βουλῆς φοβερὸν ποιήσετε τὸ [μὴ] μετὰ παρρησίας ἃ φρονοῦσι λέγειν, τί ἂν εἴποιεν οἱ προεστηκότες ὑμῶν ἐπιεικές; ἢ ποίῳ χρησάμενοι νόμῳ 13
θανάτῳ ζημιοῦν ἢ φυγῇ τῶν πατρικίων τινὰς ἀξιώσουσιν; οὔτε γὰρ οἱ παλαιοὶ νόμοι ταύτην διδόασιν ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν, οὔθ' αἱ νεωστὶ γενόμεναι πρὸς τὴν
4 βουλὴν ὁμολογίαι. τὸ δ' ἐκβαίνειν τοὺς νομίμους ὅρους καὶ τὴν βίαν κρείττονα ποιεῖν τῆς δίκης οὐκέτι δημοτικόν ἐστιν, ἀλλ' εἰ τἀληθῆ βούλεσθε ἀκούειν τυραννικόν. ἐγὼ δὴ παραινέσαιμ' ἂν ὑμῖν, ὧν μὲν εὕρεσθε παρὰ τῆς βουλῆς φιλανθρώπων μηδενὸς ἀφίστασθαι, ὧν δ' οὐκ ἠξιώσατε διαλυόμενοι τὴν ἔχθραν τότε τυχεῖν μηδὲ νῦν ἀντιποιεῖσθαι.

XXXI. Ἵνα δὲ μᾶλλον ὑμῖν γένηται φανερόν, ὅτι οὐθὲν οὔτε μέτριον οὔτε δίκαιον ἀξιοῦσιν οἱ δημαγωγοί, ἀλλὰ παρανόμων τε καὶ ἀδυνάτων ἐφίενται μετενέγκαντες τὸ πρᾶγμα ἐφ' ἑαυτούς, οὕτω σκοπεῖτε καὶ ὑπολάβετε τοὺς μετέχοντας τοῦ συνεδρίου τοῖς ἐν ὑμῖν

2 τὴν add. Reiske 3 ἢ τὴν O καὶ τὴν c. Sintenis Em. Dion. III 11 4 ⟨οὔ⟩τε Bb 5 οὔτ' ἐμέλλετε A οὔτε ⟨ἐ⟩μέλλετε B | παθόντες A μαθόντες R 7 εἰ a man. pr. supra lin. script. B | ἐν del. Reiske 8 μὴ del. Reiske 9 τί δ' ἂν O corr. Kiessling 11 ἀξι⟨ώ⟩σ⟨ου⟩σιν Bb 17 ἐγὼ δὲ O ἐγὼ δὴ Kiessling 20 ἀντιποιεῖσθε/// A 23 * μετενεγκόντες O correxi

πολιτευομένοις ἐγκαλεῖν, ὅτι πονηροὺς κατὰ τῆς βουλῆς
διατίθενται λόγους ἐν ὑμῖν καὶ καταλύουσι τὴν πά-
τριον ἀριστοκρατίαν, καὶ διαστασιάζουσι τὴν πόλιν,
1380 ἅπαντα ταῦτα λέγοντας ἀληθῆ· ποιοῦσι γὰρ ταῦτα· καὶ
τὸ πάντων χαλεπώτατον, ὅτι δυναστείαν περιβάλλονται
μείζονα τῆς συγκεχωρημένης αὐτοῖς ἄκριτον ἀποκτείνειν
ἐπιχειροῦντες ὃν ἂν ἐθέλωσιν ἐξ ἡμῶν, καὶ ὅτι δεῖ
τοὺς ταῦτα ποιοῦντας τεθνάναι νηποινί. πῶς ἂν ὑμεῖς 2
ἐνέγκαιτε τὴν αὐθάδειαν τοῦ συνεδρίου; καὶ τί ἂν εἴ-
ποιτε; ἆρ' οὐκ <ἂν> ἀγανακτήσαιτε καὶ δεινὰ φαίητε
πάσχειν, εἰ τὴν παρρησίαν ἀφαιρήσεταί τις ὑμᾶς καὶ
τὴν ἐλευθερίαν, τὸν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων κίνδυνον ἐπι-
θεὶς τοῖς ἐλευθέραν φωνὴν ὑπὲρ τοῦ δήμου φθεγξα-
μένοις; οὐκ ἔνεστ' ἄλλως εἰπεῖν. ἔπειθ' ἃ παθεῖν οὐκ 3
ἂν ὑπομείναιτε αὐτοί, ταῦθ' ἑτέρους πάσχοντας ἀνέ-
χεσθαι δικαιοῦτε; πολιτικά γ', ὦ δημόται, καὶ μέτρια
ὑμῶν τὰ βουλεύματα. τοιαῦτ' ἀξιοῦντες οὐκ αὐτοὶ
βεβαιοῦτε τὰς καθ' ἑαυτῶν διαβολὰς ἀληθεῖς εἶναι,
καὶ τοὺς συμβουλεύοντας τὴν παράνομον ὑμῶν δυνα-
στείαν μὴ περιορᾶν αὐξομένην, τὰ δίκαια τῷ κοινῷ
1381 φρονοῦντας ἀποδείκνυτε; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ. ἀλλ' εἴ 4
γε τἀναντία βούλεσθε ὧν διαβέβλησθε ποιεῖν, ἐμοὶ
συμβούλῳ χρησάμενοι μετριάσατε καὶ τοὺς λόγους, ἐφ'
οἷς ἄχθεσθε, πολιτικῶς καὶ μὴ δυσοργήτως ἐνέγκατε.

4 λέγοντες Ba λέγοντας ABbC 6 αὐτ<οῖ>ς Bb αὐτῆς Ba 7 <ἐθε>λωσιν Bb 8 νηποιν<ί> Bb 9 ἐνέγκαιτε ABa ἐνέγκ<οι>τε Bb 10 ἀγανακτήσετε ABb ἀγανακτήσειτε Ba ἀγανακτήσαιτε Sylburg ἂν add. Kruegerus Ind. gram. graec. p. 263 20 μὴ om. A | δίκαια καὶ συμφέροντα c. Reiske 21 ἀποδεικνυτ<ε> ε ex αι et hoc loco et aliis saepissime corr. Bb

24 ἐνέγκετε A ἐνέγκετε ε ex αι B ἐνέγκ$\overset{α}{η}$τε C cf. Baumann Obs. grammat. de modorum usu p. 69

περιέσται γὰρ ὑμῖν μέν, εἰ τοῦτο ποιήσετε, ἀγαθοῖς
εἶναι δοκεῖν, τοῖς δ' ἀπεχθῶς διακειμένοις πρὸς ὑμᾶς
μετανοεῖν.

XXXII. Δίκαια μὲν δὴ ταῦτα προεχόμενοι πρὸς
ὑμᾶς μεγάλα, ὥς γ' οὖν οἰόμεθα, πείθομεν ὑμᾶς μηδὲν
ἐξαμαρτάνειν· χρηστὰ δὲ καὶ φιλάνθρωπα ἔργα, οἷς
χρησόμεθα οὐκ ὀνειδίσαι βουλόμενοι ὑμᾶς, ἀλλ' ἐπι-
εικεστέρους ποιῆσαι, — χωρὶς τῶν παλαιῶν τὰ νεωστὶ
γενόμενα περὶ τὴν κάθοδον ὑμῶν, — [ὧν] ἡμεῖς μὲν
ἐπιλελῆσθαι βουλόμεθα, ὑμεῖς δὲ δίκαιοί ἐστε μεμνῆ-
2 σθαι. ἀναγκαζόμεθα δ' αὐτὰ παραφέρειν νυνὶ χρή-
ζοντες ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων, ὧν ὑμῖν δεομένοις 13
ἐχαρισάμεθα, ταύτην παρ' ὑμῶν ἀντιλαβεῖν τὴν χά-
ριν, μήτ' ἀποκτεῖναι μήτ' ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως ἄνδρα
φιλόπολιν καὶ τὰ πολέμια πάντων κράτιστον. ζημιω-
σόμεθα γὰρ οὐ μικρά, εὖ ἴστε, ὦ δημόται, τοιαύ-
της ἀποστερήσαντες ἀρετῆς τὴν πόλιν. μάλιστα μὲν
οὖν δι' αὐτὸν ἐκεῖνον ὑφεῖναι τῆς ὀργῆς δίκαιοί ἐστε
μνησθέντες, ὅσους ὑμῶν ἔσωσεν ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ
μὴ λόγων μνησικακεῖν φαύλων, ἀλλ' ἔργων μεμνῆσθαι
3 καλῶν. ὁ μὲν γὰρ λόγος ὑμᾶς τοῦ ἀνδρὸς οὐδὲν
ἔβλαψεν, αἱ δὲ πράξεις αὐτοῦ μεγάλα ὠφέλησαν. εἰ δὲ
πρὸς τοῦτον ἀδιαλλάκτως ἔχετε, ἡμῖν γέ τοι καὶ τῇ
βουλῇ χαρίσασθε αὐτὸν δεομένοις, καὶ διαλλάγητε ἤδη
ποτὲ βεβαίως τήν τε πόλιν, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς εἶχε, μίαν

6 cf. Kayser Ann. phil. 1868 p. 814 7 ὑμᾶς] ὑμῖν Portus 9 ὧν del. Köstlin Philologus 34 (1874) p. 756 10 μεμνῆσθαι, ἀναγκαζόμεθα αὐτοὶ παραφέρειν c. Schenkl Bursiani librorum annal. breviarium p. 53 11 ἀναγκαζόμενοι O ἀναγκαζόμεθα Sylburg et Sintenis Em. Dion. III 3 19 ὑμῖν Ba 25 πο-λ⟨ιν ὥ⟩σπερ Bb

εἶναι ποιήσατε. εἰ δὲ πείθουσιν ἡμῖν οὐ συγχωρήσετε,
εὖ ἴστε, ὅτι οὐδ' ἡμεῖς βιαζομένοις ὑμῖν εἴξομεν, ἀλλ'
1383 ἤτοι φιλότητος ἀδόλου καὶ χαρίτων ἔτι μειζόνων ἥδε
ἡ πεῖρα τοῦ δήμου πᾶσιν αἰτία ἔσται, ἢ πολέμου ἐμ-
φυλίου αὖθις ἄρξει καὶ κακῶν ἀνηκέστων.

XXXIII. Τοιαῦτα τοῦ Μηνυκίου διεξελθόντος ὁρῶν-
τες οἱ δήμαρχοι τῇ τε μετριότητι τῶν λόγων καὶ τῇ
φιλανθρωπίᾳ τῶν ὑποσχέσεων ἐπαγόμενον τὸ πλῆθος
ἤχθοντο καὶ χαλεπῶς ἔφερον, μάλιστα δὲ Γάιος Σι-
κίννιος Βελλοῦτος, ὁ πείσας τοὺς πένητας ἀποστῆναι
τῶν πατρικίων καὶ στρατηγὸς ἀποδειχθεὶς ὑπ' αὐτῶν,
ἕως ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἔχθιστος ἀνὴρ ἀριστοκρατίᾳ
καὶ διὰ τοῦτο προηγμένος ὑπὸ τῶν πολλῶν εἰς ἐπι-
φάνειαν τήν τε δημαρχικὴν ἐξουσίαν δεύτερον ἤδη
παρειληφώς, ἁπάντων ἥκιστα τῶν δημαγωγῶν ἑαυτῷ
συμφέρειν ὁμονοῆσαι οἰόμενος τὴν πόλιν καὶ τὸν ἀρ-
χαῖον ἀναλαβεῖν κόσμον. οὐ γὰρ ὅσον τὰς τιμὰς καὶ 2
τὰς δυνάμεις ἕξειν ἔτι τὰς αὐτὰς ὑπελάμβανεν ἀριστο-
κρατίας πολιτευομένης, γεγονώς τε κακῶς καὶ τεθραμ-
μένος ἀδόξως καὶ λαμπρὸν οὐθὲν ἀποδειξάμενος οὔτε
κατὰ πολέμους οὔτ' ἐν εἰρήνῃ, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐσχά-
1384 των κινδυνεύσειν, ὡς διεστασιακὼς τὴν πόλιν καὶ πολ-
λῶν αὐτῇ κακῶν γεγονὼς αἴτιος. ἐνθυμηθεὶς δὴ ὅσα 3

3 εἶτε A εἶτ⟨ε⟩ ex εἶτοι corr. videtur B ἤτοι c. Sylburg ἢ Portus 8 ὑπαγόμενον O ἐπαγόμενον Stephanus cf. Ritschelii opusc. I p. 469 not. 10 Βελλοῦτος] βδελοῦτος A 13 πολι-τῶν O πολλῶν Reiske 16 οἰόμενος ὁμονοῆσαι c. Kiessling 17 ὅσον O οἷον c. Kiessling 19 κακῶς Ba κακὸς ABb cf. Sintenis Em. Dion. I 11 22 ἐστασιακὼς O corr. Krebs Rect. cas. pars III, 15 (1890) 23 δὲ O δὴ Sylburg

χρῆν λέγειν τε καὶ πράττειν καὶ μετὰ τῶν συναρχόντων βουλευσάμενος, ἐπειδὴ κἀκείνους ἔσχεν ὁμογνώμονας, ἀνέστη καὶ μικρὰ περὶ τῆς κατεχούσης τὸν δῆμον ἀτυχίας ἀποδυράμενος τούς θ' ὑπάτους ἐπήνεσεν, ὅτι λόγον ἠξίωσαν ὑποσχεῖν τοῖς δημόταις οὐχ ὑπεριδόντες αὐτῶν τῆς ταπεινότητος, καὶ τοῖς πατρικίοις εἰδέναι χάριν ἔφησεν, εἴ τις αὐτοῖς ἤδη ποτὲ φροντὶς εἰσέρχεται τῆς σωτηρίας τῶν πενήτων· καὶ ἔτι μᾶλλον ἔφη μετὰ πάντων ἐκμαρτυρήσειν, ἐὰν ὅμοια παράσχωνται τοῖς λόγοις τὰ ἔργα.

XXXIIII. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ δόξας μέτριος ὀργὴν εἶναι καὶ διαλλακτικὸς ἐπιστρέφει πρὸς τὸν Μάρκιον παρεστηκότα τοῖς ὑπάτοις καὶ λέγει· Σὺ δέ, τί οὐκ ἀπολογῇ πρὸς τοὺς σαυτοῦ πολίτας, ὦ γενναῖε, περὶ ὧν εἶπας ἐν τῇ βουλῇ; μᾶλλον δὲ τί οὐκ ἀντιβολεῖς καὶ παραιτῇ τὰς ὀργὰς αὐτῶν, ἵνα μετριωτέραν 138 ἐπιθῶσί σοι ζημίαν; ἀρνεῖσθαι μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἀξιώσαιμί σε τοσούτων ἀνδρῶν εἰδότων οὐδ' εἰς ἀναισχύντους καταφεύγειν ἀπολογίας, Μάρκιον ὄντα καὶ φρόνημα μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην ἔχοντα· εἰ μὴ ἄρα τοῖς ⟨μὲν⟩ ὑπάτοις καὶ τοῖς πατρικίοις καλῶς ἔχει πείθειν ὑπὲρ σοῦ τὸν δῆμον, σοὶ δ' οὐκ ἄρα καλῶς ἕξει ταὐτὸ
2 τοῦτο περὶ σεαυτοῦ ποιήσαντι; Ταῦτα δ' ἔλεγεν οὐκ

1 χρῆν B χρὴ R | ἀρχόντων A συναρχόντων B 4 ἀποτυχίας AC 6 ταπειν⟨ό⟩τητος Bb 11 μέτρι⟨ο⟩ς B 13 παρέστητε A 14 σαυτοῦ Ba ἑαυτοῦ Bb αὐτοῦ A 20 εἰ μὴ ἄρα et v. 22 σοὶ δὲ οὐκ ἄρα O εἰ μὲν ἄρα et v. 22 σοὶ δὲ οὐκ ἄρα — ποιήσαντι; c. Köstlin Philologus 34 (1874) 756 cf. Schenkl Bursiani libr. ann. brev. p. 53 21 μὲν add. Cobet Obs. p. 141 22 σοὶ δ' ἄρ' οὐ Sylburg, ἄρα del. Kiessling | τὸ αὐτὸ O 23 περὶ] ὑπὲρ c. Cobet Obs. p. 141

ἀγνοῶν, ὅτι μεγαλόφρων ἀνὴρ οὐχ ὑπομενεῖ κατήγορος
ἑαυτοῦ γενόμενος ὡς ἡμαρτηκὼς ἄφεσιν αἰτεῖσθαι τῆς
τιμωρίας, οὐδ' εἰς ὀλοφυρμοὺς καὶ δεήσεις καταφεύξεται
παρὰ τὸν ἑαυτοῦ τρόπον, ἀλλ' ἤτοι καὶ τὸ παράπαν
ἀπαξιώσει τὴν ἀπολογίαν, ἢ τὴν ἔμφυτον αὐθάδειαν
φυλάττων οὐθὲν ὑποθωπεύσει τὸν δῆμον μετριάσας
περὶ τοὺς λόγους· ὅπερ καὶ συνέβη. γενομένης γὰρ 3
ἡσυχίας καὶ πολλῆς ἐμπεσούσης ὀλίγου δεῖν πᾶσι τοῖς
δημοτικοῖς προθυμίας ἀπολύειν αὐτόν, εἰ τὸν παρόντα
θεραπεύσειε καιρόν, τοιαύτην αὐθάδειαν ἐπεδείξατο
1386 λόγων, καὶ τοσοῦτον αὐτῶν κατεφρόνησεν, ὥστε παρ-
ελθὼν ἔξαρνος μὲν ὑπὲρ οὐθενὸς ἦν τῶν πρὸς τὴν
βουλὴν εἰρημένων κατὰ τοῦ πλήθους, οὐδ' ὡς μετα-
γινώσκων ἐπ' αὐτοῖς εἰς οἴκτους καὶ παραιτήσεις ἐτρέ-
πετο· ἀρχὴν δ' οὐδὲ δικασταῖς αὐτοῖς ἠξίου χρῆσθαι
περὶ οὐδενὸς πράγματος, ὡς οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐξουσίαν
νόμιμον· εἰ δὲ βουλήσεταί τις ἐπὶ τῶν ὑπάτων αὐτοῦ
κατηγορεῖν εἴτ' ἔργων εὐθύνας ἀπαιτῶν εἴτε λόγων,
ἔνθα νόμος ἐστὶν ἕτοιμος εἶναι δίκην ὑπέχειν. παρε- 4
ληλυθέναι δὲ πρὸς τοὺς δημότας ἔλεγεν, ἐπειδὴ κα-
λοῦσιν αὐτοί, τὰ μὲν ἐπιτιμήσων ταῖς παρανομίαις
αὐτῶν καὶ πλεονεξίαις, αἷς ἐχρήσαντο περί τε τὴν
ἀπόστασιν καὶ μετὰ τὴν κάθοδον· τὰ δὲ συμβουλεύσων
ἐπισχεῖν ἤδη ποτὲ καὶ συστεῖλαι τὰς ἀδίκους ἐπιθυ-
μίας. καὶ μετὰ τοῦτ' ἐπιστρεφῶς πάνυ καὶ θρασέως 5
ἁπάντων αὐτῶν καθήπτετο καὶ μάλιστα τῶν δημάρχων.
1387 προσῆν δ' αὐτοῦ τοῖς λόγοις οὐχ ὡς πολίτου δῆμον
ἀναδιδάσκοντος εὐλόγιστος αἰδώς, οὐδ' ὡς ἰδιώτου

1 ὑπομένει AB 9 ἀπολύειν B ἀπολύσειν R 18 ἀπαι-
τεῖν O ἀπειτῶν Cmg 25 ἐπιστρόφως AC

πολλοῖς ἀπεχθομένου σώφρων εὐλάβεια πρὸς τὰς τοῦ κρατοῦντος ὀργάς, ἀλλ' ὡς ἐχθροῦ προπηλακίζοντος ἀδεῶς τοὺς ὑπὸ χεῖρας ἄκρατός τις χολὴ καὶ βαρεῖα τοῦ κακῶς πάσχοντος ὑπεροψία.

XXXV. Τοιγάρτοι λέγοντός τ' αὐτοῦ μεταξὺ πολὺς θόρυβος ἐγίνετο τῇδε καὶ τῇδε θαμινὰ μεθελκομένοις, ὡς ἐν διαφόροις, πλήθεσι καὶ οὐ ταὐτὰ βουλομένοις, τῶν μὲν ἡδομένων ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ, τῶν δὲ πάλιν ἀχθομένων. καὶ ἐπειδὴ ἐπαύσατο λέγων, ἔτι
2 πλείων ἀνέστη βοὴ καὶ θόρυβος. οἱ μὲν γὰρ πατρίκιοι κράτιστον ἀνδρῶν λέγοντες ἐπῄνουν αὐτὸν ἐπὶ τῇ παρρησίᾳ καὶ μόνον ἀπέφαινον ἐξ ἁπάντων σφῶν ἐλεύθερον, ὃς οὔτε πολεμίων ἔδεισεν ἐπιόντων ὄχλον οὔτε πολιτῶν αὐθάδεις καὶ παρανόμους ἐκολάκευσεν ὁρμάς· οἱ δὲ δημοτικοὶ δυσανασχετοῦντες ἐπὶ τοῖς ὀνειδισμοῖς 13
βαρὺν καὶ πικρὸν καὶ πολεμίων ἁπάντων ἔχθιστον αὐ-
3 τὸν ἀπεκάλουν. προθυμίαν δὲ πολλὴν εἶχόν τινες ἤδη, οἷς πολὺ προσῆν τὸ εὐχερές, ἐν χειρῶν αὐτὸν διαφθεῖραι νόμῳ. συνήργουν δ' αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ συνελάμβανον οἱ δήμαρχοι, καὶ μάλιστα Σικίννιος ἐνεδίδου τοῖς βουλήμασι τὰς ἡνίας. τελευτῶν γοῦν, ἐπειδὴ πολλὴν αὐτοῦ καταδρομὴν ἐποιήσατο καὶ τοὺς θυμοὺς ἐξέκαυσε τῶν δημοτῶν, πολὺς ἐμπνεύσας τῇ κατηγορίᾳ τέλος ἐξήνεγκεν, ὅτι θάνατον αὐτοῦ καταψηφίζεται τὸ

3 ὑπὸ χεῖρας ABa ὑπὸ χεῖρα. Bb 6 ἐγίνετο B ἐγένετο R | τ⟨η⟩δε Bb (bis) | μεθελκομένοις O μεθελκομένων c. Sylburg μεθελκόμενος c. Reiske 13 ἐπιόντα c. Sylburg 14 ὀργὰς c. Kiessling 18 προσῆν B ἦν R | αὐτῶν ABa αὐτὸν Bb 19 συν⟨η⟩ργουν B συνείργουν C συνηγόρουν c. Portus 21 βουλεύμασι c. Kiessling 23 τῶν δημοτῶν πολὺς — κατηγορίᾳ, τέλος ἐξήνεγκεν interpungitur vulgo, δημοτῶν, πολὺς — κατηγορίᾳ τέλος ἐπηνεγκεν Krüger ad Dion. Hist. p. 474

ἀρχεῖον τῆς εἰς τοὺς ἀγορανόμους ὕβρεως ἕνεκεν, οὓς τῇ προτέρᾳ τῶν ἡμερῶν ἄγειν αὐτὸν κελευσθέντας ὑφ' αὐτῶν τύπτων ἀπήλασεν· οὐ γὰρ ἑτέρων τινῶν εἶναι τὸν προπηλακισμὸν τὸν εἰς τοὺς ὑπηρέτας σφῶν γενόμενον ἢ τῶν κελευσάντων. καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐπέταξεν 4 ἄγειν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ὑπερκείμενον τῆς ἀγορᾶς λόφον·
1389 ἔστι δὲ τὸ χωρίον κρημνὸς ἐξαίσιος, ὅθεν αὐτοῖς ἔθος ἦν βάλλειν τοὺς ἐπιθανατίους. οἱ μὲν οὖν ἀγορανόμοι προσῄεσαν ὡς ἐπιληψόμενοι τοῦ σώματος, οἱ δὲ πατρίκιοι μέγα ἐμβοήσαντες ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς ἀθρόοι· ἔπειθ' ὁ δῆμος ἐπὶ τοὺς πατρικίους· καὶ ἦν πολλὴ μὲν ἔργων ἀκοσμία, πολλὴ δὲ λόγων ὕβρις παρ' ἀμφοῖν, ὠθισμοί τε καὶ χειρῶν ἐπιβολαί. κατελήφθη δὲ καὶ 5 σωφρονεῖν ἠναγκάσθη τὰ παρακινοῦντα ὑπὸ τῶν ὑπάτων βιασαμένων εἰς μέσους καὶ τοῖς ῥαβδούχοις ἀναστέλλειν κελευσάντων τοὺς ὄχλους· τοσαύτη ἄρα τῆς ἀρχῆς αἰδὼς ἦν τοῖς τότε ἀνθρώποις, καὶ οὕτω τίμιον τὸ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας μίμημα. ἐφ' οἷς ὁ Σικίννιος ἀδημονῶν καὶ διαταραττόμενος εὐλαβείας τε μεστὸς ὤν, μὴ προσαναγκάσῃ τοὺς διαφόρους τοῖς βιαίοις τὰ βίαια λῦσαι, ἀποστῆναι τ' οὐκ ἀξιῶν τοῦ ἐγχειρήματος, ἐπειδὴ ἅπαξ ἐπεβάλετο, καὶ μένειν ἐφ' οἷς ἔκρινεν οὐ δυνατὸς ὤν, πολὺς ἐν τῷ σκοπεῖν, ὅ τι πρακτέον ἦν.

1390 XXXVI. Κατιδὼν δ' αὐτὸν ἀμηχανοῦντα Λεύκιος Ἰούνιος Βροῦτος, ἐκεῖνος ὁ δημαγωγὸς ὁ τεχνησάμενος,

8 βάλλειν ἦν A | ἐπιθανατίους] ὑπεναντίους AC 13 κατελείφθη A κατελήφθη B κατελύθη c. Portus 17 * τίμιον τ. β. ἐξουσίας τὸ τίμημα A τ. τὸ τ. β. ἐ. τίμημα B τὸ om. C pro τίμημα quod corruptum esse apparet c. Sintenis σχῆμα Em. Dion. III 20, μίμημα ego

ἐφ' οἷς ἔσονται δικαίοις αἱ διαλλαγαί, δεινὸς ἀνὴρ τά τ' ἄλλα καὶ πόρους εὑρεῖν ἐν ἀπόροις, προσέρχεται μόνος μόνῳ καὶ ὑποτίθεται μὴ φιλονεικεῖν ἐγχειρήματι θερμῷ καὶ παρανόμῳ συναγωνιζόμενον, ὁρῶντα τούς τε πατρικίους ἅπαντας ἠρεθισμένους καὶ ἑτοίμους ὄντας, εἰ κληθεῖεν ὑπὸ τῶν ὑπάτων, ἐπὶ τὰ ὅπλα χωρεῖν, τοῦ δὲ δήμου τὸ καρτερώτατον μέρος ἐνδοιάζον καὶ οὐκ ἀγαπητῶς δεχόμενον ἀνδρὸς ἐπιφανεστάτου τῶν ἐν τῇ πόλει παράδοσιν ἐπὶ θανάτῳ καὶ ταῦτ' ἀκρίτου.

2 συνεβούλευε δ' αὐτῷ τότε μὲν εἶξαι καὶ μὴ χωρεῖν ὁμόσε τοῖς ὑπάτοις, μή τι μεῖζον κακὸν ἐργάσηται, προθεῖναι δὲ τῷ ἀνδρὶ δίκην ὁρίσαντα χρόνον ὅσον δή τινα, καὶ ψῆφον ἀναδοῦναι τοῖς πολίταις ὑπὲρ αὐτοῦ κατὰ φυλάς· ὅ τι δ' ἂν αἱ πλείους ψῆφοι καθαι- 13 ρῶσι, τοῦτο ποιεῖν· τυραννικὸν μὲν γὰρ εἶναι καὶ βίαιον, ὃ νῦν ἐπειρᾶτο διαπράττεσθαι, τὸν αὐτὸν ὑπάρχειν καὶ κατήγορον καὶ δικαστὴν καὶ τοῦ μέτρου τῆς τιμωρίας κύριον· πολιτικὸν δὲ τὸ κατὰ νόμους ἀπολογίας τυχόντα τὸν ὑπαίτιον, ὅ τι ἂν τοῖς πλείοσι δικασταῖς

3 δόξῃ, τοῦτο παθεῖν. πείθεται τούτοις ὁ Σικίννιος μηδὲν ὁρῶν βούλευμα κρεῖττον καὶ παρελθὼν ἔφη· Τὴν μὲν σπουδὴν ὁρᾶτε τῶν πατρικίων τὴν εἰς τὰ φονικὰ καὶ βίαια ἔργα, ὦ δημόται, ὡς ἑνὸς ἀνδρὸς αὐθάδους ὅλην ἀδικοῦντος τὴν πόλιν ἧττον τίθενται τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον. οὐ μὴν ὁμοίους γ' αὐτοῖς γίνεσθαι χρὴ

5 ὄντας] ἅπαντας O praeter B 6 ⟨ἐπὶ τὰ ὅ⟩πλα Bb in ras. 7 τοῦ δὲ A τοῦ τε B 14 καθαιροῦσι B 15 γὰρ om. B 19 ὑπατικὸν O ὑπόδικον, ὑπαίτιον, ὑπεύθυνον vel simile quid Gelenius 24 τίθενται CD τίθεται R 25 οὐ μὴν ὁμοίους γε αὐτοῖς γίνεσθαι χρὴ B οὐ μὴν ὁμοίους γίνεσθαι χρὴ αὐτοῖς R

καὶ ἐπὶ κεφαλὴν ὠθεῖσθαι οὔτ' ἄρχοντας πολέμου
οὔτ' ἀμυνομένους· ἀλλ' ἐπειδὴ πρόφασιν εὐπρεπῆ
προβάλλονταί τινες τὸν νόμον, ᾧ βοηθοῦντες ⟨αὐ-
τὸν⟩ ἀφαιροῦνται τῆς κολάσεως, ὃς οὐκ ἐᾷ τῶν
πολιτῶν οὐθέν' ἀποκτεῖναι ἄκριτον, συγχωρήσωμεν
1392 αὐτοῖς τὸ δίκαιον τοῦτο, καίπερ οὐδὲ νόμιμα πά-
σχοντες οὐδὲ δίκαια ὑπ' αὐτῶν, καὶ δείξωμεν, ὅτι
τοῖς εὐγνώμοσι μᾶλλον ἢ τοῖς βιαίοις περιεῖναι τῶν
ἀδικούντων ἡμᾶς πολιτῶν βουλόμεθα. ὑμεῖς μὲν οὖν 4
ἄπιτε καὶ τὸν μέλλοντα καιρὸν ἐκδέχεσθε οὐ πολὺν
ἐσόμενον· ἡμεῖς δὲ παρασκευασάμενοι τὰ κατεπείγοντα
προθήσομεν χρόνον τῷ ἀνδρὶ εἰς ἀπολογίαν καὶ τὴν
δίκην ἐφ' ὑμῶν συντελέσομεν. ὅταν δὲ γένησθε τῆς
ψήφου κατὰ τὸν νόμον κύριοι, τιμήσατε αὐτῷ ἧς ἂν
ἄξιον εὕρητε ζημίας. καὶ περὶ μὲν τούτου τοσαῦτα.
τῆς δὲ τοῦ σίτου διαπράσεώς τε καὶ διαθέσεως, ἵν' ἐκ
τοῦ δικαιοτάτου γένηται, εἰ μή τις ἔσται τούτοις καὶ
τῇ βουλῇ φροντίς, ⟨αὐτοὶ⟩ ἐπιμελησόμεθα. ταῦτ' εἰ-
πὼν διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

XXXVII. Μετὰ τοῦθ' οἱ μὲν ὕπατοι συναγαγόντες
τὴν βουλὴν ἐσκόπουν ἐφ' ἡσυχίας, τίς ἂν γένοιτο τῆς
1393 παρούσης ταραχῆς λύσις. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πρῶτον
μὲν ἀποθεραπεῦσαι τοὺς δημότας, εὐώνους πάνυ καὶ
λυσιτελεῖς ποιήσαντας αὐτοῖς τὰς ἀγοράς· ἔπειτα πεί-

4 post ἀφαιροῦνται Reiske τοὺς αἰτίους, Kiessling αὐτὸν addiderunt, ego idem ante ἀφαιροῦνται inserui 6 οὐδὲν νόμιμα A οὐδὲν μίμημα BC 8 ἢ Bb supra lin. | μᾶλλον κρείττους C mg D | εἶναι O περιεῖναι Kiessling 10 οὐ πολὺ ἐσόμενον A μετ' οὐ πολὺ παρεσόμενον c. Kiessling 14 αὐτ⟨ον⟩ Bb 15 καὶ om. A 16 διαπράσεώς τε καὶ del. Cobet Obs. p. 141 sed cf. VII 20, 4 et VII 29, 2 18 ἡμεῖς ἐπιμελησόμεθα Sylburg. αὐτοὶ ἐ. Reiske 24 ποιήσαντες A

θειν τοὺς προεστηκότας αὐτῶν χάριτι τῆς βουλῆς παύ-
σασθαι καὶ μὴ παράγειν τὸν Μάρκιον, εἰ δὲ μὴ ⟨πεί-
θοιεν⟩ εἰς μακροτάτους ἀναβάλλεσθαι χρόνους, ἕως ἂν
2 μαρανθῶσιν αἱ τῶν πολλῶν ὀργαί. ταῦτα ψηφισάμενοι
τὸ μὲν ὑπὲρ τῆς ἀγορᾶς δόγμα εἰς τὸν δῆμον ἐξή-
νεγκαν καὶ πάντων ἐπαινεσάντων ἐκύρωσαν. ἦν δὲ
τοιόνδε· Τὰς τιμὰς εἶναι τῶν ὠνίων τῶν πρὸς τὸν
καθ' ἡμέραν βίον, αἵτινες ἐγένοντ' ἐλάχισται πρὸ τῆς
ἐμφυλίου στάσεως. παρὰ δὲ τῶν δημάρχων πολλὰ λι-
παρήσαντες τὴν μὲν ὁλοσχερῆ πάρεσιν οὐχ εὕροντο,
τὴν δ' εἰς χρόνον ὅσον ἠξίουν ἀναβολὴν ἔλαβον· αὐτοί
τε προσεμηχανήσαντο διατριβὴν ἑτέραν ἀφορμῇ τοιᾷδε
3 χρησάμενοι. τοὺς ἐκ Σικελίας ἀποσταλέντας ὑπὸ τοῦ
τυράννου πρέσβεις καὶ παρακομίσαντας τῷ δήμῳ τὴν
τοῦ σίτου δωρεὰν ἀποπλέοντας οἴκαδε Ἀντιᾶται πειρα- 13
τήριον στείλαντες κατήγαγον ἀποσαλεύοντας οὐ πρόσω
τῶν λιμένων καὶ τά τε χρήματ' αὐτῶν ὡς πολεμίων
δι' ὠφελείας ἔθεντο, καὶ τὰ σώματα κατακλείσαντες
4 εἶχον ἐν φυλακῇ. ταῦτα μαθόντες οἱ ὕπατοι ἔξοδον
ἐψηφίσαντο ἐπὶ τοὺς Ἀντιάτας, ἐπειδὴ πρεσβευομένοις
αὐτοῖς οὐδὲν ἠξίουν τῶν δικαίων ποιεῖν· καὶ ποιησά-
μενοι τῶν ἐν ἀκμῇ κατάλογον ἐξῄεσαν ἀμφότεροι, ψή-
φισμα κυρώσαντες ὑπὲρ ἀναβολῆς τῶν τ' ἰδίων καὶ
τῶν δημοσίων δικῶν, ὅσον ἂν χρόνον ὦσιν ἐν τοῖς
5 ὅπλοις. ἐγένετο δ' οὗτος οὐχ ὅσον ὑπέλαβον, ἀλλὰ

2 πείθοιεν del. Cobet Obs. p. 141 8 ἀναγκαίων post βίον add. B | πρὸς τὸν βίον del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 814 15 de accentu vocis Ἀντιᾶται cf. Ritschl opusc. phil. tom. I p. 500 not. Wannowski de ratione qua Graeci in scribendis nominibus propriis Romanorum usi fuerint. Posnaniae 1836 p. 15 22 τῶν ABb τὸν Ba

πολλῷ ἐλάττων. οἱ γὰρ Ἀντιᾶται μαθόντες ἐξεστρατευμένους πανδημεὶ Ῥωμαίους οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἀντέσχον χρόνον, δεόμενοι δὲ καὶ λιπαροῦντες τά τε σώματα τῶν ἁλόντων Σικελιωτῶν ἀπέδοσαν καὶ τὰ
1395 χρήματα, ὥστ' ἠναγκάσθησαν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὴν πόλιν ἀναστρέψαι.

XXXVIII. Διαλυθείσης δὲ τῆς στρατιᾶς ὁ μὲν Σικίννιος ὁ δήμαρχος συναγαγὼν τὸ πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν προεῖπεν ἡμέραν, ἐν ᾗ συντελεῖν ἔμελλε τὴν περὶ τοῦ Μαρκίου κρίσιν· καὶ παρεκάλει τούς τε κατὰ πόλιν ὑπάρχοντας ἀθρόους ἥκειν ἐπὶ τὴν διάγνωσιν τῆς δίκης καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν διατρίβοντας ἀφεμένους τῶν ἔργων εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπαντᾶν, ὡς ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας ὅλης τῆς πόλεως τὴν ψῆφον ἀναληψομένους· παρήγγελλε δὲ καὶ τῷ Μαρκίῳ παρεῖναι πρὸς τὴν ἀπολογίαν ὡς οὐδενὸς ἀτυχήσοντι τῶν περὶ τὰς κρίσεις νομίμων. τοῖς δ' ὑπάτοις ἐδόκει βουλευ- 2
σαμένοις μετὰ τοῦ συνεδρίου μὴ περιορᾶν τὸν δῆμον ἐξουσίας τηλικαύτης κύριον γενόμενον. εὕρητο δ' αὐτοῖς τῆς κωλύσεως ἀφορμὴ δικαία καὶ νόμιμος, ᾗ χρώμενοι πάντα διαλύσειν ᾤοντο τὰ τῶν ἀντιδίκων βουλεύματα. καὶ μετὰ τοῦτο παρεκάλεσαν εἰς λόγους ἐλθεῖν
1396 τοὺς προεστηκότας τοῦ δήμου συνόντων αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων. καὶ ἔλεξε Μηνύκιος τοιάδε· Ἡμῖν, ὦ 3
δήμαρχοι, δοκεῖ χρῆναι τὴν στάσιν ἐξελαύνειν ἐκ τῆς πόλεως ἁπάσῃ δυνάμει καὶ μὴ φιλονεικεῖν ἐναντία τῷ

1 πολὺ A πολλῷ B 7 στρατείας B 9 εἶπεν O προείπεν Kiessling 10 κατὰ τὴν πόλιν Ambrosch ad II, 9, 1 11 ἀθρόως AB ἀθρόους C 19 γενόμενον ABC | εὕρετο O praeter B 21 διαλύσειν B διαλύειν R 24 τ⟨οι⟩άδε B ὑμῖν Bb 26 ἁπάσι A

δήμῳ περὶ μηδενὸς χρήματος· μάλιστα δ' ὅταν ὁρῶμεν ὑμᾶς ἀπὸ τῶν βιαίων ἐπὶ τὰ δίκαια καὶ τοὺς λόγους ἥκοντας. ταύτης μέντοιγε τῆς γνώμης ἐπαινοῦντες ὑμᾶς τὴν βουλὴν οἰόμεθα δεῖν ἄρξαι προβούλευμα ποιησαμένην, ὥσπερ ἐστὶν ἡμῖν πάτριον. δύναισθε δ' ἂν καὶ
4 αὐτοὶ τοῦτο μαρτυρεῖν, ὅτι, ἐξ οὗ τήνδε τὴν πόλιν ἔκτισαν ἡμῶν οἱ πρόγονοι, τοῦτο τὸ γέρας ἔχουσα ἡ βουλὴ διατετέλεκε, καὶ οὐθὲν πώποτε ὁ δῆμος, ὅ τι μὴ προβουλεύσειεν ἡ βουλή, οὔτ' ἐπέκρινεν οὔτ' ἐπεψήφισεν, οὐχ ὅτι νῦν, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τῶν βασιλέων [τὰ δ'], ἀλλ' ὅσα τῷ συνεδρίῳ δόξειε, ταῦθ' οἱ βασιλεῖς εἰς τὸν δῆμον ἐκφέροντες ἐπεκύρουν. μὴ δὴ τοῦτ' ἀφαιρεῖσθε τὸ δίκαιον ἡμῶν, μηδὲ ἀρχαῖον καλὸν ἔθος ἀφανίζετε· διδάξαντες δὲ τὸ συνέδριον, ὅτι δικαίου δεῖσθε καὶ μετρίου πράγματος, ὅτι ἂν ἐκείνῳ δοκῇ, τούτου τὸν δῆμον ἀποδείξατε κύριον.

XXXVIIII. Ταῦτα τῶν ὑπάτων λεγόντων ὁ μὲν Σικίννιος οὐκ ἠνείχετο τῶν λόγων οὐδὲ ἠξίου τὴν βουλὴν οὐδενὸς ποιεῖν κυρίαν· οἱ δὲ τὴν αὐτὴν ἔχοντες ἐξουσίαν ἐκείνῳ Δεκίου γνώμῃ χρησάμενοι συνεχώρουν γενέσθαι τὸ προβούλευμα, δικαίαν τινὰ καὶ αὐτοὶ ποιησάμενοι πρόκλησιν, ἣν οὐχ οἷόν τ' ⟨ἦν⟩ μὴ
2 δέξασθαι τοῖς ὑπάτοις. ἠξίουν γὰρ τοὺς βουλευτὰς λόγον ἀποδόντας αὐτοῖς τε τοῖς ὑπὲρ τοῦ δήμου πράτ-

4 προβουλεύματα O προβούλευμα Kiessling 5 ὑμῖν B | δύνασθε O corr. Kiessling 9 ἐψήφιζεν AB 10 βασιλέων τὰ δ' ἄλλα ὅσα O τὰ δ' del. Sintenis Em. Dion. II 33 13 ἀρχαῖον καὶ καλὸν c. Kiessling καλὸν del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 814 15 *ὃ O ὅτι ego ὃ. una litt. erasa B | ἐκειν⟨ω⟩ B 16 τούτου e τοῦτον B 18 ἀνείχετο A ⟨ἠ⟩νείχετο B 20 Δεκίου Gelenius Λευκίου O 22 ἦν add. Kayser l. l. τε cum ras. B 24 ἀποδιδόντας A | τοῖς ὑπ' αὐτοῖς Ba τοὺς ὑπ' αὐτοῖς Bb

τουσι καὶ τοῖς συναγορεύειν ἢ τἀναντία λέγειν βουλομένοις, ἐπειδὰν ἀκούσωσιν ἁπάντων τῶν βουλομένων, ὅ τι ἂν αὐτοῖς φανῇ δίκαιόν τε καὶ τῷ κοινῷ συμφέρον ἀποφήνασθαι, φέρειν δὴ τὴν γνώμην ἅπαντας ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ τὸν νόμιμον ὅρκον ὀμόσαντας· ὅ τι δ' ἂν αἱ πλείους γνῶμαι καθαιρῶσι, τοῦτ' εἶναι
1398*κύριον.* *συγχωρησάντων δὲ τῶν ὑπάτων ὥσπερ ἠξίουν* 3
οἱ δήμαρχοι τὸ προβούλευμα γενέσθαι, τότε μὲν διελύθησαν· τῇ δὲ κατόπιν ἡμέρᾳ παρῆν μὲν εἰς τὸ συνέδριον ἡ βουλή· οἱ δ' ὕπατοι δηλώσαντες αὐτῇ τὰ συγκείμενα τοὺς δημάρχους ἐκάλουν, καὶ περὶ ὧν ἥκουσιν ἐκέλευον λέγειν. παρελθὼν δ' ὁ Δέκιος ὁ συγχωρήσας τὸ προβούλευμα γενέσθαι τοιούτοις ἐχρήσατο λόγοις.

XXXX. *Οὐ λανθάνει μὲν ἡμᾶς, ὦ βουλή, τὸ συμβησόμενον, ὅτι δι' αἰτίας ἐσόμεθα παρὰ τῷ δήμῳ τῆς εἰς ὑμᾶς ἀφίξεως ἕνεκα, καὶ κατήγορον ἕξομεν τοῦ προβουλεύματος ἄνδρα τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἔχοντα ἡμῖν, ὃς οὐκ ᾤετο δεῖν, ἃ δίδωσιν ἡμῖν ὁ νόμος, ταῦτα παρ' ὑμῶν αἰτεῖν, οὐδ' ἐν εὐεργεσίας μέρει τὸ δίκαιον λαμβάνειν. κίνδυνον δ' οὐ τὸν ἐλάχιστον ἀναρρίψομεν εἰς δίκην ὑπαχθέντες, ἀλλ' ὡς αὐτόμολοι καὶ προδόται*
1399*καταγνωσθέντες τὰ αἴσχιστα πεισόμεθα.* *ἀλλὰ καίπερ* 2
ἐπιστάμενοι ταῦτα, ὅμως ὑπεμείναμεν εἰς ὑμᾶς ἐλθεῖν

1 *συναγορεύουσιν* O corr. Reiske 4 *δὲ* O del. Kayser l. l. *δὴ* Kiessling 7 *συγχωρησάντων δὲ τῶν δημάρχων ὥσπερ ἠ. οἱ ὕπατοι* c. Sylburg 8 *δ<ιε>λύθησαν* B 12 *Δέκιος* Gelenius *Δεύκιος* O 15 *ὑμᾶς* B 16 *αἰτίας ἃς οἰόμεθα* O *αἰτίας ἐσόμεθα* Reiske *αἰτίας οἰσόμεθα?* 17 *καὶ* om. A 18 *βουλεύματος* c. Kiessling 19 *δ<ειν>* B 20 *αἰτεῖν*] *ἔτι* BC 22 *ἀλλ' ὡς*] *μὴ ὡς* Reiske 23 *αἴσχιστα* ACmg quod defendit Grasberger Tess. Herb. p. 14 *<εσ>χ<α>τα* B

τῷ τε δικαίῳ πεποιθότες καὶ τοῖς ὅρκοις ἐπιτρέψαντες, οἷς ὀμόσαντες οἴσετε τὰς γνώμας. φαῦλοι μὲν οὖν ἡμεῖς γ' ὡς περὶ τηλικούτων καὶ ⟨τοσούτων⟩ λέγειν καὶ πολὺ τοῦ προσήκοντος ἐνδεέστεροι, τὰ δὲ πράγματα οὐ φαῦλα, ὑπὲρ ὧν λέξομεν. τούτοις οὖν προσέχετε τὸν νοῦν, καὶ ἐὰν ὑμῖν δόξῃ δίκαιά τε καὶ συμφέροντα τῷ κοινῷ, προσθήσω δ' ὅτι καὶ ἀναγκαῖα, συγχωρήσατε ἡμῖν αὐτῶν τυχεῖν ἑκόντες.

XXXXI. Ἐρῶ δὲ περὶ τοῦ δικαίου πρῶτον. ὑμεῖς δή, ὦ βουλή, ὅτε τοὺς βασιλεῖς ἀπηλλάξατε συμμάχους ἔχοντες ἡμᾶς καὶ τὴν πολιτείαν, ἐν ᾗ νῦν ἐσμεν, κατεστήσατε, ἣν οὐ ψέγομεν, μειονεκτοῦντας ἐν ταῖς δίκαις τοὺς δημοτικοὺς ὁρῶντες, ὁπότε συμβαίη τι διάφορον αὐτοῖς πρὸς τοὺς πατρικίους· πολλὰ δ' ἦν ταῦτα· νό- 1
μον ἐκυρώσατε Ποπλίου Οὐαλερίου θατέρου τῶν ὑπάτων γνώμῃ χρησάμενοι, ἐξεῖναι τοῖς κατισχυομένοις ὑπὸ τῶν πατρικίων δημόταις προκαλεῖσθαι τὰς κρίσεις ἐπὶ τὸν δῆμον· καὶ παρ' οὐδὲν οὕτως ἕτερον ὡς τὸν νόμον τόνδε τήν τε πόλιν ἐν ὁμονοίᾳ διεφυλάξατε καὶ
2 τοὺς βασιλεῖς ἐπιόντας ἀπεώσασθε. τοῦτον δὴ προφερόμενοι τὸν νόμον, ὑπὲρ ὧν ἅπαντες ἀδικεῖσθαί τε καὶ κατισχύεσθαι λέγομεν ὑπὸ Γαΐου Μαρκίου τουδί, καλοῦμεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν δῆμον καὶ τὰ δίκαια παραγγέλλομεν ἐκεῖ λέγειν. καὶ προβουλεύματος ἐνταῦθ' οὐκ ἔδει. περὶ ὧν γὰρ οὐκ εἰσὶ νόμοι, περὶ τούτων ὑμεῖς τοῦ

1 ἐπι⟨τ⟩ρέψαντες B 3 τοιούτων Reiske τοσούτων add. Kiessling | λέγοντες ACmg λέγειν BC 10 ἀπηλλάξατε A ἀπηλ⟨άσ⟩ατε BC 14 δὴ Ba 16 χρησαμένου AB | κατι⟨σ⟩χ⟨υο⟩μένοις Bb 17 δημόταις del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 814 18 τῶν δήμων ABa 21 ἀπώσασθε O ἀπεώσασθε Kiessling 21 ἅπαντας O corr. Sintenis Em. Dion. II 36

προβουλεύεσθαι κύριοι καὶ ὁ δῆμος ἐπιψηφίσαι· νόμου
δ' ὄντος ἀκινήτου, κἂν μηδὲν ὑμεῖς προβουλεύσητε,
τούτῳ δήπου χρηστέον. οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γ' ἂν εἴποι 3
1401 τις, ὅτι τῶν μὲν ἰδιωτῶν [ὄντων] οἷς τὸ μειονεκτεῖν
συμβαίνει περὶ τὰς κρίσεις κυρίαν εἶναι δεῖ τὴν ἐπὶ
τὸν δῆμον πρόκλησιν, ἡμῖν δὲ τοῖς δημάρχοις ἄκυρον.
νόμου μὲν δὴ συγχωρήματι τῷδε ἰσχυριζόμενοι καὶ
διὰ τοῦτο παρακινδυνεύσαντες ὑφ' ὑμῖν γενέσθαι δι-
κασταῖς ἥκομεν. ⟨ἐπ'⟩ ἀγράφῳ δὲ καὶ ἀνομοθετήτῳ 4
φύσεως δικαίῳ τόδε ἀξιοῦμεν, ὦ βουλή, μήτε πλέον
ἔχειν ὑμῶν [τὸν δῆμον] μήτε μεῖον, [ἐν γοῦν τῷ δι-
καίῳ, [οἵ] πολλοὺς καὶ μεγάλους συνδιενέγκαντες ὑμῖν
πολέμους καὶ] περὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν πολέμων πλεί-
στην ἐπιδειξάμενοι προθυμίαν, καὶ τοῦ μηδενὶ τὸ κε-
λευόμενον ποιεῖν τὴν πόλιν, ἀλλ' αὐτὴν ἑτέροις ἐπι-
τάττειν τὰ δίκαια, οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν παρασχόμενοι.
οὕτω δ' ἂν ἡμῖν τὸ μὴ μεῖον ἔχειν τῶν δικαίων ἀπο- 5
δοίητε, ὦ πατέρες, εἰ τοὺς ἐπιχειροῦντας εἰς τὰ σώματα
ἡμῶν καὶ τὴν ἐλευθερίαν παρανομεῖν κωλύοιτε τὸν ἐκ

1 προβουλεῦσαι c. Kiessling 3 τοῦτό γ' ἂν εἴποι τις ὅτι del. Cobet Obs. p. 141 4 ἰδιωτῶν ὄντων τὸ μ. συμβαίνει οἷς περὶ O οἷς post ὄντων Sylburg collocavit τῶν μὲν ἰδιωτῶν εἴ τῳ τὸ μ. σ. εἰς τὰς κρίσεις c. Reiske ὄντων del. Cobet l. l. 142 τῶν μὲν ἰδιωτῶν ὅτῳ c. Garrer Obs. p. 21 8 παρακινδυνεύσαντες O παρακινδυνεύσοντες c. Portus | ὑφ' ABC ἐφ' supra script. in C quod def. Cobet Obs. 142 | ἡμῖν AB 9 γράφω B | *ἐπ' addidi 10 τῷδε O τόδε Sintenis Em. Dion. II 36 | μὴ O μήτε Sintenis l. l. 11 τὸν δῆμον del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 814 | ἕν γε A ἕν γε οὖν B | ἕν γε οὖν δικαίῳ del. Kayser l. l. | δικαίῳ οἵ O praeter B 12 συνδιενεγκόντες O correxi; verba πολλοὺς usque ad πολέμους Kayser del. l. l. 13 καὶ om. B | πολεμίων c. Kiessling τυράννων c. Cobet l. l. p. 143 14 τῷ O τοῦ Reiske 17 τὸ μὴ μεῖον] τῶν μὴ μείων Ba ut videtur, non τῶν μνημείων 19 κωλύ⟨η⟩τε Bb

τῆς δίκης ἐφιστάντες αὐτοῖς φόβον. ἀρχὰς μὲν δὴ καὶ
προεδρίας καὶ τιμὰς τοῖς ἀρετῇ καὶ τύχῃ προὔχουσιν 140
ἡμῶν οἰόμεθα δεῖν ἀπονέμειν· τὸ δὲ μηδὲν ἀδικεῖσθαι
καὶ τὸ δίκας ὧν ἄν τις πάθῃ προσηκούσας λαμβάνειν
ἴσα καὶ κοινὰ τοῖς ἅμα πολιτευομένοις εἶναι δικαιοῦμεν.
6 ὥσπερ οὖν τῶν λαμπρῶν καὶ μεγάλων ἀφιστάμεθ' ὑμῖν,
οὕτως τῶν ἴσων καὶ κοινῶν οὐ μεθιέμεθα. ἱκανὰ ταῦτ'
εἰρήσθω περὶ τοῦ δικαίου πολλῶν ἐνόντων καὶ ἄλλων
λέγεσθαι.

XXXXII. Ὡς δὲ καὶ συνοίσει τῷ κοινῷ ταῦθ' ὡς
ὁ δῆμος ἀξιοῖ γινόμενα, μικρὰ διεξιόντος ἀνέχεσθέ
⟨μου⟩. φέρε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς ἔροιτο, τί μέγιστον οἴεσθε
εἶναι τῶν καταλαμβανόντων κακῶν τὰς πόλεις, καὶ τοῦ
ταχίστου τῶν ὀλέθρων αἴτιον, ἆρ' οὐχὶ τὴν διχοστα-
2 σίαν εἴποιτ' ἄν; ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. τίς ⟨γὰρ⟩ ὑμῶν
οὕτως ἠλίθιός ἐστιν ἢ σκαιὸς ἢ πέρα τοῦ μετρίου μισῶν
τὴν ἰσηγορίαν, ὃς οὐκ οἶδεν, ὅτι δοθείσης ἐξουσίας
τῷ δήμῳ κρίνειν ἃς ἔξεστιν αὐτῷ δίκας κατὰ τὸν 14
νόμον ἐν ὁμονοίᾳ πολιτευσόμεθα, εἰ δὲ τἀναντία γνοίητε
καὶ ἀφέλοισθ' ἡμῶν τὴν ἐλευθερίαν· ἐλευθερίαν γὰρ
ἀφαιρήσεσθε δίκην καὶ νόμον ἀφαιρούμενοι· στασιάζειν
ἡμᾶς αὖθις ἀναγκάσετε καὶ πολεμεῖν ὑμῖν; ἐξ ἧς γὰρ
ἂν ἐξελασθῇ πόλεως δίκη καὶ νόμος, εἰς ταύτην στάσις
3 εἰσπορεύεσθαι φιλεῖ καὶ πόλεμος. καὶ ὅσοι μὲν οὐκ

1 ὑφιστάντες O corr. Reiske 3 ὑμῶν ABa ⟨ὑ⟩μῶν Bb corr. Sintenis Em. Dion. II 36 5 καὶ om. A κοινὰ πᾶσι τοῖς c. Kiessling 11 διεξιόντων O διεξιόντος c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 549 12 * μου addidi 15 * τίς ὑμῶν O τίς δὲ vel τίς θ' c. Sylburg τίς οὖν Reiske γὰρ addidi 20 ἀφέλησθε A ἀφέλεσθε B ἀφέλεσθε (οι supra) C ἀφέλοισθε Sylburg 23 ἐξελασθῇ C ἐξελαθῇ R 24 πορεύεσθαι A

ἦλθον εἰς πεῖραν ἐμφυλίων διαφορῶν, οὐδὲν θαυμα-
στόν, εἰ δι' ἀπειρίαν τῶν κακῶν μήτ' ἄχθονται τοῖς
γεγονόσι δεινοῖς μήτε κωλύουσιν ἐκ πολλοῦ τὰ μέλ-
λοντα. ὅσοι δ' ὥσπερ ὑμεῖς εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύ-
νους καταστάντες ἀγαπητῶς ἀπηλλάγησαν, ἣν ὁ καιρὸς
ἀπῄτει ποιησάμενοι τῶν κακῶν λύσιν, τίς εὐπρεπὴς ἢ
μετρία πρόφασις ἀπολείπεται τούτοις, ἐὰν ἔτι ταῖς
αὐταῖς συμφέρωνται τύχαις; τίς δ' οὐκ ἂν ὑμῶν κατα- 4
γνοίη πολλὴν ἄνοιαν καὶ μανίαν ἐνθυμούμενος, ὅτι
1404 μικρὸν μὲν ἔμπροσθεν ὑπὲρ τοῦ μὴ στασιάζειν τοὺς
δημότας πολλὰ παρὰ γνώμην ὑπεμείνατε, ὧν ἔνια οὔτε
κάλλιστα ἦν ἴσως οὔτε λυσιτελέστατα· νῦν δ' οὔτ' εἰς
χρήματα βλάπτεσθαι μέλλοντες οὔτ' εἰς εὐδοξίαν οὔτ'
εἰς ἄλλο τῶν κοινῶν οὐδ' ὁτιοῦν, ἵνα χαρίζησθε τοῖς
μισοδημοτάτοις, τὸ δημοτικὸν αὖθις ἐκπολεμώσετε; οὔκ,
ἐάν γε σωφρονῆτε. ἡδέως δ' ἂν ὑμᾶς ἐροίμην, τίνα 5
γνώμην λαβόντες τότε τὴν κάθοδον ἡμῖν συνεχωρήσατε
ἐφ' οἷς ἠξιοῦμεν, πότερα λογισμῷ προϊδόμενοι τὸ κρά-
τιστον ἢ τῇ ἀνάγκῃ εἴξαντες; εἴπερ γὰρ ταῦθ' ὑπε-
λαμβάνετε ὠφελιμώτατα εἶναι τῇ πόλει, τί οὐ μένετε
καὶ νῦν ἐν αὐτοῖς; εἰ δ' ἀναγκαῖα καὶ οὐκ ἐνδεχόμενα
ἄλλως γενέσθαι, τί χαλεπαίνετε γενομένοις; τὴν ἀρχὴν

1 ἐκφυλίων B ἐμφυλίων R | συμφορῶν O διαφορῶν c. Grasberger l. l. p. 550 2 ὄχθωνται B an ὀχθοῦνται? ἄχθωνται R | τοῖς om. B 3 κωλύωσιν B 4 ἐλαχίστους O ἐσχάτους c. Reiske 5 ἂν Ba ἃ R ἣν Reiske 8 συμφέρωνται O ἐμφέρωνται Kayser Ann. phil. 1868 p. 817 | ὑμῖν B 9 ἐνθυμούμενοις B 10 * μικροῦ O μικρῷ c. Hertlein Progr. Wertheim 1873 p. 9 μικρόν ego 11 πολλὰ γὰρ (ras. del.) παρὰ Ba 14 χαρίζεσθε A 15 μισοδημόταις O μισοδημοτάτοις c. Sintenis Em. Dion. II 36 18 προιδόμενοι Ba προειδόμενοι R προελόμενοι c. Kiessling 19 τότε ὑπελαμβάνετε ὠφελιμώτατα ταῦτα c. Garrer Obs. p. 24 21 εἴ τε O εἰ δὲ Reiske

γὰρ ἴσως ἔδει μὴ συγχωρῆσαι, εἰ δύναμις ἦν ὑμῖν, συγχωρήσαντας δὲ μηκέτι τοῖς πεπραγμένος ἐγκαλεῖν.

XXXXIII. Ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖτε, ὦ βουλή, περὶ 14 μὲν τὰς διαλύσεις γνώμῃ τῇ βελτίστῃ κεχρῆσθαι . . . οἷς ἀνάγκη εἴκειν . . . τοῦ βέβαια τηρεῖν τὰ συγκείμενα. θεοὺς γὰρ ἡμῖν ἐγγυητὰς ἐδώκατε τῶν ὁμολογιῶν, πολλὰ καὶ δεινὰ ἐπαρασάμενοι τοῖς παραβᾶσι τὰς συνθήκας αὐτοῖς τε καὶ ἐγγόνοις εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον. ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ τά τε δίκαια ἀξιοῦμεν καὶ τὰ συμφέροντα, ἃ καὶ πολλὴ ἀνάγκη ποιεῖν ὑμᾶς μεμνημένους τῶν ὅρκων, ὡς πρὸς εἰδότας ἅπαντας οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέ-
2 γοντα ἐνοχλεῖν. ὡς δ' οὐ μικρὰ τὰ διαφέροντα ἡμῖν ἐστι τόνδε μὴ ἐκλιπεῖν τὸν ἀγῶνα μήτε βίᾳ εἴξαντας μήτ' ἀπάτῃ παραχθέντας, ἀλλὰ κατὰ πολλὴν ἀνάγκην 1 εἰς αὐτὸν ἀφίγμεθα, δεινὰ καὶ πέρα δεινῶν πεπονθότες ὑπὸ τοῦδε τοῦ ἀνδρός, μάθετε, ὦ πατέρες, μᾶλλον δ' ἀναμνήσθητε· οὐδὲν γὰρ ὅ τι οὐ πρὸς εἰδότας ὑμᾶς ἅπαντας ἐρῶ· καὶ ἅμα γνώμῃ χρήσασθε οἰκείᾳ πρὸς τὰ λεγόμενα ἐνθυμηθέντες, εἰ [τῶν δημοτῶν] ἡμῶν ἐπεχείρησέ τις ἐν τῷ πλήθει τοιαῦτα λέγειν ἢ πράτ-

1 συγχωρήσειν AB συγχωρήσειν (ησαι) C συγχωρῆσαι Sylburg 2 συγχωρήσαντες A συγχωρήσαντ⟨ας⟩ B συγχωρήσαντες (ας) C 4 aliquot verba excidisse Sintenis Em. Dion. III 9 censet cf Kayser Ann. phil. 1868 p. 814 8 ἐγγόνοις ABa ἐ⟨κγ⟩όνοι Bb | αἰεὶ A 9 ἃ καὶ supra lin. BaC om. ABb 10 ἡμᾶ B | post ὑμᾶς O praeter A addunt ταῦτ' ἐστι vel ταῦτ' ἐστ 11 ὡς πρὸς εἰδότας A ὡς προιδότας Ba ὡς προ⟨ει⟩δότας B ὥσπερ Bmg ὡς πρὸς C ὥσπερ εἰδότας Sintenis l. l. 1 ἐκκλ⟨ι⟩πεῖν B ἐκλιπεῖν R an ἐκκλίνειν? 17 ὅτι μὴ c. Baumann Observ. gramm. p. 78 | πρὸς εἰδότας ὑμᾶς ἅπαντας del Grasberger l. l. 19 τῶν δημοτῶν del. Kayser l. l. | ὑμῶν 20 ἢ πράττειν del. Kayser l. l.

τειν καθ᾽ ὑμῶν, οἷα Μάρκιος ἐτόλμησεν ἐνθάδε εἰπεῖν, ποῖόν ποτ᾽ ἂν ὑμῖν παρέστη πρὸς αὐτὸν πάθος.

XXXXIIII. Τὰς γὰρ ὑπὲρ τῆς ὁμονοίας τῇ βουλῇ ἀκινήτους ὁμολογίας καὶ μόνον οὐκ ἀδαμαντίνοις δεσμοῖς ἠσφαλισμένας, ἃς οὔτε ὑμῖν τοῖς ὁμωμοκόσιν οὔτε τοῖς ἐξ ὑμῶν ἐσομένοις καταλύειν θέμις, ἕως ἂν ἡ πόλις ἥδε οἰκῆται, πρῶτος ἐπεχείρησε λύειν ἐξ ὑμῶν οὑτοσὶ Μάρκιος οὔπω τέταρτον ἔτος ἐξ οὗ γεγενημένας, οὐ σιγῇ πράττων τὴν κατάλυσιν, οὐδ᾽ εἰς ἀφανές που καταδὺς χωρίον, ἀλλ᾽ ἀναφανδὸν ἐν τῷδε τῷ τόπῳ πάντων παρόντων ὑμῶν γνώμην ἀποφηνάμενος, ὡς
1407 χρὴ τὴν δημαρχικὴν ἐξουσίαν μηκέτι συγχωρεῖν ἡμῖν, ἀλλ᾽ ἀνελεῖν, ᾗ πρώτῃ καὶ μόνῃ τῆς ἐλευθερίας φυλακῇ πιστεύσαντες ἐποιησάμεθα τὰς διαλύσεις. καὶ οὐκ ἐν- 2
ταῦθ᾽ ἔστη τῆς ἀλαζονείας, ἀλλ᾽ ὕβριν τὴν ἐλευθερίαν τῶν πενήτων καὶ τυραννίδα τὴν ἰσηγορίαν ὀνομάζων ἀφελέσθαι παρῄνει ταύτην ὑμῖν. ὃ δὲ πάντων ἀνοσιώτατον ἦν τῶν τότε ὑπὸ τούτου ἀξιωθέντων, ἀναμνήσθητε, ὦ πατέρες, ὅτ᾽ ἀπέφαινε καλὸν εἶναι καιρὸν ἀπομνημονεῦσαι πρὸς τὸ δημοτικὸν ἁπάσας τὰς ἐπὶ τοῖς προτέροις ἐγκλήμασιν ὀργάς, καὶ παρῄνει νῦν, ἐν ᾧ τετρύχωταί θ᾽ ὑπ᾽ ἀχρηματίας καὶ πολὺν ἤδη χρόνον τῆς ἀναγκαίου σπανίζεται τροφῆς, ἅπαν αὐτὸ ἐπιτρῖψαι, διακατασχόντας ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀπορίας τῶν

1 ἐνθάδε καθ᾽ ἡμῶν c. Reiske 2 τοιόν ποτ᾽ B | ἡμῖν B | ἂν — παρέστη cf. Baumann Obs. gram. p. 18 3 post βουλῇ rasura quattuor litterarum B 8 οὑτοσ⟨ὶ⟩ B 17 ἡμῖν O corr. Reiske 18 ⟨ἦν⟩ B 22 ὡς O ἐν ᾧ Reiske | τέτρυται Cobet Obs. p. 143 | ἀχρηστίας AB ἀχρηματίας c. Sylburg | χρόνον om. A 23 ὥστε ἅπαν O praeter B | αὐτῷ AB αὐτὸ Cmg | ἐπιτρέψαι AB ἐπιτρῖψαι Cmg Sintenis Em. Dion. I 9

3 ἐπιτηδείων τὴν ἀγοράν. οὐ γὰρ ἀνθέξειν ἡμᾶς ἐπὶ
πολὺν χρόνον ὀλίγα σιτία πολλοῦ ὠνουμένους ἀργυ-
ρίου πένητας ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἰχήσεσθαι
τὴν πόλιν ἐκλείποντας, ὅσοι δ' ἂν ὑπομείνωσι τῷ κακο- 1408
δαιμονεστάτῳ διαφθαρήσεσθαι τῶν μόρων. οὕτω δ'
ἄρα παρεφρόνει καὶ θεοβλαβὴς ἦν ταῦτα πείθων ὑμᾶς,
ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνο ἠδυνήθη καταμαθεῖν, χωρὶς τῶν ἄλλων
ὧν προσετρίβετο τὰς τῆς βουλῆς σπονδὰς λύειν ἀξιῶν,
ὅτι πένητες ἄνθρωποι τῆς ἀναγκαίου τροφῆς ἀποκλειό-
μενοι τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὄντες ὁμόσε χωρεῖν ἀναγκα-
σθήσονται τοῖς αἰτίοις τῆς συμφορᾶς οὐθὲν ἔτι φίλιον
4 ἡγούμενοι. ὥστ' εἰ μανέντες ὑμεῖς ἐπεκυρώσατε τὰς
γνώμας αὐτοῦ, μηθὲν ἂν γενέσθαι τὸ διὰ μέσου, ἀλλ'
ἤτοι τὸ δημοτικὸν ἀπολωλέναι πλῆθος ἅπαν, ἢ <μηδὲ>
τὸ τῶν πατρικίων περιλελεῖφθαι γένος. οὐ γὰρ ἂν
οὕτως ἀνδραποδωδῶς παρέσχομεν ἑαυτούς, οἱ μὲν ἐκπε-
σεῖν, οἱ δ' ἀποθανεῖν, ἀλλὰ θεοὺς μάρτυρας ὧν ἐπά-
σχομεν καὶ δαίμονας ἐπικαλεσάμενοι, πολλῶν ἂν ἐξε- 1409
πληρώσαμεν, εὖ ἴστε, τὰς ἀγορὰς καὶ τοὺς στενωποὺς
νεκρῶν, καὶ μέγαν αἵματος κρατῆρα πολιτικοῦ στήσαντες
οὕτως ἂν ἐδεξάμεθα τὴν ὀφειλομένην μοῖραν. τοιούτων
ὑμῖν δυσσεβημάτων εἰσηγητής, ὦ πατέρες, ἐγένετο, καὶ
τοιαῦτα δημηγορεῖν ᾤετο δεῖν.

XXXXV. *Καὶ οὐχὶ λέγειν μὲν ὁ Μάρκιος, ἐξ ὧν* διαστήσει τὴν πόλιν, ἐπεχείρησε, πράττειν δ' οὐχ οἷα

1 ἀνθέξειν ἡμᾶς ἔτι c. Kiessling 4 τῇ πόλει B | ἐκλιπόντας corr. ex ἐκλείποντας B ἐκλείποντας R 5 post μόρων add. λιμῷ Kiessling | οὕτω A οὗτος Ba οὕτως Bb 6 ἡμᾶς B 8 ὧν O δι' ὧν Reiske | τὰς τῆς βουλῆς A τῇ βουλῇ B 14 οὐδὲ add. Reiske μηδὲ Cobet Obs. p. 143 15 τοῦ πατρικίου ABa 17 πάσχομεν A 22 ὑμῖν A ἡμῖν R 25 διαστήσειν O corr. Sylburg

ἔλεγεν ἐπεβάλετο, ἀλλὰ καὶ στῖφος ἀνθρώπων εἰς ἅπα-
σαν ὑπηρεσίαν ἑτοίμων παρ' ἑαυτῷ ἔχων, καλούμενος
ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἡμῶν οὐκ ἀπαντᾷ, καὶ τοῖς ὑπηρέταις
τοῖς ἡμετέροις, ὁπότε κελευσθέντες ἄγειν αὐτὸν ἐπι-
βάλλοιντο, πληγὰς ἐντρίβεται, καὶ οὐδὲ τῶν ἡμετέρων
σωμάτων τὼ χεῖρε τελευτῶν ἀπέχεται. ὥστε περίεστιν 2
ἡμῖν, τό γ' ἐπὶ τοῦτον εἶναι μέρος, ὄνομα ⟨μὲν⟩ εὐ-
1410 πρεπὲς ἀσύλου ἀρχῆς ἐπὶ χλευασμῷ κείμενον ἔχειν,
ἔργον δὲ τῶν ἀποδεδομένων τῇ ἀρχῇ μηδ' ὁτιοῦν πράτ-
τειν. πῶς δ' ἂν ἑτέροις ἀδικεῖσθαι λέγουσι βοηθή-
σαιμεν, οἷς γε μηδ' αὐτοῖς ὑπάρχει τἀσφαλές; ταύτας
μέντοι τὰς ὕβρεις οἱ πένητες ὑβριζόμενοι πρὸς ἑνὸς
ἀνδρὸς οὔπω τυραννοῦντος, ἀλλ' ἔτι μέλλοντος, καὶ
τὰ μὲν ἤδη πεπονθότες, ὦ βουλή, δεινά, τὰ δ' εἰ μὴ
τὸ πλεῖον ὑμῶν μέρος ἐμποδὼν ἐγένετο παρασχεδὸν
ἐλθόντες παθεῖν, ἆρα εἰκότως ἀγανακτοῦμεν καὶ βοη-
θείας τινὸς οἰόμεθα δεῖν οὐκ ἄνευ τῆς ὑμετέρας συν-
αγανακτήσεως τυχεῖν, ἐπὶ δίκην αὐτὸν ἴσην καὶ νόμιμον,
ὦ βουλή, προσκαλούμενοι, περὶ ἣν ἅπασα ἡ πληθὺς
μερισθεῖσα κατὰ φυλὰς λόγου δοθέντος τοῖς δεομένοις
ἔνορκον ἐποίσει τὴν ψῆφον. ἴθι ἐκεῖ, Μάρκιε, καὶ 3
1411 ταῦθ', ἃ μέλλεις λέγειν ἐνθάδε, πρὸς ἅπαντας τοὺς
πολίτας ἀθρόους ἀπολογοῦ, εἴτε ὡς ἀπὸ τοῦ βελτίστου

1 ἐπεβά⟨λ⟩ετο B ἐπεβάλλετο R 2 περὶ ἑαυτὸν Sylburg 4 ἐπιβάλοιντο B 5 ἐντρίβει c. Cobet Obs. p. 144 7 ἐπὶ τούτῳ c. Sylburg, sed cf. Lobeckium ad Phrynichum p. 275 | μὲν add. Garrer Obs. p. 24 8 ἐπιχλεύασμα B 9 ἔργων Bb 10 πῶς γὰρ ἂν c. Kiessling 15 παρασχεδὸν AB 16 ἄρα O ἄρ' οὐκ Sylburg 19 προςκαλούμενοι C et Grimm προκαλούμενοι R 21 ἐκεῖ Μάρκιε B ἐκεῖ ὦ Μάρκιε R 23 ⟨εἴ⟩τε B

τὰ κράτιστα συνεβούλευες τούτοις καὶ συνήνεγκεν ἂν
τῇ πόλει ταῦτα γενόμενα, εἴτε ὡς οὐκ ἔστι δίκαιον
λόγων εὐθύνας ὑπέχειν τοὺς ἀποφαινομένους ἐνθάδε
τὰς γνώμας, εἴτε ὡς οὐκ ἐκ προνοίας οὐδὲ ἐπιβουλῆς,
ἀλλ' ὀργῇ ἐπιτρέψας τὰ μιαρὰ ταῦτα παραινεῖν προ-
4 ήχθης, εἴθ' ὁτιδήποτε ἄλλο ἀπολόγημα ἔχεις. κατα-
βίβασον ἀπὸ τῶν ὑπερηφάνων καὶ τυραννικῶν αὐχη-
μάτων ἐκείνων σεαυτὸν ἐπὶ τὸ δημοτικώτερον, ὦ πονηρέ,
καὶ ποίησον ἤδη ποτὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὅμοιον.
ἡμαρτηκότος λαβὲ καὶ παραιτουμένου σχῆμα ταπεινὸν
⟨καὶ⟩ ἐλεεινόν, οἷον ἀπαιτοῦσιν αἱ συμφοραί. μὴ βια-
ζόμενος τοὺς κακῶς πεπονθότας, ἀλλ' ὑπερχόμενος
5 ἀξίου σώζεσθαι. γενέσθω σοι παράδειγμα τῆς ἐπιει- 141
κείας, ᾗ χρώμενος ἂν εἴης πρὸς τοὺς ἅμα πολιτευο-
μένους ἀνεπίληπτος, τὰ τῶν ἀγαθῶν τούτων ἔργα, οἳ
τοσοῦτοι μὲν ὄντες τὸ πλῆθος, ὅσους νῦν αὐτὸς ὁρᾷς,
τοσαύτας δ' ἀρετὰς ἀποδεδειγμένοι καὶ πολεμικὰς καὶ
πολιτικάς, ἃς οὐδ' ἐν πολλῷ πάνυ χρόνῳ διελθεῖν
ῥᾴδιον, οὐδὲν ὠμὸν οὐδ' ὑπερήφανον ἐξήνεγκαν τέλος
καθ' ἡμῶν τῶν φαύλων καὶ ταπεινῶν οἱ σεμνοὶ καὶ
μεγάλοι, ἀλλὰ καὶ λόγων ἦρξαν συμβατηρίων αὐτοὶ
πρότεροι προτείνοντες διαλλαγάς, ὅτε διεῖλεν ἡμᾶς
ἀπ' ἀλλήλων ἡ τύχη, καὶ τὰς συμβάσεις οὐχ ὡς ἑαυτοῖς
ὑπελάμβανον ἄριστα ἕξειν|, ἀλλ' ὡς ἡμεῖς ἠξιοῦμεν

1 συ⟨νεβ⟩ούλευες B | post τούτοις praebet εἰ ABa εἴτε Bb del. Kiessling | συνήνεγκαν ἂν O συνήνεγκε Sylburg συνήνεγκεν ἂν Kiessling 2 οὐκ ἔτι δικαίων λόγων A 4 εἴτε οὐχ ὡς O corr. Sylburg 6 ὅτι μήποτε AB | ἔχῃς B 8 δημοτικὸν A δημοτικώτατον B δημοτικώτερον c. Sylburg 11 ἐλεεινὸν del. Cobet Obs. p. 144 | * καὶ ego addidi 14 ⟨εἴη⟩ς Bb 16 * νῦν ὁρᾷς A αὐτὸς ὁρᾷς B νῦν αὐτὸς ὁρᾷς ego 18 διεξελθεῖν c. Kiessling

συνεχώρησαν γενέσθαι, καὶ τὰ τελευταῖα ταυτὶ τὰ περὶ
τὴν σιτοδοσίαν ἔναγχος τοῦ χρόνου προσκρούματα, ἐφ'
οἷς δι' αἰτίας εἴχομεν αὐτούς, περὶ πολλοῦ ἐποιήσαντο
ἀπολύσασθαι.

XXXXVI. Ἐῶ τἄλλα, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ σοῦ καὶ
τῆς σῆς θεοβλαβείας τίνας οὐκ ἐποιήσαντο δεήσεις
ἁπάντων κοινῇ τε καὶ καθ' ἕκαστον τῶν δημοτικῶν
1413 παραιτούμενοί σε τῆς τιμωρίας; ἔπειτα τοῖς μὲν ὑπά-
τοις καὶ τῇ βουλῇ τοσαύτην πόλιν ἐπιτροπευούσῃ καλῶς
εἶχεν, ὦ Μάρκιε, δικαστὴν τὸν δῆμον ὑπὲρ ὧν ἐνεκα-
λοῦντο ὑπομένειν, σοὶ δ' ἄρ' οὐχὶ καλῶς ἔχει; καὶ 2
δεῖσθαί γε τῶν δημοτῶν ὑπὲρ ἀφέσεως τῆς σῆς οὗτοι
μὲν ἅπαντες οὐδὲν αἰσχρὸν εἶναι νομίζουσι, σὺ δὲ δι'
αἰσχύνης λαμβάνεις τὸ αὐτὸ τοῦτο; καὶ οὐκ ἀπόχρη
σοι ταῦτ', ὦ γενναῖε, ἀλλ' ὥσπερ τι καλὸν ἐξειργα-
σμένος ὑψαυχενῶν καὶ μεγαληγορῶν περιέρχῃ καὶ μηδὲν
ὑφεῖναι τοῦ φρονήματος ἀπομαχόμενος· ἐῶ γάρ, ὅτι
καὶ λοιδορούμενος τῷ δήμῳ καὶ προσεγκαλῶν καὶ ἀπει-
λῶν. ἔπειτ' οὐ νεμεσᾶτε αὐτῷ τῆς ὑπερηφανίας, ὦ 3
πατέρες, εἰ τηλικούτων αὐτὸν ἀξιοῖ μόνος, ἡλίκων οὐδ'
ἅπαντες ὑμεῖς ἑαυτούς; ὃν ἐχρῆν, εἰ καὶ πάντες ὑμεῖς
ἀνεδέχεσθε τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ πόλεμον ψηφίσασθαι, τὸ
μὲν εὔνουν καὶ πρόθυμον ὑμῶν ἀγαπᾶν, μὴ δέχεσθαι
1414 δὲ χάριν ἰδίαν ἐπὶ κοινῇ βλάβῃ, ἀλλ' ὑπομένειν ἀπο-
λογούμενον καὶ δίκην ὑπέχοντα εἰ δέοι καὶ πάντα

2 σιτοδασίαν c. Reiske | τοῦ χρόνου del. Cobet Obs. p. 144 11 ὑπεμένειν A | * ἄρα O 12 δεῖσθαί γε O δεῖσθαι μὲν Reiske | οὗτοί γε ἅπαντες O οὗτοι μὲν ἅπαντες Cobet l. l. 17 ὑ⟨φ⟩εῖναι B 20 αὑτὸν ABa αὐτὸν R 21 ὃν A ὧν B 22 ἀναδέχεσθαι — ἐψηφίσασθε c. Gelenius | ψηφίσασθε del. Cobet Obs. l. l.

4 πάσχοντα. ταῦτα γὰρ ἦν ἔργα ἀγαθοῦ πολίτου καὶ τὸ καλὸν ἔργοις ἀσκοῦντος, οὐ λόγοις. ἃ δὲ νῦν οὗτος βιάζεται, τίνος ἐστὶ σημεῖα βίου; ποίων μηνύματα προαιρέσεων, ὅρκους παραβαίνειν, δεξιὰς παρασπονδεῖν, ὁμολογίας ἀναιρεῖν, δήμῳ πολεμεῖν, εἰς ἀρχόντων σώματα ὑβρίζειν, καὶ μηδ' ἐφ' ἑνὶ τούτων τὸ σῶμα ὑπεύθυνον ποιεῖν, ἀλλ' ἄκριτον ἀναπολόγητον μηδενὸς δεηθέντα μηθένα φοβηθέντα μηθενὶ τῶν τοσούτων πολιτῶν ἴσον γενόμενον ἀδεῶς περινοστεῖν; ἆρ' οὐ τυραννικοῦ
5 τρόπου σημεῖα ταῦτ' ἐστίν; ἔμοιγε δοκεῖ. καὶ τοῦτον ὅμως εἰσί τινες οἱ παραψύχοντες καὶ παρακροτοῦντες ἐξ ὑμῶν αὐτῶν, οἷς ἐντέτηκε τὸ πρὸς τοὺς δημοτικοὺς 141 μῖσος ἀδιάλλακτον, καὶ οὐ δύνανται συνιδεῖν, ὅτι οὐθὲν μᾶλλον κατὰ τοῦ ταπεινοτέρου μέρους τῶν ἐν τῇ πόλει φύεται τουτὶ τὸ κακὸν ὡς καὶ κατὰ τοῦ σεμνοτέρου· ἀλλ' οἴονται τοῦ διαφόρου φύσει καταδουλω-
6 θέντος καὶ δὴ τὸ καθ' ἑαυτοὺς ἕξειν ἀσφαλῶς. οὐχ οὕτως ἔχει τἀληθές, ὦ γνώμης ἁμαρτάνοντες τῆς ἀρίστης· διδάσκαλον δὲ τὴν πεῖραν ἣν ὁ Μάρκιος παρέχεται καὶ ⟨τὸν⟩ χρόνον λαβόντες, ὀθνείοις θ' ἅμα καὶ οἰκείοις σωφρονισθέντες παραδείγμασι γνοίητ' ἄν, ὅτι μοσχευομένη κατὰ τοῦ δήμου τυραννὶς καθ' ὅλης τῆς πόλεως μοσχεύεται, καὶ νῦν μὲν ἀφ' ἡμῶν ἄρχεται, κρατήσασα δ' οὐδ' ὑμῶν φείσεται.

XXXXVII. Τοιαῦτα διεξιόντος τοῦ Δεκίου καὶ τῶν

4 ὅρκοις B 9 περι . . νοστεῖν B 10 τούτων AB 11 παραψύχοντες — παρακροτοῦντες O περιψ. — περικροτοῦντες c. Reiske 12 ἡμῶν AB αὐτὸν ABa αὐτῶν Bb 15 κακὸν ὡς καὶ ABa ὡς supra scr. Ba ἢ καὶ Stephanus 16 φύσει O σφίσι Kiessling 17 καὶ μὴ τὸ ABC ἦ μὴν τὸ c. Kiessling καὶ δὴ τὸ Cobet Obs. p. 144 20 τὸν add. Sylburg

ἄλλων δημάρχων ἃ παραλιπεῖν αὐτοῖς ἐκεῖνος ἐδόκει συναγορευσάντων, ἐπειδὴ γνώμας ἔδει τοὺς συνέδρους ἀποφαίνεσθαι, πρῶτοι μὲν οἱ πρεσβύτατοι τῶν ὑπατικῶν καλούμενοι κατὰ τὸν εἰωθότα κόσμον ὑπὸ τῶν
1416 ὑπάτων ἀνίσταντο, ἔπειθ' οἱ τούτων ὑποδεέστεροι κατ' ἄμφω ταῦτα, τελευταῖοι δ' οἱ νεώτατοι λόγον μὲν οὐθένα λέγοντες· ἔτι γὰρ ἦν δι' αἰσχύνης τότε Ῥωμαίοις τοῦτο, καὶ νέος οὐδεὶς ἠξίου ἑαυτὸν σοφώτερον εἶναι πρεσβύτου· ἐπεκύρουν δὲ τὰς κειμένας ὑπὸ τῶν ὑπατικῶν γνώμας. ἅπασι δὲ προσετάττετο παριοῦσι καθ- 2
άπερ ἐν δικαστηρίῳ μεθ' ὅρκου τὴν ψῆφον ἐπιφέρειν. Ἄππιος μὲν οὖν Κλαύδιος, ὑπὲρ οὗ καὶ πρότερον ἔφην, ὅτι μισοδημότατος ἦν τῶν πατρικίων καὶ οὐδέποτε ταῖς πρὸς τὸ δημοτικὸν ἠρέσκετο διαλλαγαῖς, οὐκ εἴα γενέσθαι τὸ προβούλευμα τοιούτοις λόγοις χρώμενος.

XXXXVIII. Ἐβουλόμην ⟨μὲν⟩ ἂν ἔγωγε καὶ τοῖς θεοῖς ηὐξάμην πολλάκις ἐμαυτὸν μὲν ἁμαρτεῖν ⟨τῆς⟩ γνώμης, ἣν εἶχον ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸν δῆμον διαλύσεων, ὡς οὔτε καλὴν καὶ δικαίαν οὔτε συμφέρουσαν ἡμῖν ὑπελάμβανον ἔσεσθαι τὴν τῶν φυγάδων κάθοδον
1417 καὶ διὰ παντός, ὁσάκις περὶ τούτου προὐτέθη σκοπεῖν, πρῶτός τε τῶν ἄλλων καὶ τελευτῶν μόνος, ἐπειδὴ οἱ λοιποὶ ἀπέστησαν, ἠναντιούμην· ὑμᾶς δ', ὦ βουλή, τοὺς ἐπὶ τὰ κρείττω τὴν ἐλπίδα λαμβάνοντας καὶ πάντα

3 πρεσβύτατοι καὶ ἐντιμότατοι τῶν c. Gelenius 9 ἐπεκύρουν O ἐπικυροῦντες c. Reiske 10 παροῦσι O τοῖς παροῦσι Reiske παριοῦσι Sintenis Em. Dion. III 11 16 μὲν Cobet Obs. p. 145 | ἂν del. Meutzner Annal. phil. 1882 p. 257 17 τῆς add. Kiessling 19 ὡς] ὃς Meutzner l. l., Cobet del. et postea v. 20 ὑπολαμβάνων scribit 20 ἡμῖν A ὑμῖν R 21 ὁσάκις ἂν O praeter B | προσετέθη B 23 ὑμᾶς τε O corr. Casaubonus

τῷ δήμῳ δίκαιά τε καὶ ἄδικα προθύμως χαριζομένους
2 ἄμεινον ἐμοῦ δόξαι φρονεῖν. ἐπειδὴ δ' οὐχ, ὡς ἐβου-
λόμην τε καὶ τοῖς θεοῖς ηὐχόμην, τὰ πράγματα ὑμῖν
κεχώρηκεν, ἀλλ' ὡς ᾤμην, καὶ περιεστήκασιν αἱ χάριτες
ὑμῖν εἰς φθόνους καὶ μίση, τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν τοῖς ἡμαρ-
τημένοις ὑμῖν καὶ λυπεῖν ὑμᾶς διὰ κενῆς, ὃ ῥᾷστόν
ἐστι καὶ πᾶσιν ὡς τὰ πολλὰ ποιεῖν σύνηθες, οὐκ ἐν
καιρῷ νυνὶ γενησόμενον ὁρῶν ἐάσω. ἐξ ὧν δὲ τά τε
παρελθόντα ἐπανορθωσόμεθα, ὅσα μὴ παντάπασιν ἀνιά-
τως ἔχει, καὶ περὶ τῶν παρόντων ἄμεινον φρονήσομεν,
3 ταῦτα πειράσομαι λέγειν. καίτοι με οὐ λέληθεν, ὅτι 141
μαίνεσθαι καὶ θανατᾶν δόξω τισὶν ὑμῶν γνώμην περὶ
τούτων ἐλευθέραν ἀποφαινόμενος ἐνθυμουμένοις, ἡλί-
κους ἔχει κινδύνους ὁ μετὰ παρρησίας λόγος, καὶ τὰς
Μαρκίου συμφοράς, ὃς οὐ δι' ἕτερόν τι νυνὶ τὸν ὑπὲρ
4 τῆς ψυχῆς ἀγῶνα τρέχει, λογιζομένοις. ἀλλ' οὐκ οἴομαι
δεῖν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας πλείω ποιεῖσθαι πρόνοιαν ἢ
τῆς κοινῆς ὠφελείας. δέδοται γὰρ ἤδη τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν
κινδύνοις τὸ σῶμα τοὐμόν, ὦ βουλή, καὶ καθωσίωται
τοῖς ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀγῶσιν, ὥστε ὅ τι ἂν τῷ δαί-
μονι δοκῇ, μετὰ πάντων τε καὶ σὺν ὀλίγοις, εἰ δ'
ἀνάγκη καὶ μόνος εὐγενῶς πείσομαι· ἕως δ' ἂν ἔχω
τὴν ψυχήν, οὐδείς με ἀφέξει φόβος μὴ οὐχ ἃ φρονῶ
λέγειν.

4 ὡς οἰόμην Ba ὡς ᾤμην οὐκ ABb 6 ἡμῖν O corr. Portus | ἡμᾶς B | διακενῆς B 9 προελθόντα O corr. Reiske 11 πειρασόμεθα O πειράσομαι Sylburg 12 μ⟨αί⟩νεσθαι B 13 ἐνθυμουμεν⟨ο⟩ς Bb ἐνθυμούμενος A 14 εἶχε AB 16 τρέχειν A | λογιζομένοις Ba λογιζόμενος ABb 18 δεδ⟨ο⟩τ⟨αι⟩ Bb | ἡμῶν A 21 δοκεῖ Aa δοκῇ R 22 τέως? 23 ἀφέξει] ἀφέλξει c. Reiske ἐφέξει c. Cobet Obs. p. 146

XXXXVIIII. *Πρῶτον μὲν ⟨οὖν⟩ τοῦθ' ὑμᾶς ἤδη ποτὲ ἀξιῶ βεβαίως μαθεῖν, ὅτι δυσμενῆ καὶ πολέμιον ἔχετε τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ τὸν δημοτικὸν ὄχλον, καὶ πάνθ' ὅσα μαλακισθέντες αὐτῷ συνεχωρήσατε μάτην θ' ὑμῖν ἀνήλωται καὶ καταφρονήσεως αἴτια γέγονεν,*
1419 *ὡς διὰ τὴν ἀνάγκην συγχωρηθέντα ὑφ' ὑμῶν, ἀλλ' οὐκ ἀπ' εὐνοίας οὐδὲ κατὰ κρίσιν. σκοπεῖτε γὰρ οὕτως.* 2
ὅτ' ἀπέστη λαβὼν τὰ ὅπλα ὁ δῆμος ἀφ' ὑμῶν καὶ πολέμιος ὑμῖν ἐτόλμησεν ἐκ τοῦ φανεροῦ γενέσθαι, ἀδικηθεὶς μὲν οὐδέν, τὸ μὴ δύνασθαι δὲ τὰ χρέα τοῖς συμβεβληκόσι διαλῦσαι σκηπτόμενος, καὶ εἰ ψηφίσαισθε ὑμεῖς χρεῶν τ' ἀποκοπὰς καὶ ἄδειαν ὧν ἥμαρτε κατὰ τὴν ἀπόστασιν οὐθενὸς ἔτι δεήσεσθαι ἔφησεν, ἔγνωσαν
1420 *οἱ πλείους ὑμῶν, οὐ γὰρ δὴ πάντες γε, παρακρουσθέντες ὑπὸ τῶν συμβούλων, ὡς μή ποτε ὤφελον, ἀκυρῶσαι τοὺς ἐπὶ τῇ πίστει τεθέντας νόμους καὶ μηθενὸς τῶν τότε γεγενημένων μνησικακεῖν ἀδικημάτων. οὐκ ἠγάπησε ταύτης τυχὼν τῆς χάριτος, ἧς μόνης* 3
μεμνημένος ἔφη πεποιῆσθαι τὴν ἀπόστασιν, ἀλλ' εὐθὺς ἑτέραν ἔτι ταύτης ᾔτει μείζω καὶ παρανομωτέραν δωρεάν, ἐξουσίαν αὐτῷ δοθῆναι δημάρχους ἐξ αὐτοῦ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀποδεικνύναι, πρόφασιν μὲν ποιούμενος τὴν ἡμετέραν ἰσχύν, ἵνα δὴ τοῖς ἀδικουμένοις καὶ κατι-

1 *οὖν* add. Reiske 7 *ἀπ'*] *ὑπ'* c. Reudler Tiroc. crit. p. 52 | *οὗτος* Ba *οὗτο^{ω}ς* Bb 8 *ἡμῖν* B om. R. corr. Kiessling 10 *ἀδικεῖσθαι* AC 11 *συμβεβηκόσι* B | *διαλύσασθαι* O praeter B | *καὶ ἐψηφίσασθε* O (*α* in B in ras.) *κεἰ ψηφίσαισθε* Sintenis Em. Dion. III 12 13 * *ἔφη* O correxi 14 *πάντες γε* A *πάντας γε* B | *παρακρουσθέντας* O 15 *ὄφελον* A 16 *ἀκυρῶσαι* Ba *ἐπικυρῶσαι* R 17 *ἀδικημάτων μνησικακεῖν* B 19 *μεμνημένος*] *δεδεημένος* c. Reiske *δεόμενος* c. Garrer Obs. p. 53

σχυομένοις τῶν πενήτων ἐπικουρία τις ὑπάρχῃ καὶ
καταφυγή· ὡς δὲ τἀληθὲς εἶχεν, ἐπιβουλεύων τῷ κόσμῳ
τῆς πολιτείας καὶ εἰς δημοκρατίαν περιστῆσαι τὰ πράγ- 14
4 ματα βουλόμενος. καὶ τοῦτ' ἔπεισαν ἡμᾶς οἱ σύμβουλοι
τὸ ἀρχεῖον ἐᾶσαι παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ τῷ κοινῷ
παραγινόμενον κακῷ, καὶ μάλιστ' ἐπὶ τῷ κατὰ τῆς
βουλῆς φθόνῳ, πολλά, εἴπερ ἄρα μέμνησθε, κεκραγότος
ἐμοῦ καὶ μαρτυρομένου θεούς τε καὶ ἀνθρώπους, ὅτι
πόλεμον ἐμφύλιον ἄπαυστον εἰς τὴν πόλιν εἰσάξετε,
καὶ πάνθ' ὅσα ὑμῖν προβέβηκε λέγοντος.

L. Τί οὖν ἐποίησεν ὁ χρηστὸς ἡμῖν δῆμος, ἐπειδὴ
καὶ ταύτην αὐτῷ συνεχωρήσατε τὴν ἀρχήν; οὐκ ἐταμιεύσατο τὴν τοσαύτην χάριν οὐδ' ἔλαβεν αἰσχυνομένως αὐτὴν καὶ σωφρόνως, ἀλλ' ὡς δεδοικόσι τὴν
ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ κατεπτηχόσιν ἡμῖν ..... ἔπειτα ἱερὰν 1
καὶ ἄσυλον ἔφη δεῖν ἀποδειχθῆναι τὴν ἀρχὴν ὅρκοις
ἐμπεδωθεῖσαν, κρείττω τιμὴν αἰτούμενος ἧς δεδώκατε
ὑμεῖς τοῖς ὑπάτοις. ὑπεμείνατε καὶ τοῦτο καὶ στάντες
ἐπὶ τῶν τομίων κατ' ἐξωλείας ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ἀπο-
2 γόνων ὠμόσατε. τί οὖν ἐποίησε καὶ τούτου τυχών;
ἀντὶ τοῦ χάριτας ὑμῖν εἰδέναι καὶ σώζειν τὸν πάτριον κόσμον τῆς πολιτείας, ἀρξάμενος ἀπὸ τούτων τῶν πλεονεξιῶν καὶ ταύταις ταῖς παρανομίαις ἀφορμαῖς τῶν

6 παραγένόμενον C παραγινόμενον R 8 μαρτυρουμένου O corr. Reiske 10 προβέβηκε λέγοντος O ἐκβέβηκε προλέγοντος c. Sylburg ἀποβέβηκε λ. Reiske 11 ὑμῖν A 15 ἡμῖν ἔτι μᾶλλον ἐνέκειτο καὶ ἱερὰν c. Kiessling, ἡμῖν ἁπάντων ἱερὰν καὶ c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 815, post ἡμῖν e. c. ἐνυβρίζων c. Reiske, lacunam in qua participium quoddam excidisse pro certo habeo, indicavi 19 τ⟨ι⟩μίων B | προγόνων O ἀπογόνων, ἐπιγόνων vel ἐγγόνων c. Sylburg cf. Grasberger Tess. Herbip. p. 31

*ὕστερον χρησάμενος νόμους τ' ἀπροβουλεύτους εἰσφέρει,
καὶ τούτους ἐπιψηφίζει δίχα τῆς ὑμετέρας γνώμης, καὶ
οἷς ἂν ὑμεῖς ἐκφέρητε δόγμασιν οὐ προσέχει τὸν νοῦν,
καὶ τῶν ὑπάτων ὡς οὐκ ὀρθῶς τὴν πόλιν ἐπιτρο-
1423 πευόντων κατηγόρει, καὶ τοῖς ἐκβαίνουσι παρὰ τὰς
ὑμετέρας συνθήκας· πολλὰ δ' ἐστίν, ὧν οὐ δύναται
στοχάσασθαι λογισμὸς ἀνθρώπινος· οὐ τὴν τύχην, ὥσπερ
ἐχρῆν, ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν ἐπιγράφει διάνοιαν, ἐπιβου-
λεύεσθαί θ' ὑφ' ὑμῶν σκηπτόμενος καὶ δεδιέναι, μὴ
τὴν ἐλευθερίαν ἀφέλησθε ἢ τῆς πατρίδος ἐκβάλητε,
αὐτὸς ἐφ' ὑμῖν ταῦτα μηχανώμενος διατελεῖ, καὶ τὸ
μὴ παθεῖν ὃ δεδοικέναι φησίν, οὐκ ἄλλῳ τινὶ φυλατ-
τόμενος δῆλός ἐστιν, ἢ τῷ δρᾶσαι φθάσας. ἐδήλωσε 3
δὲ τοῦτο πολλάκις μὲν καὶ πρότερον καὶ ἐπὶ πολλῶν
ὧν ἐξείργομαι μεμνῆσθαι κατὰ τὸ παρόν, μάλιστα δὲ
Μάρκιον τουτονὶ τὸν φιλόπολιν ἄνδρα, οὔτε προγόνων
ἀφανῶν ὄντα οὔτ' αὐτὸν ἀρετῇ λειπόμενον οὐθενὸς
ἡμῶν, αἰτιασάμενος ἐπιβουλεύειν αὐτῷ καὶ πονηρὰς
ἐνθάδε γνώμας λέγειν, ἄκριτον ἐπεχείρησεν ἀποκτεῖναι.
1424 καὶ εἰ μὴ δεινὸν ἡγησάμενοι τὸ πρᾶγμα οἵ θ' ὕπατοι 4
καὶ ὑμῶν οἱ τὰ κρείττω φρονοῦντες συνεστράφητε καὶ
τὴν παρανομίαν ἐπέσχετε αὐτῶν, ἐν μιᾷ τῇ τότε ἡμέρᾳ
πάντ' ἂν ἀφῃρέθητε, ὅσα οἱ πατέρες θ' ὑμῖν σὺν
πολλοῖς κτησάμενοι πόνοις κατέλιπον καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς
οὐκ ἐλάττους ἀγῶνας ἐκείνων ὑποστάντες ἔχετε, τὸ
ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐλευθερίαν· οἱ δὲ γεν-*

3 *ἐκφερ[ητε — τὴν] πόλιν* O praeter A add. A mg 8 *ἔφην* O *ἐχρῆν* c. Sintenis Em. Dion. III 22 12 *ὃ*] *ἃ* c Kiessling 16 *φιλοπόλεμον* O corr. Sylburg 23 *πάντα* O *πάντες* Kiessling | *οἱ* om. AB an *ὅσ' οἱ*? 25 *ἔσχετε* c. Sylburg

ναιότεροι καὶ οὐκ ἀγαπήσαντες αὐτὸ τὸ ζῆν, εἰ μὴ μετὰ τούτων ἐμέλλετε τῶν ἀγαθῶν βιώσεσθαι, τὰς ψυχὰς ἂν πρότερον ἢ ταῦτ' ἀφῃρέθητε, οἱ μὲν εὐθύς, οἱ δ'
5 οὐκ εἰς μακράν. τί γὰρ ἂν τὸ κωλῦσον ἦν οὕτως αἰσχρῶς καὶ κακῶς Μαρκίου τοῦδε ἀναρπασθέντος ὥσπερ ἐν ἐρημίᾳ κἀμὲ μετὰ τοῦτον ἀπολωλέναι διασπασθέντα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καὶ πάντας, ὅσοι πώποτ' ἠναντιώθησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἐναντιώσεσθαι ταῖς παρανόμοις ἐπιθυμίαις τοῦ δήμου; οὐ γὰρ ἂν ἠρκέσθη τοὺς δύο μόνους ἡμᾶς ἐκποδὼν ποιησάμενος, οὐδὲ μέχρι δεῦρ' ἐλθὼν ἀπέστη τῆς παρανομίας, εἰ δεῖ 14
τὰ μέλλοντα τεκμαίρεσθαι τοῖς γεγονόσιν, ἀλλ' ἀφ' ἡμῶν ἀρξάμενος ἅπαν τὸ ἀντίπαλον καὶ μὴ εἶκον ὥσπερ χειμάρρους πολὺς ἐμπεσὼν παρέσυρεν ἂν καὶ κατήνεγκεν, οὔτ' εὐγενείας φειδόμενος οὔτ' ἀρετῆς οὔθ' ἡλικίας.

LI. Ταύτας ὑμῖν ὁ δῆμος, ὦ βουλή, τὰς καλὰς ἀμοιβὰς ἀνθ' ὧν ἔπαθεν ⟨ἀγαθῶν⟩ πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων τὰς μὲν ἀπέδωκεν ἤδη, τὰς δ' ἀποδώσειν ἔμελλεν, εἰ μὴ τὸ κωλῦσον παρ' ὑμᾶς ἐγένετο. | ἄγε δὴ νῦν κἀκεῖνα ἐνθυμήθητε πάλιν, ἃ μετὰ τοῦτο τὸ γενναῖον καὶ σώφρον ὑμῶν ἔργον ἔδρασεν, ἵνα γνῶτε,
2 ὅντινα χρὴ τρόπον αὐτῷ προσφέρεσθαι. ἐκεῖνος τοίνυν ὡς ἔμαθεν ὑμᾶς οὐκέτι φέροντας αὐτοῦ τὴν ὕβριν,

1 οὐκ ἂν c. Kiessling | μετὰ τὰ τούτων B verba corrupta esse et sic restitui posse ut scribatur: ἀλλὰ τὰς ψυχὰς ἂν πρότερον προέμενοι ἢ ταῦτα, ἀνῄρησθε ἄν, οἱ μὲν eqs. c. Sintenis Em. Dion. III 21 14 πολὺς del. Cobet Obs. p. 146 18 ἔπαθε (sic) ἀγαθῶν πολλῶν c. Kiessling cf. Tegge Quaest. de usu praep. p. 9 εὖ ἔπαθεν aut ἔπαθεν ἀγαθῶν πολλῶν Cobet l. l. 21 κἀκεῖν⟨ο⟩ Bb | μετὰ τούτων B

ἀλλ' ὁμόσε χωρεῖν παρεσκευασμένους, ἔπτηξε καὶ μι-
κρὸν ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ὥσπερ ἐκ μέθης καὶ μανίας ἀπὸ
μὲν τοῦ βιάζεσθαι κατέβη, ἐπὶ τὸ δικάζεσθαι δ' ἐτρά-
1426 πετο· καὶ προειπὼν ἡμέραν ῥητὴν εἰς αὐτὴν ἐκάλει
τὸν ἄνδρα ὡς δίκην ὑφέξοντα, ἧς αὐτὸς ἔμελλεν ἔσε-
σθαι κατήγορός τε καὶ μάρτυς καὶ δικαστὴς καὶ τοῦ
μεγέθους τῆς τιμωρίας κύριος. ἐπειδὴ δὲ καὶ πρὸς 3
τοῦτ' ἐνέστητε νομίσαντες οὐκ ἐπὶ δίκην, ἀλλ' ἐπὶ
τιμωρίαν καλεῖσθαι τὸν ἄνδρα, ὁρῶν ὡς οὐδενὸς αὐτο-
κράτωρ ἐστὶ πράγματος, ἀλλ' ὅσ' ἂν ὑμεῖς προβου-
λεύσητε, ταῦτ' ἐπιψηφίσαι κύριος, τῆς τ' αὐθαδείας,
ἧς πολὺς ἔπνει τότε, ὑφεῖται νυνὶ καὶ δεησόμενος ὑμῶν
ἥκει συγχωρῆσαι καὶ ταύτην αὐτῷ τὴν χάριν. ἐνθυμού- 4
μενοι δὴ ταῦτ' αἴσθεσθε ἤδη ποτὲ καὶ μάθετε, ὅτι πάνθ',
ὅσα μὲν εὐηθέστερα βουλευσάμενοι μᾶλλον ἢ φρονι-
μώτερα ἐχαρίσασθε, αὐτῷ συμφορὰς ὑμῖν ἐνήνοχε καὶ
βλάβας, ὅσα δὲ μετὰ τοῦ γενναίου στάντες τοῖς παρα-
νόμοις αὐτοῦ καὶ βιαίοις ἠναντιώθητε, ταῦθ' ὑμῖν εἰς
δέον ἐκβέβηκε. τί οὖν ὑμῖν ἐπισταμένοις ταῦτα παραινῶ 5
πράττειν καὶ τίνα γνώμην ὑπὲρ τῶν παρόντων ἀπο-
1427 φαίνομαι; ὅσα μὲν ἐχαρίσασθε καὶ συνεχωρήσατε τῷ
δήμῳ τὴν ἔχθραν διαλλαττόμενοι ὁπωσδήποτε φυλάτ-
τειν κύρια, καὶ μὴ λύειν τῶν τότε συγχωρηθέντων
μηθέν, οὐχ ὡς καλῶν καὶ τῆς πόλεως ἀξίων ὄντων·
πόθεν γάρ; ἀλλ' ὡς ἀναγκαίων καὶ μηκέτι δεχομένων
διόρθωσιν· ὅσα δ' ἂν ἔξω τούτου βιαζόμενος καὶ παρα-
νομῶν ἀκόντων ὑμῶν ἐπιχειρῇ λαμβάνειν μήτε συγ-

5 αὐτὸς om. B ὁ αὐτὸς c. Kiessling 8 ἀντέστητε A ἐνέ-
στητε R 10 ὅταν O ὅσ' ἂν Sylburg 12 ἧς om. B | το . τε
B | ὑφ' ἣ τε B 13 ⟨ἥ⟩κ⟨ει⟩ Bb 16 ἡμῖν B 27 ἀκόν . . των B

χωρεῖν αὐτῷ μήτ' ἐπιτρέπειν, ἀλλ' ἀντιπράττειν λόγοις
τε καὶ ἔργοις καὶ ὁμοῦ πάντας καὶ ἕνα ἕκαστον ἰδίᾳ.
6 οὐ γάρ, ἂν ἅπαξ ἁμάρτῃ τις εἴτ' ἀπατηθεὶς εἴτ' ἀναγ-
κασθείς, καὶ τὰ λοιπὰ ὅμοια δεῖ πράττειν, ἀλλ' ἐκείνου
μεμνημένους τἆλλα ὅπως μὴ τοιαῦτα γενήσεται σκοπεῖν.
ταῦτα μὲν οὖν ἐστιν, ἃ κοινῇ πάντας ὑμᾶς οἴομαι δεῖν
ἐγνωκότας εἶναι, καὶ παρεσκευάσθαι πρὸς τὰς ἀδίκους
τοῦ δήμου πλεονεξίας παραινῶ.

LII. Ὡς δὲ καὶ τοῦτο, περὶ οὗ νυνὶ πρόκειται σκο- 14
πεῖν ὅμοιόν ἐστι τοῖς ἄλλοις ἐγχειρήμασιν αὐτοῦ τοῖς
ἀδίκοις καὶ παρανόμοις, καὶ οὐχ, οἷον ὁ δήμαρχος ἐξα-
πατῶν ὑμᾶς ἐπειρᾶτο ἀποφαίνειν, δίκαιον καὶ μέτριον,
μάθετε οἱ μήπω σαφῶς εἰδότες. ὁ μὲν οὖν νόμος ὁ
περὶ τῶν δικαστηρίων τῶν δημοτικῶν, ᾧ Δέκιος ἐκρα-
τύνατο μάλιστα, οὐ καθ' ὑμῶν ἐγράφη τῶν πατρικίων,
ἀλλ' ὑπὲρ ἀσφαλείας τῶν κατισχυομένων δημοτικῶν,
ὡς αὐτός τε δηλοῖ γραφὰς ἔχων οὐκ ἀμφιβόλους, καὶ
2 ὑμεῖς τοῦτο πάντες ἀεὶ λέγετε καλῶς ἐπιστάμενοι. μέγα
δὲ τούτου σημεῖόν ἐστιν, ὃ καὶ παντὸς ἀμφισβητου-
μένου δικαίου κριτήριον εἶναι δοκεῖ κράτιστον, ὁ χρόνος
ἐννεακαιδεκέτης ἤδη γεγονώς, ἐξ οὗ ὁ νόμος οὗτος
ἐτέθη· ἐν ᾧ παντὶ Δέκιος οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι δίκην
οὐδεμίαν οὔτε δημοσίαν κατ' οὐδενὸς τῶν πατρικίων
ἐν τῷ νόμῳ δεδικασμένην, οὔτ' ἰδίαν· εἰ δὲ φήσει,

1 προτρέπειν O ἐπιτρέπειν Camerarius | ἀντιπράττειν C et Reiske ἀντιτάττεσθαι c. Kiessling Bas. Progr. p. 19 2 καὶ ὁμοῦ πάντας add. Bbmg 3 ἁμάρτοι B 5 γένηται A 11 οὖν del. Sintenis Em. Dion. III 12 14 ὃν O ⟨ὃν⟩ Bb ᾧ Grimm | ἐκρατύνετο C 17 αὐτός γε O corr. Reiske 18 * ἅπαντες O 19 τοῦτο AB 21 ἐννεακαιδεκαετής ABb 23 οὐδὲ B οὔτε R 24 ἐν τῷ νόμῳ del. Kayser Ann. phil.

δειξάτω καὶ μηθὲν ἔτι δεόμεθα λόγου. αἱ δ' ὁμολο- 3
γίαι, καθ' ἃς διελύσασθε πρὸς τοὺς δημότας αἱ νεωστὶ
1429 γενόμεναι· χρὴ γὰρ καὶ περὶ τούτων ὑμᾶς μαθεῖν,
ἐπειδὴ πονηρὸς ἐξηγητὴς ὁ δήμαρχος αὐτῶν ἐγένετο·
δύο ταῦτα συγχωρήματα περιέχουσιν· ἀφεῖσθαι τοὺς
δημοτικοὺς τῶν χρεῶν, καὶ τὴν ἀρχὴν τήνδε ἀποδεί-
κνυσθαι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐπικουρίας ἕνεκα τῶν
κατισχυομένων καὶ κωλύσεως, ἄλλο δὲ παρὰ ταῦτ' οὐδέν.
μέγιστον δ' ὑμῖν γενέσθω τεκμήριον, ὅτι οὔθ' ὁ νόμος 4
οὔθ' αἱ συνθῆκαι κατ' ἀνδρὸς πατρικίου δικάζειν τῷ
δήμῳ δεδώκασιν ἐξουσίαν, ὃ ποιεῖ νῦν αὐτὸς ὁ δῆμος.
αἰτεῖται γὰρ αὐτὸ παρ' ὑμῶν τήμερον, ὡς πρότερόν γ'
οὐκ ἔχων· οὐδεὶς δ' ἂν ἀξιώσειέ τι παρ' ἄλλων λαμ-
βάνειν, ὧν ἐστι νόμῳ κύριος. δίκαιον δὲ φύσεως ἀνο- 5
μοθέτητον, ὦ βουλή, πῶς ἂν εἴη τοῦτο· καὶ γὰρ τοῦτο
Δέκιος ὑμᾶς ᾤετο δεῖν σκοπεῖν· τοῖς μὲν δημόταις,
ἅς τ' ἂν φύγωσι δίκας ὑπὸ τῶν πατρικίων καὶ ἃς ἂν
ἐκείνους διώκωσι, τὸν δῆμον δικάζειν, τοῖς δὲ πατρι-
1430 κίοις μήθ' ὅταν ἐπάγωσί τινα τῶν δημοτικῶν δίκην
μήθ' ὅταν αὐτοὶ κινδυνεύσωσι τοὺς πατρικίους τὰ νείκη
διαιτᾶν, ἀλλὰ τούτοις μὲν ἀμφότερα ἐξεῖναι πλεο-
νεκτεῖν, ἡμῖν δ' οὐδετέρου τῶν δικαίων μετέχειν; εἰ 6

1868 p. 815 ἐπὶ τῷ νόμῳ c. Reiske | δεδοκιμασμένην O δεδικασμένην c. Reiske
3 ἡμᾶς ABa ὑμᾶς Bb 8 κωλύσεως τῶν ἀδικούντων c. Sylburg 10 post συνθῆκαι rasura quattuor litterarum B 12 τήμερον] πρότερον A 13 ἀξιώσει ἔτι AC ἀξιώσει⟨ε⟩ τι B ἀξιώσειεν ἔτι c. Kiessling ἀξιώσειέ που (δήπου) c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 551 cf. Baumann Quaest. gramm. de usu mod. p. 35 14 δίκαιον δὴ O corr. Kiessling 17 ἅς γε O ἅς τ' Reiske | φεύγωσι c. Reiske 19 ὑπάγωσί τινα — δίκην AB ἐπάγωσί τινι — δίκην R 20 κινδυνεύωσι Reiske

δέ τι Μάρκιος ἀδικεῖ τὸν δῆμον, [ἢ] καὶ ἄλλος τῶν
πατρικίων ὁστισοῦν καὶ δίκαιός ἐστιν ἀποθανεῖν ἢ τῆς
πόλεως ἐκπεσεῖν, μὴ παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἐνθάδε κριθεὶς
διδότω δίκας, ὥσπερ ἐστὶ νόμιμον. εἰ μὴ ἄρα, ὦ Δέκιε,
ὁ μὲν δῆμος ἴσος ἔσται δικαστὴς καὶ οὐθὲν ἂν χαρί-
σαιτο αὐτῷ πρὸς ἀνδρὸς ἐχθροῦ τὴν ψῆφον ἐπιφέρων·
οὗτοι δ' εἰ γένοιντο τῆς ψήφου κύριοι τὸν ἀδικοῦντα
περὶ πλείονος ποιήσονται τῆς ἀδικουμένης ὑπ' αὐτοῦ
πόλεως, μέλλοντες ἀρὰν καὶ ἐπιορκίαν καὶ μῖσος μὲν
παρ' ἀνθρώπων, χόλον δὲ παρὰ θεῶν ἐκ τῆς δίκης
7 ἀποίσεσθαι καὶ μετὰ πονηρῶν ἐλπίδων ζῆν. οὐκ ἀξιῶ
ταῦτα περὶ τῆς βουλῆς ὑμᾶς, ὦ δημόται, σκοπεῖν, ᾗ
τιμὰς καὶ ἀρχὰς καὶ τὰ κράτιστα τῶν ἐν τῇ πόλει 14
παραχωρεῖν ὁμολογεῖτε δι' ἀρετήν, καὶ πολλὰς χάρι-
τας εἰδέναι φατὲ τῆς προθυμίας, ἣν ἀπεδείξατο περὶ
τὴν κάθοδον ὑμῶν. μάχεται ταῦτ' ἀλλήλοις· καὶ οὐκ
ἔχει λόγον, οὓς ἐπαινεῖτε, τούτους φοβεῖσθαι καὶ ἅμα
τοῖς αὐτοῖς περὶ μὲν τῶν μειζόνων ἐπιτρέπειν, περὶ δὲ
8 τῶν ἄλλων ἀπιστεῖν. τί δ' οὐχὶ μιᾷ χρώμενοι γνώμῃ
ἢ πάντα πιστεύετε αὐτοῖς ἢ περὶ πάντων ἀπιστεῖτε;
ἀλλὰ προβουλεῦσαι μὲν αὐτοὺς τὰ δίκαια ἱκανοὺς εἶναι
νομίζετε, δικάσαι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων ὧν προβου-
λεύουσιν οὐχ ἱκανούς. πολλὰ καὶ ἄλλα περὶ τῶν δι-
καίων εἶχον, ὦ βουλή, λέγειν, ἀλλὰ καὶ ταῦθ' ἱκανά.
LIII. Ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ τοῦ συμφέροντος ἐπει-
ρᾶτο λέγειν Δέκιος, ὡς ἀγαθὸν μὲν ὁμόνοια, δεινὸν

1 δῆμον ἢι καὶ Ba 5 ἂν add. Reiske 6 αὐτῷ AB | πρὸς O περὶ Reiske 7 γένωνται B 11 ἀξιῶ O ἄξιον Reiske 12 ὑμᾶς om. B | σκοπεῖν] χοπεῖν vel ὑποτοπεῖν c. Casaubonus 23 πόλλ' ἂν c. Hertlein Hermes X 411

δὲ στάσις, καὶ θεραπεύοντες μὲν τὸν δῆμον ἐν ὁμονοίᾳ
πολιτευσόμεθα, κωλύσαντες δ' οὓς βούλονται τῶν πατρι-
κίων ἀνδρηλατεῖν ἢ μιαιφονεῖν εἰς πόλεμον ἐμφύλιον
καταστησόμεθα, πολλὰ λέγειν ἔχων ὀλίγοις πάνυ χρή-
1432 σομαι. πρῶτον μὲν οὖν θαυμάσαι ἔχω Δέκιον τῆς 2
εἰρωνείας· οὐ γὰρ ἠλιθιότητός γε· εἰ κρεῖττον οἴεται
τὰ συμφέροντα τῷ κοινῷ φρονεῖν ἑαυτόν, ὃς ἄρτι παρ-
ελήλυθεν εἰς πολιτικὰς πράξεις, ἡμῶν τῶν καταγεγηρα-
κότων ἐν αὐταῖς καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς πεποιηκότων
τὴν πόλιν. ἔπειτ' εἰ πείσειν ὑπέλαβεν ὑμᾶς, ὡς χρὴ
παραδοῦναί τινα ἔκδοτον ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῖς ἐχθροῖς καὶ
ταῦτα πολίτην ὑμέτερον καὶ οὐχὶ τῶν ἀφανῶν τινα
[πολιτῶν] ἢ φαύλων, ἀλλ' ὃν αὐτοὶ καὶ τὰ πολέμια
λαμπρότατον ἡγεῖσθε εἶναι καὶ τὸν βίον σωφρονέστατον
τά τε πολιτικὰ πράττειν οὐθενὸς χείρονα. καὶ ταῦτ' 3
ἐτόλμησεν εἰπεῖν εἰδὼς ὑμᾶς πλείστην αἰδῶ ποιουμέ-
νους ἱκετῶν, καὶ μηδὲ πολεμίων τοὺς καταφεύγοντας
ἐνθάδε ταύτης ἀποκλείοντας τῆς φιλανθρωπίας. εἰ δὲ
τἀναντία ἡμᾶς ἐγίγνωσκες ἐπιτηδεύοντας, ὦ Δέκιε,
ἀνόσια μὲν φρονοῦντας περὶ θεούς, ἄδικα δὲ πράτ-
τοντας πρὸς ἀνθρώπους, τί ἂν ἡμῖν τούτου συνεβού-
λευες ἔργον ὑπομεῖναι δεινότερον, ἀφ' οὗ πρόρριζοι
1433 καὶ πανώλεις, μισηθέντες θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις, δια-
φθαρησόμεθα; οὐ δεόμεθά σου συμβούλου, Δέκιε, οὔτε 4
περὶ πολιτῶν ἐκδόσεως οὔτε περὶ ἄλλου χρήματος ὧν
ἡμῖν πρακτέον οὐδενός· οὐδὲ ὀθνείᾳ φρονήσει νέων
ἀνδρῶν τὰ οἰκεῖα συμφέροντα κρίνειν οἰόμεθα δεῖν οἱ

2 πολιτεύσονται AB 9 αὐτοῖς B 12 ἡμέτερον O praeter B 13 * πολιτῶν uncis seclusi 20 περὶ θεῶν c. Sylburg 21 τί ἂν ἄλλο c. Reiske 25 πολιτικῶν A | ἐνδόσεως Prou (!)

μέχρι τῆσδε τῆς ἡλικίας διὰ πολλῆς πείρας κακῶν τε
καὶ ἀγαθῶν ἐληλυθότες. πολέμου δ' ἀπειλάς, αἷς χρώ-
μενοι φοβεῖτε ἡμᾶς, οὐ νῦν πρῶτον ἐπαγομένας ὑφ'
ὑμῶν, ἀλλὰ πολλάκις ἤδη καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐπανασει-
σθείσας τῇ συνήθει πρᾳότητι παραδόντες ἀκαταπλήκτως
5 οἴσομεν. καὶ εἰ δήπερ δράσετε τὰ ὅμοια οἷς λέγετε, 1434
ἀμυνούμεθα θεούς τε συναγωνιστὰς ἔχοντες, οἳ νεμε-
σῶσι τοῖς ἄρχουσι πολέμου ἀδίκου, καὶ ἀνθρώπων
ἕξοντες χεῖρα οὐκ ὀλίγην σύμμαχον. Λατῖνοί τε γὰρ
ἅπαντες, οἷς νεωστὶ τὴν ἰσοπολιτείαν δεδώκαμεν, σὺν
ἡμῖν στήσονται, ὡς περὶ πατρίδος ἤδη τῆς πόλεως τῆσδε
ἀγωνιζόμενοι, αἵ τ' ἐνθένδε ἀποικισθεῖσαι πόλεις πολ-
λαὶ καὶ ἀγαθαὶ περὶ παντὸς ποιούμεναι σώζεσθαι τὴν
6 μητρόπολιν ἀμυνοῦσιν αὐτῇ. εἰ δ' εἰς ἀνάγκην ἡμᾶς
κατακλείσετε τῆς πανταχόθεν ἐπικουρίας περιέχεσθαι,
ὑπομενοῦμεν, ὦ Δέκιε, καὶ θεράποντας εἰς ἐλευθερίαν
προκαλούμενοι καὶ πολεμίους εἰς φιλίαν καὶ πάντας
ἀνθρώπους εἰς κοινωνίαν τῶν ἐκ τῆς νίκης ἐλπίδων
ὁμόσε χωρεῖν ὑμῖν. μηθενὸς δὲ τούτων δεήσειεν, ὦ
Ζεῦ καὶ θεοὶ πάντες οἱ πόλιν τὴν Ῥωμαίων κατέχοντες,
ἀλλ' εἴη μέχρι λόγων τὰ φοβερὰ ταῦτ' ἐλθεῖν, ἔργον 14
δὲ μηθὲν ἐξ αὐτῶν γένοιτ' ἄχαρι.

LIIII. Ταῦτα μὲν Ἄππιος εἶπεν. Μάνιος δὲ Οὐα-
λέριος ὁ δημοτικώτατος τῶν ἐκ τοῦ συνεδρίου καὶ περὶ

2 πολέμων οὐδὲ O corr. Sintenis Em. Dion. II 35 | οἷς ABa 4 ἐπαναταθείσας c. Sylburg 5 ἀκατάπληκτοι c. Reudler Tir. crit. p. 6 6 εἰ δήπερ δράσετε ABb εἰ δηπερι δράσετε Ba εἴπερ δὴ δρ. Kiessling εἰ δὲ καὶ δράσετε Kayser Ann. phil. 1868 p. 815 καὶ εἰ δὴ καὶ δράσετε Reiske 12 ἀγωνισόμενοι c. Portus 15 μὴ περιέχεσθαι ABbC 19 ἡμῖν AB 20 τῶν Ῥ. AB τὴν Ῥ. R 21 ἀλλ' ἢ μέχρι AB ἀλλ' εἴη μ. Casaubonus 23 Μάλιος AB | Φαλέριος B

τὰς διαλλαγὰς πλείστην ἀποδειξάμενος προθυμίαν φα-
νερῶς καὶ τότε τῷ δήμῳ συνελάμβανε καὶ λόγον διεξ-
ῆλθε μετὰ πολλῆς συγκείμενον φροντίδος, ἐπιτιμῶν
μὲν τοῖς οὐκ ἐῶσι μίαν εἶναι τὴν πόλιν, ἀλλὰ διαι-
ροῦσι τὸ δημοτικὸν ἀπὸ τῶν πατρικίων καὶ διὰ μικρὰς
προφάσεις πολέμους ἀναζωπυροῦσιν ἐμφυλίους· ἐπαι-
νῶν δὲ τοὺς ἓν τὸ συμφέρον καὶ κοινὸν ἡγουμένους
καὶ πάντ' ἐλάττω τῆς ὁμονοίας τιθεμένους, διδάσκων,
ὡς, εἰ γένοιτο τῆς δίκης ὁ δῆμος, ὥσπερ ἀξιοῖ, κύριος,
καὶ ταύτην παρὰ τοῦ συνεδρίου τὴν χάριν ἑκόντος
1436 λάβοι, τάχα μὲν οὐδ' ἐπέξεισιν ἄχρι τέλους, ἀλλ' ἀρκε-
σθεὶς αὐτῷ τῷ κεκρατηκέναι τοῦ σώματος ἐπιεικέστερον
μᾶλλον ἢ χαλεπώτερον αὐτῷ χρήσεται. εἰ δ' ἄρα ἐκ 2
παντὸς οἰομένων τρόπου τῶν δημάρχων τέλος ἐπιθεῖναι
⟨δεῖν⟩ νόμιμον τῇ δίκῃ τῆς ψήφου γενήσεται κύριος,
ἀπολύσει τὸν ἄνδρα τῆς αἰτίας αἰδούμενος μὲν αὐτὸ
τὸ κινδυνεῦον σῶμα, οὗ πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἔχει
μεμνῆσθαι, ἀνταποδιδοὺς δὲ ταύτην τὴν χάριν τῇ παρα-
σχούσῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ βουλῇ καὶ πρὸς μηδὲν ἐναν-
τιωθείσῃ τῶν μετρίων. παρεῖναι μέντοι τῇ δίκῃ συν- 3
εβούλευε καὶ συναπολογεῖσθαι τῷ ἀνδρὶ καὶ τὸν δῆμον
ἀξιοῦν μηθὲν διαγνῶναι περὶ αὐτοῦ χαλεπὸν τούς θ'
ὑπάτους καὶ τοὺς ἐκ τοῦ συνεδρίου πάντας καὶ τοὺς
ἄλλους πατρικίους κατὰ πλῆθος ἀφικομένους· συνοί-

5 διὰ μικρὰς πολέμου προφάσεις A δ. μ. πολέμους π. B δ. μικρᾶς προφάσεως π. C corr. Reiske 9 ὥσπερ ὁ δῆμος ἀξιοῖ κύριος A 10 τὴν χάριν add. supra lin. AC 15 δεῖν Casaubonus add. | γενήσοιτο c. Kiessling cf. Baumann Quaest. gramm. p. 29 18 τὴν αὐτὴν χάριν O corr. Sintenis Em. Dion. I 28 22 γνῶναι O διαγνῶναι Sylburg 24 οἴσειν c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 815

σειν γὰρ οὐ μικρὰ τῷ κινδυνεύοντι καὶ τούτους εἰς 143 σωτηρίας ῥοπήν· καὶ μὴ μόνον αὐτοὺς οὕτως ἔχειν ταῖς γνώμαις, ἀλλὰ καὶ πελάτας ἕκαστον τοὺς αὑτοῦ παρακαλεῖν καὶ φίλους συνάγειν, καὶ εἴ τινας οἰκείως ἔχειν σφίσι τῶν δημοτικῶν δι' εὐεργεσίας ὑπολαμβάνουσι, καὶ τούτους νυνὶ τὴν πρότερον ὀφειλομένην χάριν ἐπὶ
4 τῆς ψηφοφορίας ἀπαιτεῖν. τό τε φιλόχρηστον καὶ μισοπόνηρον οὐκ ὀλίγον ἀπέφηνεν ἐκ τοῦ δήμου μέρος ἐσόμενον, καὶ ἔτι πλεῖον τούτου, ὃ πρὸς τὰς τύχας πάσχειν τι τὰς ἀνθρωπίνας καὶ ἐλεεῖν οἶδε τοὺς ἐν τοῖς ἀξιώμασιν, ὅταν εἰς ταπεινὰ πέσωσιν αὐτῶν αἱ
5 τύχαι. ὁ δὲ πλείων λόγος ἐγίνετο αὐτῷ πρὸς τὸν Μάρκιον παράκλησιν ἔχων νουθετήσει μεμιγμένην καὶ δέησιν ἀνάγκῃ. ἠξίου γὰρ αὐτόν, ἐπεὶ διιστάναι τὸν δῆμον ἀπὸ τῆς βουλῆς αἰτίαν ἔχει καὶ τυραννικὸς εἶναι διαβάλλεται διὰ τὴν αὐθάδειαν τοῦ τρόπου, δέος τε παρέστηκεν ἅπασι, μὴ δι' αὐτὸν ἀρχὴ γένηται στάσεως 143 καὶ κακῶν ἀνηκέστων, ἃ φέρουσιν ἐμφύλιοι πόλεμοι, μὴ ποιεῖν ἀληθεῖς καὶ κυρίας τὰς κατ' αὐτοῦ διαβολὰς μένοντα ἐν τῷ φθονουμένῳ τοῦ βίου, ἀλλὰ σχῆμα ταπεινὸν μεταλαβεῖν καὶ τοῖς ἀδικεῖσθαι λέγουσι τὴν ἐξουσίαν τοῦ σώματος παρασχεῖν, καὶ μὴ φεύγειν ἄδι-
6 κον ἔγκλημα λόγῳ μετὰ δίκης ἀπολυόμενον. ταῦτα γὰρ αὐτῷ πρός τε σωτηρίαν ἀσφαλέστατα εἶναι καὶ πρὸς εὐδοξίαν, ἧς ὀρέγεται, λαμπρότατα καὶ τοῖς προυπ-

1 μικρὰ — σωτηρίας ῥοπὴν O μικρὰν — σωτηρίαν ῥ. Kiessling 3 αὐτοῦ B 6 προτέραν O corr. Sylburg 7 * φιλόπολι καὶ μισοπόνηρον χρηστὸν O χρηστὸν del. Kiessling φιλόχρηστον χρησον ex φιλόπολι (cf. VII 62, 3) ego 9 καὶ . . B 10 πάσχει O πάσχειν Kiessling 23 ἀπολυσόμενον c. Reiske

ηργμένοις ἔργοις ἀκόλουθα. εἰ δ' αὐθαδέστερος ἔσται μᾶλλον ἢ μετριώτερος, καὶ τὴν βουλὴν ἀξιώσει πάντα κίνδυνον δι' ἑαυτὸν ὑπομένειν, κακὴν μὲν ἧτταν, αἰσχρὰν δὲ νίκην τοῖς πεισθεῖσι προσάψειν αὐτὸν ἀπέφαινεν· ἥν τ' ἐνταῦθα πολὺς ὀλοφυρόμενος καὶ τῶν καταλαμβανόντων κακῶν τὰς πόλεις ἐν ταῖς διχοστασίαις τὰ μέγιστα καὶ φανερώτατα ἐπιλεγόμενος.

1439 LV. Διεξιὼν δὲ ταῦτα μετὰ πολλῶν δακρύων οὐ προσποιητῶν καὶ πεπλασμένων, ἀλλ' ἀληθινῶν, ἀνὴρ ἡλικίας τε καὶ ἀρετῆς ἀξιώσει προὔχων, ὡς ἔμαθε κινούμενον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις τὸ συνέδριον, ἐκ τοῦ τεθαρρηκότος ἤδη τὸ λοιπὸν ἐξύφαινε τῶν λόγων· Εἰ δέ τινες ὑμῶν, ὦ βουλευταί, λέγων, ταράττονται δοκοῦντες ἔθος εἰσάγειν πονηρὸν εἰς τὴν πόλιν, ἐὰν τῷ δήμῳ συγχωρήσητε ψῆφον ἐπιφέρειν κατὰ τῶν πατρικίων, καὶ ἐπ' οὐδενὶ ἀγαθῷ νομίζουσι τὴν τῶν δημάρχων ἐξουσίαν πολλὴν ἰσχὺν λαβοῦσαν γενήσεσθαι, μαθέτωσαν ἁμαρτάνοντες ⟨τῆς⟩ δόξης καὶ τἀναντία ἢ προσῆκεν ὑπειληφότες. εἰ γάρ τι καὶ ἄλλο σωτηρίας 2 αἴτιον ἔσται τῇ πόλει τῇδε καὶ τοῦ μηδέποτε τὴν ἐλευθερίαν μηδὲ τὴν ἰσχὺν ἀφαιρεθῆναι, ὁμονοοῦσαν δ' 1440 ἀεὶ καὶ μιᾷ γνώμῃ περὶ πάντων χρωμένην διατελεῖν, ὁ δῆμος αἰτιώτατος ἔσται συμπαραληφθεὶς ἐπὶ τὰ πράγματα· καὶ τὸ μὴ μίαν εἶναι τὴν διοικοῦσαν τὰ κοινὰ πολιτείαν ἄκρατον ⟨μήτε μοναρχίαν⟩ μήτ' ὀλιγαρχίαν

5 τῶν om. A 12 τὸ λεῖπον B om. R | ἐξέφαινε O ἐξύφαινε Sylburg | τὸν λόγον ABa 17 προσλαβοῦσαν c. Reiske 18 τῆς add. Kiessling | τἀναντία προσήκοντα A τ. ἢ τὰ προσήκοντα B τἀναντία ἢ προσήκει Portus τ. ἢ προσῆκεν Cobet Obs. p. 147 21 μήτε O μηδὲ Kiessling 22 τούτων O πάντων Sylburg 25 μήτε μοναρχίαν add. Kiessling

μήτε δημοκρατίαν, ἀλλὰ τὴν μικτὴν ἐξ ἁπασῶν τούτων
3 *κατάστασιν, τοῦτο ὑπὲρ ἅπαντα ἡμᾶς ὠφελήσει. ῥᾷστα*
γὰρ εἰς ὕβρεις ἀποσκήπτει καὶ παρανομίας τούτων
ἕκαστον τῶν πολιτευμάτων αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γινόμενον,
ὅταν δ' ἀνακερασθῇ πάντα μετρίως, τὸ παρακινοῦν
μέρος αἰεὶ καὶ ἐκβαῖνον ἐκ τοῦ συνήθους κόσμου ὑπὸ
τοῦ σωφρονοῦντος καὶ μένοντος ἐν τοῖς ἰδίοις ἤθεσι
κατείργεται. μοναρχία μὲν ὠμὴ καὶ αὐθάδης γενηθεῖσα
καὶ τυραννικὰ διώκειν ἀρξαμένη ζηλώματα ὑπ' ἀνδρῶν
4 *ὀλίγων καὶ ἀγαθῶν καταλύεται. ὀλιγαρχία δ' ἐκ τῶν*
ἀρίστων ἀνδρῶν συνεστηκυῖα, ᾗ χρῆσθε καὶ ὑμεῖς νυνί,
ὅταν πλούτῳ καὶ ἑταιρίαις ἐπαρθεῖσα δικαιοσύνης καὶ
τῆς ἄλλης ἀρετῆς μηθένα ποιῆται λόγον, ὑπὸ δήμου 14
φρονίμου καταλύεται. δῆμος δὲ σωφρονῶν καὶ κατὰ
νόμους πολιτευόμενος ὅταν ἀκοσμεῖν ἄρξηται καὶ παρα-
νομεῖν ὑπὸ τοῦ κρατίστου ἀνδρὸς βίᾳ καταληφθεὶς δι-
5 *καιοῦται. ὑμῖν δ', ὦ βουλή, μονάρχου μὲν ἐξουσίας,*
ἵνα μὴ τυραννὶς γένηται, τὰ δυνατὰ εὕρηται βοηθή-
ματα. δύο τε γὰρ ἀνθ' ἑνὸς ἀποδείξαντες τῆς πόλεως
κυρίους καὶ τούτοις οὐκ ἀόριστον χρόνον ἐπιτρέψαντες
ἔχειν τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ἐνιαύσιον οὐδὲν ἧττον ἀποδεί-
κνυτε φύλακας αὐτῶν τριακοσίους ἄνδρας ἐκ τῶν πα-
τρικίων τοὺς κρατίστους τε καὶ πρεσβυτάτους, ἐξ ὧν
ἥδε ἡ βουλὴ συνέστηκεν· ὑμῶν δ' αὐτῶν, ἵνα μένητε

2 * *πάντα* O 3 *ἀποτρέπει* B 4 *γενόμενον* Stephanus 6 *ὑπὲρ* ABa *ὑπ⟨ὸ⟩* B 7 *ἔθεσι* Kiessling c. dubitanter 8 *μὲν οὖν μὴ* AB *μὲν οὖν ὠμὴ* D corr. Kiessling 12 *ἑτ⟨αι⟩ρίαις* B 18 *εὕρητ⟨αι⟩* B 19 *τε* add. B 21 *ἀποδείκνυνται* O *ἀποδείκνυτε* Reiske *ᾤεσθε δεῖν ἀποδεικνύναι* c. Kiessling verba *ἀποδείκνυνται — τοὺς* Ab add. in mge 23 *τε* add. B 24 *ἤδη* A *ἤδη* [ἡ] B

ἐν τῷ προσήκοντι κόσμῳ, φυλακὴν οὐδεμίαν ἄχρι τοῦδε
φαίνεσθε πεποιημένοι. καὶ περὶ μὲν ὑμῶν οὔπω ἔδεισα, 6
μὴ διαφθαρῆτε τὰς διανοίας ὑπό τε μεγέθους καὶ πλή-
θους ἀγαθῶν, οἳ τυραννίδος τε πολυχρονίου ἠλευθερώ-
κατε τὴν πόλιν ἔναγχος καὶ οὔπω σχολὴν ἐσχήκατε
ὑβρίζειν καὶ τρυφᾶν διὰ τοὺς συνεχεῖς καὶ μακροὺς
1442 πολέμους· περὶ δὲ τῶν μεθ' ὑμᾶς ἐσομένων ἐνθυμού-
μενος ὅσας ὁ μακρὸς αἰὼν φέρει μεταβολὰς δέδοικα,
μή τι παρακινήσαντες οἱ δυνατοὶ ⟨οἱ⟩ ἐκ τοῦ συνεδρίου
λάθωσιν εἰς μοναρχίαν τὸ πολίτευμα περιστήσαντες
τυραννικήν.

LVI. Ἐὰν οὖν κοινωνήσητε καὶ τῷ δήμῳ τῶν πο-
λιτευμάτων, οὐθὲν ὑμῖν ἐνθάδε φύσεται κακόν, ἀλλ' ὁ
πλέον ἔχειν τῶν ἄλλων ἀξιῶν καὶ τῆς βουλῆς προσε-
ταιρισάμενος τὸν βουλόμενον συννοσεῖν καὶ συναδικεῖν·
πάντα γὰρ τὰ εἰκότα χρὴ περὶ πόλεως βουλευομένους
προνοεῖν· κληθεὶς ὑπὸ τῶν δημάρχων εἰς τὸ πλῆθος
ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ σεμνὸς ἀποδώσει τῷ δήμῳ τῷ
φαύλῳ καὶ ταπεινῷ λόγον ὧν πράττει τε καὶ διανοεῖται,
κἂν ἀδικῶν φαίνηται δίκης, ἧς ἂν ἄξιος ᾖ, τεύξεται.
αὐτὸν δὲ τὸν δῆμον, ἵνα μὴ τρυφᾷ τηλικαύτης ἐξου- 2
σίας γενόμενος κύριος, μηδ' ὑπὸ τῶν κακίστων ἐκδη-
1443 μαγωγούμενος τοῖς κρατίστοις πολεμῇ· καὶ γὰρ ἐν ὄχλῳ
φιλεῖ γίνεσθαι τυραννίς· φυλάξει τε καὶ οὐδὲν ἐάσει
παρανομεῖν ὁ διαφέρων φρονήσει ἀνὴρ δικτάτωρ, ὑφ'
ὑμῶν αἱρεθείς, ὃς αὐτοκράτορι καὶ ἀνυπευθύνῳ χρώ-

9 οἱ add. Stephanus 13 ὑμῖν add. B | ἐνθάδε O ἐνθένδε Sylburg 15 συννοεῖν O corr. Reiske 16 τὰ om. A 20 κἂν A καὶ κἂν B 21 αὐτὸν δὲ τὸν A αὐτὸν δὲ δ⟨η⟩ B 24 φυλάξητε καὶ οὐδὲν ἐάσῃ A 25 διαφέρων ἀνὴρ φρονήσει B

μενος ἐξουσίᾳ τό τε νοσοῦν ἐξελεῖ τῆς πόλεως μέρος,
καὶ τὸ μήπω διεφθαρμένον οὐκ ἐάσει κακωθῆναι, ἔθη
τε καὶ νόμιμα καὶ ζηλώματα βίων τὰ κράτιστα μεθαρ-
μοσάμενος ἀρχάς τ' ἀποδείξας ἃς ἂν ἡγῆται σωφρονέ-
στατα τῶν κοινῶν ἐπιτροπεύσειν· καὶ ταῦτ' ἐντὸς ἓξ
μηνῶν διοικησάμενος ἰδιώτης αὖθις ἔσται τὸ τιμᾶσθαι
3 μόνον ἐκ τούτων λαβών, ἄλλο δ' οὐθέν. ταῦτ' οὖν
ἐνθυμηθέντες καὶ τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας τοῦθ' ἡγη-
σάμενοι κράτιστον εἶναι μηθενὸς ἀπελαύνετε τὸν δῆμον,
ἀλλ' ὥσπερ ἀρχὰς ἀποδεικνύναι τὰς καθ' ἕκαστον ἐνι-
αυτὸν ἡγησομένας τῆς πόλεως, καὶ νόμους τοὺς μὲν
ἐπικυροῦν, τοὺς δ' ἀναιρεῖν, καὶ περὶ πολέμου καὶ εἰ- 144
ρήνης διαγιγνώσκειν, ἃ μέγιστα καὶ κυριώτατά ἐστι
τῶν ἐν τῇ πόλει διαπραττομένων, μεταδεδώκατε αὐτῷ
καὶ οὐθενὸς τούτων αὐτοκράτορα πεποιήκατε τὴν βου-
λήν· οὕτως καὶ τῶν δικαστηρίων μεταδίδοτε, καὶ μά-
λισθ' ὑπὲρ ὧν ἄν τις αἰτίαν ἔχῃ τὴν πόλιν ἀδικεῖν
στάσιν εἰσάγων ἢ τυραννίδα κατασκευαζόμενος ἢ περὶ
προδοσίας τοῖς πολεμίοις διαλεγόμενος ἢ τοιοῦτό τι
4 ἄλλο κακὸν ἐπιχειρῶν πράττειν. ὅσῳ γὰρ ἂν φοβερώ-
τερον κατασκευάσητε τὸ παραβαίνειν τοὺς νόμους καὶ
τὰ ἔθη κινεῖν τοῖς ὑβρισταῖς καὶ πλεονέκταις, πολλοὺς
ὀφθαλμοὺς καὶ φύλακας αὐτῶν ἀποδείξαντες, τοσούτῳ
κρεῖττον ὑμῖν ἕξει τὰ κοινά.

LVII. Ταῦτα καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν ἐπαύσατο. τῶν δὲ βουλευτῶν οἱ μετ' αὐτὸν ἀνιστάμενοι πλὴν ὀλίγων οἱ λοιποὶ ταύτῃ προσέθεντο τῇ

5 ἐπιτροπεύσειν A 10 ἀποδείκνυτε AB corr. Portus 11 ἡγησαμένας B 18 σκευαζόμενος O corr. Reiske 19 *τοιοῦτον O 20 κακῶν B

γνώμῃ. καὶ ἐπειδὴ τὸ προβούλευμα ἔδει γράφεσθαι,
λόγον αἰτησάμενος ὁ Μάρκιος εἶπεν· Οἷος μέν, ὦ
βουλή, πρὸς τὰ κοινὰ ἐγὼ γέγονα, καὶ ὡς διὰ τὴν
1445 πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν εἰς τοῦτον τὸν κίνδυνον ἐλήλυθα,
καὶ ὅτι παρὰ γνώμην ἀπήντηταί μοι τὰ παρ' ὑμῶν,
ἅπαντες ἴστε καὶ ἔτι μᾶλλον εἴσεσθε, ὅταν τὰ κατ' ἐμὲ
σχῇ τέλος. ἐπεὶ δ' ἡ Οὐαλερίου γνώμη νικᾷ, συν- 2
ενέγκειε μὲν ταῦτα ὑμῖν, καὶ γενοίμην ἐγὼ κακὸς εἰ-
καστὴς τῶν ἐσομένων. ἵνα δὲ καὶ ὑμεῖς οἱ τὸ προ-
βούλευμα γράφοντες εἰδῆτε ἐφ' οἷς παραδιδόναι με τῷ
δήμῳ μέλλετε, κἀγὼ μὴ ἀγνοῶ, περὶ τίνος ἀγωνιοῦμαι,
κελεύσατε δὴ τοὺς δημάρχους εἰπεῖν ἐναντίον ὑμῶν,
τί τὸ ἀδίκημά ἐστιν, ἐφ' οὗ μέλλουσί μου κατηγορεῖν,
καὶ ποταπὸν ὄνομα ἐπιγράψουσι τῇ δίκῃ.

LVIII. Ὁ μὲν δὴ ταῦτ' ἔλεγε δοκῶν ἐπὶ τοῖς λό-
γοις, οἷς εἶπεν ἐν τῇ βουλῇ, τὴν δίκην ὑφέξειν, καὶ
βουλόμενος ὁμολογῆσαι τοὺς δημάρχους, ὅτι ταύτης
ἕνεκα τῆς αἰτίας μέλλουσιν αὐτοῦ κατηγορεῖν. οἱ δὲ
δήμαρχοι βουλευσάμενοι κατὰ σφᾶς τυραννίδι ἐπιβου-
1446 λεύειν αὐτὸν ᾐτιάσαντο καὶ πρὸς ταύτην ἐκέλευον ἥκειν
τὴν αἰτίαν ἀπολογησόμενον, οὐ βουλόμενοι τὸ ἔγκλημα
εἰς μίαν αἰτίαν κατακλεῖσαι καὶ ταύτην οὔτ' ἰσχυρὰν
οὔτε τῇ βουλῇ κεχαρισμένην, ἀλλ' ἑαυτοῖς τε πράττοντες
ἐξουσίαν ὅσα βούλονται ἐγκαλεῖν, καὶ βοήθειαν ἀφαι-
ρήσεσθαι τοῦ Μαρκίου τὴν ἐκ τῶν συνέδρων οἰόμενοι.
καὶ ὁ Μάρκιος εἶπεν· Ἀλλ' ἤτοι, εἰ ἐπὶ ταύτῃ γε κρι-
θήσομαι τῇ διαβολῇ, δίδωμι ἐμαυτὸν ὑπόδικον τοῖς

6 ⟨εἴ⟩σεσθ⟨ε⟩ B 7 * συνενέγκοι O correxi 13 ἐφ' οὗ O ἐφ' ᾧ Sylburg 20 ἠτιάσαντο ABa ἠτ⟨ή⟩σαντο Bb 27 ἐπίδικον O ἐπὶ δίκην c. Kiessling ὑπόδικον c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 815

δημόταις, καὶ μηδὲν ἔστω τὸ κωλῦον γράφεσθαι τὸ
2 προβούλευμα. ἐγένετο δὲ καὶ τοῖς πλείστοις τῶν συνέδρων ἀσμένοις ἐπὶ τούτῳ γενέσθαι τῷ ἐγκλήματι τὴν δίκην κατ' ἀμφότερα, καὶ ὅτι οὐκ ἔσται τὸ λέγειν ἃ φρονεῖ τις ἐν τοῖς συνέδροις ὑπαίτιον, καὶ ὅτι ῥᾳδίως ἀπολύσεται τὴν διαβολὴν ὁ ἀνὴρ βίον ἐξηκὼς σώ-
3 φρονα καὶ ἀνεπίληπτον. γράφεται τὸ προβούλευμα μετὰ ταῦθ' ὑπὲρ τῆς δίκης, καὶ χρόνος εἰς παρασκευὴν τῆς ἀπολογίας ὁρίζεται τῷ ἀνδρὶ μέχρι τῆς τρίτης ἀγορᾶς· αἱ δ' ἀγοραὶ Ῥωμαίοις ἐγίνοντο ὡς καὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων δι' ἡμέρας ἐνάτης. ἐν δὲ ταύταις 144
συνιόντες ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν οἱ δημοτικοὶ τάς τ' ἀμείψεις ἐποιοῦντο τῶν ὠνίων καὶ τὰς δίκας παρ' ἀλλήλων ἐλάμβανον, τά τε κοινά, ὅσων ἦσαν κύριοι κατὰ τοὺς νόμους καὶ ὅσα ἡ βουλὴ ἐπιτρέψειεν αὐτοῖς, ψῆφον ἀναλαμβάνοντες ἐπεκύρουν· τὰς δὲ μεταξὺ τῶν ἀγορῶν ἑπτὰ ἡμέρας αὐτουργοί τ' ὄντες οἱ
4 πολλοὶ καὶ πένητες ἐν τοῖς ἀγροῖς διέτριβον. ἐπειδὴ δὲ τὸ προβούλευμα ἔλαβον οἱ δήμαρχοι, προελθόντες εἰς τὴν ἀγορὰν συνεκάλεσαν εἰς ἐκκλησίαν τὸν δῆμον καὶ πολλὰ ἐγκώμια τῆς βουλῆς διελθόντες καὶ τὰ δόγματα αὐτῆς ἀναγνόντες προεῖπον ἡμέραν, ἐν ᾗ τὴν δίκην ἔμελλον ἐπιτελεῖν, εἰς ἣν ἅπαντες ἠξίουν ἥκειν τοὺς πολίτας ὡς ὑπὲρ τῶν μεγίστων διαγνωσομένους.

LVIIII. Ὡς δὲ διεβοήθη ταῦτα, πολλὴ σπουδὴ καὶ 144
παράταξις ἐγίνετο τῶν τε δημοτικῶν καὶ τῶν πατρικίων· τῶν μὲν ὡς τιμωρησομένων τὸν αὐθαδέστατον,

6 ἐξηκὼς A C mg ἐξηλωκὼς B 12 ἀγορῶν A B a ἀγ . ρῶν Bb 17 ὀκτὼ ἡμέρας c. Casaubonus 21 διεξελθόντες c. Kiessling

τῶν δ' ἵνα μὴ γένοιτο ὑποχείριος τοῖς ἐχθροῖς ὡς ὑπὲρ
τῆς ἀριστοκρατίας ἀγωνιζόμενος. ἐδόκει δὲ πᾶσα κιν-
δυνεύεσθαι ἡ τοῦ βίου καὶ τῆς ἐλευθερίας δικαίωσις
ἐν τῷ τότε ἀγῶνι ἀμφοτέροις. ἐπιστάσης δὲ τῆς τρί-
της ἀγορᾶς ὁ μὲν ἐκ τῶν ἀγρῶν ὄχλος, ὅσος οὔπω
πρότερον, συνεληλυθὼς εἰς τὴν πόλιν ἕωθεν εὐθὺς
κατεῖχε τὴν ἀγοράν· οἱ δὲ δήμαρχοι συνεκάλουν τὸ
πλῆθος ἐπὶ τὴν φυλέτιν ἐκκλησίαν, χωρία τῆς ἀγορᾶς
περισχοινίσαντες, ἐν οἷς ἔμελλον αἱ φυλαὶ στήσεσθαι
καθ' αὑτάς. καὶ τότε πρῶτον ἐγένετο Ῥωμαίοις ἐκ- 2
κλησία κατ' ἀνδρὸς ψηφοφόρος [ἡ φυλετική] πολλὰ [δὲ]
ἐναντιουμένων τῶν πατρικίων, ἵνα μὴ τοῦτο γένηται,
καὶ τὴν λοχῖτιν ἀξιούντων συνάγειν ἐκκλησίαν, ὥσπερ
1449 αὐτοῖς πάτριον ἦν. ἐν γὰρ τοῖς πρότερον χρόνοις, ὅτε
μέλλοι ψῆφον ἐπιφέρειν ὁ δῆμος ὑπὲρ ὁτουδήτινος ὧν
ἐπιτρέψειεν ἡ βουλή, ἐκάλουν μὲν οἱ ὕπατοι τὴν λοχῖτιν
ἐκκλησίαν, ἱερὰ πρότερον ἐπιτελέσαντες, ἃ νόμος αὐ-
τοῖς ἐστι, καὶ μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου τινὰ ἐξ
αὐτῶν ἔτι γίνεται. συνῄει δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὸ πρὸ 3
τῆς πόλεως Ἄρειον πεδίον ὑπό τε λοχαγοῖς καὶ ση-
μείοις τεταγμένον ὥσπερ ἐν πολέμῳ, ἐπέφερον δὲ τὴν
ψῆφον οὐχ ἅπαντες ἀναλαβόντες, ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἰδίους
ἕκαστοι λόχους, ὁπότε κληθεῖεν ὑπὸ τῶν ὑπάτων. ὄν-
των δὲ τῶν συμπάντων τριῶν καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν

1 ὡς] ὁ c. Sylburg 6 ἕωθεν ἔτι O ἕωθεν εὐθὺς c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 551 9 ἐν αἷς O corr. Hudson 10 κατ' αὐτὰς corr. Sylburg 11 * ἡ φυλετική delevi | δὲ ἐναντιουμένων O διεναντιουμένων c. Sintenis Em. Dion. III 13 δὴ ἐναντιουμένων Cobet Obs. p. 147 δὲ del. Kayser Ann. phil. p. 815 15 ὁ om. B 16 ἐπιτρέψει B 19 συν⟨ῄει⟩ B 22 οὐχ ἅμα πάντες ἀναλαβόντες Sintenis l. l. οὐχ ἅπαντες ἅμα ἀναλ. Kiessling ἅμα ἀναλαμβάνοντες Hertlein Hermes X 416

λόχων καὶ τούτων εἰς ἓξ διῃρημένων συμμορίας πρώτη
μὲν ἐκαλεῖτο συμμορία καὶ τὴν ψῆφον ἐπέφερεν ἡ τῶν
ἐχόντων τὸ μέγιστον τίμημα τῆς οὐσίας καὶ τὴν πρώ-
την λαμβανόντων τάξιν ἐν πολέμοις· ἐν οἷς ἦσαν ἱπ-
πέων μὲν ὀκτωκαίδεκα λόχοι, πεζῶν δ' ὀγδοήκοντα.
4 δευτέρα δ' ἐψηφοφόρει συμμορία τῶν ὑποδεεστέρων
τοῖς βίοις καὶ τὴν ὑποβεβηκυῖαν τάξιν ἐν ταῖς μάχαις
[μαχομένων] καὶ ὁπλισμὸν οὐ τὸν αὐτὸν ἐχόντων τοῖς 145
πρωτοστάταις, ἀλλ' ἐλάττονα· τοῦτο δὲ τὸ πλῆθος εἰς
εἴκοσι λόχους συντεταγμένον ἦν, προσέκειντο δ' αὐ-
τοῖς δύο ἶλαι τεκτόνων καὶ χαλκοτύπων καὶ ὅσοι ἄλλοι
πολεμικῶν ἔργων ἦσαν χειροτέχναι. οἱ δ' ἐν τῇ τρίτῃ
συμμορίᾳ καλούμενοι λόχους μὲν ἐξεπλήρουν εἴκοσι,
τίμημα δ' εἶχον ἔλαττον τῶν δευτέρων καὶ τάξιν τὴν
ἐπ' ἐκείνοις [ἐλάττονα,] καὶ ὅπλα οὐκ ἴσα τοῖς πρὸ
5 αὐτῶν ἔφερον. οἱ δὲ μετὰ τούτους καλούμενοι τίμημά
τ' οὐσίας ἔλαττον εἶχον καὶ τάξιν ἐν πολέμῳ τὴν ἀσφα-
λεστέραν ἐλάμβανον καὶ ὁπλισμὸν εὐσταλέστερον εἶχον·
διῄρηντο δ' εἰς εἴκοσι καὶ οὗτοι λόχους· συνετάττοντο
δὲ καὶ τούτοις δύο λόχοι βυκανιστῶν καὶ σαλπιστῶν.
πέμπτη δ' ἐκαλεῖτο συμμορία τῶν ὀλίγου πάνυ τετιμη-
μένων ἀργυρίου, ὅπλα δ' ἦν αὐτῶν σαυνία καὶ σφεν-
δόναι· οὗτοι τάξιν οὐκ εἶχον ἐν φάλαγγι, ἀλλὰ ψιλοὶ 1451
καὶ κοῦφοι συνεστρατεύοντο τοῖς ὁπλίταις εἰς τριάκοντα
6 λόχους διῃρημένοι. οἱ δ' ἀπορώτατοι τῶν πολιτῶν οὐκ

7 ἐν ταῖς μάχαις μαχομένων O ἐν τ. μ. del. Grimm, μαχομένων del. Reiske vel λαχόντων scribendum esse censet, τασσομένων Sylburg 11 * φυλαὶ O λόχοι Portus ἶλαι ego 15 ἐκείνοις ἐλάττονα καὶ O ἐ⟨λ⟩αττον⟨α⟩ B del. Hudson 19 verba εἰς — δὲ add. Bbmg 20 βυκανιτῶν A βυκαν⟨ισ⟩τ⟨ω⟩ν B | σαλπι.στῶν B

ἐλάττους τῶν ἄλλων ἁπάντων ὄντες ἔσχατοι τὴν ψῆφον
ἀνελάμβανον, ἕνα μόνον ἔχοντες λόχον· οὗτοι στρα-
τειῶν τ' ἦσαν ἐλεύθεροι τῶν ἐκ καταλόγου καὶ εἰσφο-
ρῶν τῶν κατὰ τιμήματα γινομένων ἀτελεῖς καὶ δι'
ἄμφω ταῦτ' ἐν ταῖς ψηφοφορίαις ἀτιμότατοι. εἰ μὲν 7
οὖν ἐπὶ τῶν πρώτων λόχων, οὓς οἵ θ' ἱππεῖς ἐξεπλή-
ρουν καὶ τῶν πεζῶν οἱ τὴν πρώτην τάξιν ἐν τοῖς πο-
λέμοις λαμβάνοντες, ταὐτὸ φρονήσαιεν ἑπτὰ καὶ ἐνενή-
1452 κοντα λόχοι, τέλος εἶχεν ἡ ψηφοφορία, καὶ οὐκέτι τοῖς
λοιποῖς ἓξ καὶ ἐνενήκοντα λόχοις ἀνεδίδοτο ἡ ψῆφος·
εἰ δὲ μὴ τοῦτο γένοιτο, ἡ δευτέρα συμμορία τῶν δύο
καὶ εἴκοσι λόχων ἐκαλεῖτο, καὶ ἡ τρίτη· καὶ τοῦτο
συνέβαινεν, ἕως οὗ ταὐτὸ φρονήσωσιν ἑπτὰ καὶ ἐνενή-
κοντα λόχοι. καὶ τὰ μὲν πολλὰ τῶν ἀγωνισμάτων ἐπὶ 8
τῶν πρώτων κλήσεων τέλος ἐλάμβανεν, ὥστε μηδὲν
ἔτι δεῖν τῶν ἐσχάτων. σπανίως δέ που πρᾶγμα οὕτως
ἐνδοιαζόμενον ἐνέπιπτεν, ὥστε μέχρι τῆς ἐσχάτης ψή-
φου τῆς τῶν ἀπορωτάτων προελθεῖν· καὶ ἦν ὥσπερ
τέρας τοῦτο σχισθέντων δίχα τῶν προτέρων δύο καὶ
ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν λόχων τὴν τελευταίαν ψῆφον
ἐπενεχθεῖσαν ἐκείναις αἰτίαν γενέσθαι τῆς ἐπὶ θάτερα
ῥοπῆς. οἱ μὲν οὖν συναγωνιζόμενοι Μαρκίῳ ταύτην 9
ἠξίουν καλεῖν τὴν ἀπὸ τῶν τιμημάτων ἐκκλησίαν ὑπο-
λαμβάνοντες τάχα μὲν ἐπὶ τῆς πρώτης κλήσεως ὑπὸ
τῶν ὀκτὼ καὶ ἐνενήκοντα λόχων ἀπολυθήσεσθαι τὸν

1 ἔσχατον AB 2 στρατιῶται AB στρατειῶν τε c. Portus et Sylburg 6 οὖν οἱ ἐπὶ A 8 * τὸ αὐτὸ O | φρονήσαιεν O φρονήσειαν Kiessling 11 μὴ τοῦτο] μετὰ τούτων A μετὰ τοῦτο B corr. Hudson 13 ἕως οὗ cf. Fr. Krebs Praepositionsadv. II p. 15. 16 19 πέρας O τέρας Cmg cf. IV 20, 5 23 καλεῖν om. A 24 ἀπὸ τῆς O ἐπὶ τῆς Kiessling

ἄνδρα, εἰ δὲ μή γ' ὑπὸ τῆς δευτέρας ἢ τρίτης. οἱ δὲ 145
δήμαρχοι ταῦθ' ὑφορώμενοι καὶ αὐτοὶ τὴν φυλετικὴν ἐκκλησίαν ᾤοντο δεῖν συνάγειν καὶ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνην ποιῆσαι κυρίαν, ἵνα μήθ' οἱ πένητες τῶν πλουσίων μειονεκτῶσι μήθ' οἱ ψιλοὶ τῶν ὁπλιτῶν ἀτιμοτέραν χώραν ἔχωσι, μήτ' ἀπερριμμένον εἰς τὰς ἐσχάτας κλήσεις τὸ δημοτικὸν πλῆθος ἀποκλείηται τῶν ἴσων, ἰσόψηφοι δὲ καὶ ὁμότιμοι πάντες ἀλλήλοις γενόμενοι μιᾷ
10 κλήσει τὴν ψῆφον ἐπενέγκωσι κατὰ φυλάς. καὶ ἐδόκουν δικαιότερα οὗτοι τῶν ἑτέρων ἀξιοῦν δημοτικὸν οἰόμενοι δεῖν, ἀλλ' οὐκ ὀλιγαρχικὸν εἶναι τὸ τοῦ δήμου δικαστήριον, καὶ τὴν περὶ τῶν ἀδικούντων τὸ κοινὸν διάγνωσιν ἁπάντων εἶναι κοινήν.

LX. Συγχωρηθέντος δ' αὐτοῖς καὶ τούτου μόγις ὑπὸ τῶν πατρικίων, ἐπειδὴ τὴν δίκην ἐχρῆν λέγεσθαι, πρῶτος ἀνέβη Μηνύκιος, ἅτερος τῶν ὑπάτων, καὶ ἔλεξεν οὓς ἐπέστειλεν αὐτῷ λόγους ἡ βουλή· πρῶτον μὲν ἁπάσας τὰς εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκων, ὅσας ἦν εἰληφὼς ὁ δῆμος παρὰ τῶν πατρικίων, ἔπειτ' ἀξιῶν ἀντὶ 145
πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων μίαν ἀποδοθῆναι παρὰ τοῦ δήμου δεομένοις σφίσιν ἀναγκαίαν χάριν ἐπὶ τῷ κοινῷ
2 τῆς πόλεως ἀγαθῷ. πρὸς δὲ τούτοις ἐπαινῶν μὲν ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην, καὶ ὅσης εὐδαιμονίας ἑκάτερον τούτων αἴτιόν ἐστι ταῖς πόλεσιν ἐπιλεγόμενος, κατηγορῶν

1 ὑπὸ τῆς O corr. Hertlein Hermes X 416 3 ᾤοντο δεῖν συνάγειν A ᾠ. συνάγειν δεῖν R 5 φυλετικοὶ O ψιλοὶ Sylburg 6 ἀπεριμμένον B 7 ἴσων ψήφων O praeter B 10 αὐτοὶ O οὗτοι Kiessling del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 815 15 λέγεσθαι] γενέσθαι c. Kiessling 17 ἐπέστειλαν A | λόχους A 20 ἀνταποδοθῆναι c. Kiessling 21 χρείαν O χάριν c. Sintenis Em. Dion. I 27

δὲ διχοστασίας καὶ πολέμων ἐμφυλίων, ἐξ ὧν πόλεις
αὐτάνδρους ἀπέφαινεν ἀνῃρῆσθαι καὶ ἔθνη ὅλα διολω-
λέναι· παρακαλῶν δὲ μὴ τὰ χείρω αἱρεῖσθαι πρὸ τῶν
κρειττόνων ὀργῇ ἐπιτρέψαντας, ἀλλ' ἐκ λογισμοῦ σώ-
φρονος τὰ μέλλοντα δρᾶν, μηδὲ τοῖς κακίστοις τῶν
πολιτῶν χρῆσθαι συμβούλοις περὶ τῶν μεγίστων βου-
λευομένους, ἀλλὰ τοῖς κρατίστοις σφίσιν εἶναι δοκοῦσιν,
ὑφ' ὧν ᾔδεσαν⟨ἐν εἰρήνῃ τε καὶ κατὰ πολέμους⟩πολλὰ
ὠφελημένην τὴν πατρίδα, οἷς οὐκ ἂν δικαιώσωσιν ὡς
μεταβεβλημένοις τὴν φύσιν ἀπιστεῖν. ἓν δὲ κεφάλαιον 3
ἦν ἁπάντων τῶν λόγων, μηδεμίαν αὐτοὺς ἐπενεγκεῖν
1455 κατὰ τοῦ Μαρκίου ψῆφον, ἀλλὰ μάλιστα μὲν δι' αὐτὸν
ἀφεῖναι τῆς δίκης τὸν ἄνδρα ἀναμιμνησκομένους, οἷος
εἰς τὰ κοινὰ ἐγένετο καὶ ὅσους κατώρθωσεν ὑπὲρ τῆς
κοινῆς ἐλευθερίας τε καὶ ἡγεμονίας πολέμους, καὶ ὡς
οὔτε ὅσια οὔτε δίκαια οὔτε προσήκοντα σφίσι ποιήσουσι,
λόγων μὲν αὐτῷ μνησικακοῦντες φαύλων, ἔργων δ'
ἀχαριστοῦντες καλῶν. εἶναι δὲ καὶ τὸν καιρὸν τῆς 4
ἀφέσεως καλόν, ὅτε γ' αὐτὸς ἥκει παρέχων τὸ σῶμα
τοῖς διαφόροις καὶ στέρξων, ὅ τι ἂν ἐκεῖνοι περὶ αὐτοῦ
διαγνῶσιν. εἰ δ' οὐχ οἷοί τέ εἰσι διαλύσασθαι πρὸς
ἐκεῖνον, ἀλλὰ χαλεπῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἔχουσιν, ἐνθυ-
μηθέντας, ὅτι ἡ βουλὴ δεησομένη περὶ αὐτοῦ πάρεισιν,
ἄνδρες οἱ κράτιστοι τῆς πόλεως τριακόσιοι, παθεῖν τι
καὶ ἐπικλασθῆναι τὰς γνώμας, καὶ μὴ δι' ἑνὸς ἐχθροῦ
τιμωρίαν τοσούτων δέησιν ἀπώσασθαι φίλων, ἀλλὰ

5 προορᾶν c. Kiessling ὁρᾶν del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 811 9 δικαίως Ba δικαιώσωσιν ABb ὥστε οὐκ ἂν δικαίως — ἀπιστεῖν c. Kiessling οἷς οὐκ ἂν δικαίως — ἀπιστοῖεν Cobet Obs. p. 149 12 δι' αὐτὸν Ba δι' αὐτῶν ABb 14 ὅσας A

πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν χάριτι δίκην ἀνδρὸς ἑνὸς
5 ὑπεριδεῖν. Ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν τε- 14
λευταῖον ἐκεῖνον ἐπέθηκε τὸν λόγον, ὅτι ψήφου μὲν ἐπαχθείσης, ἐὰν ἀπολύσωσι τὸν ἄνδρα, διὰ τὸ μηδὲν ἀδικεῖσθαι τὸν δῆμον ὑπ' αὐτοῦ δόξουσιν ἀφεικέναι· ἐὰν δὲ κωλύσωσιν ἐπιτελεσθῆναι τὴν δίκην τοῖς δεομένοις ὑπὲρ αὐτοῦ φανήσονται κεχαρισμένοι.

LXI. Παυσαμένου δὲ τοῦ Μηνυκίου παρελθὼν ὁ δήμαρχος Σικίννιος οὔτ' αὐτὸς ἔφη προδώσειν τὴν ἐλευθερίαν τῶν δημοτῶν οὔτε τοῖς προδιδοῦσιν ἐπιτρέψειν ἑκών, ἀλλ' εἰ τῷ ὄντι παρέχουσιν οἱ πατρίκιοι τὸν ἄνδρα ἐπὶ δίκην τοῖς δημοτικοῖς, ἀναδώσειν περὶ αὐτοῦ ψῆφον, ἄλλο δὲ ποιήσειν παρὰ ταῦτ' οὐδέν.
2 μετὰ ταῦτα παρελθὼν ὁ Μηνύκιος εἶπεν· Ἐπειδὴ πάντως, ὦ δήμαρχοι, ψῆφον ἐπενεχθῆναι περὶ τοῦ ἀνδρὸς προθυμεῖσθε, μηθὲν ἔξω τοῦ ἐγκλήματος κατηγορεῖτε· ἀλλ' ἐπειδὴ τυραννίδι αὐτὸν ἐπιχειρεῖν εἰσηγγείλατε, τοῦτο διδάσκετε καὶ περὶ τούτου τὰς πίστεις φέρετε. 14
λόγων δ', ὧν αὐτὸν αἰτιᾶσθε κατὰ τοῦ δήμου πρὸς τὴν βουλὴν εἰπεῖν, μήτε μέμνησθε μήτε κατηγορεῖτε. ἀφεῖσθαι γὰρ αὐτὸν ἐψηφίσατο ταύτης τῆς αἰτίας τὸ συνέδριον, καὶ ἐπὶ ῥητοῖς ἥκειν εἰς τὸν δῆμον ἐδικαίωσε.
3 καὶ μετὰ τοῦτ' ἀνέγνω τὸ προβούλευμα. ὁ μὲν δὴ ταῦτ' εἰπών τε καὶ ἐπιμαρτυράμενος κατέβη. τῶν δὲ δημάρχων πρῶτος μὲν διέθετο τὴν κατηγορίαν Σικίν-

1 *δίκην* O *ἀδίκημ'* c. Kiessling 2 *τὰ παραπλήσια* c. Kiessling 4 *ἐπαχθείσης* O *ἐπενεχθείσης* Kiessling, sed nihil adnotavit 11 *παρέχουσιν* Bb supra lin. script. 16 post *κατηγορεῖτε* sequuntur verba *ἀφεῖσθαι — τὸν δῆμον*, quod oculi aberrarunt A cf. Ritschl opusc. phil. I 485 19 *λόγων δὲ αὐτὸν ὧν* A 22 *ἐδικαίωσε* B *ἐπιδικαιῶσαι* A 25 *Σικίνιος* B

νιος ἐκ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ παρασκευῆς, πάνθ' ὅσα
πράττων ἢ λέγων ὁ ἀνὴρ κατὰ τοῦ δήμου διετέλεσεν
εἰς κατασκευὴν τυραννίδος ἀναφέρων· ἔπειτα μετ' ἐκεῖ-
νον οἱ δυνατώτατοι τῶν δημάρχων εἰπεῖν.

LXII. Ὡς δὲ παρέλαβεν ὁ Μάρκιος τὸν λόγον,
ἀρξάμενος ἄνωθεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας διῆλθεν,
ὅσας ἐστρατευμένος ἦν ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας, καὶ
ὅσους εἰληφὼς ἐπινικίους παρὰ τῶν στρατηγῶν στεφά-
νους πολεμίων τε τοὺς ληφθέντας αἰχμαλώτους ὑπ'
1458 αὐτοῦ καὶ πολιτῶν τοὺς διασωθέντας ἐν τοῖς ἀγῶσι·
καὶ παρ' ἕκαστον τῶν λεγομένων τά τ' ἀριστεῖα ἐπ-
εδείκνυτο καὶ τοὺς στρατηγοὺς μάρτυρας παρείχετο καὶ
τῶν πολιτῶν τοὺς διασωθέντας ἐξ ὀνόματος ἐκάλει.
οἱ δὲ παρῆσαν ὀλοφυρόμενοι καὶ δεόμενοι τῶν πολι- 2
τῶν, μὴ τὸν αἴτιον σφίσι τῆς σωτηρίας ὡς πολέμιον
ἀπολέσαι, μίαν τ' ἀντὶ πολλῶν ψυχὴν αἰτούμενοι καὶ
παραδιδόντες ἑαυτοὺς ἀντ' ἐκείνου χρῆσθαι, ὅ τι βού-
λονται. ἦσαν δ' οἱ πλείους αὐτῶν ἐκ τοῦ δημοτικοῦ
γένους καὶ πολλὰ τῷ κοινῷ χρήσιμοι· ὧν τάς τ' ὄψεις
καὶ τὰς δεήσεις δι' αἰσχύνης ὁ δῆμος λαμβάνων εἰς
οἴκτους καὶ δάκρυα ἐτράπετο. ὡς δὲ καὶ τὴν ἐσθῆτα 3
ὁ Μάρκιος περιρρηξάμενος ἐπεδείξατο τὰ στέρνα τραυ-
μάτων μεστὰ καὶ πᾶν [τὸ] ἄλλο μέρος τοῦ σώματος
ἀνάπλεων τῶν πληγῶν, καὶ ἐπύθετο, εἰ τῶν αὐτῶν
1459 ἀνθρώπων ἔργα εἶναι νομίζουσι σώζειν μὲν ἐκ τῶν
πολέμων τοὺς πολίτας, ἀπολλύναι δὲ τοὺς σωθέντας
ἐν εἰρήνῃ· καὶ εἰ τυραννίδα κατασκευαζόμενός τις τὸ
δημοτικὸν ἐλαύνει μέρος ἐκ πόλεως, ὑφ' οὗ μάλιστ'

13 σωθέντας B 23 τὸ del. Reiske 27 τις om. B

αὔξεταί τε καὶ τρέφεται τυραννίς· ἔτι δ' αὐτοῦ λέγοντος
ὅσον μὲν ἦν τοῦ δημοτικοῦ μέρους ἐπιεικὲς καὶ φιλό-
χρηστον ἀπολύειν ἐβόα τὸν ἄνδρα, καὶ δι' αἰσχύνης
ἐλάμβανεν, εἰ καὶ δίκην ὑπεῖχε τὴν ἀρχὴν περὶ τοιαύ-
της αἰτίας ἀνὴρ τοσαυτάκις ὑπεριδὼν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς
4 ἕνεκα τῆς ἁπάντων φυλακῆς. ὅσοι δ' ἦσαν φύσει βά-
σκανοι καὶ μισόχρηστοι καὶ πρὸς πᾶσαν εὐκίνητοι στά-
σιν, ἤχθοντο μὲν ἀπολύειν τὸν ἄνδρα μέλλοντες, οὐκ
εἶχον δ', ὅ τι ἂν ἄλλο ποιῶσι διὰ τὸ μηδεμίαν εὑρί-
σκειν ἀφορμὴν τυραννίδος ἐπιθέσεως φαινομένην, ὑπὲρ
ἧς τὰς ψήφους ἀνειλήφεσαν.

LXIII. Τοῦτο καταμαθὼν ὁ Δέκιος ἐκεῖνος, ὁ καὶ 1460
τοὺς ἐν τῇ βουλῇ ποιησάμενος λόγους καὶ τὸ προβού-
λευμα περὶ τῆς δίκης γραφῆναι παρασκευάσας, ἀνέστη
καὶ σιωπὴν γενέσθαι κελεύσας ἔλεξεν· Ἐπειδή, ὦ δη-
μόται, τῶν ἐν τῇ βουλῇ λεχθέντων ὑπὸ Μαρκίου λό-
γων, καὶ τῶν διὰ τούτους ἀκολουθησάντων ἔργων
βιαίων τε καὶ ὑπερηφάνων ἀπολύουσιν αὐτὸν οἱ πα-
τρίκιοι καὶ οὐδ' ἡμῖν ἐπιτρέπουσι κατηγορεῖν, ἀκούσατε,
οἷον ὑμῖν ἔργον ἕτερον ἔξω τῶν λόγων ὁ γενναῖος
οὗτος ἀνὴρ τυγχάνει διαπεπραγμένος, ὡς αὔθαδες καὶ
τυραννικόν, καὶ οἷον ὑμῶν κατέλυσε νόμον αὐτὸς ἰδιώ-
2 της ὢν μάθετε. ἴστε δήπου πάντες, ὅτι τὰ ἐκ τῶν
πολέμων λάφυρα, ὅσων ἂν ἡμῖν ὑπάρχῃ τυχεῖν δι'
ἀρετήν, δημόσια εἶναι κελεύει ὁ νόμος, καὶ τούτων οὐχ
ὅπως τις ἰδιώτης γίνεται κύριος, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ὁ τῆς

4 τὴν om. Ba 10 ἢ ἐπιθέσεως O praeter B 17 τού-
τους] τοῦτον A 19 οὐδ' AB οὐχ Kiessling | ἀκούσατε οἷον
ἕτερον ἡμῖν ἔργον ἔξω τοῦτ' ἐστὶν ἀπολογίας ἐστερημένον τῶν
λόγων A

δυνάμεως ἡγεμών· ὁ δὲ ταμίας αὐτὰ παραλαβὼν ἀπεμ-
1461πολᾷ καὶ εἰς τὸ δημόσιον ἀναφέρει τὰ χρήματα· καὶ
τοῦτον τὸν νόμον, ἐξ οὗ τήνδε οἰκοῦμεν τὴν πόλιν, οὐχ
ὅπως κατέλυσέ τις, ἀλλ' οὐδ' ᾐτιάσατο μὴ οὐχὶ καλῶς
ἔχειν· ἀλλ' οὗτος ὁ Μάρκιος πρῶτος καὶ μόνος ὑπερ-
ιδὼν αὐτοῦ κειμένου καὶ κυρίου ὄντος ἠξίωσε σφετερί-
σασθαι τὰ κοινὰ ἡμῶν, ὦ δημόται, λάφυρα, πέρυσι
καὶ οὐ πάλαι. ποιησαμένων γὰρ ὑμῶν καταδρομὴν 3
τῆς Ἀντιατῶν γῆς καὶ πολλὰ μὲν σώματα, πολλὰ δὲ
βοσκήματα, πολὺν δὲ σῖτον, πολλὰ δ' ἄλλα χρήματα
περιβαλομένων οὔτε τῷ ταμίᾳ ταῦτ' ἀπέδειξεν οὔτ'
αὐτὸς ἀποδόμενος εἰς τὸ δημόσιον ἀνήνεγκε τὸ ἀργύ-
ριον, ἀλλὰ διένειμε καὶ κατεχαρίσατο τοῖς ἑαυτοῦ φί-
λοις ἅπασαν τὴν λείαν· τοῦτο δὴ τυραννίδος τεκμήριον
εἶναι φημὶ τὸ ἔργον· πῶς γὰρ οὔ; ὃς τοὺς ἑαυτοῦ κό-
λακάς τε καὶ σωματοφύλακας καὶ τῆς μελλούσης τυραν-
νίδος συνεργοὺς ἐκ τῶν δημοσίων εὐηργέτει χρημάτων·
1462καὶ νόμου κατάλυσιν εἶναι φανερὰν ταύτην λέγω. δυεῖν 4
δὴ θάτερον ἀποφηνάτω παρελθὼν Μάρκιος, ἢ ὡς οὐ
διένειμε τὰ λάφυρα τοῖς ἑαυτοῦ φίλοις, ἃ ἔλαβεν ἐκ
τῆς πολεμίας, ἢ ὡς ταῦτα ποιῶν οὐ καταλύει τοὺς
νόμους· ὧν οὐδέτερον ἕξει πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. αὐτοὶ
γὰρ ἀμφότερα ἴστε, καὶ τὸν νόμον καὶ τὸ ἔργον, καὶ
οὐκ ἔνεσθ' ὑμῖν ἀποψηφισαμένοις αὐτοῦ τὰ δίκαια καὶ

1 ἀπεμπολεῖ O ἀπεμπολ<εῖ> B corr. Kiessling 5 οὗτος μὲν οὖν ὁ Μάρκιος c. Kiessling ἀλλ' οὗτος ὁ Μ. πρῶτος καὶ μόνος Kayser Ann. phil. 1868 p. 815 6 ὄντος μόνος A ὄντος πρῶτος καὶ μόνος B 8 ὑμῶν] αὐτῶν A 11 περιβαλλομένων B | ταῦθ' ὑπέδειξεν Bb 17 ἐκ add. B | εὐεργετεῖ B | χρημάτων τε καὶ A 19 ἀπεφήνατο Ba 24 καὶ [τὰ] εὔορκα Cobet Obs. p. 147

τὰ εὔορκα δοκεῖν ἐγνωκέναι. ἐάσας δὴ τοὺς στεφάνους καὶ τὰ ἀριστεῖα καὶ τὰ τραύματα καὶ τὴν ἄλλην τερατείαν πρὸς ταῦτα λέγε, ὦ Μάρκιε· παραδίδωμι γὰρ ἤδη σοὶ τὸν λόγον.

LXIIII. Τοῦτο τὸ κατηγόρημα πολλὴν ἐποίησε τὴν ἐπὶ θάτερα μεταβολήν. οἱ μὲν γὰρ ἐπιεικέστεροί τε καὶ σπουδάζοντες ὑπὲρ ἀφέσεως τοῦ ἀνδρὸς μαλακώτεροι τούτων ἀκούσαντες ἐγένοντο, τὸ δὲ κακόηθες ἅπαν, ὃ τοῦ δήμου πλεῖστον μέρος ἦν, ἐκ παντὸς ἀπολέσαι τὸν ἄνδρα δήπου προθυμούμενον, ἔτι μᾶλλον εἰς ταῦτ' ἐπερρώσθη μεγάλης ἀφορμῆς καὶ φανερᾶς 14
2 λαβόμενον. ἦν γὰρ ἀληθὴς ἡ τῶν λαφύρων διάδοσις, οὐ μὴν ἐκ προαιρέσεώς γε πονηρᾶς καὶ ἐπὶ κατασκευῇ τυραννίδος, ὡς ὁ Δέκιος ᾐτιᾶτο, γενομένη, ἀλλ' ἀπὸ παντὸς τοῦ βελτίστου καὶ ἐπανορθώσεως ἕνεκα τῶν κατεχόντων τὰ κοινὰ κακῶν. στασιάζοντος γὰρ ἔτι καὶ διεστηκότος ἀπὸ τῶν πατρικίων τοῦ πλήθους τότε καταφρονήσαντες οἱ πολέμιοι καταδρομὰς τῆς χώρας ἐποιοῦντο καὶ λεηλασίας συνεχεῖς· καὶ ὁπότε δόξειε τῇ βουλῇ τὴν κωλύσουσαν ταῦτα δύναμιν ἐξελθεῖν, οὐδεὶς ἐξῄει τῶν δημοτῶν, ἀλλ' ἐπέχαιρόν τε καὶ περιεώρων τὰ γινόμενα· ἡ δὲ τῶν πατρικίων χεὶρ οὐκ ἦν καθ'
3 ἑαυτὴν ἀξιόμαχος. τοῦτο καταμαθὼν ὁ Μάρκιος ὑπέσχετο τοῖς ὑπάτοις, ἐὰν ἐπιτρέψωσιν αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν, στρατιὰν ἄξειν ἑκούσιον ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ δίκην λήψεσθαι παρ' αὐτῶν ἐν τάχει. λαβὼν δὲ τὴν ἐξουσίαν συνεκάλει τούς τε πελάτας καὶ τοὺς φί-

4 τὸν λόγον τοῦτον τοῦτο τὸ AC 14 γινομένη B 22 αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν Kiessling 25 στρατ⟨ι⟩αν B et saepe | ἄξειν O ἐξάγειν (!) Kiessling | πολέμους A

1464 λους καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν οἷς ἦν βουλομένοις ἀπο-
λαῦσαί τι τῆς τοῦ στρατηγοῦ τύχης κατὰ τὰ πολέμια
καὶ ἀρετῆς. ὡς δ' αὐτῷ χεὶρ ἀξιόμαχος ἐδόκει συν-
εληλυθέναι, προῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους οὐθέν πω
προειδότας. ἐμβαλὼν δ' εἰς χώραν πολλῶν ἀγαθῶν 4
μεστὴν γενόμενος ἀφθόνου λείας κύριος ἐφῆκε τοῖς
στρατιώταις ἅπαντα τὰ ληφθέντα διανείμασθαι, ἵν' οἱ
μὲν συναράμενοι τοῦ ἔργου τὸν τῶν πόνων καρπὸν
κομισάμενοι προθύμως ἐπὶ τὰς ἄλλας στρατείας ἀπαν-
τῶσιν· οἱ δ' ἀποκνήσαντες ἐνθυμηθέντες, ὅσων ἀγαθῶν
αὐτοῖς ἐξὸν μεταλαβεῖν, διὰ τὸ στασιάζειν ἀπεκωλύθη-
σαν εἰς τὰς λοιπὰς ἐξόδους γένωνται φρονιμώτεροι.
διάνοια μὲν τοῦ ἀνδρὸς ἥδε ἐγένετο περὶ τὸ ἔργον· 5
χόλῳ δ' ὑπούλῳ καὶ φθόνῳ δυσμενῶν αὐτὴ καθ' αὐ-
τὴν ἡ πρᾶξις ἐξεταζομένη δημαγωγία τις ἐφαίνετο εἶ-
1465 ναι καὶ δεκασμὸς τυραννικός. ὥστε βοῆς καὶ θορύβου
πᾶσα ἦν ἀνάπλεως ἡ ἀγορά, καὶ οὔθ' ὁ Μάρκιος πρὸς
ταῦτ' εἶχεν, ὅ τι ἀπολογήσαιτο, οὔθ' ὁ ὕπατος οὔτ'
ἄλλος οὐδείς, οἷα δὴ παραδόξου καὶ ἀπροσδοκήτου
φανείσης ἐπὶ σφίσι τῆς αἰτίας. ἐπειδὴ δ' οὐδεὶς οὐ- 6
κέτι ἀπελογεῖτο, ἀνέδωκαν οἱ δήμαρχοι τὴν ψῆφον ταῖς
φυλαῖς τίμημα ἐπιγράψαντες τῇ δίκῃ φυγὴν ἀίδιον,
κατὰ δέος, οἶμαι, τοῦ μὴ ἂν ἁλῶναι τὸν ἄνδρα θανά-
του [αὐτῷ τιμησάντων]. ὡς δ' ἐπεψήφισαν ἅπαντες,

9 στρατείας corr. ex στρατιὰς B 11 στασιάζον O στα-σιάζειν c. Cobet Obs. p. 149 14 ὄχλῳ O χόλῳ Kiessling 18 ὁ om. B 19 οἷα — οὐδεὶς in mge add. Ba | περιδόξου B 20 ἐπιφανείσης σφίσι Reiske 23 θανάτῳ αὐτὸν A 24 τι-μήσαντες O τιμησάντων c. Reiske τιμηθέντος Cobet Obs. p. 150 αὐτῷ τιμήσαντες uncis seclusi, cum ad τίμημα ἐπιγράψαντες adscripta ea esse pro explorato haberem

διαριθμουμένων τῶν ψήφων οὐ μέγα τὸ διάλλαγμα ἐφάνη. μιᾶς γὰρ καὶ εἴκοσι τότε φυλῶν οὐσῶν, οἷς ἡ 14 ψῆφος ἀνεδόθη, τὰς ἀπολυούσας φυλὰς ἔσχεν ὁ Μάρκιος ἐννέα· ὥστ' εἰ δύο προσῆλθον αὐτῷ φυλαί, διὰ 14 τὴν ἰσοψηφίαν ἀπελέλυτ' ἄν, ὥσπερ ὁ νόμος ἠξίου.

LXV. Αὕτη πρώτη κατ' ἀνδρὸς πατρικίου πρόσκλησις εἰς τὸν δῆμον ἐγένετο ἐπὶ δίκῃ. καὶ ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου τοῖς ὕστερον λαμβάνουσι τὴν τοῦ δήμου προστασίαν ἔθος κατέστη καλεῖν οὓς δόξειε τῶν πολιτῶν δίκην ὑφέξοντας ἐπὶ τοῦ δήμου· καὶ ἐνθένδε ἀρξάμενος ὁ δῆμος ἤρθη μέγας, ἡ δ' ἀριστοκρατία πολλὰ τοῦ ἀρχαίου ἀξιώματος ἀπέβαλε βουλῆς τε μετέχειν ἐπιτρέπουσα τοῖς δημοτικοῖς καὶ ἀρχὰς μετιέναι 146 συγχωροῦσα ἱερῶν τε προστασίας λαμβάνειν οὐ κωλύουσα καὶ ὅσα ἄλλα τιμιώτατα ἦν καὶ ἴδια τῶν πατρικίων μόνων ἅπασι κοινωσαμένη, τὰ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τε καὶ ἄκουσα, τὰ δ' ἐκ προνοίας τε καὶ σοφίας, ὑπὲρ
2 ὧν κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρὸν ἐρῶ. τοῦτο μέντοι τὸ ἔθος, [λέγω δὲ] τὸ καλεῖσθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει δυναστεύοντας ἐπὶ δίκην, ἧς ὁ δῆμος ἐγίνετο κύριος, πολλὰς ἂν παράσχοι λόγων ἀφορμὰς τοῖς ἐπαινεῖν αὐτὸ βουλομένοις ἢ ψέγειν. πολλοὶ μὲν γὰρ ἤδη καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες οὐκ ἄξια τῆς ἀρετῆς ἔπαθον, αἰσχρῶς καὶ κακῶς τὰς ψυχὰς ὑπὸ τῶν δημάρχων ἀφαιρεθέντες· πολλοὶ δ' αὐθάδεις καὶ τυραννικοὶ τοὺς τρόπους λόγον

2 de tribuum numero falso a Dionysio relato cf. Mommsenum de Tribubus p. 9 et Schweglerum Hist. Rom. II p. 352 5 ἀπελύετ' O ἀπελέλυτ' Cobet Obs. p. 150 6 πρόκλησις O corr. Reiske 7 καὶ add. B 10 ὑπὸ O ἐπὶ Kiessling 14 μεταλαμβάνειν c. Kiessling 19 λέγω δὲ om. O praeter B 20 ἐγίνετο τότε κύριος Kiessling 25 τοῖς τρόποις O corr. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 547

ἀναγκασθέντες ὑποσχεῖν τοῦ βίου καὶ τῶν ἐπιτηδευ-
μάτων δίκας τὰς προσηκούσας ἔδοσαν. ὁπότε μὲν οὖν 3
ἀπὸ τοῦ κρατίστου γένοιντο αἱ διαγνώσεις, καὶ καθαι-
ρεθείη τὰ τῶν μεγάλων αὐχήματα σὺν δίκῃ, μέγα τι
καὶ θαυμαστὸν ἐφαίνετο εἶναι χρῆμα καὶ ὑπὸ πάντων
1469 ἐπῃνεῖτο, ὁπότε δ' ἀρετὴ φθονηθεῖσα ἀνδρὸς τὰ κοινὰ
εὖ διοικοῦντος ἀδίκως ἀναιρεθείη, δεινόν τι τοῖς ἄλλοις
κατεφαίνετο, καὶ οἱ τοῦ ἔθους ἄρξαντες κατηγοροῦντο.
πολλάκις τε βουλευσάμενοι οἱ Ῥωμαῖοι, πότερα χρὴ
καταλῦσαι αὐτὸ ἢ φυλάττειν, οἷον παρὰ τῶν προγόνων
παρέλαβον, οὐθὲν ἐπέθηκαν τῇ βουλῇ πέρας. εἰ δὲ 4
δεῖ καὶ αὐτὸν ἀποφήνασθαι περὶ τηλικούτων πραγμά-
των γνώμην, ἐμοὶ δοκεῖ τὸ μὲν ἔθος αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ
ἐξεταζόμενον χρήσιμον εἶναι καὶ πόλει τῇ Ῥωμαίων
ἀναγκαιότατον, κρεῖττον δὲ καὶ χεῖρον γίνεσθαι παρὰ
τοὺς τῶν δημάρχων τρόπους. ὅταν μὲν γὰρ τύχωσι
τῆς ἐξουσίας ταύτης ἄνδρες δίκαιοι καὶ σώφρονες καὶ
τὰ κοινὰ ἀναγκαιότερα τῶν ἰδίων τιθέμενοι, ὁ μὲν
ἀδικῶν τὰ κοινὰ τιμωρίαν δούς, ἣν προσῆκε, πολὺ
δέος τοῖς ὅμοια παρεσκευασμένοις δρᾶν ἐνειργάσατο,
ὁ δ' ἀγαθὸς καὶ ἀπὸ τοῦ κρατίστου πρὸς τὰ κοινὰ
παριὼν οὔτε δίκην ἀσχήμονα ὑπέσχεν οὔτ' εἰς αἰτίας
ἀλλοτρίους τῶν ἐπιτηδευμάτων κατέστη. ὅταν δὲ πο- 5
1470 νηροὶ καὶ ἀκόλαστοι καὶ φιλοκερδεῖς ἄνθρωποι τηλι-
καύτης ἐξουσίας τύχωσι, τἀναντία τούτων γίνεται. ὥστ'
οὐ τὸ ἔθος ἐπανορθοῦσθαι προσῆκεν ὡς ἡμαρτημένον,
ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως ἄνδρες καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τοῦ δή-

9 οἱ om. O praeter B 12 αὐτὸν ἐμὲ O praeter BC εἰ δ' ἐμὲ δεῖ καὶ αὐτὸν Cobet Obs. p. 150 20 ἐν⟨ει⟩ργάσατο B 22 προιὼν O παριὼν Kiessling 23 ἀλλοτρίας B

μου γενήσονται προστάται καὶ μὴ τοῖς τυχοῦσι τὰ μέγιστα εἰκῇ ἐπιτραπήσεται.

LXVI. Ἡ μὲν δὴ πρώτη Ῥωμαίοις ἐμπεσοῦσα μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν βασιλέων στάσις ἔσχε τοιαύτας αἰτίας καὶ εἰς τοῦτο κατέσκηψε τὸ τέλος· ἐμήκυνα δὲ τὸν ὑπὲρ αὐτῶν λόγον τοῦ μή τινα θαυμάσαι, πῶς ὑπέμειναν οἱ πατρίκιοι τηλικαύτης ἐξουσίας ποιῆσαι τὸν δῆμον κύριον, οὔτε σφαγῆς τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν γενομένης οὔτε φυγῆς, οἷον ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐγένετο πόλεσι. ποθεῖ γὰρ ἕκαστος ἐπὶ τοῖς παραδόξοις ἀκούσμασι τὴν αἰτίαν μαθεῖν καὶ τὸ πιστὸν ἐν ταύτῃ τίθεται μόνῃ.
2 ἐλογιζόμην οὖν, ὅτι μοι πολλοῦ καὶ τοῦ παντὸς δεήσει πιστὸς εἶναι ὁ λόγος, εἰ τοσοῦτον ἔφην μόνον, ὅτι παρῆκαν οἱ πατρίκιοι τοῖς δημοτικοῖς τὴν ἑαυτῶν δυ- 147
ναστείαν, καὶ ἐξὸν αὐτοῖς ἐν ἀριστοκρατίᾳ πολιτεύεσθαι τὸν δῆμον ἐποίησαν τῶν μεγίστων κύριον, δι' ἃς δὲ συνεχωρήθη ταῦτ' αἰτίας παρέλιπον· διὰ τοῦτ' ἐπεξῆλθον ἁπάσας.
3 καὶ ἐπειδὴ οὐχ ὅπλοις ἀλλήλους βιασάμενοι καὶ προσαναγκάσαντες, ἀλλὰ λόγοις πείσαντες μεθήρμοσαν, παντὸς μάλιστ' ἀναγκαῖον ἡγησάμην εἶναι τοὺς λόγους αὐτῶν διεξελθεῖν, οἷς τότ' οἱ δυναστεύσαντες ἐν ἑκατέροις ἐχρήσαντο. θαυμάσαιμι δ' ἄν, εἴ τινες τὰς ἐν τοῖς πολέμοις πράξεις ἀκριβῶς οἴονται δεῖν ἀναγράφειν, καὶ περὶ μίαν ἔστιν ὅτε μάχην πολλοὺς ἀναλίσκουσι λόγους, τόπων τε φύσεις καὶ ὁπλισμῶν ἰδιότητας καὶ τάξεων τρόπους καὶ στρατηγῶν παρακλήσεις καὶ τἆλλα διεξιόντες ὅσα τῆς νίκης αἴτια

6 αὐτῆς c. Sylburg   13 ὁ om. B | εἰ] οὐ ABb οὐ Ba   14 παρή⟨κ⟩αν B   17 παρέλιπον μᾶλλον δὲ διὰ τοῦτο A   20 μεθηρμόσαντο c. Reiske   23 τὰς μὲν Cobet Obs. p. 151

τοῖς ἑτέροις ἐγένετο· πολιτικὰς δὲ κινήσεις καὶ στάσεις
ἀναγράφοντες οὐκ οἴονται δεῖν ἀπαγγέλλειν τοὺς λό-
1472γους, δι' ὧν αἱ παράδοξοι καὶ θαυμασταὶ πράξεις ἐπ-
ετελέσθησαν. εἰ γάρ τι καὶ ἄλλο τῆς Ῥωμαίων πόλεως 4
μέγα ἐγκώμιόν ἐστι καὶ ζηλοῦσθαι ὑπὸ πάντων ἀνθρώ-
πων ἄξιον κἀκεῖνο ἐγένετο κατ' ἐμὴν δόξαν τὸ ἔργον,
μᾶλλον δ' ὑπὲρ ἅπαντα πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ὄντα
λαμπρότατον, τὸ μήτε τοὺς δημοτικοὺς καταφρονήσαν-
τας τῶν πατρικίων ἐπιχειρῆσαι αὐτοῖς, καὶ πολὺν ἐργα-
σαμένους τῶν κρατίστων φόνον ἅπαντα τἀκείνων παρα-
λαβεῖν, μήτε τοὺς ἐν τοῖς ἀξιώμασιν ἢ διὰ σφῶν αὐτῶν
ἢ ξενικαῖς ἐπικουρίαις χρησαμένους διαφθεῖραι τὸ δη-
μοτικὸν ἅπαν καὶ τὸ λοιπὸν οἰκεῖν ἀδεῶς τὴν πόλιν·
ἀλλ' ὥσπερ ἀδελφοὺς ἀδελφοῖς ἢ παῖδας γονεῦσιν ἐν 5
οἰκίᾳ σώφρονι περὶ τῶν ἴσων <καὶ> δικαίων διαλεγο-
μένους πειθοῖ καὶ λόγῳ διαλύεσθαι τὰ νείκη, ἀνήκεστον
δ' ἢ ἀνόσιον ἔργον μηθὲν ὑπομεῖναι δρᾶσαι κατ' ἀλλή-
λων· οἷα Κερκυραῖοί τε κατὰ τὴν στάσιν εἰργάσαντο
καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μιλήσιοι καὶ Σικελία πᾶσα καὶ συχναὶ
ἄλλαι πόλεις. ἐγὼ μὲν οὖν διὰ ταῦτα προειλόμην
1473ἀκριβεστέραν μᾶλλον ἢ βραχυτέραν ποιήσασθαι τὴν
διήγησιν· κρινέτω δ' ἕκαστος ὡς βούλεται.

LXVII. Τότε δ' οὖν τῆς δίκης τοῦτο λαβούσης τὸ
τέλος ὁ μὲν δῆμος ἀπελύετο προσειληφὼς ἀνόητον
αὔχημα καὶ καθῃρηκέναι τὴν ἀριστοκρατίαν οἰόμενος,
οἱ δὲ πατρίκιοι κατηφεῖς τε καὶ ταπεινοὶ καὶ δι' αἰ-

7 πολλὰ add. B 9 ἐργασαμένοις B 15 ἴσων δικαίων . . . . B καὶ δικαίων c. Kiessling ἴσων del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 815 24 προειληφὼς B προ̊ειληφὼς C 25 οἰόμενος B νομίσας R

τίας ἔχοντες τὸν Οὐαλέριον, ὑφ' οὗ πεισθέντες ἐπέτρεψαν τῷ δήμῳ τὴν δίκην· ἦν τ' οἰμωγὴ καὶ δάκρυα τῶν οἰκτειρόντων τε καὶ προπεμπόντων τὸν Μάρκιον.

2 αὐτὸς δ' ὁ Μάρκιος οὔτ' ἀνακλαυσάμενος ὤφθη τὰς αὐτοῦ τύχας οὔτ' ἀποιμώξας οὔτ' ἄλλο εἰπὼν ἢ δράσας ἀνάξιον τῆς ἑαυτοῦ μεγαλοφροσύνης οὐδ' ὁτιοῦν· ἔτι δὲ μᾶλλον ἐδήλωσε τὴν γενναιότητα καὶ ⟨τὴν⟩ καρτερίαν τῆς γνώμης, ἐπειδὴ οἴκαδε ἀφικόμενος γυναῖκά τ' εἶδε καὶ μητέρα καταρρηγνυμένας τοὺς πέπλους καὶ τὰ στέρνα τυπτούσας καὶ οἷα εἰκός ἐστιν ἐπὶ τοι- 14 αύταις συμφοραῖς λέγειν τὰς ἀποζευγνυμένας ἀπὸ τῶν ἀναγκαιοτάτων σφίσι θανάτοις ἢ φυγαῖς ἀναβοώσας.

3 οὐθὲν γὰρ πρὸς τὰ δάκρυα καὶ τοὺς θρήνους τῶν γυναικῶν ἔπαθεν, ἀσπασάμενος δ' αὐτὰς μόνον, καὶ παρακαλέσας γενναίως φέρειν τὰς συμφοράς, τούς τε παῖδας αὐταῖς παρακαταθέμενος· ὁ γὰρ πρεσβύτερος τῶν παίδων ἦν δέκα γεγονὼς ἔτη, ὁ δὲ νεώτερος ἔτι ὑπαγκάλιος· ἄλλο δ' οὐθὲν οὔτε φιλοφρονησάμενος ⟨οὔτε διοικησάμενος⟩ οἷς εἰς τὴν φυγὴν χρήσεσθαι ἔμελλεν, ἐξῄει κατὰ σπουδὴν ἐπὶ τὰς πύλας οὐθενὶ δηλώσας, ὅποι τὴν ἀπαλλαγὴν ποιήσοιτο.

LXVIII. Ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις καθῆκε μὲν ὁ τῶν ἀρχαιρεσιῶν καιρός, ὕπατοι δ' ἀπεδείχθησαν ὑπὸ τοῦ δήμου Κόϊντος Σουλπίκιος Καμερῖνος καὶ Σέργιος 14

1 π⟨ει⟩σθέντες B 7 καὶ τὴν καρτερίαν c. Kiessling cf. Suidam s. v. Μάρκιος 13 γὰρ add. B 16 παραθέμενος AB παρακαταθέμενος c. Reiske | ὁ γὰρ — παίδων add. Bmg 18 post φιλοφρονησάμενος add. Sylburg οὔτε λαβὼν vel aliud simile, Reiske οὔτ' ἐπιφερόμενος, Sintenis Em. Dion. I 24 οὔτε διοικησάμενος verbis VIII 41, 5 coll.; an κατασκευασάμενος? 21 ὅπου AB ὅπδῦ C

Λάρκιος Φλαύιος τὸ δεύτερον. ταραχαὶ δέ τινες ἐνέ-
πιπτον ἐκ δειμάτων δαιμονίων τῇ πόλει συχναί· ὄψεις
τε γὰρ οὐκ εἰωθυῖαι ἐφαίνοντο πολλοῖς, καὶ φωναὶ
ἠκούοντο οὐδενὸς ὄντος τοῦ φθεγγομένου, γοναί τ'
ἀνθρώπων καὶ βοσκημάτων πολὺ ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν
ἐκβεβηκυῖαι εἰς τὸ ἄπιστόν τε καὶ τερατῶδες ἐφέροντο,
χρησμοί τ' ᾔδοντο ἐν πολλοῖς χωρίοις, καὶ θειασμοῖς
κάτοχοι γυναῖκες οἰκτρὰς ἐμαντεύοντο καὶ δεινὰς τῇ
πόλει τύχας. ἥψατο δέ τις καὶ νόσος τοῦ πλήθους 2
λοιμικὴ καὶ πολλὴν ἐποίησε βοσκημάτων φθοράν· ἀν-
θρώπων μέντοι θάνατος οὐ πολὺς ἐγένετο, ἀλλ' ἄχρι
νόσων τὸ δεινὸν ἐχώρησεν· τοῖς μὲν δὴ ταῦτ' ἐδόκει
κατὰ θεοῦ γενέσθαι γνώμην νεμεσῶντος, ὅτι τὸν ἄρι-
1476 στον τῶν πολιτῶν ἐξήλασαν τῆς πατρίδος, τοῖς δ'
οὐθὲν τῶν γινομένων θεοῦ ἔργον, ἀλλὰ τυχηρὰ καὶ
ταῦτα καὶ τἆλλα πάντα ἀνθρώπεια εἶναι πάθη. ἔπειθ' 3
ἧκέ τις ἐπὶ τὸ συνέδριον τῆς βουλῆς ἄρρωστος ἐπὶ κλι-
νιδίου κομιζόμενος, Τῖτος Λατίνιος ὄνομα, πρεσβύτερός
τ' ἀνὴρ καὶ οὐσίας ἱκανῆς κύριος, αὐτουργὸς δὲ καὶ
τὸν πλείω χρόνον τοῦ βίου ζῶν ἐν ἀγρῷ. οὗτος εἰς
τὴν βουλὴν ἐνεχθεὶς ἔφη δόξαι καθ' ὕπνον ἐπιστάντα
τὸν Καπιτώλιον Δία λέγειν αὐτῷ· Ἴθι, Λατίνιε, καὶ
λέγε τοῖς πολίταις, ὅτι μοι τῆς νεωστὶ πομπῆς τὸν
ἡγούμενον ὀρχηστὴν οὐ καλὸν ἔδωκαν, ἵν' ἀναθῶνται
τὰς ἑορτὰς καὶ ἐξ ἀρχῆς ἑτέρας ἐπιτελέσωσιν· οὐ γὰρ

5 ἢ βοσκημάτων O καὶ βοσκημάτων Sintenis Em. Dion. III 11 15 ἀλλ⟨ὰ⟩ . . . ταῦτα, rasura sequitur, in qua καὶ πάντα videntur scripta fuisse, deinde πάντα ἀνθρώπεια Ba ἀλλὰ ταῦτα πάντα Bb τυχηρὰ καὶ Cmg καὶ τἆλλα Cmg 18 Λατῖνος O Λατίνιος Kiessling 22 Λατῖνε ras. ex Λατίνιε B 23 τῇ — πομπῇ O τῆς — πομπῆς Hertlein Hermes X 417

4 δέδεγμαι ταύτας. αὐτὸς δ' ἐκ τῶν ὕπνων ἔφησεν ἀναστὰς παρ' οὐδὲν ἡγήσασθαι τὸ ὄναρ, ἀλλ' ἕν τι τῶν πολλῶν καὶ ἀπατηλῶν ὑπολαβεῖν. ἔπειτ' αὐτῷ πάλιν κατὰ τοὺς ὕπνους ἐπιφανὲν ταὐτὸ εἴδωλον τοῦ θεοῦ χαλεπαίνειν τε καὶ ἀγανακτεῖν, ὅτι οὐκ ἀπήγγειλε πρὸς 14 τὴν βουλὴν τὰ κελευσθέντα, καὶ ἀπειλεῖν, εἰ μὴ τοῦτο δράσει διὰ ταχέων, ὅτι σὺν μεγάλῳ μαθήσεται κακῷ μὴ ὀλιγωρεῖν τῶν δαιμονίων. ἰδὼν δὲ καὶ τὸ δεύτερον ὄναρ, τὴν αὐτὴν ἔφη ποιήσασθαι περὶ αὐτοῦ δόξαν, καὶ ἅμα δι' αἰσχύνης [ἔχειν] τὸ πρᾶγμα λαβεῖν, ἀνὴρ αὐτουργὸς καὶ γέρων ὀνείρατα πρὸς τὴν βουλὴν ἐκφέρειν ὀττείας καὶ δειμάτων μεστά, μὴ καὶ γέλωτα ὄφλῃ.

5 ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις τὸν υἱὸν αὐτοῦ νέον ⟨ὄντα⟩ καὶ καλὸν οὔτε ὑπὸ νόσων οὔτε ὑπ' ἄλλης τινὸς αἰτίας φανερᾶς ἀναρπασθέντα αἰφνιδίως ἀποθανεῖν· καὶ αὖθις τὴν τοῦ θεοῦ ὄψιν φανεῖσαν ἐν τοῖς ὕπνοις δηλοῦν, ὅτι τῆς ὑπεροψίας καὶ τῆς καταφρονήσεως τῶν αὐτοῦ λόγων τὴν μὲν ἤδη δέδωκε δίκην τὸν υἱὸν ἀφαιρεθείς,

6 τὰς δ' ὀλίγον ὕστερον δώσει. ταῦτα δ' ἀκούσας ἔφη 147 καθ' ἡδονὴν δέξασθαι τὸν λόγον, εἰ μέλλοι θάνατος αὐτῷ ἐλεύσεσθαι παρημεληκότι τοῦ βίου· τὸν δὲ θεὸν οὐ ταύτην αὐτῷ προσθεῖναι τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ σώματος ἀφορήτους καὶ δεινὰς ἐμβαλεῖν ἀλγηδόνας, ὥστε μηδὲν ἄρθρον ἄνευ κατατάσεως τῆς ἐσχάτης δύνασθαι κινεῖν. τότε δὴ τοῖς φί-

1 * ἔφη O ἔφησεν correxi 8 καὶ δεύτερον τὸ ὄναρ Sintenis Em. Dion. III 16 10 ἔχειν del. Reiske 11 ἐκφέρειν O ἐκφέρων c. Reiz ad Lucian. rhet. praec. 24 13 ὄντα add. Reiske 15 συναρπασθέντα O corr. Kiessling 16 ⟨ὄψιν⟩ B 17 καὶ om. B 22 προθεῖναι c. Kiessling 24 καταστάσεως O corr. Sylburg

λοις κοινωσάμενος τὰ συμβεβηκότα καὶ κελευσθεὶς ὑπ' ἐκείνων ἥκειν ἐπὶ τὴν βουλήν. διεξιὼν δὲ ταῦτα κατὰ μικρὸν ἐδόκει τῶν ἀλγηδόνων ἀπαλλάττεσθαι· καὶ ἐπειδὴ πάντα διεξῆλθεν ἀναστὰς ἐκ τοῦ κλινιδίου καὶ τὸν θεὸν ἀναβοήσας ἀπῄει τοῖς ἑαυτοῦ ποσὶ διὰ τῆς πόλεως οἴκαδε ὑγιής.

LXVIIII. Ἡ δὲ βουλὴ δέους ἀνάπλεως ἐγένετο, καὶ ἀχανὴς ἦν ἕκαστος οὐκ ἔχων συμβαλεῖν, ὅ τι τὸ δηλούμενον ἦν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ποτε ὁ τῆς πομπῆς
1479 ὀρχηστὴς προηγούμενος οὐ καλὸς αὐτῷ ἐφάνη. ἔπειτα λέγει τις ἐξ αὐτῶν ἀναμνησθεὶς τὸ γενόμενον, καὶ πάντες ἐμαρτύρησαν. ἦν δὲ τοιόνδε· ἀνὴρ Ῥωμαῖος οὐκ ἀφανὴς θεράποντα ἴδιον ἐπὶ τιμωρίᾳ θανάτου παραδοὺς τοῖς ὁμοδούλοις ἄγειν, ἵνα δὴ περιφανὴς ἡ τιμωρία τοῦ ἀνθρώπου γένηται, δι' ἀγορᾶς αὐτὸν ἐκέλευσε μαστιγούμενον ἕλκειν καὶ εἴ τις ἄλλος ἦν τῆς πόλεως τόπος ἐπιφανὴς ἡγούμενον τῆς πομπῆς, ἣν ἔστελλε τῷ θεῷ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἡ πόλις. οἱ 2
δ' ἄγοντες τὸν θεράποντα ἐπὶ τὴν τιμωρίαν τὰς χεῖρας ἀποτείναντες ἀμφοτέρας καὶ ξύλῳ προσδήσαντες παρὰ
1480 τὰ στέρνα τε καὶ τοὺς ὤμους καὶ μέχρι τῶν καρπῶν διήκοντι παρηκολούθουν ξαίνοντες μάστιξι γυμνὸν ὄντα. ὁ δ' ἐν τοιᾷδε ἀνάγκῃ κρατούμενος ἐβόα τε φωνὰς δυσφήμους, ἃς ἡ ἀλγηδὼν ἐβούλετο, καὶ κινήσεις διὰ τὴν αἰκίαν ἀσχήμονας ἐκινεῖτο. τοῦτον δὴ πάντες ἐνό-

2 ἡκε.ν Ba ἥκεν ABb 9 ὁ πρὸ τῆς B 10 προαγόμενος A ἀγόμενος B προηγούμενος Sylburg 19 ἐπὶ τιμωρίᾳ c. Garrer Obs. p. 75 22 ξ⟨αι⟩νοντ⟨ε⟩ς B 23 ἐν del. Kiessling 25 ἐποιεῖτο A ἐκινεῖτο B idemque Plutarchus Coriol. p. 24 legit

μισαν εἶναι τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ μηνυόμενον ὀρχηστὴν οὐ καλόν.

LXX. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τοῦτο γέγονα τῆς ἱστορίας
τὸ μέρος, οὐκ οἴομαι δεῖν τὰ περὶ τὴν ἑορτὴν ἐπιτε-
λούμενα ὑπ' αὐτῶν παρελθεῖν, οὐχ ἵνα μοι χαριεστέρα
γένηται προσθήκας λαβοῦσα θεατρικὰς καὶ λόγους ἀν-
θηροτέρους ἡ διήγησις, ἀλλ' ἵνα τῶν ἀναγκαίων τι
πιστώσηται πραγμάτων, ὅτι τὰ συνοικίσαντα ἔθνη τὴν
Ῥωμαίων πόλιν Ἑλληνικὰ ἦν ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων
ἀποικισθέντα τόπων, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ ἔνιοι νομίζουσι
2 βάρβαρα καὶ ἀνέστια· ὑπεσχόμην γὰρ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς
πρώτης γραφῆς, ἣν περὶ τοῦ γένους αὐτῶν συνταξά-
μενος ἐξέδωκα, μυρίοις βεβαιώσειν τεκμηρίοις τὴν 148
πρόθεσιν, ἔθη καὶ νόμιμα καὶ ἐπιτηδεύματα παλαιὰ
παρεχόμενος αὐτῶν, ἃ μέχρι τοῦ κατ' ἐμὲ φυλάττουσι
χρόνου, οἷα παρὰ τῶν προγόνων ἐδέξαντο· οὐχ ἡγού-
μενος ἀποχρῆν τοῖς ἀναγράφουσι τὰς ἀρχαίας καὶ τοπι-
κὰς ἱστορίας, ὡς παρὰ τῶν ἐπιχωρίων αὐτὰς παρέλαβον,
ἀξιοπίστως διελθεῖν, ἀλλὰ καὶ μαρτυριῶν οἰόμενος αὐ-
ταῖς δεῖν πολλῶν καὶ δυσαντιλέκτων, εἰ μέλλουσι πισταὶ
3 φανήσεσθαι. ἐν αἷς πρῶτα καὶ κυριώτατα πάντων
εἶναι πείθομαι τὰ γινόμενα καθ' ἑκάστην πόλιν περὶ
θεῶν καὶ δαιμόνων πατρίους σεβασμούς. ταῦτα γὰρ ἐπὶ
μήκιστον χρόνον διὰ φυλακῆς ἔχει Ἑλλάς τε καὶ βάρ-
βαρος χώρα, καὶ οὐθὲν ἀξιοῖ καινοτομεῖν εἰς αὐτὰ ὑπὸ
4 δείματος κρατουμένη μηνιμάτων δαιμονίων. μάλιστα
δὲ τοῦτο πεπόνθασιν οἱ βάρβαροι διὰ πολλὰς αἰτίας,

8 συνοικήσαντα Bb 20 δεῖν αὐτοῖς Kiessling 22 τοὺς γινομένους A 23 πατρίου σεβασμοῦ B 26 κρατουμένη del. Cobet Obs. p. 150

ἃς οὐ καιρὸς ἐν τῷ παρόντι λέγειν, καὶ χρόνος οὐθεὶς μέχρι τοῦ παρόντος ἀπομαθεῖν ἢ παρανομῆσαί τι περὶ
1482 τοὺς ὀργιασμοὺς τῶν θεῶν ἔπεισεν οὔτ' Αἰγυπτίους οὔτε Λίβυας οὔτε Κελτοὺς οὔτε Σκύθας οὔτ' Ἰνδοὺς οὔτ' ἄλλο βάρβαρον ἔθνος οὐδὲν ἁπλῶς· εἰ μή τινες ὑφ' ἑτέρων ἐξουσίᾳ ποτὲ γενόμενοι τὰ τῶν κρατησάντων ἠναγκάσθησαν ἐπιτηδεύματα μεταλαβεῖν. τῇ δὲ Ῥωμαίων πόλει τοιαύτης οὐδέποτε πειραθῆναι συνέβη τύχης, ἀλλ' αὐτὴ τὰ δίκαια τάττει διὰ παντὸς ἑτέροις. εἰ δὴ βάρβαρον αὐτῶν τὸ γένος ἦν, τοσούτου ἂν ἐδέησαν αὐτοὶ τὰ πατρῷα ἱερὰ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους ἐθισμοὺς ἀπομαθεῖν, δι' οὓς εἰς τοσαύτην προῆλθον εὐδαιμονίαν, ὥστε καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ὧν ἦρχον, ἐν καλῷ κατέστησαν τοὺς θεοὺς τοῖς σφετέροις τιμᾶν νομίμοις· καὶ οὐθὲν ἂν ἐκώλυσεν ἅπαν ἐκβεβαρβαρῶσθαι τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ Ῥωμαίων ἑβδόμην ἤδη κρατούμενον ὑπ' αὐτῶν γενεάν, εἴπερ ἦσαν βάρβαροι.

1483 LXXI. Ἕτερος μὲν οὖν ἀποχρῆν ἂν ὑπέλαβε καὶ αὐτὰ τὰ νῦν πραττόμενα ἐν τῇ πόλει μηνύματα (οὐ μικρὰ) τῶν παλαιῶν ἐπιτηδευμάτων ὑπολαβεῖν· ἐγὼ δ', ἵνα μή τις ἀσθενῆ τὴν πίστιν εἶναι ταύτην ὑπολάβῃ [εἴτε] κατ' ἐκείνην τὴν ἀπίθανον ὑπόληψιν, ὅτι παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ κρατήσαντες ἀσμένως ἂν τὰ κρείττω μετέμαθον ἔθη τῶν ἐπιχωρίων ὑπεριδόντες, ἐξ ἐκείνου

11 πατρῷα ἱερὰ Reiske πρῶτα ἱερὰ O sed cf. 97, 14 13 πᾶσιν B 19 ἐπὶ τῇ πόλει O ἐν τ. π. Kiessling del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 815 20 παλ⟨αι⟩ῶν B | ὑπολαβεῖν O ἀπολαβεῖν Sintenis Em. Dion. III p. 10, del. Kiessling, ὑπολαβεῖν c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 553 22 εἴτε del. Portus εἴτε κατ' ἄλλην εἴτε κατ' ἐκείνην c. Sintenis Em. Dion. III p. 10

ποιήσομαι τοῦ χρόνου τὴν τέκμαρσιν, ὅτ' οὔπω τὴν τῆς Ἑλλάδος εἶχον ἡγεμονίαν οὐδὲ ἄλλην διαπόντιον οὐδεμίαν ἀρχήν, Κοΐντῳ Φαβίῳ βεβαιωτῇ χρώμενος καὶ οὐδεμιᾶς ἔτι δεόμενος πίστεως ἑτέρας· παλαιότατος γὰρ ἀνὴρ τῶν τὰ Ῥωμαϊκὰ συνταξαμένων, καὶ πίστιν οὐκ ἐξ ὧν ἤκουσε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς ἔγνω παρεχόμενος.

2 Ταύτην δὴ τὴν ἑορτὴν ἐψηφίσατο μὲν ἡ βουλὴ τῶν Ῥωμαίων ἄγειν, ὡς καὶ πρότερον ἔφην, κατὰ τὰς γενομένας εὐχὰς ὑπὸ τοῦ δικτάτορος Αὔλου Ποστομίου, ὅτ' ἔμελλεν ἀγωνίζεσθαι πρὸς τὰς ἀποστάσας Λατίνων 14
πόλεις κατάγειν ἐπιχειρούσας Ταρκύνιον ἐπὶ τὴν ἀρχήν· ἀναλοῦσθαι δ' ἔταξε καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν εἴς τε τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας ἀργυρίου πεντακοσίας μνᾶς· καὶ μέχρι τοῦ Φοινικικοῦ πολέμου ταῦτ' ἐδαπάνων εἰς
3 τὴν ἑορτήν. ἐν δὲ ταῖς ἱεραῖς ἡμέραις ταύταις πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐγίνετο νόμοις Ἑλληνικοῖς κατά τε πανηγυρισμοὺς καὶ ξένων ὑποδοχὰς καὶ ἐκεχειρίας, ἃ πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέγειν, τὰ δὲ περὶ πομπήν τε καὶ θυσίαν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἀγῶνας· ἀπόχρη γὰρ ἐκ τούτων καὶ τὰ μὴ λεχθέντα ἐξετάζειν· τοιάδε.

LXXII. Πρὶν ἄρξασθαι τῶν ἀγώνων, πομπὴν ἔστελλον τοῖς θεοῖς οἱ τὴν μεγίστην ἔχοντες ἐξουσίαν, ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου τε καὶ δι' ἀγορᾶς ἄγοντες ἐπὶ τὸν μέγαν ἱππόδρομον. ἡγοῦντο δὲ τῆς πομπῆς πρῶτον

5 ὁ ἀνὴρ A ἀνὴρ B ἀνὴρ c. Kiessling 13 εἴς τε] εἴ τε A 15 φοινι^κι^κου A 17 πανηγυριασμοὺς B 18 ἐκκεχειρίας B | πολὺ ἔργον ἂν εἴη O praeter B 20 καὶ ^κα^τὰ τοὺς A 22 πρὶν γὰρ C 23 ἐξουσίαν] οὐσίαν c. Mommsen de tribubus p. 66 24 τοῦ Καπιτω in ras. Bb

μὲν οἱ παῖδες αὐτῶν οἱ πρόσηβοί τε καὶ τοῦ πομπεύειν
ἔχοντες ἡλικίαν, ἱππεῖς μέν, ὧν οἱ πατέρες τιμήματα
ἱππέων εἶχον, πεζοὶ δ' οἱ μέλλοντες ἐν τοῖς πεζοῖς
1485 στρατεύεσθαι· οἱ μὲν κατ' ἴλας τε καὶ κατὰ λόχους,
οἱ δὲ κατὰ συμμορίας τε καὶ τάξεις ὡς εἰς διδασκα-
λεῖον πορευόμενοι· ἵνα φανερὰ γίνοιτο τοῖς ξένοις ἡ
μέλλουσα ἀνδροῦσθαι τῆς πόλεως ἀκμὴ πλῆθός τε καὶ
κάλλος οἷα τις ἦν. τούτοις ἠκολούθουν ἡνίοχοι ⟨τὰ⟩ 2
τέθριππά τε καὶ ⟨τὰς⟩ συνωρίδας καὶ τοὺς ἀζεύκτους ἵπ-
πους ἐλαύνοντες· μεθ' οὓς οἱ τῶν ἀθλημάτων ἀγωνισταὶ
τῶν τε κούφων καὶ τῶν βαρέων τὸ μὲν ἄλλο σῶμα
γυμνοί, τὸ δὲ περὶ τὴν αἰδῶ καλυπτόμενοι. τοῦτο
καὶ εἰς ἐμὲ τὸ ἔθος ἐν Ῥώμῃ διέμενεν, ὡς ἐξ ἀρχῆς
ἐγίνετο παρ' Ἕλλησιν· ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι καταλέλυται
Λακεδαιμονίων αὐτὸ καταλυσάντων. ὁ δὲ πρῶτος ἐπι- 3
χειρήσας ἀποδυθῆναι τὸ σῶμα καὶ γυμνὸς Ὀλυμπίασι
δραμὼν ἐπὶ τῆς πεντεκαιδεκάτης ὀλυμπιάδος Ἄκανθος
ὁ Λακεδαιμόνιος ἦν. τὰ δὲ πρὸ τούτων δι' αἰσχύνης
εἶχον ἅπαντες Ἕλληνες ὅλα γυμνὰ φαίνειν ἐν ταῖς
1486 ἀγωνίαις τὰ σώματα, ὡς Ὅμηρος τεκμηριοῖ, μαρτύρων
ἀξιοπιστότατός τε καὶ ἀρχαιότατος ὢν ζωννυμένους τοὺς
ἥρωας ποιῶν. τὴν γοῦν Αἴαντος καὶ Ὀδυσσέως πάλην
ἐπὶ τῇ Πατρόκλου ταφῇ γενομένην ἀφηγούμενός φησι·

Τὼ δὲ ζωσαμένω βήτην ἐς μέσσον ἀγῶνα·

1 οἱ πρόσηβοι B οἱ om. R 4 κατ' ἴλας τε καὶ λόχους c. Kiessling 5 ὡς om. Ba 8 * τὰ et v. 11 τὰς addidi cf. VII 63, 1 9 καὶ ἵππους ἀζεύκτους c. Kiessling 12 τὰ δὲ c. Reiske 13 ἐξ supra lin. add. Bb 15 ὁ γὰρ c. Reiske 16 ἀποδῦναι (θη supra lin.) B | ὅλον τὸ σῶμα c. Reiske | cf. J. Rutgers ad Julii Africani Ὀλυμπιάδων ἀναγραφήν p. 6 19 ἀναφαίνειν A 21 ἀξιοπιστότερος A 24 μέσον AB

4 *καὶ ἔτι σαφέστερον ἐν Ὀδυσσείᾳ τοῦτο ποιεῖ φανερὸν ἐπὶ τῆς Ἴρου καὶ Ὀδυσσέως πυγμῆς ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν·*

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνεον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ζώσατο μὲν ῥάκεσιν περὶ μήδεα, φαῖνε δὲ μηροὺς
Καλούς τε μεγάλους τε. φάνεν δέ οἱ εὐρέες ὦμοι
Στήθεά τε στιβαροί τε βραχίονες.

τὸν δὲ πτωχὸν οὐκέτι βουλόμενον μάχεσθαι, ἀλλ' ἀποδειλιῶντα εἰσάγων τάδε εἴρηκεν·

Ὣς ἄρ ἔφαν· Ἴρῳ δὲ κακῶς ὠρίνετο θυμός·
Ἀλλὰ καὶ ὣς μνηστῆρες ἄγον ζώσαντες ἀνάγκῃ.

τοῦτο δὴ τὸ ἔθος ἀρχαῖον ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὃν οἱ φυλάτ- 148
τοντες μέχρι τοῦδε Ῥωμαῖοι δῆλοί εἰσιν οὐ προσμαθόντες παρ' ἡμῶν ὕστερον, ἀλλ' οὐδὲ μεταθέμενοι σὺν
5 χρόνῳ καθάπερ ἡμεῖς. ἠκολούθουν δὲ τοῖς ἀγωνισταῖς ὀρχηστῶν χοροὶ πολλοὶ τριχῇ νενεμημένοι, πρῶτοι μὲν ἀνδρῶν, δεύτεροι δ' ἀγενείων, τελευταῖοι δὲ παίδων, οἷς παρηκολούθουν αὐληταί τ' ἀρχαϊκοῖς ἐμφυσῶντες αὐλίσκοις βραχέσιν, ὡς καὶ εἰς τόδε χρόνου γίνεται, καὶ κιθαρισταὶ λύρας ἑπταχόρδους ἐλεφαντίνας καὶ τὰ καλούμενα βάρβιτα κρέκοντες. ὧν παρὰ μὲν Ἕλλησιν ἐκλέλοιπεν ἡ χρῆσις ἐπ' ἐμοῦ πάτριος οὖσα· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ἐν ἁπάσαις φυλάττεται ταῖς ἀρχαίαις θυηπο-
6 λίαις. σκευαὶ δὲ τῶν ὀρχηστῶν ἦσαν χιτῶνες φοινίκεοι ζωστῆρσι χαλκέοις ἐσφιγμένοι, καὶ ξίφη παρηρτημένα,

5 ῥακεσι B 6 ὦμοι . B 12 οἱ φυλάττοντες O οἱ del. Sylburg διαφυλάττοντες c. Sintenis Em. Dion. I p. 15 14 οὐ[δε] B 16 πολοὶ A πολλοὶ B om. R 18 τε add. B | ἀρχαικῶς c. Cobet Obs. p. 151 20 καὶ del. Kiessling 24 φοινικ<ει>οι B φοινικοῖ? 25 χαλκοῖς? | περιηρτημένα O corr. Reiske

καὶ λόγχαι βραχύτεραι τῶν μετρίων· τοῖς δ' ἀνδράσι
καὶ κράνη χάλκεα λόφοις ἐπισήμοις κεκοσμημένα καὶ
1488 πτεροῖς. ἡγεῖτο δὲ καθ' ἕκαστον χορὸν εἷς ἀνήρ, ὃς
ἐνεδίδου τοῖς ἄλλοις τὰ τῆς ὀρχήσεως σχήματα, πρῶτος
εἰδοφορῶν τὰς πολεμικὰς καὶ συντόνους κινήσεις ἐν
τοῖς προκελευσματικοῖς ὡς τὰ πολλὰ ῥυθμοῖς. Ἑλλη- 7
νικὸν δ' ἄρα καὶ τοῦτ' ἦν ἐν τοῖς πάνυ παλαιὸν ἐπι-
τήδευμα, ἐνόπλιος ὄρχησις ἡ καλουμένη πυρρίχη, εἴτ'
Ἀθηνᾶς πρώτης ἐπὶ Τιτάνων ἀφανισμῷ χορεύειν καὶ
ὀρχεῖσθαι σὺν τοῖς ὅπλοις τἀπινίκια ὑπὸ χαρᾶς ἀρξα-
μένης, εἴτε παλαίτερον ἔτι Κουρήτων αὐτὴν καταστη-
σαμένων, ὅτε τὸν Δία τιθηνούμενοι θέλγειν ἐβούλοντο
1489 κτύπῳ τε ὅπλων καὶ κινήσει μελῶν ἐνρύθμῳ καθάπερ
ὁ μῦθος ἔχει. δηλοῖ δὲ καὶ τούτου τὴν ἀρχαιότητα 8
ὡς ἐπιχωρίου τοῖς Ἕλλησιν Ὅμηρος πολλαχῇ μὲν καὶ
ἄλλῃ, μάλιστα δ' ἐν ἀσπίδος κατασκευῇ, ἣν Ἀχιλλεῖ
δωρήσασθαί φησιν Ἥφαιστον. ὑποθέμενος γὰρ ἐν
αὐτῇ δύο πόλεις τὴν μὲν εἰρήνῃ κοσμουμένην, τὴν δὲ
πολέμῳ κακοπαθοῦσαν, ἐν ᾗ τὴν ἀμείνω καθίστησι
τύχην ἑορτὰς ποιῶν καὶ γάμους καὶ θαλίας ὥσπερ εἰκὸς
καὶ ταῦτα λέγει·

Κοῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον· ἐν δ' ἄρα τοῖσιν
Αὐλοὶ φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον· αἱ δὲ γυναῖκες
Ἱστάμεναι θαύμαζον ἐπὶ προθύροισιν ἑκάστη.

2 χαλκᾶ? 3 χωρίον AB corr. Sylburg 4 ἀνεδίδου O corr. Sylburg | σχήματα . πρῶτος A σχήματα· ὁ μὲν πρῶτος εἰδοφορῶν c. Kiessling 6 προκελεύσμασιν AB 10 τοῖς add. BC 12 τιθηνούμενον A 13 καὶ κινήσει· μελῶν [τε]ῥυθμῷ A μελῶν ἐν ῥύθμω B ἐνρύθμῳ Kiessling 17 Ἡφ⟨αι-στ⟩ον Bb 19 καθίστη AB corr. Sylburg 20 τύχην — λέγει verba om. B add. Bmg 21 καὶ del. Sylburg

9 καὶ αὖθις ἕτερον 〈ἐν〉 αὐτῇ λέγων διακεκοσμῆσθαι Κρητικὸν ἠιθέων τε καὶ παρθένων χορὸν ὧδε εἴρηκεν·

Ἐν δὲ χορὸν ποίκιλλε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις,
Τῷ ἴκελον οἷόν ποτ' ἐνὶ Κνωσσῷ εὐρείῃ 14
Δαίδαλος ἤσκησεν καλλιπλοκάμῳ Ἀριάδνῃ.
Ἔνθα μὲν ἠίθεοι καὶ παρθένοι ἀλφεσίβοιαι
Ὠρχεῦντ' ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔχουσαι.

κόσμον τ' αὐτοῦ ἀφηγούμενος, ἵνα δῆλον ἡμῖν ποιήσειεν, ὅτι ἡ τῶν ἀρρένων κίνησις ἐνόπλιος ἦν, τάδε λέγει·

Καί ῥ' αἱ μὲν καλὰς στεφάνας ἔχον, οἱ δὲ μαχαίρας
Εἶχον χρυσείας ἐξ ἀργυρέων τελαμώνων.

ἡγεμόνας τε τῆς ὀρχήσεως αὐτῶν τοὺς ἐνδιδόντας τοῖς ἄλλοις καὶ προκαταρχομένους εἰσάγων τοιάδε γράφει·

Πολλὸς δ' ἱμερόεντα χορὸν περιΐσταθ' ὅμιλος
Τερπόμενοι· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους.

10 οὐ μόνον δ' ἐκ τῆς ἐναγωνίου τε καὶ κατεσπουδασμένης ὀρχήσεως τῶν χορῶν, ᾗ παρὰ τὰς θυηπολίας τε καὶ πομπὰς ἐχρῶντο Ῥωμαῖοι, τὸ συγγενὲς ἄν τις αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἴδοι, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς 1491 κερτόμου καὶ τωθαστικῆς. μετὰ γὰρ τοὺς ἐνοπλίους χοροὺς οἱ τῶν σατυριστῶν ἐπόμπευον χοροὶ τὴν Ἑλληνικὴν εἰδοφοροῦντες σίκιννιν. σκευαὶ δ' αὐτοῖς ἦσαν τοῖς μὲν εἰς Σιληνοὺς εἰκασθεῖσι μαλλωτοὶ χιτῶνες, οὓς ἔνιοι χορταίους καλοῦσι, καὶ περιβόλαια ἐκ παντὸς

1 ἐν add. Reiske 4 εὐρείη B 5 ἤσκησε AB 14 προκατορχουμένους B | ἄγων AB εἰσάγων Sylburg λέγων Reiske 17 μεσοὺς AB 22 καὶ τω//////θαστικῆς A

ἄνθους· τοῖς δ' εἰς Σατύρους περιζώματα καὶ δοραὶ τράγων καὶ ὀρθότριχες ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς φόβαι καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. οὗτοι κατέσκωπτόν τε καὶ κατεμιμοῦντο τὰς σπουδαίας κινήσεις ἐπὶ τὰ γελοιότερα μεταφέροντες. δηλοῦσι δὲ καὶ αἱ τῶν θριάμβων εἴσοδοι 11
παλαιὰν καὶ ἐπιχώριον οὖσαν Ῥωμαίοις τὴν κέρτομον καὶ σατυρικὴν παιδιάν. ἐφεῖται γὰρ τοῖς κατάγουσι
1492 τὰς νίκας ἰαμβίζειν τε καὶ κατασκώπτειν τοὺς ἐπιφανεστάτους ἄνδρας αὐτοῖς στρατηλάταις, ὡς Ἀθήνησι τοῖς πομπευταῖς τοῖς ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν πρότερον ἅμα [τοῖς] σκώμμασι παροχουμένοις, νῦν δὲ ποιήματ' ᾄδουσιν αὐτοσχέδια. εἶδον δὲ καὶ ἐν ἀνδρῶν ἐπισήμων ταφαῖς 12
ἅμα ταῖς ἄλλαις πομπαῖς προηγουμένους τῆς κλίνης τοὺς σατυριστῶν χοροὺς κινουμένους τὴν σίκιννιν ὄρχησιν, μάλιστα δ' ἐν τοῖς τῶν εὐδαιμόνων κήδεσιν. ὅτι δ' οὔτε Λιγύων οὔτ' Ὀμβρικῶν οὔτ' ἄλλων τινῶν βαρβάρων τῶν ἐν Ἰταλίᾳ κατοικούντων εὕρημα ἡ σατυ-
1493 ρικὴ παιδιὰ καὶ ὄρχησις ἦν, ἀλλ' Ἑλλήνων, δέδοικα, μὴ καὶ ὀχληρὸς εἶναί τισι δόξω, λόγοις πλείοσι πιστοῦσθαι ὁμολογούμενον πρᾶγμα βουλόμενος.

Μετὰ δὲ τοὺς χοροὺς τούτους κιθαρισταί τ' ἀθρόοι 13
καὶ αὐληταὶ πολλοὶ παρεξήεσαν· καὶ μετ' αὐτοὺς οἵ τε τὰ θυμιατήρια κομίζοντες, ἐφ' ὧν ἀρώματα καὶ λιβανωτὸς παρ' ὅλην ὁδὸν ἐθυμιᾶτο, καὶ οἱ τὰ πομπεῖα παραφέροντες ἀργυρίου καὶ χρυσίου πεποιημένα τά τε ἱερὰ καὶ τὰ δημόσια. τελευταῖα δὲ πάντων αἱ τῶν

2 φῶκαι Aa φᾶβαι Ab 3 ὅμοια supra script. B 5 αἱ supra script. B 9 στρατηλάτας B 10 τοῖς O del. Hudson 11 παρορχουμένους O corr. Sylburg | ποιήματα O 12 εἶδον] ἤδον A 14 σατυριστὰς O corr. Salmasius 17 εὕρημα A εὕρεμα B 24 ὅλην τὴν ὁδὸν c. Kiessling

θεῶν εἰκόνες ἐπόμπευον ὤμοις ὑπ' ἀνδρῶν φερόμεναι, μορφάς θ' ὁμοίας παρέχουσαι ταῖς παρ' Ἕλλησι πλαττομέναις καὶ σκευὰς καὶ σύμβολα καὶ δωρεάς, ὧν εὑρεταὶ καὶ δοτῆρες ἀνθρώποις ἕκαστοι παραδίδονται, οὐ μόνον Διὸς καὶ Ἥρας καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος καὶ τῶν ἄλλων, οὓς Ἕλληνες ἐν τοῖς δώδεκα θεοῖς καταριθμοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν προγενεστέρων, ἐξ ὧν οἱ 149 δώδεκα θεοὶ μυθολογοῦνται γενέσθαι, Κρόνου καὶ Ῥέας καὶ Θέμιδος καὶ Λητοῦς καὶ Μοιρῶν καὶ Μνημοσύνης καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσων ἐστὶν ἱερὰ καὶ τεμένη παρ' Ἕλλησι· καὶ τῶν ὕστερον, ἀφ' οὗ τὴν ἀρχὴν Ζεὺς παρέλαβε, μυθολογουμένων γενέσθαι, Περσεφόνης Εἰλειθυίας Νυμφῶν Μουσῶν Ὡρῶν Χαρίτων Διονύσου, καὶ ὅσων ἡμιθέων γενομένων αἱ ψυχαὶ τὰ θνητὰ ἀπολιποῦσαι σώματα εἰς οὐρανὸν ἀνελθεῖν λέγονται, καὶ τιμὰς λαχεῖν ὁμοίας θεοῖς, Ἡρακλέους Ἀσκληπιοῦ Διοσκούρων Σελήνης Πανὸς ἄλλων μυρίων.

14 καίτοι εἰ βάρβαροι ἦσαν οἱ τὴν Ῥώμην οἰκίσαντες καὶ τὴν ἑορτὴν ταύτην καταστησάμενοι, τί προσῆκεν αὐτοῖς τοὺς μὲν Ἑλληνικοὺς ἅπαντας σέβειν θεούς τε καὶ δαίμονας, τῶν δὲ πατρίων ὑπερορᾶν; ἢ δειξάτω τις ἡμῖν ἔξω τοῦ Ἑλληνικοῦ φῦλον ἕτερον, ᾧ πάτριά ἐστι ταῦτα τὰ ἱερά, καὶ τότε διαβαλλέτω ταύτην τὴν

15 ἀπόδειξιν ὡς οὐχ ὑγιῆ. συντελεσθείσης δὲ τῆς πομπῆς ἐβουθύτουν εὐθὺς οἵ θ' ὕπατοι καὶ τῶν ἱερέων οἷς ὅσιον, καὶ ὁ τῶν θυηπολιῶν τρόπος ὁ αὐτὸς ἦν τῷ 1495

2 ἔχουσαι c. Kiessling 4 παραδέδονται c. Kiessling 11 ἀφ' ὧν AB ἀφ' οὗ R 12 Φερσεφόνης AB 17 * Ἑλένης O Σειληνοῦ c. Kiessling Σελήνης ego cf. Preller Myth. graec. I p. 363 et 613 18 οἰκήσαντες AB 20 πάντας O corr. Kiessling 24 οὐχ ὡς ὑγιῆ B 26 ὁ add. B

παρ' ἡμῖν. χερνιψάμενοί τε γὰρ αὐτοὶ καὶ τὰ ἱερὰ καθαρῷ περιαγνίσαντες ὕδατι καὶ Δημητρίους καρποὺς ἐπιρράναντες αὐτῶν ταῖς κεφαλαῖς, ἔπειτα κατευξάμενοι, θύειν τότε τοῖς ὑπηρέταις αὐτὰ ἐκέλευον. τῶν δ' οἱ μὲν ἑστῶτος ἔτι τοῦ θύματος σκυτάλῃ τοὺς κροτάφους ἔπαιον, οἱ δὲ πίπτοντος ὑπετίθεσαν τὰς σφαγίδας, καὶ μετὰ τοῦτο δείραντές τε καὶ μελίσαντες ἀπαρχὰς ἐλάμβανον ἐξ ἑκάστου σπλάγχνου καὶ παντὸς ἄλλου μέλους, ἃς ἀλφίτοις ζέας ἀναδεύσαντες προσέφερον τοῖς θύουσιν ἐπὶ κανῶν· οἱ δ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ἐπιθέντες ὑφῆπτον καὶ προσέσπενδον οἶνον κατὰ
τῶν ἁγνιζομένων. ἕκαστον δ' ὅτι κατὰ νόμους ἐγίνετο 16
τοὺς ἀμφὶ θυσίαν ὑφ' Ἑλλήνων κατασταθέντας, ἐκ τῆς
1496 Ὁμήρου ποιήσεως γνῶναι ῥᾴδιον. καὶ γὰρ χερνιπτο-
μένους εἰσάγει τοὺς ἥρωας καὶ οὐλαῖς χρωμένους ἐν οἷς φησι·

Χερνίψαντο δ' ἔπειτα καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο.

τριχοτομοῦντάς τ' ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας καὶ τιθέντας ἐπὶ τὸ πῦρ ὧδε γράφων·

Ἀλλ' ὅ γ' ἀπαρχόμενος κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλε.

σκυτάλαις τε παίοντας τὰ μέτωπα τῶν ἱερείων καὶ τὰ πεσόντα θύοντας, ὡς ἐπὶ τῆς Εὐμαίου ποιεῖ θυσίας·

Κόψε δ' ἀπαρχόμενος σχίζῃ δρυός, ἣν λίπε κείων.
Τὸν δ' ἔλιπε ψυχή· τοὶ δ' ἔσφαξάν τε καὶ εὗσαν.

ἀπαρχάς τ' ἀπὸ τῶν σπλάγχνων καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων 17

2 δήμητρος O corr. Meineke Ann. phil. 1863 p. 369 5 ὁ μὲν — ἔπαιεν c. Kiessling 6 πίπτοντ⟨ος⟩ B 11 ἐπιθέντες c. Kiessling ἐπιτιθέντες O 12 ἀγιζομένων A | ⟨δ' ὅ⟩τι B 17 ἀνέλοντο] προυβάλοντο B; ceterum versus conflatus est ex Il. α 449 et 458 24 σφάξαντες εὗσαν ἀπαρχάσ τε A

λαμβάνοντας μελῶν, καὶ ταύτας ἀλφίτοις δεύοντας καὶ καθαγίζοντας ἐπὶ τῶν βωμῶν, ὡς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ποιεῖ θυσίας·

ὁ δ᾽ ὠμοθετεῖτο συβώτης, 14

Πάντοθεν ἀρχόμενος μελέων ἐς πίονα δημόν·
Καὶ τὰ μὲν πυρὶ βάλλε παλύνας ἀλφίτου ἀκτῇ.

18 Ταῦτα δὲ Ῥωμαίους ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ πράττοντας ἐπὶ ταῖς θυσίαις ἰδὼν ἐπίσταμαι· καὶ μιᾷ πίστει τῇδε ἀρκούμενος οὐ βαρβάρους ἐπείσθην εἶναι τοὺς οἰκιστὰς τῆς Ῥώμης, ἀλλ᾽ ἐκ πολλῶν τόπων συνεληλυθότας Ἕλληνας. ὀλίγα μὲν γὰρ ἐπιτηδεύματα περὶ θυσίας τε καὶ ἑορτὰς ὁμοίως Ἕλλησι καὶ βαρβάρους τινὰς ἐπιτελεῖν ἐνδέχεται, πάντα δὲ ταὐτὰ πράττειν ἀπίθανον.

LXXIII. Λοιπὸν δ᾽ ἔτι μοι καὶ περὶ τῶν ἀγώνων, οὓς μετὰ τὴν πομπὴν ἐπετέλουν, ὀλίγα διελθεῖν. πρῶτος ὁ τῶν τεθρίππων τε καὶ συνωρίδων καὶ τῶν ἀζεύκτων ἵππων ἐγίνετο δρόμος, ὡς παρ᾽ Ἕλλησι τὸ
2 ἀρχαῖον Ὀλυμπίασί τε καὶ μέχρι τοῦ παρόντος. ἐν δὲ ταῖς ἱππικαῖς ἁμίλλαις ἐπιτηδεύματα δύο τῶν πάνυ 149
παλαιῶν ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐνομοθετήθη φυλαττόμενα ὑπὸ Ῥωμαίων μέχρι τῶν κατ᾽ ἐμὲ διάκειται χρόνων, τό τε περὶ τὰ τρίπωλα τῶν ἁρμάτων, ὃ παρ᾽ Ἕλλησι μὲν ἐκλέλοιπεν, ἀρχαῖον ⟨ὂν⟩ ἐπιτήδευμα καὶ ἡρωικόν, ᾧ ποιεῖ τοὺς Ἕλληνας Ὅμηρος ἐν ταῖς μάχαις χρωμένους·

2 καθαγι[ζοντας — συβώτης] om. B add. Bmg 4 ὃ ὠμοθετεῖτο B 12 βαρβάρους καί τινας O. corr. Sylburg β. καὶ πλάνητας Kiessling 13 * ἅπαντα O | ταῦτα O corr. Reiske 14 δ᾽ ἔστι μοι O δὲ ἔτι μοι Kiessling 17 ἐγ⟨ι⟩νετο B | ὥσπερ O ὡς παρ᾽ Sylburg 18 Ὀλυμπίασι καὶ Πυθίασι ἐποίουν καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρόντος ποιοῦσιν c. Reiske 21 διάκειται] διατελεῖ Kiessling 23 ὂν add. Kiessling

δυσὶ γὰρ ἵπποις ἐξευγμένοις, ὃν τρόπον ζεύγνυται συν-
ωρίς, τρίτος παρείπετο σειραῖος ἵππος ῥυτῆρι συνεχό-
μενος, ὃν ἀπὸ τοῦ παρηωρῆσθαί τε καὶ ⟨μὴ⟩ συν-
1499 εζεῦχθαι παρήορον ἐκάλουν οἱ παλαιοί· ἕτερον δὲ παρ'
ὀλίγαις ἔτι φυλαττόμενον πόλεσιν Ἑλληνίσιν ἐν ἱερουρ-
γίαις τισὶν ἀρχαϊκαῖς, ὁ τῶν παρεμβεβηκότων τοῖς
ἅρμασι δρόμος. ὅταν γὰρ τέλος αἱ τῶν ἱππέων ἅμιλλαι 3
λάβωνται, ἀποπηδῶντες ἀπὸ τῶν ἁρμάτων οἱ παροχού-
μενοι τοῖς ἡνιόχοις, οὓς οἱ ποιηταὶ μὲν παραβάτας,
Ἀθηναῖοι δὲ καλοῦσιν ἀποβάτας, τὸν σταδιαῖον ἁμιλ-
λῶνται δρόμον αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους. τελεσθέντων δὲ
τῶν ἱππικῶν δρόμων οἱ τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν ἀγωνι-
ζόμενοι τότ' εἰσῄεσαν δρομεῖς τε καὶ πύκται καὶ παλαι-
1500 σταί. τρία γὰρ ἀθλήματα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι
ταῦτ' ἦν, ὡς Ὅμηρος ἐπὶ τῇ Πατρόκλου δηλοῖ ταφῇ.
ἐν δὲ τοῖς διὰ μέσου τῶν ἀθλημάτων χρόνοις Ἑλληνι- 4
κώτατον καὶ κράτιστον ἁπάντων ἐθῶν ἀπεδείκνυντο,
στεφανώσεις καὶ ἀναρρήσεις ποιούμενοι τιμῶν, αἷς
ἐτίμων τοὺς ἑαυτῶν εὐεργέτας, ὡς Ἀθήνησιν ἐν ταῖς
Διονυσιακαῖς ἐγίνετο θυσίαις, καὶ σκύλων, ὅσων ἐκ
πολέμων λάβοιεν, ἐπιδείξεις τοῖς εἰς θέαν συνεληλυ-
θόσιν. ἀλλὰ γὰρ ὑπὲρ μὲν τούτων οὔτε μηθένα ποιή- 5
σασθαι λόγον ἀπαιτούσης τῆς ὑποθέσεως καλῶς εἶχεν,
1501 οὔτε μηκύνειν πέρα τοῦ δέοντος ἥρμοττε. καιρὸς δ'
ἐπὶ τὴν ἀπολειπομένην διήγησιν ἐπανάγειν. ὡς γὰρ
δὴ τὰ περὶ τὸν ἀπαχθέντα ἐπὶ τιμωρίαν ὑπὸ τοῦ δε-

1 ἱππ⟨οις⟩ B | ἐξευγνυμένοις A 3 τε add. B | μὴ add. Valesius 4 ἕτερόν τε Reiske 7 αἱ om. B | ἵππων Gelenius 8 λάβωνται O λάβωσιν Cobet Obs. p. 152 10 καλοῦσιν add. B 17 ἀπεδείκνυτο B 18 τιν⟨ας⟩ οἷς ἐτίμων O τιμῶν αἷς ἐτίμων Reiske 20 θ⟨υσί⟩αις B

σπότου καὶ προηγησάμενον τῆς πομπῆς ἔμαθεν ἡ βουλὴ παρὰ τοῦ τὸ πραχθὲν ἀνανεωσαμένου, τοῦτον ὑπολαβοῦσα ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγεσθαι τὸν οὐ καλὸν ἔπαρχον τῶν ὀρχηστῶν, ὥσπερ ἔφην, ἀναζητήσασα τὸν τῷ θεράποντι λωβησάμενον καὶ ζημίαν ἐπιβαλοῦσα, ἧς ἄξιος ἦν, ἑτέραν ἐψηφίσατο τῷ θεῷ πομπὴν ἐπιτελεσθῆναι καὶ ἀγῶνας ἐξ ἀρχῆς ἑτέρους ἀπὸ διπλασίων χρημάτων ἢ πρότερον ἐγένοντο. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τούτων συντελεσθέντα τῶν ὑπάτων τοιάδε ἦν.

3 * ἀπάρχον^{τα} B ἄρχοντα c. Kiessling ἐπάρχοντα Dindorf Steph. Thesaur. s. v. ἐπάρχω et Grasberger Philologus 28 (1869) p. 551 ἔπαρχον ego 5 ἐπιλαβοῦσα A

1502 # ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΕΩΣ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

---

*Οἱ δὲ μετὰ τούτους ἀποδειχθέντες ὕπατοι κατὰ
τὴν ἑβδομηκοστὴν καὶ τρίτην ὀλυμπιάδα, [καθ'] ἣν
ἐνίκα στάδιον Ἀστύλος Κροτωνιάτης ἄρχοντος Ἀθή-
νησιν Ἀγχίσου, Γάιος Ἰούλιος Ἰοῦλος καὶ Πόπλιος
Πινάριος Ῥοῦφος, ἄνδρες ἥκιστα πολεμικοὶ καὶ διὰ
1503 τοῦτο μάλιστα τῆς ἀρχῆς ταύτης παρὰ τοῦ δήμου τυ-
χόντες, εἰς πολλοὺς καὶ μεγάλους ἠναγκάσθησαν κινδύ-
νους καταστῆναι πολέμου καταρραγέντος ἐκ τῆς ἐκείνων
ἀρχῆς, δι' ὧν ἡ πόλις ὀλίγου ἐδέησεν ἐκ βάθρων
ἀναιρεθῆναι. ὁ γὰρ Μάρκιος ἐκεῖνος ὁ Κοριολάνος, ὁ* 2
*τὴν ἐπὶ τῇ τυραννίδι αἰτίαν σχὼν καὶ φυγῇ ἀιδίῳ
ἐλασθείς, ἀγανακτῶν τ' ἐπὶ τῇ συμφορᾷ καὶ τιμωρίαν*

ΔΙΟΝΥCΙΟΥ ἀλικαρναcέωc ρωμαικῆc ἀρχαιολογ. Η̄:
— AB

2 * *καθ'* O delevi 4 *Ἰούλιος* om. A | *Ἴουλλος* O 8 *ἐκ* O *ἐπὶ* c. Kiessling 9 *ὀλίγου δεῖν ἐδέησεν* O praeter B 11 *ἔχων* O *σχὼν* Cobet Obs. p. 152 12 *ἐλασθεὶς* Ba *ἐλαθεὶς* R | *τ'* add. A

παρὰ τῶν ἐχθρῶν βουλόμενος λαβεῖν, δι' οὗ δ' ἂν
αὕτη γένοιτο τρόπου καὶ δι' οἵας δυνάμεως ἀνασκοπῶν
μίαν εὕρισκε Ῥωμαίοις τότ' ἀντίπαλον ἰσχὺν τὴν Οὐο-
λούσκων, εἰ κοινῇ χρησάμενοι γνώμῃ καὶ τυχόντες
ἡγεμόνος ἔμφρονος ἐνστήσονται πρὸς αὐτοὺς τὸν πόλε-
3 μον. ἐλογίζετο ⟨μὲν⟩ οὖν, ὡς εἰ πείσειε τοὺς Οὐολού-
σκους δέξασθαί τ' αὐτὸν καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐπιτρέψαι
τοῦ πολέμου, ῥᾳδίως αὐτῷ διαπεπράξεται τὸ ἔργον·
ἐτάραττε δ' αὐτὸν ἡ συνείδησις, ὅτι πλειστάκις κατὰ
τὰς μάχας δεινὰ δεδρακὼς ἦν αὐτοὺς καὶ πόλεις συμ-
μαχίδας ἀφῃρημένος. οὐ μὴν ἀπέστη γε τῆς πείρας
διὰ τὸ τοῦ κινδύνου μέγεθος, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ δεινὰ
χωρεῖν ἐβουλεύσατο καὶ πάσχειν ὑπ' αὐτῶν ὁτιοῦν. 1504
4 φυλάξας δὲ νύκτα καὶ ταύτην σκοταίαν ἧκεν εἰς Ἄν-
τιον, τὴν ἐπιφανεστάτην τῶν ἐν Οὐολούσκοις πόλεων,
ἡνίκα περὶ δεῖπνον ἦσαν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, καὶ παρ-
ελθὼν εἰς οἰκίαν ἀνδρὸς δυνατοῦ, δι' εὐγένειάν τε καὶ
πλοῦτον καὶ τὰς ἐν τοῖς πολέμοις πράξεις μέγα ἐφ'
ἑαυτῷ φρονοῦντος καὶ τὸ ἔθνος ὅλον ἄγοντος ὡς τὰ
πολλά, ᾧ Τύλλος Ἄττιος ὄνομα ἦν, ἱκέτης τοῦ ἀνδρὸς
5 γίνεται καθεζόμενος ἐπὶ τῆς ἑστίας. διηγησάμενος δ'
αὐτῷ τὰς κατασχούσας αὐτὸν ἀνάγκας, δι' ἃς ὑπέμεινεν
ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς καταφυγεῖν, μέτρια ἠξίου φρονῆσαι
καὶ ἀνθρώπινα περὶ ἀνδρὸς ἱκέτου καὶ μηκέτι πολέ- 1505
μιον ἡγεῖσθαι τὸν ὑποχείριον μηδ' εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας
καὶ τεταπεινωμένους ἀποδείκνυσθαι τὴν ἰσχὺν ἐν-

6 ἐλογίζετο γοῦν O ἐλογίζετο οὖν c. Sintenis Em. Dion. III 12 ἐ. μὲν οὖν Garrer Obs. p. 38 9 πλειστάκις κατὰ] πλεῖστ' αὐτοὺς κατὰ c. Cobet Obs. p. 152 πλεῖστα κατὰ Prou 10 αὐτοὺς del. Cobet l. l. 14 Ἀντίον AB 15 ἐν om. A 22 ὑπέμεινεν A ὑπομένει Amg 26 ἐπιαποδείκνυσθαι A

θυμούμενον, ὡς οὐ μένουσιν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πράγμασιν αἱ τῶν ἀνθρώπων τύχαι. Δύναιο δ' ἄν, ἔφη, τοῦτ' 6 ἐξ αὐτοῦ μάλιστα μαθεῖν ἐμοῦ, ὃς ἐν τῇ μεγίστῃ πόλει κράτιστός ποτ' εἶναι τῶν ἄλλων δοκῶν νῦν ἔρημος καὶ ἄπολις καὶ ταπεινὸς ἐρριμμένος τοῦτο πείσομαι, ὅ τι ἂν ἐχθρῷ ὄντι σοι δοκῇ. ὑπισχνοῦμαι δέ σοι τοσαῦτ' ἀγαθὰ ποιήσειν Οὐολούσκους φίλος τῷ ἔθνει γενόμενος, ὅσα κακὰ εἰργασάμην ἐχθρὸς ὤν. εἰ δέ τι ἄλλο γινώσκεις περὶ ἐμοῦ, χρῆσαι τῇ ὀργῇ παραχρῆμα καὶ θάνατον χάρισαί μοι τὸν τάχιστον αὐτοχειρίᾳ τε καὶ ἐπὶ τῆς ἑστίας τῆς σεαυτοῦ καθιερεύσας τὸν ἱκέτην.

1506 II. Ἔτι δ' αὐτοῦ ταῦτα λέγοντος ἐμβαλὼν τὴν δεξιὰν ὁ Τύλλος καὶ ἀπὸ τῆς ἑστίας ἀναστήσας θαρρεῖν τ' αὐτὸν ἐκέλευσεν, ὡς μηδὲν ἀνάξιον τῆς ἰδίας ἀρετῆς πεισόμενον καὶ πολλὰς αὐτῷ χάριτας εἰδέναι τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἀφίξεως ἔφη, τιμήν τινα οὐ μικρὰν εἶναι καὶ ταύτην ἀποφαινόμενος· Οὐολούσκους τ' αὐτῷ πάντας ὑπισχνεῖτο ποιήσειν φίλους ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος· καὶ οὐδεμίαν ἐψεύσατο τῶν ὑποσχέσεων. χρόνου δέ τινος οὐ πολλοῦ διελθόντος βου- 2 λευομένοις τοῖς ἀνδράσι κατὰ σφᾶς, Μαρκίῳ τε καὶ Τύλλῳ, κινεῖν ἐδόκει τὸν πόλεμον. ὁ μὲν οὖν Τύλλος αὐτίκα μάλα ἐβούλετο πᾶσαν τὴν Οὐολούσκων δύναμιν παραλαβὼν ἐπὶ τὴν Ῥώμην χωρεῖν, ἕως ἐστασίαζέ τε

5 ἐρριμμένος τοῦτο πεισόμενος O ἐρριμμένος τ. πείσομαι ed. Tauchnitiana et Kayser Ann. phil. 1868 p. 810 ἔρριμμαι τοῦτο πεισόμενος c. Kiessling 6 δοκεῖ A 11 ἑαυτοῦ AB σεαυτοῦ C et Hertlein Hermes X p. 417 13 θαρεῖν B 16 αὐτὸν B 17 post καὶ aliquod vocabulum ut εὐεργεσίαν vel tale quid intercidisse Kiesslingius censet 20 πολλοῦ καὶ δὴ παρελθόντος A

καὶ ἡγεμόνας ἀπολέμους εἶχεν, ὁ δὲ Μάρκιος αἰτίαν πρῶτον ᾤετο δεῖν εὐσεβῆ καὶ δικαίαν ἐνστήσασθαι τοῦ πολέμου διδάσκων, ὡς ἁπάσαις μὲν πράξεσι θεοὶ συλλαμβάνουσι, μάλιστα δὲ ταῖς κατὰ πολέμους, ὅσῳ μείζους τέ εἰσι τῶν ἄλλων καὶ εἰς ἀδήλους φιλοῦσι κατασκήπτειν τύχας. ἐτύγχανον δὲ τότε Ῥωμαίοις καὶ 11 Οὐολούσκοις ἐκεχειρίαι τοῦ πολέμου καὶ ἀνοχαὶ πρὸς ἀλλήλους οὖσαι σπονδαί τε διετεῖς ὀλίγῳ πρότερον 3 χρόνῳ γενόμεναι. Ἐὰν μὲν οὖν ἀπερισκέπτως, ἔφη, καὶ διὰ τάχους τὸν πόλεμον ἐπιφέρῃς, τοῦ λελύσθαι τὰς σπονδὰς αἴτιος ἔσῃ καὶ τὸ δαιμόνιον οὐχ ἕξεις εὐμενές· ἐὰν δὲ περιμείνῃς, ἕως ἐκεῖνοι τοῦτο ποιήσωσιν, ἀμύνεσθαι δόξεις καὶ λελυμέναις σπονδαῖς βοηθεῖν. ὅπως δ' ἂν τοῦτο γένοιτο, καὶ ὅπως ἂν ἐκεῖνοι μὲν ἄρξειαν παρασπονδεῖν, ἡμεῖς δὲ δόξαιμεν ὅσιον καὶ δίκαιον ἐπιφέρειν τὸν πόλεμον, ἐγὼ σὺν πολλῇ φροντίδι ἀνεύρηκα. δεῖ δ' ὑφ' ἡμῶν αὐτοὺς ἐξαπατη-
4 θέντας ἄρξαι τῆς παρανομίας. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐξαπάτης, ὃν ἐγὼ τέως μὲν ἀπόρρητον ἐφύλαττον ἀναμένων τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ καιρόν, νῦν δὲ σοῦ σπουδάζοντος ἔργου ἔχεσθαι θᾶττον ἐκφέρειν εἰς μέσον ἀναγκάζομαι, τοιόσδε ἐστίν· θυσίας ἐπιτελεῖν Ῥωμαῖοι μέλλουσι καὶ ἀγῶνας ἄγειν ἀπὸ πολλῶν χρημάτων σφόδρα λαμπρούς, ἀφίξονταί τε κατὰ θέαν ἐπὶ τούτους πολλοὶ τῶν
5 ξένων. τοῦτον ἀναμείνας τὸν χρόνον ἴθι καὶ σὺ καὶ Οὐολούσκων ὅσους δύνασαι πλείστους παρασκεύασον 150

1 ἀπειροπολέμους c. Kiessling 3 πράξεσι δικαίαις Reiske, ἁπάσαις μὲν ταῖς δικαίαις πράξεσι c. Cobet Obs. p. 152 12 ἐπιμένῃς A περιμ<εί>νῃς B 13 δόξῃς A | ταῖς σπονδαῖς c. Kiessling 18 ἀπάτης c. Kiessling 21 ἐπὶ O εἰς Reiske

ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θέαν· ὅταν δ' ἐν τῇ πόλει γένῃ, τῶν ἀναγκαιοτάτων τινά σοι φίλων κέλευσον ἐλθεῖν ὡς τοὺς ὑπάτους καὶ δι' ἀπορρήτων εἰπεῖν, ὅτι μέλλουσιν ἐπιτίθεσθαι τῇ πόλει Οὐολοῦσκοι νύκτωρ, καὶ ἐπὶ τοῦθ' ἥκουσι τὸ ἔργον ἀθρόοι. εὖ γὰρ ἴσθι, ὡς εἰ τοῦτ' ἀκούσειαν οὐδὲν ἔτι ἐνδοιάσαντες ἐκβαλοῦσιν ὑμᾶς ἐκ τῆς πόλεως καὶ παρέξουσιν ἀφορμὴν δικαίας ὀργῆς.

III. Ὡς δ' ἤκουσε ταῦθ' ὁ Τύλλος, ὑπερηγάσθη τε καὶ τὸν παρόντα καιρὸν τῆς στρατείας ἀναβαλόμενος περὶ τὴν παρασκευὴν ἐγίνετο τοῦ πολέμου. ἐπεὶ δὲ καθῆκεν ὁ τῆς ἀρχῆς καιρός, Ἰουλίου τε καὶ Πιναρίου τὴν ὑπατείαν ἤδη παρειληφότων, ἡ κρατίστη τῶν Οὐολούσκων νεότης ἐξ ἁπάσης πόλεως, ὡς ὁ Τύλλος ἠξίου, παρῆν ἐπὶ τὴν τῶν ἀγώνων θέαν· καὶ κατεσκήνουν οἱ πλείους ἐν ἱεροῖς τε καὶ δημοσίοις τόποις οὐκ
1509 ἔχοντες καταγωγὰς ἐν οἰκίαις τε καὶ παρὰ ξένοις, καὶ ὁπότε διὰ τῶν στενωπῶν πορεύοιντο κατὰ συστροφὰς καὶ ἑταιρίας ἀθρόοι διεξῄεσαν, ὥστε καὶ λόγον ἤδη γίνεσθαι περὶ αὐτῶν ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ ὑποψίας ἀτόπους. ἐν δὲ τούτῳ προσέρχεται τοῖς ὑπάτοις ὁ κατα- 2
σκευασθεὶς ὑπὸ τοῦ Τύλλου μηνυτής, ὡς ὁ Μάρκιος ὑπέθετο, καὶ ὡς δὴ ἀπόρρητον πρᾶξιν κατὰ τῶν ἑαυτοῦ φίλων ἐχθροῖς μέλλων ἐκφέρειν ὅρκοις καταλαμβάνεται τοὺς ὑπάτους ὑπὲρ ἀσφαλείας τε τῆς αὐτὸς αὑτοῦ καὶ τοῦ μηδένα Οὐολούσκων μαθεῖν, ὅστις ἦν ὁ τὴν μήνυσιν κατ' αὐτῶν πεποιημένος. καὶ μετὰ τοῦτ' ἐκφέρει

5 ὡς om. B 12 τῆς ἀρχῆς καιρὸς O τῆς ἑορτῆς κ. c. Sylburg 15 κατασκηνοῦν B 25 ἀσφαλείας τε τῆς αὐτοῦ A ἀ. τε τῆς αὐτὸς αὐτοῦ B 27 ἐπιφέρει O ἐκφέρει Reiske

τὴν περὶ τῆς ἐπιθέσεως τῆς κατεψευσμένης μήνυσιν.
3 ἐδόκει τοῖς ἀνδράσιν ἀληθὴς εἶναι ὁ λόγος, καὶ αὐτίκα ἡ βουλὴ κατ' ἄνδρα ὑπὸ τῶν ὑπάτων κληθεῖσα συνῆκτο, καὶ παραχθεὶς ὁ μηνυτὴς τοὺς αὐτοὺς εἶπε καὶ πρὸς ἐκείνην τὰ πιστὰ λαβὼν λόγους. τοῖς δὲ καὶ πάλαι μὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα ἐδόκει μεστὸν ὑποψίας τοσαύτην νεότητα ἐξ ἑνὸς ἔθνους διαφόρου σφίσιν ἐπὶ τὴν θέαν παρελθεῖν, προσελθούσης δὲ μηνύσεως, ἧς τὴν ἀπάτην ἠγνόουν, ἰσχὺν βεβαίαν ἡ δόξα ἔλαβεν, 151
ἐδόκει θ' ἅπασιν ἀπαλλάττειν τοὺς ἄνδρας ἐκ τῆς πόλεως πρὶν ἥλιον δῦναι, τοῖς δὲ μὴ πεισθεῖσιν ἐπικηρύξαι θάνατον, ἐπιμεληθῆναι δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς αὐτῶν, ἵνα χωρὶς ὕβρεως καὶ μετ' ἀσφαλείας γένοιτο, τοὺς ὑπάτους.

IIII. Ταῦτα τῆς βουλῆς ψηφισαμένης οἱ μὲν ἐκήρυττον διὰ τῶν στενωπῶν διεξιόντες ἀπιέναι Οὐολούσκους ἐκ τῆς πόλεως αὐτίκα μάλα κατὰ μίαν ἅπαντας ἐξιόντας πύλην τὴν καλουμένην Καπυΐνην, ἕτεροι δὲ παρέπεμπον τοὺς ἀπαλλαττομένους ἅμα τοῖς ὑπάτοις· ἔνθα μάλιστα ὤφθη, ὅσον αὐτῶν τὸ πλῆθος ἦν καὶ ὡς ἀκμαῖον ἅπαν ὑφ' ἕνα καιρὸν καὶ κατὰ μίαν ἐξιόντων πύλην. πρῶτος δ' αὐτῶν ὁ Τύλλος ἐξῄει διὰ ταχέων καὶ καταλαβὼν οὐ πρόσω τῆς πόλεως τόπον ἐπιτήδειον
2 ἐν τούτῳ τοὺς ὑστεροῦντας ἀνελάμβανεν. ἐπειδὴ δὲ πάντες συνήχθησαν, ἐκκλησίαν ποιησάμενος πολλῇ κατα- 1511
βοῇ τῆς Ῥωμαίων πόλεως ἐχρήσατο, δεινὴν καὶ ἀφό-

5 εἰς ἐκείνην A 8 προσελθεῖν O συνελθεῖν vel παρελθεῖν Sylburg ἐλθεῖν Kiessling 10 * τε ἅπασιν O τε πᾶσιν Kiessling 16 ἀπεῖναι O ἀπιέναι Sylburg 18 Καπυΐνην extremo versu addit B 21 ἅπαν] ἁπάντων c. Cobet Obs. p. 153 | καὶ del. Cobet l. l. 27 δεινὴν] δι' ἣν A | ἀπόρρητον A

ρητον ἀποφαίνων τὴν ὕβριν, ἣν ὑβρισμένοι πρὸς αὐτῶν ἦσαν Οὐολοῦσκοι μόνοι τῶν ἄλλων ξένων ἐξελασθέντες ἐκ τῆς πόλεως· καὶ λέγειν ἠξίου ταῦτα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἕκαστον καὶ πράττειν, ὅπως παύσωνται τῆς ὕβρεως Ῥωμαῖοι δίκας παρασχόντες τῆς παρανομίας. ταῦτ' εἰπὼν καὶ παραθήξας ἀνθρώπους ἀγανακτοῦντας ἐπὶ τῷ πάθει διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.
3 ὡς δ' ἀπαλλαγέντες εἰς τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρίδας ἐδήλωσαν τοῖς ἄλλοις τὸν προπηλακισμὸν ἐπὶ μεῖζον ἐξαίροντες τὰ γενόμενα, ἠγανάκτει τε πᾶσα πόλις καὶ κατέχειν τὴν ὀργὴν οὐκ ἠδύνατο· διαπρεσβευομένη δ' ἄλλη πρὸς ἄλλην εἰς μίαν ἀγορὰν ἅπαντας ἠξίου Οὐολούσκους συνιέναι, ἵνα κοινῇ χρήσαιντο γνώμῃ περὶ τοῦ πολέμου
4 ἐγίνετο δὲ ταῦτα τοῦ Τύλλου μάλιστ' ἐνάγοντος, καὶ συνῆεσαν ἐξ ἁπάσης πόλεως οἵ τ' ἐν τοῖς τέλεσι καὶ
1512 πολὺς ἄλλος ὄχλος εἰς τὴν Ἐχετρανῶν πόλιν· αὕτη γὰρ ἐδόκει ἐν καλλίστῃ κεῖσθαι συνόδῳ ταῖς ἄλλαις ἡ πόλις. ῥηθέντων δὲ πολλῶν λόγων, οὓς εἶπον οἱ δυναστεύοντες ἐν ἑκάστῃ πόλει, ψῆφος ἀνεδόθη τοῖς παροῦσι, καὶ ἦν ἡ νικῶσα γνώμη κινεῖν τὸν πόλεμον, ὡς Ῥωμαίων ἀρξάντων τῆς περὶ τὰς σπονδὰς παρανομίας.

V. Ὑπὲρ δὲ τοῦ τίνα χρὴ πολεμεῖν αὐτοῖς τρόπον

2 ἐξελ⟨αθ⟩έντες B ἐξελασθέντες ego 4 παύσωνται O παύσ⟨ω⟩νται B παύσονται Hertlein Hermes X p. 417 11 διαπρεσβευομέναι — ἠξίουν Cobet Obs. p. 153 12 πάντας O ἅπαντας Kiessling 13 ἰέναι O συνιέναι Reiske 15 ἁπάσης τῆς πόλεως A 17 ἐδόκει καλλίστῃ κεῖσθαι Ba ἐ. ἐν κ. κ. ABb ἐν supra script. Bb ἐν καλλίστῳ κ. συνόδου c. Reiske et Lobeck ad Phrynichum p. 280 ἐδόκει καλλίστῃ κεῖσθαι ἐν συνόδῳ c. Kiessling κάλλιστα κ. συνόδου c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 816 21 τῆς παρὰ AB

προθέντων σκοπεῖν τῶν ἐν τοῖς τέλεσι παρελθὼν ὁ Τύλλος συνεβούλευσεν αὐτοῖς καλεῖν τὸν Μάρκιον καὶ παρ' ἐκείνου πυνθάνεσθαι, πῶς ἂν ἡ Ῥωμαίων καταλυθείη δύναμις· κράτιστα γὰρ ἁπάντων ἀνθρώπων εἰδέναι, πῇ τε κάμνει τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ πῇ μάλιστα ἔρρωται. ἐδόκει ταῦτα, καὶ αὐτίκα πάντες ἐβόων καλεῖν τὸν ἄνδρα. καὶ ὁ Μάρκιος ἧς ἐβούλετο ἀφορμῆς λαβόμενος ἀνέστη κατηφὴς καὶ δεδακρυμένος καὶ μικρὸν ἐπισχὼν χρόνον τοιούτους διέθετο λόγους·
2 Εἰ μὲν ἡγούμην ὑμᾶς ἅπαντας ὅμοιά γινώσκειν περὶ τῆς ἐμῆς συμφορᾶς, οὐκ ἂν ὑπελάμβανον ἀναγκαῖον εἶναι περὶ αὐτῆς ἀπολογεῖσθαι· ἐνθυμούμενος δ', ὡς 1513
ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις ἤθεσιν εἰκός, εἶναί τινας, οἷς παραστήσεται δόξα οὔτ' ἀληθὴς οὔτε προσήκουσα περὶ ἐμοῦ, ὡς οὐκ ἂν ἄτερ αἰτίας ἀληθοῦς καὶ δικαίας ἐξήλασέ με ὁ δῆμος ἐκ τῆς πατρίδος, παντὸς μάλιστα οἴομαι δεῖν πρῶτον ὑπὲρ τῆς ἐμῆς φυγῆς ἐν κοινῷ
3 πρὸς ἅπαντας ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι. ἀλλ' ἀνάσχεσθέ μου, πρὸς θεῶν, καὶ οἱ κράτιστα ἐγνωκότες, ἃ πέπονθα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καὶ ὡς οὐ προσῆκόν μοι ταύτης πεπείραμαι τῆς τύχης διεξιόντος, καὶ μὴ πρότερον ποθεῖτε, ὅ τι χρὴ πράττειν ἀκοῦσαι, πρίν, ὁποῖός τις εἰμὶ ὁ τὴν γνώμην ἀποδειξόμενος, ἐξετάσαι. ἔσται δὲ βραχὺς
4 ὁ περὶ αὐτῶν, κἂν πρόσωθεν ἄρξωμαι, λόγος. Ῥωμαίοις τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς πολίτευμα ἦν μικτὸν ἔκ τε βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας· ἔπειτα ὁ τελευταῖος βασιλεὺς Ταρκύνιος τυραννίδα τὴν ἀρχὴν ἠξίου ποιεῖν. συστάντες

10 πάντας B 13 ἤθεσιν] πλήθεσιν Kiessling coll. VII 35, 2 15 περὶ ἐμοῦ add. B 20 προςῆκε B προςῆκον R 23 προσδειξάμενος AB 24 αὐτω⟨ν κἂν⟩ B 25 μικτὸν add. B

1514 οὖν ἐπ' αὐτὸν οἱ τῆς ἀριστοκρατίας ἡγεμόνες ἐκεῖνον μὲν ἐξέβαλον ἐκ τῆς πόλεως, αὐτοὶ δὲ τὰ κοινὰ κατέσχον ἀρίστην καὶ σωφρονεστάτην, ὡς ἅπαντες ὁμολογοῦσι, καταστησάμενοι πολιτείαν. χρόνοις δ' οὐ πολλοῖς τῶν νῦν πρότερον, ἀλλὰ τρίτον ἢ τέταρτον τοῦτ' ἔτος οἱ πενέστατοί τε καὶ ἀργότατοι τῶν πολιτῶν πονηροῖς χρησάμενοι προστάταις ἄλλα τε πολλὰ ἐξύβρισαν, καὶ τελευτῶντες καταλύειν τὴν ἀριστοκρατίαν ἐπεχείρουν. ἐφ' οἷς ἅπαντες μὲν οἱ τῆς βουλῆς προεστηκότες ἤχθοντο καί, ὅπως παύσωνται τῆς ὕβρεως οἱ κινοῦντες τὴν πολιτείαν, σκοπεῖν ἠξίουν. ὑπὲρ ἅπαν- 5
τας δὲ τοὺς ἀριστοκρατικοὺς ἐκ μὲν τῶν πρεσβυτέρων Ἄππιος ἀνὴρ πολλῶν ἄξιος ἕνεκεν ἐπαινεῖσθαι, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ἐγώ· καὶ λόγους ἐποιούμεθα διὰ παντὸς ἐπὶ τῆς βουλῆς ἐλευθέρους οὐ δήμῳ πολεμοῦντες, ἀλλὰ πονηροκρατίαν ὑφορώμενοι, οὐδὲ καταδουλώσασθαί τινα βουλόμενοι Ῥωμαίων, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐλεύθερον ἅπασιν
1515 ἀξιοῦντες ὑπάρχειν, τὴν δὲ προστασίαν τῶν κοινῶν ἀποδεδόσθαι τοῖς κρείττοσι.

VI. Ταῦθ' ὁρῶντες οἱ πονηρότατοι τοῦ πλήθους ἐκεῖνοι προστάται πρώτους ἔγνωσαν ἡμᾶς τοὺς φανερώτατα ἐναντιουμένους σφίσιν ἐκποδὼν ποιήσασθαι, οὐχ ἅμ' ἀμφοτέροις ἐπιχειρήσαντες, ἵνα μὴ ἐπίφθονόν τε καὶ βαρὺ τὸ πρᾶγμα γένηται, ἀλλ' ἀπ' ἐμοῦ τοῦ νεωτέρου τε καὶ εὐμεταχειριστοτέρου ἀρξάμενοι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἄκριτόν με ἐπεχείρησαν ἀπολέσαι,

10 παύσονται c. Hertlein Hermes X p. 417 12 πρεσβυτάτων O corr. Reiske 13 * ἕνεκα A ἕνικα B ἕνε α om. C add. Cmg ἕνεκεν ego 17 βουλόμενοι add. B 18 κ ἀξιοῦντες τὴν B ἀξιοῦντες ἔχειν τὴν R ἀ. ὑπάρχειν τὴν Reiske

ἔπειτ' ἔκδοτον παρὰ τῆς βουλῆς ἠξίουν ἐπὶ θανάτῳ λαβεῖν· ἀποτυχόντες δ' ἀμφοτέρων προὐκαλέσαντο ἐπὶ δίκην, ἣν αὐτοὶ δικάσειν ἔμελλον, τυραννίδος ἐπιβα-
2 λόντες αἰτίαν. καὶ οὐδὲ τοῦτ' ἔμαθον, ὅτι δήμῳ τύραννος οὐδεὶς πολεμεῖ μετὰ τῶν ἀρίστων συστάς, ἀλλὰ τἀναντία μετὰ τοῦ δήμου τὸ κράτιστον ἐκ τῆς πόλεως ἀναιρεῖ μέρος· δικαστήριόν τ' οὐχ ὅπερ ἦν πάτριον ἀπέδωκάν μοι τὴν λοχῖτιν καλέσαντες ἐκκλησίαν, ἀλλ' 151
ὃ πάντες ὁμολογοῦσι πονηρότατον εἶναι [δικαστήριον] καὶ ἐπ' ἐμοῦ πρώτου καὶ μόνου γενόμενον, ἐν ᾧ πλέον ἔχειν ἔμελλον οἱ θῆτες καὶ ἀνέστιοι καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιβουλεύοντες βίοις τῶν ἀγαθῶν καὶ δικαίων καὶ τὰ
3 κοινὰ σῴζεσθαι βουλομένων. τοσοῦτο δ' ἄρα μοι περιῆν τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν, ὥστ' ἐν ὄχλῳ κρινόμενος, οὗ τὸ πλέον μισόχρηστον ἦν καὶ διὰ τοῦτ' ἐχθρὸν ἐμοί, δυσὶ μόνον ἑάλων ψήφοις ἀποτιθεμένων τὴν ἐξουσίαν τῶν δημάρχων, εἰ μὴ καταδικασθείην ἐγώ, καὶ τὰ ἔσχατα πείσεσθαι πρὸς ἐμοῦ λεγόντων καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ παρὰ τὸν ἀγῶνα κατ' ἐμοῦ χρησαμένων.
4 τοιαῦτα δὴ πεπονθὼς ἐγὼ πρὸς τῶν ἐμαυτοῦ πολιτῶν ἀβίωτον ἡγησάμην τὸν λοιπὸν ἔσεσθαί μοι βίον, εἰ μὴ λάβοιμι παρ' αὐτῶν δίκας· καὶ διὰ τοῦτ' ἐξόν μοι ζῆν ἀπραγμόνως, εἴτ' ἐν ταῖς Λατίνων πόλεσιν ἠβουλόμην κατὰ τὸ συγγενές, εἴτ' ἐν ταῖς νεοκτίστοις, ἃς οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπῴκισαν, οὐκ ἠβουλήθην, ἐφ' ὑμᾶς δὲ κατέφυγον, οὓς ἠπιστάμην πλεῖστά θ' ὑπὸ 151

2 προσεκαλέσαντο c. Reiske 4 αἰτίαν, κ. οὐδὲ τοῦτο μαθόντες Prou 6 ἐκ τῆς πόλεως ὁ τύραννος ἀναιρεῖ B 9 δικαστήριον del. Reudler Tir. crit. p. 54 13 τοσοῦτον B 16 ἑάλω A 26 κατέφυγον· ἠπιστάμην γὰρ A κ. οὓς ἠπιστάμην R

Ῥωμαίων ἠδικημένους καὶ μάλιστ' αὐτοῖς ἀπεχθομένους, ἵνα κοινῇ μεθ' ὑμῶν τιμωρησαίμην αὐτούς, ὅση μοι δύναμις, λόγοις τ', ἔνθα δεῖ λόγων, καὶ ἔργοις, ὅταν ἔργων δέῃ. χάριν τε τὴν μεγάλην ⟨ὑμῖν⟩ οἶδα τῆς θ' ὑποδοχῆς μου καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς τιμῆς, ᾗ με τιμᾶτε οὐθὲν οὔτε μνησικακήσαντες οὐθ' ὑπολογισάμενοι ὧν ὑπ' ἐμοῦ πολεμίου ποτὲ ὄντος ἐπάθετε κατὰ τοὺς πολέμους.

VII. Φέρε δή, τίς ἂν εἴην ἀνήρ, εἰ δόξης καὶ τιμῶν, ὧν προσῆκέ μοι παρὰ τοῖς ἐμαυτοῦ πολίταις τυγχάνειν, παρὰ τῶν εὖ παθόντων ἀποστερηθείς, πρὸς δὲ τούτοις πατρίδος τε καὶ οἴκου καὶ φίλων καὶ θεῶν πατρῴων καὶ τάφων προγονικῶν καὶ παντὸς ἄλλου ἀπελασθεὶς ἀγαθοῦ, παρ' ὑμῖν δ' ἅπαντα ταῦθ' εὑρών, οἷς ἐκείνων χάριν ἐπολέμουν, εἰ μὴ γενοίμην χαλεπὸς μὲν οἷς ἀντὶ πολιτῶν ἐχθροῖς κέχρημαι, χρηστὸς δ' οἷς ἀντὶ πολεμίων φίλοις; ἀλλ' ἔγωγ' οὐδ' ἐν ἀνδρὸς
1518 μοίρᾳ θείην ἄν, ὅστις μήτε τὸ πολεμοῦν δι' ὀργῆς ἔχει μήτε τὸ σῷζον ἑαυτὸν δι' εὐνοίας. πατρίδα θ' ἡγοῦμαι οὐ τὴν ἀπαρνησαμένην με πόλιν, ἀλλ' ἧς ἀλλότριος ὢν πολίτης γέγονα, γῆν τ' οὐκ ἐν ᾗ ἠδίκημαι φίλην, 2
ἀλλ' ἐν ᾗ ⟨τὸ ἀσφαλὲς⟩ ἔχω. καὶ ἂν θεός τε συλλαμβάνῃ καὶ τὰ ὑμέτερα ὡς εἰκὸς πρόθυμα ᾖ, μεγάλην καὶ τα-

4 * χάριν τε τὴν μεγάλην οἶδα AB χάριν τε ὑμῖν μεγάλην οἶδα c. Reiske χάριν τε τὴν μ. ⟨ὑμῖν⟩ οἶδα ego 7 * ὑπ' ἐμοῦ ποτε ὄντ⟨ες⟩ ἐπάθετε AB ὑπ' ἐ. π. ἐχθροὶ ὄντες ἐ. vel ὑπ' ἐ. ἔτι πολεμίου ὄντος Reiske ὑπ' ἐμοῦ πρότερόν γε ἐπάθετε dubitanter Kiessling scripsit, ὑπ' ἐμοῦ πολεμίου ποτὲ ὄντος ego 11 παρὰ] πρὸς c. Cobet Obs. p. 155 ὑπὸ Prou 14 ἀπελασθεὶς Ba ἀπελα⟨θ⟩εὶς Bb | παρ' ὑμῶν A 15 εἰ add. B supra lin., om. R 18 θείμην c. Cobet Obs. p. 156 23 ἡμέτερα A | ὡς om. AB

χεῖαν ἐλπίζω γενήσεσθαι ⟨τὴν⟩ μεταβολήν. εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι πολλῶν ἤδη πολεμίων πειραθέντες Ῥωμαῖοι οὐθένας μᾶλλον ἔδεισαν ὑμῶν, οὐδ' ἐστίν, ἐφ' ᾧ μᾶλλον σπουδάζοντες διατελοῦσιν ἢ ὅπως τὸ ὑμέτερον
3 ἔθνος ἀσθενὲς ἀποδείξουσι. καὶ διὰ τοῦτο τὰς μὲν πολέμῳ λαβόντες ὑμῶν ἔχουσι πόλεις, τὰς δὲ φιλίας ἐλπίδι παρακρουσάμενοι, ἵνα μὴ καθ' ἓν ἅπαντες γενόμενοι κοινὸν ἐξενέγκητε κατ' αὐτῶν πόλεμον. ἐὰν οὖν τἀναντία ὑμεῖς ἀντιφιλοτιμούμενοι διατελῆτε καὶ μίαν ἅπαντες ἔχητε ⟨περὶ⟩ τοῦ πολέμου γνώμην, ὃ ποιεῖτε 1519 νυνί, ῥᾳδίως αὐτῶν τὸ κράτος παύσετε.

VIII. Ὃν δὲ τρόπον ἀγωνιεῖσθε καὶ πῶς χρήσεσθε τοῖς πράγμασιν, ἐπειδὴ γνώμην ἀξιοῦτέ με ἀποφήνασθαι, εἴτ' ἐμπειρίαν μοι μαρτυροῦντες εἴτ' εὔνοιαν εἴτε καὶ ἀμφότερα, φράσω καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν παραινῶ σκοπεῖν, ὅπως εὐσεβῆ καὶ δικαίαν πορίσησθε τοῦ πολέμου πρόφασιν. εὐσεβὴς δὲ καὶ δικαία τοῦ πολέμου πρόφασις, ἥτις ἂν γένοιτο καὶ
2 ἅμα συμφέρουσα ὑμῖν, ἀκούσατέ μου. Ῥωμαίοις ἡ μὲν ἐξ ἀρχῆς ὑπάρξασα γῆ βραχεῖά ἐστι καὶ λυπρά, ἡ δ' ἐπίκτητος, ἣν τοὺς περιοίκους ἀφελόμενοι ⟨ἔχουσι⟩, πολλὴ καὶ ἀγαθή· καὶ εἰ τῶν ἠδικημένων ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀξιοῖεν ἀπολαβεῖν, οὐδὲν οὕτως μικρὸν οὐδ' ἀσθενὲς οὐδ' ἄπορον, ὡς τὸ Ῥωμαίων ἄστυ γενήσεται.

1 * τὴν addidi 2 πολέμων O πολεμίων Sylburg 5 ἀποδείξωσι Bb | καὶ — ὑμῶν om. B add Bmg 6 ἔχουσι] ἀποδείξοντι ABC ostentant Lapus 7 καθὲν B 9 ⟨ὑ⟩μεῖς B 10 περὶ add. Kiessling 12 ὡς? 17 πορίσησθε O πορίσεσθε c. Hertlein Hermes X p. 417 ποιήσεσθε Cobet Obs. p. 156 21 ἀφελόμενοι πολλὴ O post ἀφελ. Sylburgio κατέχουσι, καρποῦνται vel aliud verbum simile deesse videtur ἀφείλοντο Porto, ἀφ. ἔχουσι Sintenis Em. Dion. III 6 ἔχουσι Cmg

1520 τούτου δ' οἴομαι δεῖν ὑμᾶς ἄρξαι. πέμπετε οὖν πρέ- 3
σβεις ὡς αὐτοὺς ἀπαιτοῦντες ἃς κατέχουσιν ὑμῶν πόλεις καὶ ὅσα τείχη ἐν τῇ ὑμετέρᾳ γῇ ἐνετειχίσαντο ἀξιοῦντες ἐκλιπεῖν, καὶ εἴ τι ἄλλο βίᾳ σφετερισάμενοι τῶν ὑμετέρων ἔχουσι πείθοντες ἀποδιδόναι. πολέμου δὲ μήπω ἄρχετε, πρὶν ἢ λαβεῖν τὰς παρ' αὐτῶν ἀποκρίσεις. ἐὰν γὰρ ταῦτα ποιήσητε, δυεῖν ὧν βούλεσθε ὑπάρξει θάτερον ὑμῖν· ἢ τὰ ἑαυτῶν ἀπολήψεσθε ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης, ἢ καλὴν καὶ δικαίαν πρόφασιν εἰληφότες ἔσεσθε τοῦ πολέμου. τὸ γὰρ μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ἀπαιτεῖν καὶ μὴ τυγχάνοντας τούτου πολεμεῖν, ἅπαντες ἂν ὁμολογήσου-
σιν εἶναι καλόν. φέρε δή, τί ποιήσειν οἴεσθε Ῥωμαίους 4
ταῦθ' ὑμῶν προελομένων; πότερον ἀποδώσειν τὰ χωρία ὑμῖν; καὶ τί κωλύσει πάντων αὐτοὺς ἀποστῆναι τῶν ἀλλοτρίων; ἥξουσι γὰρ Αἰκανοί τε καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Τυρρηνοὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι τὴν ἑαυτῶν ἕκαστοι γῆν
1521 ἀποληψόμενοι. ἢ καθέξειν τὰ χωρία καὶ μηθὲν τῶν δικαίων ποιήσειν; ὅπερ ἐγὼ νομίζω. οὐκοῦν ἀδικεῖσθαι πρότεροι λέγοντες ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ τὰ ὅπλα χωρήσετε καὶ συμμάχους ἕξετε, ὅσοι τὰ ἑαυτῶν ἀφαιρεθέντες ἀπεγνώκασιν ἄλλως ἂν ἔτι αὐτὰ
ἢ πολεμοῦντες οὐκ ἀπολήψεσθαι. κράτιστος δ' ὁ και- 5
ρὸς καὶ οἷος οὐχ ἕτερος ἐπιθέσθαι Ῥωμαίοις, ὃν ἡ

6 πρινὴ B 7 ποιησ⟨η⟩σ⟨ε⟩τε B 12 ἀνομολογήσουσιν A et Stephanus ἂν ὁμολογήσουσιν B cf. Baumann Quaest. de usu mod. p. 6 ἂν ὁμολογήσαιεν c. Reiske 14 προεχομένων Cobet Obs. p. 156 16 Ἀλβανοὶ] Λατῖνοι aut Σαβῖνοι c. Kiessling 20 πρότερον O corr. Sylburg 22 ἀφ⟨αι⟩ρεθέντες B 23 οὐκ add. Bb supra lin. script. | ἀπολήψεσθε A stulte c. Cobet Obs. p. 157: ἀπεγνώκασιν ἄλλως ἔτι αὐτὰ ἢ π. ἀπολήψεσθαι

τύχη τοῖς ἀδικουμένοις οὐδ' ἂν ἐλπισθέντα παρεσκεύ-
ασεν, ἐν ᾧ στασιάζουσι καὶ ὑποπτεύουσιν ἀλλήλους καὶ
ἡγεμόνας ἔχουσιν ἀπείρους πολέμου. ἃ μὲν οὖν ὑπο-
τίθεσθαι ἔδει λόγοις καὶ παραινεῖν φίλοις, μετὰ πάσης
εὐνοίας καὶ πίστεως εἰρημένα ὑπ' ἐμοῦ, ταῦτ' ἐστίν,
ἃ δὲ παρ' αὐτὰ τὰ ἔργα ἑκάστοτε προορᾶσθαί τε καὶ
μηχανᾶσθαι δεήσει, τοῖς ἡγεμόσι τῆς δυνάμεως ἐπι-
6 τρέψατε διανοεῖσθαι. πρόθυμον γὰρ καὶ τοὐμὸν ἔσται, 1522
ἐν ᾧ ἄν με τάττητε τόπῳ, καὶ πειράσομαι μηδενὸς
εἶναι χείρων μήτε στρατιώτου μήτε λοχαγοῦ μήτε ἡγε-
μόνος· ἀλλὰ καταχρῆσθέ μοι λαβόντες, ὅπου ἂν μέλλω
τι ὑμᾶς ὠφελήσειν, καὶ εὖ ἴστε ὅτι, εἰ πολεμῶν ὑμῖν
μεγάλα βλάπτειν δυνατὸς ἦν, καὶ σὺν ὑμῖν ἀγωνιζό-
μενος μεγάλα δυνήσομαι ὠφελεῖν.
VIIII. Τοιαῦτα μὲν ὁ Μάρκιος εἶπεν. οἱ δὲ Οὐο-
λοῦσκοι λέγοντός τε τοῦ ἀνδρὸς ἔτι δῆλοι ἦσαν ἀγά-
μενοι τοὺς λόγους, καὶ ἐπειδὴ ἐπαύσατο μεγάλῃ βοῇ
πάντες ἐπεσήμηναν ὡς τὰ κράτιστα ὑποθεμένῳ λόγον
τ' οὐθενὶ προθέντες ἐπικυροῦσι τὴν γνώμην. γραφέν-
τος δὲ τοῦ δόγματος εὐθὺς ἐξ ἑκάστης πόλεως τοὺς
ἐπιφανεστάτους ἄνδρας ἑλόμενοι πρεσβευτὰς εἰς τὴν
Ῥώμην ἀπέστειλαν· τῷ δὲ Μαρκίῳ ψηφίζονται βουλῆς
τε μετουσίαν ἐν ἁπάσῃ πόλει καὶ ἀρχὰς ἐξεῖναι πανταχ-
χόσε μετιέναι καὶ τῶν ἄλλων, ὁπόσα τιμιώτατα ἦν παρ'
2 αὐτοῖς, μετέχειν. καὶ πρὶν ἢ τὰς Ῥωμαίων ἀποκρίσεις 1523

6 ἕκαστα A 7 inter ἐπιτρέψατε et διανοεῖσθαι deesse nonnulla Reiske censet 11 καταχρῆσθαι AB 18 ἐπεσημήναντο c. Reiske | ὑποτιθεμένῳ Ba ὑποτιθεμένου ABb ὑποθεμένῳ Reudler Tiroc. crit. p. 54 recte cf. VIII 72, 4 19 προθέντες Ba προσθέντες ABb | ἔτι κυροῦσιν c. Sintenis Em. Dion. III 3

ἀναμεῖναι, πάντες ἔργου εἴχοντο παρασκευαζόμενοι τὰ πολέμια· ὅσοι τ' ἦσαν αὐτῶν ἄθυμοι τέως κακωθέντες ἐν ταῖς προτέραις μάχαις, τότε πάντες ἐπερρώσθησαν ὡς τὴν Ῥωμαίων καθαιρήσοντες ἰσχύν. οἱ δ' εἰς τὴν 3
Ῥώμην ἀποσταλέντες ὑπ' αὐτῶν πρέσβεις καταστάντες ἐπὶ τὴν βουλὴν ἔλεγον· Ὅτι Οὐολούσκοις περὶ πολλοῦ ἐστι καταλύσασθαι τὰ πρὸς Ῥωμαίους ἐγκλήματα καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον εἶναι φίλοις καὶ συμμάχοις ἄνευ δόλου καὶ ἀπάτης. ἔσεσθαι δὲ τὸ πιστὸν αὐτοῖς τῆς φιλίας βέβαιον ἀπέφαινον, εἰ κομίσαιντο γῆν τε τὴν ἑαυτῶν καὶ πόλεις, ἃς ὑπὸ Ῥωμαίων ἀφῃρέθησαν· ἄλλως δ' οὔτ' εἰρήνην οὔτε φιλότητα βεβαίαν ὑπάρξειν αὐτοῖς· τὸ γὰρ ἀδικούμενον ἀεὶ πολέμιον εἶναι τῷ πλημμελοῦντι φύσει. ἠξίουν τε μὴ καταστῆσαι σφᾶς εἰς ἀνάγκην πολέμου τῶν δικαίων ἀποτυγχάνοντας.

X. Ὡς δὲ ταῦτ' εἶπον οἱ πρέσβεις, ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς οἱ σύνεδροι μεταστησάμενοι τοὺς ἄνδρας,
1524 καὶ ἐπειδὴ ἔκριναν ἃς χρὴ ἀποκρίσεις ποιήσασθαι, καλέσαντες αὐτοὺς πάλιν ἐπὶ τὸν σύλλογον ταύτην ἔδοσαν τὴν ἀπόφασιν. Οὐ λανθάνετε ἡμᾶς, ὦ Οὐολοῦσκοι, φιλίας μὲν οὐδὲν δεόμενοι, πρόφασιν δ' εὐπρεπῆ λαβεῖν βουλόμενοι τοῦ πολέμου. ἃ γὰρ ἥκετε παρ' ἡμῶν ἀπαιτοῦντες, καλῶς ἐπίστασθε οὐδέποτε ληψόμενοι· χρῄζετε γὰρ ἀδίκων τε καὶ ἀδυνάτων. εἰ μὲν οὖν δόντες ἡμῖν 2
τὰ χωρία ἔπειτα μεταδόξαν ὑμῖν νῦν ἀπαιτεῖτε, ἀδι-

3 ἐρρώσθησαν O ἐπερρώσθησαν c. Kiessling 5 Ῥώμην] Ῥωμαίων B 8 φίλους — συμμάχους A 10 ἀπέφαινον del. Cobet Obs. p. 157 14 φύσει R φασίν ex corr. B 24 τε add. B 25 μεταδόξαν B δόξαν R | οὐκ ἀδικεῖσθε Sintenis Em. Dion. III 14 duce Reiskio, Kiessling transposito νῦν vocabulo censet εἰ — δόντες — ἔπειτα μεταδόξαν ὑμῖν ἀπαιτεῖτε,

κεῖσθε μὴ κομιζόμενοι, εἰ δὲ πολέμῳ ἀφαιρεθέντες οὐκέτι αὐτῶν ὄντες κύριοι, ἀδικεῖτε τῶν ἀλλοτρίων ἐφιέμενοι. ἡμεῖς δὲ κρατίστας ἡγούμεθα κτήσεις, ἃς ἂν πολέμῳ κρατήσαντες λάβωμεν, οὔτε πρῶτοι καταστησάμενοι νόμον τόνδε οὔτε αὐτὸν ἀνθρώπων ἡγούμενοι εἶναι μᾶλλον ἢ οὐχὶ θεῶν· ἅπαντάς τε καὶ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους εἰδότες αὐτῷ χρωμένους οὐκ ἂν ἐνδοίημεν ὑμῖν μαλακὸν οὐδὲν οὐδ' ἂν ἀποσταίημεν ἔτι τῶν
3 δορικτήτων. πολλὴ γὰρ ἂν εἴη κακότης, εἴ τις ἃ μετ' ἀρετῆς καὶ ἀνδρείας ἐκτήσατο, ταῦθ' ὑπὸ μωρίας τε
καὶ δειλίας ἀφαιρεθείη. πολεμεῖν τ' οὔτε μὴ βουλο- 152
μένους ὑμᾶς ἀναγκάζομεν, οὔτε προθυμουμένους παραιτούμεθα, ἂν δ' ἄρξησθε ἀμυνούμεθα. ταῦτα Οὐολούσκοις ἀπαγγέλλετε καὶ λέγετε, ὅτι λήψονται μὲν πρότεροι τὰ ὅπλ' ἐκεῖνοι, θήσομεν δ' ἡμεῖς ὕστεροι.

XI. Ταύτας οἱ πρέσβεις τὰς ἀποκρίσεις λαβόντες ἀπήγγειλαν τῷ πλήθει τῶν Οὐολούσκων. συναχθείσης οὖν αὖθις ἐκκλησίας μετὰ τοῦτο κυροῦται δόγμα κοινὸν τοῦ ἔθνους προειπεῖν Ῥωμαίοις τὸν πόλεμον. ἔπειθ' αἱροῦνται στρατηγοὺς αὐτοκράτορας τοῦ πολέμου Τύλλον τε καὶ Μάρκιον δυνάμεις τε ψηφίζονται καταγράφειν καὶ χρήματ' εἰσφέρειν καὶ τἆλλα παρασκευάσασθαι,
2 ὅσων ὑπελάμβανον δεήσειν τῷ πολέμῳ. μελλούσης δὲ διαλύεσθαι τῆς ἐκκλησίας ἀναστὰς ὁ Μάρκιος ἔφησεν·

ἀδικεῖσθε μὴ κομιζόμενοι· νῦν δὲ πολέμῳ ἀφαιρεθέντες — ἀδικεῖτε eqs. scribendum esse
5 αὐτῶν Bb 6 ἅπαντας δὲ Reiske 7 εἰδ⟨ό⟩τες B 8 ὅτι Ba ἔτι ABb 9 δορικτήτων A δυρυκτήτων R 18 οὖν supra lin. Bb | ἄρχητε Reiske ἄρξητε c. Cobet Obs. p. 157 19 τοῦ ἔθνους τοὺς θεοὺς A | ἔπειτα . . αἱροῦνται Bb 22 παρασκευάζεσθαι c. Reudler Tir. crit. p. 54 24 * ἔφη O correxi

1526 Ἃ μὲν ἐψήφισται τὸ κοινὸν ὑμῶν, ἔχει καλῶς καὶ γι-
νέσθω κατὰ τὸν οἰκεῖον ἕκαστα καιρόν· ἐν ὅσῳ δὲ τὰ
στρατεύματα μέλλετε καταγράφειν καὶ τἆλλα εὐτρεπίζειν
ἕξοντά τινας ὥσπερ εἰκὸς ἀσχολίας καὶ διατριβάς, ἐγὼ
καὶ Τύλλος ἔργου ἐχώμεθα. ὅσοις οὖν ὑμῶν βουλο-
μένοις ἐστὶ προνομεῦσαι τὴν τῶν πολεμίων καὶ πολλὴν
ἀποτεμέσθαι λείαν, ἴτε σὺν ἡμῖν. ὑποδέχομαι δ' ὑμῖν,
ἐὰν θεὸς συλλάβῃ, πολλὰς καὶ καλὰς δώσειν ὠφελείας.
ἔτι γὰρ ἀπαράσκευοί εἰσι Ῥωμαῖοι δύναμιν οὔπω συν- 3
εστηκυῖαν ὁρῶντες ὑμετέραν, ὥστ' ἀδεῶς ἡμῖν ὑπάρξει
πᾶσαν ὅσην ἂν βουλώμεθα τῆς ἐκείνων χώρας κα-
ταδραμεῖν.

XII. Ἀποδεξαμένων δὲ καὶ ταύτην τὴν γνώμην τῶν
Οὐολούσκων ἐξῄεσαν οἱ στρατηγοὶ διὰ ταχέων, πρὶν
ἔκπυστα γενέσθαι Ῥωμαίοις τὰ βουλεύματα, πολλὴν
ἐπαγόμενοι στρατιὰν ἑκούσιον· ἧς μέρος μὲν ὁ Τύλλος
1527 ἔχων εἰς τὴν Λατίνων χώραν ἐνέβαλεν, ἵνα περισπά-
σειε τῶν πολεμίων τὴν ἐκεῖθεν ἐπικουρίαν, τὸ δὲ λοι-
πὸν ὁ Μάρκιος ἄγων ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων ἤλασεν. οἷα 2
δ' ἀπροσδοκήτου ⟨τοῦ⟩ κακοῦ τοῖς κατὰ τὴν χώραν
διατρίβουσιν ἐπιπεσόντος πολλὰ μὲν ἑάλω σώματα Ῥω-
μαίων ἐλεύθερα, πολλὰ δ' ἀνδράποδα, βοῶν τε καὶ
ὑποζυγίων καὶ τῶν ἄλλων βοσκημάτων χρῆμα οὐκ ὀλί-
γον· σῖτός θ' ὅσος ἐγκατελήφθη καὶ σίδηρος καὶ ὅσοις
ἄλλοις χώρα γεωργεῖται, τὰ μὲν ἡρπάσθη, τὰ δὲ διε-
φθάρη. τελευτῶντες γὰρ καὶ πῦρ εἰς τὰς αὐλὰς φέρον-
τες ἐνέβαλλον Οὐολοῦσκοι, ὥστε πολλοῦ χρόνου μηδ'

4 τινὰς corr. e τινὰ Bb 20 τοῦ add. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 548 25 τὰ χωρία A χωρία B χώρα c. Sintenis Em. Dion. III 15 cf. VIII 13, 2 27 οἰολοῦσκοι B

3 ἀναλαβεῖν αὐτὰς δύνασθαι τοὺς ἀποβαλόντας. μάλιστα
δὲ τοῦτ' ἔπασχον αἱ τῶν δημοτῶν κτήσεις, αἱ δὲ τῶν
πατρικίων ἔμειναν ἀσινεῖς· εἰ δέ τινες ἐβλάβησαν, εἰς
ἀνδράποδα καὶ βοσκήματα ἔδοξαν βλαβῆναι. τοῦτο γὰρ
ὑπὸ τοῦ Μαρκίου παρηγγέλλετο τοῖς Οὐολούσκοις, ἵνα
δι' ὑποψίας ἔτι μᾶλλον οἱ πατρίκιοι γένοιντο τοῖς δη- 1528
μοτικοῖς καὶ μὴ ἐξαιρεθείη τὸ στασιάζον ἐκ τῆς πό-
4 λεως, ὅπερ καὶ συνέβη. ὡς γὰρ ἠγγέλθη τοῖς Ῥωμαίοις
ἡ καταδρομὴ τῆς χώρας, καὶ ἔγνωσαν οὐκ ἐξ ἴσου γε-
γονυῖαν ἅπασι τὴν συμφοράν, κατεβόων μὲν τῶν πλου-
σίων οἱ πένητες ὡς ἐπαγόντων σφίσι τὸν Μάρκιον,
ἀπελογοῦντο δ' οἱ πατρίκιοι καὶ κακουργίαν τινὰ τοῦ
στρατηγοῦ ταύτην ἀπέφαινον. βοηθεῖν δὲ τοῖς ἀπολ-
λυμένοις ἢ σώζειν τὰ περιόντα δι' ὑποψίαν τ' ἀλλήλων
καὶ δέος προδοσίας οὐθεὶς ἠξίου· ὥστε κατὰ πολλὴν
ἄδειαν ὁ Μάρκιος ἀπῆγε τὴν στρατιὰν καὶ κατέστησεν
ἅπαντας ἐπὶ τὰ οἰκεῖα παθόντας μὲν οὐδὲν δεινόν,
δράσαντας δ' ὅσα ἠξίουν, καὶ πολλῶν εὐπορήσαντας
5 χρημάτων. ἧκε δὲ καὶ ὁ Τύλλος ὀλίγον ὕστερον ἐκ
τῆς Λατίνων χώρας πολλὰς ἐπαγόμενος ὠφελείας· οὐδὲ
γὰρ ἐκεῖ δύναμιν ἔσχον ὁμόσε χωρεῖν τοῖς πολεμίοις
[μαχησόμενοι] ἀπαράσκευοί τ' ὄντες καὶ παρ' ἐλπίδα
τοῦ δεινοῦ σφίσιν ἐπιπεσόντος. ἐκ δὲ τούτου πᾶσα
πόλις ἐπῆρτο ταῖς ἐλπίσι, καὶ θᾶττον ἢ ὡς ἄν τις 1529
ὑπέλαβεν ἥ τε καταγραφὴ τῶν στρατιωτῶν ἐγίνετο, καὶ
τἆλλα ὑπηρετεῖτο, ὅσων τοῖς στρατηγοῖς ἔδει.

1 αὐτὰς] αὐτὰ Sylburg 5 παρηγγέλετο ABC παρήγγελτο R 6 * γένωνται et 7 ἐξαιρεθείη O γένοιντο ego, ἐξαιρεθῇ Kiessling 19 ὀλίγῳ A 20 πολλὰς om. Ba add. Bb supra lin. 21 ἐκεῖ O ἐκεῖνοι Kiessling 22 μαχησόμενοι om. Ba add. Bb supra lin. del. Cobet Obs. p. 157

XIII. Ἐπειδὴ δὲ συνῆκτο ἤδη πᾶσα ἡ δύναμις,
ἐβουλεύετο μετὰ τοῦ συνάρχοντος ὁ Μάρκιος, ὅπως
χρηστέον τοῖς λοιποῖς πράγμασιν. ἔφη δ' οὖν λέγων·
Ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Τύλλε, κράτιστον εἶναι νείμασθαι τὰς
δυνάμεις ἡμᾶς διχῇ· ἔπειτα τὸν μὲν ἕτερον ἡμῶν ἄγοντα
τοὺς ἀκμαιοτάτους καὶ προθυμοτάτους ὁμόσε χωρεῖν
τοῖς πολεμίοις [μαχησόμενον], καὶ εἰ μὲν ὑπομενοῦσιν
εἰς χεῖρας ἡμῖν ἰέναι μιᾷ κρῖναι τὸν ἀγῶνα μάχῃ, εἰ
δ' ἀποκνήσουσιν, ὡς ἐγὼ πείθομαι, στρατιᾷ νεοσυλλέκτῳ
καὶ ἡγεμόσιν ἀπείροις πολέμου τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων
κίνδυνον ἐπιτρέπειν, τήν τε χώραν αὐτῶν ἐπιόντα
πορθεῖν καὶ τοὺς συμμάχους περισπᾶν καὶ τὰς ἀποι-
1530 κίας ἀναιρεῖν καὶ πᾶν ἄλλο κακὸν ὅ τι δύναιτο ποιεῖν.
τὸν δ' ἕτερον ἐνθάδε ὑπομένοντα φυλακὴν ποιεῖσθαι 2
τῆς τε χώρας καὶ τῶν πόλεων, μὴ λάθωσιν ἀφυλάκτοις
ἐπιπεσόντες αὐτοῖς οἱ πολέμιοι, καὶ πρᾶγμα αἴσχιστον
πάθωμεν, ἐν ᾧ τῶν ἀπόντων ἐφιέμεθα τὰ παρόντα
ἀφαιρεθέντες. ἀλλὰ χρὴ τὸν ἐνθάδε ὑπομένοντα ἤδη
τείχη τ' ἀνορθοῦν, ὅσα πέπτωκε, καὶ τάφρους ἀνακα-
θαίρειν καὶ φρούρια ὀχυροῦν, ἵνα τοῖς γεωργοῦσι τὴν
χώραν ὑπάρχωσι καταφυγαί, στρατιάν τ' ἄλλην προσ-
καταγράφειν καὶ τροφὰς τοῖς ἔξω οὖσιν ἐπιχορηγεῖν
καὶ ὅπλα χαλκεύειν καὶ εἴ τι ἄλλο ἀναγκαῖον ἔσται
πρᾶγμα ὀξέως ὑπηρετεῖν. δίδωμι δέ σοι τὴν αἵρεσιν, 3
εἴτε τῆς ὑπερορίου στρατιᾶς εἴτε τῆς ἐνθάδε ὑπομενού-
σης ἐθέλεις στρατηγεῖν. ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ σφόδρα

1 ἤδη add. B 7 μαχησόμενον del. Cobet l. l. 9 στρατείᾳ O praeter B 15 ἀφυλάκτως — 16 αὐτοῖς O praeter B αὐταῖς c. Portus 18 ἤδη O νῦν ἤδη vel ᾗ δεῖ qua par est c. Reiske ἡμῶν c. Kiessling 19 ὀρθοῦν AB 20 ⟨φρου⟩ρια B 21 στρατείαν ABa

ἠγάσθη τὴν γνώμην ὁ Τύλλος, καὶ τὸ δραστήριον τοῦ ἀνδρὸς εἰδὼς καὶ ἐπιτυχὲς ἐπέτρεψεν ἐκείνῳ τῆς ἔξω στρατιᾶς ἄρχειν.

XIIII. Καὶ ὁ Μάρκιος οὐθὲν ἔτι διαμελλήσας ἧκεν 153
ἄγων τὴν δύναμιν ἐπὶ Κιρκαίαν πόλιν, ἐν ᾗ κληροῦχοι
Ῥωμαίων ἦσαν ἅμα τοῖς ἐπιχωρίοις πολιτευόμενοι, καὶ
παραλαμβάνει τὴν πόλιν ἐξ ἐφόδου. ὡς γὰρ ἔγνωσαν
οἱ Κιρκαῖοι κρατουμένην σφῶν τὴν χώραν καὶ προσ-
άγουσαν τῷ τείχει τὴν στρατιάν, ἀνοίξαντες τὰς πύλας
ἐξῄεσαν ὁμόσε τοῖς πολεμίοις ἄνοπλοι παραλαβεῖν τὴν
πόλιν ἀξιοῦντες· ὅπερ αὐτοῖς αἴτιον τοῦ μηδὲν παθεῖν
2 ἀνήκεστον ἐγένετο. οὔτε γὰρ αὐτῶν ἀπέκτεινεν ὁ στρα-
τηγὸς οὐδένα, οὔτ' ἐξήλασεν ἐκ τῆς πόλεως· ἐσθῆτα
δὲ τοῖς στρατιώταις καὶ τροφὰς εἰς μῆνα ἱκανὰς καὶ
ἀργύριόν τι μέτριον λαβὼν ἀπῆγε τὴν δύναμιν ὀλίγην
μοῖραν ἐν τῇ πόλει καταλιπὼν τῆς τ' ἀσφαλείας τῶν
ἐνοικούντων ἕνεκα, μή τι ὑπὸ Ῥωμαίων πάθωσι κακόν,
3 καὶ τοῦ μηδὲν ὕστερον νεωτερίσαι. εἰς δὲ τὴν Ῥώμην
ὡς ἠγγέλθη τὰ γενόμενα πολὺ πλείων ταραχὴ καὶ θό-
ρυβος ἦν τῶν μὲν πατρικίων τὸν δῆμον ἐχόντων δι'
αἰτίας, ὅτι πολεμιστὴν ἄνδρα καὶ δραστήριον καὶ φρο-
νήματος εὐγενοῦς μεστὸν ψευδεῖ περιβαλόντες αἰτίᾳ
τῆς πόλεως ἀπήλασαν καὶ παρεσκεύασαν ἡγεμόνα Οὐο-
4 λούσκοις γενέσθαι· τῶν δὲ προεστηκότων τοῦ δήμου
κατηγορίας τοῦ συνεδρίου ποιουμένων καὶ τὸ πρᾶγμα 1532
ὅλον ἐξ ἐπιβουλῆς ὑπ' ἐκείνων κατεσκευάσθαι λεγόντων

2 ἐπιτυχὲς ταῖς μάχαις AC ταῖς μάχαις om. B 10 ὁμόσε τοῖς πολεμίοις del. Kiessling 12 ἐγ⟨ε⟩νετο A 18 ἐσθῆτας AC 15 τι μέτριον om. A 22 ψευδ⟨εῖ⟩ B 23 ἐκ τῆς Cobet Obs. p. 158

τόν τε πόλεμον οὐ κοινὸν ἅπασιν, ἀλλὰ σφίσι μόνοις
ἐπάγεσθαι σκηπτομένων· καὶ ἦν τὸ κακοηθέστατον τοῦ
δήμου μέρος ἅμα τούτοις. στρατιὰς δὲ καταγράφειν ἢ
καλεῖν τοὺς συμμάχους ἢ παρασκευάσασθαι τὰ κατεπεί-
γοντα διὰ τὰ πρὸς ἀλλήλους ἔχθη καὶ τὰς ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις κατηγορίας οὐδ' εἰς νοῦν ἐλάμβανον.

XV. Τοῦτο καταμαθόντες οἱ πρεσβύτατοι τῶν Ῥω-
μαίων συστραφέντες ἔπειθον ἰδίᾳ τε καὶ ἐν κοινῷ τοὺς
στασιωδεστάτους τῶν δημοτικῶν παύσασθαι τῶν εἰς τοὺς
πατρικίους ὑποψιῶν τε καὶ κατηγοριῶν· διδάσκοντες
[ὡς] εἰ δι' ἑνὸς ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς φυγὴν τοσοῦτος κίν-
δυνος κατέσχε τὴν πόλιν, τί χρὴ προσδοκᾶν, ἐὰν ἀναγ-
κασθῶσιν οἱ πολλοὶ τῶν πατρικίων προπηλακισθέντες
ὑπὸ τοῦ δήμου ταὐτὸ φρονῆσαι· καὶ κατέσχον οὗτοι
τὴν ἀκοσμίαν τοῦ πλήθους. παυσαμένου δὲ τοῦ πολ- 2
λοῦ θορύβου συνελθοῦσα ἡ βουλὴ τοῖς μὲν ἀπὸ τοῦ
1533 κοινοῦ τῶν Λατίνων παροῦσι πρεσβευταῖς ἐπὶ συμμα-
χίας αἴτησιν ἀπεκρίνατο, μὴ ῥᾴδιον εἶναι σφίσι βοή-
θειαν ἀποστέλλειν κατὰ τὸ παρόν· αὐτοῖς δ' ἐκείνοις
ἐπιτρέπειν τὴν ἑαυτῶν στρατιὰν καταγράφειν καὶ ἡγε-
μόνας τῆς δυνάμεως ἰδίους ἐκπέμπειν τε, ὅταν αὐτοὶ
ἐκπέμψωσι δύναμιν. ἐν γὰρ ταῖς συνθήκαις, αἷς
ἐποιήσαντο πρὸς αὐτοὺς περὶ φιλίας, ἀπόρρητον ἦν
τούτων ἑκάτερον. τοῖς δ' ὑπάτοις ἐφῆκαν στρατόν τε 3

3 στρατείας ABa στρατιὰς Bb 4 κατασκευάσασθαι O παρασκευάσασθαι Kiessling cf. VIII 11, 1 7 τῶν om. B 11 ὡς del. Sylburg 14 οὗτοι] οὕτω c. Hertlein Hermes X 417 21 * ἰδίους ἐκπέμπειν τε ὅσην (σην in ras. B) ἂν AB ἰδίους ἀποδεῖξαι ἕως (vel τέως) c. Kiessling ἰ. ἐ. τε, ὅταν ego cf. Kayser Ann. phil. 1868 p. 816 22 ἐκπέμψωσι C δύνωνται in mge

συναγαγεῖν ἐκ καταλόγου καὶ τὴν πόλιν διὰ φυλακῆς ἔχειν καὶ τοὺς συμμάχους παρακαλεῖν, εἰς ὕπαιθρον δὲ μήπω τὰς δυνάμεις ἐξάγειν, ἕως ἂν ἅπαντα εὐτρεπῆ γένηται. καὶ ὁ δῆμος ταῦτ' ἐπεκύρωσεν. ἦν δὲ βραχὺς ὁ λειπόμενος τῆς ἀρχῆς τοῖς ὑπάτοις χρόνος, ὥστ' οὐδὲν ἔφθασαν τῶν ἐψηφισμένων ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν, ἀλλὰ παρέδοσαν ἡμιτελῆ πάντα τοῖς μεθ' ἑαυτοὺς ὑπάτοις.

XVI. Οἱ δὲ παρὰ τούτων τὴν ἀρχὴν παραλαβόντες, Σπόριος Ναύτιος καὶ Σέξτος Φούριος, στρατιάν θ' 153
ὅσην ἐδύναντο πλείστην ἐκ τοῦ πολιτικοῦ κατεστήσαντο καταλόγου, καὶ φρυκτωρίας καὶ σκοποὺς ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις φρουρίοις ἔταξαν, ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῶν ἐπὶ τῆς χώρας πραττομένων· χρήματά τε καὶ σῖτον
2 καὶ ὅπλα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ ἡτοιμάσαντο. τὰ μὲν οὖν οἰκεῖα παρεσκεύαστο αὐτοῖς ὡς ἐνῆν ἄριστα, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἔτι δεῖν ἐδόκει· τὰ δὲ συμμαχικὰ οὐχ ἅπαντα ὑπήκουε προθύμως ἑκούσιά τ' οὐκ ἦν, οἷα συνάρασθαι τοῦ πολέμου, ὥστ' οὐδὲ προσαναγκάζειν αὐτὰ ἠξίουν φοβούμενοι προδοσίαν. ἤδη δέ τινα καὶ ἀφίστατο αὐτῶν ἐκ τοῦ φανεροῦ καὶ τοῖς Οὐολούσκοις
3 συνελάμβανε. πρῶτοι δ' ἦρξαν Αἰκανοὶ τῆς ἀποστάσεως, ἅμα τῷ συστῆναι τὸν πόλεμον εὐθὺς ἐλθόντες ὡς τοὺς Οὐολούσκους καὶ συμμαχίαν μεθ' ὅρκων συνθέμενοι, στρατιάν τ' ἀπέστειλαν οὗτοι τῷ Μαρκίῳ πλείστην τε καὶ προθυμοτάτην. ἀρξαμένων δὲ τούτων 153

1 συνάγειν c. Reudler Tiroc. crit. p. 54   3 ἅπαντα O corr. Kiessling   10 Φρούριος A   13 φρουρίοις O χωρίοις c. Kiessling   17 αὐτῶν] αὐτὸν A αὐτοῖς Sylburg | ἔτι δεῖν O ἔτ' ἐνδεῖν Reiske   21 καὶ om. Ba add. Bb supra lin.   26 ἀρξάντων δὲ c. Reudler Tir. crit. p. 55

πολλοὶ καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων κρύφα συνελάμβανον
τοῖς Οὐολούσκοις οὐκ ἀπὸ ψηφισμάτων οὐδ' ἀπὸ κοι-
νοῦ δόγματος ἀποστέλλοντες αὐτοῖς τὰς συμμαχίας, εἰ
δέ τισιν ἦν βουλομένοις μετέχειν τῆς στρατείας τῶν
σφετέρων, οὐχ ὅπως ἀποτρέποντες, ἀλλὰ καὶ παρορ-
μῶντες. ἐγεγόνει τ' ⟨ἐν⟩ οὐ πολλῷ χρόνῳ τοσαύτη 4
δύναμις περὶ τοὺς Οὐολούσκους, ὅσην οὐ πώποτ' ἔσχον,
ὅτε μάλιστ' ἤκμαζον ταῖς πόλεσιν· ἣν ἐπαγόμενος ὁ
Μάρκιος ἐνέβαλεν αὖθις εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν, καὶ
ἐγκαθεζόμενος ἡμέρας συχνὰς ἐδῄου τῆς γῆς, ὅσην ἐν
τῇ πρότερον εἰσβολῇ παρέλιπε. σωμάτων μὲν οὖν 5
ἐλευθέρων οὐκέτι πολλῶν ἐγκρατὴς ἐγένετο κατὰ ταύ-
την τὴν στρατείαν· οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰ πλείστου ἄξια
συσκευασάμενοι παλαίτερον ἔτι κατεπεφεύγεσαν, οἱ μὲν
εἰς τὴν πόλιν, οἱ δ' εἰς τὰ πλησίον φρούρια, εἴ τινα
1536 ἦν ἐχυρώτατα· τὰ δὲ βοσκήματα αὐτῶν, ὅσα οὐχ οἷοί
τ' ἦσαν ἀπελάσαι, καὶ τοὺς νέμοντας θεράποντας λαμ-
βάνει τόν τε σῖτον ⟨τὸν⟩ ἐπὶ ταῖς ἅλωσιν ἔτι κείμενον
καὶ τοὺς ἄλλους καρπούς, τοὺς μὲν ἐν χερσὶν ὄντας,
τοὺς δὲ καὶ συγκεκομισμένους ἀναιρεῖται. προνομεύσας 6
δὲ καὶ διαπορθήσας ἅπαντα οὐθενὸς ὁμόσε χωρῆσαι
τολμήσαντος ἀπῆγεν ἐπ' οἴκου τὴν στρατιὰν βαρεῖαν
οὖσαν ἤδη τῷ πλήθει τῶν ὠφελειῶν καὶ σχολῇ πο-
ρευομένην.

XVII. Οἱ δὲ Οὐολοῦσκοι τὸ μέγεθος τῆς κομιζο-

6 τε O τ' ἐν Hertlein Hermes X 417 8 ἤκμαζε ταῖς A ταῖς πόλεσιν Kiessling in suspicionem vocat — ἐν τοῖς πολέμοις fortasse scribendum esse c. Reiske — Grasberger defendit Philologus 28 (1869) p. 347 13 στρατιὰν A 14 καταπεφεύγεσαν B 15 εἴ τινα B ἅτινα R 18 τὸν add. Reiske | ἐπὶ O ἐν Cobet Obs. p. 158 25 τῆς κομιζομένης λείας ὁρῶντες om. Ba add. Bmg

μένης λείας δρῶντες καὶ περὶ τῆς Ῥωμαίων ἀτολμίας ἀκούοντες, οἳ δὴ τέως τὴν ἀλλοτρίαν λεηλατοῦντες ἀδεῶς τότε τὴν αὑτῶν γῆν ἠνείχοντο δῃουμένην ὁρῶντες, αὐχήματός τε μεγάλου ἐνεπίμπλαντο καὶ ἐν ἐλπίδι ἦσαν ἡγεμονίας, ὡς δὴ ῥᾴδιον καὶ ἐν ἑτοίμῳ σφίσιν ὂν καταλῦσαι τὴν τῶν ἀντιπάλων ἰσχύν, θυσίας τε χαριστηρίους τοῖς θεοῖς ἐποιοῦντο καὶ σκύλων ἀναθέσει τοὺς νεὼς καὶ τὰς ἀγορὰς ἐκόσμουν καὶ ἦσαν ἅπαντες 1537 ἐν ἑορταῖς καὶ εὐπαθείαις τόν τε Μάρκιον ἀγάμενοι καὶ ὑμνοῦντες διετέλουν, ὡς εἴη τά τε πολέμια δεινότατος ἀνθρώπων καὶ στρατηγός, οἷος οὔτε Ῥωμαῖος οὔτε
2 ἄλλος [στρατηγὸς] Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων οὐδείς. μάλιστα δὲ τῆς τύχης αὐτὸν ἐμακάριζον ἅπαντα, ὅσοις ἐπιχειρήσειε, κατὰ γνώμην αὐτῷ προχωροῦντα ὁρῶντες δίχα πόνου· ὥστ' οὐδεὶς ἦν τῶν ἐχόντων τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν, ὃς ἀπολείπεσθαι τοῦ ἀνδρὸς ἠξίου, ἀλλὰ πάντες ὥρμηντο μετέχειν τῶν πράξεων καὶ συνῄεσαν
3 ὡς αὐτὸν ἐξ ἁπάσης πόλεως. ὁ δὲ στρατηγός, ἐπειδὴ τὴν προθυμίαν τῶν Οὐολούσκων ἐπέρρωσε καὶ τὸ τῶν πολεμίων ἀνδρεῖον εἰς ταπεινὴν καὶ ἄνανδρον κατέκλεισεν ἀμηχανίαν, ἐπὶ τὰς συμμαχίδας αὐτῶν πόλεις, ὅσαι τὸ πιστὸν διεφύλαττον, ἦγε τὴν δύναμιν· καὶ αὐτίκα ἑτοιμασάμενος, ὅσα εἰς πολιορκίαν χρήσιμα ἦν, ἐπὶ Τολερίνους ἐλαύνει τοῦ Λατίνων ὄντας ἔθνους.
4 οἱ δὲ Τολερῖνοι πρὸ πολλοῦ παρασκευασάμενοι τὰ εἰς ⟨τὸν⟩ πόλεμον καὶ τὰ ἐκ τῆς χώρας εἰς τὴν πόλιν 1538 συγκεκομικότες ἐδέχοντο αὐτὸν ἐπιόντα καὶ χρόνον μὲν

1 καὶ om. B   3 ⟨ἠ⟩νείχοντο B   4 ἐνεπίπλαντο A   7 ἀναθέσεσι A   12 στρατηγὸς del. Reiske   13 ἅπαν Aa ἅπαντα Ab   21 πόλεις add. B   26 τὸν add. Sylburg

τιν' ἀντεῖχον ἀπὸ τῶν τειχῶν μαχόμενοι καὶ πολλοὺς
τῶν πολεμίων κατέτρωσαν· ἔπειθ' ὑπὸ τῶν σφενδονη-
τῶν ἀναστελλόμενοι καὶ μέχρι δείλης ὀψίας ταλαιπω-
ροῦντες πολλὰ μέρη τοῦ τείχους ἐξέλιπον. τοῦτο 5
καταμαθὼν ὁ Μάρκιος τοῖς μὲν ἄλλοις στρατιώταις
παρήγγειλε κλίμακας προσφέρειν κατὰ τὰ γυμνούμενα
μέρη τοῦ περιβόλου, αὐτὸς δὲ τοὺς κρατίστους τῆς
στρατιᾶς ἀναλαβὼν ἐπὶ τὰς πύλας ἵεται βαλλόμενος
ἀπὸ τῶν πύργων, καὶ διαρρήξας τοὺς μοχλοὺς παρ-
έρχεται πρῶτος εἰς τὴν πόλιν. ἦν δ' ὑφεστηκὸς ταῖς
πύλαις πολὺ καὶ καρτερὸν στῖφος τῶν πολεμίων, οἳ
δέχονταί τ' αὐτὸν ἐρρωμένως καὶ μέχρι πολλοῦ διεκαρ-
τέρουν ἀγωνιζόμενοι· πολλῶν δ' ἀναιρεθέντων τρέ-
πονται οἱ λοιποὶ καὶ σκεδασθέντες ἔφευγον ἀνὰ τοὺς
στενωπούς. ὁ δ' ἠκολούθει κτείνων τοὺς καταλαμβα- 6
1539 νομένους, ὅσοι μὴ τὰ ὅπλα ῥίψαντες εἰς ἱκεσίας ἐτρά-
ποντο· ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ διὰ τῶν κλιμάκων ἀναβαί-
νοντες ἐκράτουν τοῦ τείχους. τοῦτον δὴ τὸν τρόπον
ἁλούσης τῆς πόλεως ἐξελόμενος ὁ Μάρκιος ἐκ τῶν λα-
φύρων ὅσα θεοῖς τ' ἀναθήματα καὶ κόσμος ταῖς Οὐο-
λούσκων πόλεσιν ἔμελλε γενέσθαι, τὰ λοιπὰ τοῖς στρα-
τιώταις ἐφῆκε διαρπάσαι. ἦν δὲ πολλὰ μὲν αὐτόθι 7
σώματα, πολλὰ δὲ χρήματα, πολὺς δὲ σῖτος, ὥστε μὴ
ῥᾴδιον εἶναι μιᾷ πάντα ἐκκομίσαι τοὺς κρατήσαντας
ἡμέρᾳ, ἀλλ' ἐκ διαδοχῆς ἄγοντες καὶ φέροντες τὰ μὲν

3 ταλ⟨αι⟩πωροῦντες B 4 ἐξέλ⟨ι⟩πον B 8 πυλὰς ἀναλαβὼν ἵεται O corr. Sylburg 10 ἐφεστηκὸς c. Sylburg 13 τρέποντ⟨αι⟩ B 15 τοὺς πολεμίους καταλαμβανομένους O praeter B 18 δὲ O δὴ Kiessling 21 ἔμελλεν ἔσεσθαι c. Cobet Obs. p. 158 ἐ. γίνεσθαι Hertlein Hermes X 417 24 πάντα O praeter B

αὐτοί, τὰ δ' ἐπὶ τῶν ὑποζυγίων πολὺν ἠναγκάσθησαν διατρῖψαι χρόνον.

XVIII. *Ὁ δὲ στρατηγός, ἐπειδὴ τὰ σώματα καὶ τὰ χρήματα πάντα ἐξεκεκόμιστο, τὴν πόλιν ἔρημον καταλιπὼν ἀπῆγε τὴν δύναμιν ἐπὶ Βῶλαν ⟨Λατίνων⟩ ἑτέραν πόλιν. ἔτυχον δὲ καὶ οἱ Βωλανοὶ προεγνωκότες αὐτοῦ τὴν ἔφοδον καὶ παρεσκευασμένοι πάντα τὰ πρὸς* 1540
τὸν ἀγῶνα ἐπιτήδεια. ὁ μὲν οὖν Μάρκιος ὡς ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν αἱρήσων κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους ἐποιεῖτο τὰς προσβολάς· οἱ δὲ Βωλανοὶ περιμείναντες καιρὸν ἐπιτήδειον ἀνοίγουσι τὰς πύλας, καὶ φερόμενοι κατὰ πλῆθος ἐν τάξει τε καὶ κόσμῳ συρράττουσι τοῖς κατὰ μέτωπον, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείναντες, ἔτι δὲ πλείους κατατραυματίσαντες τούς τε λοιποὺς αἰσχρῶς
2 *ἀναγκάσαντες φυγεῖν ἀνέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν. ὡς δ' ἔγνω τὴν τροπὴν τῶν Οὐολούσκων ὁ Μάρκιος· οὐ γὰρ ἔτυχε παρὼν ἐν ᾧ χωρίῳ τὸ πάθος ἐγένετο· παρῆν σὺν ὀλίγοις κατὰ σπουδὴν καὶ τοὺς ἐκ τῆς τροπῆς σκεδασθέντας ἀναλαβὼν συνίστατο καὶ παρεθάρρυνε, καὶ ἐπειδὴ κατέστησεν εἰς τάξεις, ὑποδείξας, ἃ δεῖ πράττειν, ἐκέλευσε προσβάλλειν τῇ πόλει κατὰ τὰς αὐτὰς*
3 *πύλας. χρησαμένων δὲ πάλιν τῶν Βωλανῶν τῇ αὐτῇ πείρᾳ καὶ κατὰ πλῆθος ἐκδραμόντων οὐ δέχονται αὐτοὺς οἱ Οὐολοῦσκοι, ἀλλ' ἐγκλίναντες ἔφευγον κατὰ*

1 *πόλεις* om. A 4 *ἐξεκόμιστο* ABC 5 *Βωλανῶν ἑτέραν* O corr. Sintenis Em. Dion. II 29 praeeunte Reiskio 7 *παρασκευασμένοι* A *παρ⟨εσ⟩κευασμένοι* B 14 *πλείους τούτων κατατραυματίσαντες* O praeter B 17 *χωρίῳ* add. B 19 * *συνίσταται καὶ* B *συνίστα τὲ καὶ* R *συνίστατο καὶ* ego cf. W. Schmid Atticismus tom. II p. 26 not. 47 24 *οἱ* add. B | *ἐκκλίναντες* A

1541 τοῦ πρανοῦς, ὡς ὁ στρατηγὸς αὐτοῖς ὑπέθετο· καὶ οἱ
Βωλανοὶ τὴν ἀπάτην οὐκ εἰδότες ἐδίωκον ἄχρι πολλοῦ.
ἐπεὶ δὲ πρόσω τῆς πόλεως ἐγένοντο, ἔχων τοὺς ἐπι-
λέκτους τῶν νέων ὁ Μάρκιος ὁμόσε τοῖς Βωλανοῖς
ἐχώρει· καὶ γίνεται πολὺς αὐτῶν ἐνταῦθα φόνος τῶν
μὲν ἀμυνομένων, τῶν δὲ φευγόντων. ὁ δ' ἀκολου- 4
θῶν τοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ὠθουμένοις φθάνει, πρὶν
ἐπιρραχθῆναι τὰς πύλας εἰςβιασάμενος εἰς τὸ τεῖχος.
ὡς δ' ὁ στρατηγὸς ἅπαξ ἐγκρατὴς τῶν πυλῶν ἐγένετο,
ἠκολούθει καὶ τὸ ἄλλο τῶν Οὐολούσκων πλῆθος, οἱ
δὲ Βωλανοὶ τὸ τεῖχος ἐκλιπόντες ἔφευγον ἐπὶ τὰς
οἰκίας. γενόμενος δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς πόλεως
ἐπέτρεψε τοῖς στρατιώταις τά τε σώματα ἐξανδραποδί-
σασθαι καὶ τὰ χρήματα διαρπάσαι καὶ τὸν αὐτὸν τρό-
πον ὥσπερ καὶ πρότερον ἅπασαν ἐκκομίσας τὴν λείαν
σὺν χρόνῳ τε καὶ κατὰ πολλὴν ἐξουσίαν μετὰ τοῦτο
τὴν πόλιν ἐνέπρησεν.

XVIIII. Ἐντεῦθεν δὲ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν ἦγεν
1542 ἐπὶ τοὺς καλουμένους Λαβικανούς. ἦν δὲ καὶ αὕτη
τότε Λατίνων ἡ πόλις Ἀλβανῶν ὥσπερ καὶ ἄλλαι ἄποι-
κος. καταπλήξασθαι δὲ βουλόμενος τοὺς ἔνδον ἔκαιεν
αὐτῶν τὴν χώραν εὐθὺς ἐπιών, ὅθεν μάλιστα ἔμελλον
ὄψεσθαι τὴν φλόγα. οἱ δὲ Λαβικανοὶ τεῖχος εὖ κατ-
εσκευασμένον ἔχοντες οὔτε κατεπλάγησαν αὐτοῦ τὴν
ἔφοδον οὔτε μαλακὸν ἐνέδοσαν οὐδέν, ἀλλ' ἀντεῖχον

7 φθά . νει B 8 ἐκβιασάμενοι O ἐκπαισάμενοι Amg εἰςβιασάμενοι c. Cobet Variae Lect. p. 280 12 κύριος] ἐγκρατὴς A 19 αὐτὴ O αὕτη Sylburg 20 * ὥσπερ καὶ ἄλλη O, ὥσπερ αἱ ἄλλαι Sylburg ὥσπερ καὶ ἄλλαι ego 22 ἐπιὼν] εἰπὼν A 23 ἐγκατ<ε>σκευασμένον B ἐγκατασκευασμένον R εὖ κατεσκευασμένον c. Gelenius

ἀπομαχόμενοι γενναίως καὶ πολλάκις ἐπιβαίνοντας τοῦ
2 τείχους τοὺς πολεμίους ἀπήραξαν. οὐ μὴν εἰς τέλος
γ' ἀντέσχον ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀγωνιζόμενοι καὶ
χρόνον οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἀναπαυόμενοι. πολλαὶ γὰρ
προσβολαὶ καὶ καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἐγίνοντο ὑπὸ τῶν
Οὐολούσκων ἐκ διαδοχῆς ὑποχωρούντων μὲν αἰεὶ τῶν
κεκμηκότων, ἑτέρων δὲ προσιόντων νεαρῶν· πρὸς οὓς 1543
ἀγωνιζόμενοι δι' ὅλης ἡμέρας, καὶ οὐδὲ τὸν τῆς νυκτὸς
ἀναπαυσάμενοι χρόνον ἐκλιπεῖν ἠναγκάσθησαν τὸ τεῖχος
ὑπὸ κόπου. παραλαβὼν δὲ καὶ ταύτην ὁ Μάρκιος τὴν
πόλιν ἐξηνδραποδίσατο καὶ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκε μερί-
3 σασθαι τὰς ὠφελείας. ἀναστήσας δὲ τὴν δύναμιν ἐκεῖ-
θεν ἐπὶ τὴν Πεδανῶν πόλιν· ἣν δὲ καὶ αὕτη τοῦ
Λατίνων γένους· συντεταγμένην ἔχων τὴν στρατιὰν
ἀφικνεῖται καὶ αὐτὴν ἅμα τῷ πλησιάσαι τοῖς τείχεσιν
αἱρεῖ κατὰ κράτος. καὶ ταὐτὰ διαθεὶς ὅσα τὰς πρό-
τερον ἁλούσας ἕωθεν εὐθὺς ἀναστήσας τὴν δύναμιν
4 ἦγεν ἐπὶ Κορβιῶνα. ὄντι δ' αὐτῷ πλησίον τοῦ τεί-
χους τὰς πύλας ἀνοίξαντες οἱ ἔνδον ἀπαντῶσιν ἀντὶ
⟨τῶν ὅπλων⟩ προτείνοντες ἱκετηρίας καὶ παραδιδόντες
ἀμαχητὶ τὸ τεῖχος. οὓς ἐπαινέσας ὡς τὰ κράτιστα περὶ
σφῶν βεβουλευμένους, ἐκέλευσεν ὧν ἔδει τῇ στρατιᾷ
φέροντας ἥκειν ἀργύριόν τε καὶ σῖτον, καὶ λαβὼν ὅσα
προσέταξεν ἀπῆγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τὴν Κοπιολανῶν 1544

2 ἀπήραξαν Ba ἀπήρραξαν ABb 4 οὐδὲ B οὐ R 5 τὴν delendum videtur 9 ἀναπαυόμενον O praeter B 12 ἀναστ⟨ήσας⟩ B 13 αὐτὴ O αὕτη Kayser Ann. phil. 1868 p. 816 14 συντεταγμένην τὴν στρατιὰν ἔχων B 19 * ἀπαντῶσιν ἀντιπροτείνοντες A ἀπ. ἀντ⟨ι⟩. προτείνοντες B ἀπ. πάντες προτείνοντες Kiessling ἀπ. ἀντὶ τῶν ὅπλων προτείνοντες ego cf. XI, 17 23 τε add. B 24 Κοπιολανῶν AB Κοριαλανῶν R Καρυεντανῶν c. Niebuhr hist. Rom. II 198

πόλιν. παραδόντων δὲ κἀκείνην τῶν ἔνδον ἀμαχητὶ καὶ μετὰ πολλῆς προθυμίας ἀγοράς τε παρασχόντων τῇ δυνάμει καὶ χρήματα καὶ ὅσα ἄλλα ἐπετέτακτο αὐτοῖς ἀπῆγε τὴν στρατιὰν ὡς διὰ φιλίας γῆς. πάνυ γὰρ δὴ 5
καὶ τοῦτ' ἐσπούδαζεν, ὡς μηδὲν οἱ παραδιδόντες αὐτοῖς τὰς πόλεις πάθοιεν, ὧν φιλεῖ δρᾶν ὁ πόλεμος, ἀλλὰ καὶ γῆν ἀδῄωτον ἀπολαμβάνοιεν καὶ βοσκήματα καὶ ἀνδράποδα, ὅσα κατέλιπον ἐπὶ τῶν κτήσεων, κομίζοιντο, αὐλίζεσθαί τ' οὐκ εἴα τὴν δύναμιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἵνα μή τι γένηται δι' ἁρπαγῆς πρὸς αὐτῶν ἢ κλοπῆς κακόν, ἀλλὰ παρὰ τοῖς τείχεσι κατεστρατοπέδευεν.

XX. Ἀπὸ δὲ ταύτης ἀναστήσας τῆς πόλεως ἤλαυνε τὸν στρατὸν ἐπὶ Βοίλλας, ἐπιφανῆ τότε οὖσαν καὶ ἐν
1545 ὀλίγαις πάνυ ταῖς ἡγουμέναις τοῦ Λατίνων γένους πόλεσιν ἐξεταζομένην. οὐ προσδεξαμένων δ' αὐτὸν τῶν ἔνδον, ἀλλὰ τῷ τ' ἐρύματι πιστευόντων ἐχυρῷ γε σφόδρα ὄντι καὶ τῷ πλήθει τῶν ἀπ' αὐτοῦ μαχησομένων παρακαλέσας τὴν δύναμιν ἀγωνίζεσθαι προθύμως καὶ τοῖς πρώτοις ἐπιβᾶσι τοῦ τείχους μεγάλας δωρεὰς ὑποσχόμενος ἔργου εἴχετο· καὶ γίνεται μάχη περὶ τῇ πόλει ταύτῃ καρτερά. οὐ γὰρ μόνον ἀπὸ τοῦ 2
1546 τείχους ἠμύνοντο τοὺς προσιόντας οἱ Βοιλλανοί, ἀλλὰ καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες ἐξέθεον ἀθρόοι καὶ κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐώθουν βίᾳ τοὺς ὑφισταμένους· φόνος τε

2 καὶ ὡς μετὰ O praeter B 4 γὰρ δὴ καὶ A γὰρ καὶ R 5 αὐτοῖς O αὐτοὶ Kiessling 13 βωλὰς A βολὰς B corr. Gelenius e Steph. Byz. s. v. Βοίλλας | ἐπιφανῆ τε τότε O praeter B 16 ἐχυρῷ τε ὄντι σφόδρα O praeter B 19 πρώτοις ἐπιβᾶσι B πρώτως ἐπιβαλοῦσι R 22 Βολανοὶ B 23 ἐξέθεον ἀνοίξαντες B ἐ. ἀνοίγοντες R corr. Reiske 24 ἐφισταμένους O corr. Sylburg

πλεῖστος αὐτόθι τῶν Οὐολούσκων ἐγένετο καὶ χρόνος
τῆς τειχομαχίας πολὺς τοῦ τε κρατήσειν τῆς πόλεως
ἄπορος ἅπασιν ἡ ἐλπίς. ἀλλὰ τῶν ἀπολλυμένων ἄδη-
λον ἐποίει τὴν ἀπουσίαν ὁ στρατηγὸς ἀντικαθιστὰς
ἑτέρους, τῶν δὲ καμνόντων παρεθάρρυνε τὴν ἀθυμίαν
ἐπὶ τὸ πονοῦν μέρος τῆς στρατιᾶς αὐτὸς ὠθούμενος.
ἦν δ' οὐχ ὁ λόγος αὐτοῦ μόνον ἐπαγωγὸς εἰς τὸ
εὔψυχον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα. πάντα γὰρ ὑφίστατο κίν-
δυνον καὶ οὐδεμιᾶς πείρας ἀπελείφθη, τέως ἑάλω τὸ
3 τεῖχος. κρατήσας δὲ καὶ ταύτης σὺν χρόνῳ τῆς πόλεως
καὶ τῶν ἁλόντων τοὺς μὲν ἐν χειρῶν νόμῳ διαφθείρας,
τοὺς δ' αἰχμαλώτους λαβὼν ἀπῆγε τὴν δύναμιν ἐπι-
φανεστάτην νίκην ἐξενεγκάμενος καὶ λάφυρα κάλλιστα
καὶ πλεῖστα ἄγων, χρήμασί τε παμπόλλοις, ὧν ἐγκρατὴς
ἐγένετο· ἦν δ' αὐτόθι ὅσα ἐν οὐδενὶ τῶν ἁλόντων 1547
χωρίων· πλουτίσας τὴν στρατιάν.

XXI. Μετὰ τοῦτο χώρα θ', ὅσην διαπορεύοιτο,
ὑποχείριος ἦν καὶ πόλις οὐδεμία ἠναντιοῦτο ἔξω Λα-
ουινίου, ἣν πρώτην τε πόλιν οἱ σὺν Αἰνείᾳ κατάραντες
εἰς Ἰταλίαν Τρῶες ἔκτισαν, καὶ ἀφ' ἧς τὸ Ῥωμαίων
ἦν γένος, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται. οἱ δ' ἐν
ταύτῃ κατοικοῦντες πάντα πρότερον ᾤοντο δεῖν ὑπο-
μένειν, ἢ τὸ πρὸς τοὺς ἀπογόνους σφῶν [Ῥωμαίους]
2 πιστὸν ἐγκαταλιπεῖν. ἐγένοντο μὲν οὖν καὶ τειχομαχίαι

2 πολὺς om. B 7 τε B δὲ R | οὐ λόγος B | ἐπὶ O εἰς Kiessling 8 ὑφίστατ⟨ο⟩ B 9 * ἕως O correxi 10 δὲ ταύταις B 15 τῶν ἄλλων χωρίων c. Kiessling τῶν ἄλλων τῶν ἁλόντων c. Hertlein Hermes X 417 17 χώραν AB | διαπορεύοιντο A 19 γε O τε Reiske 22 πάντα τρόπον AC 23 πογόνους Ba προγόνους ABb corr. Sylburg | *Ῥωμαίους quod in deterioribus deest, in AB exstat, uncis inclusi

τινὲς αὐτόθι καρτεραὶ καὶ πρὸ τῶν ἐρυμάτων ὀξεῖαι
μάχαι· οὐ μὴν ἑάλω γε τὸ τεῖχος ἀπὸ κράτους τῇ
πρώτῃ ἐφόδῳ, ἀλλ' ἐδόκει χρόνου δεῖν [ἡ πολιορκία]
καὶ τριβῆς. ἀποστὰς οὖν τῆς πολιορκίας ὁ Μάρκιος
περιετάφρευε κύκλῳ τὴν πόλιν καὶ ἀπεσταύρου, τὰς
ὁδοὺς φυλάττων, ἵνα μήτ' ἀγορὰ μήτ' ἐπικουρία τις
1548 αὐτοῖς ἔξωθεν προσγένοιτο. Ῥωμαῖοι δὲ τῶν τε κεκρα- 3
τημένων ἤδη πόλεων τὸν ὄλεθρον ἀκούοντες καὶ τῶν
προσθεμένων τῷ Μαρκίῳ τὴν ἀνάγκην, ταῖς τε πρεσ-
βείαις ἐνοχλούμενοι ταῖς ἀφικνουμέναις ὡς αὐτοὺς ὁση-
μέραι παρὰ τῶν μενουσῶν ἐν τῇ φιλίᾳ καὶ δεομένων
βοηθείας, τοῦ τε Λαουινίου τὸν περιτειχισμὸν ὀρρω-
δοῦντες ἐν χερσὶν ὄντα, καὶ εἰ τόδε τὸ φρούριον ἁλώ-
σεται τὸν πόλεμον ἐπὶ σφᾶς ἥξειν εὐθὺς οἰόμενοι,
μίαν ὑπέλαβον ἔσεσθαι πάντων τῶν κακῶν λύσιν, εἰ
ψηφίσαιντο τῷ Μαρκίῳ τὴν κάθοδον. καὶ ὅ τε δῆμος 4
ἅπας ἐβόα τοῦτο, καὶ οἱ δήμαρχοι νόμον εἰσφέρειν
ὑπὲρ ἀκυρώσεως τῆς καταδίκης ἐβούλοντο· ἀλλ' οἱ
πατρίκιοι ἠναντιώθησαν αὐτοῖς οὐκ ἀξιοῦντες τῶν δεδι-
κασμένων λύειν οὐθέν. μὴ γενομένου δὲ προβουλεύ-
ματος ὑπὸ τῆς βουλῆς οὐδὲ τοῖς δημάρχοις ἔτι προ-
θεῖναι γνώμην εἰς τὸν δῆμον ἐδόκει. ὃ καὶ θαυμάζειν 5
1549 ἄξιον, ἀφ' ἧς δήποτε αἰτίας ἡ βουλὴ σπουδάζουσα τὸν
ἔμπροσθεν χρόνον ὑπὲρ τοῦ Μαρκίου τότε βουλομένῳ

2 ἀπὸ κράτους AB κατὰ κράτος R 3 * δεῖν ἡ πολιορκία O δεῖν τῇ πολιορκίᾳ c. Reiske, ἡ π. delevi 4 τῆς πολιορκίας O τῆς τειχομαχίας Amg Kiessling recepit 7 αὐτῶν O αὐτοῖς Sylburg 8 τῶν οὔπω προστεθειμένων c. Garrer Obs. p. 58 13 τόδε om. B | φρούριον O χωρίον c. Sintenis Em. Dion. III 15 15 ἁπάντων O corr. Kiessling 17 τοῦτο om. O praeter B 21 προσθεῖναι ABa προ.θ⟨εῖ⟩ναι Bb

τῷ δήμῳ κατάγειν αὐτὸν ἠναντιώθη· πότερα πεῖραν αὐτοῦ ποιουμένη τῆς γνώμης καὶ τῷ μὴ συγχωρεῖν ἑτοίμως ἐπὶ τὸ μᾶλλον σπουδάζειν αὐτὸν παρορμῶσα, ἢ τὰς καθ' ἑαυτῆς ἀπολύσασθαι βουλομένη διαβολὰς ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς ὧν ἔπραττεν ὁ ἀνὴρ μήτε αἰτία μήτε συνεργὸς εἶναι. χαλεπὸν γὰρ ἦν ἀπόρρητον γενόμενον αὐτῆς τὸ βούλευμα συμβαλεῖν.

XXII. Ἀκούσας δὲ ταῦτα παρ' αὐτομόλων τινῶν ὁ Μάρκιος, ὡς εἶχεν ὀργῆς, εὐθὺς ἀναστήσας τὴν δύναμιν ἦγεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην, φυλακὴν τοῦ Λαουινίου τὴν ἀρκοῦσαν καταλιπών· καὶ αὐτίκα τῆς πόλεως σταδίους τετταράκοντα ἀποσχὼν κατεστρατοπέδευσε περὶ τὰς κα-
2 λουμένας Κλοιλίας τάφρους. μαθοῦσι δὲ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν τοσοῦτος ἐνέπεσε θόρυβος ὡς αὐτίκα τοῖς τείχεσι τοῦ πολέμου προσ- 155
άξοντος, ὥσθ' οἱ μὲν ἐπὶ τὰ τείχη τὰ ὅπλα λαβόντες ἔθεον ἄνευ παραγγέλματος, οἱ δ' ἐπὶ τὰς πύλας κατὰ πλῆθος ἐφέροντο χωρὶς ἡγεμόνος, οἱ δὲ τοὺς δούλους καθοπλίσαντες ἐπὶ τοῖς τέγεσι τῶν οἰκιῶν ἵστασαν, οἱ δὲ τήν τ' ἄκραν καὶ τὸ Καπιτώλιον καὶ τοὺς ἄλλους ἐρυμνοὺς τόπους τῆς πόλεως κατελαμβάνοντο, γυναῖκές τε λελυμέναι τὰς κόμας ἐπὶ τὰ τεμένη καὶ τοὺς νεὼς ἔθεον ὀλοφυρόμεναί τε καὶ δεόμεναι τῶν θεῶν ἀπο-
3 στρέψαι τῆς πόλεως τὸν ἐπιόντα φόβον. ὡς δ' ἥ τε

2 ἢ τῷ O καὶ τῷ Kiessling | συγχωρεῖν ἑκάστῳ O praeter B ἑκάστῳ def. Reiske 3 παρορμῶσα .. ἢ B 4 τὰς ἴσας καθ' B τὰς καθ' ἑαυτῆς R τὰς ἰδίας καθ' Sintenis Em. Dion. I 19 7 βούλημα Ba 10 Ῥωμ<ην>/// (ex Ῥωμαίων?) B 11 καταλ<ι>πὼν B 13 Κλοιλίας A κλυ . . ιας B 15 προσέξοντος B προσάξοντος R cf. VIII 14, 1, τὸν πόλεμον c. Portus 19 τείχεσι O. corr. Sylburg 20 τοὺς ἄλλους τοὺς ἐρυμνοὺς AB 23 ἀποστρέψαι O ἀποτρέψαι c. Cobet Obs. p. 158

νὺξ παρῆλθε καὶ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας τὸ πλεῖστον, καὶ οὐδὲν ὧν ἐδεδοίκεσαν ἐγίνετο, ἀλλ' ἔμενεν ὁ Μάρκιος ἐφ' ἡσυχίας, συνέδραμον ἅπαντες εἰς τὴν ἀγορὰν οἱ δημοτικοὶ καὶ τοὺς πατρικίους ἐκάλουν εἰς τὸ βου-
1551 λευτήριον, καὶ εἰ μὴ προβουλεύσουσι τῷ ἀνδρὶ τὴν κάθοδον, αὐτοὶ βουλεύσεσθαι περὶ σφῶν αὐτῶν ἔφασαν ὡς προδιδόμενοι. τότε δὴ συνελθόντες εἰς τὴν βουλὴν 4
οἱ πατρίκιοι ψηφίζονται πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Μάρκιον ἀποστεῖλαι πέντε ἄνδρας ἐκ τῶν πρεσβυτάτων, οὓς μάλιστ' ἐκεῖνος ἠσπάζετο, περὶ διαλύσεώς τε καὶ φιλίας διαλεξομένους. ἦσαν δ' οἱ προχειρισθέντες ἀπ' αὐτῶν ἄνδρες οἵδε, Μάρκος Μηνύκιος καὶ Πόστουμος Κομίνιος καὶ Σπόριος Λάρκιος καὶ Πόπλιος Πινάριος καὶ Κόιντος Σολπίκιος, ἅπαντες ὑπατικοί. ὡς δ' ἀφίκοντο 5
ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ ἔγνω τὴν παρουσίαν αὐτῶν ὁ Μάρκιος, καθεζόμενος ἅμα τοῖς ἐπιφανεστάτοις Οὐολούσκων τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ἔνθα πλεῖστοι ἔμελλον ἀκούσεσθαι τῶν λεγομένων, ἐκέλευσε καλεῖν τοὺς ἄνδρας. εἰσελθόντων δ' αὐτῶν ἦρξατο τοῦ λόγου Μηνύκιος, ὁ πλεῖστα κατὰ τὸν τῆς ὑπατείας χρόνον σπουδάσας ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τοῖς δημοτικοῖς ἐναντιωθείς, καὶ ἔλεξε τοιάδε.

1552 XXIII. Ὅτι μὲν οὐ δίκαια πέπονθας ὑπὸ τοῦ δήμου, ὦ Μάρκιε, μετ' αἰτίας αἰσχρᾶς ἐξελασθεὶς ἐκ τῆς πατρίδος, ἅπαντες ἴσμεν· καὶ οὐδὲν οἰόμεθά σε ποιεῖν θαυμαστόν, εἰ χαλεπαίνεις καὶ ἀγανακτεῖς ἐπὶ ταῖς τύχαις. κοινὸς γὰρ δὴ τῆς ἁπάντων φύσεως οὗτος

7 προδεδομένοι c. Reiske 9 πέντε add. B 12 Ποστούμιος ABb 13 ὀλπίκιος A 19 ἦρξε c. Reudler Tiroc. crit. p. 55 24 ἐξελασθεὶς Ba ἐξελαθεὶς R

ὁ νόμος, ἐχθρὸν εἶναι τῷ δράσαντι τὸ πεπονθὸς κακῶς.
2 ὅτι δ' οὐ μετὰ λογισμοῦ σώφρονος ἐξετάζεις, οὓς ἀμύνεσθαί τε καὶ τιμωρεῖσθαί σοι προσῆκεν, οὐδὲ μετριάζεις περὶ τὴν ἀνάπραξιν τῆς δίκης, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ τίθεσαι τά τ' ἀναίτια τοῖς αἰτίοις καὶ τὰ φίλια τοῖς πολεμίοις, νόμους τε κινεῖς φύσεως ἀκινήτους καὶ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς συνταράττεις ὅσια, καὶ οὐδὲ σεαυτὸν ἐξ ὧν τε καὶ ὅστις ἔφυς ἔτι μέμνησαι, τοῦτο τεθαυμάκαμεν.
3 ἥκομέν τ' ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ κοινοῦ πρέσβεις οἱ προὔχοντες ἡλικίᾳ τῶν πατρικίων καὶ περὶ σὲ προθυμότατοι μεμιγμένην φέροντες δικαιολογίαν παραιτήσει, καὶ ἐφ' οἷς ἀξιοῦμέν σε διαλύσεσθαι τὴν ἔχθραν, 155 πρὸς τὸν δῆμον ἀπαγγελοῦντες· πρὸς δὲ τούτοις, ἃ νομίζομεν εἶναι κάλλιστα καὶ συμφορώτατά σοι, ταῦτα παραινέσοντες.

XXIIII. Ἀρχέτω δ' ὁ περὶ τῶν δικαίων λόγος. συνέστη τὸ δημοτικὸν ἐπὶ σοὶ παροξυνθὲν ὑπὸ τῶν δημάρχων, καὶ ἧκον ὡς ἀποκτενοῦντές σε ἄκριτον, οἷς φοβερὸς ἦσθα. τοῦτο τὸ ἔργον ἐκωλύσαμεν ἡμεῖς οἱ ἐκ τοῦ συνεδρίου καὶ παρέσχομέν σοι μηθέν, ὃ μὴ δίκαιον ἦν τότε παθεῖν. μετὰ τοῦτο προὐκαλοῦντό σε οἱ κωλυθέντες ἀνελεῖν ἐπὶ δίκην, αἰτιασάμενοι πονη-
2 ροὺς κατ' αὐτῶν εἰπεῖν ἐν τῇ βουλῇ λόγους. ἐνέστημεν καὶ πρὸς τοῦτο, ὡς οἶσθα, καὶ οὐκ ἐπετρέψαμεν οὔτε γνώμης οὔτε λόγων ὑποσχεῖν σε δίκας. ἀποτυχόντες

2 σωφρόνως Ba 3 * προσήκει O correxi 4 ταύτῷ A τῷ αὐτῷ R 12 διαλύσεσθαι Ba διαλύσασθαι R 13 ἀπαγγελλοῦντες Ba ἀπεγγελοῦντες Bb ἀπαγγέλλοντες R 14 νο^{μιζ}ομεν Ba 18 ἧκον] ἀπῆγον c. Kiessling 22 ἐπὶ δίκη O corr. Stephanus

καὶ τούτου τελευτῶντες ἧκον ἐφ' ἡμᾶς αἰτιώμενοί σε τυραννίδι ἐπιχειρεῖν. ταύτην αὐτὸς ὑπέμεινας ἀπολογήσασθαι τὴν αἰτίαν, ἐπειδὴ πάμπολυ ἀπεῖχες αὐτῆς, καὶ παρέσχες τοῖς δημοτικοῖς περὶ σεαυτοῦ τὴν ψῆφον

1554 ἀναλαβεῖν. ἡ βουλὴ δὲ καὶ τότε παρῆν καὶ πολλὰς 3 ἐποιεῖτο δεήσεις περὶ σοῦ. τίνος οὖν ἡμεῖς οἱ πατρίκιοι τῶν συμβεβηκότων σοι κακῶν γεγόναμεν αἴτιοι, καὶ διὰ τί πολεμεῖς ἡμῖν τοσαύτην εὔνοιαν ἀποδειξαμένοις περὶ σὲ κατὰ τὸν τότε ἀγῶνα; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ δημοτικὸν ἅπαν ἐξελασθῆναί σε βουλόμενον εὑρέθη· δυσὶ γοῦν ψήφοις ἑάλως μόναις, ὥστ' οὐδὲ τούτοις ἂν εἴης σὺν δίκῃ πολέμιος, οἵ σε ὡς οὐδὲν ἀδικοῦντα ἀπέλυσαν. τίθημι δ', εἰ βούλει, πᾶσι μὲν τοῖς δη- 4 μόταις δόξαν, ὅλῃ δὲ τῇ βουλῇ φανὲν ταύτῃ χρήσασθαί σε τῇ συμφορᾷ, καὶ δίκαιον εἶναί σου τὸ πρὸς ἅπαντας ἡμᾶς μῖσος· ἀλλ' αἱ γυναῖκές σε, ὦ Μάρκιε, τί δεινὸν εἰργάσαντο, ἀνθ' ὅτου πολεμεῖς αὐταῖς; ποίαν ἐπενέγκασαι περὶ φυγῆς ψῆφον ἢ τίνας εἰποῦσαι κατὰ σοῦ πονηροὺς λόγους; τί δ' οἱ παῖδες ἡμῶν δρά- 5 σαντες ἢ διανοηθέντες ἀδικεῖν περὶ σοῦ κινδυνεύουσιν ὑπὲρ αἰχμαλωσίας καὶ τῶν ἄλλων, ἃ παθεῖν αὐτοὺς εἰκός, ἐὰν ἡ πόλις ἁλῷ; οὐ τὰ δίκαια διαιτᾷς, ὦ

1555 Μάρκιε, καὶ εἰ τοῦτον οἴει δεῖν τὸν τρόπον τὰ ὑπαίτια καὶ ἐχθρὰ μισεῖν, ὥστε μηδὲ τῶν ἀναιτίων φείδεσθαι καὶ φιλίων, οὐκ ἄρα τὰ προσήκοντα ἀνδρὶ ἀγαθῷ

2 τυραννίδι ἐπὶ O τ. ἐπιτίθεσθαι πρὸς Reiske, τ. ἐπιχειρεῖν ταύτην c. Sintenis Em. Dion. III 7 6 περὶ] ὑπὲρ c. Cobet Obs. p. 158 10 ἐξελασθῆναι Ba ἐξελαθῆναι R 11 γ' οὖν A γοῦν BC γὰρ R 20 ἀδικεῖν AB ἄδικον R. Schwartz Mnemosyne XIV 198 23 καὶ εἰ Reiske εἰ δὲ A καὶ B 25 τὰ om. A

6 φρονεῖς. ἵνα δὲ πάντα ταῦτα ἀφῶ, τί ἂν ἔχοις εἰπεῖν,
ὦ πρὸς Διός, εἴ τις ἔροιτό σε, τοὺς δὲ δὴ τάφους τῶν
προγόνων τί παθὼν [ὑπ' αὐτῶν] ἀνασκάπτεις καὶ
τιμάς, ἃς κομίζονται παρ' ἀνθρώπων, ἀφαιρῇ; θεῶν
δὲ βωμοὺς καὶ τεμένη καὶ νεὼς τίνος ἀδικήματος ὀργῇ
συλᾷς καὶ κατακαίεις καὶ ἀνατρέπεις καὶ σεβασμῶν
οὐκ ἐᾷς τυγχάνειν τῶν νομίμων; τί πρὸς ταῦτα φαίης
7 ἄν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν ὁρῶ. ταῦτά σοι περί τε ἡμῶν
αὐτῶν, ὦ Μάρκιε, τῶν ἐκ τοῦ συνεδρίου καὶ περὶ
τῶν ἄλλων πολιτῶν, οὓς ἀπολέσαι προθυμῇ κακὸν
οὐδὲν ὑπ' αὐτῶν πεπονθώς, τάφων τε καὶ ἱερῶν καὶ
πόλεως τῆς γειναμένης τε καὶ θρεψαμένης τὰ δίκαια
εἰρήσθω.

XXV. Φέρε, εἰ δὲ δὴ πάντας μὲν ἀνθρώπους καὶ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντάς σε γυναιξὶν ὁμοῦ καὶ τέκνοις 1556 δίκας σοι δοῦναι προσῆκε, πάντας δὲ θεούς τε καὶ ἥρωας καὶ δαίμονας πόλιν τε καὶ χώραν ἀπολαῦσαι τῆς τῶν δημάρχων ἀνοίας, καὶ μηδὲν ἐξαίρετον μηδ' ἀτιμώρητον ἀφεῖσθαι μέρος ὑπὸ σοῦ, οὐχ ἱκανὰς ἤδη παρὰ πάντων εἰσπέπραξαι δίκας τοσοῦτον μὲν φόνον ἐργασάμενος ἀνθρώπων, τοσαύτην δὲ χώραν πυρὶ καὶ σιδήρῳ λωβησάμενος, τοσαύτας δὲ πόλεις ἐκ βάθρων ἀναστήσας, ἑορτὰς δὲ καὶ θυσίας καὶ σεβασμοὺς θεῶν καὶ δαιμόνων ἐν πολλοῖς τόποις ἀνεόρτους ἀναγκάσας

1 ἅπαντα O πάντα Kiessling 3 ὑπ' αὐτῶν del. Cobet Obs. p. 159 9 αὐτῶν add. B 14 ἀφαιρέσει δὲ δὴ O ἀναιρέσει 'eversione' legit Lapus ἀμέλει c. Sylburg ἀλλὰ φέρε εἰ δὲ δὴ c. Sintenis Em. Dion. I 25 ἐπεὶ φέρε c. Baumann Quaest. grammat. p. 74 φέρε, εἰ δὲ δὴ ego, quamquam emendatio incerta videtur esse | μὲν om. B 21 ἀνθρώπων add. B 24 δαιμόνων ὡς ἐν πολλοῖς O praeter B

γενέσθαι καὶ ἀθύτους καὶ τιμῶν νομίμων ἀμοίρους;
ἐγὼ μὲν οὐκ ἠξίουν ἄνδρα, ὅτῳ φροντὶς ὁποσηοῦν 2
1557 ἀρετῆς ἐστιν, οὔτε συναναιρεῖν τοῖς ἐχθροῖς τὰ φίλια
οὔτε χαλεπὸν ὀργὴν εἶναι καὶ ἀπαραίτητον εἰς τοὺς
ἐξαμαρτάνοντάς τι περὶ αὐτόν, ἄλλως τε καὶ δίκας παρ'
αὐτῶν εἰληφότα πολλὰς καὶ μεγάλας. ἃ μὲν οὖν ἀπο- 3
λογεῖσθαί τε περὶ ἡμῶν αὐτῶν εἴχομεν καὶ παραιτεῖ-
σθαί σε περὶ τῶν δημοτικῶν, ταῦτ' ἐστιν, ἃ δ' ὑποτί-
θεσθαί σοι δι' εὔνοιαν οἱ τιμιώτατοι φίλων ἥκοντες
καὶ ὑπισχνεῖσθαι διαλλαττομένῳ πρὸς τὴν πατρίδα,
ταυτί· ἐν ᾧ τὸ δύνασθαί σοι μάλιστα ὑπάρχει καὶ τὸ
θεῖον ἔτι συλλαμβάνει μετριάσαι καὶ ταμιεύεσθαι τὴν
τύχην ἐνθυμηθέντα, ὅτι μεταβολὰς ἔχει πάντα τὰ πράγ-
ματα καὶ οὐδὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν φιλεῖ διαμένειν, νε-
μεσᾶταί τε πάντα ὑπὸ θεῶν τὰ ὑπερέχοντα, ὅταν εἰς
ἄκρον ἐπιφανείας ἀφίκηται, καὶ τρέπεται πάλιν εἰς τὸ
μηδέν. μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχει τὰ σκληρὰ καὶ μεγά-
λαυχα φρονήματα καὶ τοὺς ὅρους ἐκβαίνοντα τῆς ἀν-
θρωπίνης φύσεως. ὑπάρχει δέ σοι νῦν ἁπάντων κρά- 4
1558 τιστα καταλύσασθαι τὸν πόλεμον· ἥ τε γὰρ βουλὴ πᾶσα
ὥρμηται τὴν κάθοδον ψηφίσασθαί σοι, καὶ ὁ δῆμος
ἕτοιμός ἐστι νόμῳ κυρωθέντι λῦσαι τὴν ἀειφυγίαν. τί
οὖν ἔτι κωλύει σε τὰς ἡδίστας καὶ τιμιωτάτας ὄψεις
τῶν ἀναγκαιοτάτων σωμάτων ἀπολαβεῖν καὶ κεκομίσθαι
τὴν περιμάχητον πατρίδα ἄρχειν τε ὥσπερ σοι προσῆκεν

2 οὖν οὐκ O praeter B 3 συναιρεῖν A 5 ἐξαμαρτόντας c. Garrer Obs. p. 59 9 φιλονεικοῦντες AC φίλων ἥκομεν c. Reiske, φίλων εἴκοντι c. Kiessling, postea Progr. Bas. 1868 p. 20 idem οἱ τιμιώτατοι [ἐκ τοῦ συνεδρίου] φιλονεικοῦντι coniecit 12 ἔτι] ὅτι A 13 ἅπαντα O corr. Kiessling 19 πάντων O ἁπάντων Kiessling 24 κεκομίσθαι] κοκοσμῆσθαι A

ἀρχόντων καὶ ἡγεῖσθαι ἡγεμόνων παισί τε καὶ ἐγγόνοις μέγιστον αὔχημα καταλιπεῖν; τούτων μέντοι τῶν ὑποσχέσεων ἡμεῖς ἐγγυηταὶ πασῶν ἐσμεν ὡς αὐτίκα μάλα
5 γενησομένων. νῦν μὲν γὰρ οὐχὶ καλῶς εἶχε ψηφίσασθαί σοι τὴν βουλὴν ἢ τὸν δῆμον οὐθὲν ἐπιεικὲς ἢ μέτριον, ἕως ἀντιπαρεστρατοπέδευκας ἡμῖν καὶ τὰ πολεμίων ἔργα δρᾷς· εἰ δ' ἀποσταίης τῶν ὅπλων, ἥξει σοι τὸ περὶ τῆς καθόδου ψήφισμα φερόμενον ὑφ' ἡμῶν οὐκ εἰς μακράν.

XXVI. Ἀγαθὰ μὲν δὴ ταῦτα ὑπάρξει σοι διαλλαττομένῳ, μένοντι δ' ἐπὶ τῆς ὀργῆς καὶ μὴ διαλυομένῳ τὸ μῖσος πρὸς ἡμᾶς πολλὰ καὶ χαλεπά, ἐξ ὧν ἐγὼ δύο τὰ μέγιστα νυνὶ καὶ φανερώτατα ἐρῶ. πρῶτον μὲν 1559
ὅτι δυσκόλου γενέσθαι, μᾶλλον δ' ἀδυνάτου πράγματος πονηρὸν ἔρωτα ἔχεις, πόλεως τῆς Ῥωμαίων καθελεῖν τὴν ἰσχὺν καὶ ταῦτα τοῖς Οὐολούσκων ὅπλοις· ἔπειθ' ὅτι σοι κατορθώσαντί τε καὶ δὴ τυχόντι πάντων ἀνθρώπων ὑπάρξει δυστυχεστάτῳ νομίζεσθαι. ἐξ ὧν δὲ ταῦτα παρίσταταί μοι περὶ σοῦ φρονεῖν, ἄκουσον, ὦ Μάρκιε, μηθὲν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν μου τῶν λόγων
2 τραχυνόμενος. σκόπει δὲ πρῶτον ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου. Ῥωμαίοις, ὡς οἶσθα καὶ σύ, πολλὴ μέν ἐστι νεότης ἐπιχώριος, ἧς εἰ τὸ στασιάζον ἐξαιρεθείη· γενήσεται δὲ τοῦτο κατὰ πολλὴν ἀνάγκην νυνὶ διὰ τόνδε τὸν πόλεμον, πάντα γὰρ ὑπὸ δέους κοινοῦ συνίστασθαι φιλεῖ τὰ διάφορα· οὐχ ὅτι Οὐολοῦσκοι κρατήσουσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλο τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐθνῶν οὐθέν· πολλὴ 1560

7 ἕδρας c. Reiske 17 * μὴ τυχόντι ABC quae verba in textum Kiessling et Prou receperunt ἐπιτυχόντι D δὴ τυχόντι ego 25 καθίστασθαι c. Stephanus

δ' ἡ *Λατίνων* καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ⟨τε καὶ⟩
ἀποίκων τῆς πόλεως ἰσχύς, ἣν ὀλίγου πᾶσαν ἐπίκουρον
ἥξειν προσδέχου· στρατηγοί τε οἷος σὺ καὶ πρεσβύτεροι
καὶ νέοι τοσοῦτοι τὸ πλῆθος, ὅσοι παρὰ πάσαις οὐκ
εἰσὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι. μεγίστη δὲ πασῶν βοήθεια 3
καὶ τὰς ἐν τοῖς δεινοῖς ἐλπίδας οὐδέποθ' ἡμῶν ψευ-
σαμένη συμπάσης τ' ἀμείνων ἀνθρωπίνης ἰσχύος, ἡ
παρὰ τῶν θεῶν εὔνοια, δι' οὓς οὐ μόνον ἐλευθέραν
εἰς τόδε χρόνου τὴν πόλιν τήνδε οἰκοῦμεν ὀγδόην ἤδη
τὴν νῦν γενεάν, ἀλλὰ καὶ εὐδαίμονα καὶ πολλῶν ἐθνῶν
ἄρχουσαν. μὴ δὲ *Πεδανοῖς* ἡμᾶς εἰκάσῃς μηδὲ *Τολε-* 4
ρίνοις μηδὲ τοῖς ἄλλοις μικροπολίταις, ὧν κατέσχες τὰ
πολίχνια· καὶ γὰρ ἥττων ἄν τίς σου στρατηγὸς καὶ ἀπ'
ἐλάττονος ἢ τοσαύτης στρατιᾶς ὀλιγανθρωπίαν καὶ φαυ-
1561 λότητα ἐρυμάτων ἐβιάσατο· ἀλλ' ἐνθυμοῦ τὸ μέγεθος
τῆς πόλεως καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν ἐν τοῖς πολέμοις
πράξεων καὶ τὴν ἐκ τοῦ θείου παροῦσαν αὐτῇ τύχην,
δι' ἣν ἐκ μικρᾶς τοσαύτη γέγονε. καὶ τὴν σεαυτοῦ 5
δύναμιν, ἣν ἄγων ἔργῳ τοσῷδε ἐπιχειρεῖς, μὴ νόμιζε
ἠλλάχθαι, ἀλλὰ μέμνησο ἀκριβῶς, ὅτι *Οὐολούσκων* τε
καὶ *Αἰκανῶν* στρατιὰν ἐπάγῃ, οὓς ἡμεῖς οἵδε [οἱ νῦν
ὄντες] ἐν πολλαῖς ἐνικῶμεν μάχαις, ὁσάκις ἡμῖν ἐτόλ-
μησαν εἰς πόλεμον καταστῆναι· ὥστε σὺν τοῖς χείροσιν
ἀγωνίζεσθαι μέλλων ἴσθι πρὸς τοὺς κρείττονας καὶ
σὺν τοῖς ἡττωμένοις διὰ παντὸς πρὸς τοὺς νικῶντας
ἀεί. εἰ δὲ δὴ τἀναντία τούτων ἦν, ἐκεῖνό γέ τοι θαυ- 6

1 *τε καὶ* add. Gelenius 4 *ὅσοι παρὰ πάσαις* O *ὅσοιπερ ἁπάσαις* c. Sintenis Em. Dion. III 22 11 *μὴ δὲ* O *μὴ δὴ* Reiske 14 *φαυλότητα τοιούτων ἐρυμάτων* c. Reiske 19 * *ἐπάγων* O *ἐπαγόμενος* c. Kiessling *ἄγων* ego 21 *οἱ νῦν ὄντες* O *οἱ νῦν παρόντες* c. Kiessling del. Cobet Obs. p. 159 Variae Lect. 298

μάζειν ἄξιον, πῶς λέληθέ σε πολεμικῶν ὄντα πραγμάτων ἔμπειρον, ὅτι τὸ παρὰ τὰ δεινὰ εὔτολμον οὐκ ἐξ ἴσου παραγίνεσθαι φιλεῖ τοῖς θ' ὑπὲρ οἰκείων ἀγαθῶν ἀγωνιζομένοις καὶ τοῖς ἐπὶ τἀλλότρια πορευομένοις· οἱ μέν γ' οὐδέν, ἐὰν μὴ κατορθώσωσι, βλάπτονται, τοῖς δ' οὐδέν, ἐὰν πταίσωσι, καταλείπεται· καὶ τοῦ σφάλλεσθαι τὰς μεγάλας δυνάμεις ὑπὸ τῶν ἐλαττόνων καὶ 1562 τὰς κρείττους ὑπὸ τῶν φαυλοτέρων τοῦτ' ἐν τοῖς μάλιστ' αἴτιον ἦν. δεινὴ γὰρ ἡ ἀνάγκη, καὶ ὁ περὶ τῶν ἐσχάτων κίνδυνος ἱκανὸς θάρσος ἐνθεῖναί τινι καὶ μὴ προϋπάρχον φύσει. εἶχον ἔτι πλείω λέγειν ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου, ἀλλὰ καὶ ταῦθ' ἱκανά.

XXVII. Εἷς ἔτι μοι καταλείπεται λόγος, ὃν εἰ μὴ μετ' ὀργῆς, ἀλλ' ἐκ λογισμοῦ κρινεῖς, ὀρθῶς τ' εἰρῆσθαι δόξει καὶ παραστήσεταί σοι μεταμέλεια τῶν πραττομένων. τίς δ' ἐστιν οὗτος ὁ λόγος; οὐδενὶ θνητῷ φύντι θεοὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι βεβαίαν ἐπιστήμην ἔδωκαν ἔχειν, οὐδ' ἂν εὕροις ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος, ὅτῳ πάντα κατὰ νοῦν ἐχώρησε τὰ πράγματα μηδὲν
2 ἐναντιωθείσης τῆς τύχης. καὶ διὰ τοῦτο οἱ φρονήσει προὔχοντες ἑτέρων, ἣν ὁ μακρὸς βίος καὶ τὰ πολλὰ μαθήματα φέρει, πρὶν ἐγχειρεῖν ὁτῳδήποτε ἔργῳ, τὸ 1563 τέλος αὐτοῦ πρῶτον οἴονται δεῖν σκοπεῖν, οὐ θάτερον μόνον, ὃ βούλονται γενέσθαι σφίσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ παρὰ

4 τἀλλότρια A τα̃λλότρια B | οἱ μὲν γὰρ A 5 ἐὰν οὐδὲν κατορθώσωσι O praeter B 6 πταίσωσι] πέσωσι B 10 ἱκανὸς del. Cobet Obs. p. 159 11 εἶχον ἂν c. Hertlein Hermes X p. 411 | ἔτι] ὅτι A 14 κρίνεις AB 17 φύντι B φωτὶ A(?) φύντι C καὶ φωτί in mge 21 πολλὰ μαθήματα φέρει A πολλὰ πάθη μεταφέρει B π. παθήματα φέρει Kiessling 22 ἐ⟨γ⟩χειρεῖν B 23 οἴοντ⟨αι⟩ B

γνώμην ἐκβησόμενον· μάλιστα δ' οἱ τῶν πολέμων ἡγε-
μόνες, ὅσῳ μειζόνων τε γίνονται πραγμάτων κύριοι,
καὶ τὰς αἰτίας τῶν κατορθωμάτων ἢ σφαλμάτων ἅπαντες
ἐπὶ τούτους ἀναφέρουσιν. ἔπειτ' ἂν μὲν εὕρωσι μηδε-
μίαν ἐνοῦσαν ἢ μικρὰς καὶ ὀλίγας ἐν τῷ μὴ κατορθῶσαι
βλάβας, ἅπτονται τῶν ἔργων, ἐὰν δὲ πολλὰς καὶ με-
γάλας, ἀφίστανται. τοῦτο δὴ καὶ σὺ ποίησον καὶ σκόπει 3
πρὸ τῶν ἔργων, ἐὰν σφαλῇς κατὰ τὸν πόλεμον καὶ
μὴ πάντα ὑπάρξῃ, τί συμβήσεταί σοι παθεῖν. δι' αἰ-
τίας μὲν ἔσῃ παρὰ τοῖς ὑποδεξαμένοις, μέμψῃ δὲ καὶ
αὐτὸς σεαυτόν, ὡς μείζοσιν ἐπιχειρήσας πράγμασιν ἢ
δυνατοῖς· στρατιᾶς δ' ἡμετέρας πάλιν ἐκεῖσε ἀφικομέ-
νης καὶ φθειρούσης τὴν ἐκείνων γῆν· οὐ γὰρ ἀνεξό-
μεθα μὴ ἀντιτιμωρούμενοι τοὺς ἄρξαντας ἡμᾶς κακῶς
ποιεῖν· δυεῖν οὐκ ἂν ἁμάρτοις θατέρου, ἢ πρὸς αὐτῶν
1564 ἐκείνων, οἷς αἴτιος ἔσῃ συμφορῶν μεγάλων, αἰσχρῶς
ἀναιρεθῆναι, ἢ πρὸς ἡμῶν, οὓς ἀποκτενῶν τε καὶ
δουλωσόμενος ἦλθες. τάχα δ' ἂν ἐκεῖνοι, πρὶν ἐν τῷ 4
παθεῖν τι κακὸν γενέσθαι, διαλύσεις ποιεῖσθαι πρὸς
ἡμᾶς ἐπιχειροῦντες ἔκδοτον ἀξιώσειαν ἐπὶ τιμωρίᾳ σε
παραδιδόναι· ὃ πολλοὶ βάρβαροί τε καὶ Ἕλληνες εἰς
τοιαύτας καταστάντες τύχας ἠναγκάσθησαν ὑπομεῖναι.
ἆρά γε μικρὰ καὶ οὐκ ἄξια λόγου ταῦτ' εἶναί σοι δοκεῖ
καὶ δέον αὐτῶν ὑπεριδεῖν ἢ κακῶν συμπάντων ⟨τὰ⟩
ἔσχατα παθεῖν;

4 ἐπὶ τούτοις B 7 σκόπ⟨ει⟩ B 9 ὑπάρξῃ κατὰ γνώμην c. Kiessling 10 ὑποδεξαμένοις . μέμψῃ δὲ καὶ αὐτὸς σεαυτὸν A ὑποδεξαμένοις σεαυτὸν B 11 ἢ δυνατοῖς A cf. VIII 34, 3 ἢ ἀδυνάτοις B καὶ ἀδυνάτοις c. Kiessling cf. Meutzner Ann. phil. 1882 p. 254 17 ἀποκτείνων ABC ἀποκτενῶν vulgo 24 δέον O δεῖν c. Cobet Obs. p. 160 δεῖ Prou | τὰ ἔσχατα Reiske τὰ om. O 25 παθεῖν del. Cobet l. l.

XXVIII. Φέρε, ἐὰν δὲ δὴ κατορθώσῃς, τί τὸ θαυ-
μαστὸν ἔσται σοι καὶ περιμάχητον ἀγαθόν, ἢ τίνας
ἐξοίσῃ δόξας; καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξέτασον. πρῶτον μὲν
τῶν φιλτάτων τε καὶ ἀναγκαιοτάτων ὑπάρξει σοι στερέ-
σθαι σωμάτων, μητρὸς ἀθλίας, ᾗ γενέσεως καὶ τροφῆς
καὶ τῶν ἄλλων ὧν ἔσχεν ἐπὶ σοὶ πόνων οὐ καλὰς
ἀμοιβὰς ἀποδίδως· ἔπειτα γαμετῆς σώφρονος, ἣ διὰ 1565
τὸν σὸν πόθον ἐν ἐρημίᾳ καὶ χηρείᾳ κάθηται πᾶσαν
ἡμέραν καὶ νύκτα τὰς σὰς φυγὰς ὀδυρομένη· πρὸς δὲ
τούτοις τέκνων δυεῖν, οὓς ἐχρῆν ἀγαθῶν προγόνων
ὄντας ἀπογόνους καρποῦσθαι τὰς ἐκείνων τιμὰς εὐδο-
2 ξοῦντας ἐν εὐτυχούσῃ τῇ πατρίδι. ὧν ἁπάντων οἰκτρὰς
καὶ ἀτυχεῖς ἀναγκασθήσῃ θεωρεῖν καταστροφάς, εἰ τολ-
μήσεις προσάγειν τοῖς τείχεσι τὸν πόλεμον· οὐ γὰρ δὴ
φείσονται τῶν σῶν οὐθενὸς οἱ περὶ τῶν σφετέρων
κινδυνεύοντες καὶ εἰς τὰ ὅμοια κακῶς ὑπὸ σοῦ πά-
σχοντες, ἀλλ' εἰς αἰκισμοὺς αὐτῶν δεινοὺς καὶ ὕβρεις
ἀνηλεεῖς καὶ πᾶσαν ἄλλην ἰδέαν προπηλακισμοῦ χωρή-
σουσιν ὑπὸ τῶν συμφορῶν βιαζόμενοι· καὶ τούτων οὐχ
οἱ δρῶντες, ἀλλ' ὁ τὴν ἀνάγκην αὐτοῖς ἐπιτιθεὶς αἴτιος
3 ἔσῃ· ἡδονὰς μὲν δὴ τοιαύτας καρπώσῃ κατὰ γνώμην
χωρήσαντός σοι τοῦδε τοῦ ἔργου, ἔπαινον δὲ καὶ ζῆλον
καὶ τιμάς, ὧν ὀρέγεσθαι χρὴ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, 1566
σκόπει ποίας τινάς· μητροκτόνος κεκλήσῃ καὶ παιδο-
φόνος καὶ γυναικὸς ἀλιτήριος καὶ πατρίδος ἀλάστωρ,
καὶ οὔτε θυσιῶν οὔτε σπονδῶν οὔθ' ἑστίας, ὅποι ποτ'

2 ἔστι AB ἔσται Sylburg 4 τε add. B 13 ἀναγκασθήσ⟨ῃ⟩ B 16 εἰς om. C | ὅμοια O οἰκεῖα c. Kiessling 17 δεινοὺς add. B 21 ἔσῃ σύ c. Reiske ἐπιθεὶς c. Cobet Obs. p. 160 | δὴ add. B 22 ἔπαινον δὲ καὶ ζῆλον A ἔπαινον δὲ δὴ καὶ ζ. B 24 * ποίας τίνας B ποίας καὶ τίνας R correxi

ἂν ἀφίκῃ, κοινωνεῖν ἐθελήσει σοι τῶν εὐσεβῶν καὶ
δικαίων οὐθείς, αὐτοῖς τ' οὐκ ἔσῃ τίμιος, οἷς εὔνοιαν
ἐνδεικνύμενος ταῦτα δρᾷς, ἀλλὰ καρπωσάμενοί τινα
ἕκαστος τούτων ἐκ τῶν σῶν ἀσεβημάτων ὠφέλειαν
μισήσουσι τὴν αὐθάδειαν τοῦ τρόπου. ἐῶ γὰρ λέγειν, 4
ὅτι χωρὶς τοῦ μίσους, ὃ παρὰ τῶν ἐπιεικεστάτων ἕξεις,
καὶ φθόνος ἀπαντήσεται πολὺς ἐκ τῶν ἴσων καὶ φόβος
ἐκ τῶν ἡσσόνων καὶ δι' ἄμφω ταῦτ' ἐπιβουλαὶ καὶ
ἄλλα πολλὰ καὶ χαλεπά, ὅσα εἰκὸς συμπεσεῖν ἀνδρὶ
ἐρήμῳ φίλων καὶ ἐν ξένῃ ὄντι γῇ. τὰς γὰρ δὴ παρὰ
θεῶν τε καὶ δαιμόνων ἐπιπεμπομένας τοῖς ἀνόσια καὶ
δεινὰ διαπραξαμένοις ἐρινύας ἐῶ, ὑφ' ὧν αἰκιζόμενοι
ψυχάς τε καὶ σώματα κακοὺς μὲν διαντλοῦσι βίους,
15670 οἰκτρὰς δ' ὑπομένουσι τελευτάς. ταῦτ' ἐνθυμηθείς, ὦ 5
Μάρκιε, μετάγνωθι καὶ παῦσαι μνησικακῶν τῇ σεαυτοῦ
πατρίδι· τύχην τε πάντων αἰτίαν ἡγησάμενος ὧν πέπονθας πρὸς ἡμῶν ἢ δέδρακας ἡμᾶς κακῶν, ἄπιθι χαίρων ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, καὶ κόμισαι μητρός τε περιβολὰς προσηνεστάτας καὶ γυναικὸς [τε] φιλοφροσύνας ἡδίστας καὶ τέκνων ἀσπασμοὺς γλυκυτάτους, καὶ σεαυτὸν ἀπόδος ὀφείλημα κάλλιστον τῇ γειναμένῃ σε καὶ τηλικοῦτον ἄνδρα παιδευσαμένῃ πατρίδι.

XXVIIII. Τοιαῦτα διεξελθόντος τοῦ Μηνυκίου μικρὸν ἐπισχὼν ὁ Μάρκιος εἶπε· Σοὶ μέν, ὦ Μηνύκιε, καὶ ὑμῖν τοῖς ἅμα τούτῳ πεμφθεῖσιν ὑπὸ τῆς βουλῆς φίλος εἰμὶ καὶ πρόθυμος, εἴ τι δύναμαι, ποιεῖν

3 καρπωσάμενος c. Cobet Obs. p. 160 14 τελε⟨υ⟩τάς B 18 καὶ κόμισαι add. B 19 γυναικός τε O τε del. Reiske 21 γεννησομένῃ A γεννησαμένῃ R γειναμένῃ c. Cobet Obs. p. 160 22 πεδευσαμένῃ B 25 ὑμῖν τοῖς ἄλλοις O praeter B

ἀγαθόν, ὅτι μοι καὶ πρότερον, ὅτε πολίτης ὑμέτερος
ἦν καὶ τὰ κοινὰ ἔπραττον, ἐν πολλοῖς καὶ ἀναγκαίοις
ἐγένεσθε καιροῖς χρήσιμοι, καὶ μετὰ τὴν φυγὴν οὐκ
ἀπεστράφητέ με καταφρονήσει τῆς τότε τύχης, ὡς 1568
οὔτε φίλους εὖ ποιεῖν δυνάμενον ἔτι οὔτ' ἐχθροὺς
κακῶς, ἀλλὰ χρηστοὶ καὶ βέβαιοι διεμείνατε φίλοι
μητρός τε τῆς ἐμῆς κηδόμενοι καὶ γυναικὸς καὶ τέκ-
νων, καὶ τὰς συμφορὰς αὐτοῖς κουφοτέρας ποιοῦντες
2 ταῖς ἰδίαις ἐπιμελείαις. τοῖς δ' ἄλλοις Ῥωμαίοις
ἀπέχθομαί τ' ὡς δύναμαι μάλιστα [καὶ πολεμῶ] καὶ
οὐδέποτε μισῶν αὐτοὺς παύσομαι· οἵ με ἀντὶ πολλῶν
καὶ καλῶν ἔργων, ἐφ' οἷς τιμᾶσθαι προσῆκεν, ὡς τὰ μέ-
γιστα ἐξημαρτηκότα περὶ τὸ κοινὸν αἰσχρῶς ἐξήλασαν
ἐκ τῆς πατρίδος, οὔτε μητέρα αἰδεσθέντες τὴν ἐμὴν
οὔτε παιδία ἐλεήσαντες οὔτ' ἄλλο πάθος ἥμερον οὐδὲν
3 ἐπὶ ταῖς ἐμαῖς λαβόντες τύχαις. μαθόντες δὲ τοῦτο,
εἰ μὲν αὐτοὶ δεῖσθέ του παρ' ἡμῶν, λέγετε μηθὲν
ὀκνοῦντες, ὡς οὐθενὸς ἀτυχήσοντες τῶν δυνατῶν, περὶ
δὲ φιλίας καὶ διαλλαγῶν, ἃς ἀξιοῦτέ με ποιήσασθαι
πρὸς τὸν δῆμον ἐπὶ ταῖς ἐλπίσι τῆς καθόδου, παύσασθε
διαλεγόμενοι. πάνυ γὰρ ἀγαπητῶς δεξαίμην ἂν εἰς 1569
τοιαύτην κατελθεῖν πόλιν, ἐν ᾗ τὰ μὲν τῆς ἀρετῆς
ἆθλα ἡ κακία φέρεται, τὰς δὲ τῶν κακούργων τιμωρίας
4 οἱ μηδὲν ἡμαρτηκότες ὑπομένουσιν. ἐπεί, φέρε, πρὸς
θεῶν εἴπατέ μοι, τίνος ἀδικήματος αἰτίᾳ ταύτης ἐγὼ
πεπείραμαι τῆς τύχης, ἢ ποῖον ἐπιτηδεύσας ἔργον ἀν-
άξιον τῶν ἐμαυτοῦ προγόνων; πρώτην ἐστρατευσάμην

2 πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς ἐγένεσθε A 10 καὶ πολεμῶ del. Reudler Tiroc. crit. p. 55 καὶ πολέμῳ Prou 11 οἵ μ⟨ε⟩ B 14 ⟨αἰ⟩δεσθέντες B | τὴν add. B 16 δὲ O δὴ Kiessling

ἔξοδον κομιδῆ νέος ὤν, ὅτε πρὸς τοὺς βασιλεῖς βίᾳ
κατιόντας ἠγωνιζόμεθα. ἐκ ταύτης τῆς μάχης ἀριστείοις
ἀνεδούμην ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ στεφάνοις πολίτην ὑπερ-
ασπίσας καὶ πολέμιον ἀποκτείνας. ἔπειθ' ὅσας ἄλλας
ἱππικὰς καὶ πεζικὰς ἠγωνισάμην μάχας, ἐπιφανὴς ἐν 5
ἁπάσαις ἐγενόμην καὶ τἀριστεῖα ἐξ ἁπασῶν ἔλαβον· καὶ
1570 οὔτε πόλις ἐκ τειχομαχίας ἑάλω τις, ἧς οὐκ ἐγὼ πρῶ-
τος ἐπέβην ἢ μόνος ἢ σὺν ὀλίγοις, οὔτε φυγὴ πολε-
μίων ἐκ παρατάξεως ἐγένετο, ἧς οὐκ ἐμὲ αἰτιώτατον
γενέσθαι πάντες οἱ παρόντες ὡμολόγουν, οὔτ' ἄλλο
τῶν λαμπρῶν ἢ γενναίων ἐν πολέμοις ἔργων οὐθὲν
ἄνευ τῆς ἐμῆς εἴτ' εὐτολμίας εἴτ' εὐτυχίας ἐπράχθη.

XXX. Καὶ ταυτὶ μὲν ἴσως ἂν ἔχοι τις καὶ ἕτερος
ὑπὲρ αὑτοῦ γενναῖος ἀνήρ, εἰ μὴ καὶ τοσαῦτα, λέγειν·
ἀλλὰ πόλιν ὅλην τίς δύναιτ' ἂν καυχήσασθαι στρα-
τηγὸς ἢ λοχαγὸς ἑλών, ὥσπερ ἐγὼ τὴν Κοριολανῶν,
καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ αὐτὸς ἀνὴρ στρατιὰν πολε-
μίων τρεψάμενος, ὥσπερ ἐγὼ τὴν Ἀντιατῶν ἐπίκουρον
τοῖς πολιορκουμένοις ἀφικομένην; ἐῶ γὰρ λέγειν, ὅτι 2
τοιαύτας ἀρετὰς ἀποδειξάμενος, ἐξόν μοι λαβεῖν ἐκ
τῶν λαφύρων πολὺν μὲν χρυσόν, πολὺν δ' ἄργυρον
ἀνδράποδά τε καὶ ὑποζύγια καὶ βοσκήματα καὶ γῆν
1571 πολλὴν καὶ ἀγαθὴν οὐκ ἠξίωσα, ἀλλ' ἀνεπίφθονον ὡς
μάλιστα βουληθεὶς ἐμαυτὸν παρασχεῖν, πολεμιστὴν
ἵππον ἕνα μόνον ἐκ τῶν λαφύρων ἔλαβον καὶ τὸν
ἐμαυτοῦ ξένον ἐκ τῶν αἰχμαλώτων, τὸν δ' ἄλλον πλοῦ-

5 ἠγωνισάμεθα c. Kiessling 8 * ἐπέβην ἢ σὺν ὀλίγοις AB ἐ. ἢ μόνοις ἢ σ. ὀ. C μόνος addendum esse aut ἢ σὺν ὀλίγοις delendum esse censet Reudler Tiroc. crit. p. 56 10 οὔτε ἄλλο λαμπρὸν ἢ γενναῖον ἐν πολέμοις ἔργον A 14 εἰ καὶ μὴ c. Kiessling | αὐτοῦ A αὑτοῦ B

3 τον εἰς τὸ κοινὸν ἔθηκα φέρων. πότερον οὖν τιμωρίας ἄξιος ἦν ἐπὶ τούτοις ὑπέχειν, ἢ τιμὰς λαμβάνειν, καὶ πότερον ὑπὸ τοῖς κακίστοις γενέσθαι τῶν πολιτῶν, ἢ τὰ δίκαια τάττειν αὐτὸς τοῖς ἥττοσιν; ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτά με ἀπήλασεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὅτι περὶ τὸν ἄλλον βίον ἀκόλαστος καὶ πολυτελὴς καὶ παράνομος ἦν; καὶ τίς ἂν ἔχοι δεῖξαί τινα διὰ τὰς ἐμὰς παρανόμους ἡδονὰς ἢ τὴν πατρίδα φεύγοντα ἢ τὴν ἐλευθερίαν ἀπολωλεκότα ἢ χρημάτων στερόμενον ἢ ἄλλῃ τινὶ συμφορᾷ χρησάμενον; ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν με οὐδεὶς πώποτε ᾐτιάσατο οὐδὲ διέβαλεν ἐπ' οὐδενὶ τούτων, ἀλλ' ὑπὸ πάντων ἐμαρτυρεῖτό μοι καὶ ὁ καθ' ἡμέραν ἀνεπί-
4 ληπτος εἶναι βίος. ἀλλ' ἡ προαίρεσις, νὴ Δία, φαίη τις ἄν, ἡ τῶν πολιτευμάτων σου μισηθεῖσα ταύτην ἐξειργάσατό σοι τὴν συμφοράν. ἐξὸν γὰρ ἑλέσθαι τὴν κρείττω μερίδα τὴν χείρονα εἵλου καὶ διετέλεις ἅπαντα καὶ λέγων καὶ πράττων, ἐξ ὧν καταλυθήσεται μὲν ἡ 1572 πάτριος ἀριστοκρατία, κύριος δ' ἔσται τῶν κοινῶν ὄχλος ἀμαθὴς καὶ πονηρός. ἀλλ' ἔγωγε τἀναντία ἔπραττον, ὦ Μηνύκιε, καὶ ὅπως ἡ βουλὴ τῶν κοινῶν διὰ παντὸς ἐπιμελήσεται καὶ ὁ πάτριος διαμενεῖ κόσμος
5 τῆς πολιτείας προὐνοούμην. ἀντὶ τούτων μέντοι τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων, ἃ τοῖς προγόνοις ἡμῶν ζηλωτὰ εἶναι ἐδόκει, τὰς εὐτυχεῖς ταύτας καὶ μακαρίας κεκόμισμαι παρὰ τῆς πατρίδος ἀμοιβάς, οὐχ ὑπὸ τοῦ δήμου μόνον ἐξελασθείς, ὦ Μηνύκιε, ἀλλὰ πολὺ πρότερον

3 ὑπὸ O ἐπὶ c. Cobet Obs. p. 160 4 ⟨οὐ⟩ B 12 καθημέραν B 13 ἀλλ' om. BC 16 διετελεῖς B 21 διαμένει A διαμένῃ B 24 κεκο⟨μισ⟩μ⟨αι⟩ B 26 * ἐξελαθεὶς O

ὑπὸ τῆς βουλῆς, ἡ κατ' ἀρχὰς ἐπαίρουσά με κεναῖς
ἐλπίσιν, ἡνίκα τοῖς δημάρχοις τυραννίδα περιβαλλο-
μένοις ἠναντιούμην, ὡς αὐτὴ παρέξουσα τὸ ἀσφαλές,
ἐπειδὴ κίνδυνόν τιν' ἐκ τῶν δημοτικῶν ὑπείδετο,
ἀπέστη καὶ παρέδωκέ με τοῖς ἐχθροῖς. σὺ μέντοι τότ' 6
αὐτὸς ὕπατος ἦσθα, ὦ Μηνύκιε, ὅτι τὸ προβούλευμα
τὸ περὶ τῆς δίκης ἐγένετο, καὶ ἡνίκα Οὐαλέριος ὁ
παραδιδόναι με τῷ δήμῳ παραινῶν σφόδρα ἐπὶ τοῖς
1573 λόγοις εὐδοκίμει, κἀγὼ δεδιώς, μὴ ψήφου δοθείσης
ὑπὸ τῶν συνέδρων ἁλῶ, συνέγνων καὶ παρέξειν ἐμαυ-
τὸν ὑπεσχόμην ἑκόντα ἐπὶ τὴν δίκην.

XXXI. Ἴθι δή μοι, Μηνύκιε, ἀπόκριναι, πότερα
καὶ τῇ βουλῇ τῆς τιμωρίας ἄξιος ἐφάνην εἶναι, ὅτι τὰ
κράτιστα ἐπολιτευόμην τε καὶ ἔπραττον, ἢ τῷ δήμῳ
μόνῳ; εἰ μὲν γὰρ ἅπασι ταὐτὰ ἐδόκει τότε καὶ πάντες
με ἀπηλάσατε, φανερὸν ὅτι πάντες οἱ ταῦτα βουλη-
θέντες ἀρετὴν μισεῖτε, καὶ τόπος οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ
πόλει δεχόμενος καλοκαγαθίαν· εἰ δὲ βιασθεῖσα ἡ βουλὴ
συνεχώρησε τῷ δήμῳ καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς ἀνάγκης ἦν,
οὐ γνώμης, ὁμολογεῖτε δήπου πονηροκρατεῖσθαι καὶ
μηδενὸς εἶναι τὴν βουλὴν ὧν ἂν προέληται κυρίαν.
ἔπειτ' εἰς τοιαύτην ἀξιοῦτέ με κατελθεῖν πόλιν, ἐν ᾗ 2
τὸ κρεῖττον μέρος ὑπὸ τοῦ χείρονος ἄρχεται; πολλὴν
ἄρα κατεγνώκατέ μου μανίαν. φέρε, καὶ δὴ πέπει-
1574 σμαι καὶ διαλυσάμενος τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἀξιοῦτε,
κατελήλυθα, τίς ἡ μετὰ ταῦτ' ἔσται μου διάνοια καὶ
τίνα βίον ζήσομαι; πότερα τἀσφαλὲς καὶ ἀκίνδυνον

9 ἀποδοθείσης c. Kiessling 11 ἥξοντα O ἑκόντα c. Reiske 16 ταῦτα O ταὐτὰ c. Grasberger Tess. Herbip. p. 32 19 ἀπ' ἀνάγκης c. Reiske 24 μου om. B | φέρε δὴ καὶ C

αἱρούμενος ἀρχάς τε καὶ τιμὰς καὶ τἆλλα ἀγαθά, ὧν ἄξιον ἐμαυτὸν ἡγοῦμαι, μετιὼν θεραπεύειν ὑπομενῶ τὸν ἔχοντα τὴν τούτων ἐξουσίαν ὄχλον; πονηρὸς ἄρα ἐξ ἀγαθοῦ γενήσομαι, καὶ οὐδὲν ἔσται μοι τῆς προ-
3 τέρας ἀρετῆς ὄφελος. ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῖς ἤθεσι μένων καὶ τὴν αὐτὴν προαίρεσιν τῆς πολιτείας φυλάττων ἐναντιώσομαι τοῖς μὴ ταὐτὰ προαιρουμένοις; εἶτα οὐ πρόδηλον, ὅτι πολεμήσει μοι πάλιν ὁ δῆμος καὶ δίκας ἑτέρας πάλιν ἀξιώσει λαμβάνειν, τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον ἔγκλημα ποιούμενος, ὅτι τῆς καθόδου δι' ἐκείνου τυχὼν οὐ τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ πολιτεύομαι; οὐκ ἔνεστ' ἄλ-
4 λως εἰπεῖν. ἔπειτ' ἀναφανήσεταί τις ἕτερος Ἰκιλίῳ παραπλήσιος ἢ Δεκίῳ θρασὺς δημαγωγός, ὃς αἰτιάσεταί 1575
με διιστάναι τοὺς πολίτας ἀπ' ἀλλήλων ἢ κατὰ τοῦ δήμου πράττειν ἐπιβουλὴν ἢ προδιδόναι τοῖς πολεμίοις τὴν πόλιν ἢ τυραννίδι, ὥσπερ καὶ Δέκιος ᾐτιάσατο, ἐπιχειρεῖν ἢ ἄλλο ἀδικεῖν, ὁτιδήποτ' ἂν αὐτῷ
5 φανῇ· οὐ γὰρ ἀπορήσει τὸ μισοῦν αἰτίας. ἥξει τε πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐγκλήμασι καὶ ταυτὶ φερόμενα οὐκ εἰς μακράν, ὅσα ἐν τῷ πολέμῳ πέπρακταί μοι τούτῳ, ὅτι χώραν ὑμῶν τέτμηκα καὶ λείαν ἀπελήλακα καὶ πόλεις ἀφῄρημαι καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀμυνομένους τοὺς μὲν πεφόνευκα, τοὺς δὲ τοῖς πολεμίοις παραδέδωκα. ταῦτ' ἐὰν οἱ κατήγοροι λέγωσι, τί φήσω πρὸς αὐτοὺς ἀπολογούμενος ἢ τίνι βοηθείᾳ χρήσομαι;

XXXII. Ἆρ' οὐ φανερόν, ὅτι καλλιλογεῖτε καὶ εἰρωνεύεσθε, ὦ Μηνύκιε, ὄνομα καλὸν ἔργῳ περιθέντες ἀνοσίῳ; οὐ γὰρ δὴ κάθοδόν μοι δίδοτε, ἀλλὰ σφάγιόν

7 ταῦτα AB 10 δι' ἐκεῖνον A 13 Δ⟨εκ⟩ίῳ B hoc et aliis locis 16 τὴν πόλιν add. B 23 παρέδωκα B 28 ⟨ανο⟩σίῳ B

με τῷ δήμῳ κατάγετε, τάχα μὲν καὶ βεβουλευμένοι
1576 τοῦτο πράττειν· οὐθὲν γὰρ ἔτι μοι χρηστὸν ὑπὲρ ὑμῶν
ἐπέρχεται φρονεῖν· εἰ δὲ βούλεσθε — τίθημι γάρ — 2
οὐδὲν ὧν πείσομαι προορώμενοι, τί οὖν ἔσται μοι τῆς
ὑμετέρας ἀγνοίας ἢ μωρίας ὄφελος, κωλύειν μὲν οὐδὲν
οὐδ' ἂν οἷοι ἦτε δυνησομένων, χαρίζεσθαι δὲ καὶ
τοῦτο τῷ δήμῳ σὺν τοῖς ἄλλοις ἀναγκαζομένων; ἀλλὰ
γὰρ ὅτι μὲν οὐ συνοίσει μοι πρὸς ἀσφάλειαν ἥδε, ἣν
ὑμεῖς μὲν κάθοδον καλεῖτε, ἐγὼ δὲ ταχεῖαν ὁδὸν ἐπὶ
τὸν ὄλεθρον, οὐ πολλῶν οἴομαι δεῖν ἔτι λόγων· ὅτι
δ' οὐδὲ πρὸς εὐδοξίαν ἢ τιμὴν ἢ πρὸς εὐσέβειαν,
ἐπειδὴ καὶ σὺ τούτων, ὦ Μηνύκιε, πρόνοιαν ἔχειν με
ἠξίους, εὖ ποιῶν, ἀλλ' αἴσχιστά μοι καὶ ἀνοσιώτατα
πραχθήσεται πεισθέντι ὑμῖν, ἄκουσον ἐν τῷ μέρει. ἐγὼ 3
πολέμιος ἐγενόμην τούτοις [Οὐολούσκοις] καὶ πολλὰ
ἠδίκησα αὐτοὺς ἐν τῷ πολέμῳ, τῇ πατρίδι πράττων
ἡγεμονίαν καὶ ἰσχὺν καὶ κλέος. οὐκοῦν προσῆκέ μοι
1577 τιμᾶσθαι μὲν ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων, μισεῖσθαι δ'
ὑπὸ τῶν ἠδικημένων; εἰ γοῦν τι τῶν εἰκότων ἐγένετο.
ἀνέτρεψε δ' ἀμφότερα ταῦθ' ἡ τύχη, καὶ εἰς τἀναντία
μετέθηκε τὰς ἀξιώσεις. ὑμεῖς μὲν γάρ, ὑπὲρ ὧν τού-
τοις ἐχθρὸς ἦν, ἀφείλεσθέ με πάντα τἀμὰ καὶ τὸ μηδὲν
ποιήσαντες ἐρρίψατε· οὗτοι δ' οἱ τὰ δεινὰ ὑπ' ἐμοῦ

5 οὐδὲν om. B 6 οὐδ' ἂν βούλησθε οὐ δυνάμενοι A οὐδ' ⟨ἂ⟩ν οἷοι τε δυνησομένων B οἷοι ἦτε Sintenis Em. Dion. III 25 7 ἀναγκαζόμενοι A 8 μὲν add. B 11 ἢ τιμὴν delendum esse Kiesslingius censet 14 π⟨ει⟩σθέντι B 15 τοῖς Οὐολούσκοις A τούτοις Οὐ. B Οὐολούσκοις del. Kiessling τουτοισὶ Cobet Obs. p. 160 17 οὐκ οὖν A 19 ἐγ⟨ι⟩νετο B 20 ἐγένετο καὶ ἂν ἔστρεψεν ἀμφότερα A ἐ. ἀνέτρεψεν ἀ. Bb ἀλλ' ἀνέστρεψεν c. Reiske ἀντέστρεψε δ' ἀμφότερα c. Cobet Obs. p. 160 21 τούτοις add. B 23 δεινότατα c. Reiske

παθόντες, τὸν ἄπορον καὶ ἀνέστιον καὶ ταπεινὸν καὶ
4 ἄπολιν ὑπεδέξαντό με ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι. καὶ οὐκ
ἀπέχρη αὐτοῖς τοῦτο ποιήσασι μόνον οὕτω λαμπρὸν
καὶ μεγαλόψυχον ἔργον, ἀλλὰ καὶ πολιτείαν ἔδοσάν
μοι ἐν ἁπάσαις ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι καὶ ἀρχὰς καὶ τιμάς,
αἳ μέγισται παρ' αὐτοῖς εἰσιν. ἐῶ τἆλλα· ἀλλὰ νυνὶ
στρατηγὸν ἀποδεδείχασί με αὐτοκράτορα τῆς ὑπερορίου
στρατιᾶς καὶ πάντα τὰ κοινὰ ἐπ' ἐμοὶ πεποιήκασι μόνῳ.
5 φέρε δή, τίνα λαβὼν καρδίαν προδοίην ἂν ἔτι τού- 1578
τους, ὑφ' ὧν τηλικαύταις κεκόσμημαι τιμαῖς, οὐθὲν
οὔτε μεῖζον οὔτ' ἔλαττον ἀδικηθείς; εἰ μὴ ἄρα αἱ
χάριτες αὐτῶν ἀδικοῦσί με, ὥσπερ ὑμᾶς αἱ ἐμαί· κα-
λήν γε δόξαν οἴσει μοι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γνω-
σθεῖσα ἡ παλιμπροδοσία. τίς δ' [οὐκ] ἂν ἐπαινέσειέ
με ἀκούσας, ὅτι τοὺς μὲν φίλους, ὑφ' ὧν εὖ πάσχειν
μοι προσῆκε, πολεμίους εὑρών, τοὺς δ' ἐχθρούς, ὑφ'
ὧν ἐχρῆν με ἀπολωλέναι, φίλους, ἀντὶ τοῦ μισεῖν μὲν
τὰ μισοῦντα, φιλεῖν δὲ τὰ φιλοῦντα, τὴν ἐναντίαν
γνώμην ἔσχον;

XXXIII. Ἴθι δὴ σκόπει καὶ τὰ παρὰ θεῶν, Μη-
νύκιε, οἷά μοι νῦν τ' ἀπήντηται καί, ἐὰν ἄρα πει-
σθεὶς ὑμῖν προδῶ τὴν τούτων πίστιν, οἷα τὸν λοιπὸν
ὑπάρξει μοι βίον. νῦν μέν γε πάσης πράξεως, ἧς ἂν
ἅψωμαι καθ' ὑμῶν, συλλαμβάνουσί μοι, καὶ οὐδεμιᾶς
2 πείρας ἀποτυγχάνω. καὶ τοῦτο πηλίκον οἴεσθε εἶναι 1579
τεκμήριον εὐσεβείας τῆς ἐμῆς; εἰ γὰρ δὴ κατὰ τῆς πα-

12 χάριτε.ς B 14 πάλιν προδοσία O corr. Sylburg | οὐκ del. Sylburg | ἐμπτύσειέ μοι c. Reiske ἐπιτιμήσειέ μοι c. Cobet Obs. p. 161 15 φίλους et 16 ἐχθροὺς del. Cobet l. l. 21 ⟨νῦν⟩ B 26 αὖ O δὴ Cobet Obs. p. 161 εἰ γὰρ δὴ ἂν Prou

τρίδος οὐχ ὅσιον ἐγὼ πόλεμον ἐνεστησάμην, ἅπαντα
χρῆν ἐναντία μοι γίνεσθαι τὰ παρὰ θεῶν· ὁπότε δ'
οὐρίῳ πνεούσῃ κέχρημαι τῇ περὶ τοὺς πολέμους τύχῃ,
καὶ ὁπόσοις ἂν ἐπιβάλωμαι πράγμασι κατ' ὀρθὸν
ἅπαντά μοι χωρεῖ, δῆλον ὅτι εὐσεβής εἰμι ἀνὴρ καὶ
πράξεις προῄρημαι καλάς. τί οὖν, ἐὰν μεταβάλωμαι 3
καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα αὔξειν, τὰ δὲ τούτων ταπεινὰ
ποιεῖν ζητῶ, γενήσεταί μοι; ἆρ' οὐχὶ τἀναντία, καὶ
πονηρὰν νέμεσιν ἔξω παρὰ τοῦ δαιμονίου τοῖς ἠδικη-
μένοις τιμωρόν, καὶ ὥσπερ ἐκ ταπεινοῦ μέγας διὰ τοὺς
θεοὺς ἐγενόμην, οὕτως αὖθις ἐκ μεγάλου ταπεινὸς
γενήσομαι, καὶ τἀμὰ παθήματα παιδεύματα γενήσεται
τοῖς ἄλλοις; ἐμοὶ μὲν ταῦτα παρίσταται περὶ τοῦ δαι- 4
μονίου φρονεῖν, καὶ πείθομαί γε τὰς ἐριννύας ἐκείνας
τὰς φοβερὰς καὶ ἀπαραιτήτους τοῖς ἀνόσιόν τι δια-
πραξαμένοις, ὧν καὶ σὺ ἐμνήσθης, ὦ Μηνύκιε, τότε
1580 μοι παρακολουθήσειν ψυχήν τε καὶ σῶμα αἰκιζομένας,
ὅταν ἐγκαταλίπω καὶ προδῶ τοὺς σώσαντάς με ἀπολω-
λότα ὑφ' ὑμῶν καὶ μετὰ τοῦ σῶσαι πολλὰς καὶ καλὰς
προσθέντας εὐεργεσίας, οἷς ἐγγυητὰς ἔδωκα θεούς, ὡς
ἐπ' οὐδενὶ κακῷ τὴν ἄφιξιν ποιησάμενος καὶ φυλάξων
τὴν εἰς τόδε χρόνου καθαρὰν καὶ ἀμίαντον συνοῦσάν
μοι πίστιν.

XXXIIII. Ὅταν δὲ φίλους ἔτι καλῇς, ὦ Μηνύκιε, τοὺς ἐξελάσαντάς με καὶ πατρίδα τὴν ἀπαρνησαμένην, φύσεώς τε νόμους ἀνακαλῇ καὶ περὶ τῶν ὁσίων δια-

1 * ἅπαντα ἐχρῆν O ἅπαντ' ἂν ἐχρῆν c. Christian convers. Germ.; aut ἅπαντ' ἐχρῆν aut ἅπαντα χρῆν scribendum esse censeo . 2 τὰ add. B 10 τιμωρῶν A 21 ποιησόμενος A | φυλάξων add. ACmg

λέγῃ, φαίνῃ μοι τὰ κοινότατα καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἀγνοούμενα μόνος ἀγνοεῖν· ὅτι τὸ φίλιον ἢ πολέμιον οὔτ' ὄψεως ὁρίζει χαρακτὴρ οὔτ' ὀνόματος θέσις, ἀλλὰ ταῖς χρείαις καὶ τοῖς ἔργοις δηλοῦται τούτων ἑκάτερον, φιλοῦμέν τε πάντες τὰ ὠφελοῦντα καὶ μισοῦμεν τὰ
βλάπτοντα, οὐκ ἀνθρώπων τινῶν ἡμῖν τόνδε θεμένων 1581
τὸν νόμον, οὐδὲ ἀνελούντων ποτὲ αὐτόν, ἐὰν τἀναντία αὐτοῖς δοκῇ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἐξ ἅπαντος τοῦ χρόνου πᾶσι τοῖς αἰσθήσεως μετειληφόσι κείμενον
2 καὶ εἰς ἀεὶ διαμενοῦντα παραλαβόντες· καὶ διὰ τοῦτο φίλους τ' ἀπαρνούμεθα, ὅταν ἀδικήσωσι, καὶ ἐχθροὺς φίλους ποιούμεθα, ὅταν τις ἡμῖν παρ' αὐτῶν ὑπάρξῃ χάρις, πόλιν τε τὴν γειναμένην ἡμᾶς, ὅταν μὲν ὠφελῇ, στέργομεν, ὅταν δὲ βλάπτῃ, καταλείπομεν, οὐ διὰ τὸν
3 τόπον ἀγαπῶντες αὐτήν, ἀλλὰ διὰ τὸ συμφέρον. καὶ οὐχὶ τοῖς μὲν ἰδιώταις οὕτως ἐπέρχεται καθ' ἕνα φρονεῖν, οὐχὶ δὲ καὶ πόλεσιν ὅλαις καὶ ἔθνεσιν, ὥστε ὁ 1582
ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρώμενος οὐδὲν ἔξω τῶν θείων ἀξιοῖ νομίμων, οὐδὲ παρὰ τὴν κοινὴν ἁπάντων ἀνθρώπων ποιεῖ δικαίωσιν. ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα πράττοντα ἐμαυτὸν τά τε δίκαια ἡγοῦμαι πράττειν καὶ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ καλὰ καὶ ἅμα ταῦτα καὶ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ὁσιώτατα· καὶ οὐ δέομαι δικαστὰς ὑπὲρ αὐτῶν λαβεῖν τοὺς εἰκασμῷ καὶ δόξῃ τεκμαιρομένους τὴν ἀλήθειαν ἀνθρώπους, ἐπειδὴ θεοῖς ἀρέσκοντα πράττω. οὐ γὰρ

3 ὄψεως O φύσεως c. Kiessling 5 τε ἅπαντες O corr. Kiessling 7 ἀνελούντων B ἀνελόντων R | αὐτῶν Ba αὐτὸν R 9 τοῦ add. B 12 φίλους ποιούμεθα ACmg φιλοποιούμεθα BC 16 ἰδιώταις ἐπέρχεται AC οὕτως vel ταῦτ' post ἰδιώταις inserendum esse c. Sylburg; si Heylbutium sequimur B οὕτως praebet | καθ' ἕνα πᾶσι Prou 20 ταῦτα add. B 22 τὰ om. B 25 οὐδὲ B γὰρ supra lin. a m. altera

ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν ὑπολαμβάνω πράγμασι θεοὺς ἔχων αὐτῶν ἡγεμόνας, εἴγε δεῖ τεκμαίρεσθαι τοῖς γεγονόσιν ἤδη τὰ μέλλοντα.

XXXV. Περὶ δὲ τῆς μετριότητος, ἐφ' ἣν παρακαλεῖτέ με, καὶ τοῦ μὴ πρόρριζον ἀνελεῖν τὸ Ῥωμαίων γένος μηδ' ἐκ βάθρων ὅλην ἀναστῆσαι τὴν πόλιν, εἶχον μέν, ὦ Μηνύκιε, λέγειν, ὅτι οὐκ ἐγὼ τούτου κύριος οὐδὲ πρὸς ἐμὲ ὁ περὶ τούτων ἐστὶ λόγος, ἀλλ' ἐγὼ στρατηγός εἰμι τῆς δυνάμεως, πολέμου δὲ καὶ
1583 εἰρήνης οὗτοι κύριοι· ὥστε παρὰ τούτων αἰτεῖσθέ γ' ἀνοχὰς ἐπὶ διαλλαγαῖς, ἀλλὰ μὴ παρ' ἐμοῦ. οὐ μὴν 2
[ταύτην γε δίδωμι τὴν ἀπόκρισιν] ἀλλὰ καὶ θεοὺς σέβων τοὺς πατρῴους καὶ τάφους αἰδούμενος προγόνων καὶ γῆν, ἐξ ἧς ἔφυν, γυναῖκάς τε καὶ παῖδας ὑμῶν ἐλεῶν, οἷς οὐκ ἐπιτηδείοις οὖσι τὰ πατέρων καὶ ἀνδρῶν ἥξει σφάλματα, καὶ οὐχ ἥκιστα τῶν ἄλλων καὶ δι' ὑμᾶς, ὦ Μηνύκιε, τοὺς προχειρισθέντας ὑπὸ τῆς
1584 πόλεως, τάδε ἀποκρίνομαι· ἐὰν ἀποδῶσι Ῥωμαῖοι Οὐολούσκοις χώραν τε ὅσην αὐτοὺς ἀφῄρηνται καὶ πόλεις ὅσας κατέχουσιν ἀνακαλεσάμενοι τοὺς ἐποίκους, φιλίαν τε ποιήσωνται πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον καὶ ἰσοπολιτείας μεταδῶσιν ὥσπερ Λατίνοις ὅρκους καὶ ἀρὰς κατὰ τῶν παραβαινόντων τὰ συγκείμενα ποιησά-

5 ἀν⟨ελ⟩εῖν B 7 μὲν οὖν AC μὲν ἂν c. Sylburg 8 ὁ om. B 9 ἐγὼ μὲν Reiske | δὲ add. B 10 αἰτεῖσθε γε ἀνοχὰς ἐπὶ διαλλαγαῖς B αἰτεῖσθε εἴτε ἀ. εἴτε διαλλαγὰς R 12 ταύτην γε δίδωμι τὴν ἀπόκρισιν Reiske uncis inclusit 15 οὖσι τοῦ τὰ A 16 ἕξειν A ἥξει BC ἥξειν Cmg 18 πόλεως O βουλῆς c. Kiessling Progr. Bas. 1868 p. 20 | * ἀποδιδῶσι O ἀποδώσουσι (!) Reiske ἀποδῶσι ego 19 αὐτοῖς A 20 ἐποίκους ABa ἀποίκους Bb 21 ποιήσονται Aa ποιήσωνται AbB 22 μεταδιδῶσιν O praeter A

μενοι, διαλύσομαι πρὸς αὐτοὺς τὸν πόλεμον, πρότερον
3 δὲ ⟨οὔ⟩. ταῦτ' ⟨οὖν⟩ ἀπαγγέλλετε αὐτοῖς, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς ἐκείνους περὶ τοῦ δικαίου πάνυ ἐπιστρεφῶς ταῦτα διαλέγεσθε· καλόν τοι τὰς ἰδίας ἕκαστον ἔχοντα κτήσεις ἐν εἰρήνῃ ζῆν, καὶ πολλοῦ ἄξιον τὸ μηθένα δεδοικέναι μήτ' ἐχθρὸν μήτε καιρόν, αἰσχρὸν δὲ τῶν ἀλλοτρίων περιεχομένους οὐκ ἀναγκαῖον πόλεμον ὑπομένειν, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν ἰδίων ἁπάντων κινδυνεύσουσιν ἀγαθῶν· τά τ' ἆθλα 1585
ἐπιδείκνυτε αὐτοῖς οὐκ ἴσα κατορθοῦσί τε καὶ μὴ τυχοῦσι γινόμενα γῆς ἀλλοτρίας γλιχομένοις, εἰ δὲ βούλεσθε, προστίθετε καὶ τὰς πόλεις τῶν ἠδικημένων προσλαβεῖν βουλομένοις, ἐὰν μὴ κρατῶσι, καὶ τὴν ἑαυτῶν γῆν τε καὶ πόλιν ἀφαιρεθῆναι, καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ γυναῖκας ἐπιδεῖν ⟨τὰ⟩ αἴσχιστα πασχούσας καὶ παῖδας εἰς ὕβριν ἀγομένους καὶ γονεῖς δούλους ἀντ' ἐλευ-
4 θέρων ἐπὶ γήρως ὀδῷ γινομένους. καὶ ἅμα διδάσκετε τὴν βουλήν, ὅτι τούτων τῶν κακῶν οὐκ ἂν ἔχοιεν 1586
αἰτιάσασθαι Μάρκιον, ἀλλὰ τὴν ἑαυτῶν ἀφροσύνην. παρὸν γὰρ αὐτοῖς τὰ δίκαια ποιεῖν καὶ μηδενὶ δεινῷ περιπεσεῖν τὸν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων κίνδυνον ἀναιρήσονται μέχρι παντὸς φιλοχωροῦντες [ἐν] τοῖς ἀλλο-
5 τρίοις. ἔχετε τὰς ἀποκρίσεις· τούτων οὐθὲν ἂν εὕροισθε παρ' ἐμοῦ πλέον, ἀλλ' ἄπιτε καὶ σκοπεῖτε, ὅ

2 * post δὲ rasura 1—2 litterarum B, post rasuram ταῦτα, deinde rasura paullo maior (3 litt.), tum ἀπαγγέλλετε B sine ras. R οὔ inseruit Kiessling, post ταῦτα addendum esse δὴ idem censet, οὖν ego inserui 8 ἐν ᾧ δὴ καὶ O praeter B 10 εἰς ἃ O ἴσα Hudson | τε add. B 12 προστίθεσθε AC 14 πρὸς τούτοις c. Reiske 15 τὰ add. Grasberger Tess. Herb. p. 14 17 ὁδοῦ A ὁδοῦ B ὁδῷ Reiske 18 τῶν om. A 21 ε.σχάτων B | αἱρήσοιντο B 22 * ἐν O delevi

τι πρακτέον ὑμῖν· ἕως δὲ βουλεύσησθε, δίδωμι χρόνον ὑμῖν ἡμερῶν τριάκοντα. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ σήν τε χάριν, ὦ Μηνύκιε, καὶ τῶν ἄλλων ὑμῶν ἕνεκα τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς χώρας ἀπάξω· μεγάλα γὰρ ἂν βλάπτοισθε μενούσης αὐτῆς ἐνθάδε. τῇ δὲ τριακοστῇ προσδέχεσθέ με ἡμέρᾳ τὰς ἀποκρίσεις ληψόμενον.

XXXVI. Ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη καὶ διέλυσε τὸν σύλλογον. τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ περὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν ἀναστήσας τὴν στρατιὰν ἦγεν ἐπὶ τὰς λοιπὰς τῶν Λατίνων πόλεις εἴτε κατ' ἀλήθειαν πεπυσμένος,
1587 ὅτι μέλλοι τις ἐκεῖθεν ἐπικουρία Ῥωμαίοις ἀφικέσθαι, ὡς τότε δημηγορῶν ἔφησεν, εἴτ' αὐτὸς πλασάμενος τὸν λόγον, ἵνα μὴ δόξειε χαριζόμενος τοῖς ἐχθροῖς καταλελοιπέναι τὸν πόλεμον. ἐπιβαλὼν δὲ τῇ καλουμένῃ 2
Λογγόλᾳ καὶ δίχα πόνου γενόμενος αὐτῆς ἐγκρατὴς καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ τὰς ἑτέρας ἐξανδραποδισάμενός τε καὶ διαρπάσας ἐπὶ τὴν Σατρικανῶν ἤλαυνε πόλιν. ἑλὼν δὲ καὶ ταύτην ὀλίγον ἀντισχόντων τῶν ἐν αὐτῇ χρόνον, καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἀμφοτέρων [τῶν πόλεων] ὠφελείας μέρει τῆς στρατιᾶς κελεύσας ἀπάγειν εἰς Ἐχέτραν, τὴν λοιπὴν ἀναλαβὼν δύναμιν ἦγεν ἐπὶ πόλιν ἄλλην τὴν καλουμένην Κετίαν. γενόμενος
1588 δὲ καὶ ταύτης ἐγκρατὴς καὶ διαρπάσας εἰς τὴν Πολυσκανῶν χώραν ἐνέβαλεν. οὐ δυνηθέντων δ' ἀντισχεῖν τῶν Πολυσκανῶν κατὰ κράτος ἑλὼν καὶ τούτους ἐπὶ

1 βουλεύσεσθε A βουλεύσησθε B βουλεύσασθε CD 2 σοῦ τε χάριν A 3 ἕνεκα del. Cobet Obs. p. 162 4 ἂν αβλάπτοισθε B 13 λόγον ἢ ἵνα O praeter B 15 λογγάδι O corr. Sylburg 17 ἀτρικανῶν A ὀτρικανῶν C 19 αὐτῶν del. Portus | * τῶν πόλεων O uncis inclusi 20 μέρει τε τῆς O praeter B 21 Ἐχέτρων Prou 22 ⟨κε⟩τίαν B κοτίαν Lapus Σητίαν c. Gelenius 23 et v. 25 τουσκλάνων A τυσκλανῶν Lapus

τὰς ἑξῆς ἐχώρει. Ἀλβιήτας μὲν οὖν καὶ Μογιλλανοὺς ἐκ τειχομαχίας αἱρεῖ, † χωριελανοὺς δὲ καθ' ὁμο-
3 λογίας παραλαμβάνει. γενόμενος δ' ἐν ἡμέραις τριάκοντα πόλεων ἑπτὰ κύριος ἧκεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἄγων πολὺ πλείω στρατιὰν τῆς προτέρας καὶ σταδίους ἀποσχὼν τῆς πόλεως ὀλίγῳ πλείους τῶν τριάκοντα παρὰ τὴν ἐπὶ Τυσκλανοὺς φέρουσαν ὁδὸν κατεστρατοπέδευσεν. ἐν ᾧ δὲ τὰς Λατίνων ἐξῄρει τε καὶ προσήγετο πόλεις, Ῥωμαίοις πρὸς τὰς ἐπιταγὰς αὐτοῦ πολλὰ βουλευσαμένοις 1589 ἔδοξε μηδὲν ἀνάξιον ποιεῖν τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐὰν μὲν ἀπέλθωσιν αὐτῶν ἐκ τῆς χώρας Οὐολοῦσκοι καὶ τῆς τῶν συμμάχων τε καὶ ὑπηκόων [γῆς], ⟨καὶ⟩ καταλυσάμενοι τὸν πόλεμον πρέσβεις ἀποστείλωσι τοὺς διαλεξομένους περὶ φιλίας, προβουλεῦσαι τὸ συνέδριον, ἐφ' οἷς ἔσονται δικαίοις φίλοι, καὶ τὰ βουλευθέντα εἰς τὸν δῆμον ἐξενεγκεῖν· ἕως δ' ἂν ἐν τῇ χώρᾳ μένοντες αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων ἔργα πράττωσι πολε-
4 μίων, μηθὲν αὐτοῖς ψηφίζεσθαι φιλάνθρωπον. πολὺς γὰρ δὴ Ῥωμαίοις ἀεὶ λόγος τοῦ μηθὲν δρᾶσαί ποτ' ἐξ ἐπιτάγματος μηδὲ φόβῳ πολεμίων εἴξαντας, σπεισαμένοις δὲ τοῖς διαφόροις καὶ παρασχοῦσιν ἑαυτοὺς ὑπηκόους χαρίζεσθαί τε καὶ ἐπιτρέπειν ὅτου δέοιντο τῶν μετρίων. καὶ τοῦτο τὸ φρόνημα ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις φυλάττουσα ἡ πόλις κατά τε τοὺς ὀθνείους καὶ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου διατετέλεκε.

1 ἀλβίητας AB Λαβινιάτας c. Sylburg | μοσεγιλαίνους A μογιλαινοὺς BC 2 χωριελανοὺς O Κοριολανοὺς c. Stephanus 7 τουσκλάνους A 12 γῆς del. Reudler Tiroc. crit. p. 56 | καὶ ante καταλυσάμενοι add. Portus 20 σπεισαμένους A 23 ἐν τοῖς πολλοῖς O praeter B 26 διατετέλεκε⟨ν⟩ ut saepissime B

1590 XXXVII. *Ταῦτα ψηφισαμένης τῆς βουλῆς καὶ
πρεσβευτὰς ἑτέρους ἑλομένης δέκα ἄνδρας ἐκ τῶν ὑπα-
τικῶν τοὺς ἀξιώσοντας τὸν ἄνδρα μηθὲν ἐκφέρειν
ἐπίταγμα βαρὺ μηδ' ἀνάξιον τῆς πόλεως, ἀλλὰ καταλύ-
σαντα τὴν ἔχθραν καὶ ἀναστήσαντα τὴν δύναμιν ἐκ
τῆς χώρας πειθοῖ καὶ διὰ λόγων συμβατηρίων ταῦτα
πειρᾶσθαι πράττειν, εἰ βούλεται βεβαίους τε καὶ εἰς
ἀεὶ διαμενούσας ποιήσασθαι τὰς ὁμολογίας τῶν πόλεων,
ὡς τῶν γε ὑπ' ἀνάγκης τινὸς ἢ καιροῦ συγχωρου-
μένων καὶ ἰδιώταις καὶ πόλεσιν ἅμα τῷ μεταπεσεῖν
τοὺς καιροὺς ἢ τὰς ἀνάγκας εὐθὺς διαλυομένων· οἱ
μὲν ἀποδειχθέντες ὑπ' αὐτῆς πρέσβεις ἅμα τῷ πυθέ-
σθαι τὴν παρουσίαν τοῦ Μαρκίου πορευθέντες ὡς αὐ-*
1591*τὸν πολλὰ ἐπαγωγὰ διελέγοντο φυλάττοντες καὶ ἐν
τοῖς λόγοις τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως. ὁ δὲ Μάρκιος* 2
*ἄλλο μὲν οὐδὲν αὐτοῖς ἀπεκρίνατο, συνεβούλευε δὲ
κρεῖττόν τι βουλευσαμένους ἥκειν τριῶν ἐντὸς ἡμερῶν·
ταύτας γὰρ αὐτοῖς ἔσεσθαι μόνας ἀνοχὰς τοῦ πολέμου.
βουλομένων δέ τι πρὸς ταῦτα λέγειν τῶν ἀνδρῶν οὐκ
ἐπέτρεψεν, ἀλλ' ἀπιέναι τὴν ταχίστην ἐκέλευσεν ἐκ τοῦ
χάρακος, ἀπειλήσας ὡς, εἰ μὴ ποιήσουσιν, ὡς κατα-
σκόποις χρήσεται· κἀκεῖνοι σιωπῇ ἀπιόντες εὐθὺς
ᾤχοντο. μαθόντες δ' οἱ βουλευταὶ παρὰ τῶν πρέ-* 3
*σβεων τὰς αὐθάδεις ἀποκρίσεις τε καὶ ἀπειλὰς τοῦ
Μαρκίου στρατιὰν μὲν ὑπερόριον ἐξάγειν οὐδὲ τότε*

3 *ἀξιώσ⟨ο⟩ντας* B 8 *ποιήσασθαι* O *ποιῆσαι* in edit. Kiessling. exstat, sed nihil notatur 16 *αὐτοῖς* add. B | *συνβούλευε* (ε supra) B 21 *ἀπειλήσας, οὕτως εἰ μὴ ποιήσουσιν, ὡς κατασκόποις χρήσεσθαι* c. Hertlein Hermes X 417 25 *ὑπερόριον* O *ὑπαίθριον* c. Kiessling

*ἐψηφίσαντο, εἴτε τὸ ἀπειροπόλεμον τῶν σφετέρων στρα-
τιωτῶν· νεοσύλλεκτοι γὰρ οἱ πλείους ἦσαν αὐτῶν· εὐ-
λαβηθέντες, εἴτε τὴν ἀτολμίαν τῶν ὑπάτων· ἥκιστα
γὰρ ἐν αὐτοῖς τὸ δραστήριον ἦν· σφαλερὸν ἡγησάμενοι
τηλικοῦτον ἀναιρεῖσθαι ἀγῶνα, εἴτ' ἄρα καὶ τοῦ δαι-
μονίου σφίσιν ἐναντιουμένου πρὸς τὴν ἔξοδον ⟨δι'⟩
οἰωνῶν ἢ χρησμῶν Σιβυλλείων ἤ τινος ὀττείας πα-* 1592
*τρίου, ὧν οὐκ ἠξίουν οἱ τότ' ἄνθρωποι καθάπερ οἱ
νῦν ὑπερορᾶν· φυλάττειν δὲ τὴν πόλιν ἐπιμελεστέρᾳ
φυλακῇ καὶ ἀπὸ τῶν ἐρυμάτων τοὺς ἐπιόντας ἀμύνε-
σθαι διέγνωσαν.*

XXXVIII. *Ταῦτα δὲ πράττοντες καὶ παρασκευα-
ζόμενοι τῆς τ' ἐλπίδος οὔπω ἀφιστάμενοι ὡς δυνατὸν
ὑπάρχον ἔτι μεταπεισθῆναι τὸν Μάρκιον, εἰ μείζονι
καὶ τιμιωτέρᾳ πρεσβείᾳ δεηθεῖεν αὐτοῦ, ψηφίζονται
τούς θ' ἱεροφάντας καὶ τοὺς οἰωνοσκόπους καὶ τοὺς
ἄλλους ἅπαντας, ὅσοι τιμήν τινα ἱερὰν ἢ λειτουργίαν
περὶ τὰ θεῖα δημοτελῆ λαβόντες εἶχον· εἰσὶ δὲ παρ'
αὐτοῖς ἱερεῖς καὶ θεραπευταὶ θεῶν πάνυ πολλοὶ καὶ
αὐτοὶ οὗτοι διαφανέστατοι τῶν ἄλλων κατά τ' οἴκους
πατέρων καὶ ἀρετῆς οἰκείας ἀξίωσιν· ἔχοντας ἅμ' αὐ-* 1593
*τοῖς τῶν ὀργιαζομένων τε καὶ θεραπευομένων θεῶν τὰ
σύμβολα καὶ τὰς ἱερὰς ἀμπεχομένους ἐσθῆτας ἀθρόους
ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν πολεμίων πορεύεσθαι τοὺς αὐτοὺς*
2 *φέροντας τοῖς προτέροις λόγους. ὡς δ' ἀφίκοντο οἱ
ἄνδρες καὶ ἔλεξαν, ὅσα ἡ βουλὴ αὐτοῖς ἐπέστελλεν,*

5 *ἀναιρ⟨εῖσθαι⟩* in ras. B 6 *ἔξοδον οἶον* A *ἔξοδον οἰωνῶν* B *ἐξ. δι' οἰ.* c. Reiske 7 *ἢ ἄλλης τινὸς ὀττείας* c. Kiessling 12 *δὲ* add. B 21 *ἅμ*$^{\alpha}$ B 26 *ἐπέστειλεν* c. Kiessling

οὐδὲ τούτοις ἔδωκεν ὁ Μάρκιος ἀπόκρισιν ὑπὲρ ὧν
ἠξίουν, ἀλλ' ἢ τὰ κελευόμενα ποιεῖν συνεβούλευεν
ἀπιόντας, εἰ θέλουσιν εἰρήνην ἄγειν, ἢ προσδέχεσθαι
τὸν πόλεμον ἥξοντα πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὸ λοιπὸν
ἀπεῖπε μὴ διαλέγεσθαι πρὸς αὐτόν. ὡς δὲ καὶ ταύ- 3
της ἀπέτυχον τῆς πείρας οἱ Ῥωμαῖοι, πᾶσαν ἐλπίδα
διαλλαγῆς ἀπογνόντες ὡς πολιορκησόμενοι παρεσκευά-
ζοντο τοὺς μὲν ἀκμαιοτάτους ὑπὸ τῇ τάφρῳ καὶ παρὰ
ταῖς πύλαις τάξαντες, τοὺς δ' ἀφειμένους ἤδη στρα-
1594 τείας, οἷς ἔτι τὰ σώματα ἱκανὰ ἦν κακοπαθεῖν, ἐπὶ τοῖς
τείχεσιν.

XXXVIIII. *Αἱ* δὲ γυναῖκες αὐτῶν, ὡς ἐγγὺς ὄντος
ἤδη τοῦ δεινοῦ, καταλιποῦσαι τῆς οἴκοι μονῆς τὸ εὐ-
πρεπὲς ἔθεον ἐπὶ τὰ τεμένη τῶν θεῶν ὀλοφυρόμεναί
τε καὶ προκυλιόμεναι τῶν ξοάνων· καὶ ἦν ἅπας μὲν
ἱερὸς τόπος οἰμωγῆς τε καὶ ἱκετείας γυναικῶν ἀνά-
πλεως, μάλιστα δὲ τὸ τοῦ Καπετωλίου Διὸς ἱερόν.
ἔνθα δή τις αὐτῶν γένει τε καὶ ἀξιώματι προύχουσα 2
καὶ ἡλικίας ἐν τῷ κρατίστῳ τότ' οὖσα καὶ φρονῆσαι
τὰ δέοντα ἱκανωτάτη, Οὐαλερία μὲν ὄνομα, Ποπλικόλα
δὲ τοῦ συνελευθερώσαντος ἀπὸ τῶν βασιλέων τὴν πόλιν
ἀδελφή, θείῳ τινὶ παραστήματι κινηθεῖσα ἐπὶ τῆς
ἀνωτάτω κρηπῖδος ἔστη τοῦ νεὼ καὶ προσκαλεσαμένη
τὰς ἄλλας γυναῖκας πρῶτον μὲν παρεμυθήσατο καὶ
παρεθάρρυνεν ἀξιοῦσα μὴ καταπεπλῆχθαι τὸ δεινόν·
ἔπειτα ὑπέσχετο μίαν εἶναι σωτηρίας ἐλπίδα τῇ πόλει,
1595 ταύτην δ' ἐν αὐταῖς εἶναι μόναις καταλειπομένην, ἐὰν

5 μη . . . . B   8 ὑπὸ τῇ τάφρῳ O ἐπὶ τ. τ. c. Sintenis Em. Dion. III 15 πρὸ τῆς τάφρου Prou   13 καταλείπουσαι B

3 ἐθελήσωσι πράττειν, ἃ δεῖ. καί τις εἶπεν ἐξ αὐτῶν·
Καὶ τί πράττουσαι ἂν ἡμεῖς αἱ γυναῖκες διασῶσαι δυνη-
θείημεν τὴν πατρίδα τῶν ἀνδρῶν ἀπειρηκότων; τίς ἡ
τοσαύτη περὶ ἡμᾶς τὰς ἀσθενεῖς καὶ ταλαιπώρους ἐστὶν
ἰσχύς; Οὐχὶ ὅπλων, ἔφησεν ἡ Οὐαλερία, καὶ χειρῶν
δεομένη· τούτων μὲν γὰρ ἀπολέλυκεν ἡμᾶς ἡ φύσις·
ἀλλ' εὐνοίας καὶ λόγου. βοῆς δὲ μετὰ τοῦτο γενο-
μένης καὶ δεομένων ἁπασῶν φανερὸν ποιεῖν, ἥτις ἐστὶν
4 ἡ ἐπικουρία, λέγει πρὸς αὐτάς· Ταύτην ἔχουσαι τὴν
πιναράν τε καὶ ἄκοσμον ἐσθῆτα καὶ τὰς ἄλλας παρα-
λαβοῦσαι γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἐπαγόμεναι βαδίζωμεν
ἐπὶ τὴν Οὐετουρίας τῆς Μαρκίου μητρὸς οἰκίαν· καὶ
πρὸ τῶν γονάτων αὐτῆς τὰ τέκνα θεῖσαι, δεώμεθα
μετὰ δακρύων ἡμᾶς τ' οἰκτείρασαν τὰς μηθενὸς κακοῦ
αἰτίας καὶ τὴν ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις οὖσαν πατρίδα
προελθεῖν ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν πολεμίων, ἄγουσαν τούς
θ' υἱωνοὺς καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν καὶ ἡμᾶς ἁπάσας·
ἀκολουθῶμεν γὰρ αὐτῇ τὰ παιδία ἐπαγόμεναι· ἔπειτα
ἱκέτιν γενομένην τοῦ τέκνου, ἀξιοῦν καὶ δεῖσθαι ⟨μηδὲν 1596
5 ἀνήκεστον⟩ κατὰ τῆς πατρίδος ἐξεργάσασθαι. ὀλοφυρο-
μένης γὰρ αὐτῆς καὶ ἀντιβολούσης οἶκτός τις εἰσελεύ-
σεται τὸν ἄνδρα καὶ λογισμὸς ἥμερος. οὐχ οὕτω
στερρὰν καὶ ἄτρωτον ἔχει καρδίαν, ὥστ' ἀνασχέσθαι
μητέρα πρὸς τοῖς ἑαυτοῦ γόνασι κυλιομένην.

XXXX. Ὡς δ' ἐπῄνεσαν αἱ παροῦσαι τὸν λόγον,

1 θελήσωσι B 4 ταλ⟨αι⟩πώρους B 5 οὐχὶ A οὐχ R 6 δεόμεναι O δεομένη c. Sintenis Em. Dion. III 15 δεόμεθα c. Grasberger Tess. Herb. p. 33 sqs. | ἀπελήλακεν c. dubitanter Kiessling 7 εὐνοίας O ἐννοίας Reiske sed cf. VIII 41, 1 8 πασῶν B | φανερὰν O φανερὸν c. Grasberger l. l. 11 βαδίζομεν B 15 τὴν ἐσχάτην οὖσαν κινδύνοις A

εὐξαμένη τοῖς θεοῖς πειθὼ καὶ χάριν αὐτῶν περιθεῖναι
τῇ δεήσει προῆλθεν ἐκ τοῦ τεμένους, αἱ δ' ἠκολού-
θουν. καὶ μετὰ τοῦτο παραλαβοῦσαι τὰς ἄλλας γυ-
ναῖκας ἐπορεύοντο ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς Μαρκίου μητρὸς
ἀθρόαι. ἰδοῦσα δ' αὐτὰς προσιούσας ἡ τοῦ Μαρκίου
γυνὴ Οὐολουμνία πλησίον καθημένη τῆς ἑκυρᾶς ἐθαύ-
μασέ τε καὶ εἶπε· Τίνος δεόμεναι, γυναῖκες, ἐληλύ-
θατε κατὰ πλῆθος εἰς οἰκίαν δύστηνον καὶ ταπεινήν;
καὶ ἡ Οὐαλερία ἔλεξεν· Ἐν ἐσχάτοις οὖσαι κινδύνοις 2
καὶ αὐταὶ καὶ τὰ νήπια ταῦτα καταπεφεύγαμεν ἱκέτιδες
1597 ἐπὶ σέ, ὦ Οὐετουρία, τὴν μόνην καὶ μίαν βοήθειαν,
ἀξιοῦσαί σε πρῶτον μὲν οἰκτεῖραι τὴν κοινὴν πατρίδα,
ἣν οὐθενὶ πώποτε γενομένην ὑποχείριον μὴ περιίδῃς
ἀφαιρεθεῖσαν ὑπ' Οὐολούσκων τὴν ἐλευθερίαν, εἰ δὴ
καὶ φείσονται αὐτῆς κρατήσαντες, ἀλλ' οὐ πρόρριζον
ἐπιχειρήσουσιν ἀνελεῖν· ἔπειτα ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἀντι-
βολοῦσαι καὶ τῶν δυστήνων παιδίων τούτων, ἵνα μὴ
πέσωμεν εἰς ἐχθρῶν ὕβριν οὐθενὸς οὖσαι τῶν συμ-
βεβηκότων ὑμῖν κακῶν αἴτιαι. εἴ τις ἐστὶν ἐν σοὶ 3
ψυχῆς ἡμέρου καὶ φιλανθρώπου καταλειπομένη μερίς,
ἐλέησον, ὦ Οὐετουρία, γυνὴ γυναῖκας κοινωνησάσας
ἱερῶν ποτε καὶ ὁσίων, καὶ παραλαβοῦσα μετὰ σεαυτῆς
Οὐολουμνίαν τε τὴν ἀγαθὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας
αὐτῆς καὶ τὰς ἱκέτιδας ἡμᾶς φερούσας τὰ νήπια ταυτὶ
καὶ αὐτὰς γενναίας ἴθι πρὸς τὸν υἱὸν καὶ πεῖθε καὶ

2 προῆλθον B 6 οὐελουμνία B 9 post οὖσαι lacuna quinque litterarum A 10 αὐται B | ταῦτα] ταυτὶ c. Cobet Obs. p. 163 11 post σε lacuna septem litt. B 17 τουτωνὶ Cobet l. l. 21 γυν⟨ὴ γυναῖ⟩κας B 24 * νήπια καὶ ταυτὶ τὰς γενναίας ἴθι O νήπια ταυτὶ ἴθι ὦ γενναία ἴθι c. Sintenis Em. Dion. III 29 νήπια ταυτὶ καὶ αὐτὰς γενναίας ego

λιπάρει καὶ μὴ ἀνῇς δεομένη, μίαν ἀντὶ πολλῶν χάριν αἰτοῦσα παρ' αὐτοῦ σπείσασθαι πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας καὶ κατελθεῖν εἰς τὴν δεομένην ἀπολαβεῖν αὐτὸν πατρίδα· πείσεις γάρ, εὖ ἴσθι, καὶ οὐ περιόψεταί σε ἐρριμμένην παρὰ τοῖς ἑαυτοῦ ποσὶν ἀνὴρ εὐσεβής.
4 καταγαγοῦσα δὲ τὸν υἱὸν εἰς τὴν πόλιν αὐτή τ' ἀθά- 1598
νατον ἕξεις κλέος ὥσπερ εἰκὸς ἐκ τηλικούτου κινδύνου καὶ φόβου ῥυσαμένη τὴν πατρίδα, καὶ ἡμῖν τιμῆς τινος αἰτία παρὰ τοῖς ἀνδράσιν ἔσῃ, ὅτι τὸν οὐ δυνηθέντα ὑπ' ἐκείνων διασκεδασθῆναι πόλεμον αὐταὶ διελύσαμεν· ἐκείνων τ' ἀληθῶς ἔγγονοι τῶν γυναικῶν φανησόμεθα, αἳ τὸν συστάντα Ῥωμύλῳ πρὸς Σαβίνους πόλεμον αὐταὶ πρεσβευσάμεναι διελύσαντο καὶ συναγαγοῦσαι τούς θ' ἡγεμόνας καὶ τὰ ἔθνη μεγάλην
5 ἐκ μικρᾶς ἐποίησαν τὴν πόλιν. καλὸς ὁ κίνδυνος, ὦ Οὐετουρία, τὸν υἱὸν κομίσασθαι, ἐλευθερῶσαι τὴν πατρίδα, σῶσαι τὰς ἑαυτῆς πολίτιδας, κλέος ἀρετῆς ἀθάνατον τοῖς ἐσομένοις καταλιπεῖν. δὸς ἡμῖν ἑκοῦσα καὶ μετὰ προθυμίας τὴν χάριν καὶ σπεῦσον, ὦ Οὐετουρία· βουλὴν γὰρ ἢ χρόνον ὁ κίνδυνος ὀξὺς ὢν οὐκ ἐπιδέχεται.

XXXXI. Ἡ μὲν δὴ ταῦτ' εἰποῦσα καὶ πολλὰ προ- 1599
εμένη δάκρυα ἐσίγησεν· ὀδυρομένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων γυναικῶν καὶ πολλὰς δεήσεις ποιουμένων μικρὸν ἐπισχοῦσα ἡ Οὐετουρία καὶ δακρύσασα εἶπεν· Εἰς ἀσθενῆ

2 σπείσεσθαι B 4 ἴσθ⟨ι⟩ B 11 ἀληθῶς add. B | ἔκγονοι ABC ἔγγονοι Ba 12 Ῥωμύλου AC 13 αὗται AB | διέλυσαν c. Kiessling 15 τὴν add. B 17 ἑαυτῶν AC | ἀθάνατον ἐγγόνοις τοῖς O praeter B 20 ἢ χρόνον] χρόνιον c. Cobet Obs. p. 163 23 ἐσίγα· συνοδυρομένων c. dubitanter Kiessling 25 ἡ om. B

καὶ λεπτὴν ἐλπίδα καταπεφεύγατε, ὦ Οὐαλερία, τὴν ἐξ
ἡμῶν τῶν ἀθλίων γυναικῶν βοήθειαν, αἷς ἡ μὲν εὔ-
νοια ἡ πρὸς τὴν πατρίδα πάρεστι καὶ τὸ θέλειν σώ-
ζεσθαι τοὺς πολίτας, οἷοί ποτέ εἰσιν, ἡ δ' ἰσχὺς καὶ
τὸ δύνασθαι ποιεῖν ἃ θέλομεν ἄπεστιν. ἀπέστραπται 2
γὰρ ἡμᾶς, ὦ Οὐαλερία, Μάρκιος, ἐξ οὗ τὴν πικρὰν
ἐκείνην ὁ δῆμος αὐτοῦ κατέγνω δίκην, καὶ μεμίσηκε
τὴν οἰκίαν ὅλην ἅμα τῇ πατρίδι· τοῦτο δ' ὑμῖν οὐ
παρ' ἄλλου τινός, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ Μαρκίου μαθοῦσαι
λέγειν ἔχομεν. ὅτε γὰρ ἁλοὺς τὴν δίκην ἦλθεν εἰς
τὴν οἰκίαν προπεμπόμενος ὑπὸ τῶν ἑταίρων, καταλαβὼν
ἡμᾶς καθημένας ἐν πενθίμοις τρύχεσι, ταπεινάς, κρα-
1600 τούσας ἐν τοῖς γόνασι τὰ τέκνα αὐτοῦ στενούσας τε
οἷα εἰκὸς καὶ ἀνακλαιομένας τὴν καθέξουσαν ἡμᾶς
τύχην στερομένας ἐκείνου, στὰς μικρὸν ἄπωθεν ἡμῶν
ἄδακρυς ὥσπερ λίθος καὶ ἀτενής· Οἴχεται, φησίν, ὑμῖν 3
Μάρκιος, ὦ μῆτερ ἅμα καὶ σύ, ὦ Οὐολουμνία, κρα-
τίστη γυναικῶν, ἐξελασθεὶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ὅτι γεν-
ναῖος ἦν καὶ φιλόπολις καὶ πολλοὺς ὑπέμεινεν ὑπὲρ
τῆς πατρίδος ἀγῶνας. ἀλλ' ὡς πρέπει γυναιξὶν ἀγα-
θαῖς, οὕτω φέρετε τὰς συμφορὰς μηδὲν ἄσχημον ποι-
οῦσαι μηδὲ ἀγεννές, καὶ τὰ παιδία ταῦτα παραμύθια
τῆς ἐμῆς ἐρημίας ἔχουσαι τρέφετε ἀξίως ὑμῶν τε καὶ
τοῦ γένους· οἷς θεοὶ δοῖεν εἰς ἄνδρας ἐλθοῦσι τύχην
1601 μὲν κρείττονα τοῦ πατρός, ἀρετὴν δὲ μὴ χείρονα· καὶ
χαίρετε. ἀπέρχομαι γὰρ ἤδη καταλιπὼν τὴν οὐκέτι

8 τὴν δύστηνον οἰκίαν A 9 μαθοῦσαι λέγειν add. B 10 τῇ δίκῃ ABb τὴν// δικη/// Ba 11 ἑτ⟨αι⟩ρων B 12 καθημένας add. B 14 ἀνακαλουμένας O corr. Portus 15 ἄποθεν Bb 18 * ἐξελασθεὶς O 23 ἡμῶν O corr. Gelenius

χωροῦσαν ἄνδρας ἀγαθοὺς πόλιν. καὶ ὑμεῖς, ὦ θεοὶ
κτήσιοι καὶ ἑστία πατρῴα καὶ δαίμονες οἱ κατέχοντες
4 τοῦτον τὸν τόπον, χαίρετε. ὡς δὲ ταῦτ' εἶπεν, ἡμεῖς
μὲν αἱ δυστυχεῖς ἃς τὸ πάθος ἀπῄτει φωνὰς ἀναβοῶσαι
καὶ παίουσαι τὰ στήθη περιεχύθημεν αὐτῷ τοὺς ἐσχά-
τους ἀσπασμοὺς κομιούμεναι· τῶν δὲ παιδίων τούτων
ἐγὼ μὲν τὸ πρεσβύτερον ἦγον, ἡ δὲ μήτηρ τὸ νεώτε-
ρον εἶχεν ἐπὶ τῆς ἀγκάλης· ὁ δ' ἀποστραφεὶς καὶ
παρωσάμενος ἡμᾶς εἶπεν· Οὔτε σὸς υἱὸς ἔτι, μῆτερ,
ἔσται τὸν ἀπὸ τοῦδε χρόνον Μάρκιος, ἀλλ' ἀφῄρηταί
σε τὸν γηροβοσκὸν ἡ πατρίς, οὔτε σὸς ἀνὴρ ἀπὸ ταύ-
της, ὦ Οὐολουμνία, τῆς ἡμέρας, ἀλλ' εὐτυχοίης ἕτερον 1602
ἄνδρα λαβοῦσα εὐδαιμονέστερον ἐμοῦ, οὔθ' ὑμῶν, ὦ
τέκνα φίλτατα, πατήρ, ἀλλ' ὀρφανοὶ καὶ ἔρημοι παρὰ
5 ταύταις, ἕως εἰς ἄνδρας ἔλθητε, τραφήσεσθε. ταῦτ'
εἰπὼν ἄλλ' οὐθὲν οὔτε διοικησάμενος οὔτ' ἐπιστείλας
οὔθ' ὅποι πορεύεται φράσας ἀπῆλθεν ἐκ τῆς οἰκίας
μόνος, ὦ γυναῖκες, ἄδουλος, ἄπορος, οὐδὲ τὴν ἐφή-
μερον ὁ δύστηνος ἐκ τῶν ἑαυτοῦ χρημάτων τροφὴν
ἐπαγόμενος. καὶ τέταρτον ἐνιαυτὸν ἤδη τοῦτον, ἐξ
οὗ φεύγει τὴν πατρίδα, πάντας ἡμᾶς ἀλλοτρίους ἑαυ-
τοῦ νενόμικεν, οὐ γράφων οὐθέν, οὐκ ἐπιστέλλων, οὐ
6 τὰ περὶ ἡμᾶς εἰδέναι βουλόμενος. πρὸς δὴ τοιαύτην
ψυχὴν οὕτω σκληρὰν καὶ ἄτρωτον, ὦ Οὐαλερία, τίνα
ἰσχὺν ἕξουσιν αἱ παρ' ἡμῶν δεήσεις, αἷς οὔτ' ἀσπα-
σμῶν μετέδωκεν οὔτε φιλημάτων οὔτ' ἄλλης φιλοφρο-

1 ὑμῖν Ba 4 ἀπῄτει] ἀπῆγχε c. Grasberger Tess. Herb. p. 34 7 τὸν O praeter B | τὸν O praeter B 11 σ⟨ὸς⟩ B 16 * ἀλ⟨λο δ'⟩ B ἄλλο δ' R correxi

σύνης οὐδεμιᾶς τὴν τελευταίαν πορευόμενος ἐκ τῆς οἰκίας ὁδόν;

XXXXII. Ἀλλ' εἰ καὶ τούτου δεῖσθε ὑμεῖς, ὦ γυναῖκες, καὶ πάντως θέλετε ἀσχημονούσας ἡμᾶς ἰδεῖν, ὑπολάβετε παρεῖναι πρὸς αὐτὸν κἀμὲ καὶ Οὐολουμνίαν 1603 ἀγούσας τὰ παιδία· τίνας ἐρῶ πρῶτον ἡ μήτηρ ἐγὼ πρὸς αὐτὸν λόγους, καὶ τίνα δέησιν ποιήσομαι τοῦ υἱοῦ; λέγετε καὶ διδάσκετέ με. φείσασθαι παρακαλῶ τῶν ἑαυτοῦ πολιτῶν, ὑφ' ὧν ἐκ τῆς πατρίδος ἐξελήλαται καὶ μηθὲν ἀδικῶν; οἰκτίρμονα δὲ καὶ συμπαθῆ πρὸς τοὺς δημοτικοὺς γενέσθαι, παρ' ὧν οὔτ' ἐλέου μετέσχεν οὔτε συμπαθείας; ἐγκαταλιπεῖν δ' ἄρα καὶ προδοῦναι τοὺς ὑποδεξαμένους αὐτοῦ τὴν φυγήν, οἳ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθότες ὑπ' αὐτοῦ πρότερον, οὐ πολεμίων μῖσος, ἀλλὰ φίλων καὶ συγγενῶν εὔνοιαν εἰς αὐτὸν ἀπεδείξαντο; τίνα ψυχὴν λαβοῦσα ἀξιώσω 2 τὸν υἱὸν τὰ μὲν ἀπολέσαντα φιλεῖν, τὰ δὲ σώσαντα ἀδικεῖν; οὐκ εἰσὶν οὗτοι μητρὸς ὑγιαινούσης λόγοι πρὸς υἱὸν οὐδὲ γυναικὸς ἃ δεῖ λογιζομένης πρὸς ἄνδρα· μηδ' ὑμεῖς βιάζεσθε, γυναῖκες, ἃ μήτε πρὸς ἀνθρώπους δίκαιά ἐστι μήτε πρὸς θεοὺς ὅσια, ταῦθ' 1604 ἡμᾶς αἰτεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἄφετε τὰς ἐλεεινάς, ὡς πεπτώκαμεν ὑπὸ τῆς τύχης, κεῖσθαι ταπεινὰς μηθὲν ἔτι πλέον ἀσχημονούσας.

XXXXIII. Παυσαμένης δ' αὐτῆς τοσοῦτος ὀδυρμὸς ἐκ τῶν παρουσῶν γυναικῶν ἐγένετο, καὶ τηλικαύτη

10 καὶ ταῦτα μηδένα μηδὲν ἀδικῶν c. Reiske, καὶ ταῦτα μηδὲν ἀ. c. Kiessling καὶ del. Cobet Obs. p. 164 post καὶ pauca excidisse Sintenis Em. Dion. III 10 censet 16 εἰς αὐτὸν add. B 26 παρουσῶν add. B

κατέσχε τὸν οἶκον οἰμωγή, ὥστ' ἐπὶ πολὺ [μέρος] ἐξα-
κουσθῆναι τῆς πόλεως τὴν βοὴν καὶ μεστοὺς γενέσθαι
2 τοὺς ἐγγὺς τῆς οἰκίας στενωποὺς ὄχλου. ἔπειθ' ἥ τε
Οὐαλερία πάλιν ἑτέρας ἐξέτεινε μακρὰς καὶ συμπαθεῖς
δεήσεις, αἵ τ' ἄλλαι γυναῖκες αἱ κατὰ φιλίαν ἢ συγ-
γένειαν ἑκατέρᾳ τῶν γυναικῶν προσήκουσαι, καὶ παρ-
έμενον λιπαροῦσαί τε καὶ γονάτων ἁπτόμεναι, ὥστ'
οὐκ ἔχουσα, ὅ τι πάθῃ πρὸς τοὺς ὀδυρμοὺς αὐτῶν
καὶ τὰς πολλὰς δεήσεις, εἶξεν ἡ Οὐετουρία καὶ τελέ-
σειν τὴν πρεσβείαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὑπέσχετο τήν
τε γυναῖκα τοῦ Μαρκίου παραλαβοῦσα καὶ τὰ τέκνα
3 καὶ τῶν ἄλλων πολιτίδων τὰς βουλομένας. αἱ μὲν δὴ
περιχαρεῖς γενόμεναι καὶ τοὺς θεοὺς ἐπικαλεσάμεναι 1605
συλλαβέσθαι σφίσι τῆς ἐλπίδος ἀπῄεσαν ἐκ τῆς οἰκίας
καὶ προσήγγειλαν τὰ γενόμενα τοῖς ὑπάτοις· οἱ δὲ τὴν
προθυμίαν αὐτῶν ἐπαινέσαντες συνεκάλουν τὴν βου-
λὴν καὶ περὶ τῆς ἐξόδου τῶν γυναικῶν, εἰ συγχωρη-
τέον αὐταῖς, γνωμηδὸν ἐπυνθάνοντο. πολλοὶ μὲν οὖν
ἐλέχθησαν καὶ παρὰ πολλῶν λόγοι, καὶ μέχρι τῆς
4 ἑσπέρας διετέλεσαν ὅ τι χρὴ ποιεῖν βουλευόμενοι. οἱ
μὲν γὰρ οὐ μικρὸν ἀπέφαινον εἶναι τῇ πόλει κινδύ-
νευμα γυναῖκας ἅμα τέκνοις εἰς πολεμίων στρατόπεδον
πορευομένας ἐᾶσαι· εἰ γὰρ αὐτοῖς ὑπεριδοῦσι τῶν
νενομισμένων ὁσίων περί τε πρεσβείας καὶ ἱκεσίας δό-

1 * μέρος delevi 9 Οὐετουρία καὶ τέλος ἀπῄει τὴν π. ὑ. τ. π. ποιησομένη ἣν ὑπέσχετο O praeter B 14 post ἐλπίδος septem litterarum litura B, in lacuna fuisse τέλος c. Kiessling 18 γνωμηδὸν ἐπυνθάνοντο] γνώμας διεπυνθάνοντο c. Cobet Obs. p. 164, sed exstat γνωμηδὸν apud Eustathium ad Iliad. N 204 19 καὶ ante παρὰ del. Cobet Obs. p. 164 20 διετέλεσαν ὅ τι χρὴ ποιεῖν βουλευόμενοι οἱ μὲν ACb δ. ἀποροῦντες ὅτι χ. π. οἱ μὲν B 22 στρατόπεδα B

ξειε μηκέτι προίεσθαι τὰς γυναῖκας, ἀμαχητὶ σφῶν
ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν· ἠξίουν τ' αὐτὰς μόνον ἐᾶσαι τὰς
1606 προσηκούσας τῷ Μαρκίῳ γυναῖκας ἅμα τοῖς τέκνοις
αὐτοῦ πορευομένας. ἕτεροι δ' οὐδὲ ταύταις ᾤοντο δεῖν
ἐπιτρέπειν τὴν ἔξοδον, ἐπιμελῶς δὲ καὶ ταύτας παρῄ-
νουν φυλάττειν, ὅμηρα νομίσαντας ἔχειν παρὰ τῶν
πολεμίων ἐχέγγυα τοῦ μηδὲν τὴν πόλιν ἀνήκεστον ὑπ'
αὐτῶν παθεῖν. οἱ δὲ πάσαις συνεβούλευον συγχωρῆσαι 5
ταῖς βουλομέναις γυναιξὶ τὴν ἔξοδον, ἵνα σὺν μείζονι
ἀξιώματι αἱ τῷ Μαρκίῳ προσήκουσαι ποιήσωνται τὴν
ὑπὲρ τῆς πατρίδος δέησιν. τοῦ δὲ μηθὲν αὐταῖς συμ-
βήσεσθαι δεινὸν ἐγγυητὰς ἀπέφαινον ἐσομένους θεοὺς
μὲν πρῶτον, οἷς καθοσιωθεῖσαι τὰς ἱκεσίας ποιήσονται·
ἔπειτα τὸν ἄνδρα αὐτόν, πρὸς ὃν ἔμελλον πορεύεσθαι,
πάσης ἀδίκου τε καὶ ἀνοσίου πράξεως καθαρὸν καὶ 6
ἀμίαντον ἐσχηκότα τὸν βίον. ἐνίκα δ' ὅμως ἡ συγχω-
ροῦσα γνώμη ταῖς γυναιξὶ τὴν ἔξοδον μέγιστον ἀμ-
φοῖν ἐγκώμιον ἔχουσα, τῆς μὲν βουλῆς τοῦ φρονίμου,
ὅτι τὰ κράτιστα καὶ γενησόμενα προείδετο οὐδὲν ὑπὸ
1607 τοῦ κινδύνου τηλικοῦδε ὄντος ἐπιταραχθεῖσα· τοῦ δὲ
Μαρκίου τῆς εὐσεβείας, ὅτι πολέμιος ὢν ἐπιστεύετο
μηδὲν ἀσεβήσειν εἰς τὸ ἀσθενέστατον τῆς πόλεως μέρος
κύριος αὐτοῦ καταστάς. ὡς δὲ τὸ προβούλευμα ἐγρά- 7
φη, προελθόντες οἱ ὕπατοι εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ συν-
αγαγόντες ἐκκλησίαν σκότους ὄντος ἤδη τὰ δόξαντα
τῷ συνεδρίῳ διεσάφησαν καὶ προεῖπον ἥκειν ἅπαντας

9 ⟨ἵνα σὺν μείζονι ἀξιω⟩ματι B   16 ἐσχηκότα] ἐξηκότα c. Cobet Obs. p. 164, sed cf. I 54, 1 (I 87, 2), XI 59   19 ὅτι τὰ κράτιστα καὶ γενησόμενα A ὅτι κρ. καὶ γ. B καὶ del. censet Gelenius, ὅτι κρ. τὰ γεν. c. Sintenis Em. Dion. III 16

ἔωθεν ἐπὶ τὰς πύλας προπέμψοντας ἐξιούσας τὰς γυναῖκας· αὐτοὶ δὲ τῶν κατεπειγόντων ἔλεγον ἐπιμελήσεσθαι.

XXXXIIII. Ὅτε δ' ἤδη περὶ τὸν ὄρθρον ἦν, αἱ μὲν γυναῖκες ἄγουσαι τὰ παιδία μετὰ λαμπάδων ἧκον ἐπὶ τὴν οἰκίαν καὶ παραλαβοῦσαι τὴν Οὐετουρίαν προῆγον ἐπὶ τὰς πύλας· οἱ δ' ὕπατοι ζεύγη τε ὀρικὰ καὶ ἁμάξας καὶ τἆλλα φορεῖα ὡς πλεῖστα παρασκευασάμενοι καθεζομένας αὐτὰς προὔπεμπον ἄχρι πολλοῦ. παρηκολούθουν δ' αὐταῖς οἵ τ' ἐκ τοῦ συνεδρίου καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν συχνοὶ σὺν εὐχαῖς καὶ ἐπαίνοις καὶ 1608
δεήσεσι τὴν ἔξοδον ἐπιφανεστέραν αὐταῖς ποιοῦντες.

2 ὡς δ' εὐσύνοπτοι πόρρωθεν ἔτι προσιοῦσαι τοῖς ἐκ τοῦ χάρακος αἱ γυναῖκες ἐγένοντο, πέμπει τῶν ἱππέων τινὰς ὁ Μάρκιος κελεύσας μαθεῖν, τίς ἐστιν ὁ προσιὼν ὄχλος ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐπὶ τί παραγένοιντο. μαθὼν δὲ παρ' αὐτῶν, ὅτι Ῥωμαίων αἱ γυναῖκες ἥκουσιν ἐπαγόμεναι παιδία, προηγεῖται δ' αὐτῶν ἥ τε μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, πρῶτον μὲν ἐθαύμασε τῆς τόλμης τὰς γυναῖκας, εἰ γνώμην ἔσχον εἰς χάρακα πολεμίων ἄτερ ἀνδρῶν φυλακῆς ἐλθεῖν ἄγουσαι τὰ τέκνα, οὔτ' αἰδοῦς ἔτι τῆς ἁρμοττούσης γυναιξὶν ἐλευθέραις καὶ σώφροσι προνοούμεναι τὸ μὴ ἐν ἀνδράσιν ἀσυνήθεσιν δρᾶσθαι, οὔτε κινδύνων λαβοῦσαι δέος, οὓς ἀναρριπτεῖν ἔμελλον, εἰ τὰ συμφέροντα πρὸ τῶν δικαίων ἑλομένοις σφίσι, δόξειε κέρδος 1609

λα
6 παραβοῦσαι B   8 φορεῖα] πορεῖα c. Cobet Obs. p. 164   12 δεήσει O δεήσεσι Reiske   13 <εὐ>σύνοπτοι B | προιοῦσαι et v. 15 προιὼν ABb   23 τοῦ μὴ Sylburg   24 ἀνδρα<σιν ἀ>συνήθεσιν B

αὐτὰς ποιήσασθαι καὶ ὠφέλειαν. ἐπεὶ δ᾽ ἀγχοῦ ἦσαν, 3
ὑπαντᾶν τῇ μητρὶ προελθὼν ἐκ τοῦ χάρακος ἔγνω σὺν
ὀλίγοις, τούς τε πελέκεις, οὓς προηγεῖσθαι τῶν στρα-
τηγῶν ἔθος ἦν, ἀποθέσθαι κελεύσας τοῖς ὑπηρέταις,
καὶ τὰς ῥάβδους, ὅταν ἐγγὺς τῆς μητρὸς γένηται, κα-
ταστεῖλαι. ταῦτα δὲ Ῥωμαίοις ἐστὶ ποιεῖν ἔθος, ὅταν 4
ὑπαντῶσι ταῖς μείζοσιν ἀρχαῖς οἱ τὰς ἐλάττους ἀρχὰς
ἔχοντες, ὡς ⟨καὶ⟩ μέχρι τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς χρόνου γίνεται·
ἣν δὴ τότε συνήθειαν φυλάττων ὁ Μάρκιος, ὡς ἐξου-
σίᾳ μείζονι μέλλων εἰς ταὐτὸν ἥξειν, πάντ᾽ ἀπέθετο
τὰ τῆς ἰδίας παράσημα ἀρχῆς. τοσαύτη περὶ αὐτὸν ἦν
αἰδὼς καὶ πρόνοια τῆς πρὸς τὸ γένος εὐσεβείας.

XXXXV. Ἐπεὶ δὲ σύνεγγυς ἀλλήλων ἐγένοντο,
πρώτη μὲν αὐτῷ δεξιωσομένη προσῆλθεν ἡ μήτηρ πέν-
θιμά τ᾽ ἠμφιεσμένη τρύχη καὶ τὰς ὁράσεις ἐκτετηκυῖα
ὑπὸ τῶν δακρύων, ἐλεεινὴ σφόδρα. ἣν ὁ Μάρκιος
ἰδὼν ἄτεγκτος τέως καὶ στερρός, οἷος ἅπασι τοῖς ἀνια-
1610 ροῖς ἀντέχειν, οὐθὲν ἔτι τῶν λελογισμένων φυλάττειν
ἱκανὸς ἦν, ἀλλ᾽ ᾤχετο φερόμενος ὑπὸ τῶν παθῶν ἐπὶ
τὸ ἀνθρώπινον, καὶ περιβαλὼν αὐτὴν ἠσπάζετο καὶ
ταῖς ἡδίσταις φωναῖς ἀνεκάλει καὶ μέχρι πολλοῦ κλαίων
τε καὶ περιέπων κατεῖχεν ἐκλελυμένην καὶ ῥέουσαν ἐπὶ
τὴν γῆν. ὡς δὲ τῶν ἀσπασμῶν τῆς μητρὸς ἅλις εἶχε,
τὴν γυναῖκα προσελθοῦσαν δεξιωσάμενος ἅμα τοῖς
τέκνοις εἶπεν· Ἀγαθῆς γυναικὸς ἔργον ἐποίησας, ὦ 2
Οὐολουμνία, μείνασα παρὰ τῇ μητρί μου καὶ οὐκ ἐγ-
καταλιποῦσα τὴν ἐρημίαν αὐτῆς ἔμοιγε πασῶν ἡδίστην

8 καὶ add. Reiske 9 ὡς add. B supra lin. 10 * ταὐτὸ O 14 αὐτῷ] αὐτὸν A 16 ἀπὸ A 20 περιλαβὼν A 21 κλ⟨αι⟩ων B 24 προσελθοῦσαν add. B 27 ἐμοί τε c. Kiessling

κεχάρισαι δωρεάν. μετὰ ταῦτα τῶν παιδίων ἑκάτερον
προσαγόμενος καὶ τοὺς προσήκοντας ἀσπασμοὺς ἀπο-
δούς, ἐπέστρεψεν αὖθις πρὸς τὴν μητέρα καὶ λέγειν
ἐκέλευσε, τίνος δεομένη πάρεστιν. ἡ δὲ πάντων ἀκου-
όντων ἔφησεν ἐρεῖν, οὐθενὸς γὰρ ἀνοσίου δεήσεσθαι,
παρεκάλει τ' αὐτόν, ἐν ᾧ καθεζόμενος εἰώθει χωρίῳ
3 δικάζειν τοῖς ὄχλοις, ἐν τούτῳ καθίσαι. καὶ ὁ Μάρ- 1611
κιος ἀσμένως τὸ ῥηθὲν ἐδέξατο ὡς δὴ περιουσίᾳ τε
πολλῇ τῶν δικαίων πρὸς τὴν ἔντευξιν αὐτῆς χρησό-
μενος καὶ ἐν καλῷ ποιούμενος τοῖς ὄχλοις τὴν ἀπό-
κρισιν. ἐλθὼν δ' ἐπὶ τὸ στρατηγικὸν βῆμα πρῶτον
μὲν ἐκέλευσε τοῖς ὑπηρέταις καθελεῖν ἀπ' αὐτοῦ τὸν
δίφρον καὶ θεῖναι χαμαί, μητρὸς ὑψηλότερον οὐκ οἰ-
όμενος δεῖν τόπον ἔχειν, οὐδ' ἐξουσίᾳ χρῆσθαι κατ'
ἐκείνης οὐδεμιᾷ· ἔπειτα παρακαθισάμενος τοὺς ἐπι-
φανεστάτους τῶν θ' ἡγεμόνων καὶ λοχαγῶν, καὶ τῶν
ἄλλων ἐάσας παρεῖναι τὸν βουλόμενον, ἐκέλευσε τὴν
μητέρα λέγειν.

XXXXVI. Καὶ ἡ Οὐετουρία παραστησαμένη τήν
τε γυναῖκα τοῦ Μαρκίου καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς ἐπιφα-
νεστάτας τῶν ἐν Ῥώμῃ γυναικῶν πρῶτον μὲν ἔκλαιεν 1612
εἰς τὴν γῆν ὁρῶσα μέχρι πολλοῦ, καὶ πολὺν ἐκίνησεν
ἐκ τῶν παρόντων ἔλεον. ἔπειτ' ἀναλαβοῦσα αὑτὴν
2 ἔλεξεν· Αἱ γυναῖκες, ὦ Μάρκιε τέκνον, τὰς ὕβρεις ἐν-
θυμούμεναι καὶ τὰς ἄλλας συμφορὰς τὰς συμβησομένας

1 κεχ⟨άρ⟩ισαι B 8 ἀσμένως O ἄσμενος c. Kiessling, sed cf. I 82, 1 (I 137, 6) 9 πολλῇ add. B 10 ποιησόμενος c. Casaubonus, alii infinitivum δοῦναι excidisse censent 24 ὦ τέκνον Μάρκιε O aut ὦ Μ. τέκνον scribendum aut Μάρκιε delendum esse c. Kiessling

αὐταῖς, ἐὰν ἡ πόλις ἡμῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γένηται,
πᾶσαν ἄλλην ἀπογνοῦσαι βοήθειαν, ἐπειδὴ τοῖς ἀν-
δράσιν αὐτῶν ἀξιοῦσι διαλύσασθαι τὸν πόλεμον αὐθά-
δεις καὶ σκληρὰς ἔδωκας ἀποκρίσεις, ἄγουσαι τὰ τέκνα
καὶ τοῖς πενθίμοις τούτοις ἠμφιεσμέναι τρύχεσι κατ-
έφυγον ἐπ' ἐμέ, τὴν σὴν μητέρα, καὶ Οὐολουμνίαν,
τὴν σὴν γυναῖκα, δεόμεναι, μὴ περιιδεῖν αὐτὰς τὰ
μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν ὑπὸ σοῦ παθούσας·
οὐθὲν μὲν οὔτε μεῖζον οὔτ' ἔλαττον εἰς ἡμᾶς ἐξαμαρ-
τοῦσαι, πολλὴν δὲ καί, ὅτ' εὐτυχοῦμεν, εὔνοιαν ἔτι
παρασχόμεναι, καί, ὅτ' ἐπταίσαμεν, συμπάθειαν. ἔχομεν 3
γὰρ αὐταῖς μαρτυρεῖν, ἐξ οὗ σὺ ἀπῆρας ἐκ τῆς πα-
τρίδος, ἡμεῖς δ' ἔρημοι καὶ τὸ μηθὲν ἔτι οὖσαι κατ-
1613 ελειπόμεθα, συνεχῶς τε παραγινομέναις πρὸς ἡμᾶς καὶ
παραμυθουμέναις τὰς συμφορὰς ἡμῶν καὶ συναλγού-
σαις. τούτων δὴ λαμβάνουσαι μνήμην ἐγώ τε καὶ ἡ
σὴ γυνὴ [ἡ] συνοικουροῦσα μετ' ἐμοῦ τὰς ἱκεσίας αὐ-
τῶν οὐκ ἀπεστράφημεν, ἀλλ' ὑπεμείναμεν, ὡς ἠξίουν
ἡμᾶς ἐλθεῖν ἐπὶ σὲ καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ποιήσα-
σθαι δεήσεις.

XXXXVII. Ἔτι δ' αὐτῆς λεγούσης ὑπολαβὼν ὁ Μάρκιος εἶπεν· Ἀδυνάτων δεομένη, μῆτερ, ἐλήλυθας ἀξιοῦσα προδοῦναί με τοῖς ἐκβαλοῦσι τοὺς ὑποδεξαμένους, καὶ τοῖς ἅπαντά με ἀφελομένοις τὰ ἐμαυτοῦ τοὺς χαρισαμένους τὰ μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν· οἷς ἐγὼ τὴν ἀρχὴν τήνδε παραλαμβάνων θεούς

1 ὑπὸ O ἐπὶ c. Cobet Obs. p. 164 Hertlein Hermes X 417 5 ⟨ἠ⟩μφιεσμέναι B 10 εὔνοιαν ἔτι π. O ἔτι εὔ. π. Reiske 14 παραγινομέναις πρὸς ἡμᾶς καὶ παραμυθουμέναις τὰς συμφορὰς A παραγινομέναις ταῖς συμφοραῖς B | καὶ τὰς συμφορὰς ἡ. συναλγούσαις C cf. Cobet Obs. p. 165 17 ἡ add. Reiske

τε καὶ δαίμονας ἐγγυητὰς ἔδωκα, μήτε προδώσειν τὸ
κοινὸν αὐτῶν μήτε προκαταλύσεσθαι τὸν πόλεμον, ἐὰν
2 μὴ Οὐολούσκοις ἅπασι δοκῇ. θεούς τε δὴ σεβόμενος,
οὓς ὤμοσα, καὶ ἀνθρώπους αἰδούμενος, οἷς τὰς πίστεις 1614
ἔδωκα, πολεμήσω Ῥωμαίοις ἄχρι τέλους. ἐὰν δ' ἀπο-
διδῶσι τὴν χώραν Οὐολούσκοις, ἣν κατέχουσιν αὐτῶν
βίᾳ, καὶ φίλους αὐτοὺς ποιήσωνται πάντων αὐτοῖς
μεταδιδόντες τῶν ἴσων ὥσπερ Λατίνοις, διαλύσομαι
3 τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον· ἄλλως δ' οὔ. ὑμεῖς μὲν
οὖν, ὦ γυναῖκες, ἄπιτε καὶ λέγετε τοῖς ἀνδράσι ταῦτα
καὶ πείθετε αὐτοὺς μὴ φιλοχωρεῖν τοῖς ἀλλοτρίοις
ἀδίκως, ἀλλ' ἀγαπᾶν, ἐὰν τὰ ἑαυτῶν ἔχειν τις αὐτοὺς
ἐᾷ, μηδ' ὅτι πολέμῳ λαβόντες ἔχουσι τὰ Οὐολούσκων,
περιμένειν, ἕως πολέμῳ πάλιν αὐτὰ ὑπὸ τούτων ἀφαι-
ρεθῶσιν. οὐ γὰρ ἀποχρήσει τοῖς κρατοῦσι τὰ ἑαυτῶν
μόνον ἀπολαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν κρατηθέντων ἴδια
ἀξιώσουσιν ἔχειν. ἐὰν δὲ περιεχόμενοι τῶν μηθὲν
αὐτοῖς προσηκόντων πᾶν ὁτιοῦν πάσχειν ὑπομένωσι
φυλάττοντες τὸ αὔθαδες, ἐκείνους αἰτιάσεσθε τῶν κα- 1615
ταληψομένων κακῶν, οὐ Μάρκιον οὐδὲ Οὐολούσκους
4 οὐδὲ ⟨τῶν⟩ ἄλλων ἀνθρώπων οὐδένα. σοῦ δέ, ὦ
μῆτερ, ἐν μέρει πάλιν υἱὸς ὢν ἐγὼ δέομαι μή ⟨με⟩
παρακαλεῖν εἰς ἀνοσίους πράξεις καὶ ἀδίκους, μηδὲ
μετὰ τῶν ἐχθίστων ἐμοί τε καὶ σεαυτῇ τεταγμένην
πολεμίους ἡγεῖσθαι τοὺς ἀναγκαιοτάτους· ἀλλὰ παρ'
ἐμοὶ γενομένην ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον πατρίδα τε νέμειν,

2 προκαταλύσασθαι O praeter B 7 et v. 12 αὐτοὺς add. B 19 αἰτιᾶσθε O αἰτιάσεσθε Cobet Obs. p. 165 21 τῶν add. Cobet l. l. | ἄλλον Ba ἄλλων ABb 22 ἐν τῷ μέρει c. Kiessling | με add. Kiessling

ἣν ἐγὼ νέμω, καὶ οἶκον, ὃν ἐγὼ κέκτημαι, τιμάς τε
καρποῦσθαι τὰς ἐμάς, καὶ δόξης ἀπολαύειν τῆς ἐμῆς,
τοὺς αὐτοὺς ἡγουμένην φίλους τε καὶ πολεμίους οὕσ-
περ ἐγώ· ἀποθέσθαι τ' ἤδη τὸ πένθος, ὃ διὰ τὰς
ἐμὰς ὑπέμεινας, ὦ ταλαίπωρε, φυγάς, καὶ παύσασθαι
τιμωρουμένην με τῷ σχήματι τούτῳ. ἐμοὶ γὰρ τὰ μὲν 5
ἄλλα, ὦ μῆτερ, ἀγαθὰ κρείττονα ἐλπίδων καὶ μείζονα
1616 εὐχῆς παρὰ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων ἀπήντηται, ἡ δὲ
περὶ σοῦ φροντίς, ᾗ τὰς γηροβοσκοὺς οὐκ ἀπέδωκα
χάριτας, ἐντετηκυῖα τοῖς σπλάγχνοις πικρὸν ἐποίει καὶ
ἀνόνητον ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν τὸν βίον. εἰ δὲ σὺν
ἐμοὶ τάξεις σεαυτὴν καὶ τῶν ἐμῶν κοινωνεῖν ἐθελή-
σεις ἁπάντων, οὐθενὸς ἔτι μοι δεήσει τῶν ἀνθρωπίνων
ἀγαθῶν.

XXXXVIII. *Παυσαμένου δ' αὐτοῦ μικρὸν ἡ Οὐε-
τουρία ἐπισχοῦσα χρόνον, ἕως ὁ τῶν περιεστηκότων
ἔπαινος ἐπαύσατο πολύς τε καὶ μέχρι πολλοῦ γενό-
μενος, λέγει πρὸς αὐτόν· Ἀλλ' ἔγωγέ σε, ὦ Μάρκιε
τέκνον, οὔτε προδότην Οὐολούσκων γενέσθαι ἀξιῶ, οἵ
σε φεύγοντα ὑποδεξάμενοι τοῖς τ' ἄλλοις ἐτίμησαν καὶ
τὴν ἑαυτῶν ἡγεμονίαν ἐπίστευσαν, οὔτε παρὰ τὰς* ὁμο-
*λογίας καὶ τοὺς ὅρκους, οὓς ἔδωκας αὐτοῖς, ὅτε τὰς
δυνάμεις παρελάμβανες, ἄνευ κοινῆς γνώμης ἰδίᾳ κα-
ταλύσασθαι τὴν ἔχθραν βούλομαι· μηδ' ὑπολάβῃς τὴν
σεαυτοῦ μητέρα τοσαύτης ἀναπεπλῆσθαι θεοβλαβείας,*
1617 *ὥστε τὸν ἀγαπητὸν καὶ μόνον υἱὸν εἰς αἰσχρὰς καὶ
ἀνοσίους πράξεις παρακαλεῖν. ἀλλὰ μετὰ κοινῆς γνώ-* 2

1 post *οἶκον* excidisse *κεκτῆσθαι* c. Reiske 3 *φίλους τε καὶ συγγενεῖς καὶ* O praeter B 6 *τῷ* add. B 10 *ποιεῖ* c. Gelenius 23 *καταλύσεσθαι* B 24 *μὴ δὴ ὑπολάβῃς* A

μης ἀποστῆναί σε ἀξιῶ τοῦ πολέμου, πείσαντα τοὺς Οὐολούσκους μετριάσαι περὶ τὰς διαλλαγὰς καὶ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην ἀμφοτέροις τοῖς ἔθνεσι καλὴν καὶ πρέπουσαν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἄν, εἰ νῦν μὲν ἀναστήσας τὴν στρατιὰν ἀπαγάγοις ἐνιαυσίους ποιησάμενος ἀνοχάς, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ πρέσβεις ἀποστέλλων τε καὶ δεχόμενος ἀληθῆ φιλίαν πράττοις καὶ

3 διαλλαγὰς βεβαίας. καὶ εὖ ἴσθι· Ῥωμαῖοι μέν, ὅσα μήτε τὸ ἀδύνατον μήτ' ἄλλη τις ἀδοξία προσπεσοῦσα κωλύσει, πάντα ὑπομενοῦσι πράττειν λόγῳ καὶ παρακλήσει πειθόμενοι, ἀναγκαζόμενοι δ', ὥσπερ σὺ νῦν ἀξιοῖς, οὐθὲν ἂν πώποτε χαρίσαιντο ὑμῖν οὔτε μεῖζον οὔτ' ἔλαττον, ὡς ἐξ ἄλλων τε πολλῶν πάρεστί σοι καταμαθεῖν καὶ τὰ τελευταῖα ἐξ ὧν Λατίνοις συνεχώρησαν ἀποστᾶσιν ἀπὸ τῶν ὅπλων· Οὐολοῦσκοι δὲ πολὺ τὸ αὔθαδες ἔχουσιν, ὃ συμβαίνει τοῖς μεγάλα εὐτυχή- 161

4 σασιν. ἐὰν ⟨δὲ⟩ διδάσκῃς αὐτούς, ὅτι πᾶσα μὲν εἰρήνη παντός ἐστι πολέμου κρείττων, σύμβασις δὲ φίλων κατὰ τὸν ἑκούσιον γινομένη τρόπον τῶν ὑπ' ἀνάγκης συγχωρηθέντων βεβαιοτέρα, καὶ ὅτι σωφρόνων ἐστὶν ἀνθρώπων, ὅταν μὲν εὖ πράττειν δοκῶσι, ταμιεύεσθαι τὰς τύχας, ὅταν δ' εἰς ταπεινὰς καὶ φαύλας ἔλθωσι, μηθὲν ὑπομένειν ἀγεννές· καὶ τἆλλα, ὅσα εἰς ἡμερότητα καὶ ἐπιείκειαν ἐπαγωγὰ παιδεύματα εὕρηται

1 post πείσαντα rasura trium vel quattuor litt. B | post τοὺς una littera erasa 6 ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ χρόνῳ A 9 προσπεσοῦσα AC προσοῦσα B 15 Οὐολούσκοις A Οὐολοῦσκοι δὲ νῦν μὲν πολὺ c. Reiske 17 δὲ add. Sylburg; Οὐολοῦσκοι δὲ πολὺ τὸ αὔθαδες ἔχοντες, ἐὰν διδάσκῃς αὐτοὺς — ὑποβήσονται c. Kiessling 19 γενομένη c. Kiessling 22 εἰς ταπεινὰ καὶ φαῦλα c. Kiessling φαύλους A

λόγων, οὓς ὑμεῖς οἱ τὰ πολιτικὰ πράττοντες μάλιστ' ⟨ἐπίστασθε⟩, ἴστε ὅτι τοῦ τε αὐχήματος, ἐφ' οὗ νῦν εἰσιν, ἑκόντες ὑποβήσονται καὶ ποιήσουσιν ἐξουσίαν σοι τοῦ πράττειν, ὅ τι ἂν αὐτοῖς ὑπολαμβάνῃς συνοίσειν. ἐὰν δ' ἀντιπράττωσί σοι καὶ τοὺς λόγους μὴ 5
προσδέχωνται ταῖς διὰ σὲ καὶ διὰ τὴν ἡγεμονίαν τὴν σὴν γενομέναις περὶ αὐτοὺς τύχαις ὡς ἀεὶ διαμενούσαις ἐπαιρόμενοι, τῆς στρατηγίας αὐτοῖς ἀφίστασο φα-
1619 νερῶς, καὶ μήτε προδότης γίνου τῶν πεπιστευκότων μήτε πολέμιος τῶν ἀναγκαιοτάτων· ἀσεβὲς γὰρ ἑκάτερον. ταῦτα ἥκω δεομένη σου γενέσθαι μοι παρὰ σοῦ, Μάρκιε τέκνον, οὔτ' ἀδύναθ', ὡς σὺ φῄς, πάσης τ' ἀδίκου καὶ ἀνοσίου συνειδήσεως καθαρά.

XXXXVIIII. Φέρε, ἀλλὰ δόξαν αἰσχρὰν οἴσεσθαι δέδοικας, ἐὰν ἃ παρακαλῶ σε πράττῃς, ὡς ἀχάριστος εἰς τοὺς εὐεργέτας ἐξελεγχθησόμενος, οἵ σε πολέμιον ὄντα ὑποδεξάμενοι πάντων μετέδωκαν ὧν τοῖς φύσει πολίταις μέτεστιν ἀγαθῶν· ταῦτα γάρ ἐστιν, ἃ μεγάλα ποιεῖς τοῖς λόγοις ἀεί. οὐκ ἀποδέδωκας οὖν αὐτοῖς 2
πολλὰς καὶ καλὰς ἀμοιβὰς καὶ νενίκηκας ἀπείρῳ δή τινι μεγέθει καὶ πλήθει χαρίτων τὰς ἐξ ἐκείνων εὐεργεσίας; οὓς ἀγαπητὸν ἡγουμένους καὶ πάντων μέγιστον ἀγαθῶν, ἐὰν ἐλευθέρας οἰκῶσι τὰς πατρίδας, οὐ μόνον ἑαυτῶν κυρίους εἶναι βεβαίως παρεσκεύακας,

1 * μάλιστα ἴστε ὅτι τοῦ τε αὐχήματος O μ. προχείρους ἔχετε, εὖ ἴσθι ὅτι τοῦτ' αὐχήματος c. Reiske μ. σπουδάζετε (vel ἀσκεῖτε), ἴσθι, ὅτι τοῦ τ' αὐχήματος c. Sintenis Em. Dion. I 22 μάλιστ' ἐπίστασθε, ἴστε ego 3 ὑποβήσονται] ἀποστήσονται c. Hertlein Hermes X 417 14 ἀποίσεσθαι c. Kiessling 15 ἃ supra lin. Ba 21 καὶ πλήθει add. B 23 ἀγαθὸν O praeter B

ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ πεποίηκας ἤδη σκοπεῖν, πότερα καταλῦσαι
τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν αὐτοῖς ἄμεινον, ἢ μετέχειν αὐτῆς 1620
3 ἐξ ἴσου κοινὴν καταστησαμένους πολιτείαν. ἐῶ γὰρ
λέγειν, ὅσοις κεκόσμηκας ἐκ τοῦ πολέμου λαφύροις τὰς
πόλεις αὐτῶν, καὶ πηλίκους κεχάρισαι τοῖς συστρατευ-
σαμένοις πλούτους. τοὺς δὴ τοσούτους διὰ σὲ γενο-
μένους καὶ ἐπὶ τηλικαύτης βεβηκότας εὐτυχίας οὐ
δοκεῖς ἀγαπήσειν οἷς ἔχουσιν ἀγαθοῖς, ἀλλ' ὀργιεῖσθαί
σοι καὶ ἀγανακτήσειν, ἐὰν μὴ καὶ τὸ τῆς πατρίδος
αἷμα ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἐπισπείσῃς; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴ-
4 ομαι. ⟨εἷς⟩ ἔτι μοι καταλείπεται λόγος ἰσχυρὸς μέν,
ἐὰν λογισμῷ κρίνῃς αὐτόν, ἀσθενὴς δ', ἐὰν μετ' ὀργῆς,
ὁ περὶ τῆς οὐ δικαίως μισουμένης ὑπὸ σοῦ πατρίδος.
οὔτε γὰρ ὑγιαίνουσα καὶ τῷ πατρίῳ κόσμῳ πολιτευ-
ομένη τὴν οὐ δικαίαν κατὰ σοῦ κρίσιν ἐξήνεγκεν, ἀλλὰ
νοσοῦσα καὶ ἐν πολλῷ κλύδωνι σαλευομένη, οὔτε πᾶσα
τὴν αὐτὴν γνώμην τότ' ἔσχεν, ἀλλὰ τὸ κάκιον ἐν
5 αὐτῇ μέρος πονηροῖς προστάταις χρησάμενον. εἰ δὲ 1621
δὴ μὴ τοῖς κακίστοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις
ἅπασιν ἐδόκει ταῦτα, καὶ ὡς οὐ τὰ κράτιστα πολιτευό-
μενος ἀπηλάθης ὑπ' αὐτῶν, οὐδ' οὕτω σοι προσῆκε
μνησικακεῖν πρὸς τὴν σεαυτοῦ πατρίδα. πολλοῖς γὰρ
δὴ καὶ ἄλλοις τῶν ἀπὸ τοῦ βελτίστου πολιτευομένων
τὰ παραπλήσια συνέβη παθεῖν· καὶ σπάνιοι δή τινές
εἰσιν, οἷς οὐκ ἀντέπνευσε πρὸς τὴν δοκοῦσαν ἀρετὴν

1 καὶ add. Reiske 2 αὐτοῖς ἀρχὴν B αὐτοῖς om. R corr. Reiske 3 καταστησάμενος B 10 ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἴομαι AC 11 εἷς add. Kiessling cf. VIII 27, 1 16 * οὔτε ἅπασα O 17 ταύτην τὴν c. Kiessling 21 οὐδ' ἂν οὕτω c. Reiske 22 γὰρ om. A 23 ἄλλοις ἀπὸ τ. β. πολιτευομένοις A

φθόνος ἐκ τῶν συμπολιτευομένων ἄδικος. ἀλλ' ἀν- 6
θρωπίνως, ὦ Μάρκιε, φέρουσι καὶ μετρίως ἅπαντες οἱ γενναῖοι τὰς συμφοράς, καὶ πόλεις μεταλαμβάνουσιν, ἐν αἷς οἰκήσαντες οὐθὲν λυπήσουσι τὰς πατρίδας· ὥσπερ καὶ Ταρκύνιος ἐποίησεν ὁ Κολλατῖνος ἐπικαλούμενος· [ἱκανὸν ἓν παράδειγμα καὶ οἰκεῖον·] ὃς συνελευθερώσας ἀπὸ τῶν τυράννων τοὺς πολίτας, ἔπειτα διαβληθεὶς πρὸς αὐτοὺς ὡς συμπράττων πάλιν τοῖς
1622τυράννοις τὴν κάθοδον, καὶ διὰ τοῦτο ἐξελασθεὶς αὐτὸς ἐκ τῆς πατρίδος, οὐκ ἐμνησικάκει πρὸς τοὺς ἐκβαλόντας αὐτόν, οὐδ' ἐπεστράτευε τῇ πόλει τοὺς τυράννους ἐπαγόμενος, οὐδ' ἐποίει τεκμήρια τῶν διαβολῶν τὰ ἔργα, ἀλλ' εἰς τὴν μητρόπολιν ἡμῶν Λαουΐνιον ἀπελθὼν ἐκεῖ πάντα τὸν λοιπὸν ἐβίω χρόνον εὔνους ὢν τῇ πατρίδι καὶ φίλος.

L. Ἔστω δ' οὖν ὅμως, καὶ δεδόσθω τοῖς τὰ δεινὰ παθοῦσι μὴ διακρίνειν εἴτε φίλιον εἴη τὸ κακῶς δεδρακὸς εἴτ' ἀλλότριον, ἀλλ' ἴσην πρὸς ἅπαντας ὀργὴν ἔχειν· ἔπειτ' οὐχ ἱκανὰς εἰσπέπραξαι παρὰ τῶν ὑβρισάντων σε δίκας γῆν τ' αὐτῶν τὴν ἀρίστην πεποιηκὼς μηλόβοτον καὶ πόλεις διαπεπορθηκὼς συμμαχίδας, ἃς πολλοῖς πόνοις κτησαμένη κατέσχε, καὶ τρίτον ἤδη ταῦτ' ἔτος εἰς πολλὴν τῶν ἀναγκαίων κατακεκλεικὼς ⟨αὐτοὺς⟩ ἀπορίαν; ἀλλὰ καὶ πόρρω ἀνδραποδισμοῦ τῆς
1623πόλεως αὐτῶν καὶ κατασκαφῆς τὴν ἀγριαίνουσαν καὶ

1 ἄδικος B ἀδίκως R 4 λυποῦσι c. Kiessling 6 verba ἱκανὸν ἓν παράδειγμα καὶ (καὶ om. B) οἰκεῖον O del. Cobet Var. Lect. p. 371 | ὃς Ba ὃ ABb 9 ἐξελασθεὶς Ba ἐξελαθεὶς R 14 ἐβί⟨ω⟩ B 22 κτησάμενοι κατέσχον c. Sylburg 24 αὐτοὺς add. Schenkl Bursiani Litterarum ann. brev. p. 39 | * πόρρω] περὶ O μέχρι Reiske correxi

2 μαινομένην ὀργὴν προάγεις· καὶ οὐδὲ τοὺς πεμφθέντας
ὑπὸ τῆς βουλῆς πρέσβεις φέροντάς σοι τῶν τε ἐγκλη-
μάτων ἄφεσιν καὶ κάθοδον ἐπὶ τὰ οἰκεῖα φίλους καὶ
ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐλθόντας ἐνετράπης, οὐδὲ τοὺς ἱερεῖς,
οὓς τὸ τελευταῖον ἔπεμψεν ἡ πόλις, ἱερὰ στέμματα
θεῶν ἔχοντας ⟨καὶ⟩ προτείνοντας [γηραιοὺς ἄνδρας]
ἀλλὰ καὶ τούτους ἀπήλασας, αὐθάδεις καὶ δεσποτικὰς
3 ὡς κεκρατημένοις ἀποκρίσεις δούς. ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω,
πῶς ἐπαινέσω ταῦτα τὰ σκληρὰ καὶ ὑπέραυχα καὶ τὴν
θνητὴν φύσιν ἐκβεβηκότα δικαιώματα δρῶσα καταφυ-
γὰς εὑρημένας ἅπασιν ἀνθρώποις καὶ παραιτήσεις, ὧν
ἂν ἐξαμαρτάνωσι περὶ ἀλλήλους, ἱκετηρίας καὶ λιτάς 1624
[καὶ τὸ καταφυγεῖν ἐπὶ τοὺς ἠδικημένους τὸ ἀδικοῦν
ταπεινόν, θεῶν ἡμῖν ταῦτα τὰ ἔθη καταστησαμένων·]
ὑφ' ὧν μαραίνεται πᾶσα ὀργὴ καὶ ἀντὶ τοῦ μισεῖν τὸν
ἐχθρὸν ἐλεεῖ· τοὺς δ' αὐθαδείᾳ χρησαμένους καὶ λιτὰς
ἱκετῶν ὑβρίσαντας, ἅπαντας νεμεσωμένους ὑπὸ θεῶν
4 καὶ εἰς συμφορὰς καταστρέφοντας οὐκ εὐτυχεῖς. αὐτοὶ
γὰρ δὴ πρῶτον οἱ ταῦτα καταστησάμενοι καὶ παρα-
δόντες ἡμῖν θεοὶ συγγνώμονες τοῖς ἀνθρωπίνοις εἰσὶν
ἁμαρτήμασι καὶ εὐδιάλλακτοι, καὶ πολλοὶ ἤδη μεγάλα

1 προάγεις Ba προσάγεις ABb 6 * ἔχοντας γηραιοὺς ἄνδρας προτείνοντας ἀλλὰ AB γηραιοὺς ἄνδρας ἱερὰ στ. ἔχοντας καὶ προτείνοντας c. Portus γηραιοὺς ἄνδρας delevi, fortasse προτείνοντας delendum est | post ἄνδρας codices deteriores τοὺς θεῶν σεβασμοὺς ἐδέξω praebent 9 αἰνέσω AB | τὰ om. AB 12 verba turbata et vix lenius quam sic restitui posse: ἱκετηρίας καὶ λιτάς, ὑφ' ὧν μαραίνεται πᾶσα ὀργὴ καὶ ἀντὶ τοῦ μισεῖν τὸν ἐχθρὸν ἐλεεῖ τὸ ἀδικοῦν καταφυγὸν ἐπὶ τοὺς ἠδικημένους (vel τὸ ἠδικημένον) [τὸ ταπεινὸν] θεῶν ἡμῖν ταῦτα τὰ ἔθη καταστησαμένων c. Kiessling, ego verba καὶ τὸ — καταστησαμένων uncis inclusi, cum e margine irrepsisse in verba appareat 19 καταστησάμενοι B παραστησάμενοι R.

εἰς αὐτοὺς ἐξαμαρτόντες εὐχαῖς καὶ θυσίαις τὸν χόλον ἐξιλάσαντο· εἰ μὴ σύ, ὦ Μάρκιε, ἀξιοῖς τὰς μὲν τῶν θεῶν ὀργὰς θνητὰς εἶναι, τὰς δὲ τῶν ἀνθρώπων ἀθανάτους. δίκαια μὲν οὖν ποιήσεις καὶ σεαυτῷ πρέποντα 1625 καὶ τῇ πατρίδι αὐτῇ, ἀφεὶς τὰ ἐγκλήματα μετανοούσῃ γε καὶ διαλλαττομένῃ καὶ ὅσα πρότερον ἀφείλετο σοὶ νῦν ἀποδιδούσῃ.

LI. Εἰ δ' ἄρα πρὸς ἐκείνην ἀδιαλλάκτως ἔχεις, ἐμοὶ ταύτην δός, ὦ τέκνον, τὴν τιμὴν καὶ χάριν, παρ' ἧς οὐ τὰ ἐλαχίστου ἄξια ἔχεις οὐδ' ὧν ἀντιποιήσαιτ' ἄν τις καὶ ἕτερος, ἀλλὰ τὰ μέγιστα καὶ τιμιώτατα καὶ οἷς ἅπαντα τὰ λοιπὰ κέκτησαι, τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. δανείσματα γὰρ ἔχεις ταῦτ' ἐμά, καὶ οὐκ ἀφαιρήσεταί με ταῦτ' οὐθεὶς οὔτε τόπος οὔτε καιρός, οὐδέ γ' αἱ Οὐολούσκων οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων εὐεργεσίαι συμπάντων καὶ χάριτες τοσοῦτον ἰσχύουσιν οὐδ' ἂν οὐρανομήκεις γένωνται, ὥστε τὰ τῆς φύσεως ἐξαλεῖψαι καὶ παρελθεῖν δίκαια· ἀλλ' ἐμὸς ἅπαντα τὸν χρόνον ἔσῃ καὶ πρώτῃ πάντων τὰς τοῦ βίου χάριτας ὀφειλήσεις ἐμοί, καὶ ὧν ἂν δέωμαι δίχα προφάσεως 1626 ὑπουργήσεις. τοῦτο γὰρ ὁ τῆς φύσεως νόμος ὥρισεν 2 ἅπασι τοῖς αἰσθήσεως καὶ λόγου μετειληφόσι τὸ δίκαιον, ᾧ πιστεύουσα, Μάρκιε τέκνον, κἀγὼ δέομαί σου μὴ ἐπάγειν πόλεμον τῇ πατρίδι, καὶ ἐμποδὼν ἵσταμαί σοι βιαζομένῳ. ἢ προτέραν οὖν ἐμὲ τὴν ἐναντιουμένην σοι μητέρα ταῖς ἐρινύσι προθυσάμενος αὐτο-

1 ἐξαμαρτάνοντες O corr. Portus 5 ἀφεὶς αὐτῇ c. Kiessling | μετανοούσῃ τε καὶ c. Kiessling 12 ⟨κέ⟩κτησαι B 14 οὐδέ — οὐδὲ O 15 αἱ om. hoc loco O praeter B, sed praebent v. 15 αἱ εὐεργεσίαι | οὐδὲ γὰρ αἱ c. Reudler Tiroc. p. 2 19 τὰς om. A 20 μοι O ἐμοὶ Kiessling

χειρίᾳ τότε τοῦ κατὰ τῆς πατρίδος ἅπτου πολέμου, ἢ
τὸ μητροκτόνον ἄγος αἰδούμενος εἶξον τῇ σεαυτοῦ
3 μητρὶ καὶ δός, ὦ τέκνον, τὴν χάριν ἑκών. νόμον μὲν
⟨οὖν⟩ τόνδε, ὃν οὐθεὶς πώποτε ἀνελεῖ χρόνος, τιμωρὸν
καὶ σύμμαχον ἔχουσα οὐκ ἀξιῶ, Μάρκιε, μόνη τιμῶν,
ἃς οὗτός μοι δίδωσιν, ἄμοιρος ἐκ σοῦ γενέσθαι· ἔργων
δὲ χρηστῶν ὑπομνήσεις, ἵν' ἀφῶ τὸν νόμον, σκόπει
πάλιν ὡς πολλὰς καὶ μεγάλας· ἥτις ὀρφανὸν ὑπὸ τοῦ
πατρὸς καταλειφθέντα σε παραλαβοῦσα νήπιον διέμεινα
ἐπὶ σοὶ χήρα καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς παιδοτροφίας ἀνήν- 1627
τλησα πόνους, οὐ μήτηρ μόνον, ἀλλὰ καὶ πατὴρ καὶ
τροφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ πάντα τὰ φίλτατά σοι γενο-
4 μένη. ἐπειδὴ δ' εἰς ἄνδρας ἦλθες, ἐξόν μοι τότε
ἀπηλλάχθαι τῶν φροντίδων ἑτέρῳ γημαμένην καὶ ἕτερα
τέκνα ἐπιθρέψαι καὶ πολλὰς γηροβοσκοὺς ἐλπίδας
ἐμαυτῇ καταλιπεῖν, οὐκ ἠβουλήθην, ἀλλ' ἔμεινα ἐπὶ
τῆς αὐτῆς ἑστίας καὶ τὸν αὐτὸν ἔστερξα βίον, ἐν σοὶ
μόνῳ πάσας τιθεῖσα τὰς ἐμαυτῆς ἡδονάς τε καὶ ὠφε-
λείας· ὧν ἔψευσάς με τὰ μὲν ἄκων, τὰ δ' ἑκών, καὶ
πασῶν ἀτυχεστάτην ἐποίησας μητέρων. ποῖον γὰρ
χρόνον, ἀφ' οὗ σε εἰς ἄνδρας ἤγαγον, ἄνευ λύπης ἢ
φόβου διετέλεσα, ἢ πότε ἱλαρὰν ἔσχον ἐπὶ σοὶ τὴν
ψυχὴν πολέμους ἐπὶ πολέμοις στέλλοντα ὁρῶσά σε καὶ
μάχας ἐπὶ μάχαις ἀναιρούμενον καὶ τραύματ' ἐπὶ τραύ-
μασι λαμβάνοντα;

LII. Ἀλλ' ἐξ οὗ ἐπολιτεύου καὶ τὰ κοινὰ ἔπραττες,

4 οὖν add. Reiske | ἀνεῖλε O corr. Cobet Var. Lect. p. 35
9 σε add. B 11 ἀλλὰ καὶ πατὴρ καὶ ἀδελφὸς καὶ τροφὸς
καὶ ἀδελφὴ O praeter B 16 ⟨ἠ⟩βουλήθην B 19 ⟨με⟩
B | ἄκοντα τάδε A 22 τὴν add. B 26 ἐξ οὗ Gelenius
ἐξ ὧν O

1628 ἡδονήν τινα ἐκαρπωσάμην ἡ μήτηρ ἐγὼ διὰ σέ; τότε
μὲν οὖν τὰ μάλιστα ἠτύχουν στάσεως πολιτικῆς μέσον
δρῶσά σε κείμενον. ἐν οἷς γὰρ ἀνθεῖν ἐδόκεις πολι-
τεύμασι καὶ πολὺς ἔπνεις ἐναντιούμενος ὑπὲρ τῆς ἀρι-
στοκρατίας τοῖς δημοτικοῖς, ταῦτ' ἐμοὶ φόβου μεστὰ
ἦν ἐνθυμουμένῃ τὸν ἀνθρώπινον βίον, ὡς ἐπὶ μικρᾶς
αἰωρεῖται ῥοπῆς, καὶ ἐκ πολλῶν ἀκουσμάτων τε καὶ
παθημάτων μαθούσῃ, ὅτι τοῖς ἐπισήμοις ἀνδράσι θεία
τις ἐναντιοῦται νέμεσις ἢ φθόνος τις ἀνθρώπινος πο-
λεμεῖ· καὶ ἦν ἄρα μάντις ἀληθὴς ὡς μήποτε ὤφελον
τῶν ἐκβησομένων. κατηγωνίσατό γ' οὖν σε πολὺς
ἐπιρράξας ὁ πολιτικὸς φθόνος καὶ ἀνήρπασεν ἐκ τῆς
πατρίδος· ὁ δὲ μετὰ ταῦτά μου βίος, εἰ δὴ καὶ βίον
αὐτὸν δεῖ καλεῖν, ἀφ' οὗ με καταλιπὼν ἔρημον ἐπὶ
τοῖς παιδίοις τούτοις ἀπῆλθες, ἐν τούτῳ δεδαπάνηται
τῷ ῥύπῳ καὶ ἐν τοῖς πενθίμοις τρύχεσι τούτοις. ἀνθ' 2
1629 ὧν ἁπάντων ταύτην ἀπαιτῶ σε χάριν, μηδέποτέ σοι
βαρεῖα γενομένη μηδ' εἰς τὸν λοιπὸν ἐσομένη χρόνον,
ἕως ἂν ζῶ, διαλλαγῆναι πρὸς τοὺς σεαυτοῦ πολίτας
ἤδη ποτὲ καὶ παύσασθαι τὸν ἀμείλικτον χόλον φυλάσ-
σοντα κατὰ τῆς πατρίδος· κοινὸν ἀγαθὸν ἀμφοτέροις
ἡμῖν ἀξιοῦσα λαβεῖν καὶ οὐκ ἐμαυτῆς ἴδιον μόνης. σοί 3
τε γάρ, ἐὰν πεισθῇς καὶ μηθὲν ἀνήκεστον ἐξεργάσῃ,
καθαρὰν καὶ ἀμίαντον ἔχειν συμβήσεται τὴν ψυχὴν
ἀπὸ παντὸς χόλου καὶ ταράγματος δαιμονίου· ἐμοί
τε ἡ παρὰ τῶν πολιτῶν τε καὶ πολιτίδων τιμὴ ζώσῃ
τε παρακολουθοῦσα <τὸν> βίον εὐδαίμονα ποιήσει, καὶ

7 *τε καὶ παθημάτων* om. A 10 * *ὄφελον* O et sic Kiessling et Prou 11 *γὰρ οὖν* Reudler Tiroc. crit. p. 2 13 *εἰ δεῖ* sine *δὴ* O praeter B 27 *τὸν* add. Kiessling

μετὰ τὴν τελευτὴν ἀποδιδομένη καθάπερ εἰκὸς εὔ-
4 κλειαν ἀθάνατον οἴσει. καὶ εἴ τις ἄρα τὰς ἀνθρωπί-
νους ψυχὰς ἀπολυθείσας τοῦ σώματος ὑποδέξεται τό-
πος, οὐχ ὁ καταχθόνιος καὶ ἀφεγγὴς ὑποδέξεται τὴν
ἐμήν, ἐν ᾧ φασι τοὺς κακοδαίμονας οἰκεῖν, οὐδὲ τὸ
λεγόμενον τῆς Λήθης πεδίον, ἀλλ' ὁ μετέωρος καὶ κα-
θαρὸς αἰθήρ, ἐν ᾧ τοὺς ἐκ θεῶν φύντας οἰκεῖν λόγος
εὐδαίμονα καὶ μακάριον ἔχοντας βίον· οἷς διαγγέλ-
λουσα τὸ σὸν εὐσεβὲς καὶ τὰς σὰς χάριτας, αἷς αὐτὴν 1630
ἐκόσμησας, ἀεί τινας αἰτήσεταί σοι παρὰ θεῶν ἀμοι-
βὰς καλάς.

LIII. Ἐὰν δὲ προπηλακίσῃς τὴν σεαυτοῦ μητέρα
καὶ ἄτιμον ἀπολύσῃς, ὅ τι μὲν αὐτῷ σοι συμβήσεται
διὰ ταῦτα παθεῖν, οὐκ ἔχω λέγειν, μαντεύομαι δ'
οὐδὲν εὐτυχές. ὅτι δ' ἐὰν καὶ τἆλλα πάντα εὐδαι-
μονῇς, ἔστω γάρ, ἡ δι' ἐμὲ καὶ τὰς ἐμὰς συμφορὰς
παρακολουθήσουσά σοι καὶ οὐδέποτε ἀνήσουσα τὴν ψυ-
χὴν ὀδύνη πάντων ἀγαθῶν σοι ἀνόνητον ποιήσει τὸν
2 βίον, εὖ οἶδα. οὐ γὰρ ἀνέξεται Οὐετουρία τὴν δεινὴν
καὶ ἀνήκεστον ὕβριν ἐν τοσούτοις μάρτυσιν ὑβρισθεῖσα
τὸν ἐλάχιστον βιῶναι χρόνον, ἀλλ' ἐν τοῖς ἁπάντων
ὑμῶν φίλων τε καὶ ἐχθρῶν ὄμμασιν ἐμαυτὴν διαχρή-
σομαι, βαρεῖαν ἀρὰν καὶ δεινὰς ἐρινύας ἀντ' ἐμαυτῆς
3 καταλιποῦσά σοι τιμωρούς. ὧν μὴ δεήσειεν, ὦ θεοὶ
τῆς Ῥωμαίων φύλακες ἡγεμονίας, ἀλλ' εὐσεβεῖς καὶ
καλοὺς δοίητε Μαρκίῳ λογισμούς· καὶ ὥσπερ ἄρτι 1631
προσιούσῃ μοι τούς τε πελέκεις ἀπέθετο καὶ τὰς ῥά-

2 τὰς ἀνθρωπίνας O praeter B 19 ἀνέξομαι c. Cobet Obs. p. 165 20 ἐπιβιῶναι c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 550 24 μὴ O μηδὲν Hertlein Hermes X p. 417

βδους ἔκλινε καὶ τὸν δίφρον ἀπὸ τοῦ βήματος ἔθηκε χαμαὶ [καὶ πάντα τἄλλα, οἷς κοσμεῖσθαι τὰς αὐτοκράτορας ἀρχὰς νόμος, τὰ μὲν ἐμείωσε, τὰ δ' ἐκποδὼν εἰς τέλος ἐποίησε] δῆλον ἅπασι βουλόμενος ποιῆσαι, ὅτι τῶν μὲν ἄλλων ἄρχειν αὐτῷ προσῆκεν, ὑπὸ δὲ τῆς μητρὸς ἄρχεσθαι· οὕτω καὶ νῦν τιμίαν καὶ περίβλεπτόν με ποιήσετε, καὶ χαρισάμενος τὴν κοινὴν πατρίδα ἀντὶ κακοδαιμονεστάτης εὐδαιμονεστάτην ἀποδείξειέ με πασῶν γυναικῶν. εἰ δὲ ὅσιόν ἐστι καὶ θεμιτὸν υἱοῦ 4
γόνασι μητέρα προσκυλίεσθαι, καὶ τοῦτο καὶ πᾶν ἄλλο ταπεινὸν σχῆμα καὶ λειτούργημα ὑπομενῶ σωτηρίας ἕνεκα τῆς πατρίδος.

LIIII. Ταῦτ' εἰποῦσα ἔρριψεν ἑαυτὴν χαμαὶ καὶ περιπλέξασα ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις τοὺς πόδας τοῦ Μαρκίου κατεφίλησε. πεσούσης δ' αὐτῆς αἱ μὲν γυναῖκες ἀνεβόησαν ἅμα πᾶσαι κωκυτὸν ὀξὺν καὶ μακρόν,
1632 οἱ δ' ἐν τῷ συνεδρίῳ παρόντες Οὐολούσκων οὐκ ἠνέσχοντο τὴν ἀήθειαν τῆς ὄψεως, ἀλλ' ἀπεστράφησαν. αὐτὸς δ' ὁ Μάρκιος ἀναλόμενος ἐκ τοῦ δίφρου καὶ περιπεσὼν τῇ μητρὶ ἀνίστησιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς γῆς ὀλίγον ἐμπνέουσαν, καὶ περιβαλὼν καὶ πολλὰ ἐκχέας δάκρυα εἶπε· Νικᾷς, ὦ μῆτερ, οὐκ εὐτυχῆ νίκην οὔτε σεαυτῇ οὔτ' ἐμοί· τὴν μὲν γὰρ πατρίδα σέσωκας, ἐμὲ δὲ τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόστοργον υἱὸν ἀπολώλεκας.

2 verba *καὶ πάντα* usque ad *δῆλον* Garrer Obs. p. 33 delevit 5 *προσῆκεν* O *προσήκει* c. Reiske cf. Philologus 37 p. 331 6 ⟨*καὶ*⟩ B | *νῦν* supra lin. Ba 9 *εἰ δὲ αἴσιον* O *εἰ δὲ ὅσιον* Sylburg 10 *προκυλίεσθαι* A 17 ⟨*ἠ*⟩*νέσχοντο* B *ἀνέσχοντο* R 18 *ἀλήθειαν* O praeter B 19 *ἀναλάμενος* c. Cobet Obs. p. 165 21 *περιλαβὼν* O praeter B 22 *μὲν* add. B

2 ταῦτ' εἰπὼν ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἀπῄει κελεύσας ἀκολου-
θεῖν τήν τε μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία,
ἔνθα τὸν λοιπὸν τῆς ἡμέρας χρόνον σκοπούμενος σὺν
αὐταῖς, ὅ τι χρὴ πράττειν, διετέλεσεν. ἦν δὲ τὰ δό-
ξαντα αὐτοῖς τοιάδε· περὶ μὲν τῆς καθόδου μήτε τὴν
βουλὴν τέλος μηθὲν ἐκφέρειν εἰς τὸν δῆμον μήτ' ἐκεῖ-
νον ἐπιψηφίζειν, πρὶν ἂν τοῖς Οὐολούσκοις εὐτρεπῆ
γένηται τὰ περὶ φιλίας καὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου·
αὐτὸν δὲ τὴν στρατιὰν ἀναστήσαντα ὡς διὰ φιλίας 1633
γῆς ἀπάγειν· ὑποσχόντα δὲ τῆς ἀρχῆς λόγον καὶ τὰς
εὐεργεσίας ἀποδειξάμενον ἀξιοῦν τοὺς ἐπιτρέψαντας
αὐτῷ τὴν στρατιάν, μάλιστα μὲν φιλίᾳ δέχεσθαι τοὺς
πολεμίους καὶ συνθήκας ποιήσασθαι δικαίας, αὐτῷ τὴν
ἰσότητα καὶ τὸ μὴ σφαλῆναι περὶ τὰς ὁμολογίας ἐπι-
3 τρέψαντας. εἰ δ' ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις σφίσιν αὐ-
θαδείας ἀναπιμπλάμενοι μὴ δέχοιντο τὰς διαλλαγάς,
ἀφίστασθαι τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς. ἢ γὰρ οὐχ ὑπομενεῖν
αὐτοὺς ἄλλον τινὰ αἱρεῖσθαι στρατηγὸν δι' ἀπορίαν
ἀγαθοῦ ἡγεμόνος, ἢ παρακινδυνεύσαντας ὁτῳδήτινι
παραδοῦναι τὰς δυνάμεις σὺν μεγάλῃ διδαχθήσεσθαι
βλάβῃ τὴν τοῦ συμφέροντος αἵρεσιν. τὰ μὲν δὴ βου-
λευθέντα αὐτοῖς καὶ δόξαντα δίκαιά τε καὶ ὅσια εἶναι,
φήμης τ' ἀγαθῆς ἐφ' ᾗ μάλιστα ὁ ἀνὴρ ἐσπούδαζε
4 παρὰ πᾶσι τευξόμενα, τοιάδε ἦν. ἐτάραττε δέ τις αὐ-
τοὺς ὑποψία δέος ἔχουσα, μή ποτε ἀλόγιστος ὄχλος ἐν
ἐλπίδι τοῦ καταπεπολεμηκέναι τὸ ἀντίπαλον ἤδη ὧν
δι' ὀργῆς ἀκράτου λάβῃ τὴν ἀποτυχίαν κἄπειτα ὡς 1634
προδότην αὐτὸν οὐδὲ λόγου μεταδοὺς αὐτοχειρίᾳ φθάσῃ

5 μήτε τὴν βουλὴν μήτε ἄλλο μηθὲν A 8 τὰ om. AB
16 ἀναπιπλάμενοι A 17 ὑπομένειν AB

διολέσας. ἐδόκει οὖν αὐτοῖς καὶ τοῦτο καὶ εἴ τι ἄλλο
δεινότερον εἴη κινδύνευμα σὺν ἀρετῇ σώζουσι τὴν
πίστιν ὑπομένειν. ἐπεὶ δὲ περὶ δύσιν ἡλίου ἦν ἤδη, 5
ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐξῄεσαν ἐκ τῆς σκηνῆς· ἔπειθ'
αἱ μὲν γυναῖκες εἰς τὴν πόλιν ἀπῄεσαν, ὁ δὲ Μάρκιος
ἐν ἐκκλησίᾳ τὰς αἰτίας ἀποδοὺς τοῖς παροῦσι, δι' ἃς
ἔμελλε λύειν τὸν πόλεμον, καὶ πολλὰ τῶν στρατιω-
τῶν δεηθεὶς συγγνῶναί τ' αὐτῷ καί, ἐπειδὰν οἴκαδε
ἀφίκωνται, μεμνημένους ὧν ἔπαθον εὖ τοῦ μηθὲν
ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνήκεστον παθεῖν συναγωνιστὰς γε-
νέσθαι, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἐπαγωγὰ διαλεχθεὶς παρα-
σκευάζεσθαι ἐκέλευσεν ὡς τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἀναστρα-
τοπεδεύσοντας.

LV. Ῥωμαῖοι δ' ὡς ἔμαθον, ὅτι λέλυται σφῶν ὁ
κίνδυνος· ἔφθασε γὰρ τῶν γυναικῶν τὴν παρουσίαν
1635 προλαβοῦσα ἡ φήμη· σὺν πολλῇ χαρᾷ καταλιπόντες
τὴν πόλιν ἔθεον ἔξω καὶ ὑπήντων ταῖς γυναιξὶν ἀσπα-
σμοὺς καὶ παιᾶνας καὶ πάνθ' ὅσα ἐκ μεγάλων κινδύ-
νων εἰς ἀδόκητον εὐτυχίαν ἄνθρωποι καταστάντες
πράττουσί τε καὶ λέγουσιν ὑπὸ χαρᾶς, τὰ μὲν ἀθρόοι,
τὰ δε καθ' ἕνα ἕκαστον ἀποδεικνύμενοι. ἐκείνην μὲν 2
οὖν τὴν νύκτα ἐν θαλείαις τε καὶ εὐπαθείαις διετέλε-
σαν, τῇ δ' ἑξῆς ἡμέρᾳ συναχθεῖσα ὑπὸ τῶν ὑπάτων
ἡ βουλὴ περὶ μὲν τοῦ Μαρκίου γνώμην ἀπεδείξαντο
εἰς ἑτέρους ἀναβάλλεσθαι καιροὺς ἐπιτηδειοτέρους τὰς
δοθησομένας αὐτῷ τιμάς· ταῖς δὲ γυναιξὶν ἔπαινόν τ'
ἀποδεδόσθαι τῆς προθυμίας παλαιᾷ δημοσίᾳ γραφῇ

1 ἔτι δεινότερον c. Reiske 3 ἦν om. AB 9 εὖ add. B 25 ἀναβαλέσθαι AB 27 ἀποδεδόσθαι O ἀποδίδοσθαι Garrer Obs. p. 44 cf. VIII 56, 4 | * πάλαι O πάλιν c. Sintenis

μνήμην οἴσοντα ἐκ τῶν ἐπιγινομένων αἰώνιον, καὶ γέρας, ὅ τι ἂν αὐταῖς λαβούσαις ἥδιστόν τε καὶ τιμιώτατον ἔσεσθαι μέλλῃ· καὶ ὁ δῆμος ἐπεκύρωσε ταῦτα. 1636
3 ταῖς δὲ γυναιξὶ βουλευσαμέναις εἰσῆλθεν ἐπιφθόνου μὲν δωρεᾶς μηδεμιᾶς δεῖσθαι, ἀξιοῦν δ' ἐπιτρέψαι σφίσι τὴν βουλὴν ἐπὶ τύχης γυναικῶν ἱδρύσασθαι ἱερόν, ἐν ᾧ τὰς περὶ τῆς πόλεως ἐποιήσαντο λιτὰς χωρίῳ, θυσίας τε καθ' ἕκαστον ἔτος αὐτῇ συνιούσας ἐπιτελεῖν ἐν ᾗ τὸν πόλεμον ἔλυσαν ἡμέρᾳ. ἡ μέντοι βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐψηφίσαντο χρημάτων τέμενός τ' ὠνηθὲν καθιερωθῆναι τῇ θεᾷ, καὶ ἐν αὐτῷ 1637
νεὼν καὶ βωμόν, ὡς ἂν οἱ ἱερομνήμονες ἐξηγῶνται, συντελεσθῆναι, θυσίας τε προσάγεσθαι δημοτελεῖς κατ- 1638
αρχομένης τῶν ἱερῶν γυναικός, ἣν ἂν ἀποδείξωσιν
4 αὐταὶ λειτουργὸν τῶν ἱερῶν. ταῦτα τῆς βουλῆς ψηφισαμένης ἱέρεια μὲν ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἀπεδείχθη τότε πρῶτον ἡ τὴν γνώμην αὐταῖς εἰσηγησαμένη περὶ τῆς πρεσβείας Οὐαλερία καὶ τὴν μητέρα τοῦ Μαρκίου πείσασα συλλαβέσθαι σφίσι τῆς ἐξόδου. θυσίαν δὲ πρώτην αἱ γυναῖκες ἔθυσαν ὑπὲρ τοῦ δήμου καταρχομένης τῶν ἱερῶν τῆς Οὐαλερίας ἐπὶ τοῦ κατασκευασθέντος ἐν τῷ τεμένει βωμοῦ, πρὶν ἢ τὸν νεὼν καὶ τὸ ξόανον ἀνασταθῆναι, μηνὶ Δεκεμβρίῳ τοῦ κατόπιν ἐνιαυτοῦ, τῇ νέᾳ σελήνῃ, ἣν Ἕλληνες μὲν νουμηνίαν, Ῥωμαῖοι

Em. Dion. III 16 στήλης δημοσίας ἐπιγραφῇ c. Kiessling, pro πάλαι δημοσίᾳ c. Garrer Obs. p. 45 πάνδημεί, παλαιᾷ ego
3 μέλλοι A | verba καὶ ὁ δῆμος ἐπεκύρωσε ταῦτα om. B
4 εἰσῆλθε B εἰσελθεῖν C ἐδόκει A C mg 6 ἐπὶ del. Reiske Τύχης ἱερόν (Fortunae templum) Reiske, Kiessling, Prou 7 ὑπὲρ Cobet Obs. p. 166 10 ἐψηφίσατο A B a 14 ἂν add. Bb 15 αὔται O corr. Sylburg 17 πρώτη c. Reudler Tiroc. crit. p. 56 22 νεὼ B 23 ἀνατεθῆναι Kiessling

δὲ καλάνδας καλοῦσιν· αὕτη γὰρ ἦν ἡ λύσασα τὸν
1639 πόλεμον ἡμέρα. ἐνιαυτῷ δ' ὕστερον ἑτέρῳ μετὰ τὴν 5
πρώτην θυσίαν ὁ κατασκευασθεὶς ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων νεὼς συνετελέσθη τε καὶ καθιερώθη Κοιντιλίου μηνὸς ἑβδόμῃ μάλιστα κατὰ σελήνην· αὕτη δὲ κατὰ Ῥωμαίους ἐστὶν ἡ προηγουμένη τῶν Κοιντιλίων νωνῶν ἡμέρα. ὁ δὲ καθιερώσας αὐτὸν ἦν Πρόκλος Οὐεργίνιος ἅτερος τῶν ὑπάτων.

LVI. Εἴη δ' ἂν ἁρμόττον ἱστορίας σχήματι καὶ ἐπανορθώσεως ἕνεκα τῶν οἰομένων μήτ' ἐπὶ ταῖς τιμαῖς ταῖς παρ' ἀνθρώπων χαίρειν τοὺς θεοὺς μήτ' ἐπὶ ταῖς ἀνοσίοις καὶ ἀδίκοις πράξεσιν ἀγανακτεῖν, τὸ δηλῶσαι τὴν γενομένην ἐπιφάνειαν τῆς θεοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δίς, ὡς αἱ τῶν ἱεροφαντῶν περιέχουσι γραφαί, ἵνα τοῖς μὲν εὐλαβε-
1640 στέροις περὶ τὸ συνέχειν, ἃς παρὰ τῶν προγόνων δόξας ὑπὲρ τοῦ δαιμονίου παρέλαβον, ἀμεταμέλητος ἡ τοιαύτη προαίρεσις καὶ βεβαία διαμένῃ, τοῖς δ' ὑπερορῶσι τῶν πατρίων ἐθισμῶν καὶ μηθενὸς ποιοῦσι τὸ δαιμόνιον τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν κύριον μάλιστα μὲν ἀναθέσθαι ταύτην τὴν δόξαν, εἰ δ' ἀνιάτως ἔχουσιν ἔτι μᾶλλον αὐτοῖς ἀπεχθάνεσθαι καὶ κακοδαιμονεστέροις εἶναι. ἱστορεῖται τοίνυν, ὅτι τῆς βουλῆς ψηφισαμένης 2
ἐκ τοῦ δημοσίου πάσας ἐπιχορηγηθῆναι τὰς εἰς τὸν νεών τε καὶ τὸ ξόανον δαπάνας, ἕτερον δ' ἄγαλμα κατασκευασαμένων τῶν γυναικῶν ἀφ' ὧν αὐταὶ συν-

2 δευτέρῳ c. Kiessling 3 δημοτικῶν A 4 K⟨υ⟩ντιλλίῳ ABb 6 K⟨υ⟩ντιλλίων ABb 7 νόννων ABb 14 ἀλλὰ add. B | καὶ om. B 20 ἀναθέσθαι ἢ Reiske ἀ. περιῇ Kiessling 22 ἀπέχθεσθαι c. Kiessling 25 νεὼ B 26 αὔται O corr. Sylburg

ἤνεγκαν χρημάτων, ἀνατεθέντων τ' αὐτῶν ἀμφοτέρων
ἅμα ἐν τῇ πρώτῃ τῆς ἀνιερώσεως ἡμέρᾳ, θάτερον τῶν
ἀφιδρυμάτων, ὃ κατεσκευάσανθ' αἱ γυναῖκες, ἐφθέγ-
ξατο πολλῶν παρουσῶν γλώττῃ Λατίνῃ φωνὴν εὐ-
σύνετόν τε καὶ γεγωνόν· ἧς ἐστι φωνῆς ἐξερμηνευό-
μενος ὁ νοῦς εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον τοιόσδε· Ὁσίῳ
3 πόλεως νόμῳ γυναῖκες γαμεταὶ δεδώκατέ με. οἷα δὲ 1641
φιλεῖ γίνεσθαι περὶ τὰς παραδόξους φωνάς τε καὶ
ὄψεις, πολλὴ ταῖς παρούσαις ἐνέπιπτεν ἀπιστία, μή
ποτ' οὐ τὸ ξόανον εἴη τὸ φθεγξάμενον, ἀνθρωπίνη δέ
τις φωνή· μάλιστα δ' ὅσαι πρὸς ἄλλῳ τινὶ τὸν νοῦν
ἔχουσαι τηνικαῦτα ἔτυχον, οὐκ ἰδοῦσαι τὸ φθεγγό-
μενον, ὅ τι ποτ' ἦν, ταύτην εἶχον τὴν πρὸς τὰς ἰδού-
σας ἀπιστίαν. ἔπειτ' αὖθις πληθύοντος τοῦ νεὼ καὶ
σιωπῆς πλείστης κατὰ δαίμονα γενομένης ἐν μείζονι
φωνῇ ταὐτὸ ξόανον ἐφθέγξατο τὴν αὐτὴν λέξιν, ὥστε
4 μηδὲν ἔτι εἶναι τὸ ἀμφίλογον. ἡ μὲν οὖν βουλὴ ὡς
ταῦτ' ἔμαθεν ἐψηφίσατο θυσίας ἄλλας καὶ σεβασμούς,
οὓς ἂν οἱ τῶν ἱερῶν ἐξηγηταὶ παραδῶσι καθ' ἕκαστον
ἔτος ἐπιτελεῖν. αἱ δὲ γυναῖκες ἐν ἔθει κατεστήσαντο 1642
τῇ τῆς ἱερείας χρησάμεναι γνώμῃ, τῷ ξοάνῳ τούτῳ
μήτε στεφάνους ἐπιτιθέναι μήτε χεῖρας προσφέρειν γυ-
ναῖκας, ὅσαι δευτέρων ἐπειράθησαν γάμων, τὴν δὲ τι-
μὴν καὶ θεραπείαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποδεδόσθαι ταῖς
νεογάμοις. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων οὔτε παρελθεῖν τὴν
ἐπιχώριον ἱστορίαν καλῶς εἶχεν, οὔτε πλείονα περὶ αὐ-

3 *κατεσκεύασαν O κατεσκευάσαντο Kiessling κατεσκευάσανθ' ego 5 γεγωνό⟨ς⟩ B 7 δεδώκατε] ἱερώκατε c. Cobet Obs. p. 166 12 ⟨ἰ⟩δοῦσαι B 21 τῇ add. B 22 ἐπιτεθῆναι O ἐπιτιθέναι Hudson

τῆς ποιεῖσθαι λόγον. ἐπάνειμι δ', ὅθεν εἰς τοῦτον ἐξέβην τὸν λόγον.

LVII. *Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ χάρακος ἀπαλλαγὴν τῶν
γυναικῶν ὁ Μάρκιος περὶ τὸν ὄρθρον ἀναστήσας τὴν
στρατιὰν ἀπῆγεν ὡς διὰ φιλίας, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Οὐο-
λούσκων ἐγένετο, πάντα, ὅσα ἐκ τῶν λαφύρων ἔλαβε,
δωρησάμενος τοῖς στρατιώταις, ἑαυτῷ δ' οὐδ' ὁτιοῦν*
1643 *ὑπολιπόμενος ἀπέλυσεν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα. ἡ μὲν οὖν
κοινωνήσασα τῶν ἀγώνων αὐτῷ στρατιὰ πλούτῳ βα-
ρεῖ' ἀφικομένη τήν τ' ἀνάπαυλαν οὐκ ἀηδῶς ἐδέξατο
τοῦ πολέμου καὶ δι' εὐνοίας εἶχε τὸν ἄνδρα, συγγνώ-
μης τ' ἄξιον ἡγεῖτο, εἰ μὴ τέλος ἐπέθηκε τῷ πολέμῳ
μητρὸς οἴκτους καὶ λιτὰς ἐντραπείς. ἡ δ' ἐν ταῖς πό-* 2
*λεσιν ὑπομείνασα νεότης φθονοῦσα μὲν τοῖς ἐπὶ στρα-
τοπέδου γενομένοις τῶν πολλῶν ὠφελειῶν, διημαρτη-
κυῖα δ' ὧν ἤλπισεν, εἰ καθαιρεθείη τὸ Ῥωμαίων
φρόνημα τῆς πόλεως ἁλούσης, ἐτραχύνετο πρὸς τὸν
ἡγεμόνα καὶ πικρὰ σφόδρα ἦν· καὶ τελευτῶσα, ἐπειδὴ
τοῦ μίσους ἡγεμόνας ἔλαβε τοὺς πλεῖστον ἐν τῷ ἔθνει
δυναμένους, ἐξηγριώθη τε καὶ ἔργον ἔδρασεν ἀνόσιον.
ἦν δὲ Τύλλος Ἄττιος ὁ τὰς ὀργὰς αὐτῶν παραθήξας* 3
*ἔχων περὶ αὐτὸν ἑταιρίαν ἐξ ἁπάσης πόλεως οὐκ ὀλίγην.
τούτῳ δ' ἄρα ἐδέδοκτο παλαίτερον ἔτι τὸν φθόνον οὐ*
1644 *δυναμένῳ κατέχειν, εἰ μὲν εὖ πράξας ὁ Μάρκιος καὶ
τὴν Ῥωμαίων πόλιν διαφθείρας εἰς Οὐολούσκους ἔλ-*

3 *μετὰ τοίνυν τὴν* c. Reiske 8 *ὑπολειπόμενος* O *ὑπολιπόμενος* c. Sylburg 9 * *βαρεῖ.* B *βαρεῖ* R ego *βαρεῖ'* 17 *ἐτετράχυντο* c. Cobet Nov. Lect. p. 582 *ἐτράχυνε τὸ* B 19 *μύσους* c. Reiske 21 *Ἄττιδος* B | *αὐτῶν*] *αὐτῷ* A *αὐτοῖς* Suidas s. v. *παραθήγων* 25 ⟨*εἰς*⟩ B | *διαφθείρας εἰς Οὐολούσκους ὑποτάξας* O praeter B

θοι, κρύφα καὶ σὺν δόλῳ αὐτὸν ἀνελεῖν, εἰ δὲ διαμαρτὼν τῆς πείρας ἀτελὴς τοῦ ἔργου ἀναστρέψειεν, ὡς προδότην παραδόντα τῇ περὶ αὐτὸν ἑταιρίᾳ ἀποκτεῖ-
4 ναι· ὅπερ ἐποίει τότε, καὶ συναγαγὼν χεῖρα οὐκ ὀλίγην κατηγόρει τοῦ ἀνδρὸς ψευδῆ τεκμαιρόμενος ἀληθέσι καὶ οὐ γενησόμενα εἰκάζων γεγενημένοις· ἐκέλευέ τ' ἀποθέμενον αὐτὸν τὴν ἀρχὴν λόγον ὑπέχειν τῆς στρατηγίας. ἦν δὲ τῆς ὑπομενούσης στρατιᾶς ἐν ταῖς πόλεσιν ἡγεμών, ὡς καὶ πρότερον εἴρηταί μοι, κύριος 1645
τοῦ τε συναγαγεῖν ἐκκλησίαν καὶ τοῦ καλεῖν, ὃν βούλοιτο, ἐπὶ δίκην.

LVIII. Ὁ δὲ Μάρκιος ἀντιλέγειν μὲν πρὸς οὐδέτερον τούτων ἐδικαίου, περὶ δὲ τῆς τάξεως αὐτῶν διεφέρετο λόγον ἀξιῶν ἀποδοῦναι πρότερον τῶν πεπραγμένων αὐτῷ κατὰ τὸν πόλεμον, ἔπειτ', ἐὰν ἅπασι δόξῃ Οὐολούσκοις, ἀποθήσεσθαι τὴν ἀρχήν. τούτων δ' οὐ μίαν ᾤετο πόλιν δεῖν, ἐν ᾗ τὸ πλεῖον ὑπὸ τοῦ Τύλλου διέφθαρτο μέρος, γενέσθαι κυρίαν, ἀλλὰ τὸ ἔθνος ἅπαν εἰς τὴν ἔννομον ἀγορὰν συναχθέν, εἰς ἣν ἔθος ἦν αὐτοῖς, ὅτι περὶ τῶν μεγίστων βουλεύεσθαι μέλλοιεν, ἐξ ἁπάσης πόλεως προβούλους ἀποστέλλειν.
2 ὁ δὲ Τύλλος ἀντέλεγε πρὸς ταῦτα καλῶς εἰδώς, ὅτι δεινὸς εἰπεῖν ἀνὴρ πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων λόγον ἀποδιδοὺς ἐν ἡγεμονικῷ ἀξιώματι μένων πείσει τὸ πλῆθος, καὶ τοσούτου δεήσει τιμωρίαν προδοτῶν ὑποσχεῖν, ὥστε καὶ λαμπρότερος ἔτι καὶ τιμιώτερος ὑπ'

5 ψευδῆ add. in mge AC 6 γενησομένοις O γεγενημένοις vel γενομένοις Stephanus 9 ἡγεμὼν add. B 21 βούλοιντο B 23 ἀνὴρ O ὁ ἀνὴρ Christian convers. Germ. ἀνὴρ Kiessling | λόγον om. Ba supra lin. add. Bb, R 24 μένειν c. Reiske 25 προδότου c. Sylburg

1646 αὐτῶν ἔσται, τόν τε πόλεμον, ὅπως ἂν βούληται, καταλύσασθαι συγχωρησάντων ἁπάντων γενήσεται κύριος.
καὶ ἦν μέχρι πολλοῦ λόγων τε καὶ ἀντιμαχήσεων τῶν 3
ἐπ' ἀλλήλοις γινομένων καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν πολὺς ἀγών· ἔργῳ γὰρ οὐχ οἷόν τ' ἦν οὐδετέρῳ βιάσασθαι τὸν ἕτερον
τῆς ἰσοτίμου ἀρχῆς ἀξιώσει κρατυνόμενον. ὡς δ' οὐδὲν 4
τῆς φιλονεικίας ἐγίνετο πέρας, ἡμέραν προειπὼν ὁ Τύλλος, ἐν ᾗ τὸν Μάρκιον ἐκέλευσεν ἥκειν τὴν ἀρχὴν ἀποθησόμενον καὶ δίκην ὑφέξοντα τῆς προδοσίας, θρασυτάτους τ' ἄνδρας εὐεργεσιῶν ἐλπίσιν ἐπάρας ἀρχηγοὺς ἀνοσίου ἔργου γενέσθαι, παρῆν εἰς τὴν ἀποδειχθεῖσαν ἀγορὰν καὶ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα πολλῇ κατηγορίᾳ ἐχρήσατο τοῦ Μαρκίου, καὶ εἰ μὴ βούλοιτο ἀποθέσθαι τὴν ἀρχὴν ἑκών, τῷ δήμῳ παρεκελεύετο παύειν αὐτὸν ἁπάσῃ δυνάμει.

1647 LVIIII. Ἀναβάντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τὴν ἀπολογίαν βοή τε πολλὴ κωλύουσα τοὺς λόγους ἐκ τῆς ἑταιρίας τῆς περὶ τὸν Τύλλον ἐγίνετο· καὶ μετὰ ταῦτα Παῖε καὶ Βάλλε φωνοῦντες περιίστανται αὐτὸν οἱ θρασύτατοι καὶ συναράττοντες τοῖς λίθοις ἀποκτιννύουσιν. ἐρριμμένου δ' αὐτοῦ χαμαὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν οἵ τε παραγενόμενοι τῷ πάθει καὶ οἱ μετὰ ταῦτ' ἤδη νεκροῦ ὄντος ἀφικόμενοι τόν τ' ἄνδρα τῆς τύχης ὠδύροντο ὡς οὐ καλὰς εἰληφότα παρὰ σφῶν ἀμοιβάς, ἐπιλεγόμενοι πάντα ὅσα τὸ κοινὸν ὠφέλησε, καὶ τοὺς δράσαντας τὸν

3 ἀντιμ⟨αχ⟩ήσεων B ἀντιμαχήσεων R ἀψιμαχιῶν Kiessling an ἀντιλογιῶν? 5 κατὰ τὴν βουλὴν c. Reiske 13 προελθὼν O παρελθὼν c. Sylburg 16 παύσειν O παύειν Sylburg | πάσῃ AB ἁπάσῃ R 22 χαμαὶ add. B

φόνον ἐπόθουν λαβεῖν ὡς ἀνόμου ἔργου καὶ ἀσυμφόρου
ταῖς πόλεσιν ἄρξαντας, ἄνευ δίκης ἐν χειρῶν νόμῳ
2 τινὰ ἀποκτεῖναι καὶ ταῦθ' ἡγεμόνα. μάλιστα δ' ἠγανά-
κτουν οἱ ταῖς στρατείαις αὐτοῦ παραγενόμενοι, καὶ
ἐπειδὴ ζῶντι αὐτῷ οὐχ ἱκανοὶ ἐγένοντο κωλυταὶ τῆς
συμφορᾶς, τὰς μετὰ τὸν θάνατον ὀφειλομένας ἔγνωσαν
ἀποδιδόναι χάριτας, συμφέροντες εἰς τὴν ἀγοράν, ὅσων 1648
ἔδει τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν εἰς τὴν ἀναγκαίαν τιμήν.
3 ἐπειδὴ δὲ πάντ' εὐτρέπιστο, θέντες ἐπὶ στρωμνῆς ἐκ-
πρεπεστάτῳ ἠσκημένης κόσμῳ τὴν αὐτοκρατορικὴν
ἔχοντα ἐσθῆτα, καὶ πρὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ φέρεσθαι
κελεύσαντες λάφυρά τε καὶ σκῦλα καὶ στεφάνους καὶ
μνήμας ὧν εἷλε πόλεων, ἤραντο τὴν κλίνην οἱ λαμ-
πρότατοι τῶν νέων ἐν τοῖς κατὰ πολέμους ἔργοις· καὶ
κομίσαντες εἰς τὸ προάστειον, ὃ μάλιστα ἦν ἐπιφανές,
ἔθεσαν ἐπὶ τὴν παρεσκευασμένην πυράν, συμπροπεμ-
πούσης τὸ σῶμα τῆς πόλεως ὅλης μετ' οἰμωγῆς τε καὶ
4 δακρύων. ἔπειτα κατασφάξαντές τ' αὐτῷ πολλὰ βο-
σκήματα καὶ τῶν ἄλλων ἀπαρξάμενοι πάντων, ὅσων
ἄνθρωποι βασιλεῦσιν ἢ στρατιᾶς ἡγεμόσιν ἐπὶ πυραῖς
ἀπάρχονται, παρέμειναν οἱ μάλιστα τὸν ἄνδρα ἀσπαζό-
μενοι μέχρι τοῦ μαρανθῆναι τὴν φλόγα, κἄπειτα συν-
αγαγόντες τὰ λείψανα ἔθαψαν ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ
χώματι ὑψηλῷ διὰ πολυχειρίας ἐργασθέντι μνῆμα ἐπί-
σημον ἐργασάμενοι.

LX. Μάρκιος μὲν δὴ τοιαύτης καταστροφῆς ἔτυχεν, 1649
ἀνὴρ καὶ τὰ πολέμια ἄριστος τῶν καθ' ἡλικίαν καὶ

1 ἀνοσίου c. Kiessling 9 ἐκπρεπεστάτης ABC 18 πολλὰ add. B 24 διὰ πολυχειρίαν O praeter A 27 καὶ add. B

πρὸς ἁπάσας τὰς ἡδονάς, ὅσαι ἄρχουσι νέων, ἐγκρατής, τά τε δίκαια οὐκ ἀπὸ νόμου μᾶλλον ἀνάγκης διὰ τιμωριῶν δέος ἀκούσιος ἀποδιδούς, ἀλλ' ἑκών τε καὶ πεφυκὼς πρὸς αὐτὰ εὖ, καὶ οὐδ' ἐν ἀρετῆς μοίρᾳ τὸ μηθὲν ἀδικεῖν τιθέμενος, οὐ μόνον τ' αὐτὸς ἁγνεύειν ἀπὸ πάσης κακίας προθυμούμενος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους προσαναγκάζειν δικαιῶν· μεγαλόφρων τε καὶ δω- 2
ρηματικὸς καὶ εἰς ἐπανόρθωσιν ὧν ἑκάστῳ δέοι τῶν φίλων, ὁπότε γνοίη, προχειρότατος, τά τε πολιτικὰ πράττειν οὐδενὸς χείρων τῶν ἀριστοκρατικῶν· καὶ εἰ μὴ τὸ στασιάζον τῆς πόλεως ἐμποδὼν αὐτοῦ τοῖς πολιτεύμασιν ἐγένετο, μεγίστην ἂν ἡ Ῥωμαίων πόλις ἐπίδοσιν εἰς ἡγεμονίαν ἐκ τῶν ἐκείνου πολιτευμάτων ἔλαβεν. ἀλλ' οὐ γὰρ ἐν δυνατῷ ἦν ἅμα πάσας τὰς ἀρετὰς ἐν ἀνθρώπου γενέσθαι φύσει, οὐδὲ φύσεταί τις ἀπὸ θνητῶν καὶ ἐπικήρων σπερμάτων περὶ πάντ' ἀγαθός.

1650 LXI. Ἐκείνῳ γ' οὖν ταύτας ὁ δαίμων τὰς ἀρετὰς χαρισάμενος ἑτέρας οὐκ εὐτυχεῖς κῆράς τε καὶ ἄτας προσῆψε. τὸ γὰρ πρᾳὺ καὶ φαιδρὸν οὐκ ἐπῆν αὐτοῦ τοῖς τρόποις, οὐδὲ τὸ θεραπευτικὸν τῶν πέλας ἔν τ' ἀσπασμοῖς καὶ προσαγορεύσεσιν, οὐδὲ δὴ τὸ εὐδιάλλακτον καὶ μετριοπαθές, ὁπότε δι' ὀργῆς τῳ γένοιτο, οὐδὲ ἡ πάντα τὰ ἀνθρώπινα ἐπικοσμοῦσα χάρις· ἀλλ' ἀεὶ πικρὸς καὶ χαλεπὸς ἦν. ταῦτά τε δὴ αὐτὸν ἐν 2
πολλοῖς ἔβλαψε, καὶ πάντων μάλιστα ἡ περὶ τὰ δίκαια

14 ἀλλὰ γὰρ ἐν ἀδυνάτῳ Suidas s. v. Μάρκιος | ἄρα πάσας O et Suidas ἅμα πάσας Kiessling 15 φύσεται O φύεται Suidas 20 πρᾷον c. Cobet Obs. p. 166 | ἐπῆν O et Suidas ἐνῆν Kiessling 22 προσαγορεύσεσιν A et Suidas προσαγορεύσει R 26 πολλοῖς πολέμοις AC

*καὶ τὴν φυλακὴν τῶν νόμων ἄκρατός τε καὶ ἀπαρά-
πειστος καὶ οὐθὲν τῷ ἐπιεικεῖ διδοῦσα ἀποτομία· ἔοικέ
τ' ἀληθὲς εἶναι τὸ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λεγόμενον φιλο-
σόφων, ὅτι μεσότητές εἰσιν, ἀλλ' οὐκ ἀκρότητες αἱ
τῶν ἠθῶν ἀρεταί, μάλιστα δ' ἡ δικαιοσύνη. οὐ γὰρ
μόνον ἐλλείπουσα τοῦ μετρίου πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ ὑπερ-
βάλλουσα αὐτοῖς τ' οὐ λυσιτελής, ἀλλ' ἔστιν ὅτ' αἰτία* 1651
μεγάλων συμφορῶν, καὶ εἰς θανάτους οἰκτροὺς καὶ
3 *λύμας ἀνηκέστους καταστρέφουσα. Μάρκιόν γ' οὐδὲν
ἦν ἕτερον ἄρα, ὃ τῆς πατρίδος ἐξήλασε καὶ τῶν ἄλλων
ἀγαθῶν ἀνόνητον ἐποίησεν, ἢ τὸ ἀκριβὲς καὶ ἄκρον
δίκαιον. τοῖς τε γὰρ δημόταις εἴκειν τὰ μέτρια δέον
καὶ ἐφιέναι τι ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ τὰ πρῶτα φέρεσθαι
παρ' αὐτοῖς, οὐκ ἠβουλήθη, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα τὰ μὴ
δίκαια ἀντιλέγων μῖσος ἤγειρε καὶ ἐξηλάσθη πρὸς αὐ-
τῶν· τῆς τε Οὐολούσκων στρατηγίας εὐθὺς ἅμα τῷ
διαλῦσαι τὸν πόλεμον ἀπαλλαγῆναι παρὸν καὶ μετε-
νέγκασθαι τὴν οἴκησιν ἑτέρωσέ ποι, τέως ἂν ἡ κάθο-
δος αὐτῷ δοθῇ ὑπὸ τῆς πατρίδος, καὶ μὴ παρασχεῖν
αὐτὸν ἐχθρῶν ἐπιβουλαῖς καὶ ὄχλων ἀμαθίαις σκοπόν,
οὐκ ἠξίωσεν, ἀλλ' ὑπεύθυνον οἰόμενος δεῖν τὸ σῶμα
παρασχεῖν τοῖς πεπιστευκόσι τὴν ἀρχὴν καὶ λόγον ἀπο-
δοὺς ὧν ἔπραξε κατὰ τὴν ἡγεμονίαν, εἴ τι φαίνοιτο* 1652
*ἀδικῶν τὴν κατὰ νόμους ὑποσχεῖν δίκην, τῆς ἄκρας
δικαιοσύνης οὐ καλοὺς ἀπέλαβε μισθούς.*

1 *ἄκριτος* Suidas 5 *λείπουσα* Suidas | *πέφυκε λιπεῖν* A 9 *Μάρκιον δὲ* O praeter B 12 *τε* add. B 13 *καὶ οὕτω τὰ πρῶτα* c. Cobet Obs. p. 166 14 *⟨ἠ⟩βουλήθη* B 15 *ἐξηλ⟨α⟩θη* B 18 *ποι . ἕως* B *τέως* cod. Peirescianus cf. Mendelssohn Mus. Rhen. 38, 126 sqq. *ἕως* R 19 *δοθείη* O *δοθῇ* cod. Peirescianus et Kiessling

LXII. *Εἰ μὲν οὖν ἅμα τοῖς σώμασι διαλυομένοις
καὶ τὸ τῆς ψυχῆς, ὁτιδήποτ' ἐστὶν ἐκεῖνο, συνδια-
λύεται, καὶ οὐδαμῇ οὐθὲν ἔτι ἐστίν, οὐκ οἶδ' ὅπως
μακαρίους ὑπολάβω τοὺς μηθὲν μὲν ἀπολαύσαντας τῆς
ἀρετῆς ἀγαθόν, δι' αὐτὴν δὲ ταύτην ἀπολομένους. εἰ
δ' ἄφθαρτοι μέχρι τοῦ παντὸς αἱ ψυχαὶ τυγχάνουσιν
ἡμῶν οὖσαι καθάπερ οἴονταί τινες, ἢ χρόνον τινὰ μετὰ
τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν σωμάτων ἔτι διαμένουσι, μήκιστον
μὲν αἱ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἐλάχιστον δ' αἱ τῶν κα-
κῶν, ἀποχρῶσα τιμὴ φαίνοιτ' ἄν, οἷς ἀρετὴν ἀσκοῦσιν
ἠναντιώθη τὰ ἐκ τῆς τύχης, ἡ παρὰ τῶν ζώντων εὐ-*
1653 *λογία καὶ μνήμη μέχρι πλείστου παραμείνασα χρόνου·
ὃ καὶ τῷ ἀνδρὶ ἐκείνῳ συνέβη. οὐ γὰρ μόνον Οὐο-* 2
*λοῦσκοι τὸν θάνατον ἐπένθησαν αὐτοῦ καὶ ὡς τῶν
ἀρίστων γενόμενον ἐν τιμῇ ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαῖοι,
ἐπειδὴ τὸ πάθος ἐγνώσθη, μεγάλην συμφορὰν ὑπολα-
βόντες εἶναι τῆς πόλεως, πένθος ἐποιήσαντο ἰδίᾳ καὶ
δημοσίᾳ· καὶ ⟨αἱ⟩ γυναῖκες αὐτῶν, ἃ νόμος ἐστὶν αὐ-
ταῖς ἐπὶ τοῖς ἰδίοις τε καὶ ἀναγκαίοις ποιεῖν κήδεσιν,
ἀποθέμεναι χρυσόν τε καὶ πορφύραν καὶ τὸν ἄλλον
ἅπαντα κόσμον μέλασιν ἀμφιασμοῖς χρώμεναι τὸν ἐνιαύ-
σιον ἐπένθησαν χρόνον. ἐτῶν δὲ μετὰ τὸ πάθος ὁμοῦ* 3
*τι πεντακοσίων ἤδη διαγεγονότων εἰς τόνδε τὸν χρό-
νον οὐ γέγονεν ἐξίτηλος ἡ τοῦ ἀνδρὸς μνήμη, ἀλλ'
ᾄδεται καὶ ὑμνεῖται πρὸς πάντων ὡς εὐσεβὴς καὶ δί-*

7 *χρόνον μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τινὰ τῶν* O corr. Reiske duce Sylburgio 8 *ἐνδιαμένουσι* O et Suidas *ἐπιδιαμένουσιν* c. Cobet Obs. p. 166 *ἔτι διαμένουσιν* vel *διαμένουσιν* c. Sintenis Em. Dion. III 16 15 *ἀρίστων ἕνα* c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 550 18 *αἱ* add. Reiske 21 *ἀμφιεσμοῖς* B | *αὐτὸν ἐνιαύσιον* c. Kiessling

καιος ἀνήρ. ὁ μὲν δὴ κατασχὼν Ῥωμαίους κίνδυνος
ἐκ τῆς Οὐολούσκων τε καὶ Αἰκανῶν ἐπιστρατείας Μάρ-
κιον λαβούσης ἡγεμόνα, μέγιστος τῶν πρὸ αὐτοῦ γενό-
μενος καὶ μικρὸν ἀποσχὼν τοῦ πᾶσαν τὴν πόλιν ἀν- 1654
ελεῖν ἐκ βάθρων, τοιούτου τέλους ἔτυχεν.

LXIII. *Ἡμέραις δ' ὀλίγαις ὕστερον ἐξελθόντες εἰς*
τὴν ὕπαιθρον Ῥωμαῖοι πολλῇ στρατιᾷ τῶν ὑπάτων
ἀγόντων ἀμφοτέρων, καὶ προελθόντες ἄχρι τῶν ὅρων
τῆς σφετέρας κατεστρατοπέδευσαν ἐπὶ λόφοις δυσίν,
ἴδιον ἑκατέρου τῶν ὑπάτων στρατόπεδον ἐπὶ τοῖς
ἐρυμνοτάτοις ⟨καταστησαμένου⟩. οὐ μὴν ἔδρασάν γε
οὐδὲν ⟨οὔτε⟩ μεῖζον ⟨οὔτ' ἔλαττον⟩, ἀλλ' ἀνέστρεψαν
ἄπρακτοι, καίτοι καλὰς ἀφορμὰς δόντων αὐτοῖς τῶν
2 *πολεμίων δρᾶσαί τι γενναῖον. πρότεροι γὰρ ἔτι τού-*
των Οὐολοῦσκοί τε καὶ Αἰκανοὶ στρατὸν ἐπὶ τὴν Ῥω-
μαίων γῆν ἤγαγον γνώμην ποιησάμενοι μὴ ἀνεῖναι
τὸν καιρόν, ἀλλ', ἕως ἔτι καταπεπλῆχθαι τὸ ἀντίπαλον
ἐδόκουν, χωρεῖν ἐπ' αὐτό, ὡς καὶ ἑκούσιον διὰ δέος
παραστησόμενον. στασιάσαντες δὲ περὶ τῆς ἡγεμονίας 1655
κατ' ἀλλήλων τὰ ὅπλα ἥρπασαν καὶ συμπεσόντες ἐμά-
χοντο, οὔτε κατὰ τάξιν οὔτ' ἐκ παραγγέλματος, ἀλλὰ
φύρδην καὶ ἀναμίξ, ὥστε πολὺν ἐξ ἀμφοῖν γενέσθαι
φόνον· καὶ εἰ μὴ δὺς ὁ ἥλιος ἔφθασεν, ἅπασαι ἂν
αὐτῶν αἱ δυνάμεις διεφθάρησαν. τῇ δὲ νυκτὶ λυούσῃ
τὸ νεῖκος ἀκούσιοι εἴξαντες διεκρίθησάν τ' ἀπ' ἀλλή-
λων καὶ ἐπὶ τοὺς ἰδίους χάρακας ἀπηλλάγησαν· ἕωθεν

2 ἐκ τῶν Οὐολούσκων AB   9 δυσὶν ἔχοντος ἴδιον c. Reiske   11 καταστησαμένου add. Kiessling | γε] τε AB   12 οὐδὲν μεῖζον ἀλλ' AC μεῖζον οὐ⟨δὲν⟩ B οὐδὲν οὔτε μεῖζον οὔτε ἔλαττον Sylburg   24 λύουσι AB

δ' ἀναστήσαντες τὰς δυνάμεις ἀπῄεσαν ἑκάτεροι ἐπὶ
τὰ σφέτερα. οἱ δ' ὕπατοι, παρά τ' αὐτομόλων καὶ 3
αἰχμαλώτων, οἳ παρ' αὐτὸ τὸ ἔργον ἀπέδρασαν, ἀκού-
σαντες, οἷα κατέσχε λύσσα καὶ θεοβλάβεια τὰ πολέμια,
οὔτε συνεπέθεντο τῷ κατ' εὐχὴν δοθέντι καιρῷ τριά-
κοντα σταδίων οὐ πλεῖον ἀπέχοντες, οὔτ' ἀπιόντας
ἐδίωξαν, ἐν ᾧ κεκμηκότας καὶ τραυματίας καὶ ὀλίγους
1656 ἐκ πολλῶν ⟨καὶ⟩ ἀτάκτους χωροῦντας ἀκραιφνεῖς αὐτοὶ
καὶ σὺν κόσμῳ ἑπόμενοι ῥᾳδίως ἂν διέφθειραν πασ-
συδί. λύσαντες δὲ καὶ αὐτοὶ τοὺς χάρακας ἀπῄεσαν 4
εἰς τὴν πόλιν· εἴτ' ἀρκούμενοι τῷ παρὰ τῆς τύχης
δοθέντι ἀγαθῷ, εἴτ' οὐ πιστεύοντες ἀνασκήτῳ στρατιᾷ
τῇ σφετέρᾳ, εἴτε περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὸ μηδ'
ὀλίγους τῶν σφετέρων ἀποβαλεῖν. ἀφικόμενοι δ' εἰς
τὴν πόλιν ἐν αἰσχύνῃ πολλῇ ἦσαν δειλίας δόξαν ἐπὶ
τῷ ἔργῳ φερόμενοι· καὶ οὐδεμίαν ἔξοδον ἔτι ποιησά-
μενοι παρέδοσαν τοῖς μεθ' ἑαυτοὺς ὑπάτοις τὴν ἀρχήν.

LXIIII. Τῷ δ' ἑξῆς ἐνιαυτῷ Γάϊος μὲν Ἀκύλλιος
καὶ Τῖτος Σίκκιος, ἄνδρες ἔμπειροι πολέμων, τὴν ὑπα-
τείαν παρειλήφεσαν. ἡ δὲ βουλὴ προθέντων λόγον
περὶ τοῦ πολέμου τῶν ὑπάτων πρῶτον ἐψηφίσατο πρε-
σβείαν πέμψαι πρὸς Ἕρνικας αἰτήσουσαν ὡς παρὰ φί-
λων τε καὶ ἐνσπόνδων δίκας νομίμους· ἠδίκητο γὰρ
1657 ἡ πόλις ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὴν Οὐολούσκων τε καὶ Αἰ-
κανῶν ἐπιστρατείαν λῃστείαις τε καὶ καταδρομαῖς τῆς
ὁμορούσης αὐτοῖς γῆς· ἕως δ' ἂν τὰς παρ' ἐκείνων
λάβωσιν ἀποκρίσεις, στρατιὰν ὅσην δύνανται πλείστην
καταγράφειν τοὺς ὑπάτους καὶ τοὺς συμμάχους πρε-

8 καὶ add. Reiske

σβειῶν ἀποστολαῖς παρακαλεῖν σῖτόν τε καὶ ὅπλα καὶ
χρήματα καὶ τἆλλα ὅσων ἔδει τῷ πολέμῳ διὰ πολυ-
2 χειρίας παρασκευάσασθαι καὶ ἐν τάχει. ὡς δ' ἀπήγ-
γειλαν αὐτοῖς ἀναστρέψαντες οἱ πρέσβεις ἃς παρὰ τῶν
Ἑρνίκων ἔλαβον ἀποκρίσεις, ὅτι συνθήκας μὲν οὔ
φασιν αὐτοῖς εἶναι πρὸς Ῥωμαίους κοινῇ γενομένας
οὐδέποτε, τὰς δὲ πρὸς βασιλέα Ταρκύνιον ὁμολογίας
αἰτιῶνται λελύσθαι τήν τ' ἀρχὴν ἀφαιρεθέντος ἐκείνου
καὶ τεθνηκότος ἐπὶ τῆς ξένης· εἰ δέ τινες ἁρπαγαὶ καὶ
καταδρομαὶ τῆς χώρας ἐγένοντο διὰ λῃστηρίων, οὐκ
ἀπὸ κοινῆς γνώμης γεγονέναι λέγουσιν, ἀλλ' ἰδιωτῶν
ἀδικήματα μετιόντων τὰ ἴδια, καὶ οὐδὲ τοὺς ταῦτα 1658
δράσαντας παρέχειν οἷοί τ' εἰσὶν ἐπὶ δίκην, ἕτερα καὶ
αὐτοὶ τοιαῦτα πεπονθέναι λέγοντες καὶ ἀντεγκαλοῦντες,
3 ἄσμενοί τ' εἰσι δέχεσθαι τὸν πόλεμον. Ταῦτα ἡ βουλὴ
μαθοῦσα ἐψηφίσατο νείμασθαι τὴν καταγραφεῖσαν ἐκ
τῶν νεωτέρων στρατιὰν τριχῇ· τούτων δὲ τὴν μὲν μίαν
ἄγοντα Γάϊον Ἀκύλλιον τὸν ὕπατον ὁμόσε τῇ Ἑρνί-
κων στρατιᾷ χωρεῖν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἤδη ἦσαν ἐν τοῖς
ὅπλοις· τὴν δ' ἑτέραν Τῖτον Σίκκιον ἐπὶ Οὐολούσκους
ἄγειν, τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων, τὴν δὲ λοιπὴν τρίτην
μερίδα παραλαβόντα Σπόριον Λάρκιον, ὃς ἦν ἀποδε-
δειγμένος ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἔπαρχος τὴν ἔγγιστα τῆς
πόλεως χώραν φυλάττειν· τοὺς δ' ὑπὲρ τὸν στρατιω-
τικὸν κατάλογον, ὅσοι δύναμιν εἶχον ἔτι βαστάζειν
ὅπλα, ταχθέντας ὑπὸ σημαίαις τάς τ' ἄκρας φρουρεῖν

8 αἰτιῶνται O del. Cobet Obs. p. 167 οἴονται c. Gelenius 13 οἷοί εἰσιν c. Kiessling Bas. Progr. p. 20 14 λέγοντες καὶ del. Garrer Obs. p. 30 15 ἄσμενοί τε λέγοντες c. Garrer l. l. 21 τριτημερίδα c. Kiessling coll. VIII 77, 3 26 σημείαις O corr. Sylburg cf. Cobet Obs. p. 167

τῆς πόλεως καὶ τὰ τείχη, μή τις αἰφνίδιος πολεμίων γένηται ἔφοδος ἐξεστρατευμένης τῆς νεότητος ἀθρόας·
1659 ἡγεῖσθαι δὲ τῆς δυνάμεως ταύτης Αὖλον Σεμπρώνιον Ἀτρατῖνον, ἄνδρα τῶν ὑπατικῶν. ἐγίνετο δὲ ταῦτ' οὐ διὰ μακροῦ.

LXV. Ἀκύλλιος μὲν οὖν ἅτερος τῶν ὑπάτων ἐν τῇ Πραινεστηνῶν χώρᾳ τὸν Ἑρνίκων στρατὸν ὑπομένοντα καταλαβὼν ἀντικατεστρατοπέδευσεν ὡς ἐδύνατο μάλιστ' ἀγχοτάτω σταδίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀποσχὼν ὀλίγῳ πλείους διακοσίων· τρίτῃ δ' ἀφ' ἧς κατεστρατοπέδευσεν ἡμέρᾳ, προελθόντων ἐκ τοῦ χάρακος τῶν Ἑρνίκων εἰς τὸ πεδίον ἐν τάξει καὶ τὰ σημεῖ' ἀράντων τῆς μάχης, ἀντεξῆγε καὶ αὐτὸς τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ τε καὶ κατὰ τέλη. ἐπεὶ δ' ἀγχοῦ ἐγένοντο ἀλ- 2
λήλων ἔθεον ἀλαλάξαντες ὁμόσε, πρῶτον μὲν οἱ ψιλοὶ σαυνίων τε βολαῖς καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀπὸ σφενδόνης μαχόμενοι, καὶ πολλὰ τραύματα ἔδοσαν ἀλλήλοις· ἔπειτα ἱππεῖς ἱππεῦσι συρράττουσι κατ' ἴλας ἐλαύνοντες καὶ τὸ πεζὸν τῷ πεζῷ κατὰ σπείρας μαχό-
1660 μενον. ἔνθα δὴ καλὸς ἀγὼν ἦν ἐκθύμως ἀμφοτέρων ἀγωνιζομένων, καὶ μέχρι πολλοῦ διέμενον οὐδέτεροι τοῖς ἑτέροις τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ ἐτάχθησαν, εἴκοντες. ἔπειτα ἡ Ῥωμαίων ἤρξατο κάμνειν φάλαγξ, οἷα διὰ πολλοῦ τοῦ μεταξὺ χρόνου τότε πρῶτον ἠναγκασμένη ὁμιλεῖν πολέμῳ. τοῦτο συνιδὼν Ἀκύλλιος ἐκέλευσε 3
τοὺς ἀκμῆτας ἔτι καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο φυλαττομένους

4 Ἀτράτιον AB 7 τὸν] τῶν A 12 ⟨ἀ⟩ράντων B σημεῖα ἀράντων O 14 pro ἀγχοῦ scribendum esse πλησίον c. Krebs Praepositionsadv. I (1884) p. 13 17 καὶ ante πρῶτον v. 15 collocandum esse c. Sylburg 20 ἦν supra lin. B

ὑπὸ τὰ κάμνοντα τῆς φάλαγγος ὑπελθεῖν μέρη, τοὺς δὲ τραυματίας καὶ τοὺς ἀπειρηκότας ὀπίσω τῆς φάλαγγος ἀπιέναι. οἱ δ' Ἕρνικες ὡς ἔμαθον κινουμένους αὐτῶν τοὺς λόχους φυγῆς τ' ἄρχειν τοὺς Ῥωμαίους ὑπέλαβον, καὶ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις ἐμβάλλουσι πυκνοῖς τοῖς λόχοις εἰς τὰ κινούμενα τῶν πολεμίων μέρη, καὶ οἱ ἀκραιφνεῖς τῶν Ῥωμαίων ἐπιόντας αὐτοὺς δέχονται· καὶ ἦν αὖθις ἐξ ὑπαρχῆς ἀμφοτέρων ἐκθύμως ἀγωνιζομένων μάχη καρτερά· καὶ γὰρ ⟨καὶ⟩ οἱ τῶν Ἑρνίκων ἐξεπληροῦντο λόχοι τοῖς ἀκμῆσιν ὑποπεμπομένοις εἰς τὰ κάμνοντα ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων.

4 ἐπειδὴ δὲ περὶ δείλην ὀψίαν ἦν ἤδη, παρακαλέσας τοὺς 1661
ἱππεῖς ὁ ὕπατος νυνὶ ⟨δὴ⟩ ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας αὐτὸς ἡγούμενος τῆς ἴλης. οἱ δ' ὀλίγον τινὰ δεξάμενοι χρόνον αὐτοὺς ἐγκλίνουσι, καὶ γίνεται φόνος ἐνταῦθα πολύς. τὸ μὲν οὖν δεξιὸν τῶν Ἑρνίκων κέρας ἐπόνει τ' ἤδη καὶ ἐξέλειπε τὴν τάξιν, τὸ δ' εὐώνυμον ἔτι ἀντεῖχε καὶ περιῆν τοῦ Ῥωμαίων δεξιοῦ· μετ' ὀλίγον

5 μέντοι καὶ τοῦτ' ἐνέδωκεν. ὁ γὰρ Ἀκύλλιος τοὺς ἀρίστους τῶν νέων ἐπαγόμενος παρεβοήθει κἀκεῖ παραθαρρύνων τε καὶ ἐξ ὀνόματος ἀνακαλῶν τοὺς εἰωθότας ἐν ταῖς πρὶν ἀριστεύειν μάχαις, τά τε σημεῖα τῶν λόχων, ὅσοι μὴ ἐρρωμένως ἐδόκουν ἀμύνεσθαι, παρὰ τῶν σημειοφόρων ἁρπάζων εἰς μέσους ἐρρίπτει τοὺς πολεμίους, ἵνα τὸ δέος αὐτοὺς τῆς ἐννόμου τιμωρίας, εἰ μὴ ἀνασώσαιντο τὰς σημαίας, ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι

3 ἀπεῖναι AB 9 καὶ add. Reiske 13 νυνί γε vel νυνὶ δὴ Sylburg 19 Ῥωμαίου O corr. Sylburg 22 ἀποκαλῶν A

ἀναγκάσῃ· τῷ τε κάμνοντι αὐτὸς παρεβοήθει μέρει ἀεί,
1662 τέως ἐξέωσε τῆς στάσεως καὶ θάτερον κέρας. ψιλωθέντων δὲ τῶν ἄκρων οὐδὲ τὰ μέσα παρέμεινε. φυγὴ 6
δὴ τῶν Ἑρνίκων τὸ μετὰ τοῦτ' ἐγίνετο ἐπὶ τὸν χάρακα τεταραγμένη τε καὶ ἄκοσμος, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοῖς κτείνοντες ἠκολούθουν. τοσαύτη δ' ἄρα προθυμία παρὰ τὸν τότ' ἀγῶνα τῇ Ῥωμαίων στρατιᾷ ἐνέπεσεν, ὥστε καὶ τοῦ χάρακος τῶν πολεμίων πειρᾶσθαί τινας ἐπιβαίνειν ὡς ἐξ ἐφόδου χειρωσομένους· ὧν οὐκ ἀσφαλῆ τὴν προθυμίαν οὐδ' ἐν τῷ συμφέροντι γιγνομένην ὁρῶν ὁ ὕπατος, σημαίνειν κελεύσας τὸ ἀνακλητικὸν κατεβίβασε τοὺς ὁμόσε χωροῦντας ἄκοντας ἀπὸ τῶν ἐρυμάτων, δείσας, μὴ ἐξ ὑπερδεξιῶν βαλλόμενοι ⌜σὺν αἰσχύνῃ τε καὶ μετὰ μεγάλης βλάβης⌝ ἀναγκασθῶσιν ὑποχωρεῖν, ἔπειτα καὶ τὴν ἐκ τῆς προτέρας νίκης εὔκλειαν ἀφανίσωσι. τότε μὲν οὖν ἤδη [καὶ] γὰρ ἦν περὶ δύσιν ἡλίου· χαίροντές τε καὶ παιανίζοντες οἱ Ῥωμαῖοι κατεστρατοπέδευσαν.

1663 LXVI. Τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ ψόφος τ' ἠκούετο πολὺς ἐκ τοῦ χάρακος τῶν Ἑρνίκων καὶ βοή, καὶ πολλὰ ἐφαίνετο σέλα λαμπάδων. ἀπογνόντες γὰρ ἔτι ἀνθέξειν ἑτέρᾳ μάχῃ καταλιπεῖν τὸν χάρακα ἔγνωσαν αὐτοκέλευστοι· καὶ τὸ ποιῆσαν αὐτῶν τὴν ἀταξίαν καὶ βοὴν τοῦτ' ἦν. ὡς γὰρ ἕκαστοι δυνάμεως εἶχον καὶ τάχους, ἔφευγον ἐπιβοῶντές τ' ἀλλήλους καὶ ἐπιβοώμενοι, τῶν δ' ὑπολειπομένων διὰ τραύματα ἢ νόσους

1 ἀεὶ τέως Ba ἀεί ἕως R 2 μέρος O κέρας Sylburg 11 ἀν⟨ακλη⟩τικὸν B 13 σὺν om. B 16 τότε μὲν οὖν· ἤδη γὰρ c. Reiske τότε μὲν οὖν ἤδη καὶ γὰρ O 17 π⟨αι⟩ανίζοντες B 24 τοῦτο ἦν om. Ba | εἶχον om. Ba 25 τ' om. B

2 οἰμωγὰς καὶ λιτανείας ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθέμενοι. τοῦτ' ἀγνοοῦντες οἱ Ῥωμαῖοι, πεπυσμένοι δὲ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων πρότερον, ὅτι δύναμις Ἑρνίκων ἑτέρα μέλλοι βοηθὸς ἥξειν τοῖς σφετέροις, καὶ τὴν βοήν τε καὶ ταραχὴν ἐπὶ τῇ ἐκείνων ἀφίξει γεγονέναι νομίζοντες, τά τ' ὅπλα ἀνέλαβον καὶ τὸν χάρακα περιστεφανώσαντες, μή τις ἔφοδος αὐτοῖς γένοιτο νύκτωρ, τοτὲ μὲν ὅπλων κτύπον ἐποίουν ἀθρόοι, τοτὲ δ' ὥσπερ εἰς 1664 μάχην ὁρμώμενοι θαμινὰ ἐπηλάλαζον. τοῖς δ' Ἕρνιξι καὶ ταῦτα δέος μέγα παρεῖχε, καὶ ὡς διωκόμενοι πρὸς τῶν πολεμίων σποράδες ἄλλοι κατ' ἄλλας ὁδοὺς ἔθεον.
3 ἡμέρας δὲ γενομένης, ἐπειδὴ ἀπήγγειλαν αὐτοῖς οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὴν κατασκοπὴν ἱππεῖς, ὡς οὔτε δύναμις ἑτέρα παρήει σύμμαχος τοῖς πολεμίοις, οἵ τε τῇ προτέρᾳ παραταξάμενοι μάχῃ πεφεύγασιν, ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν ὁ Ἀκύλλιος τόν τε χάρακα τῶν πολεμίων αἱρεῖ μεστὸν ὄντα ὑποζυγίων τε καὶ ἀγορᾶς καὶ ὅπλων, καὶ τοὺς τραυματίας αὐτῶν οὐκ ἐλάττους ὄντας τῶν πεφευγότων λαμβάνει, τήν τε ἵππον ἐκπέμψας ἐπὶ τοὺς ἐσκεδασμένους ἀνὰ τὰς ὁδούς τε καὶ τὰς ὕλας πολλῶν γίνεται σωμάτων ἐγκρατής· καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη τὴν Ἑρνίκων γῆν ἐπῄει λεηλατῶν ἀδεῶς, οὐδενὸς ἔτι ὑπομένοντος εἰς χεῖρας ἰέναι. ταῦτα μὲν Ἀκύλλιος ἔδρασεν.

LXVII. Ὁ δ' ἕτερος τῶν ὑπάτων Τῖτος Σίκκιος, 166 ὁ πεμφθεὶς ἐπὶ Οὐολούσκους, ὅσον ἦν κράτιστον τῆς δυνάμεως μέρος ἀναλαβὼν εἰς τὴν Οὐελιτρανῶν χώραν

9 ἐπηλά⟨λα⟩ζον B 11 ἔθεον O 14 παρῆν A παρ⟨ήει⟩ B παρείη c. Reiske 23 καὶ ταῦτα c. Reiske 26 ἀναλαβὼν, quod Sylburgius deesse intellegebat, B praebere Heylbutius testis est μέρος λαβὼν εἰς C

εἰσέβαλεν. ἐνταῦθα γὰρ ἦν Τύλλος Ἄττιος ὁ τῶν
Οὐολούσκων ἡγεμὼν τὴν ἀκμαιοτάτην συσκευασάμενος
στρατιάν, γνώμην ἔχων τὰ συμμαχικὰ Ῥωμαίων κα-
κῶσαι πρῶτον, ὥσπερ ὁ Μάρκιος ἔδρασεν, ὅτ' ἤρχετο
τοῦ πολέμου, δόξας ἐν τῷ αὐτῷ φόβῳ Ῥωμαίους ἔτι
διαμένειν καὶ μηδεμίαν τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν κινδυνεύουσι
πέμψειν ἐπικουρίαν. ὡς δ' ὤφθησάν τε καὶ εἶδον
ἀλλήλας αἱ δυνάμεις, οὐδὲν ἔτι ἀναβαλόμεναι συνῄεσαν
εἰς ταὐτόν. ἦν δ' ὁ· χῶρος ὁ μεταξὺ τῶν στρατοπέ- 2
δων, ἐν ᾧ τὴν μάχην ἔδει γενέσθαι, λόφος πετρώδης
πολλαχῇ περικατεαγώς, ἔνθα οὐδετέροις ἡ ἵππος ἔμελ-
λεν ἔσεσθαι χρησίμη. μαθόντες δὲ τοῦθ' οἱ τῶν Ῥω-
μαίων ἱππεῖς καὶ ἐν αἰσχύνῃ θέμενοι, εἰ παρόντες τῷ
1666 ἀγῶνι μηδὲν προσωφελήσουσιν, ἐδέοντο τοῦ ὑπάτου
προσελθόντες ἀθρόοι, ἐᾶσαι σφᾶς καταβάντας ἀπὸ τῶν
ἵππων μάχεσθαι πεζούς, εἰ τοῦτ' αὐτῷ δοκεῖ κράτιστον
εἶναι. κἀκεῖνος πολλὰ ἐπαινέσας αὐτοὺς καταβιβάζει 3
τ' ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ σὺν ἑαυτῷ τεταγμένους εἶχεν
ἐπισκόπους τε καὶ ἐπανορθωτὰς τοῦ κάμνοντος ἐσομέ-
νους· καὶ ἐγένοντο τῆς τότε νίκης λαμπρᾶς σφόδρα
γενομένης οὗτοι Ῥωμαίοις αἴτιοι. τὸ μὲν γὰρ πεζὸν
ἀμφοτέρων πλήθει τ' ἀνθρώπων ὡς μάλιστα ἦν καὶ
ὁπλισμοῖς ὁμοιότροπον, τάξεώς τε κόσμῳ καὶ μάχης
ἐμπειρίᾳ κατά τ' ἐπαγωγὰς καὶ ὑποχωρήσεις πληγάς
τ' αὖ καὶ φυλακὰς παραπλήσιον. μετέμαθον γὰρ οἱ 4
Οὐολοῦσκοι πάντα τὰ πολέμια, ἐξ οὗ Μάρκιον ἔσχον

1 εἰσέβαλλεν B | Ἄττιδος B Ἀττίδιος AC saepe   9 * τὸ αὐτὸ O   16 ⟨εἰ τοῦτο⟩ B | δοκῇ Ba | κράτιστ⟨ον⟩ B   19 τοῦ κάμνοντος μέρους c. Kiessling   21 γενομένης] ἐσομένης AB γενομένης AmgC   22 ἀνθρώπων ἰσάριθμον c. Reiske   25 οἱ add. B

ἡγεμόνα, καὶ εἰς τὰ Ῥωμαίων προσεχώρησαν ἔθη. διέμενον οὖν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον τῆς ἡμέρας ἀγχωμάλως αἱ φάλαγγες ἀγωνιζόμεναι, καὶ ἡ τοῦ χωρίου φύσις ἀνώμαλος οὖσα ἑκατέροις πολλὰ εἰς τὸ πλεονεκτεῖν κατ' ἀλλήλων παρείχετο. οἱ δ' ἱππεῖς τῶν Ῥωμαίων 1667 διχῇ νείμαντες ἑαυτούς, οἱ μὲν κατὰ τὰ πλάγια τῶν πολεμίων ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἐμβάλλουσιν, οἱ δὲ περιελθόντες διὰ τοῦ λόφου τοῖς κατόπιν ἐπιρράττουσιν.
5 ἔπειθ' οἱ μὲν εἰσακοντίζοντες τὰς λόγχας, οἱ δὲ τοὺς ὁμόσε χωροῦντας τοῖς ἱππικοῖς ξίφεσι μακροτέροις οὖσι κατὰ βραχιόνων παίοντες καὶ παρὰ τὰς ἀγκύλας καταφέροντες, πολλῶν μὲν τὰς [ἀμυνομένας, ἢ σκεπούσας τὰ σώματα] χεῖρας αὐτοῖς σκεπάσμασί τε καὶ ἀμυντηρίοις ἀπέκοπτον, πολλοὺς δὲ γονάτων τε καὶ ἀστραγάλων πληγαῖς βαθείαις ἀπὸ κρατίστης βάσεως ἐρρίπτουν
6 ἡμιθανεῖς. περιειστήκει τε πάντοθεν τοῖς Οὐολούσκοις τὸ δεινόν· ἐκ μὲν γὰρ τῶν κατὰ πρόσωπον οἱ πεζοὶ αὐτοῖς ἐνέκειντο, ἐκ δὲ τῶν πλαγίων τε καὶ τῶν κατόπιν οἱ ἱππεῖς, ὥστε ὑπὲρ δύναμιν ἀγαθοὶ γενόμενοι καὶ πολλὰ ἔργα τόλμης τε καὶ ἐμπειρίας ἀποδει- 1668 ξάμενοι, μικροῦ δεῖν πάντες οἱ τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες κατεκόπησαν. οἱ δ' ἐν μέσῃ τε τῇ φάλαγγι τεταγμένοι καὶ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου κέρως ἐπειδὴ τὸ δεξιόν τε παρερρηγμένον εἶδον καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιόντας σφίσι τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἱππεῖς, ἐξελίξαντες τοὺς λόχους βάδην ἀπεχώρουν ἐπὶ τὸν χάρακα, καὶ οἱ τῶν Ῥω-

2 τῆς postea additum B 6 τὰ add. B 8 διὰ B ἀπὸ R 12 ἀμυνομένας ἢ σκεπούσας τὰ σώματα del. Reiske 15 βάσεως] στάσεως c. Kiessling 17 γὰρ AB 21 ἐπέχοντες c. Reiske 25 ἐξελίξαντες usque ad ἱππεῖς B in mge

μαίων ἱππεῖς ⟨ἐν⟩ τάξει ἠκολούθουν. ἐπεὶ δὲ πρὸς 7
τῷ ἐρύματι ἦσαν, ἑτέρα γίνεται μάχη τῶν ἱππέων ἐπι-
βαινόντων τοῖς περισταυρώμασι κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ
χάρακος ὀξεῖα καὶ παλίντροπος. πονουμένων δὲ τῶν
Ῥωμαίων ὁ ὕπατος κελεύσας τοῖς πεζοῖς ὕλην προσ-
ενέγκαντας ἀποχῶσαι τὰς τάφρους, πρῶτος ἐχώρει κατὰ
τὸ ἐπίβατον ἔχων τοὺς ἀρίστους τῶν ἱππέων ἐπὶ τὰς
ἐχυρωτάτας τοῦ χάρακος πύλας· ἀναστείλας δὲ τοὺς
πρὸ αὐτῶν μαχομένους καὶ τοὺς καταρράκτας τῶν πυ-
λῶν διακόψας ἐντὸς ἐγεγόνει τῶν ἐρυμάτων, καὶ τοὺς
ἐπιόντας τῶν σφετέρων πεζῶν ἐδέχετο. Τύλλος δ' 8
Ἄττιος ἔχων τοὺς ἐρρωμενεστάτους καὶ εὐτολμοτάτους
Οὐολούσκων ὁμόσε αὐτῷ χωρεῖ καὶ πολλὰ ἔργα γεν-
1669 ναῖα ἀποδειξάμενος· ἦν γὰρ ἀγωνιστὴς μὲν πολέμων
σφόδρ' ἄλκιμος, στρατηγῆσαι δ' οὐχ ἱκανός· ὑπὸ κόπου
τε καὶ πλήθους τραυμάτων καταπονηθεὶς ἀποθνήσκει.
τῶν δ' ἄλλων Οὐολούσκων, ἐπειδὴ ὁ χάραξ ἡλίσκετο,
οἱ μὲν ἀγωνιζόμενοι κατεκόπησαν, οἱ δὲ τὰ ὅπλα ῥί-
ψαντες πρὸς ἱκεσίας τῶν κεκρατηκότων ἐτράποντο,
ὀλίγοι δέ τινες ἐπὶ τὰ οἰκεῖα φεύγοντες ἀπεσώθησαν.
ἀφικομένων δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἀγγέλων, οὓς ἀπέστει- 9
λαν οἱ ὕπατοι, μεγίστη χαρὰ τὸν δῆμον κατέσχε, καὶ
αὐτίκα τοῖς μὲν θεοῖς χαριστηρίους ἐψηφίσαντο θυσίας,
τοῖς δ' ὑπάτοις τὴν τῶν θριάμβων τιμὴν προσέθεσαν.
οὐ μέντοι τὴν αὐτήν γ' ἀμφοτέροις· ἀλλὰ Σικκίῳ μέν,
ἐπειδὴ φόβου μείζονος ἠλευθερωκέναι ἐδόκει τὴν πόλιν

1 ἐν add. Stephanus 4 καταπονουμένων c. Cobet Obs. p. 168 8 ἀναστ⟨εί⟩λας B 20 post ἐσώθησαν tres vel quattuor litterae erasae B 24 προσέθεσαν Ba προέθεσαν ABb

τὸν Οὐολούσκων ὑβριστὴν καθελὼν στρατὸν καὶ τὸν
ἡγεμόνα αὐτῶν ἀποκτείνας τὴν μείζονα πομπὴν ἐψη-
φίσαντο· καὶ εἰσήλασεν ὁ ἀνὴρ ἄγων τὰ λάφυρα καὶ
τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὴν συναγωνισαμένην δύναμιν
ἅρματι παρεμβεβηκὼς χρυσοχαλίνων ἵππων τὴν βασι-
λικὴν ἠμφιεσμένος ἐσθῆτα, ὡς περὶ τοὺς μείζονας
10 θριάμβους νόμος. Ἀκυλλίῳ δὲ τὸν ἐλάττονα θρίαμβον 1670
ἀπέδοσαν, ὃν αὐτοὶ καλοῦσιν οὐαστήν· δεδήλωται δέ
μοι διὰ τῶν προτέρων, ἣν ἔχει διαφορὰν οὗτος πρὸς
τὸν μείζονα· καὶ εἰσῆλθεν ὁ ἀνὴρ πεζὸς τὰ λοιπὰ τῆς
πομπῆς ἐπαγόμενος. καὶ τὸ ἔτος τοῦτο ἐτελεύτα.

LXVIII. Οἱ δὲ παρὰ τούτων τὴν ὑπατείαν παρα-
λαβόντες Πόπλιος Οὐεργίνιος καὶ Σπόριος Κάσσιος
τρίτον τότ' ἀποδειχθεὶς ὕπατος, τάς τε πολιτικὰς καὶ
τὰς συμμαχικὰς ἀναλαβόντες δυνάμεις ἐξῆγον εἰς τὴν
ὕπαιθρον, Οὐεργίνιος μὲν ἐπὶ τὰς Αἰκανῶν πόλεις,
Κάσσιος δ' ἐπὶ τὰς Ἑρνίκων τε καὶ Οὐολούσκων,
κλήρῳ διαλαχόντες τὰς ἐξόδους. Αἰκανοὶ μὲν οὖν ὀχυ- 1671
ρώσαντες τὰς πόλεις καὶ τὰ πλείστου ἄξια ἐκ τῶν
ἀγρῶν ἀνασκευασάμενοι τήν τε γῆν περιεώρων δῃου-
μένην καὶ τὰς αὐλὰς ἐμπιμπραμένας, ὥστε κατὰ πολ-
λὴν εὐπέτειαν ὁ Οὐεργίνιος ὅσην ἐδύνατο πλείστην
αὐτῶν γῆν κείρας τε καὶ λωβησάμενος, ἐπειδὴ οὐδεὶς
ὑπὲρ αὐτῆς ἐξῄει μαχούμενος ἀπῆγε τὴν στρατιάν.
2 Οὐολοῦσκοι δὲ καὶ Ἕρνικες, ἐφ' οὓς ὁ Κάσσιος ἐστρά-
τευσε, γνώμην μὲν ἐποιήσαντο δῃουμένης τῆς χώρας

1 τ⟨ὸν⟩ B 6 ὥσπερ τοὺς O ὡς περὶ τοὺς Reiske 8 εὐάστην A ὠὰν R οὐαστὴν Casaubonus cf. V 47, 2 | δὲ om. B 9 πρότερον B 13 Πόπλιος] Πρόκλος c. Sigonius 14 τὸ τρίτον c. Reiske 24 μαχόμενος O praeter B

περιορᾶν καὶ συνέφυγον εἰς τὰς πόλεις· οὐ μὴν ἔμει-
νάν γ' ἐν τοῖς ἐγνωσμένοις χώρας τ' ἀγαθῆς κειρο-
μένης, ἣν οὐ ῥᾳδίως ἀνακτήσεσθαι ἔτι ἤλπισαν, οἴκτῳ
ὑπαχθέντες, καὶ τοῖς ἐρύμασιν οὐ σφόδρα ἐχυροῖς
οὖσιν, εἰς ἃ κατεπεφεύγεσαν, ἀπιστοῦντες, ἀλλὰ πρέ-
σβεις ἀπέστειλαν πρὸς τὸν ὕπατον ὑπὲρ καταλύσεως
1672 τοῦ πολέμου δεησομένους· Οὐολοῦσκοι μὲν πρότεροι,
καὶ θᾶττον οὗτοι τῆς εἰρήνης ἔτυχον ἀργύριόν τε δόν-
τες, ὅσον αὐτοῖς ὁ ὕπατος ἔταξε, καὶ τἆλλα, ὅσων ἔδει
τῇ στρατιᾷ, πάντα ὑπηρετήσαντες· καὶ οὗτοι μὲν ὑπή-
κοοι Ῥωμαίοις ἔσεσθαι ὡμολόγησαν οὐθενὸς ἔτι μετα-
ποιούμενοι τῶν ἴσων. Ἕρνικες δ' ὕστεροι, ἐπειδὴ με- 3
μονωμένους ἑαυτοὺς εἶδον, ὑπὲρ εἰρήνης τε καὶ φιλίας
διελέγοντο πρὸς τὸν ὕπατον. ὁ δὲ Κάσσιος πολλὴν
κατηγορίαν πρὸς τοὺς πρέσβεις κατ' αὐτῶν διαθέμενος
πρῶτον ἔφη δεῖν αὐτοὺς τὰ τῶν κεκρατημένων τε καὶ
ὑπηκόων ποιήσαντας, τότε διαλέγεσθαι περὶ φιλίας·
τῶν δὲ πρεσβευτῶν ⟨εἰπόντων⟩ ποιήσειν τὰ δυνατὰ
καὶ μέτρια ἐκέλευσεν αὐτοῖς ἀργύριόν τε, ὃ κατ' ἄνδρα
τοῖς στρατιώταις εἰς ὀψωνιασμὸν ἔθος ἦν ⟨ἓξ⟩ μηνῶν
δίδοσθαι καὶ διὰ μηνὸς τροφὰς ἀποφέρειν. ἕως δ' 4

1 περιορᾶν O ὑπερορᾶν c. Kiessling cf. Cobet Obs. p. 13 | τὴν πόλιν O τὰς πόλεις c. Portus 3 ἀνακτήσασθαι O corr. Sylburg ἀναλήψεσθαι dubitanter c. Kiessling 5 καταπεφεύγασιν O κατ⟨α⟩πεφεύγασι⟨ν⟩ B corr. Sylburg | πρεσβείας O πρέσβεις Cobet Obs. p. 168 7 δεησόμενοι O δεησόμενοι . B δεησομένας supra script. C δεησομένους Cobet l. l. 16 πρῶτον] πρότερον c. Kiessling 18 πρεσβευτῶν χάριν ποιήσειν A πρ. ποιήσειν R εἰπόντων add. Cobet Obs. p. 168 19 μέτρια ἐκέλευσεν ABC μ. λεγόντων ἐκέλευσεν R 20 ἓξ add. Sylburg 21 διὰ μηνὸς O διμήνου c. Kiessling coll. IX 36, 2; 59, 4 | τέως BaC

ἂν ταῦτ' εὐπορήσωσι, τάξας τινὰ χρόνον ἡμερῶν ἀνο- 1673
χὰς αὐτοῖς ἐδίδου τοῦ πολέμου. ὑπηρετησάντων δ'
αὐτοῖς ἅπαντα τῶν Ἑρνίκων διὰ τάχους καὶ μετὰ προ-
θυμίας, καὶ τοὺς περὶ τῆς φιλίας διαλεξομένους ἀπο-
στειλάντων αὖθις, ἐπαινέσας αὐτοὺς ὁ Κάσσιος ἀν-
έπεμψεν ἐπὶ τὴν βουλήν. τοῖς δ' ἐκ τοῦ συνεδρίου
πολλὰ βουλευσαμένοις ἔδοξε δέχεσθαι μὲν τοὺς ἄν-
δρας εἰς φιλίαν, ἐφ' οἷς δὲ γενήσονται δικαίοις αἱ
πρὸς αὐτοὺς συνθῆκαι, Κάσσιον τὸν ὕπατον γνῶναί
τε καὶ στῆσαι, ὅ τι δ' ἂν ἐκείνῳ δόξῃ, τοῦτ' εἶναι
σφίσι κύριον.

LXVIIII. Ταῦτα τῆς βουλῆς ψηφισαμένης ἀνα-
στρέψας εἰς τὴν πόλιν ὁ Κάσσιος θρίαμβον κατάγειν
ἠξίου δεύτερον ὡς τὰ μέγιστα τῶν ἐθνῶν κεχειρω-
μένος, χάριτι μᾶλλον ἁρπάζων τὸ τίμιον ἢ τῷ δικαίῳ 1674
λαμβάνων, ὃς οὔτε πόλεις κατὰ κράτος ἑλὼν ἐκ τει-
χομαχίας, οὔτ' ἐν ὑπαίθρῳ μάχῃ στρατιὰν πολεμίων
τρεψάμενος αἰχμάλωτα καὶ σκῦλα, οἷς κοσμεῖται θρί-
αμβος, ἔμελλε κατάγειν. τοιγάρτοι δόξαν αὐθαδείας
καὶ τοῦ μηδὲν ἔτι τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις φρονεῖν
2 τοῦτο τὸ ἔργον αὐτῷ πρῶτον [φθόνον] ἤνεγκε. δια-
πραξάμενος δὲ τὸν θρίαμβον αὐτῷ δοθῆναι τὰς πρὸς
Ἕρνικας ἐξήνεγκεν ὁμολογίας· αὗται δ' ἦσαν ἀντί-
γραφοι τῶν πρὸς Λατίνους γενομένων, ἐφ' αἷς πάνυ
ἤχθοντο οἱ πρεσβύτατοί τε καὶ τιμιώτατοι καὶ δι'
ὑποψίας αὐτὸν ἐλάμβανον οὐκ ἀξιοῦντες τῆς ἴσης τι-

1 εὐπορήσωσι O in B ante ε rasura 2—3 litterarum συμπορίσωσι c. Kiessling πορίσωσι Prou 2 τοῦ supra lin. B 4 τῆς add. B 10 στῆσαι] καταστήσασθαι c. Reiske 21 τὸ add. B | πρῶτον φθόνον O πρῶ⟨τον φθό⟩νον B φθόνον del. Kiessling

μῆς τοῖς συγγενέσι Λατίνοις τοὺς ἀλλοεθνεῖς Ἕρνικας τυγχάνειν, οὐδὲ τοῖς πολλὰ εὐνοίας ἔργα ἐπιδειξαμένοις τοὺς μηδ' ὁτιοῦν ἀγαθὸν δεδρακότας τῶν αὐτῶν φιλανθρώπων μετέχειν, τῇ τε ὑπεροψίᾳ τοῦ ἀνδρὸς ἀχθόμενοι, ὃς ὑπὸ τῆς βουλῆς τιμηθεὶς οὐκ ἀντετίμησεν 1675 αὐτὴν τοῖς ἴσοις, οὐδὲ μετὰ κοινῆς γνώμης τῶν συνέδρων, ἀλλ' ὡς αὐτῷ ἐδόκει γράψας ἐξήνεγκε τὰς ὁμολογίας. ἦν τ' ἄρα τὸ ἐν πολλοῖς εὐτυχεῖν σφαλερὸν 3 ἀνθρώπῳ χρῆμα καὶ ἀσύμφορον· αὐχήματός τε γὰρ ἀνοήτου πολλοῖς αἴτιον γενόμενον λανθάνει καὶ ἐπιθυμιῶν ἀρχηγὸν ἐκβαινουσῶν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· ὃ καὶ τῷ ἀνδρὶ ἐκείνῳ συνέβη. τρισὶ γὰρ ὑπατείαις καὶ δυσὶ θριάμβοις μόνος τῶν τότε ἀνθρώπων ὑπὸ τῆς πόλεως τετιμημένος σεμνότερον ἑαυτὸν ἦγε καὶ μοναρχικῆς ἐξουσίας ἐλάμβανε πόθον· ἐνθυμούμενος δ' ὅτι τοῖς βασιλείας ἢ τυραννίδος ἐφιεμένοις ῥᾴστη τε καὶ ἀσφαλεστάτη πασῶν ἐστιν ὁδὸς ἡ τὸ πλῆθος εὐεργεσίαις τισὶν ὑπαγομένη καὶ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ διδόντος τὰ κοινὰ σιτεῖσθαι ἐθίζουσα, ταύτην ἐτράπετο· 1676 καὶ αὐτίκα οὐθενὶ προειπών· ἦν γάρ τις χώρα δημοσία πολλὴ παρημελημένη τε καὶ ὑπὸ τῶν εὐπορωτάτων κατεχομένη, ταύτην ἔγνω τῷ δήμῳ διανέμειν. καὶ εἰ μὲν ἄχρι τοῦδ' ἐλθὼν ἠρκέσθη, τάχ' ἂν αὐτῷ 4 κατὰ νοῦν τὸ ἔργον ἐχώρησε· νῦν δὲ πλειόνων ὀρεγόμενος στάσιν οὐ μικρὰν ἤγειρεν, ἐξ ἧς οὐκ εὐτυχὲς τὸ τέλος αὐτῷ συνέβη. Λατίνους τε γὰρ ἠξίου τῇ καταγραφῇ τῆς χώρας συμπεριλαμβάνειν καὶ τοὺς νεωστὶ

4 τῆς τε ὑπεροψίας O τῇ τε ὑπεροψίᾳ Cb et Reiske 5 ὃς] ὡς B 11 ἀρχὴ ὂν c. Cobet Obs. p. 169

προσληφθέντας εἰς τὴν πολιτείαν Ἕρνικας οἰκεῖα ἑαυτῷ παρασκευάσας τὰ ἔθνη.

LXX. *Ταῦτα διανοηθεὶς τῇ μετὰ τὸν θρίαμβον ἡμέρᾳ συνεκάλεσε τὸ πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν· καὶ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, ὡς ἔθος ἐστὶ ποιεῖν τοῖς τεθριαμβευκόσι, πρῶτον μὲν ἀπέδωκε τὸν ὑπὲρ τῶν πρα-*
2 *χθέντων αὐτῷ λόγον, οὗ κεφάλαια ἦν ταῦτα· ὅτι τῆς*
μὲν πρώτης ὑπατείας τυχὼν τὸ Σαβίνων ἔθνος ἀντι- 1677
ποιούμενον τῆς ἡγεμονίας μάχῃ νικήσας ὑπήκοον ἠνάγκασε Ῥωμαίοις γενέσθαι· ἀποδειχθεὶς δὲ τὸ δεύτερον ὕπατος τὴν ἐμφύλιον ἔπαυσε τῆς πόλεως στάσιν καὶ κατήγαγε τὸν δῆμον εἰς τὴν πατρίδα, Λατίνους δὲ συγγενεῖς μὲν ὄντας τῆς Ῥωμαίων πόλεως, ἀεὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας καὶ τῆς δόξης αὐτῇ φθονοῦντας, εἰς φιλότητα συνήγαγε τῆς ἰσοπολιτείας μεταδούς, ὥστε μηκέτι
3 *ἀντίπαλον, ἀλλὰ πατρίδα τὴν Ῥώμην νομίζειν. τρίτον*
δὲ καταστὰς ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν Οὐολούσκους τ' ἠνάγκασε φίλους ἀντὶ πολεμίων γενέσθαι καὶ τὸ Ἑρνίκων ἔθνος μέγα τε καὶ ἄλκιμον καὶ πλησίον σφῶν κείμενον βλάπτειν τε καὶ ὠφελεῖν τὰ μέγιστα ἱκανώ-
4 *τατον ἑκούσιον ὑπηγάγετο. ταῦτά τε δὴ καὶ τὰ ὅμοια*
τούτοις διεξελθὼν ἠξίου τὸν δῆμον ἑαυτῷ προσέχειν τὸν νοῦν, ὡς παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους πρόνοιαν ἔχοντι τοῦ κοινοῦ καὶ εἰς τὸν λοιπὸν ἕξοντι χρόνον.

2 * post *ἔθνη* a Sylburgio *βουλόμενος* desideratur, quod Cmg addit; ab *οἰκεῖα* voce Reiskius novum caput exorsus est; *συμπεριλαμβάνων* c. Sintenis Em. Dion. III 13; *Ἕρνικας καὶ οὕτως οἰκεῖα* c. Cobet Obs. p. 169; ego et caput antiquum restitui et v. 2 pro *παρασκευάσαι*, quod O praebent, *παρασκευάσας* in verba recepi 3 *ταῦτα δὴ διανοηθεὶς* Cobet l. l. 6 *ἀποδέδωκε* O *ἀπέδωκε* Sintenis Em. Dion. III 11 13 *μὲν* add. B 16 *τὸ τρίτον* c. Cobet Obs. p. 169

τελευτῶν δὲ τοῦ λόγου τοσαῦτ' ἔφη καὶ τηλικαῦτ' ἀγαθὰ ποιήσειν τὸν δῆμον, ὥστε πάντας ὑπερβαλέσθαι
1678 τοὺς ἐπαινουμένους ἐπὶ τῷ φιλεῖν καὶ σῴζειν τὸ δημοτικόν· καὶ ταῦτ' ἔφη ποιήσειν οὐκ εἰς μακράν. διαλύσας δὲ τὴν ἐκκλησίαν καὶ χρόνον οὐδὲ ἀκαριαῖον διαλιπὼν τῇ κατόπιν ἡμέρᾳ συνεκάλει τὴν βουλὴν εἰς τὸ συνέδριον ὀρθὴν καὶ περίφοβον οὖσαν ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ λόγοις· καὶ πρὶν ἑτέρου τινὸς ἄρξασθαι λόγου τὴν ἀπόρρητον ἐν τῷ δήμῳ φυλαχθεῖσαν γνώμην εἰς μέσον ἔφερεν, ἀξιῶν τοὺς βουλευτάς, ἐπειδὴ πολλὰ ὁ δῆμος τῇ πόλει χρήσιμος γέγονε τὰ μὲν εἰς τὴν ἐλευθερίαν, τὰ δ' εἰς τὸ ἑτέρων ἄρχειν συλλαβόμενος, πρόνοιαν αὐτοῦ ποιήσασθαι, τήν τε χώραν αὐτῷ νείμαντας, ὅση πολέμῳ κρατηθεῖσα λόγῳ μὲν ἦν δημοσία, ἔργῳ δὲ τῶν ἀναιδεστάτων τε καὶ σὺν οὐδενὶ δικαίῳ κατεσχηκότων πατρικίων, καὶ τῆς ὑπὸ Γέλωνος τοῦ Σικελίας τυράννου πεμφθείσης σφίσι δωρεᾶς σιτικῆς, ἣν προῖκα δέον ἅπαντας διανείμασθαι τοὺς πολίτας ὠνητὴν ἐλάμβανον οἱ πένητες, ἀποδοθῆναι τὰς τιμὰς τοῖς ὠνησαμένοις ἐξ ὧν εἶχε τὸ κοινὸν χρημάτων.

LXXI. Εὐθὺς μὲν οὖν ἔτι λέγοντος αὐτοῦ θό-
1679 ρυβος ἦν πολύς, ἀχθομένων ἁπάντων καὶ οὐχ ὑπομενόντων τὸν λόγον. ἐπειδὴ δ' ἐπαύσατο ὅ τε συνύπατος αὐτοῦ Οὐεργίνιος πολλὴν ἐποιήσατο κατηγορίαν ὡς στάσιν εἰσάγοντος, καὶ τῶν ἄλλων βουλευτῶν οἱ πρεσβύτατοί τε καὶ τιμιώτατοι, μάλιστα δ' Ἄππιος Κλαύδιος· καὶ μέχρι πολλῆς ὥρας ἠγριωμένοι τε καὶ τὰ

2 ὥστε ἅπαντας O correxi 14 πολεμίων A 18 πάντας O ἅπαντας Kiessling

αἴσχιστα κατ' ἀλλήλων ὀνείδη λέγοντες οὗτοι διετέλε-
2 σαν. ταῖς δὲ κατόπιν ἡμέραις ὁ μὲν Κάσσιος ἐκκλη-
σίας συνεχεῖς ποιούμενος ἐξεδημαγώγει τὸ πλῆθος, καὶ
τοὺς ὑπὲρ τῆς κληρουχίας λόγους εἰσέφερε, καὶ πολὺς
ἦν ἐν ταῖς κατηγορίαις τῶν ἀντιπραττόντων. ὁ δ'
Οὐεργίνιος τὴν βουλὴν ὁσημέραι συνάγων μετὰ κοινῆς
γνώμης τῶν πατρικίων ἀντιπαρεσκευάζετο φυλακάς τε
3 καὶ κωλύσεις νομίμους. καὶ ἦν στῖφος ἑκατέρῳ τῶν
παρακολουθούντων τε καὶ φυλακὴν τῷ σώματι παρ-
εχόντων πολύ· τὸ μὲν ἄπορον καὶ ῥυπαρὸν καὶ πάντα
τολμᾶν πρόχειρον ὑπὸ τῷ Κασσίῳ τεταγμένον, τὸ δ' 1680
εὐγενέστατόν τε καὶ καθαρώτατον ὑπὸ τῷ Οὐεργινίῳ.
4 τέως μὲν οὖν τὸ χεῖρον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπεκράτει
μακρῷ θατέρου προὖχον, ἔπειτα ἰσόρροπον ἐγένετο
προσνειμάντων ἑαυτοὺς τῶν δημάρχων τῇ κρείττονι
μοίρᾳ· τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ μὴ δοκεῖν ἄμεινον εἶναι
τῇ πόλει δεκασμοῖς τ' ἀργυρίου καὶ διανομαῖς τῶν
δημοσίων διαφθειρόμενον τὸ πλῆθος ἀργὸν καὶ πο-
νηρὸν εἶναι, τάχα δὲ καὶ διὰ τὸν φθόνον, ὅτι τῆς
φιλανθρωπίας ταύτης οὐκ αὐτοὶ ἦρξαν οἱ τοῦ δήμου
προεστηκότες, ἀλλ' ἕτερος· οὐθὲν δὲ κωλύει ⟨καὶ⟩ διὰ
τοῦτο τὸ δέος, ὃ πρὸς τὴν αὔξησιν τοῦ ἀνδρὸς ἐλάμ-
5 βανον μείζονα γενομένην ἢ τῇ πόλει συνέφερεν. ἀν-
τέλεγον οὖν ἤδη κατὰ κράτος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις οὗτοι

1 ἔσχατα O αἴσχιστα c. Sylburg, def. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 553 6 συναγαγὼν ACa συνάγων BCb 8 ἑκατέρων B 12 Οὐεργινίῳ τιθεμένον O praeter B 14 προέχον O 15 ⟨τῶν δημάρχων τῇ κρείττονι⟩ Bb 16 καὶ del. Cobet Obs. p. 169 | μηδὲ ἐκεῖνο· ἄμεινον AC μηδ' ἐκείνοις δοκεῖν ἄμεινον c. Reiske 21 καὶ add. Reiske 22 τοῦτο del. idem | λαμβάνον BCa 23 γενέσθαι A γινομένην B γενομένην Kiessling | ἀντέλεγον μὲν οὖν c: Garrer Obs. p. 39

πρὸς τοὺς εἰσφερομένους ὑπὸ τοῦ Κασσίου νόμους
διδάσκοντες τὸν δῆμον, ὡς οὐκ εἴη δίκαιον, ἃ διὰ πολ-
1681 λῶν ἐκτήσατο πολέμων, ταῦτα μὴ Ῥωμαίους νείμασθαι
μόνους, ἀλλὰ καὶ Λατίνους αὐτοῖς ἰσομοιρεῖν τοὺς μὴ
παραγενομένους τοῖς πολέμοις, καὶ τοὺς νεωστὶ προσ-
ελθόντας πρὸς τὴν φιλίαν Ἕρνικας, οἷς ἀγαπητὸν ἦν
πολέμῳ προσαχθεῖσι τὸ μὴ τὴν ἑαυτῶν ἀφαιρεθῆναι
χώραν. ὁ δὲ δῆμος ἀκούων τοτὲ μὲν τοῖς τῶν δημ- 6
άρχων προσετίθετο λόγοις ἐνθυμούμενος, ὅτι μικρόν
τι καὶ οὐκ ἄξιον ἔσται λόγου τὸ ἐκ τῆς δημοσίας γῆς
ἐσόμενον ἑκάστῳ λάχος, εἰ μεθ' Ἑρνίκων τε καὶ Λατί-
νων αὐτὴν νεμήσονται, τοτὲ δ' ὑπὸ τοῦ Κασσίου με-
τεπείθετο δημαγωγοῦντος, ὡς προδιδόντων αὐτοὺς τοῖς
πατρικίοις τῶν δημάρχων καὶ πρόφασιν ποιουμένων
τῆς κωλύσεως εὐπρεπῆ τὴν Ἑρνίκων τε καὶ Λατίνων
1682 ἰσομοιρίαν, ἣν αὐτὸς ἔφη νόμῳ περιλαβεῖν ἰσχύος τῶν
πενήτων ἕνεκα καὶ εἴ τις ἀφαιρεῖσθαί ποτε αὐτοὺς
ἀξιώσαι τὰ δοθέντα κωλῦσαι, κρεῖττον ἡγούμενος εἶναι
καὶ ἀσφαλέστερον τοῖς πολλοῖς μικρὰ λαβοῦσιν ὁμοίως
ἔχειν ἢ πολλὰ ἐλπίσασιν ἁπάντων ἀποτυχεῖν.

LXXII. Τούτοις δὴ τοῖς λόγοις τοῦ Κασσίου θαμινὰ μεταπείθοντος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τὸν ὄχλον παρελθὼν εἷς τῶν δημάρχων, Γάϊος Ῥαβολήιος, ἀνὴρ οὐκ ἄφρων, τήν τε διχοστασίαν τῶν ὑπάτων ὑπέσχετο παύσειν οὐκ εἰς μακράν, καὶ τῷ δήμῳ ποιήσειν φανερόν, ὅ τι χρὴ ποιεῖν. ἐπισημασίας δὲ γενομένης αὐτῷ μεγάλης καὶ μετὰ τοῦτο σιωπῆς· Οὐχὶ ταῦτ', εἶπεν, ὦ

3 πολέμων] πόνων c. Cobet Obs. p. 169 4 αὐτοῖς] αὐτῶν c. Portus 16 συμπεριλαβεῖν c. Kiessling 18 κωλύσεως Ba κωλῦσαι ABb 19 ὁμοίως] ὅμως vel βεβαίως c. Reiske

Κάσσιε, καὶ σὺ Οὐεργίνιε, τὰ κεφάλαιά ἐστι τοῦ νόμου; 168
ἓν μέν, εἰ χρὴ τὴν δημοσίαν γῆν κατ' ἄνδρα διανεμη-
θῆναι, ἕτερον δ', εἰ χρὴ καὶ Λατίνους καὶ Ἕρνικας
2 μέρος αὐτῆς λαβόντας ⟨ἔχειν⟩; ὁμολογησάντων δ' αὐ-
τῶν· Εἶεν δή· σὺ μέν, εἶπεν, ὦ Κάσσιε, ἀμφότερα
ταῦτ' ἐπιψηφίζειν ἀξιοῖς τὸν δῆμον, σὺ δὲ δὴ πρὸς
θεῶν, ὦ Οὐεργίνιε, λέξον ἡμῖν, πότερα θάτερον ἀκυ-
ροῖς τῆς Κασσίου γνώμης μέρος τὸ κατὰ τοὺς συμ-
μάχους οὐκ οἰόμενος δεῖν ἰσομοίρους ἡμῖν Ἕρνικάς τε
καὶ Λατίνους ποιεῖν, ἢ καὶ θάτερον ⟨μόνον⟩ ἀκυροῖς
ἀξιῶν οὐδὲ ἡμῖν αὐτοῖς διανέμειν τὰ κοινά; ταυτὶ γὰρ
3 ἀπόκριναί μοι μηθὲν ἀποκρυψάμενος. εἰπόντος δὲ τοῦ
Οὐεργινίου τῇ Λατίνων τε καὶ Ἑρνίκων ἀντιλέγειν
ἰσομοιρίᾳ, τὸ δὲ κατὰ τοὺς πολίτας, εἰ πᾶσι δόξειε,
διανέμεσθαι συγχωρεῖν, ἐπιστρέψας ὁ δήμαρχος εἰς τὸν
ὄχλον εἶπεν· Ἐπεὶ τοίνυν τὸ μὲν ἕτερον τῆς γνώμης
μέρος ἀμφοτέροις τοῖς ὑπάτοις συνδοκεῖ, τὸ δ' ἕτερον
ἀντιλέγεται πρὸς θατέρου, ἰσότιμοι δ' ἀμφότεροι, καὶ
οὐχ οἷόν τε βιάσασθαι θατέρῳ τὸν ἕτερον, ὃ μὲν δί-
δοται παρ' ἀμφοτέρων, ἤδη λάβωμεν, ὑπὲρ οὗ δ' ἀμ-
4 φισβητοῦσιν, ἀναβαλώμεθα. ἐπισημήναντος δὲ τοῦ
πλήθους ὡς τὰ κράτιστα ὑποθεμένῳ καὶ καταλύειν ἐκ
τοῦ νόμου τὸ ποιοῦν διχοστασίαν μέρος ἀξιοῦντος,
ἀπορῶν, ὅ τι χρὴ πράττειν, ὁ Κάσσιος καὶ οὔτ' ἀνα- 1684
θέσθαι τὴν γνώμην προαιρούμενος οὔτε μένειν ἐπ'
αὐτῆς ἀντιπραττόντων τῶν δημάρχων δυνάμενος, τότε

4 λαβόντας O λαβεῖν vel λαβόντας ἔχειν c. Sylburg 10 μόνον add. Reiske | ἀκυροῖς del. Garrer Obs. p. 76 11 διανέμεσθαι c. Reiske 14 δόξει νέμεσθαι B 21 ἀναβαλλώμεθα ABa | ἐπισημηναμένου c. Cobet Obs. p. 170, sed cf. VIII 9, 1

μὲν διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν, ταῖς δ' ἑξῆς ἡμέραις ἀρ-
ρωστίαν σκηπτόμενος οὐκέτι κατέβαινεν εἰς τὴν ἀγο-
ράν, ἀλλ' ὑπομένων ἔνδον ἐπραγματεύετο βίᾳ καὶ χει-
ροκρασίᾳ κυρῶσαι τὸν νόμον· καὶ μετεπέμπετο Λατίνων
τε καὶ Ἑρνίκων ὅσους ἐδύνατο πλείστους ἐπὶ τὴν ψη-
φοφορίαν. οἱ δὲ συνῄεσαν ἀθρόοι, καὶ δι' ὀλίγου 5
μεστὴ ξένων ἦν ἡ πόλις. ταῦτα μαθὼν ὁ Οὐεργίνιος
κηρύττειν ἐκέλευσε κατὰ τοὺς στενωποὺς ἀπιέναι τοὺς
μὴ κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει, χρόνον ὁρίσας οὐ πολύν.
ὁ δὲ Κάσσιος τἀναντία ἐκέλευσε κηρύττειν παραμένειν
τοὺς μετέχοντας τῆς ἰσοπολιτείας, ἕως ἂν ἐπικυρωθῇ
ὁ νόμος.

LXXIII. Ὡς δ' οὐδὲν ἐγίνετο πέρας, δείσαντες οἱ
πατρίκιοι, μὴ ψήφων θ' ἁρπαγαὶ καὶ χειρῶν ἐπιβολαὶ
γένωνται καὶ ἄλλα, ὅσα φιλεῖ βίαια συμβαίνειν ἐν ταῖς
1685 στασιαζούσαις ἐκκλησίαις εἰσφερομένου τοῦ νόμου, συν-
ῆλθον εἰς τὸ συνέδριον ὡς ὑπὲρ ἁπάντων ἅπαξ βου-
λευσόμενοι. Ἄππιος μὲν οὖν πρῶτος ἐρωτηθεὶς γνώμην
οὐκ εἴα συγχωρεῖν τῷ δήμῳ τὴν διανομὴν διδάσκων, 2
ὡς χαλεπὸς ἔσται καὶ ἀλυσιτελὴς σύνοικος ὄχλος ἀργὸς
ἐθισθεὶς τὰ δημόσια λιχνεύειν, καὶ οὐθὲν ἐάσει ποτὲ
τῶν κοινῶν οὔτε κτημάτων οὔτε χρημάτων ἔτι κοινὸν
μένειν· αἰσχύνης τ' ἄξιον πρᾶγμα εἶναι λέγων, εἰ
Κασσίου κατηγοροῦντες ὡς πονηρὰ καὶ ἀσύμφορα πολι-
τευομένου καὶ τὸν δῆμον διαφθείροντος, ἔπειτ' αὐτοὶ
κοινῇ γνώμῃ ταῦτ' ἐπικυρώσουσιν ὡς δίκαια καὶ συμ-
φέροντα· ἐνθυμεῖσθαί τ' αὐτοὺς ἀξιῶν, ὡς οὐδ' ἡ
χάρις ἡ παρὰ τῶν πενήτων, εἰ τὰ κοινὰ διανείμαιντο

7 ἦν supra lin. script. Bb | ὁ om. B 8 ἀπεῖναι Ba 11 τέως Ba

τοῖς συγχωρήσασι καὶ ἐπιψηφισαμένοις, ὑπάρξει, ἀλλ'
ἑνὶ τῷ προθέντι τὴν γνώμην Κασσίῳ καὶ δόξαντι
3 ἠναγκακέναι τὴν βουλὴν ἄκουσαν ἐπικυρῶσαι. προει-
πὼν δὴ ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἕτερα τελευτῶν
τάδε συνεβούλευσεν· ἄνδρας ἐκ τῶν ἐντιμοτάτων βου-
λευτῶν ἑλέσθαι ⟨δέκα⟩, οἵτινες ἐπελθόντες τὴν δημο- 1686
σίαν γῆν ἀφοριοῦσι, καὶ εἴ τινα ἐξ αὐτῆς κλέπτοντες
ἢ βιαζόμενοί τινες ἰδιῶται κατανέμουσιν ἢ ἐπεργά-
ζονται διαγνόντες ἀποδώσουσι τῷ δημοσίῳ. τὴν δ'
ὁρισθεῖσαν ὑπ' ἐκείνων γῆν διαιρεθεῖσαν εἰς κλήρους
ὅσους δή τινας καὶ στήλαις εὐκόσμοις διαγραφεῖσαν
τὴν μὲν ἀπεμποληθῆναι παρήνει καὶ μάλιστα περὶ ἧς
ἀμφίλογόν τι πρὸς ἰδιώτας ἦν, ὥστε τοῖς ὠνησαμένοις
⟨μὴ⟩ εἶναι πρὸς τοὺς ἀντιποιησομένους ὑπὲρ αὐτῶν
κρίσεις, τὴν δὲ πενταετῆ μισθοῦν χρόνον· τὸ δὲ προσ-
ιὸν ἐκ τῶν μισθώσεων ἀργύριον εἰς τοὺς ὀψωνια-
σμοὺς τῶν στρατευομένων ἀναλοῦσθαι καὶ εἰς τὰς
4 μισθώσεις ὧν οἱ πόλεμοι χορηγιῶν δέονται· Νῦν μὲν
γάρ, ἔφησεν, ὁ φθόνος τῶν πενήτων ὁ πρὸς τοὺς πλου-
σίους, ὅσοι σφετερισάμενοι τὰ κοινὰ διακατέχουσι, δί-
καιός ἐστι· καὶ οὐθὲν θαυμαστόν, εἰ τὰ κοινὰ πάντας 1687
διανείμασθαι μᾶλλον ἀξιοῦσιν, ἢ τοὺς ἀναιδεστάτους
τε καὶ ὀλίγους κατέχειν· ἐὰν δ' ἀφισταμένους αὐτῆς

1 ὑπάρχει O corr. Sylburg 2 ἐπὶ O ἑνὶ Reiske 6 δέκα add. Cobet Nov. Lect. p. 795 et Obs. p. 170 12 ἀπεμπολῆσαι c. Cobet Obs. p. 170 | παρήνει del. idem l. l. παρ⟨η⟩ν⟨ει⟩ B 14 οὐκ εἶναι Reiske μὴ εἶναι Kayser Ann. phil. 1868 p. 810 | ὑπὲρ αὐτῆς Reiske 15 κρίσ⟨εις⟩ B τὴν ὑπὲρ αὐτῶν κρίσιν A κρίσεις τὴν δὲ Gelenius | προσιὸν Ba προιὸν ABb 19 * ἔφη O correxi 20 βίᾳ κατέχουσι c. Sintenis Dion. Em. III 23 23 αὐτῆς] αὐτῶν c. Reudler Tiroc. crit. p. 57, quod probat Schenkl Bursiani Litt. ann. brev. p. 49, ipse autem post κατέχειν excidisse τὴν δημοσίαν γῆν conicit

ὁρῶσι τοὺς νῦν καρπουμένους καὶ τὰ κοινὰ ὄντως κοινὰ γινόμενα, παύσονται φθονοῦντες ἡμῖν, τήν τ' ἐπιθυμίαν τῆς κατ' ἄνδρα διανομῆς τῶν ἀγρῶν ἐπανήσουσι μαθόντες, ὅτι λυσιτελεστέρα τῆς μικρᾶς ἑκάστῳ μερίδος ἡ κοινὴ μετὰ πάντων ἔσται κτῆσις. διδάσκωμεν γὰρ αὐτούς, ἔλεγεν, ὅσον τὸ διάφορον, καὶ ὡς εἷς μὲν ἕκαστος τῶν πενήτων γήδιον οὐ μέγα λαβὼν καὶ εἰ τύχοι γείτονας ὀχληροὺς ἔχων οὔτ' αὐτὸς ἱκανὸς ἔσται τοῦτο γεωργεῖν δι' ἀπορίαν, οὔτε τὸν μισθωσόμενον ὅτι μὴ ⟨τὸν⟩ γείτονα εὑρήσει· εἰ δὲ μεγάλοι κλῆροι ποικίλας τε καὶ ἀξιολόγους ἔχοντες γεωργοῖς ἐργασίας ὑπὸ τοῦ κοινοῦ μισθοῖντο, πολλὰς οἴσουσι προσόδους· καὶ ὅτι κρεῖττον αὐτοῖς ἐστιν, ὅταν ἐξίωσιν ἐπὶ τοὺς πολέμους ἐκ τοῦ δημοσίου ταμιείου τὸν ἐπι-
1688 σιτισμόν τε καὶ ὀψωνιασμὸν λαμβάνειν, ἢ ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων εἰς τὸ ταμιεῖον ἕκαστον ⟨εἰσφέρειν⟩ τεθλιμμένων ἔστιν ὅτε τῶν βίων καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ συμπορίζειν τὸ ἀργύριον ἐπιβαρησομένων.

LXXIIII. *Ταύτην εἰσηγησαμένου τὴν γνώμην Ἀππίου* καὶ σφόδρα δόξαντος εὐδοκιμεῖν δεύτερος ἐρωτηθεὶς Αὖλος Σεμπρώνιος Ἀτρατῖνος ἔλεξεν· Ἄππιον μὲν οὐ νῦν ἔχω πρῶτον ἐπαινεῖν, ὡς φρονῆσαί τε ἱκανώτατον πρὸ πολλοῦ τὰ μέλλοντα καὶ γνώμας τὰς καλλίστας τε καὶ ὠφελιμωτάτας ἀποδεικνύμενον βέ-

5 διδάσκομεν ABC διδάσκωμεν R 7 γήδιον O corr. Cobet Obs. p. 170 8 ἔχον c. Sintenis Em. Dion. III 24 | οὔτε γὰρ O praeter B 10 τὸν add. Reiske 15 ὀψωνι⟨ασμὸν⟩ B 16 ἑκάστου O ἕκαστον c. Reiske εἰσφέρειν add. Sylburg 20 εὐδοκιμεῖν] εὖ λέγειν c. Cobet Obs. p. 170 22 οὖν Ba | οὐ νῦν ἐγὼ ἄρχομαι c. Reiske | φρονῆσ⟨αί τε ἱκανώτατον πρὸ πολλοῦ⟩ B

βαιόν τε καὶ ἀμετακίνητον ἐν τοῖς κριθεῖσι καὶ οὔτε φόβῳ εἴκοντα οὔτε χάρισιν ὑποκατακλινόμενον. ἀεὶ γὰρ ἐπαινῶν αὐτὸν καὶ θαυμάζων διατελῶ τοῦ τε φρονίμου καὶ τῆς γενναιότητος, ἣν παρὰ τὰ δεινὰ ἔχει. γνώμην τ' οὐχ ἑτέραν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ταύτην ἀποδείκνυμαι, μικρὰ ἔτι προσθεὶς αὐτῇ, ἅ μοι παραλιπεῖν
2 Ἄππιος ἐδόκει. Ἕρνικας μὲν γὰρ καὶ Λατίνους, οἷς 1689
νεωστὶ δεδώκαμεν τὴν ἰσοπολιτείαν, οὐδ' αὐτὸς οἶμαι δεῖν κληρουχεῖν τὰ ἡμέτερα. οὐ γάρ, ἐξ οὗ προσῆλθον εἰς τὴν φιλίαν ἡμῖν, ταύτην τὴν γῆν κτησάμενοι ἔχομεν, ἀλλὰ παλαίτερον ἔτι τοῖς ἑαυτῶν κινδύνοις οὐθενὸς ἄλλου προσωφελήσαντος ἀφελόμενοι τοὺς ἐχθρούς. ἀποκρινώμεθά τ' αὐτοῖς, ὅτι τὰς μὲν πρότερον ὑπαρχούσας ἡμῖν κτήσεις, ὅσας ἕκαστοι εἴχομεν, ὅτε τὴν φιλίαν συνετιθέμεθα, ἰδίας τε καὶ ἀναφαιρέτους ἑκάστοις δεῖ μένειν, ὅσων δ' ἄν, ἀφ' οὗ τὰς συνθήκας ἐποιησάμεθα, κοινῇ στρατεύσαντες ἐκ πολέμου κύριοι γενώμεθα, τούτων ὑπάρξει τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστοις
3 λάχος. ταῦτα γὰρ οὔτε τοῖς συμμάχοις ὡς ἀδικουμένοις ὀργῆς παρέξει δικαίας προφάσεις, οὔτε τῷ δήμῳ δέος, μὴ δόξῃ τὰ κερδαλεώτερα πρὸ τῶν εὐπρεπεστέρων αἱρεῖσθαι. τῇ τε αἱρέσει τῶν ἀνδρῶν, οὓς Ἄππιος ἠξίου ὁριστὰς γενέσθαι τῆς δημοσίας γῆς, πάνυ εὐδοκῶ. πολλὴν γὰρ ἡμῖν τοῦτ' οἴσει παρρησίαν πρὸς τοὺς δημοτικούς, ἐπεὶ νῦν γ' ἄχθονται κατ' ἀμφότερα, 1690
καὶ ὅτι αὐτοὶ τῶν δημοσίων οὐθὲν ἀπολαύουσι κτη-

3 ἐπαινῶν καὶ θαυμάζων αὐτὸν B 5 ταύτην] τὴν αὐτὴν c. Reiske 7 ἐδόκει O δοκεῖ c. Sylburg 13 ἀποκρινώμεθα Ba ἀποκρινόμεθα R ἀποκρινώμεθα δὴ c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 816 20 προφάσεις] πρόφασιν c. Cobet Obs. p. 170 21 εὐπρεπεστάτων O corr. Sylburg

μάτων, καὶ ὅτι ἐξ ἡμῶν τινες οὐ δικαίως αὐτὰ καρποῦνται. ἐὰν δὲ δημοσιωθέντα ἴδωσι καὶ τὰς ἀπ' αὐτῶν προσόδους εἰς τὰ κοινὰ καὶ ἀναγκαῖα δαπανωμένας, οὐδὲν ὑπολήψονται σφίσι διαφέρειν τῆς γῆς ἢ τῶν ἐξ αὐτῆς καρπῶν μετέχειν. ἐῶ γὰρ λέγειν, ὅτι 4
τῶν ἀπόρων ἐνίους μᾶλλον εὐφραίνουσιν αἱ ἀλλότριαι βλάβαι τῶν ἰδίων ὠφελειῶν. οὐ μὴν ἀποχρῆν γ' οἴομαι τούτων ἑκάτερον ἐν τῷ ψηφίσματι γράφειν, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλης τινὸς οἴομαι δεῖν θεραπείας μετρίας τὸν δῆμον οἰκειώσασθαί τε καὶ ἀναλαβεῖν· ἣν μετὰ μικρὸν ἐρῶ, τὴν αἰτίαν πρῶτον ὑμῖν ἀποδειξάμενος, μᾶλλον δὲ τὴν ἀνάγκην, δι' ἣν καὶ τοῦτο πρακτέον ἡμῖν.

LXXV. Ἴστε δήπου τοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ῥηθέντας ὑπὸ τοῦ δημάρχου λόγους, ὅτ' ἤρετο τῶν ὑπάτων τὸν ἕτερον τοῦτον Οὐεργίνιον, ἥντινα γνώμην ἔχει περὶ
1691 τῆς κληρουχίας, πότερα τοῖς μὲν πολίταις συγχωρεῖ διανέμειν τὰ δημόσια, τοῖς δὲ συμμάχοις οὐκ ἐᾷ, ἢ τῶν κοινῶν τῶν ἡμετέρων οὐδ' ἡμῖν συγχωρεῖ μέρος λαγχάνειν. καὶ οὗτος ὡμολόγησε τὸ καθ' ἡμᾶς μέρος οὐ κωλύειν τῆς κληρουχίας, ἐὰν ἅπασι ταῦτα κράτιστα εἶναι δοκῇ· καὶ ἡ συγχώρησις ἥδε τούς τε δημάρχους ἐποίησεν ἡμῖν συναγωνιστὰς καὶ τὸν δῆμον ἐπιεικέστερον. τί οὖν μαθόντες, ἃ τότε συνεχωρήσαμεν, νῦν 2
ἀναθησόμεθα; ἢ τί πλέον ἡμῖν ἔσται τὰ γενναῖα καὶ τὰ καλὰ πολιτεύματα καὶ ἄξια τῆς ἡγεμονίας πολιτευομένοις, ἐὰν μὴ πείθωμεν τοὺς χρησομένους; οὐ

2 δὲ om. A 8 γραφὲν O γράφειν Cobet Obs. p. 170 15 τουτονὶ c. Reudler Tiroc. crit. p. 58 | ἔχοι A 20 τὴν κληρουχίαν c. Sylburg | * πᾶσι O 23 παθόντες C et c. Garrer Obs. p. 19 25 πολιτεύματα delendum videtur

πείσομεν δέ, καὶ τοῦτ' οὐδεὶς ὑμῶν ἀγνοεῖ. χαλεπώ-
τερα γὰρ ἂν τῶν μὴ τυγχανόντων ἀποτίσειαν οἱ ψευ- 1692
σθέντες τῆς ἐλπίδος καὶ τὰ ὁμολογηθέντα μὴ κομιζό-
μενοι. οἰχήσεται δὴ πάλιν φέρων αὐτοὺς ὁ τὰ πρὸς
ἡδονὴν πολιτευόμενος, καὶ οὐδὲ τῶν δημάρχων τις ἔτι
3 μεθ' ἡμῶν στήσεται. τί οὖν ὑμῖν πράττειν παραινῶ
καὶ τί προστίθημι τῇ Ἀππίου γνώμῃ, μάθετε, ἀλλὰ μὴ
προεξαναστῆτε μηδὲ θορυβήσητε, πρὶν ἅπαντα ἀκού-
σητε, ἃ λέγω. τοῖς αἱρεθησομένοις ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν
τῆς χώρας καὶ περιορισμὸν εἴτε δέκα ἀνδράσιν εἴθ'
ὁσοισδήποτ' ἐπιτρέψατε διαγνῶναι, τίνα τ' αὐτῆς δεῖ
καὶ ὁπόσην κοινὴν εἶναι πάντων καὶ κατὰ πενταετίαν
μισθουμένην αὔξειν τὰς τοῦ ταμιείου προσόδους· ὁπό-
σην τ' αὖ καὶ ἥντινα τοῖς δημόταις ἡμῶν διαιρεθῆναι·
ἣν δ' ἂν ἐκεῖνοι κληροῦχον ἀποδείξωσι γῆν, ὑμᾶς δια-
γνόντας εἴθ' ἅπασιν εἴθ' οἷς δὴ οὐκέτ' ἔστι κλῆρος εἴτε
τοῖς ἐλάχιστον ἔχουσι τίμημα εἴθ' ὅπως ἂν βούλησθε 1693
κατανεῖμαι· τοὺς δ' ὁριστὰς αὐτῆς ἄνδρας καὶ τὸ ὑμέ-
τερον ψήφισμα, ὃ περὶ τῆς κληρουχίας ἐξοίσετε, καὶ
τἄλλα, ὅσα δεῖ γενέσθαι, ἐπειδὴ βραχὺς ὁ λειπόμενός
ἐστι τῆς ἀρχῆς τοῖς ὑπάτοις χρόνος, τοὺς εἰσιόντας
ὑπάτους, ὡς ἂν αὐτοῖς κράτιστα δοκῇ ἕξειν, ἐπιτελέσαι.
4 οὔτε γὰρ ὀλίγων τηλικαῦτα πράγματα δεῖται χρόνων,
οὔτε ἡ νῦν στασιάζουσα ἀρχὴ φρονιμώτερον ἂν κατα-
μάθοι τὰ συμφέροντα τῆς μετ' αὐτὴν ἀποδειχθησομέ-

1 χαλεπώτερα Bb χαλεπώτεροι R 2 ότ . . . σειαν Ba ἀποτίσειαν R ἀπαντήσειαν Stephanus 8 πάντα O corr. Kiessling 11 αὐτοῖς Bb αὐτῆς R 18 τοὺς δὲ ὁριστὰς αὐτῆς δέκα ἄνδρας ἀποδεῖξαι c. Reiske 23 ὀλίγου — χρόνου c. Cobet Obs. p. 171 25 μεθ' ἑαυτὴν A μετὰ ταύτην B corr. Kiessling

νης, ἐὰν ἐκείνη γ᾽, ὥσπερ ἐλπίζομεν, ὁμονοῇ. χρήσιμον δὲ πρᾶγμα ἐν πολλοῖς καὶ ἥκιστα σφαλερὸν ἀναβολή, καὶ πολλὰ ὁ χρόνος ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μετατίθησι· καὶ τὸ μὴ στασιάζον ἐν τοῖς προεστηκόσι τῶν κοινῶν ἁπάντων ἀγαθῶν ἐν ταῖς πόλεσιν αἴτιον. ἐγὼ μὲν δὴ ταύτην ἀποφαίνομαι γνώμην· εἰ δέ τις ἄλλο κρεῖττον εἰσηγεῖται, λεγέτω.

1694 LXXVI. Παυσαμένου δ᾽ αὐτοῦ πολὺς ἔπαινος ἐκ τῶν παρόντων ἐγένετο, καὶ οὐθεὶς τῶν μετ᾽ ἐκεῖνον ἐρωτηθέντων ἑτέραν γνώμην ἀποφαίνεται· γράφεται δὴ μετὰ ταῦτα τὸ τῆς βουλῆς δόγμα τοιόνδε· ἄνδρας ἐκ τῶν ὑπατικῶν αἱρεθῆναι δέκα τοὺς πρεσβυτάτους, οἵτινες ὁρίσαντες τὴν δημοσίαν χώραν ἀποδείξουσιν, ὅσην τε δεῖ μισθοῦσθαι καὶ ὅσην τῷ δήμῳ διαιρεθῆναι· τοῖς δ᾽ ἰσοπολίταις τε καὶ συμμάχοις, ἐάν τινα 2
ὕστερον ἐπικτήσωνται κοινῇ στρατευσάμενοι, τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστοις κατὰ τὰς ὁμολογίας ὑπάρχειν μέρος· τὴν δ᾽ αἵρεσιν τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν διανομὴν τῶν κλήρων καὶ τἆλλα ὅσα δεῖ γενέσθαι τοὺς εἰσιόντας ἐπιτελέσαι ὑπάτους. τοῦτο τὸ δόγμα εἰς τὸν δῆμον εἰσενεχθὲν τόν τε Κάσσιον ἔπαυσε τῆς δημαγωγίας, καὶ τὴν ἀναρριπιζομένην ἐκ τῶν πενήτων στάσιν οὐκ εἴασε περαιτέρω προελθεῖν.

LXXVII. Τῷ δ᾽ ἑξῆς ἐνιαυτῷ τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ τετάρτης ὀλυμπιάδος ἐνεστώσης, ἣν ἐνίκα στάδιον Ἄστυλος Συρακούσιος, Ἀθήνησι δ᾽ ἄρχων ἦν Λεω-
1695 στρατος, Κοΐντου Φαβίου καὶ Σερουίου Κορνηλίου τὴν

4 ἐν del. Kiessling   6 τὴν γνώμην c. Reiske   12 * pro ἀποδειχθῆναι, quod om. AB, αἱρεθῆναι ego in verba recepi cf. p. 242, 9 et vocem αἵρεσιν v. 18

*ὑπατείαν παρειληφότων, ἄνδρες ἐκ τῶν πατρικίων νέοι μὲν ἔτι τὴν ἡλικίαν, ἐπιφανέστατοι δὲ τῶν ἄλλων κατά γ' ἀξιώσεις προγόνων, καὶ διὰ τὰς ἑταιρίας τε καὶ πλούτους μέγα δυνάμενοι, καὶ ὡς νέοι τὰ πολιτικὰ πράττειν οὐδενὸς τῶν ἐν ἀκμῇ χείρους, Καίσων Φάβιος, ἀδελφὸς τοῦ τότε ὑπατεύοντος, καὶ Λεύκιος Οὐαλέριος Ποπλικόλας, ἀδελφὸς τοῦ καταλύσαντος τοὺς βασιλεῖς, τὴν ταμιευτικὴν ἔχοντες ἐξουσίαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ διὰ τοῦτ' ἐκκλησίαν συνάγειν ὄντες κύριοι, τὸν ὑπατεύσαντα τῷ πρόσθεν ἐνιαυτῷ Σπόριον Κάσσιον καὶ τολμήσαντα τοὺς περὶ τῆς διανομῆς εἰσηγήσασθαι νόμους εἰσήγγειλαν εἰς τὸν δῆμον ἐπὶ τυραννίδος αἰτίᾳ· καὶ προειπόντες ἡμέραν ῥητὴν ἐκάλουν αὐτὸν ὡς ἐπὶ τοῦ δήμου τὴν δίκην ἀπολογησόμενον.*1696
2 *ὄχλου δὲ πλείστου συναχθέντος εἰς τὴν ἀποδειχθεῖσαν ἡμέραν συγκαλέσαντες εἰς ἐκκλησίαν τὸ πλῆθος τά τ' ἐμφανῆ τοῦ ἀνδρὸς ἔργα ὡς ἐπ' οὐδενὶ χρηστῷ γενόμενα διεξῄεσαν· ὅτι Λατίνοις μὲν πρῶτον, οἷς ἀπέχρη πολιτείας κοινῆς ἀξιωθῆναι μέγα εὐτύχημα ἡγουμένοις, εἰ καὶ ταύτης τύχοιεν, οὐ μόνον ἣν ᾔτουν πολιτείαν ὕπατος ὢν ἐχαρίσατο, ἀλλ' ἔτι καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαφύρων, ἐὰν κοινὴ γένηται στρατεία, τὴν τρίτην ἐψηφίσατο δίδοσθαι· ἔπειθ' Ἕρνικας, οὓς πολέμῳ χειρωθέντας ἀγαπᾶν ἐχρῆν, εἰ μὴ καὶ τῆς αὐτῶν χώρας ἀφαιρέσει τινὶ ζημιωθεῖεν, φίλους μὲν ἀνθ' ὑπηκόων ἐποίησε, πολίτας δ' ἀνθ' ὑποτελῶν, γῆς τε καὶ λείας,*

2 *κατά τε* O *κατά γε* c. Stephanus 6 *ἀδελφιδοῦς* vel *ἀδελφόπαις* c. Glareanus 10 *πρόσθ' ἐνιαυτῷ* B 17 *ὡς* add. B 18 *ἀπόχρη* O praeter B 20 *ὑπατείαν* AC *πολιτείαν* BCmg *ἰσοπολιτείαν* c. Sylburg 24 *ἐχρὴν* Ba 25 et v. 26 * *ἀντὶ* O

ἣν ἂν ἐκ παντὸς κτήσωνται, τὴν ἑτέραν ἔταξε λαμβά-
νειν τρίτην μερίδα. ὥστε μεριζομένων εἰς τρεῖς κλή- 3
ρους τῶν λαφύρων τοὺς μὲν ὑπηκόους τε καὶ ἐπήλυδας
1697 διμοιρίας λαμβάνειν, τοὺς δ' αὐθιγενεῖς καὶ ἡγεμόνας
τρίτην μερίδα. ἐκ δὲ τούτου δυεῖν τῶν ἀτοπωτάτων
θάτερον ἐπεδείκνυσαν αὐτοῖς συμβησόμενον, ἐάν τινας
ἑτέρους διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας προέλωνται
ταῖς αὐταῖς τιμῆσαι δωρεαῖς, αἷς Λατίνους τ' ἐτίμησαν
καὶ τοὺς μηδ' ὁτιοῦν ἀγαθὸν ἀποδειξαμένους Ἕρνικας.
μιᾶς γὰρ καταλειπομένης αὐτοῖς τρίτης μερίδος, ἢ οὐχ
ἕξειν, ὅ τι δώσουσιν ἐκείνοις μέρος ἢ τὰ ὅμοια ψηφι-
σαμένους μηδὲν ἑαυτοῖς καταλείψειν.

LXXVIII. Πρὸς δὲ τούτοις διεξῄεσαν, ὅτι δη-
μεῦσαι τὰ κοινὰ τῆς πόλεως ἐπιβαλόμενος οὔτε τῆς
βουλῆς ψηφισαμένης οὔτε τῷ συνυπάτῳ δοκοῦν, βίᾳ
κυροῦν ἐμέλλησε τὸν νόμον, ὃς οὐ καθ' ἓν τοῦτο μό-
νον ἦν ἀσύμφορός τε καὶ ἄδικος, ὅτι προβουλεῦσαι
δέον τὸ συνέδριον καὶ εἰ δόξειεν ἐκείνῳ κοινὴν ἁπάν-
των εἶναι τῶν ἐν τέλει τὴν φιλανθρωπίαν ἑνὸς ἀνδρὸς
ἐποίει τὴν χάριν· ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνο τὸ πάντων 2
σχετλιώτατον, ὅτι λόγῳ μὲν δόσις ἦν τοῖς πολίταις
τῆς δημοσίας χώρας, ἔργῳ δ' ἀφαίρεσις, Ῥωμαίων μὲν
1698 τῶν κτησαμένων αὐτὴν μίαν μοῖραν ληψομένων, Ἑρνί-
κων δὲ καὶ Λατίνων, ἧς οὐθὲν αὐτοῖς μετῆν, τὰς δύο·
καὶ ὡς οὐδὲ τοῖς δημάρχοις ἐναντιωθεῖσι καὶ παρα-

1 ἣν ἂν] ἣν ἐὰν AB ἣν ἂν C et Portus 3 ἐπίλυδας Ba 5 τρίτη μερίδα Ba 10 τρίτη μερίδος Ba τριτημορίδος A | ἢ οὐχ ἕξειν ὅτι δώσουσιν ἐκείνοις μέρος om. O praeter ABC 13 πρὸς δὴ O corr. Sylburg 14 ἐπιβαλλόμενος O corr. Sylburg 21 σχετ⟨λι⟩ώτατον B | ⟨πολί⟩ταις B 24 οἷς οὐθὲν αὐτῆς c. Kiessling

λύειν ἐκ τοῦ νόμου θάτερον ἀξιοῦσι μέρος τὸ κατὰ τὴν ἰσομοιρίαν τῶν ἐπηλύδων, ἐπείσθη, ἀλλὰ καὶ δημάρχοις καὶ συνυπάτῳ καὶ βουλῇ καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τὰ κράτιστα βουλευομένοις τἀναντία πράτ-
3 των διετέλεσε. διεξελθόντες δὲ ταῦτα καὶ μάρτυρας αὐτῶν ἅπαντας τοὺς πολίτας ποιησάμενοι, μετὰ τοῦτ' ἤδη καὶ τὰς ἀπορρήτους τῆς τυραννίδος παρείχοντο πίστεις, ὡς χρήματά τε συνενέγκαιεν αὐτῷ Λατῖνοι καὶ Ἕρνικες καὶ ὅπλα παρασκευάσαιντο καὶ συμπορεύοιντο ὡς αὐτὸν οἱ θρασύτατοι τῶν ἐν ταῖς πόλεσι νέων ἀπόρρητά τε ποιούμενοι βουλευτήρια καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις ἕτερα ὑπηρετοῦντες, καὶ παρείχοντο τοὺς τούτων μάρτυρας πολλοὺς μὲν ἀστούς, πολλοὺς δ' ἐκ τῶν ἄλλων συμμαχίδων πόλεων, οὔτε φαύλους οὔτ'
4 ἀφανεῖς. οἷς ἐπίστευσεν ὁ δῆμος, καὶ οὔτε λόγοις ἔτι 1699
ὑπαχθείς, οὓς ὁ ἀνὴρ ἐκ πολλῆς παρασκευῆς συγκειμένους διέθετο, οὔτ' οἴκτῳ ἐνδοὺς τριῶν μὲν αὐτῷ παίδων μεγάλην παρεχόντων εἰς ἔλεον ἐπικουρίαν, πολλῶν δ' ἄλλων συγγενῶν τε καὶ ἑταίρων συνολοφυρομένων, οὔτε τῶν κατὰ πολέμους ἔργων, δι' οὓς ἐπὶ μήκιστον ἦλθε τιμῆς φειδὼ λαβών τινα, καταψη-
5 φίζεται τὴν δίκην. οὕτως τ' ἄρα ἦν πικρὸς πρὸς τὸ τῆς τυραννίδος ὄνομα, ὥστ' οὐδ' ἐν τῷ τιμήματι τῆς δίκης μετρίᾳ ὀργῇ ἐχρήσατο πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ θανάτου ἐτίμησεν. εἰσῄει γὰρ αὐτὸν δέος, μὴ φυγὰς ἐλασθεὶς

2 ⟨καὶ⟩ B 8 τε οὖν ἐνέγκαιεν B 12 καὶ om. Ba 13 τούτων] αὐτῶν B 19 πολλὴν ABC πολλῶν Cmg | ἑτ⟨αί⟩ρων B 20 δι' οὓς O δι' ἃ c. Kiessling 21 λαβὼν om. BC 24 μετρίᾳ τῇ ὀργῇ c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 548 25 ἐλασθεὶς Ba ἐλαθεὶς R ἐξελαθεὶς c. Reudler Tiroc. crit. p. 58

ἐκ τῆς πατρίδος ἀνὴρ στρατηγῆσαι πολέμους τῶν τότε
δεινότατος ὅμοια δράσῃ Μαρκίῳ τά τε φίλια διαβάλ-
λων καὶ τὰ ἐχθρὰ συνιστὰς καὶ πόλεμον ἄσπειστον
ἐπαγάγῃ τῇ πατρίδι. τοῦτο τὸ τέλος τῆς δίκης λα-
βούσης ἀγαγόντες οἱ ταμίαι τὸν ἄνδρα ἐπὶ τὸν ὑπερ-
κείμενον τῆς ἀγορᾶς κρημνόν, ἁπάντων ὁρώντων ἔρρι-
1700 ψαν κατὰ τῆς πέτρας. αὕτη γὰρ ἦν τοῖς τότε Ῥωμαίοις
ἐπιχώριος τῶν ἐπὶ θανάτῳ ἁλόντων ἡ κόλασις.

LXXVIIII. Ὁ μὲν οὖν πιθανώτερος τῶν παρα-
δεδομένων ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς λόγων τοιόσδε ἐστίν· δεῖ
δὲ καὶ τὸν ἧσσον πιθανόν, ἐπειδὴ κἀκεῖνος πεπίστευται
ὑπὸ πολλῶν καὶ ἐν γραφαῖς ἀξιοχρέοις φέρεται, μὴ
παρελθεῖν. λέγεται δή τισιν, ὡς ἀδήλου πᾶσιν οὔσης
ἔτι τῆς ὑπ᾽ αὐτοῦ συσκευαζομένης τυραννίδος, πρῶτος
ὑποπτεύσας ὁ πατὴρ τοῦ Κασσίου καὶ διὰ τῆς ἀκρι-
βεστάτης βασάνου τὸ πρᾶγμα ἐξετάσας ἧκεν ἐπὶ τὴν
βουλήν· ἔπειτα κελεύσας ἐλθεῖν τὸν υἱὸν μηνυτής τε
καὶ κατήγορος αὐτοῦ ἐγένετο· καταγνούσης δὲ καὶ τῆς
βουλῆς ἀγαγὼν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἀπέκτεινε. τὸ 2
μὲν οὖν πικρὸν καὶ ἀπαραίτητον τῆς τῶν πατέρων
ὀργῆς εἰς υἱοὺς ἀδικοῦντας καὶ μάλιστ᾽ ἐν τοῖς τότε
Ῥωμαίοις οὐδὲ ταύτην ἀπωθεῖται τὴν πρόφασιν· ἐπεὶ
καὶ πρότερον Βροῦτος ὁ τοὺς βασιλεῖς ἐκβαλὼν ἀμ-
1701 φοτέρους τοὺς υἱοὺς ἐδικαίωσε κατὰ τὸν τῶν κακούρ-
γων νόμον ἀποθανεῖν, καὶ πελέκεσι τοὺς αὐχένας ἀπ-

2 δράσαι c. Kiessling | διαβαλὼν O corr. Sylburg 3 ἄπιστον A 4 ἐπαγάγῃ A ἐπάγοι B 9 παραδιδομένων B 17 ἐλθεῖν O ἐξελθεῖν c. dubitanter Kiessling 21 εἰς τοὺς ἀδικοῦντας O εἰς ἀδικοῦντας τὴν πόλιν υἱοὺς c. Sylburg εἰς υἱοὺς ἀδικοῦντας c. Sintenis Em. Dion. III 17 22 ἀπόφασιν c. Sintenis l. l.

εκόπησαν, ὅτι συμπράττειν τοῖς βασιλεῦσιν ἐδόκουν
τὴν κάθοδον. καὶ μετὰ ταῦτα Μάλλιος τὸν Γαλατικὸν
πόλεμον στρατηγῶν τὸν υἱὸν ἀριστεύοντα κατὰ πόλε-
μον τῆς μὲν ἀνδρείας ἕνεκα τοῖς ἀριστείοις στεφάνοις
ἐκόσμησεν, ἀπείθειαν δ' ἐπικαλῶν, ὅτι οὐκ ἐν ᾧ ἐτάχθη
φρουρίῳ ἔμεινεν, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ ἡγε-
μόνος ἐξῆλθεν ἀγωνιούμενος, ὡς λιποτάκτην ἀπέκτεινε.
3 *καὶ ἄλλοι πολλοὶ πατέρες, οἱ μὲν ἐπὶ μείζοσιν αἰτίαις,*
οἱ δ' ἐπ' ἐλάττοσιν, οὔτε φειδὼ τῶν παίδων οὔτ' ἔλεον
ἔσχον. κατὰ μὲν δὴ τοῦτ' οὐκ ἀξιῶ, ὥσπερ ἔφην,
προβεβλῆσθαι τὸν λόγον ὡς ἀπιθανόν· ἐκεῖνα δέ με
ἀνθέλκει τεκμηρίων ὄντα οὔτ' ἐλάχιστα οὔτ' ἀπίθανα 1702
καὶ πρὸς τὴν ἑτέραν ἄγει συγκατάθεσιν, ὅτι μετὰ τὸν
θάνατον τοῦ Κασσίου ἥ τ' οἰκία κατεσκάφη, καὶ μέχρι
τοῦδε ἀνεῖται ὁ τόπος αὐτῆς αἴθριος ἔξω τοῦ νεὼ τῆς
Γῆς, ὃν ὑστέροις ἡ πόλις κατεσκεύασε χρόνοις ἐν μέρει
τινὶ αὐτῆς κατὰ τὴν ἐπὶ Καρίνας φέρουσαν ὁδόν,
καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ τὸ κοινὸν ἀνέλαβεν· ἐξ ὧν ἀπ-
αρχὰς ἐν ἄλλοις τε ἱεροῖς ἀνέθηκε, καὶ δὴ καὶ τῇ
Δήμητρι τοὺς χαλκέους ἀνδριάντας ἐπιγραφαῖς δη-
4 *λοῦντας, ἀφ' ὧν εἰσι χρημάτων ἀπαρχαί. εἰ δέ γ' ὁ*
πατὴρ μηνυτής τε καὶ κατήγορος καὶ κολαστὴς αὐτοῦ 1703
ἐγένετο, οὔτ' ἂν ἡ οἰκία αὐτοῦ κατεσκάφη οὔτε ἡ
οὐσία ἐδημεύθη. Ῥωμαίοις γὰρ οὐθὲν ἴδιόν ἐστι κτῆμα

2 * *Μάλλιος ἐν τῷ Γαλατικῷ πολέμῳ* O *Μ. ὁ ἐν τῷ Γ. π.* Kiessling *Μάλλιος τὸν Γαλατικὸν πόλεμον* scripsi 5 *ἐγκαλῶν* c. Sylburg 7 verba inde ab *ἐξῆλθεν* usque ad *πατέρες* om. Ba add. Bbmg | *λειποτάκτην* O corr. Hertlein Hermes X p. 411 9 *οἱ δ' ἐπ' ἐλάττοσιν* add. Bbmg 12 *οὔτ' ἀπίθανα* add. A 20 *χαλκέας* A *χαλκοῦς?* 21 *τε*] *γε* B 23 *ἡ* ante *οἰκία* om. B

ζώντων ἔτι τῶν πατέρων, ἀλλὰ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὰ σώματα τῶν παίδων, ὅ τι βούλονται διατιθέναι, τοῖς πατράσιν ἀποδέδοται. ὥστ' οὐκ ἂν δήπου τὴν τοῦ πατρὸς οὐσίαν τοῦ μηνύσαντος τὴν τυραννίδα ἐπὶ τοῖς τοῦ παιδὸς ἀδικήμασιν ἀφαιρεῖσθαι καὶ δημεύειν ἡ πόλις ἠξίου. διὰ μὲν δὴ ταῦτα τῷ προτέρῳ συγκατατίθεμαι τῶν λόγων μᾶλλον· ἔθηκα δ' ἀμφοτέρους, ἵνα ἐξῇ τοῖς ἀναγνωσομένοις, ὁποτέρῳ βούλονται τῶν λόγων, προσέχειν.

LXXX. Ἐπιβαλλομένων δέ τινων καὶ τοὺς παῖδας ἀποκτεῖναι τοῦ Κασσίου δεινὸν τὸ ἔθος ἔδοξεν εἶναι τῇ βουλῇ καὶ ἀσύμφορον· καὶ συνελθοῦσα ἐψηφίσατο ἀφεῖσθαι τὰ μειράκια τῆς τιμωρίας καὶ ἐπὶ πάσῃ ἀδείᾳ ζῆν, μήτε φυγῇ μήτ' ἀτιμίᾳ μήτ' ἄλλῃ συμφορᾷ ζημιωθέντα. καὶ ἐξ ἐκείνου τὸ ἔθος τοῦτο Ῥωμαίοις
1704 ἐπιχώριον γέγονεν ἕως τῆς καθ' ἡμᾶς διατηρούμενον ἡλικίας, ἀφεῖσθαι τιμωρίας ἁπάσης τοὺς παῖδας, ὧν ἂν οἱ πατέρες ἀδικήσωσιν, ἐάν τε τυράννων ὄντες υἱοὶ τύχωσιν, ἐάν τε πατροκτόνων, ἐάν τε προδοτῶν, ὃ
μέγιστόν ἐστι παρ' ἐκείνοις ἀδίκημα. οἵ τε καταλῦσαι 2
τὸ ἔθος τοῦτ' ἐπιβαλόμενοι κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους μετὰ τὴν συντέλειαν τοῦ Μαρσικοῦ τε καὶ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ τοὺς παῖδας τῶν ἐπικηρυχθέντων ἐπὶ Σύλλα πατέρων ἀφελόμενοι τὸ μετιέναι τὰς πατρίους ἀρχὰς καὶ βουλῆς μετέχειν καθ' ὃν ἐδυνάστευον αὐτοὶ χρόνον, ἐπίφθονόν τ' ἀνθρώποις καὶ νεμεσητὸν θεοῖς ἔργον ἔδοξαν ἀποδείξασθαι. τοιγάρτοι δίκη μὲν

1 verba inde ab ἀλλὰ usque ad παίδων om. Ba add. Bbmg 19 ἐάν τε προδοτῶν om. Ba add. Bmg 24 Σύλλαι Ba Σύλλ⟨α⟩ Bb | μετεῖναι ABC

ἐκείνοις σὺν χρόνῳ τιμωρὸς οὐ μεμπτὴ παρηκολούθησε,
δι' ἣν ἐκ μεγίστου τέως αὐχήματος εἰς ταπεινότατον
πτῶμα κατήχθησαν, καὶ οὐδὲ γένος τὸ ἐξ αὐτῶν ὅτι
3 μὴ κατὰ γυναῖκας ἔτι λείπεται. τὸ δ' ἔθος εἰς τὸν
ἐξ ἀρχῆς κόσμον ὁ τούτους καθελὼν ἀνὴρ ἀποκατ-
έστησε. παρ' Ἕλλησι δ' οὐχ οὕτως ἐνίοις ὁ νόμος 1705
ἔχει, ἀλλὰ τοὺς ἐκ τυράννων γενομένους οἱ μὲν συν-
αποκτίννυσθαι τοῖς πατράσι δικαιοῦσιν, οἱ δ' ἀειφυ-
γίᾳ κολάζουσιν, ὥσπερ οὐκ ἐνδεχομένης τῆς φύσεως
χρηστοὺς παῖδας ἐκ πονηρῶν πατέρων ἢ κακοὺς ἐξ
ἀγαθῶν γενέσθαι. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τούτων εἴτε ὁ παρ'
Ἕλλησιν ἀμείνων νόμος εἴτε τὸ Ῥωμαίων ἔθος κρεῖτ-
τον, ἀφίημι τῷ βουλομένῳ σκοπεῖν· ἐπάνειμι δ' ἐπὶ
τὰ ἑξῆς.

LXXXI. Μετὰ γὰρ τὸν τοῦ Κασσίου θάνατον οἱ
μὲν αὐξάνοντες τὴν ἀριστοκρατίαν θρασύτεροί τε καὶ
ὑπεροπτικώτεροι τῶν δημοτικῶν ἐγεγόνεσαν· οἱ δ' ἐν
ἀφανεῖ τῆς δόξης φερόμενοι καὶ βίου εἰς ταπεινὰ συν-
εστάλησαν, καὶ ὡς ἄριστον ἀπολωλεκότες φύλακα τῆς
δημοτικῆς μερίδος πολλὴν ἄνοιαν ἑαυτῶν ἐπὶ τῇ κατα-
δίκῃ κατηγόρουν. τούτου δ' αἴτιον ἦν, ὅτι τὰ δόξαντα
τῇ βουλῇ περὶ τῆς κληρουχίας οὐκ ἔπραττον οἱ ὕπατοι, 1706
δέον αὐτοὺς ἄνδρας τ' ἀποδεῖξαι δέκα τοὺς ὁριοῦντας
τὴν γῆν καὶ γνώμην εἰσηγήσασθαι πόσην τ' αὐτῆς καὶ
2 τίσι δεήσει νεμηθῆναι. συνῆσάν τε πολλοὶ κατὰ συ-
στροφὰς περὶ τῆς ἀπάτης ἑκάστοτε διαλεγόμενοι, καὶ

2 τε O τέως Reiske 3 ἤχθησαν O κατήχθησαν c. Reiske κατηνέχθησαν c. Cobet Obs. p. 171 17 ἐν ἀφανεῖ τε δόξῃ φερόμενοι καὶ βίου AB ἐν ἀ. τῇ δόξῃ φ. καὶ βίου C βίῳ R corr. Kiessling βίων c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 547 sqs. cf. Sintenis Em. Dion. III 25 21 κατεγίγνωσκον Prou

ἐν αἰτίᾳ τοὺς προτέρους εἶχον δημάρχους ὡς προδε-
δωκότας τὸ κοινόν· ἐκκλησίαι τε συνεχεῖς ὑπὸ τῶν
τότε δημάρχων ἐγίνοντο καὶ ἀπαιτήσεις τῆς ὑποσχέ-
σεως. ταῦτα συνιδόντες οἱ ὕπατοι γνώμην ἐποιήσαντο
πολέμων προφάσει τὸ παρακινοῦν ἐν τῇ πόλει μέρος
καὶ ταραττόμενον καταστεῖλαι· ἔτυχε γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ
χρόνῳ ληστηρίοις τε ὑπὸ τῶν πλησιοχώρων πόλεων
καὶ καταδρομαῖς τισιν ἡ γῆ βλαπτομένη. τιμωρίας μὲν 3
δὴ τῶν ἀδικούντων ἕνεκα προὔθεσαν τὰ τοῦ πολέμου
σημεῖα, καὶ τὰς δυνάμεις τῆς πόλεως κατέγραφον· οὐ
προσιόντων δὲ τῇ καταγραφῇ τῶν ἀπόρων ἀδύνατοι
ὄντες τὴν ἐκ τῶν νόμων ἀνάγκην τοῖς ἀπειθοῦσι προσ-
φέρειν· προειστήκεσαν γὰρ τοῦ πλήθους οἱ δήμαρχοι
1707 καὶ κωλύσειν ἔμελλον, εἴ τις ἐπιχειρήσειεν ἢ τὰ σώ-
ματα τῶν ἐκλειπόντων τὴν στρατείαν ἄγειν ἢ τὰ χρή-
ματα φέρειν· ἀπειλαῖς χρησάμενοι πολλαῖς ὡς οὐκ
ἐπιτρέψοντες τοῖς ἀνασείουσι τὸ πλῆθος, λεληθυῖαν
ὑποψίαν κατέλιπον ὡς δικτάτορα ἀποδείξοντες, ὃς ἔμελλε
καταλύσας τὰς ἄλλας ἀρχὰς τὴν τυραννικὴν καὶ ἀν-
υπεύθυνον μόνος ἕξειν ἐξουσίαν. ὡς δὲ ταύτην ἔλαβον 4
τὴν ὑπόνοιαν οἱ δημοτικοί, δείσαντες, μὴ τὸν Ἄππιον
ἀποδείξωσι πικρὸν ὄντα καὶ χαλεπόν, πάντα πρὸ τού-
του πάσχειν ὑπέμενον.

LXXXII. Ἐπεὶ δὲ κατεγράφη τὰ στρατεύματα,
παραλαβόντες οἱ ὕπατοι τὰς δυνάμεις ἐξήγαγον ἐπὶ
τοὺς πολεμίους. Κορνήλιος μὲν οὖν εἰς τὴν Οὐιεντα-
νῶν χώραν ἐμβαλὼν τὴν ἐγκαταληφθεῖσαν λείαν ἐν

3 ἀπ⟨αι⟩τήσεις B 4 συνειδότες AC 6 καταστεῖλαι add. ACmg 8 μὲν add. A 15 ἐκλιπόντων A ἐκλ⟨ι⟩πόντων Bb 18 κατέλ⟨ι⟩πον B 27 ἐγκαταλειφθεῖσαν A

αὐτῇ ἀπήλασε, καὶ μετὰ ταῦτα πρεσβευσαμένων τῶν
Οὐιεντανῶν τούς τ' αἰχμαλώτους αὐτοῖς ἀπέλυσε χρη-
μάτων, καὶ ἀνοχὰς τοῦ πολέμου συνέθετο ἐνιαυσίους.
Φάβιος δὲ τὴν ἑτέραν δύναμιν ἔχων εἰς τὴν Αἰκανῶν 1708
γῆν ἐνέβαλεν· ἔπειτ' ἐκεῖθεν εἰς τὴν Οὐολούσκων.
2 χρόνον μὲν οὖν τινα οὐ πολὺν ἠνέσχοντο οἱ Οὐολοῦ-
σκοι διαρπαζομένων αὐτοῖς καὶ κειρομένων τῶν ἀγρῶν·
ἔπειτα καταφρονήσαντες τῶν Ῥωμαίων ὡς οὐ πολλῇ
δυνάμει παρόντων ἐξεβοήθουν ἐκ τῆς Ἀντιατῶν χώρας
τὰ ὅπλα ἁρπάσαντες ἀθρόοι, ταχύτερα μᾶλλον ἢ ἀσφα-
λέστερα βουλευσάμενοι. εἰ μὲν οὖν ἔφθασαν ἐσκε-
δασμένοις τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιφανέντες ἐκ τοῦ ἀπροσδο-
κήτου, μεγάλην ἂν αὐτῶν εἰργάσαντο τροπήν· νῦν δὲ
προαισθόμενος τὴν ἔφοδον αὐτῶν ὁ ὕπατος διὰ τῶν
ἀποσταλέντων ἐπὶ τὰς κατασκοπάς, ἀνακλήσει ταχείᾳ
τοὺς ἐν ταῖς προνομαῖς ἐσκεδασμένους ἀναλαβών, τάξιν
3 αὐτοῖς ἀπέδωκε τὴν εἰς πόλεμον ἁρμόττουσαν. τοῖς
δὲ Οὐολούσκοις σὺν καταφρονήσει καὶ θάρσει χωροῦ-
σιν, ὡς παρὰ δόξαν ἐφάνη συνεστῶσα ἐν κόσμῳ πᾶσα
ἡ τῶν πολεμίων δύναμις, δέος ἐμπίπτει πρὸς τὴν ἀδό-
κητον ὄψιν, καὶ τοῦ μὲν κοινοῦ τῆς ἀσφαλείας οὐδε-
μία φροντίς, τῆς δ' ἰδίας ἑκάστῳ σωτηρίας πρόνοια. 1709
ὑποστρέψαντες δὴ ὡς εἶχον ἕκαστοι τάχους ἔφευγον
ἄλλοι κατ' ἄλλας ὁδούς· καὶ οἱ μὲν πλείους ἀπεσώ-
θησαν εἰς τὴν πόλιν, ὀλίγον δέ τι στῖφος, ὃ μάλιστα
ἦν συντεταγμένον, εἰς ὄρους τινὰ κορυφὴν ἀναδραμὸν
καὶ θέμενον ἐνταῦθα τὰ ὅπλα τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα

6 ⟨ἠ⟩νέσχοντο Bb | οἱ add. B 15 σκοπὰς ABa 19 παράδοξον B 21 οὐδεμία οὐδενὶ ἔτ' ἦν φροντὶς c. Reiske 25 τι add. B

διέμενε· ταῖς δ' ἑξῆς ἡμέραις φρουρὰν περιστήσαντος
τοῦ ὑπάτου τῷ λόφῳ καὶ πάσας διακλείσαντος ὅπλοις
τὰς ἐξόδους, λιμῷ βιασθὲν ὑποχείριον γίνεται καὶ
παραδίδωσι τὰ ὅπλα. ὁ δ' ὕπατος τήν τε λείαν, ὅση 4
ἐπέτυχε, καὶ τὰ λάφυρα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπο-
δόσθαι κελεύσας τοῖς ταμίαις, εἰς τὴν πόλιν ἀπήνεγκε
τὸ ἀργύριον. καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀναστήσας
τὴν δύναμιν ἐκ τῆς πολεμίας ἀπῆγεν ἐπ' οἴκου τελευ-
τῶντος ἤδη τοῦ ἔτους. ἐπιστάντων δὲ τῶν ἀρχαιρε-
σίων ἔδοξε τοῖς πατρικίοις ἠρεθισμένον ὁρῶσι τὸν
δῆμον καὶ μεταμελόμενον ἐπὶ τῇ Κασσίου καταδίκῃ,
1710 διὰ φυλακῆς αὐτὸν ἔχειν, μή τι παρακινήσειε πάλιν
εἰς δεκασμῶν ἐλπίδα καὶ κλήρων διανομῆς ὑπαχθεὶς
ὑπ' ἀνδρὸς δημαγωγῆσαι δυνατοῦ τὸ τῆς ὑπατείας λα-
βόντος ἀξίωμα. ἐφαίνετο δ' αὐτοῖς ῥᾷστα κωλυθή-
σεσθαι τούτων τινὸς ὀρεγόμενος, εἰ γένοιτο ὕπατος
ἀνὴρ ἥκιστα δημοτικός. βουλευσάμενοι δὴ τοῦτο κε- 5
λεύουσι μετιέναι τὴν ὑπατείαν τὸν ἕτερον τῶν κατ-
ηγορησάντων τοῦ Κασσίου, Καίσωνα Φάβιον ἀδελφὸν
ὄντα τοῦ τότε ὑπατεύοντος Κοΐντου, καὶ ἐκ τῶν ἄλ-
λων πατρικίων Λεύκιον Αἰμίλιον ἄνδρα ἀριστοκρατικόν.
τούτων δὲ μετιόντων τὴν ἀρχὴν κωλύειν μὲν οὐχ οἷοί
τ' ἦσαν οἱ δημοτικοί, καταλιπόντες δὲ τὰς ἀρχαιρεσίας
ᾤχοντο ἐκ τοῦ πεδίου. τὸ γὰρ τῆς λοχίτιδος ἐκκλη- 6
σίας κῦρος ἐν ταῖς ψηφοφορίαις περὶ τοὺς ἐπιφανεστά-
τους ἦν καὶ τὰ πρῶτα τιμήματα ἔχοντας, καὶ σπάνιόν
τι ἦν, ὃ ἐπεκύρουν οἱ διὰ μέσου· ὁ δὲ τελευταῖος λό-

13 διανομὴν O corr. Reiske 15 ῥᾷστ' ἂν Prou 18 μετεῖναι AB 23 ἀρχ⟨αι⟩ρεσίας B 25 παρὰ τοῖς ἐπιφανεστάτοις c. Reiske 26 τὰ add. B

χος, ἐν ᾧ τὸ πλεῖστόν τε καὶ ἀπορώτατον τοῦ δημο- 171
τικοῦ μέρος ἐψηφοφόρει, μιᾶς, ὡς καὶ πρότερον εἴρηταί μοι, τῆς ἐσχάτης ψήφου κύριος ἦν.

LXXXIII. Παραλαμβάνουσι δὴ τὴν ὑπατείαν κατὰ τὸ ἑβδομηκοστόν τε καὶ διακοσιοστὸν ἔτος ἀπὸ τοῦ συνοικισμοῦ τῆς Ῥώμης Λεύκιος Αἰμίλιος Μαμέρκου υἱὸς καὶ Καίσων Φάβιος Καίσωνος υἱός, ἄρχοντος Ἀθήνησι Νικοδήμου. οἷς κατ' εὐχὴν συνέβη μηδὲν ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἐπιταραχθῆναι διχοστασίας πολέμων
2 τὴν πόλιν περιστάντων ἀλλοεθνῶν. ἐν ἅπασι μὲν οὖν ἔθνεσι καὶ τόποις Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων φιλοῦσιν αἱ τῶν ἔξωθεν κακῶν ἀνάπαυλαι ἐμφυλίους τε καὶ ἐνδήμους ἐγείρειν πολέμους, μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ὅσοι πολεμιστὴν καὶ κακόπαθον αἱροῦνται βίον ἐλευθερίας τε καὶ ἡγεμονίας πόθῳ. χαλεπαὶ γὰρ αἱ μαθοῦσαι τοῦ πλείονος ἐφίεσθαι φύσεις ἐξειργόμεναι τῶν συνήθων ἔργων καρτερεῖν· καὶ διὰ τοῦτο οἱ φρονιμώτατοι τῶν ἡγεμόνων ἀεί τινας ἐκ τῶν ἀλλοεθνῶν ἀναζωπυροῦσιν ἔχθρας, κρείττονας ἡγούμενοι
3 τῶν ἐντοπίων πολέμων τοὺς ἀλλοδαπούς. τότε δ' οὖν, 171
ὥσπερ ἔφην, κατὰ δαίμονα τοῖς ὑπάτοις συνέπεσον αἱ τῶν ὑπηκόων ἐπαναστάσεις. Οὐολοῦσκοι γάρ, εἴτε τῇ πολιτικῇ Ῥωμαίων κινήσει πιστεύσαντες ὡς ἐκπεπολεμωμένου τοῦ δημοτικοῦ πρὸς τοὺς ἐν τέλει, εἴτε τῆς προτέρας ἥττης ἀμαχητὶ γενομένης αἰσχύνῃ παροξυνθέντες, ⟨εἴτ' ἐπὶ⟩ ταῖς ἑαυτῶν δυνάμεσι πολλαῖς οὔ-
4 σαις μέγα φρονήσαντες, εἴτε διὰ ταῦτα πάντα πολεμεῖν

3 κύριον AB 11 τε add. A 14 κακοπαθῆ c. Cobet Obs. p. 171 16 παθοῦσαι AC 23 ἐκπολεμωμένον ABC 26 εἴτ' ἐπὶ add. Sylburg

Ῥωμαίοις διέγνωσαν, καὶ συναγαγόντες ἐξ ἁπάσης πόλεως τὴν νεότητα, μέρει μέν τινι τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὰς Ἑρνίκων τε καὶ Λατίνων πόλεις ἐστράτευσαν, τῇ δὲ λοιπῇ, ἣ πλείστη τ' ἦν καὶ κρατίστη, τοὺς ἐπὶ τὰς πόλεις σφῶν ἥξοντας δέχεσθαι ἤμελλον. ταῦτα μαθοῦσι Ῥωμαίοις ἔδοξε διχῇ νέμειν τὰς δυνάμεις καὶ τῇ μὲν ἑτέρᾳ τὴν Ἑρνίκων τε καὶ Λατίνων διὰ φυλακῆς ἔχειν, τῇ δ' ἑτέρᾳ τὴν Οὐολούσκων λεηλατεῖν.

1713 LXXXIIII. Διακληρωσαμένων δὲ τῶν ὑπάτων τὰς δυνάμεις, ὡς ἔστιν αὐτοῖς ἔθος, τὸ μὲν ἐπικουρεῖν μέλλον τοῖς συμμάχοις στράτευμα Καίσων Φάβιος παρέλαβε, θάτερον δὲ Λεύκιος ἔχων ἐπὶ τὴν Ἀντιατῶν ἦγε πόλιν. γενόμενος δὲ πλησίον τῶν ὁρίων καὶ κατιδὼν τὰς τῶν πολεμίων δυνάμεις, τότε μὲν ἀντικατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ λόφου, ταῖς δ' ἑξῆς ἡμέραις ἐξιόντων εἰς τὸ πεδίον τῶν πολεμίων θαμινὰ καὶ προκαλουμένων εἰς μάχην, ἡνίκα τὸν οἰκεῖον ἔχειν καιρὸν ὑπελάμβανεν, ἐξῆγε τὰς δυνάμεις· καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν παρακλήσει τε πολλῇ καὶ ἐπικελεύσει χρησάμενος, ἐκέλευσε σημαίνειν τὸ πολεμικόν· καὶ οἱ στρατιῶται τὸ σύνηθες ἀλαλάξαντες ἀθρόοι κατὰ σπείρας
τε καὶ κατὰ λόχους συνέβαλλον. ὡς δὲ τὰς λόγχας 2
καὶ τὰ σαυνία καὶ ὅσα εἶχον ἐκηβόλα ἐξανάλωσαν, σπασάμενοι τὰ ξίφη συρράττουσιν ἀλλήλοις ἴσῃ τόλμῃ τε καὶ ἐπιθυμίᾳ τοῦ ἀγῶνος ἑκάτεροι χρώμενοι· ἦν τε, ὡς καὶ πρότερον ἔφην, παραπλήσιος αὐτοῖς ὁ τοῦ
1714 ἀγῶνος τρόπος, καὶ οὔτε ἡ σοφία καὶ ἡ ἐμπειρία Ῥωμαίων περὶ τὰς μάχας, ᾗ χρώμενοι τὰ πολλὰ ἐπεκρά-

13 ὀρέων A 17 οἰκίον Ba 27 ἐμπιρεία Ba

*τουν, οὔτε τὸ καρτερικὸν καὶ ταλαίπωρον ἐν τοῖς πό-
νοις διὰ πολλῶν ἠσκημένον ἀγώνων ἐπεκράτει· τὰ γὰρ
αὐτὰ καὶ περὶ τοὺς πολεμίους ἦν, ἐξ οὗ Μάρκιον
ἡγεμόνα Ῥωμαίων οὐ τὸν ἀφανέστατον στρατηλάτην
ἔσχον· ἀλλ' ἀντεῖχον ἑκάτεροι τῆς χώρας, ἐν ᾗ τὸ πρῶ-*
3 *τον ἔστησαν οὐχ ὑφιέμενοι. ἔπειτα κατὰ μικρὸν οἱ
Οὐολοῦσκοι ὑπεχώρουν ἐν κόσμῳ τε καὶ τάξει δεχό-
μενοι τοὺς Ῥωμαίους. στρατήγημα δὲ τοῦτ' ἦν, ἵνα
διασπάσωσί τ' αὐτῶν τὰς τάξεις καὶ ἐξ ὑπερδεξιοῦ γέ-
νωνται χωρίου.*

LXXXV. *Οἱ δ' ὑπολαβόντες αὐτοὺς ἄρχειν φυγῆς
ἠκολούθουν βάδην μὲν ἀπιοῦσι καὶ αὐτοὶ σὺν κόσμῳ* 1715
*ἑπόμενοι, ἐπειδὴ δὲ δρόμῳ χωροῦντας ἐπὶ τὸν χάρακα
ἐθεάσαντο, ταχείᾳ καὶ αὐτοὶ διώξει καὶ ἀσυντάκτῳ
χρώμενοι. οἱ δὲ δὴ τελευταῖοί τε καὶ ὀπισθοφυλα-
κοῦντες λόχοι νεκρούς τ' ἐσκύλευον, ὡς κεκρατηκότες
ἤδη τῶν πολεμίων, καὶ ἐφ' ἁρπαγὴν τῆς χώρας ἐτρά-*
2 *ποντο. μαθόντες δ' οἱ Οὐολοῦσκοι ταῦτ' οἵ τε δόξαν
παρασχόντες φυγῆς, ἐπειδὴ τοῖς ἐρύμασι τοῦ χάρακος
ἐπλησίασαν, ὑποστραφέντες ἔστησαν, καὶ οἱ καταλει-
φθέντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὰς πύλας ἀναπετάσαντες
ἐξέδραμον ἀθρόοι κατὰ πολλὰ μέρη· γίνεταί τ' αὐτῶν
παλίντροπος ἡ μάχη· οἱ μὲν γὰρ διώκοντες ἔφευγον,
οἱ δὲ φεύγοντες ἐδίωκον. ἔνθα πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ
Ῥωμαίων θνήσκουσιν οἷα εἰκὸς ὠθούμενοι κατὰ πρα-
νοῦς χωρίου καὶ ὑπὸ πολλῶν ὀλίγοι κυκλωθέντες.*
3 *ἀδελφὰ δὲ τούτοις ἔπασχον, ὅσοι πρὸς σκῦλά τε καὶ*

6 *οἱ* add. B 9 *γένωνται*] *ἐπιγένωνται* aut *ἀγωνίσωνται* c. Sylburg 18 *οἱ ολοῦσκοι* B 25 *ἀποθνήσκουσιν* c. Reudler Tiroc. crit. p. 15 27 *περὶ σκῦλα* O *ἐπὶ* vel *πρὸς σκῦλα* Sylburg

ἁρπαγὰς τραπόμενοι τὸ ἐν κόσμῳ τε καὶ τάξει ὑποχω-
1716ρεῖν ἀφηρέθησαν· καὶ γὰρ ⟨καὶ⟩ οὗτοι καταληφθέντες
ὑπὸ τῶν πολεμίων οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δ' αἰχμά-
λωτοι ἐλήφθησαν. ὅσοι δὲ τούτων τε καὶ τῶν ἀπὸ
τοῦ ὄρους ἀπαραχθέντων διεσώθησαν, ὀψὲ τῆς ὥρας
τῶν ἱππέων αὐτοῖς ἐπιβοηθησάντων, ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν
χάρακα. ἐδόκει τ' αὐτοῖς συλλαβέσθαι τοῦ μὴ πασ-
συδὶ διαφθαρῆναι χειμὼν πολὺς ἐξ οὐρανοῦ καταρρα-
γεὶς καὶ σκότος, οἷον ἐν ταῖς βαθείαις ὁμίχλαις γίνε-
ται, ὃ τοῖς πολεμίοις ὄκνον τῆς ἐπὶ πλέον διώξεως
παρέσχεν οὐ δυναμένοις τὰ πόρρω καθορᾶν. τῇ δ' 4
ἐπιούσῃ νυκτὶ ἀναστήσας τὴν στρατιὰν ὁ ὕπατος ἀπῆγε
σιγῇ καὶ ἐν κόσμῳ, λαθεῖν τοὺς πολεμίους προνοού-
μενος· καὶ κατεστρατοπέδευσε παρὰ πόλει λεγομένῃ
Λογγόλᾳ περὶ δείλην ὀψίαν, γήλοφον ἱκανὸν ἐρύκειν
τοὺς ἐπιόντας ἐκλεξάμενος. ἔνθα ὑπομένων τούς τε
ὑπὸ τραυμάτων κάμνοντας ἀνεκτᾶτο θεραπείαις, καὶ
τοὺς ἀδημονοῦντας ἐπὶ τῇ παραδόξῳ τοῦ πάθους αἰ-
σχύνῃ παραμυθούμενος ἀνελάμβανε.

1717 LXXXVI. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν ἐν τούτοις ἦσαν· Οὐο-
λοῦσκοι δ', ἐπειδὴ ἡμέρα τ' ἐγένετο καὶ ἔγνωσαν τοὺς
πολεμίους ἐκλελοιπότας τὸν χάρακα, προσελθόντες κατ-
εστρατοπέδευσαν. σκυλεύσαντες δὲ τοὺς τῶν πολεμίων
νεκροὺς καὶ τοὺς ἡμιθνῆτας, οἷς σωθήσεσθαι ἐλπὶς ἦν,
ἀνελόμενοι ταφάς τε ποιησάμενοι τῶν σφετέρων νε-

1 ὑποχωρεῖν AC ἀποχωρεῖν B   2 καὶ γὰρ καὶ οὗτοι vel καὶ οὗτοι γὰρ c. Sylburg καὶ γὰρ οὗτοι O   4 ὅσοι δὲ supra lin. Bb | ὑπὸ τοῦ ὄρους B sed cf. Thuc. VII, 63   8 δι⟨α⟩-φθαρῆναι B   13 ⟨σι⟩γῇ B   14 παρὰ πόλιν λεγομένην λογογγέλαν A   21 τ' add. B   22 προσελθόντες Ba προελθόντες R

κρῶν, εἰς τὴν ἐγγυτάτω πόλιν Ἄντιον ἀνέζευξαν· ἔνθα
παιανίζοντες ἐπὶ τῇ νίκῃ καὶ θύοντες ἐν ἅπασιν ἱεροῖς
εἰς εὐπαθείας καὶ ἡδονὰς ταῖς ἑξῆς ἡμέραις ἐτράποντο.
2 εἰ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς τότε νίκης διέμειναν καὶ μηδὲν
ἐπεξειργάσαντο, καλὸν ἂν αὐτοῖς εἰλήφει τέλος ὁ
ἀγών. Ῥωμαῖοι γὰρ οὐκ ἂν ὑπέμειναν ἔτι προελθεῖν
ἐκ τοῦ χάρακος ἐπὶ πολέμῳ, ἀγαπητὸν δ' ἂν ⟨ἦν⟩, εἰ
ἀπῆλθον ἐκ τῆς πολεμίας, κρείττονα τοῦ προδήλου
θανάτου τὴν ἄδοξον ἡγησάμενοι φυγήν. νῦν δὲ τοῦ
πλείονος ὀρεγόμενοι καὶ τὴν ἐκ τῆς προτέρας νίκης
3 δόξαν ἀπέβαλον. ἀκούοντες γὰρ παρά τε κατασκόπων 1718
καὶ τῶν ἐκ τοῦ χάρακος ἀποδεδρακότων, ὅτι κομιδῇ
τ' εἰσὶν οἱ σωθέντες Ῥωμαίων ὀλίγοι καὶ τούτων οἱ
πλείους τραυματίαι, πολλὴν αὐτῶν ἐποιήσαντο κατα-
φρόνησιν, καὶ αὐτίκα τὰ ὅπλα ἁρπάσαντες ἔθεον ἐπ'
αὐτούς. πολὺ δὲ καὶ τὸ ἄνοπλον αὐτοῖς ἐκ τῆς πό-
λεως εἵπετο κατὰ θέαν τοῦ ἀγῶνος καὶ ἅμα ἐφ' ἁρπα-
4 γήν τε καὶ ὠφέλειαν. ἐπεὶ δὲ προσβαλόντες τῷ λόφῳ
τόν τε χάρακα περιέστησαν καὶ τὰ περισταυρώματα
διασπᾶν ἐπεχείρουν, πρῶτοι μὲν οἱ τῶν Ῥωμαίων ἱπ-
πεῖς πεζοὶ μαχόμενοι διὰ τὴν τοῦ χωρίου φύσιν ἐξ-
έδραμον ἐπ' αὐτούς, ἔπειτα τούτων κατόπιν οἱ καλού- 1719
μενοι τριάριοι πυκνώσαντες τοὺς λόχους· οὗτοι δ'
εἰσὶν οἱ πρεσβύτατοι τῶν στρατευομένων, οἷς τὰ στρα-

2 π⟨αι⟩ανίζοντες B 5 ἐπεξ⟨ει⟩ργάσαντο B 7 ἐκ τοῦ χάρακος ἐπὶ πολέμῳ ἀγαπητὸν om. Ba add. Bbmg ἐπὶ πόλεμον? | εἰ om. Ba ἀγαπητῶς δ' ἂν ἀπῆλθον c. Kiessling ἀγαπητὸν δ' ἂν ἦν vel ἀγαπητὸν δ' ἦν c. Sylburg 12 τῶν ἐκ om. Ba | ἀποδεδρακόντων C ἀποδιδρασκόντων R ἀποδεδρακότων Cobet Obs. p 172 19 τὰ πέριξ σταυρώματα c. Sylburg περιέστασαν c. Cobet l. l.

τόπεδα ἐπιτρέπουσι φυλάττειν, ὅταν ἐξίωσιν εἰς τὴν μάχην, καὶ ἐφ' οὓς τελευταίους, ὅταν ἀθρόα γένηται τῶν ἐν ἀκμῇ φθορά, σπανίζοντες ἑτέρας ἐπικουρίας καταφεύγουσι διὰ τὴν ἀνάγκην. οἱ δ' Οὐολοῦσκοι 5
κατ' ἀρχὰς μὲν ἐδέξαντο τὴν ἔφοδον αὐτῶν καὶ μέχρι πολλοῦ διέμενον ἐκθύμως ἀγωνιζόμενοι, ἔπειτα διὰ τὴν τοῦ χωρίου φύσιν μειονεκτοῦντες ὑπεχώρουν, καὶ τέλος ὀλίγα μὲν τοὺς πολεμίους καὶ οὐκ ἄξια λόγου ἐργασάμενοι, πλείω δ' αὐτοὶ παθόντες κακὰ ὑπεχώρησαν εἰς τὸ πεδίον. ἔνθα καταστρατοπεδευσάμενοι ταῖς ἑξῆς ἡμέραις ἐξέταττον τὴν δύναμιν καὶ προὐκαλοῦντο τοὺς Ῥωμαίους εἰς μάχην, οἱ δ' οὐκ ἀντεξήεσαν. ὡς δὲ τοῦτ' εἶδον καταφρονήσαντες αὐτῶν οἱ 6
Οὐολοῦσκοι συνεκάλουν ἐκ τῶν πόλεων δυνάμεις καὶ παρεσκευάζοντο ὡς ἐξελοῦντες πολυχειρίᾳ τὸ φρούριον· ῥᾳδίως τ' ἂν ἐξειργάσαντο μέγα ἔργον ὑπάτου τε καὶ
1720 Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἢ βίᾳ κρατήσαντες ἢ καὶ ὁμολογίαις· οὐδὲ γὰρ τῶν ἐπιτηδείων ἔτι εὐπόρει τὸ χωρίον· ἔφθη δὲ πρότερον ἐπικουρία Ῥωμαίοις ἐλθοῦσα, ὑφ' ἧς ἐκωλύθησαν οἱ Οὐολοῦσκοι τὸ κάλλιστον ἐπιθεῖναι τῷ πολέμῳ τέλος. ὁ γὰρ ἕτερος τῶν ὑπάτων 7
Καίσων Φάβιος μαθών, ἐν αἷς ἦν τύχαις ἡ παραταξαμένη Οὐολούσκοις δύναμις, ἐβούλετο μὲν ὡς εἶχε τάχους ἅπασαν ἄγων τὴν δύναμιν εὐθὺς ἐπιέναι τοῖς πολιορκοῦσι τὸ φρούριον. ὡς δ' οὐκ ἐγίνετο αὐτῷ θυομένῳ τε καὶ οἰωνοῖς χρωμένῳ τὰ ἱερὰ καλά, ἀλλ'

1 ἐξίωσ<ιν εἰς τὴν> Bb 9 πλέω O πλείω c. Kiessling | ἀπεχώρησαν c. Kiessling 13 οἱ add. B 14 τὰς ἐκ τ. π. δυνάμεις c. Kiessling 16 τοῦ ὑπάτου τε καὶ τῆς Ῥ. δ. c. Reiske 17 καὶ ὁμολογίαις ABC καθ' ὁμολογίας R 18 εὐπόρ<ει> B

ἠναντιοῦτο πρὸς τὰς ἐξόδους αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, αὐ-
τὸς μὲν ὑπέμεινε, τὰς δὲ κρατίστας ἐπιλεξάμενος
8 σπείρας ἀπέστειλε τῷ συνάρχοντι. αἱ δὲ διά τ' ὀρῶν
ἀφανῶς καὶ νύκτωρ τὰ πολλὰ ποιησάμεναι τὰς ὁδοὺς
εἰσῆλθον εἰς τὸν χάρακα τοὺς πολεμίους λαθοῦσαι. ὁ
μὲν οὖν Αἰμίλιος θρασύτερος ἐγεγόνει τῇ παρουσίᾳ
τῶν συμμάχων, οἱ δὲ πολέμιοι τῷ τε πλήθει τῷ σφε- 1721
τέρῳ εἰκῇ πίσυνοι καὶ διὰ τὸ μὴ ἐπεξιέναι τοὺς Ῥω-
μαίους εἰς μάχην ἐπαρθέντες ἀνέβαινον ἐπὶ τὸ ὄρος
πυκνώσαντες τοὺς λόχους· καὶ οἱ Ῥωμαῖοι παρέντες
αὐτοὺς ἀναβῆναι καθ' ἡσυχίαν καὶ πολλὰ πονεῖν περὶ
τῷ σταυρώματι ἐάσαντες, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἤρθη τῆς
μάχης διασπάσαντες κατὰ πολλὰ μέρη τὸν χάρακα ἐμ-
πίπτουσιν αὐτοῖς· καὶ οἱ μὲν εἰς χεῖρας καταστάντες
τοῖς ξίφεσιν ἐμάχοντο, οἱ δ' ἀπὸ τῶν ἐρυμάτων λί-
θοις τε καὶ σαυνίοις καὶ λόγχαις τοὺς ἐπιόντας ἔβαλ-
λον, βέλος δ' οὐδὲν ἄσκοπον ἦν πεπιλημένων γ' ἐν
9 βραχεῖ χωρίῳ πολλῶν. ἀπαράττονται δὴ τοῦ λόφου
πολλοὺς σφῶν ἀποβαλόντες οἱ Οὐολοῦσκοι καὶ εἰς φυ-
γὴν ὁρμήσαντες μόγις εἰς τὸν ἴδιον ἀποσώζονται χά-
ρακα. Ῥωμαῖοι δ' ὡς ἐν ἀσφαλείᾳ τέως ὄντες ἤδη
κατέβαινον ἐπὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν· ἐξ ὧν ἐπισιτισμοὺς
καὶ τἆλλα, ὅσων σπάνις ἦν ἐν τῷ χάρακι, ἐλάμβανον.

LXXXVII. Ἐπειδὴ δὲ καθῆκεν ὁ τῶν ἀρχαιρεσιῶν 1722

3 ὁδῶν ἀφανῶν O ὀρῶν ἀφανῶς c. Sintenis Em. Dion. III 18 ὀρῶν ἀφανεῖς c. Reudler Tiroc. crit. p. 6 8 ἐκεῖ O εἰκῇ c. Reiske 11 αὐτοῖς O αὐτοὺς c. Sylburg 17 βέλος τε O corr. Reiske | πεπιλημένων τε O corr. Reiske 18 ἀπαρράτονται Bb 19 οἱ add. B 21 ἀσφαλείαι O ἀσφαλεῖ editio Kiesslingiana | τέως vel ἤδη delendum esse Reiske censet τέλος ὄντες c. Kiessling Bas. Progr. p. 20

καιρός, ὁ μὲν Αἰμίλιος ἔμεινεν ἐπὶ στρατοπέδου δι' αἰσχύνης ἔχων ἐπὶ συμφοραῖς οὐκ εὐσχήμοσιν εἰς τὴν πόλιν εἰσελθεῖν τὸ κράτιστον ἀπολωλεκὼς τῆς στρατιᾶς. ὁ δὲ συνύπατος αὐτοῦ τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν ἄρχοντας ἐπὶ στρατοπέδου καταλιπὼν εἰς τὴν Ῥώμην ᾤχετο· καὶ συγκαλέσας τὸν ὄχλον ἐπὶ τὰς ἀρχαιρεσίας, οἷς μὲν ὁ δῆμος ἐβούλετο δοθῆναι τὴν ὑπατείαν ἀνδράσιν ἐκ τῶν ὑπατευκότων, οὐ προὔθηκε τὴν ψηφοφορίαν, ἐπειδὴ οὐδ' αὐτοὶ μετῄεσαν τὴν ἀρχὴν ἑκόντες, ὑπὲρ δὲ τῶν μετιόντων τούς τε λόγους ἐκάλεσε καὶ τὰς ψήφους ἀνέδωκεν. οὗτοι δ' ἦσαν, οὓς ἡ βουλὴ προείλετο καὶ 2 οἷς παραγγέλλειν τὴν ἀρχὴν ἐκέλευσεν, οὐ σφόδρα τῷ δήμῳ κεχαρισμένοι. καὶ ἀπεδείχθησαν εἰς τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν ὕπατοι ὅ τε νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ προθέντος τὰς ἀρχαιρεσίας ὑπάτου, Μάρκος Φάβιος Καίσωνος 1723 υἱός, καὶ Λεύκιος Οὐαλέριος Μάρκου υἱός, ὁ τὸν τρὶς ὑπατεύσαντα Κάσσιον κρίνας ἐπὶ τῇ τυραννίδι καὶ ἀποκτείνας. οὗτοι τὴν ἀρχὴν παραλαβόντες ὑπὲρ τῶν 3 ἀποθανόντων ἐν τῷ πρὸς Ἀντιάτας πολέμῳ στρατιωτῶν ἠξίουν ἑτέρους καταγράφειν, ἵνα τὸ ἐλλιπὲς ἀναπληρωθῇ τῶν λόχων. καὶ δόγμα ποιησάμενοι βουλῆς προὔγραψαν ἡμέραν, ἐν ᾗ παρεῖναι τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν στρατεύσιμον ἔδει. μετὰ τοῦτο θόρυβος ἦν πολὺς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ λόγοι τῶν πενεστάτων στασιώδεις οὐκ ἀξιούντων οὔτε βουλῆς δόγμασιν ὑπηρετεῖν οὔτε ὑπάτων ἐξουσίᾳ πειθαρχεῖν, ὅτι τὰς περὶ τῆς κληρου-

9 οὐκ αὐτοὶ O corr. Sylburg | ἥκοντες c. Sintenis Em. Dion. III 18 13 κεχαρισμένοις c. Reiske 21 δόγμα ποιησαμένης τῆς βουλῆς c. Kiessling 22 * προέγραψαν O | ἐν ᾗ τοὺς ἕ. ἡ στ. ἥκειν ἔδει O praeter B 24 πόλιν ὅλην B

χίας ὑποσχέσεις ἐψεύσαντο πρὸς αὐτούς· συνιόντες τε
κατὰ πλῆθος ἐπὶ τοὺς δημάρχους ὠνείδιζον αὐτοῖς προ-
δοσίαν καὶ κατεβόων ἐπικαλούμενοι τὴν ἐξ ἐκείνων
4 συμμαχίαν. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις οὐκ ἐδόκει καιρὸς
ἁρμόττων εἶναι πολέμου συνεστῶτος ὑπερορίου τὰς πο- 1724
λιτικὰς ἔχθρας ἀναζωπυρεῖν, εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν
Γάϊος Μαίνιος οὐκ ἔφη προδώσειν τοὺς δημοτικούς,
οὐδ' ἐπιτρέψειν τοῖς ὑπάτοις στρατιὰν καταγράφειν,
ἐὰν μὴ πρότερον ἀποδείξωσι τοὺς ὁριστὰς τῆς δημοσίας
γῆς καὶ τὸ περὶ τῆς κληρουχίας ψήφισμα γράψαντες
εἰς τὸν δῆμον ἐξενέγκωσιν. ἀντιλεγόντων δὲ πρὸς
ταῦτα τῶν ὑπάτων καὶ πρόφασιν ποιουμένων τοῦ μη-
θὲν αὐτῷ συγχωρεῖν, ὧν ἠξίου, τὸν ἐν χερσὶν ὄντα
πόλεμον, οὐκ ἔφη προσέξειν αὐτοῖς τὸν νοῦν, ἀλλὰ
5 κωλύσειν ἁπάσῃ δυνάμει τὴν καταγραφήν. καὶ ἐποίει
ταῦτα· οὐ μὴν ἴσχυσέ γε μέχρι τέλους. οἱ γὰρ ὕπατοι
προελθόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ παρακειμένῳ πεδίῳ
τοὺς στρατηγικοὺς δίφρους ἔθηκαν· ἐνταῦθα καὶ τὸν
στρατιωτικὸν ἐποιοῦντο κατάλογον, καὶ τοὺς οὐχ ὑπα-
κούοντας τοῖς νόμοις, ἐπειδὴ αὐτοὺς ἄγειν οὐχ οἷοί τ'
ἦσαν, εἰς χρήματα ἐζημίουν· ὅσοις μὲν χωρία ὑπῆρχεν,
ἐκκόπτοντες ταῦτα καὶ τὰς αὐλὰς καθαιροῦντες· ὅσων 1725
δὲ γεωργικὸς ὁ βίος ἦν ἐν ἀλλοτρίοις κτήμασι, τού-
των ἄγοντές τε καὶ φέροντες τὰ παρεσκευασμένα πρὸς
τὴν ἐργασίαν ζεύγη τε βοϊκὰ καὶ βοσκήματα καὶ ὑπο-
ζύγια ἀχθοφόρα καὶ σκεύη παντοῖα, οἷς γῆ τ' ἐξεργά-
6 ζεται καὶ καρποὶ συγκομίζονται. ὁ δὲ κωλύων τὴν
καταγραφὴν δήμαρχος οὐθὲν ἔτι ποιεῖν ἦν δυνατός.

6 ζωπυρεῖν B 7 Μαίνιος O

οὐδενὸς γάρ εἰσι τῶν ἔξω τῆς πόλεως οἱ τὴν δημαρ-
χικὴν ἔχοντες ἐξουσίαν κύριοι· περιγέγραπται γὰρ αὐ-
τῶν τὸ κράτος τοῖς τείχεσι, καὶ οὐδὲ ἀπαυλισθῆναι
τῆς πόλεως αὐτοῖς θέμις, ὅτι μὴ πρὸς ἕνα καιρόν, ἐν
ᾧ πᾶσαι θύουσιν αἱ τῆς πόλεως ἀρχαὶ κοινὴν ὑπὲρ
τοῦ Λατίνων ἔθνους τῷ Διὶ θυσίαν ἐπὶ τὸ Ἀλβανῶν
ὄρος ἀναβαίνουσαι. τοῦτο διαμένει μέχρι τῶν καθ᾽ 7
ἡμᾶς χρόνων τὸ ἔθος, τὸ μηθενὸς εἶναι τῶν ἔξω τῆς
πόλεως τοὺς δημάρχους κυρίους· καὶ δὴ καὶ τὸν ἐμ-
φύλιον Ῥωμαίων πόλεμον <τὸν> ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἡλι-
1726 κίας, ὃς μέγιστος τῶν πρὸ αὐτοῦ πολέμων ἐγένετο, ἡ
κινήσασα πρόφασις ἐπὶ πολλαῖς ἄλλαις δόξασα μείζων
εἶναι καὶ <μόνη> ἀποχρῶσα διαστῆσαι τὴν πόλιν ἥδε
ἦν, ὅτι τῶν δημάρχων τινὲς ἐξεληλάσθαι τῆς πόλεως
αἰτιώμενοι βίᾳ πρὸς τοῦ τότε κατέχοντος τὰ κατὰ τὴν
Ἰταλίαν ἡγεμόνος, ἵνα μηδενὸς εἶεν ἔτι κύριοι, ἐπὶ
τὸν ἐν τῇ Γαλατίᾳ τὰ στρατόπεδα κατέχοντα ὡς οὐκ
ἔχοντες, ὅποι τράπωνται, κατέφυγον. ὁ δὲ τῇ προ- 8
φάσει ταύτῃ χρησάμενος, ὡς ἀρχῇ δήμου παναγεῖ τὸ
κράτος ἀφαιρεθείσῃ παρὰ τοὺς ὅρκους τῶν προγόνων
αὐτὸς ὁσίως καὶ σὺν δίκῃ βοηθῶν αὐτός τε σὺν τοῖς
ὅπλοις ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ τὴν
ἀρχὴν κατήγαγε.

LXXXVIII. Τότε δ᾽ οὖν οἱ δημόται τῆς δημαρχι-
κῆς ἐξουσίας οὐδὲν ἀπολαύοντες ὑφεῖντο τοῦ θράσους
1727 καὶ προσιόντες τοῖς ἐπὶ τῆς στρατολογίας τεταγμένοις

5 θύο<υσιν> Bb 6 Ἀλβανὸν c. Kiessling τὸ Ἀλβανῆς ὄρος c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 547 10 τὸν add. Stephanus 11 ὃς add. Bb supra lin. 12 μείζων add. AC mg 13 μόνη add. Reiske 15 τὰ add. B 17 τῇ add. B 19 ἢ πᾶν ἄγει ABbC πᾶν ἄγει Ba corr. Sylburg

τὸν ἱερὸν ὅρκον ὤμνυσαν, καὶ ὑπὸ τὰς σημαίας κατ-
εγράφοντο. ἐπεὶ δὲ τὸ ἐλλιπὲς τῶν λόχων ἐξεπλη-
ρώθη, διεκληρώσαντο τὰς ἡγεμονίας τῶν στρατοπέδων
οἱ ὕπατοι· καὶ ὁ μὲν Φάβιος τὴν ἐπὶ τῇ βοηθείᾳ τῶν
συμμάχων ἀποσταλεῖσαν δύναμιν παρελάμβανεν, ὁ δὲ
Οὐαλέριος τὴν ἐν Οὐολούσκοις στρατοπεδεύουσαν ἄγων
2 τοὺς νεωστὶ καταγραφέντας. μαθοῦσι δὲ τὴν παρου-
σίαν αὐτοῦ τοῖς πολεμίοις ἐδόκει στρατιάν θ' ἑτέραν
μεταπέμπεσθαι καὶ ἐν ἰσχυροτέρῳ τὸ στρατόπεδον ποιή-
σασθαι χωρίῳ καὶ μηδὲν ἐκ τοῦ καταφρονεῖν αὐτῶν
ἔτι προπετὲς κινδύνευμα ὡς πρότερον ὑπομένειν. ἐγε-
γόνει ταῦτα διὰ ταχέων, ἀμφοτέροις τε παρέστη τοῖς
ἡγεμόσι τῶν δυνάμεων ὁμοία περὶ τοῦ πολέμου γνώμη,
τὰ ἑαυτῶν φυλάττειν ἐρύματα, ἐάν τις ἐπίῃ, τοῖς δὲ
τῶν πολεμίων ὡς βίᾳ κρατηθησομένοις μὴ ἐπιχειρεῖν.
3 καὶ ὁ διὰ μέσου χρόνος οὐκ ὀλίγος ἐγένετο φόβῳ τῶν
ἐπιχειρήσεων τριβόμενος· οὐ μέντοι καὶ εἰς τέλος γε
διαμένειν ἐν τοῖς ἐγνωσμένοις ἐδυνήθησαν. ὁπότε γὰρ 1728
ἐπισιτισμοῦ χάριν ἢ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων τινός, ὧν
ἀμφοτέροις ἔδει, μοῖρά τις ἀποσταλείη τῆς στρατιᾶς,
συμβολαί τ' αὐτῶν ἐγίνοντο καὶ πληγαί, καὶ τὸ νικᾶν
οὐκ ἀεὶ παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἔμενε· πολλάκις δὲ συμπλε-
κομένων ἀλλήλοις ἀπέθνησκόν τ' οὐκ ὀλίγοι καὶ τραυ-
4 ματίαι πλείους ἐγίνοντο. τοῖς μὲν οὖν Ῥωμαίοις τὸ
ἀπαναλούμενον τῆς στρατιᾶς οὐδεμία ποθὲν ἐπικουρία

1 σημείας AB cf. Cobet Obs. p. 167 16 ἐν φόβῳ c. Stephanus 19 ἢ om. Ba add. Bb supra lin. 20 ἐδόκει O ἔδει Reiske 21 συμβολαὶ] συμπλοκαὶ c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 552 25 ἀπαναλωμένον c. Cobet Obs. p. 172 | οὐδὲ μία ποθὲν ἐπιοῦσα O pro ποθὲν c. οἴκοθεν Kiessling, post ἐπιοῦσα add. ἐπικουρία Sintenis Em. Dion. I 22,

ἐξεπλήρου, τὸ δὲ τῶν Οὐολούσκων στρατόπεδον ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἡκόντων πολλὴν αὔξησιν ἐλάμβανε· καὶ τούτῳ ἐπαρθέντες οἱ ἡγεμόνες ἐξῆγον ἐκ τοῦ χάρακος τὴν δύναμιν ὡς εἰς μάχην.

LXXXVIIII. Ἐξελθόντων δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ παραταξαμένων ἰσχυρὰ μάχη γίνεται καὶ ἱππέων καὶ πεζῶν καὶ ψιλῶν ἴση πάντων χρωμένων προθυμίᾳ τε καὶ ἐμπειρίᾳ, καὶ τὸ νικᾶν ἑκάστου παρ' ἑαυτὸν μόνον τιθεμένου· ὡς δὲ νεκροί τ' αὐτῶν πολλοὶ ἑκα- 2
τέρωθεν, ἐν ᾧ ἐτάχθησαν χωρίῳ, πεσόντες ἔκειντο,
1729 καὶ ἡμιθνῆτες ἔτι πλείους [τῶν νεκρῶν], οἱ δὲ παρὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὰ δεινὰ ἔτι διαμένοντες ὀλίγοι ἦσαν, καὶ οὐδὲ οὗτοι δρᾶν τὰ πολέμου ἔργα δυνάμενοι βαρυνόντων μὲν αὐτοῖς τῶν σκεπαστηρίων τὰς εὐωνύμους χεῖρας διὰ πλῆθος τῶν ἐμπεπηγότων βελῶν, καὶ οὐκ ἐώντων ὑπομένειν τὰς προσβολάς, τετραμμένων δὲ τῶν ἐγχειριδίων τὰς ἀκμάς, ἔστι δ' ὧν καὶ κατεαγότων ὅλων, οἷς οὐθὲν ἔτι ἦν χρῆσθαι, τοῦ τε κόπου, ὃς δι' ὅλης ἡμέρας ἀγωνιζομένοις αὐτοῖς πολὺς ἐγεγόνει, παραλύοντος τὰ νεῦρα καὶ τὰς πληγὰς ἀσθενεῖς ποιοῦντος, ἱδρῶτος δὲ καὶ δίψης καὶ ἄσθματος, οἷα ἐν πνιγηρᾷ ὥρᾳ ἔτους τοῖς πολὺν χρόνον ἀγωνιζομένοις συμπίπτειν φιλεῖ, παρ' ἀμφοτέροις γινομένων, τέλος οὐδὲν ἔλαβεν ἀξιόλογον ἡ μάχη, ἀλλ' ἀγαπητῶς

quod pro ἐπιοῦσα scribendum esse c. Kiessling idemque in margine edit. Tauchn., quam possideo, Ambrosch coniecit
11 τῶν νεκρῶν del. Reudler Tiroc. crit. p. 58   12 αὐτὰ τὰ δεινὰ c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 533   16 μένειν BC ὑπομένειν R | προβολὰς c. Reiske | τετραμμένων O τετριμμένων c. Stephanus   17 ⟨κ⟩ατεαγ⟨ό⟩των Bb   18 χρῆσθαι κόπου τεος Ba χ. τοῦ κ. τε ὃς Bb χ. τοῦ κ. ὃς A   22 ἐμπνίγει ὥρᾳ A ἐν πν⟨ιγηρᾷ⟩ ὥρᾳ e corr. Bb

ἀμφότεροι τῶν στρατηγῶν ἀνακαλουμένων ἀπῆλθον
ἐπὶ τοὺς ἑαυτῶν χάρακας· καὶ οὐκέτι μετὰ τοῦτ' ἐξή- 1730
εσαν εἰς μάχην οὐδέτεροι, ἀλλ' ἀντικαθήμενοι παρεφύ-
λαττον ἀλλήλων τὰς ἕνεκα τῶν ἐπιτηδείων γινομένας
3 ἐξόδους. ἔδοξε μέντοι καὶ λόγος ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ πο-
λύς, ὡς δυναμένη τότε νικᾶν ἡ Ῥωμαίων δύναμις
ἑκουσία μηδὲν ⟨ἦν⟩ ἐργάσασθαι λαμπρὸν διὰ μῖσός
τε τοῦ ὑπάτου καὶ ὀργήν, ἣν εἶχε πρὸς τοὺς πατρι-
κίους ἐπὶ τῷ φενακισμῷ τῆς κληρουχίας. αὐτοὶ δ' οἱ
στρατιῶται τὸν ὕπατον ὡς οὐχ ἱκανὸν στρατηγεῖν
ᾐτιῶντο, γράμματα πέμποντες ὡς τοὺς ἐπιτηδείους ἑαυ-
τῶν ἕκαστοι. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ στρατοπέδου γινόμενα
τοιαῦτ' ἦν· ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Ῥώμῃ πολλὰ δαιμόνια ση-
μεῖα ἐφαίνετο δηλωτικὰ θείου χόλου κατά τε φωνὰς
4 καὶ ὄψεις ἀήθεις. πάντα δ' εἰς τοῦτο συνέτεινεν, ὡς
οἵ τε μάντεις καὶ οἱ τῶν ἱερῶν ἐξηγηταὶ συνενέγκαντες
τὰς ἐμπειρίας ἀπεφαίνοντο, ⟨ὅτι⟩ θεῶν [χολοῦσθαί]
τινες οὐ κομίζονται τὰς νομίμους τιμὰς οὐ καθαρῶς 1731
οὐδὲ ὁσίως ἐπιτελουμένων αὐτοῖς τῶν ἱερῶν. ζήτησις
δὴ μετὰ τοῦτο πολλὴ ἐκ πάντων ἐγίνετο, καὶ σὺν
χρόνῳ μήνυσις ἀποδίδοται τοῖς ἱεροφάνταις, ὅτι τῶν
παρθένων μία τῶν φυλαττουσῶν τὸ ἱερὸν πῦρ, Ὀπι-
μία ὄνομα αὐτῇ, τὴν παρθενίαν ἀφαιρεθεῖσα μιαίνει
τὰ ἱερά. οἱ δ' ἔκ τε βασάνων καὶ τῶν ἄλλων ἀπο-

3 ἀλλ' ἀντικαθήμενοι A ἀλλὰ καθήμενοι B 7 * μηδὲν ἐργάσασθαι O μ. ἠθέλησεν ἐ. c. Sylburg μ. εἰργάσατο c. Kiessling ἦν ego addidi 14 ἐφ⟨αί⟩νετο Ba | δημοτικὰ Ba 15 ἀληθεῖς Ba 17 ἀπεφαίνοντο θεῶν χολοῦσθαί τινα (οἱ supra) A ἀ. θ. τινὲς B χολοῦσθαι Cmg τινα e corr. C ἀ. ὅτι θεῶν τινες οὐ κομίζονται Sintenis Em. Dion. III 26 21 ὅτι παρθένος μία A 22 τὸ ἱερὸν προπιμία ὄνομα O praeter B

δείξεων μαθόντες, ὅτι τὸ μηνυόμενον ἦν ἀδίκημα ἀληθές, αὐτὴν μὲν τῆς κορυφῆς ἀφελόμενοι τὰ στέμματα καὶ πομπεύσαντες δι' ἀγορᾶς ἐντὸς τείχους ζῶσαν κατώρυξαν· δύο δὲ τοὺς ἐξελεγχθέντας διαπράξασθαι τὴν φθορὰν μαστιγώσαντες ἐν φανερῷ παραχρῆμα ἀπέκτειναν καὶ μετὰ τοῦτο καλὰ τὰ ἱερὰ καὶ τὰ μαντεύματα ὡς ἀφεικότων αὐτοῖς τῶν θεῶν τὸν χόλον, ἐγίνετο.

LXXXX. Ὡς δὲ καθῆκεν ὁ τῶν ἀρχαιρεσιῶν χρό-
1732 νος, ἐλθόντων τῶν ὑπάτων πολλὴ σπουδὴ καὶ παράταξις ἐγένετο τοῦ δήμου πρὸς τοὺς πατρικίους περὶ τῶν παραληψομένων τὴν ἡγεμονίαν ἀνδρῶν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἐκ τῶν νεωτέρων ἐβούλοντο τοὺς δραστηρίους τε καὶ ἥκιστα δημοτικοὺς ἐπὶ τὴν ὑπατείαν προαγαγεῖν· καὶ μετήει τὴν ἀρχὴν κελευσθεὶς ὑπ' αὐτῶν ὁ υἱὸς Ἀππίου Κλαυδίου τοῦ πολεμιωτάτου τῷ δήμῳ δοκοῦντος εἶναι, μεστὸς αὐθαδείας ἀνὴρ καὶ θράσους, ἑταίροις τε καὶ πελάταις ἁπάντων πλεῖστον τῶν καθ' ἡλικίαν δυνάμενος· ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τε καὶ τῶν πεῖραν ἤδη δεδωκότων τῆς ἐπιεικείας τοὺς προνοησομένους τοῦ κοινῇ συμφέροντος ὀνομάζων ἠξίου ποιεῖν ὑπάτους. αἵ τ' ἀρχαὶ διειστήκεσαν καὶ τὰς ἀλλήλων ἀνέλυον ἐξουσίας. ὁπότε μὲν γὰρ οἱ ὕπατοι 2
καλοῖεν τὸ πλῆθος ὡς ἀποδείξοντες τοὺς μετιόντας τὴν ἀρχὴν ὑπάτους, οἱ δήμαρχοι τοῦ κωλύειν ὄντες κύριοι διέλυον τὰ ἀρχαιρέσια, ὁπότε δ' αὖ πάλιν ἐκεῖνοι

1 ἀδίκημα del. Kiessling, ἀσέβημα vel ἁμάρτημα scrib. esse c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 816 5 φανερῷ παραχρῆμα ἀπέκτειναν καὶ O φ. ἀπέκτειναν καὶ π. verba transposuit Reiske 7 αὐτοῖς] αὖθις c. Kiessling 24 ἀποδείξαντες B

καλοῖεν ὡς ἀρχαιρεσιάσοντα τὸν δῆμον, οὐκ ἐπέτρεπον οἱ ὕπατοι τὴν ἐξουσίαν ἔχοντες τοῦ συγκαλεῖν 1733 τοὺς λόχους καὶ τὰς ψήφους ἀναδιδόναι. κατηγορίαι τ' ἀλλήλων ἐγίνοντο καὶ συνεχεῖς ἀψιμαχίαι καθ' εταιρίας συνισταμένων, ὥστε καὶ πληγὰς ἀλλήλοις διδόναι τινὰς ὑπ' ὀργῆς, καὶ οὐ μακρὰν ἀποσχεῖν τὴν στάσιν
3 τῶν ὅπλων. ταῦτα μαθοῦσα ἡ βουλὴ πολὺν ἐσκόπει χρόνον, ὅ τι χρήσεται τοῖς πράγμασιν, οὔτε βιάσασθαι δυναμένη τὸν δῆμον οὔτ' εἶξαι βουλομένη. ἦν δ' ἡ μὲν αὐθαδεστέρα γνώμη δικτάτορα ἑλέσθαι τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἕνεκα, ὃν ἂν ἡγῶνται κράτιστον εἶναι· τὸν δὲ λαβόντα τὴν ἐξουσίαν τούς τε νοσοποιοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἐξελεῖν, καὶ εἴ τι ἡμάρτηται ταῖς πρότερον ἀρχαῖς ἐπανορθώσασθαι, τόν τε κόσμον τοῦ πολιτεύματος, ὃν βούλεται, καταστησάμενον ἀνδράσι τοῖς κρατίστοις
4 ἀποδοῦναι τὰς ἀρχάς. ἡ δ' ἐπιεικεστέρα μεσοβασιλεῖς ἑλέσθαι τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ τιμιωτάτους ἄνδρας, οἷς ἐπιμελὲς ἔσται τὰ περὶ τὰς ἀρχάς, ὅπως κράτισται γενήσονται, προνοηθῆναι, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἐπὶ τῶν βασιλέων τῶν ἐκλιπόντων ἐγίνοντο. ταύτῃ προσθεμένων τῇ γνώμῃ τῶν πλειόνων ἀποδείκνυνται 1734 πρὸς αὐτῶν μεσοβασιλεὺς Αὖλος Σεμπρώνιος Ἀτρα-
5 τῖνος· αἱ δ' ἄλλαι κατελύθησαν ἀρχαί. οὗτος ἐπιτροπεύσας τὴν πόλιν ἀστασίαστον ὅσας ἐξῆν ἡμέρας ἕτερον ἀποδείκνυσιν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν, Σπόριον Λάρκιον. κἀκεῖνος συγκαλέσας τὴν λοχῖτιν ἐκκλησίαν

1 ἀρχαιρεσιάζοντα AB 4 ἐγίνοντο συνεχεῖς καὶ ἀψιμαχίαι c. Kiessling 17 τε καὶ τιμιωτάτους om. B 20 ἐκλιπόντων ABa ἐκλειπόντων Bb 21 ἀποδείκνυνται ABC corr. Cmg 22 μεσοβασιλεῖς ABC corr. Cmg ἀποδείκνυνται — μεσοβασιλεῖς, πρῶτος μὲν Αὖλος c. Kiessling

καὶ τὰς ψήφους κατὰ τὰ τιμήματα ἀναδούς, ἐκ τῆς ἀμφοτέρων εὐδοκήσεως ἀποδείκνυσιν ὑπάτους, Γάϊον Ἰούλιον, τὸν ἐπικαλούμενον Ἴουλον, ἐκ τῶν φιλοδήμων, καὶ Κόιντον Φάβιον Καίσωνος υἱὸν τὸ δεύτερον
ἐκ τῶν ἀριστοκρατικῶν. καὶ ὁ ⟨μὲν⟩ δῆμος οὐδὲν ἐκ 6
τῆς προτέρας ὑπατείας αὐτοῦ πεπονθὼς εἴασε τυχεῖν ταύτης τῆς ἐξουσίας τὸ δεύτερον, μισῶν τὸν Ἄππιον
1735 καὶ ὅτι ἐκεῖνος ἀτιμασθῆναι ἐδόκει σφόδρα ἡδόμενος· τοῖς δ' ἐν τέλει διαπεπραγμένοις δραστήριον ἄνδρα καὶ οὐθὲν ἐνδώσοντα τῷ δήμῳ μαλακὸν ἐπὶ τὴν ὑπατείαν παρελθεῖν, κατὰ γνώμην ἐδόκει κεχωρηκέναι τὰ τῆς διχοστασίας.

LXXXXI. Ἐπὶ τῆς τούτων ἀρχῆς Αἰκανοὶ μὲν εἰς τὴν Λατίνων χώραν ἐμβαλόντες ἀπήλασαν ἀνδράποδα καὶ βοσκήματα πολλὰ λῃστρικῇ ἐφόδῳ χρησάμενοι· Τυρρηνῶν δ' οἱ καλούμενοι Οὐιεντανοὶ τῆς Ῥωμαίων γῆς πολλὴν ἠδίκησαν προνομαῖς. τῆς δὲ βουλῆς τὸν μὲν πρὸς Αἰκανοὺς πόλεμον εἰς ἕτερον ἀναβαλομένης χρόνον, παρὰ δὲ Οὐιεντανῶν δίκας αἰτεῖν ψηφισαμένης, Αἰκανοὶ μὲν ἐπειδὴ τὰ πρῶτα αὐτοῖς κατὰ νοῦν ἐχώρησε, καὶ οὐθεὶς ὁ κωλύσων τὰ λοιπὰ ἐφαίνετο, θράσει ἐπαρθέντες ἀλογίστῳ λῃστρικὴν μὲν οὐκέτι στρατείαν ἔγνωσαν ποιεῖσθαι, δυνάμει δὲ βαρείᾳ ἐλά-
1736 σαντες ἐπὶ πόλιν Ὀρτῶνα κατὰ κράτος αἱροῦσι· καὶ διαρπάσαντες τά τ' ἐκ τῆς χώρας καὶ τὰ τῆς πόλεως
ἀπῄεσαν εὐπορίαν πολλὴν ἀγόμενοι. Οὐιεντανοὶ δὲ 2

1 κατὰ] καὶ O corr. Sylburg 2 ἀποδεικνύουσιν AB 3 ἴουλλον O | * φιλοδημοτικῶν O δημοτικῶν Cobet Obs. p. 172 5 μὲν add. Reiske | οὐδὲν ἕνεκα B (ἐν ἕν in ras.) 7 τῆς om. B 19 Οὐεντανῶν αἰτεῖν ψηφισαμένης ἀπολογίαν O praeter B 24 Ὀρῶνα O corr. Sylburg 26 ἐπαγόμενοι c. Reiske

πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἥκοντας ἀποκρινάμενοι, ὅτι
οὐκ ἐξ αὐτῶν εἴησαν οἱ προνομεύοντες τὴν χώραν,
ἀλλ' ἐκ τῶν ἄλλων Τυρρηνῶν, ἀπέλυσαν τοὺς ἄνδρας
οὐθὲν τῶν δικαίων ποιήσαντες· καὶ οἱ πρέσβεις ἐπι-
τυγχάνουσι τοῖς Οὐιεντανοῖς λείαν ἐκ τῆς αὐτῶν χώ-
ρας ἄγουσι. ταῦτα παρ' αὐτῶν ἡ βουλὴ μαθοῦσα πο-
λεμεῖν τ' ἐψηφίσατο Οὐιεντανοῖς καὶ τοὺς ὑπάτους
3 ἀμφοτέρους ἐξάγειν τὴν στρατιάν. ἐγένετο μὲν οὖν
περὶ τοῦ δόγματος ἀμφιλογία, καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ τὸν
πόλεμον οὐκ ἐῶντες ἐκφέρειν τῆς τε κληρουχίας ὑπο-
μιμνήσκοντες τοὺς δημοτικούς, ἧς γε πέμπτον ἔτος
ἐψηφισμένης ὑπὸ τοῦ συνεδρίου κενῇ πιστεύσαντες ἐλ-
πίδι ἐξηπάτηντο, καὶ κοινὸν ἀποφαίνοντες πόλεμον, εἰ
κοινῇ χρήσεται γνώμῃ πᾶσα Τυρρηνία τοῖς ὁμοεθνέσι 1737
4 βοηθοῦσα. οὐ μὴν ἴσχυσάν γ' οἱ τῶν στασιαστῶν
λόγοι, ἀλλ' ἐκύρωσε καὶ ὁ δῆμος τὸ τῆς βουλῆς δόγμα
τῇ Σπορίου Λαρκίου γνώμῃ τε καὶ παρακλήσει χρη-
σάμενος. καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξῆγον τὰς δυνάμεις οἱ ὕπα-
τοι· στρατοπεδευσάμενοι δὲ χωρὶς ἀλλήλων οὐ μακρὰν
ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ μείναντες ἡμέρας συχνάς, ἐπειδὴ
οὐκ ἀντεξῆγον οἱ πολέμιοι τὰς δυνάμεις, προνομεύ-
σαντες αὐτῶν τῆς γῆς ὅσην ἐδύναντο πλείστην ἀπῆγον
ἐπ' οἴκου τὴν στρατιάν. ἄλλο δ' ἐπὶ τῆς τούτων ὑπα-
τείας λόγου ἄξιον οὐδὲν ἐπράχθη.

7 τε om. B 8 ἄγειν A 13 καινὸν c. Reiske | τὸν πόλεμον c. Kiessling 14 κοινῇ A κενῇ B 15 στρατιωτῶν O στασιωτῶν Portus et Sylburg 20 ἀπὸ add. B cf. Fr. Krebs Praepositionsadv. I p. 40

1738

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΕΩΣ

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΕΝΑΤΟΣ.

Τῷ δὲ μετὰ τούτους ἔτει διαφορᾶς γενομένης τῷ δήμῳ πρὸς τὴν βουλὴν περὶ τῶν ἀποδειχθησομένων ὑπάτων· οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν ἀμφοτέρους ἐκ τῶν ἀριστοκρατικῶν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν προαγαγεῖν, ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἑαυτῷ κεχαρισμένων· γνωσιμαχήσαντες [πρὸς ἀλλήλους ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος] τέλος συνέπεισαν ἀλλήλους ἀφ' ἑκάστης μερίδος ὕπατον αἱρεθῆναι· καὶ
1739 *ἀποδείκνυται Καίσων μὲν Φάβιος τὸ δεύτερον ὑπὸ τῆς βουλῆς, ὁ τὸν Κάσσιον ἐπὶ τῇ τυραννίδι κρίνας, Σπόριος δὲ Φούριος ὑπὸ τῶν δημοτικῶν, ἐπὶ τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ πέμπτης ὀλυμπιάδος ἄρχοντος Ἀθήνησι*

ΔΙΟΝΥϹΊΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑϹΈΩϹ ΡΩΜΑΙΚΗ͂Ϲ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΊΑϹ ΛΟΓ. Θ̄ A ΔΙΟΝΥϹΊΟΥ ΡΩΜΑΙΚΗ͂Ϲ ΑΛΙΚΑΡΝΑϹΈΩϹ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΊΑϹ Θ corr. ex Η B

5 verba *πρὸς ἀλλήλους ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος* del. Cobet Obs. p. 172   6 *τέλος*] *τέως* ACmg *ἕως* BC *τέλος* Portus   7 *ἀφ' ἑκατέρας τῆς μ.* c. Cobet l. l.   10 *φρούριος* AB

Καλλιάδου, καθ' ὃν χρόνον ἐστράτευσε Ξέρξης ἐπὶ
2 τὴν Ἑλλάδα. ἄρτι δὲ παρειληφότων αὐτῶν τὴν ἀρχὴν
Λατίνων τε πρέσβεις ἧκον ἐπὶ τὴν βουλὴν δεόμενοι
πέμψαι σφίσι τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων μετὰ δυνάμεως,
ὃς οὐκ ἐάσει προσωτέρω χωρεῖν τὴν Αἰκανῶν κατα-
φρόνησιν, καὶ Τυρρηνία πᾶσα ἠγγέλλετο κεκινημένη
καὶ οὐ διὰ μακροῦ χωρήσουσα εἰς πόλεμον. συνήχθη
γὰρ εἰς κοινὴν ἐκκλησίαν τὸ ἔθνος, καὶ πολλὰ Οὐιεν-
τανῶν δεηθέντων συνάρασθαι σφίσι τοῦ κατὰ Ῥω-
μαίων πολέμου, τέλος ἐξήνεγκεν ἐξεῖναι τοῖς βουλο-
μένοις Τυρρηνῶν μετέχειν τῆς στρατείας· καὶ ἐγένετο
χεὶρ ἀξιόμαχος ἡ τοῖς Οὐιενταναῖς ἑκουσίως τοῦ πο-
λέμου συναραμένη. ταῦτα μαθοῦσι τοῖς ἐν τέλει
Ῥωμαίων ἔδοξε στρατιάς τε καταγράφειν καὶ τοὺς ὑπά- 1740
τους ἀμφοτέρους ἐξιέναι, τὸν μὲν Αἰκανοῖς τε πολε-
μήσοντα καὶ Λατίνοις τιμωρὸν ἐσόμενον, τὸν δ' ἐπὶ
3 Τυρρηνίας ἄξοντα τὰς δυνάμεις. ἀντέπραττε δὲ πρὸς
ταῦτα Σπόριος Ἰκίλιος τῶν δημάρχων εἷς· καὶ συν-
άγων εἰς ἐκκλησίαν τὸν δῆμον ὁσημέραι τὰς περὶ τῆς
κληρουχίας ὑποσχέσεις ἀπῄτει παρὰ τῆς βουλῆς καὶ
οὐδὲν ἔφη συγχωρήσειν οὔτε τῶν ἐπὶ πόλεμον οὔτε
τῶν κατὰ πόλιν ὑπ' αὐτῆς ψηφιζομένων ἐπιτελεσθῆναι,
ἐὰν μὴ τοὺς δέκα ἄνδρας ἀποδείξωσι πρότερον ὁρι-
στὰς τῆς δημοσίας χώρας, καὶ διέλωσι τὴν γῆν, ὡς

1 verba καθ' usque ad ἄρτι om. Ba add. Bbmg | ἐστρατοπέδευσε O corr. Portus 2 δὲ om. B | αὐτῶν om. AC 9 συναίρασθαι Ba 10 ἐξήνεγκαν O praeter B 11 στρατιᾶς A στρατίας Ba 12 ἑκουσίως om. A 13 αἰρομένη A 18 Σικίλιος O corr. Sylburg hoc loco aliisque 21 συγχωρήσειν ἐπὶ τῶν πολεμίων O correxerunt Sylburg et Sintenis Em. Dion. III 10 23 πρῶτον O πρότερον Kiessling

ὑπέσχοντο τῷ δήμῳ. ἀπορουμένῃ δὲ τῇ βουλῇ καὶ 4
ἀμηχανούσῃ, τί χρὴ ποιεῖν, Ἄππιος Κλαύδιος ὑποτί-
θεται σκοπεῖν, ὅπως διαστήσεται τὰ τῶν ἄλλων δη-
1741 μάρχων πρὸς αὐτόν, διδάσκων, ὅτι τὸν κωλύοντα καὶ
ἐμποδὼν γινόμενον τοῖς δόγμασι τῆς βουλῆς ἱερὸν
ὄντα καὶ νόμῳ τὴν ἐξουσίαν ἔχοντα ταύτην ἄλλως οὐκ
ἔστι παῦσαι τῆς δυναστείας, ἐὰν μή τις ἕτερος τῶν
ἀπὸ τῆς ἴσης τιμῆς καὶ τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἐχόντων
τἀναντία πράττῃ καί, οἷς ἂν ἐκεῖνος ἐμποδὼν γένη-
ται, ταῦτα κωλύῃ. συνεβούλευέ τε τοῖς αὖθις παρα- 5
ληψομένοις τὴν ἀρχὴν ὑπάτοις τοῦτο πράττειν καὶ
σκοπεῖν, ὅπως ἕξουσί τινας ἀεὶ τῶν δημάρχων οἰ-
κείους σφίσι καὶ φίλους· μίαν εἶναι λέγων τῆς ἐξου-
σίας τοῦ ἀρχείου κατάλυσιν, ἐὰν στασιάζωσι πρὸς ἀλλή-
λους οἱ ἄνδρες.

II. Ταύτην εἰσηγησαμένου τὴν γνώμην Ἀππίου
δόξαντες αὐτὸν ὀρθῶς παραινεῖν οἵ τε ὕπατοι καὶ τῶν
1742 ἄλλων οἱ δυνατώτατοι, πολλῇ θεραπείᾳ διεπράξαντο
τοὺς τέτταρας ἐκ τῶν δημάρχων οἰκείους τῇ βουλῇ
γενέσθαι. οἱ δὲ τέως μὲν λόγῳ μεταπείθειν τὸν Ἰκί- 2
λιον ἐπεχείρουν ἀποστῆναι τῶν περὶ τῆς κληρουχίας
πολιτευμάτων, ἕως οἱ πόλεμοι λάβωσι τέλος· ὡς δ'
ἠναντιοῦτο καὶ διώμνυτο λόγον τε τὸν αὐθαδέστερον
εἰπεῖν ἐτόλμησε τοῦ δήμου παρόντος, ὅτι μᾶλλον ἂν
βούλοιτο Τυρρηνοὺς καὶ τοὺς ἄλλους πολεμίους κρα-

3 διαστήσ⟨ε⟩ται B 6 verba inde ab ἔχοντα usque ad ἐξουσίαν v. 8 add. B 9 πράττειν et v. 10 κωλύειν O praeter B | γίνηται AB 10 ταῦτα μὴ κωλύῃ c. Reiske 17 εἴ Ba οἵ Bb 18 ἄλλων οἱ δυ. Bb ex corr. | θεραπείᾳ B δυναστείᾳ R 23 διώμνυ Ba το add. Bb supra lin. | αὐθαδέστατον c. Sylburg 25 βούλοιντο O praeter B

τήσαντας τῆς πόλεως ἐπιδεῖν, ἢ τοὺς κατέχοντας τὴν
χώραν τὴν δημοσίαν ἀφεῖναι, δόξαντες ἀφορμὴν εἰλη-
φέναι καλὴν πρὸς αὐθάδειαν τοσαύτην τοῦ τἀναντία
λέγειν τε καὶ πράττειν, οὐδὲ τοῦ δήμου τὸν λόγον
ἡδέως δεξαμένου, κωλύειν αὐτὸν ἔφησαν, καὶ φανερῶς
ἔπραττον, ὅσα τῇ βουλῇ τε καὶ τοῖς ὑπάτοις δοκοίη·
3 μονωθεὶς δ' Ἰκίλιος οὐδενὸς ἔτι κύριος ἦν. μετὰ 1743
τοῦθ' ἡ στρατιὰ κατεγράφετο καί, ὅσων ἔδει τῷ πο-
λέμῳ πάντα ὑπηρετεῖτο, τὰ μὲν ἐκ τῶν δημοσίων, τὰ
δ' ἐκ τῶν ἰδίων ἀπάσῃ προθυμίᾳ· καὶ διὰ τάχους οἱ
ὕπατοι διακληρωσάμενοι τὰ στρατεύματα ἐξῄεσαν, Σπό-
ριος μὲν Φούριος ἐπὶ τὰς Αἰκανῶν πόλεις, Καίσων
4 δὲ Φάβιος ἐπὶ Τυρρηνούς. Σπορίῳ μὲν οὖν ἅπαντα
κατὰ νοῦν ἐχώρησεν οὐχ ὑπομεινάντων εἰς χεῖρας
ἐλθεῖν τῶν πολεμίων, καὶ πολλὰ ἐκ τῆς στρατείας
ἐξεγένετο χρήματά τε καὶ σώματα λαβεῖν. ἐπῆλθε
γὰρ ὀλίγου δεῖν πᾶσαν ὅσην οἱ πολέμιοι χώραν κατ-
εῖχον, ἄγων καὶ φέρων, καὶ τὰ λάφυρα τοῖς στρατιώ-
5 ταις ἅπαντα ἐχαρίσατο. δοκῶν δὲ καὶ τὸν πρὸ τοῦ
χρόνον εἶναι φιλόδημος, ἔτι μᾶλλον ἐκ ταύτης τῆς
στρατηγίας ἐθεράπευσε τὸ πλῆθος. καί, ἐπειδὴ παρ-
ῆλθεν ὁ χρόνος τῆς στρατείας, ἄγων τὴν δύναμιν ὁλό-
κληρόν τε καὶ ἀπαθῆ χρήμασιν εὔπορον κατέστησε τὴν
πατρίδα.

III. Καίσων δὲ Φάβιος ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων, οὐ- 1744

1 τῆς χώρας Ba 3 τοῦ ABC 5 κωλύειν O κωλύσειν c. Reiske 6 τε καὶ B ἢ R 8 ἡ ex corr. B 12 φρούριος AB 15 στρατιᾶς O corr. Sylburg 19 δοκῶν τε AB 20 χρόνου B 21 ἐπειδήπερ ἦλθεν Ba 22 στρατιᾶς A | στρατηγίας v. 21 et στρατείας fortasse sedem mutasse c. Kiessling | ἀπάγων c. Kiessling 23 κατέστησεν· εἰς τὴν Prou

δενὸς χεῖρον στρατηγήσας, ἀφῃρέθη τὸν ἐκ τῶν ἔργων ἔπαινον παρ' οὐδὲν ἁμάρτημα ἴδιον, ἀλλ' ὅτι τὸ δημοτικὸν οὐκ εἶχε κεχαρισμένον αὐτῷ, ἐξ οὗ τὸν ὕπατον Κάσσιον ἐπὶ τῇ τυραννίδι προσαγγείλας ἀπέκτεινεν. 2
οὔτε γὰρ ὅσα δέοι σὺν τάχει στρατηγῷ κελεύσαντι τοὺς ὑπηκόους πειθαρχεῖν, οὔθ' ὅσα τῷ προθύμῳ καὶ πρέποντι χρησαμένους βίᾳ κατασχεῖν, οὔθ' ὅσα λάθρα τῶν ἀντιπολεμίων χωρία εἰς πλεονεξίαν εὔθετα σφετερίσασθαι, οὔτ' ἄλλο πράττειν οὐδὲν ἕτοιμοι ἦσαν, ἐξ οὗ τιμήν τινα ὁ στρατηγὸς καὶ δόξαν ἀγαθὴν ἐξοίσεσθαι ἔμελλε. καὶ τἆλλα μὲν αὐτῶν, ὅσα ὑβρίζοντες τὸν ἡγεμόνα διετέλουν, ἐκείνῳ θ' ἧττον λυπηρὰ ἦν καὶ τῇ
1745 πόλει βλάβης οὐ μεγάλης ἄξια, ὃ δὲ τελευτῶντες ἐξειργάσαντο κίνδυνον οὐ μικρὸν ἤνεγκε καὶ πολλὴν αἰσχύνην ἀμφοῖν. γενομένης γὰρ παρατάξεως ἐν τῷ μεταξὺ 3
τῶν λόφων, ἐφ' οἷς ἦσαν ἐστρατοπεδευκότες ἀμφότεροι, πάσῃ τῇ παρ' ἑκατέρων δυνάμει, πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἀποδειξάμενοι καὶ τοὺς πολεμίους ἀναγκάσαντες ἄρξαι φυγῆς, οὔτ' ἠκολούθησαν ἀπιοῦσι τοῦ στρατηγοῦ πολλὰ ἐπικελεύοντος οὔτε παραμείναντες ἐκπολιορκῆσαι τὸν χάρακα ἠθέλησαν, ἀλλ' ἐάσαντες ἀτελὲς ἔργον καλὸν ἀπῆεσαν εἰς τὴν αὐτῶν στρατοπεδείαν. ἐπιχειρησάντων 4
δ' αὐτοκράτορα τὸν ὕπατον ἀναγορεῦσαί τινων μέγα

1 ἐκ τῶν om. B 3 οὐκ εἶχε κεχαρισμένον αὐτῷ C οὐκ εἶχε μένον R οὐκ εἶχεν εὔνουν c. Sintenis Em. Dion. III 26 4 προσαγγείλας A εἰσαγγείλας C κρίνας B 6 τῷ προθύμῳ ἐπιτρέποντας καὶ c. Kiessling | ἐν πρέποντι c. Reiske ἐν πρέποντι καιρῷ c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 816 8 ἀντιπολέμων O corr. Reiske 11 μὲν om. ABC | αὐτὸν A | τῷ ἡγεμόνι B 12 δὲ ἧττον O corr. Reiske 13 ἄξια O αἴτια Kiessling duce Sylburgio 14 κίνδυνον . . οὐ B κ. τε οὐ c. Kiessling 22 αὐτῶν B | ἐπιχειρήσαντες AC 23 τὸν ὕπατον om. AC

τήσαντας τῆς πόλεως ἐπιδεῖν, ἢ τοὺς κατέχοντας τὴν χώραν τὴν δημοσίαν ἀφεῖναι, δόξαντες ἀφορμὴν εἰληφέναι καλὴν πρὸς αὐθάδειαν τοσαύτην τοῦ τἀναντία λέγειν τε καὶ πράττειν, οὐδὲ τοῦ δήμου τὸν λόγον ἡδέως δεξαμένου, κωλύειν αὐτὸν ἔφησαν, καὶ φανερῶς ἔπραττον, ὅσα τῇ βουλῇ τε καὶ τοῖς ὑπάτοις δοκοίη·
3 μονωθεὶς δ' Ἰκίλιος οὐδενὸς ἔτι κύριος ἦν. μετὰ 1743
τοῦθ' ἡ στρατιὰ κατεγράφετο καί, ὅσων ἔδει τῷ πολέμῳ πάντα ὑπηρετεῖτο, τὰ μὲν ἐκ τῶν δημοσίων, τὰ δ' ἐκ τῶν ἰδίων ἁπάσῃ προθυμίᾳ· καὶ διὰ τάχους οἱ ὕπατοι διακληρωσάμενοι τὰ στρατεύματα ἐξῄεσαν, Σπόριος μὲν Φούριος ἐπὶ τὰς Αἰκανῶν πόλεις, Καίσων
4 δὲ Φάβιος ἐπὶ Τυρρηνούς. Σπορίῳ μὲν οὖν ἅπαντα κατὰ νοῦν ἐχώρησεν οὐχ ὑπομεινάντων εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τῶν πολεμίων, καὶ πολλὰ ἐκ τῆς στρατείας ἐξεγένετο χρήματά τε καὶ σώματα λαβεῖν. ἐπῆλθε γὰρ ὀλίγου δεῖν πᾶσαν ὅσην οἱ πολέμιοι χώραν κατεῖχον, ἄγων καὶ φέρων, καὶ τὰ λάφυρα τοῖς στρατιώ-
5 ταις ἅπαντα ἐχαρίσατο. δοκῶν δὲ καὶ τὸν πρὸ τοῦ χρόνον εἶναι φιλόδημος, ἔτι μᾶλλον ἐκ ταύτης τῆς στρατηγίας ἐθεράπευσε τὸ πλῆθος. καί, ἐπειδὴ παρῆλθεν ὁ χρόνος τῆς στρατείας, ἄγων τὴν δύναμιν ὁλόκληρόν τε καὶ ἀπαθῆ χρήμασιν εὔπορον κατέστησε τὴν πατρίδα.

III. *Καίσων δὲ Φάβιος ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων*, οὐ- 1744

1 τῆς χώρας Ba 3 τοῦ ABC 5 κωλύειν O κωλύσειν c. Reiske 6 τε καὶ B ἢ R 8 ἡ ex corr. B 12 φρούριος AB 15 στρατιᾶς O corr. Sylburg 19 δοκῶν τε AB 20 χρόνου B 21 ἐπειδήπερ ἦλθεν Ba 22 στρατιᾶς A | στρατηγίας v. 21 et στρατείας fortasse sedem mutasse c. Kiessling | ἀπάγων c. Kiessling 23 κατέστησεν· εἰς τὴν Prou

δενὸς χεῖρον στρατηγήσας, ἀφῃρέθη τὸν ἐκ τῶν ἔργων ἔπαινον παρ' οὐδὲν ἁμάρτημα ἴδιον, ἀλλ' ὅτι τὸ δημοτικὸν οὐκ εἶχε κεχαρισμένον αὐτῷ, ἐξ οὗ τὸν ὕπατον Κάσσιον ἐπὶ τῇ τυραννίδι προσαγγείλας ἀπέκτεινεν. 2
οὔτε γὰρ ὅσα δέοι σὺν τάχει στρατηγῷ κελεύσαντι τοὺς ὑπηκόους πειθαρχεῖν, οὔθ' ὅσα τῷ προθύμῳ καὶ πρέποντι χρησαμένους βίᾳ κατασχεῖν, οὔθ' ὅσα λάθρα τῶν ἀντιπολεμίων χωρία εἰς πλεονεξίαν εὔθετα σφετερίσασθαι, οὔτ' ἄλλο πράττειν οὐδὲν ἕτοιμοι ἦσαν, ἐξ οὗ τιμήν τινα ὁ στρατηγὸς καὶ δόξαν ἀγαθὴν ἐξοίσεσθαι ἔμελλε. καὶ τἆλλα μὲν αὐτῶν, ὅσα ὑβρίζοντες τὸν ἡγεμόνα διετέλουν, ἐκείνῳ θ' ἧττον λυπηρὰ ἦν καὶ τῇ
1745 πόλει βλάβης οὐ μεγάλης ἄξια, ὃ δὲ τελευτῶντες ἐξειργάσαντο κίνδυνον οὐ μικρὸν ἤνεγκε καὶ πολλὴν αἰσχύνην ἀμφοῖν. γενομένης γὰρ παρατάξεως ἐν τῷ μεταξὺ 3
τῶν λόφων, ἐφ' οἷς ἦσαν ἐστρατοπεδευκότες ἀμφότεροι, πάσῃ τῇ παρ' ἑκατέρων δυνάμει, πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἀποδειξάμενοι καὶ τοὺς πολεμίους ἀναγκάσαντες ἄρξαι φυγῆς, οὔτ' ἠκολούθησαν ἀπιοῦσι τοῦ στρατηγοῦ πολλὰ ἐπικελεύοντος οὔτε παραμείναντες ἐκπολιορκῆσαι τὸν χάρακα ἠθέλησαν, ἀλλ' ἐάσαντες ἀτελὲς ἔργον καλὸν ἀπῄεσαν εἰς τὴν αὐτῶν στρατοπεδείαν. ἐπιχειρησάντων 4
δ' αὐτοκράτορα τὸν ὕπατον ἀναγορεῦσαί τινων μέγα

1 *ἐκ τῶν* om. B   3 *οὐκ εἶχε κεχαρισμένον αὐτῷ* C *οὐκ εἶχε μένον* R *οὐκ εἶχεν εὔνουν* c. Sintenis Em. Dion. III 26   4 *προσαγγείλας* A *εἰσαγγείλας* C *κρίνας* B   6 *τῷ προθύμῳ ἐπιτρέποντας καὶ* c. Kiessling | *ἐν πρέποντι* c. Reiske *ἐν πρέποντι καιρῷ* c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 816   8 *ἀντιπολέμων* O corr. Reiske   11 *μὲν* om. ABC | *αὐτὸν* A | *τῷ ἡγεμόνι* B   12 *δὲ ἧττον* O corr. Reiske   13 *ἄξια* O *αἴτια* Kiessling duce Sylburgio   14 *κίνδυνον . . οὐ* B *κ. τε οὐ* c. Kiessling   22 *αὐτῶν* B | *ἐπιχειρήσαντες* AC   23 *τὸν ὕπατον* om. AC

ἐμβοήσαντες ἀθρόοι κακιζούσῃ τῇ φωνῇ τὸν ἡγεμόνα
ἐλοιδόρουν, ὡς πολλοὺς σφῶν καὶ ἀγαθοὺς ἀπολωλε- 1746
κότα δι' ἀπειρίαν τοῦ στρατηγεῖν· καὶ ἄλλῃ πολλῇ
βλασφημίᾳ καὶ ἀγανακτήσει χρησάμενοι λύειν τὸν χά-
ρακα καὶ ἀπάγειν σφᾶς εἰς τὴν πόλιν ἠξίουν, ὡς οὐχ
ἱκανοὺς ἐσομένους, ἐὰν ἐπίωσιν οἱ πολέμιοι, δευτέραν
5 ὑπομεῖναι μάχην. καὶ οὔτε μεταδιδάσκοντος ἐπείθοντο
τοῦ ἡγεμόνος, οὔτ' ὀλοφυρομένου καὶ ἱκετεύοντος ἔπα-
σχόν τι πρὸς τὰς δεήσεις, οὔτ' ἀπειλὰς καὶ ἀνατάσεις,
ὁπότε καὶ ταύταις χρήσαιτο, δι' εὐλαβείας ἐλάμβανον,
ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα τραχυνόμενοι ταῦτα διέμενον. το-
σαύτη δ' ἀναρχία καὶ καταφρόνησις τοῦ ἡγεμόνος πᾶσιν
ἐξ αὐτῶν παρέστη, ὥστε περὶ μέσας νύκτας ἐξαναστάν-
τες τάς τε σκηνὰς ἔλυον καὶ τὰ ὅπλα ἀνελάμβανον καὶ
τοὺς τραυματίας ἐβάσταζον οὐδενὸς κελεύσαντος.

IIII. Ταῦθ' ὁ στρατηγὸς μαθὼν ἠναγκάσθη πᾶσι
δοῦναι τὸ παράγγελμα τῆς ἐξόδου δείσας τὴν ἀναρχίαν
αὐτῶν καὶ τὸ θράσος. οἱ δ' ὥσπερ ἐκ φυγῆς ἀνασω-
ζόμενοι τάχει πολλῷ συνάπτουσι τῇ πόλει περὶ τὸν
ὄρθρον. καὶ οἱ ἐπὶ τῶν τειχῶν ἀγνοήσαντες, ὅτι φί- 1747
λιον ἦν στράτευμα, ὅπλα τ' ἐνεδύοντο καὶ ἀλλήλους
ἀνεκάλουν, ἥ τ' ἄλλη πόλις, ὡς ἐπὶ συμφορᾷ μεγάλῃ,
ταραχῆς ἐγεγόνει μεστὴ καὶ θορύβου· καὶ οὐ πρότερον
ἀνέῳξαν αὐτοῖς τὰς πύλας οἱ φύλακες, ἢ λαμπράν τε
ἡμέραν γενέσθαι καὶ γνωσθῆναι τὸ οἰκεῖον στράτευμα.

1 ἐμβοησάντων AB corr. Sylburg | κακίζουσι τῇ τε φωνῇ — καὶ ἐλοιδόρουν A 2 ἀγαθοὺς ἄνδρας c. Reiske 9 οὔτε τὰς ἀπειλὰς c. Reiske | ἀναστάσεις Ba 10 χρήσ⟨αι⟩το Bb 13 ἐξ αὐτῆς c. Hertlein Hermes X 418 16 ἀφόδου c. Cobet Obs. p. 173 24 φύλακες ἢ λαμπρὰν B φ. ἕως λαμπρὰν AC | τε add. B 25 ὅτι οἰκεῖον στρ. vel οἰκεῖον ὂν τὸ στρ. c. Hertlein Hermes l. l.

ὥστε πρὸς τῇ αἰσχύνῃ, ἣν ἐκ τοῦ καταλιπεῖν τὸν χά- 2
ρακα ἠνέγκαντο, καὶ κίνδυνον οὐ τὸν ἐλάχιστον αὐτοὺς ἀναρρῖψαι, σκότους ἀπιόντας διὰ τῆς πολεμίας ἀτάκτως. εἴ γ' οὖν τοῦτο καταμαθόντες οἱ πολέμιοι ἐκ παντὸς ἀπιοῦσιν αὐτοῖς ἠκολούθησαν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ἅπασαν ἀπολωλέναι τὴν στρατιάν. τῆς δ' ἀλόγου ταύτης ἀπάρσεως ἢ φυγῆς τὸ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐκ τοῦ δήμου μῖσος, ὥσπερ ἔφην, αἴτιον ἦν, καὶ ὁ φθόνος τῆς ἐκείνου τιμῆς, ἵνα μὴ θριάμβου καταγωγῇ κοσμηθεὶς ἐπιφανέστατος γένηται. τῇ δ' ἑξῆς ἡμέρᾳ 3
μαθόντες οἱ Τυρρηνοὶ τὴν ἄπαρσιν τῶν Ῥωμαίων νεκρούς τ' αὐτῶν ἐσκύλευσαν καὶ τραυματίας ἀράμενοι
1748 ἀπήνεγκαν τάς τε καταλειφθείσας ἐν τῷ χάρακι παρασκευάς — πολλαὶ δ' ἦσαν ὡς εἰς χρόνιον παρεσκευασμέναι πόλεμον — διεφόρησαν, καὶ ὡς δὴ κρατοῦντες τῆς χώρας τῶν πολεμίων τὴν ἐγγυτάτω λεηλατήσαντες ἀπῆγον τὴν στρατιάν.

V. Οἱ δὲ μετὰ τούτους ἀποδειχθέντες ὕπατοι, Γνάϊος Μάλλιος καὶ Μάρκος Φάβιος τὸ δεύτερον ἄρχειν αἱρεθείς, ψήφισμα τῆς βουλῆς ποιησαμένης στρατὸν ἐξάγειν ἐπὶ τὴν Οὐιεντανῶν πόλιν, ὅσον ἂν πλεῖστον δυνηθῶσι, προὔθηκαν ἡμέραν, ἐν ᾗ τὸν κατάλογον ἔμελλον ποιήσεσθαι τῆς στρατιᾶς. γινομένου δ' αὐτοῖς ἐμποδὼν ἐπὶ κωλύσει τῆς καταγραφῆς ἑνὸς τῶν δημάρχων, Τεβερίου Ποντοφικίου καὶ τὸ περὶ τῆς κληρουχίας ψήφισμα ἀνακαλουμένου, θεραπεύσαντες τῶν συναρχόντων αὐτοῦ

4 εἰ γὰρ οὖν c. Reudler Tiroc. crit. p. 2   5 ἐκ παντὸς O et Suidas ἐκ ποδὸς c. Sylburg   14 ἦσαν ἐσκευασμέναι ὡς εἰς χ. παρεσκευασμέναι ABC | χρόνον Ba   15 ὡς δημοκρατοῦντες ABCa ὡς δὴ κρατοῦντες Cb ὡς ἤδη κρ. c. Sylburg ὡς δῆλοι κρ. c. Kiessling

τινας, ὥσπερ ἐποίησαν οἱ πρὸ αὐτῶν ὕπατοι, διέστησαν 1749
τὸ ἀρχεῖον· καὶ μετὰ τοῦτ' ἔπραττον ἐπὶ πολλῆς ἐξου-
2 σίας τὰ δόξαντα τῇ βουλῇ. γενομένης δὲ τῆς κατα-
γραφῆς ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐξῄεσαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους,
δύο μὲν ἑκάτερος ἄγων Ῥωμαίων τάγματα τῶν ἐξ αὐ-
τῆς καταγραφέντων τῆς πόλεως, οὐκ ἐλάττω δὲ ταύτης
χεῖρα τὴν ὑπὸ τῶν ἀποίκων τε καὶ ὑπηκόων ἀποστα-
λεῖσαν. ἀφίκετο δ' αὐτοῖς παρὰ τοῦ Λατίνων τε καὶ
Ἑρνίκων ἔθνους διπλάσιον τοῦ κληθέντος ἐπικουρικόν.
οὐ μὴν ἐχρήσαντό γε παντί· πολλὴν δὲ χάριν αὐτοῖς
εἰδέναι φήσαντες τῆς προθυμίας ἀπέλυσαν τῆς ἀποστα-
3 λείσης δυνάμεως τὴν ἡμίσειαν. ἔταξαν δὲ καὶ πρὸ τῆς
πόλεως τρίτον ἐκ δυεῖν ταγμάτων τῶν ἐν ἀκμῇ στρα-
τόν, φύλακα τῆς χώρας ἐσόμενον, εἴ τις ἑτέρα δύναμις
πολεμίων ἐκ τοῦ ἀδοκήτου φανείη· τοὺς δ' ὑπὲρ τὸν
στρατιωτικὸν κατάλογον, οἷς ἔτι δύναμις ἦν ὅπλων
χρήσεως, ἐν τῇ πόλει κατέλιπον ἄκρας τε καὶ τείχη
4 φυλάξοντας. ἀγαγόντες δὲ πλησίον τῆς Οὐιενταυῶν
πόλεως τὰς δυνάμεις κατεστρατοπέδευσαν ἐπὶ λόφοις
δυσὶν οὐ μακρὰν ἀφεστηκόσιν ἀπ' ἀλλήλων. ἦν δὲ καὶ 1750
ἡ τῶν πολεμίων δύναμις ἐξεστρατευμένη πρὸ τῆς πό-
λεως πολλή τε καὶ ἀγαθή. συνεληλύθεσαν γὰρ ἐξ
ἁπάσης Τυρρηνίας οἱ δυνατώτατοι τοὺς ἑαυτῶν πενέ-
στας ἐπαγόμενοι, καὶ ἐγένετο τοῦ Ῥωμαικοῦ στρατοῦ
5 μεῖζον τὸ Τυρρηνικὸν οὐκ ὀλίγῳ. τοῖς δ' ὑπάτοις τό
τε πλῆθος ὁρῶσι τῶν πολεμίων καὶ τὴν λαμπρότητα
τῶν ὅπλων πολὺ δέος ἐνέπεσε, μή ποτ' οὐχ ἱκανοὶ

9 ἐπικουρικοῦ O ἐπικουρικὸν Reiske 10 πάντη A C παντὶ B τῷ παντὶ c. Hertlein Hermes X 418 13 τὸν ἐν ἀκμῇ corr. Reiske

γένωνται στασιαζούσῃ δυνάμει τῇ σφετέρᾳ πρὸς ὁμονοοῦσαν τὴν τῶν πολεμίων ἀντιταξάμενοι ὑπερβαλέσθαι· ἐδόκει τ' αὐτοῖς ὀχυρωσαμένοις τὰ στρατόπεδα τρίβειν τὸν πόλεμον ἐκδεχομένοις, εἴ τινα δώσει πλεονεξίας ἀφορμὴν αὐτοῖς τὸ τῶν πολεμίων θράσος ἀλογίστῳ καταφρονήσει ἐπαρθέν. ἀκροβολισμοὶ δὴ μετὰ τοῦτο συνεχεῖς ἐγίνοντο καὶ ψιλῶν συμπλοκαὶ βραχεῖαι, μέγα δ' ἢ λαμπρὸν ἔργον οὐδέν.

VI. Οἱ δὲ Τυρρηνοὶ ἀχθόμενοι τῇ τριβῇ τοῦ πο-
175 1 λέμου δειλίαν τ' ὠνείδιζον τοῖς Ῥωμαίοις, ἐπειδὴ οὐκ ἐξῄεσαν εἰς μάχην, καὶ ὡς παρακεχωρηκότων αὐτῶν σφίσι τῆς ὑπαίθρου μέγα ἐφρόνουν. καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπήρθησαν εἰς ὑπεροψίαν τοῦ ἀντιπάλου στρατοῦ καὶ καταφρόνησιν τῶν ὑπάτων δόξαντες καὶ τὸ θεῖον αὐτοῖς συμμαχεῖν. τοῦ γὰρ ἑτέρου τῶν ὑπάτων Γναΐου 2
Μαλλίου κεραυνὸς εἰς τὸ στρατήγιον ἐμπεσὼν τήν τε σκηνὴν διέσπασε καὶ τὴν ἑστίαν ἀνέτρεψε καὶ τῶν πολεμιστηρίων ὅπλων τὰ μὲν ἐσπίλωσε, τὰ δὲ περιέκαυσε, τὰ δ' ⟨εἰς τέλος ἠφάνισεν· ἀπέκτεινε δὲ καὶ τὸν λαμπρότατον αὐτοῦ τῶν ἵππων, ᾧ παρὰ τοὺς ἀγῶνας ἐχρῆτο, καὶ τῶν θεραπόντων τινάς. λεγόντων δὲ τῶν 3
μάντεων τοῦ τε χάρακος ἅλωσιν προσημαίνειν τοὺς θεοὺς καὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν ἀπώλειαν, ἀναστήσας τὴν δύναμιν ὁ Μάλλιος ἀπῆγε περὶ μέσας νύκτας ἐπὶ τὸν ἕτερον χάρακα καὶ μετὰ τοῦ συνάρχοντος κατεστρατοπέδευσε. μαθόντες οὖν οἱ Τυρρηνοὶ 4
τὴν ἀπανάστασιν τοῦ στρατηγοῦ καί, δι' ἃς αἰτίας ἐγέ-

3 ἐχυρωσαμένοις B 14 αὐτοῖς AB 17 ἀνέστρεψε AB corr. Sylburg 22 et p. 280 v. 13 προσημ⟨αί⟩νειν Bb 27 ἀπόστασιν O praeter B | καὶ del. esse c. Kiessling

νετο, παρά τινων αἰχμαλώτων ἀκούσαντες ἐπήρθησάν 1752
τε ταῖς γνώμαις ἔτι μᾶλλον, ὡς πολεμοῦντος τοῖς Ῥωμαίοις τοῦ δαιμονίου, καὶ πολλὴν εἶχον ἐλπίδα κρατήσειν αὐτῶν· οἵ τε μάντεις ἀκριβέστερον τῶν ἄλλοθί που δοκοῦντες ἐξητακέναι τὰ μετάρσια, πόθεν τε αἱ τῶν κεραυνῶν γίνονται βολαὶ καὶ τίνες αὐτοὺς ὑποδέχονται μετὰ τὰς πληγὰς ἀπιόντας τόποι, θεῶν τε οἷς ἕκαστοι ἀποδίδονται καὶ τίνων ἀγαθῶν ἢ κακῶν μηνυταί, χωρεῖν ὁμόσε τοῖς πολεμίοις παρῄνουν διαιρούμενοι τὸ γενόμενον τοῖς Ῥωμαίοις σημεῖον κατὰ τάδε.
5 ἐπειδὴ τὸ βέλος εἰς ὑπάτου σκηνὴν κατέσκηψεν, ἐν ᾗ τὸ στρατήγιον ἐνῆν, καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἄχρι τῆς ἑστίας ἠφάνισεν, ὅλῃ προσημαίνειν τὸ δαιμόνιον τῇ στρατιᾷ τοῦ χάρακος ἔκλειψιν βίᾳ κρατηθέντος καὶ τῶν ἐπι-
6 φανεστάτων ὄλεθρον. εἰ μὲν οὖν, ἔφασαν, ἔμειναν ἐν ᾧ κατέσκηψε χωρίῳ τὸ βέλος οἱ κατέχοντες αὐτό, καὶ 1753
μὴ μετηνέγκαντο τὰ σημεῖα ὡς τοὺς ἑτέρους, μιᾶς τε παρεμβολῆς ἁλώσει καὶ ἑνὸς ὀλέθρῳ στρατοῦ τὸ νεμεσῶν αὐτοῖς δαιμόνιον ἀπεπλήρωσεν ἂν τὸν χόλον· ἐπειδὴ δὲ σοφώτεροι τῶν θεῶν εἶναι ζητοῦντες εἰς τὸν ἕτερον χάρακα μετεστρατοπεδεύσαντο, καταλιπόντες ἔρημον τὸν τόπον, ὡς οὐ τοῖς ἀνθρώποις τοῦ θεοῦ προδηλοῦντος τὰς συμφοράς, ἀλλὰ τοῖς τόποις, κοινὸς ἅπασιν αὐτοῖς ὁ παρὰ τοῦ δαίμονος ἥξει χόλος, τοῖς
7 τ' ἀπαναστᾶσι καὶ τοῖς ὑποδεξαμένοις. καὶ ἐπειδὴ ἁλῶναι σφῶν τὸν ἕτερον χάρακα βίᾳ θείας ἐπιθεσπιζούσης ἀνάγκης οὐ περιέμειναν τὸ χρεών, ἀλλ' αὐτοὶ

2 τοῖς om. B 13 ὅλῃ] ὃ δὴ A 18 ὀλέθρου Ba 20 ἐπεὶ δὲ c. Reudler Tiroc. crit. p. 47 21 μετεστρατοπέδευσαν O praeter B

παρέδοσαν τοῖς ἐχθροῖς, ἐκεῖνος ὁ χάραξ ὁ τὸν ἐκλειφθέντα ὑποδεξάμενος ἀντὶ τοῦ καταλειφθέντος ἁλώσεται βίᾳ κρατηθείς.

VII. Ταῦτα παρὰ τῶν μάντεων οἱ Τυρρηνοὶ ἀκούσαντες μέρει τινὶ τῆς ἑαυτῶν στρατιᾶς τὴν ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καταλαμβάνονται στρατοπεδείαν 1754 ὡς ἐπιτείχισμα ποιησόμενοι τῆς ἑτέρας· ἦν δὲ πάνυ ἐχυρὸν τὸ χωρίον καὶ τοῖς ἀπὸ Ῥώμης ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἰοῦσι κωλύσεως ἐν καλῷ κείμενον. πραγματευσάμενοι δὲ καὶ τἆλλα, ἐξ ὧν πλεονεκτήσειν τοὺς πολεμίους ἔμελλον, ἐξῆγον εἰς τὸ πεδίον τὰς δυνάμεις. μενόντων δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐφ᾽ ἡσυχίας προσιππεύοντες 2 ἐξ αὐτῶν οἱ τολμηρότατοι καὶ πλησίον τοῦ χάρακος ἱστάμενοι, γυναῖκάς τ᾽ ἀπεκάλουν ἅπαντας καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν τοῖς δειλοτάτοις τῶν ζώων ἐοικέναι λέγοντες ἐκάκιζον, καὶ δυεῖν θάτερον ἠξίουν· εἰ μὲν ἀντιποιοῦνται τῆς περὶ τὰ πολέμια ἀρετῆς, καταβάντας εἰς τὸ πεδίον μιᾷ τὸν ἀγῶνα κρῖναι μάχῃ, εἰ δ᾽ ὁμολογοῦσιν εἶναι κακοί, παραδόντας τὰ ὅπλα τοῖς κρείττοσι καὶ δίκας ὑποσχόντας, ὧν ἔδρασαν, μηδενὸς ἔτι τῶν μεγάλων ἑαυτοὺς ἀξιοῦν. τοῦτ᾽ ἐποίουν ὁσημέραι 3 καὶ ἐπεὶ οὐδὲν ἐπέραινον, ἀποτειχίζειν αὐτοὺς ἔγνωσαν 1755 ὡς λιμῷ προσαναγκάσοντες παραστῆναι. οἱ δ᾽ ὕπατοι περιεώρων τὰ γινόμενα μέχρι πολλοῦ, δι᾽ ἀνανδρίαν μὲν ἢ μαλακίαν οὐδεμίαν — ἀμφότεροι γὰρ εὔψυχοί τε καὶ φιλοπόλεμοι ἦσαν — τὸ δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐθελό-

7 πονησόμενοι κατὰ τῆς c. Kiessling 11 πεδίο.ν B 12 τῶν om. B 13 ἐξ αὐτῶν B πρὸς αὐτῶν R 15 ζώων εἴκαζον pro ζ. ἐοικέναι λέγοντες ἐκάκιζον c. Cobet Obs. p. 174 21 ὁσή (ex corr.) μεραι B 24 περ<ιε>ώρων Bb

κακόν τε καὶ ἀπρόθυμον, διαμένον ἐν τοῖς δημοτικοῖς, ἐξ οὗ περὶ τῆς κληρουχίας διεστασίασαν, ὑφορώμενοι· ἔτι γὰρ αὐτοῖς ἔναυλα καὶ πρὸ ὀμμάτων ἦν, ἃ τῷ παρελθόντι ἐνιαυτῷ κατὰ τὸ ἔγκοτον τῆς πρὸς τὸν ὕπατον τιμῆς αἰσχρὰ καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως εἰργάσαντο, παραχωρήσαντες τῆς νίκης τοῖς ἡττηθεῖσι καὶ φυγῆς ὄνειδος οὐκ ἀληθὲς ὑπομείναντες, ἵνα μὴ καταγάγῃ τὸν ἐπινίκιον θρίαμβον ὁ ἀνήρ.

VIII. *Βουλόμενοι* δὴ τὸ στασιάζον ἐκ τῆς στρατιᾶς ἐξελεῖν εἰς τέλος καὶ καταστῆσαι πάλιν εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς ὁμόνοιαν ἅπαν τὸ πλῆθος, καὶ εἰς ἓν τοῦτο πᾶσαν εἰσφερόμενοι βουλήν τε καὶ πρόνοιαν, ἐπειδὴ οὔτε κολάσει μέρους τινὸς σωφρονέστερον ἀποδοῦναι τὸ λοιπὸν ἦν, πολὺ καὶ αὔθαδες ὑπάρχον καὶ τὰ ὅπλα ἐν ταῖς 1756 χερσὶν ἔχον, οὔτε πειθοῖ προσαγαγέσθαι λόγων τοὺς οὐδὲ πεισθῆναι βουλομένους, δύο ταύτας ὑπέλαβον ἔσεσθαι τῶν στασιαζόντων αἰτίας τῆς διαλλαγῆς, τοῖς μὲν ἐπιεικεστέρας μετειληφόσι φύσεως — ἐνῆν γάρ τι καὶ τοιοῦτον ἐν τῷ πολλῷ — τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνειδισμοῖς τῶν πολεμίων αἰσχύνην, τοῖς δὲ δυσαγώγοις ἐπὶ τὸ καλόν,
2 ἣν ἅπασα δέδοικεν ἀνθρώπου φύσις ἀνάγκην. ἵνα δὴ ταῦτα γένοιτο ἀμφότερα, ἐφῆκαν τοῖς πολεμίοις λόγῳ τ' αἰσχύνειν κακίζοντας σφῶν ὡς ἄνανδρον τὴν ἡσυχίαν, καὶ ἔργοις ὑπεροψίας τε καὶ καταφρονήσεως πολλῆς γινομένοις ἀναγκάζειν ἀγαθοὺς γενέσθαι τοὺς ἑκου-

4 πρὸς τὸν ὕπατον c. Reiske 5 post τιμῆς partic. ἀμελοῦντες vel ἀφαιροῦντες add. Kayser Ann. phil. 1868 p. 816 15 λό⟨γ⟩ων B 16 οὔτε O οὐδὲ Reiske | πισθεῖναι Ba 17 ἔσεσθαι add. B 19 πολλῷ πλήθει c. Reiske 24 γενομένης AC γινομένης B γενομένοις Sintenis Em. Dion. III 4 γινομένοις Kiessling γενομένης del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 816 | ἄνδρας ἀγαθοὺς c. Cobet Obs. p. 174 | ἑκουσίους Ba

σίως εἶναι μὴ βουλομένους. γινομένων γὰρ τούτων
πολλὰς ἐλπίδας εἶχον ἥξειν ἐπὶ τὸ στρατήγιον ἅπαντας
ἀγανακτοῦντας καὶ καταβοῶντας καὶ κελεύοντας ἡγεῖ-
σθαι σφῶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· ὅπερ καὶ συνέβη. ὡς 3
γὰρ ἤρξαντο τὰς ἐξόδους τοῦ χάρακος ἀποταφρεύειν τε
καὶ ἀποσταυροῦν οἱ πολέμιοι, δυσανασχετήσαντες οἱ
1757 Ῥωμαῖοι ἐπὶ τῷ ἔργῳ, τέως μὲν κατ' ὀλίγους, ἔπειτ'
ἀθρόοι συντρέχοντες ἐπὶ τὰς σκηνὰς τῶν ὑπάτων ἐκε-
κράγεσάν τε καὶ προδοσίαν αὐτοῖς ἐνεκάλουν, καὶ εἰ
μή τις ἡγήσεται σφίσι τῆς ἐξόδου, δίχα ἐκείνων αὐτοὶ
τὰ ὅπλα ἔχοντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔλεγον ἐξελεύσε-
σθαι. ὡς δ' ἐξ ἁπάντων ἐγίνετο τοῦτο, παρεῖναι τὸν 4
χρόνον, ὃν περιέμενον, οἱ στρατηγοὶ νομίσαντες ἐκέ-
λευον τοῖς ὑπηρέταις συγκαλεῖν τὸ πλῆθος εἰς ἐκκλη-
σίαν· καὶ προελθὼν Φάβιος τοιάδε εἶπε·

VIIII. Βραδεῖα μὲν ἡ ἀγανάκτησις ὑμῶν γίνεται
περὶ ὧν ὑβρίζεσθε ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἄνδρες στρα-
τιῶταί τε καὶ ἡγεμόνες· καὶ τὸ βουλόμενον ἑκάστου
χωρεῖν ὁμόσε τοῖς ἐναντίοις πολὺ τοῦ δέοντος ὕστερον
φαινόμενον ἄωρόν ἐστι. παλαίτερον γὰρ ἔτι τοῦθ'
ὑμᾶς ἔδει πράττειν, ὅτε πρῶτον αὐτοὺς εἴδετε κατα-
βαίνοντας ἐκ τῶν ἐρυμάτων καὶ μάχης ἄρχειν βουλο-
μένους. τότε γὰρ δήπου καλὸς ὁ περὶ τῆς ἡγεμονίας
1758 ἦν ἀγὼν καὶ τοῦ Ῥωμαίων φρονήματος ἄξιος. νῦν δ'
ἀναγκαῖος ἤδη γίνεται, καὶ οὐδ', ἂν τὸ κράτιστον λάβῃ
τέλος, ὁμοίως καλός. εὖ δὲ καὶ νῦν ποιεῖτε ὅμως 2
ἐπανορθώσασθαι τὴν βραδυτῆτα βουλόμενοι καὶ τὰ

7 ἔπειτα. B 15 παρελθὼν C et Hertlein Hermes X 414
18 τε add. B 20 παλαίτερον γὰρ om. Ba

παραλειφθέντα ἀναλαβεῖν, καὶ πολλὴ χάρις ὑμῖν τῆς
ἐπὶ τὰ κράτιστα ὁρμῆς, εἴ γ' ὑπ' ἀρετῆς γίνεται· κρεῖτ-
τον γάρ ἐστιν ὀψὲ ἄρξασθαι τὰ δέοντα πράττειν ἢ
μηδέποτε· εἴτ' οὖν ἅπαντες ὁμοίους ἔχετε περὶ τῶν
συμφερόντων λογισμούς, καὶ ἡ προθυμία τῆς ἐπὶ τὸν
3 ἀγῶνα ὁρμῆς ἅπαντας ἡ αὐτὴ κατείληφε. νῦν δὲ φο-
βούμεθα, μὴ τὰ περὶ τῆς κληρουχίας προσκρούσματα
τῶν δημοτικῶν πρὸς τοὺς ἐν τέλει μεγάλης αἴτια τῷ
κοινῷ γένηται βλάβης· ὑποψία τε ἡμᾶς κατείληφεν, ὡς
ἡ περὶ τῆς ἐξόδου καταβοὴ καὶ ἀγανάκτησις οὐκ ἀπὸ
τῆς αὐτῆς προαιρέσεως παρὰ πάντων γίνεται, ἀλλ' οἱ
μὲν ὡς τιμωρησόμενοι τοὺς πολεμίους προθυμεῖσθαι 1759
4 τοῦ χάρακος ἐξελθεῖν, οἱ δ' ὡς ἀποδρασόμενοι. ἐξ ὧν
δὲ παρέστηκεν ἡμῖν ταῦθ' ὑποπτεύειν, οὐ μαντεῖαί
εἰσιν οὐδὲ στοχασμοί, ἀλλ' ἔργα ἐμφανῆ καὶ οὐδὲ
ταῦτα παλαιά, ἀλλ' ἐν τῷ παρελθόντι ἐνιαυτῷ γε-
νόμενα, ὡς ἅπαντες ἴστε, ὅτ' ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς πολε-
μίους τούτους πολλῆς καὶ ἀγαθῆς ἐξελθούσης στρατιᾶς,
καὶ τῆς πρώτης μάχης τὸ κράτιστον ἡμῖν λαβούσης
τέλος, δυνηθέντος ἂν τοῦ τότ' ἄγοντος ὑμᾶς ὑπάτου
Καίσωνος, ἀδελφοῦ δ' ἐμοῦ τουδὶ καὶ τὸν χάρακα
τῶν πολεμίων ἐξελεῖν καὶ νίκην τῇ πατρίδι καταγαγεῖν
λαμπροτάτην, φθονήσαντες αὐτῷ δόξης τινές, ὅτι δη-
μοτικὸς οὐκ ἦν, οὐδὲ τὰ κεχαρισμένα τοῖς πένησι διε-
τέλει πολιτευόμενος, τῇ πρώτῃ νυκτὶ μετὰ τὴν μάχην
ἀνασπάσαντες τὰς σκηνὰς ἄνευ παραγγέλματος ἀπέδρα-

2 εἴ γε O εἴτε Reiske | ὑπ'] ὑπὲρ A ἐπ' C 3 ἐστιν om. B 4 εἶ⟨γ⟩οὖν Bb 6 νῦν δὴ ABC corr. Sylburg κατείληφεν ὑμᾶς. φοβούμεθα δὲ μὴ c. Kiessling 14 μάντεις O μαντεῖαι Sylburg 21 καὶ τουδὶ καὶ B

σαν ἐκ τοῦ χάρακος, οὔτε τὸν κίνδυνον ἐνθυμηθέντες
τὸν καταληψόμενον αὐτοὺς ἀτάκτως καὶ χωρὶς ἡγε-
1760 μόνος ἀπιόντας ἐκ πολεμίας γῆς καὶ ταῦτ' ἐν νυκτί,
οὔτε τὴν αἰσχύνην, ὅση καθέξειν αὐτοὺς ἔμελλεν,
ὑπολογισάμενοι, ὅτι παρεχώρουν τοῖς πολεμίοις τῆς
ἡγεμονίας, τὸ γοῦν ἐφ' ἑαυτοῖς μέρος, καὶ ταῦθ' οἱ
νικήσαντες τοῖς κεκρατημένοις. τούτους δὴ τοὺς ἄν- 5
δρας ὀρρωδοῦντες, ὦ ταξίαρχοί τε καὶ λοχαγοὶ καὶ
στρατιῶται, τοὺς οὔτ' ἄρχειν δυναμένους οὔτ' ἄρ-
χεσθαι βουλομένους πολλοὺς καὶ αὐθάδεις ὄντας καὶ
τὰ ὅπλα ἔχοντας ἐν χερσίν, οὔτε πρότερον ἐβουλόμεθα
μάχην συνάπτειν οὔτε νῦν ἔτι θαρσοῦμεν ἐπὶ τοιούτοις
συμμάχοις τὸν ὑπὲρ τῶν μεγίστων ἀγῶνα ἄρασθαι,
μὴ κωλύματα καὶ βλάβαι γένωνται τοῖς ἅπαντα τὰ καθ'
ἑαυτοὺς πρόθυμα παρεχομένοις. εἰ μέντοι κἀκείνων ὁ 6
θεὸς ἐπὶ τὰ κρείττω τὸν νοῦν ἄγει νυνὶ ⟨καὶ⟩ κατα-
βαλόντες τὸ στασιάζον, ὑφ' οὗ [νῦν] πολλὰ καὶ μεγάλα
βλάπτεται τὸ κοινόν, ᾗ γε δὴ εἰς τοὺς τῆς εἰρήνης
ἀναβαλόμενοι καιρούς, ἐπανορθώσασθαι βούλονται τὰ
παρελθόντα ὀνείδη τῇ νῦν ἀρετῇ, μηδὲν ἔτι τὸ κωλῦ-
σον ἔστω χωρεῖν ὑμᾶς ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τὰς ἀγαθὰς
1761 προβαλλομένους ἐλπίδας. ἔχομεν δὲ πολλὰς μὲν καὶ 7
ἄλλας ἀφορμὰς εἰς τὸ νικᾶν, μεγίστας δὲ καὶ κυριω-
τάτας, ἃς τὸ τῶν πολεμίων ἀνόητον ἡμῖν παρέχει, οἵ
γε πλήθει στρατιᾶς μακρῷ προὔχοντες ἡμῶν καὶ τούτῳ

6 ἐφ' ἑαυτοὺς A 12 νῦν om. B 13 αἴρασθαι Ba 15 μέν τι A 16 ἄγει τὸν νοῦν νυνὶ καταβαλότες A | καὶ add. Sintenis Em. Dion. II 35 17 νῦν del. Reiske 18 εἴ γε B εἴ γε δὴ om. O praeter B corr. Sintenis l. l. 19 καιροὺς εἰ δὴ ἐπαν. A καιροὺς ἐπαν. B κ. ἤδη ἐπ. R | βούλομαι A 21 ἡμᾶς B 24 ἃς e corr. Bb | ἡμῖν om. B | ἀ⟨νόη⟩τον B

μόνῳ δυνηθέντες ἂν πρὸς τὰς ἡμετέρας τόλμας τε καὶ
ἐμπειρίας ἀντέχειν ἀπεστερήκασι τῆς μόνης ὠφελείας
ἑαυτοὺς ἀπαναλώσαντες τὸ πλεῖον τῆς δυνάμεως μέρος
8 *εἰς τὰς τῶν φρουρίων φυλακάς. ἔπειτα δέον αὐτοὺς*
σὺν εὐλαβείᾳ καὶ λογισμῷ σώφρονι πράττειν ἕκαστα,
ἐνθυμουμένους, πρὸς οἵους ἄνδρας [καὶ πολὺ ἀλκιμω-
τέρους αὐτῶν] ὁ κίνδυνος ἔσται, θρασέως καὶ ἀπερι-
σκέπτως ἐπὶ τὸν ἀγῶνα χωροῦσιν, ὡς ἄμαχοί τινες καὶ
ὡς ἡμῶν καταπεπληγότων αὐτούς. αἱ γοῦν ἀποταφρεύ-
σεις καὶ αἱ μέχρι τοῦ χάρακος ἡμῶν καθιππεύσεις καὶ
τὰ πολλὰ ἐν λόγοις τε καὶ ἔργοις ὑβρίσματα τοῦτο δύ-
9 *ναται. ταῦτά τε δὴ ἐνθυμούμενοι καὶ τῶν προτέρων* 1762
ἀγώνων μεμνημένοι πολλῶν ὄντων καὶ καλῶν, ἐν οἷς
αὐτοὺς ἐνικᾶτε, χωρεῖτε μετὰ προθυμίας καὶ ἐπὶ τόνδε
τὸν ἀγῶνα· καὶ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν ἕκαστος χωρίῳ ταχθῇ,
τοῦθ' ὑπολαβέτω καὶ οἶκον εἶναι καὶ κλῆρον καὶ πα-
τρίδα· καὶ ὅ τε σώζων τὸν παραστάτην ἑαυτῷ πράτ-
τειν τὴν σωτηρίαν ὑπολαβέτω, καὶ ὁ ἐγκαταλιπὼν τὸν
πέλας ἑαυτὸν ἡγείσθω τοῖς πολεμίοις προδιδόναι. μά-
λιστα δ' ἐκεῖνο μεμνῆσθαι προσῆκεν, ὅτι μενόντων μὲν
ἀνδρῶν καὶ μαχομένων ὀλίγον τὸ ἀπολλύμενόν ἐστιν,
ἐγκλινάντων δὲ καὶ φευγόντων κομιδῇ βραχὺ σωζό-
μενον.

X. *Ἔτι δ' αὐτοῦ λέγοντος τὰ εἰς τὸ γενναῖον ἐπα-* 1763

6 *πολὺ* om. O praeter B *καὶ πολὺ* om. C verba *καὶ πολὺ ἀλκιμωτέρους αὐτῶν* del. Garrer Obs. p. 33 8 *ἄμαχοι δή τινες* O praeter B 9 *ἀπο⟨ταφρεύσ⟩εις* B 11 *ἔργοις* om. A | *τε* om. B 13 *ὄντων* om. A | verba *καὶ τῶν πρ. ἀ. μεμνημένοι* om. Ba 17 *ὅτι σώζων* Ba *ὅ γε σ.* AC 18 *ὁ* om. Ba 20 *προσῆκεν* A *προσήκει* R 21 *ἀνδρῶν*] *ἀνδρείως* vel *ἀνδρωδῶς* c. Reiske

γωγὰ καὶ πολλὰ μεταξὺ τῶν λόγων ἐκχέοντος δάκρυα,
λοχαγῶν τε καὶ ταξιάρχων καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν
ἕκαστον, ᾧ συνῄδει τι λαμπρὸν ἔργον ἐν μάχαις ἀπο-
δειξαμένῳ, κατ' ὄνομα ἀνακαλοῦντος, καὶ πολλὰ καὶ
μεγάλα τοῖς ἀριστεύσασι κατὰ τὴν μάχην φιλάνθρωπα
δώσειν ὑπισχνουμένου πρὸς τὸ τῶν πράξεων μέγεθος,
τιμάς τε καὶ πλούτους καὶ τὰς ἄλλας βοηθείας, ἀνα-
βοήσεις ἐξ ἁπάντων ἐγίνοντο θαρρεῖν τε παρακελευο-
μένων καὶ ἄγειν ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ἀξιούντων. ἐπειδὴ δ' 2
ἐπαύσατο, προέρχεταί τις ἐκ τοῦ πλήθους, Μάρκος
Φλαβολήιος ὄνομα, ἀνὴρ δημοτικὸς μὲν καὶ αὐτουργός,
οὐ μὴν τῶν ἀπερριμμένων τις, ἀλλὰ τῶν ἐπαινουμένων
δι' ἀρετὴν καὶ τὰ πολέμια ἄλκιμος, καὶ δι' ἄμφω ταῦτα
ἑνὸς τῶν ταγμάτων τῇ λαμπροτάτῃ ἀρχῇ κεκοσμημένος,
1764 ᾗ τὰς ἑξήκοντα ἑκατονταρχίας ἕπεσθαί τε καὶ τὸ κε-
λευόμενον ὑπηρετεῖν κελεύει ⟨ὁ⟩ νόμος. τούτους Ῥω-
μαῖοι τοὺς ἡγεμόνας τῇ πατρίῳ γλώττῃ πριμοπίλους
καλοῦσιν. οὗτος ὁ ἀνήρ — ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις μέγας 3
τε καὶ καλὸς ἰδεῖν — στάς, ὅθεν ἅπασιν ἔμελλεν ἔσε-
σθαι φανερός, Ἐπεὶ τοῦτ', ἔφησεν, ὦ ὕπατοι, δεδοί-
κατε, μὴ τὰ ἔργα ἡμῶν οὐχ ὅμοια γένηται τοῖς λόγοις,
ἐγὼ πρῶτος ὑμῖν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ τὸ βέβαιον τῆς ὑπο-
σχέσεως ἐκ τῆς μεγίστης πίστεως παρέξομαι· καὶ ὑμεῖς
δ', ὦ πολῖται τε καὶ τῆς αὐτῆς κοινωνοὶ τύχης, ὅσοι

3 ἐν om. B | ἀποδειξαμένων A 5 καὶ ante μεγάλα om. Ba add. Bb 6 μέγεθος . . τιμὰς B 7 ἀναβοήσεις τε B 9 ⟨δ⟩ὲ Bb 10 προσέρχεται AB 11 Φλαβολήιος ὅλος ὁ ἀνὴρ δημ. A Φλ. ὄνομα δημοτικὸς B 13 δι' et 14 τῶν om. Ba 16 ὁ ante νόμος add. Kiessling | τούτους Ῥωμαῖοι add. Bbmg 17 πριμιπίλους c. Cobet Obs. p. 174 20 ἐπὶ τοῦτο A ἐπὶ τούτῳ B corr. Sintenis Em. Dion. III 27 duce Reiskio 24 ὅσοι δὴ ἐγνώκατε c. Reiske

διεγνώκατε εἰς ἴσον καταστῆσαι τὰ ἔργα τοῖς λόγοις,
4 οὐκ ἂν ἁμαρτάνοιτε ταὐτὸ ποιοῦντες ἐμοί. Ταῦτ' εἰπὼν καὶ τὸ ξίφος ἀνατείνας ὤμοσε τὸν ἐπιχώριόν τε Ῥωμαίοις καὶ κράτιστον ὅρκον, τὴν ἀγαθὴν ἑαυτοῦ πίστιν, νικήσας τοὺς πολεμίους ἥξειν εἰς τὴν πόλιν, ἄλλως δ' οὔ. τούτου ὀμόσαντος τοῦ Φλαβοληίου τὸν ὅρκον πολὺς ἐξ ἁπάντων ἔπαινος ἐγένετο· καὶ αὐτίκα οἵ τε ὕπατοι ἀμφότεροι ταὐτὸν ἔδρων καὶ οἱ τὰς ἐλάττους ἔχοντες στρατηγίας χιλίαρχοί τε καὶ λοχαγοί, τε- 1765
5 λευτῶσα δ' ἡ πληθύς. ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ἐγένετο, πολλὴ μὲν εὐθυμία πᾶσιν ἐνέπεσε, πολλὴ δὲ φιλότης ἀλλήλων, θάρσος τ' αὖ καὶ μένος· καὶ ἀπελθόντες ἐκ τῆς ἐκκλησίας, οἱ μὲν ἵπποις χαλινοὺς ἐνέβαλλον, οἱ δὲ ξίφη καὶ λόγχας ἔθηγον, οἱ δὲ τὰ σκεπαστήρια τῶν ὅπλων ἐξέματτον· καὶ ὀλίγου πᾶσα ἦν ἕτοιμος εἰς τὸν
6 ἀγῶνα ἡ στρατιά. οἱ δ' ὕπατοι τοὺς θεοὺς εὐχαῖς τε καὶ θυσίαις καὶ λιταῖς ἐπικαλεσάμενοι τῆς ἐξόδου σφίσι γενέσθαι ἡγεμόνας, ἐξῆγον ἐκ τοῦ χάρακος ἐν τάξει καὶ κόσμῳ τὸν στρατόν. καὶ οἱ Τυρρηνοὶ κατιόντας αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐρυμάτων ἰδόντες ἐθαύμασάν τε καὶ ἀντεπεξῄεσαν ἁπάσῃ τῇ δυνάμει.

XI. Ὡς δ' εἰς τὸ πεδίον ἀμφότεροι κατέστησαν, καὶ τὸ πολεμικὸν ἐσήμηναν αἱ σάλπιγγες, ἔθεον ἀλαλάξαντες ὁμόσε· καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις ἱππεῖς ἱππεῦσι καὶ

2 ἁμάρτοιτε c. Cobet Obs. p. 174 *2 et 8 τὸ αὐτὸ O correxi 4 κάρτιστον c. Reiske 12 θράσος B 13 ἱππεῖς AC | ἐνέβαλλον Bb ἐνέβαλον R 15 δι' ὀλίγου A 17 θυσίαις καὶ λι om. Ba καὶ λιταῖς om. A καὶ θυσίαις fortasse del. c. Kiessling, sed cf. IX 15, 3 20 ἐκ τῶν usque δυνάμει om. A add. Amg supra lin. 21 ἀντεξῄεσαν Ba επ supra lin. Bb 24 ἱππεῖς τε ἱππεῦσι B

πεζοὶ πεζοῖς ἐμάχοντο, καὶ πολὺς ἐξ ἀμφοτέρων ἐγίνετο
φόνος. οἱ μὲν οὖν τὸ δεξιὸν ἔχοντες τῶν Ῥωμαίων
1766 κέρας, οὗ τὴν ἡγεμονίαν εἶχεν ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων
Μάλλιος, ἐξέωσαν τὸ καθ' ἑαυτοὺς μέρος, καὶ κατα-
βάντες ἀπὸ τῶν ἵππων ἐμάχοντο πεζοί. οἱ δ' ἐν τῷ
εὐωνύμῳ κέρατι ταχθέντες ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ τῶν πολε-
μίων ἐκυκλοῦντο. ἦν γὰρ ἡ Τυρρηνῶν φάλαγξ κατὰ 2
τοῦτο τὸ χωρίον ὑπερπετής τε καὶ οὐκ ὀλίγῳ μείζων
τῆς ἑτέρας. παρερρήγνυτο δὴ ταύτῃ τὸ Ῥωμαικὸν στρά-
τευμα καὶ πολλὰς πληγὰς ἐλάμβανεν. ἡγεῖτο δὲ τού-
του κέρως Κόιντος Φάβιος, πρεσβευτὴς καὶ ἀντιστρά-
τηγος ὤν, ὁ δὶς ὑπατεύσας· καὶ μέχρι πολλοῦ ἀντεῖχε
τραύματα λαμβάνων παντοδαπά, ἔπειτα λόγχῃ βληθεὶς
εἰς τὰ στέρνα μέχρι τῶν σπλάγχνων ἐλθούσης τῆς
αἰχμῆς ἔξαιμος γενόμενος πίπτει. ὡς δὲ τοῦτ' ἤκουσεν 3
ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων, Μάρκος Φάβιος — ἦν δὲ κατὰ
μέσην τὴν φάλαγγα τεταγμένος — τοὺς κρατίστους τῶν
λόχων ἀναλαβὼν καὶ τὸν ἕτερον τῶν ἀδελφῶν Καίσωνα
1767 Φάβιον ἀνακαλεσάμενος, παρήλαυνεν [ἐπὶ] τὴν ἑαυτοῦ
φάλαγγα καὶ μέχρι πολλοῦ προελθών, ἐπειδὴ παρήλ-
λαξεν τὸ δεξιὸν τῶν πολεμίων κέρας, ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς
κυκλουμένους. ἐμπεσὼν δ' αὐτοῖς φόνον τε τοῖς ἐν
χερσὶ ποιεῖ πολὺν καὶ φυγὴν τῶν πρόσω, τόν τ' ἀδελφὸν
ἔτι ἐμπνέοντα καταλαβὼν αἴρεται. ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐ 4
πολὺν ἔτι χρόνον ἐπιβιοὺς ἀποθνήσκει· τοῖς δὲ τιμω-
ροῦσιν αὐτῷ θυμὸς ἔτι πλείων παρέστη καὶ μείζων

4 καθ' ἑαυτῶν AC καθ' ἑαυτοὺς BCmg 11 πρεσβ⟨εύ⟩της B πρεσβύτης A 17 τοὺς add. B 19 ἐπὶ del. Gelenius 20 παρήλλαξαν O corr. Portus 26 πλείων παρέστη καὶ μείζων A μείζων παρέστη πρὸς B

πρὸς τὸ ἀντίπαλον· καὶ οὐδὲν ἔτι τῆς ἰδίας ψυχῆς
προνοούμενοι σὺν ὀλίγοις εἰς μέσους ἐμπεσόντες τοὺς
μάλιστα συνεστηκότας τῶν πολεμίων, σωροὺς ἐξεπλή-
5 ρουν νεκρῶν. κατὰ μὲν δὴ τοῦτο τὸ μέρος ἔκαμεν ἡ
Τυρρηνῶν φάλαγξ, καὶ οἱ πρότερον ὠσάμενοι τοὺς
πολεμίους ὑπὸ τῶν κεκρατημένων ἀνεκόπησαν. οἱ δὲ
τὸ εὐώνυμον ἔχοντες κέρας κάμνοντες ἤδη καὶ φυγῆς
ἄρχοντες, [ἔνθα ὁ Μάλλιος ἦν] ἐτρέψαντο τοὺς καθ' 1768
ἑαυτούς. παλτῷ γάρ τις βαλὼν τὸν Μάλλιον διὰ
τοῦ γόνατος ἄχρι τῆς ἰγνύας διήρεισε τὴν λόγχην·
καὶ τὸν μὲν οἱ πέριξ ἄραντες ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν
ἀπεκόμιζον, οἱ δὲ πολέμιοι τὸν ἡγεμόνα τῶν Ῥω-
μαίων τεθνηκέναι δόξαντες ἐπερρώσθησαν, καὶ παρα-
βοηθησάντων αὐτοῖς τῶν ἑτέρων ἐνέκειντο τοῖς Ῥω-
6 μαίοις οὐκ ἔχουσιν ἡγεμόνα. ἠναγκάσθησαν δὲ πάλιν
οἱ Φάβιοι καταλιπόντες τὸ εὐώνυμον κέρας τῷ δεξιῷ
βοηθεῖν· καὶ οἱ Τυρρηνοὶ προσιόντας αὐτοὺς στίφει
καρτερῷ μαθόντες τῆς μὲν ἐπὶ πλέον διώξεως ἀποτρέ-
πονται, πυκνώσαντες δὲ τοὺς λόχους ἐμάχοντο ἐν τάξει,
καὶ πολλοὺς μὲν τῶν σφετέρων ἀπέβαλον, πολλοὺς δὲ
καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπέκτειναν.

XII. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἐγίνετο, οἱ τὸν χάρακα τὸν ἐκλειφθέντα ὑπὸ τοῦ Μαλλίου καταλαβόμενοι Τυρρηνοὶ συνθήματος ἀρθέντος ἀπὸ τοῦ στρατηγίου σὺν τάχει πολλῷ καὶ προθυμίᾳ μεγάλῃ χωροῦντες ἐπὶ τὸν ἕτερον ἠπείγοντο τῶν Ῥωμαίων χάρακα, ὡς οὐκ ἀξιοχρέῳ δυ- 17

4 ἔκαμνεν B 5 πρότεροι B 8 * verba ἔνθα ὁ Μάλλιος ἦν transponenda esse post κέρας c. Kiessling, ego uncis inclusi 9 πολλῷ Ba παλτῷ R 11 αἴραντες Ba 15 δὴ c. Gelenius 16 κέρας A μέρος B 20 μὲν add. B 24 ἀπὸ B ὑπὸ R | στρατηγοῦ O στρατηγίου Reiske 26 ἐπείγοντο A

νάμει φυλαττόμενον. καὶ ἦν ἡ δόξα αὐτῶν ἀληθής.
ἔξω γὰρ τῶν τριαρίων καὶ ὀλίγων ἄλλων τῶν ἐν ἀκμῇ
τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐμπόρων τε καὶ θεραπόντων καὶ
χειροτεχνῶν ἦν ἐν αὐτῷ· γίνεταί τε πολλῶν εἰς ὀλίγον
συνελασθέντων χωρίον· περὶ γὰρ ταῖς πύλαις ὁ ἀγὼν
ἦν· ὀξεῖα καὶ χαλεπὴ μάχη, καὶ νεκροὶ παρ' ἀμφοτέρων
πολλοί. ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ ὅ τε [Μάλλιος] ὕπατος 2
ἐκβοηθῶν ἅμα τοῖς ἱππεῦσιν, ἐπειδὴ ὁ ἵππος ἔπεσε
συγκατενεχθεὶς καὶ ἀδύνατος ὢν ἀναστῆναι ὑπὸ πλή-
θους τραυμάτων, ἀποθνήσκει καὶ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ
περὶ αὐτὸν ἄλλοι νέοι. μετὰ δὲ τὸ πάθος τοῦτ' εὐθὺς
ὁ χάραξ ἡλίσκετο, καὶ τέλος εἶχε τοῖς Τυρρηνοῖς τὰ
μαντεύματα. εἰ μὲν οὖν ἐταμιεύσαντο τὴν παροῦσαν 3
εὐτυχίαν καὶ διὰ φυλακῆς ἔσχον τὸν χάρακα, τάς τ'
1770 ἀποσκευὰς τῶν Ῥωμαίων κατέσχον καὶ αὐτοὺς αἰσχρῶς
ἀπελθεῖν ἠνάγκασαν· νῦν δὲ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν ἀπο-
λειφθέντων τραπόμενοι καὶ ἀναψύχοντες τὸ λοιπὸν οἱ
πλείους καλὴν ἄγραν ἐκ τῶν χειρῶν ἀφῃρέθησαν. ὡς
γὰρ ἀπηγγέλθη θατέρῳ τῶν ὑπάτων ἡ τοῦ χάρακος
ἅλωσις, ἠπείγετο σὺν τοῖς ἀρίστοις ἱππέων τε καὶ πε-
ζῶν. καὶ οἱ Τυρρηνοὶ μαθόντες αὐτὸν ἐπιόντα περι- 4
εστεφάνωσαν τὸν χάρακα, μάχη τ' αὐτῶν γίνεται καρ-
τερὰ τῶν μὲν ἀνασώσασθαι βουλομένων τὰ σφέτερα,
τῶν δέ, μὴ πασσυδὶ διαφθαρῶσιν ἁλόντος τοῦ χάρακος,
δεδοικότων. χρόνου δὲ γινομένου πλείονος καὶ τῶν
Τυρρηνῶν πολλὰ πλεονεκτούντων — ἦν γὰρ αὐτοῖς ἐξ

7 ὅ τε ὕπατος Μάλλιος B ὅ τε Μ. ὑ. R Μάλλιος del. Kiessling 14 εἶχον O ἔσχον Stephanus 15 κατέσχον ἂν c. Cobet Obs. p. 174 16 ἠνάγκαζον O ἠνάγκασαν Sylburg 17 τὸ λοιπὸν add. B τὸν κόπον c. Kiessling

ὑπερδεξίων τε χωρίων καὶ πρὸς ἀνθρώπους δι' ἡμέρας
5 ὅλης κεκμηκότας ἡ μάχη — Τίτος Σίκκιος ὁ πρεσβευτὴς καὶ ἀντιστράτηγος, κοινωσάμενος τῷ ὑπάτῳ τὴν αὐτοῦ διάνοιαν τὸ ἀνακλητικὸν ἐκέλευε σημαίνειν, καὶ καθ' ἓν ἅπαντας γενομένους μιᾷ προσβάλλειν πλευρᾷ 177 τοῦ χάρακος, καθ' ὃ μάλιστα τὸ χωρίον ἦν ἐπιμαχώτατον· τὰ δὲ κατὰ τὰς πύλας εἴασε μέρη κατά τινα εἰκότα λογισμόν, ὃς οὐκ ἐψεύσατο αὐτόν, ὅτι σωθήσεσθαι μὲν ἐλπίσαντες οἱ Τυρρηνοὶ μεθήσονται τοῦ χάρακος, ἐν ἀπογνώσει δὲ τούτου γενόμενοι κυκλώσεώς τε πάντοθεν ὑπὸ τῶν πολεμίων γενομένης καὶ οὐδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἐξόδου ἀναγκαῖον ἕξουσι τὸ εὔτολμον.
6 γενομένης δὲ καθ' ἓν χωρίον τῆς προσβολῆς οὐκέτι πρὸς ἀλκὴν οἱ Τυρρηνοὶ ἐτράποντο, ἀλλ' ἀνοίξαντες τὰς πύλας ἐπὶ τὸν ἑαυτῶν ἀνεσώζοντο χάρακα.

XIII. Ὁ δ' ὕπατος ἐπειδὴ τὸ δεινὸν ἀπεώσατο, παρεβοήθει πάλιν τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ. αὕτη μεγίστη λέγεται τῶν πρὸ αὐτῆς γενέσθαι Ῥωμαίοις μάχη, πλήθει τ' ἀνθρώπων καὶ μήκει χρόνου καὶ τῷ ἀγχιστρόφῳ τῆς τύχης. αὐτῶν μὲν γὰρ τῶν ἐκ τῆς πόλεως Ῥωμαίων 177 ἡ κρατίστη τε καὶ ἐπίλεκτος ἀκμὴ δισμυρίων μάλιστα πεζῶν ἐγένετο, καὶ τῶν συντεταγμένων τοῖς τέτταρσι τάγμασιν ἱππέων ὁμοῦ τι χιλίων καὶ διακοσίων, ἀποί-
2 κων δὲ καὶ συμμάχων ἑτέρα τοσαύτη. χρόνος δ' ἐμηκύνθη τοῦ ἀγῶνος ὀλίγῳ πρότερον τῆς μεσημβρίας

1 τὸ χωρίον O corr. Reiske 2 τῇ μάχῃ O corr. Sylburg Σικίλιος B 4 αὐτοῦ AB 5 ἅπαντ⟨ας⟩ B 6 τὸ add. Bb 9 οἱ Τυρρηνοὶ add. B 15 ἀπεσώζοντο c. Kiessling διεσώζοντο c. Cobet Obs. p. 175 18 Ῥωμαίων O praeter B 20 μὲν add. B 23 ἀποίκων τε O praeter B 24 τοσαύτη δύναμις c. Reiske

ἀρξάμενος μέχρι δύσεως ἡλίου. τὰ δὲ τῆς τύχης μέχρι
πολλοῦ τῇδε καὶ τῇδε νίκαις τε καὶ ἥτταις ταλαντευό-
μενα διέμεινεν· ὑπάτου δὲ θάνατος ἐγένετο καὶ πρε-
σβευτοῦ δὶς ὑπατεύσαντος καὶ ἄλλων πολλῶν ἡγεμόνων
καὶ ταξιάρχων καὶ λοχαγῶν, ὅσων οὐδέπω πρότερον.
τὸ μέντοι κράτος τοῦ ἀγῶνος ἐδόκει περὶ τοὺς 'Ρω-
μαίους γεγονέναι κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ὅτι δὲ τῇ ἐπιούσῃ
νυκτὶ καταλιπόντες τὸν χάρακα οἱ Τυρρηνοὶ ἀνέζευξαν.
τῇ δ' ἑξῆς ἡμέρᾳ πρὸς ἁρπαγὰς τῆς ἐκλειφθείσης ὑπὸ 3
τῶν Τυρρηνῶν παρεμβολῆς οἱ Ρωμαῖοι τραπόμενοι καὶ
1773 ταφὰς ποιησάμενοι τῶν σφετέρων νεκρῶν ἀπῆλθον εἰς
τὸν ἑαυτῶν χάρακα. ἐκεῖ δ' ἐκκλησίαν ποιησάμενοι
τοῖς ἀγωνισαμένοις λαμπρῶς τὰς ἀριστείους ἀπέδοσαν
τιμάς, πρώτῳ μὲν Καίσωνι Φαβίῳ τῷ τοῦ ὑπάτου
ἀδελφῷ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἔργα ἀποδειξαμένῳ, δευ-
τέρῳ δὲ τῷ Σικκίῳ, τῷ διαπραξαμένῳ τὸν χάρακα
ἀνασώσασθαι, τρίτῳ δὲ Μάρκῳ Φλαβολητῷ τῷ ἡγεμόνι
τοῦ τάγματος, τοῦ θ' ὅρκου χάριν καὶ τῆς παρὰ τὰ
δεινὰ ῥώμης. διαπραξάμενοι δὲ ταῦτα καὶ μείναντες 4
ἡμέρας ὀλίγας ἐπὶ τοῦ χάρακος, ὡς οὐδεὶς ἀντεπεξῄει
τῶν πολεμίων μαχησόμενος, ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου. πάν-
των δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἐπὶ μεγίστῳ ἀγῶνι
κάλλιστον τέλος εἰληφότι, τὴν ἐπινίκιον τιμὴν τοῦ
θριάμβου τῷ περιόντι ὑπάτῳ προσθεῖναι βουλομένων,
ἠρνήσατο τὴν χάριν αὐτῶν ὁ ὕπατος, οὔτε ὅσιον εἶναι

2 νίκας τε καὶ ἥττας ABaC 5 οὔπω c. Kiessling 9 ἐκλειφθήσεις Ba 13 ἀρίστους Ba 16 Σικιλίῳ Bb | διαφρασαμένῳ ACmg διαπραξαμένῳ B διαταξαμένῳ C 17 ἀνασώσασθαι O ἀνασεσῶσθαι c. Reiske | τῷ Φλαβοληίῳ B 19 ῥώμης O τόλμης c. Kiessling ὁρμῆς c. Grasberger Philologus 28 (1869) p. 552

λέγων οὔτε θεμιτὸν ἐπ' ἀδελφοῦ θανάτῳ καὶ συνάρχοντος ἀποβολῇ πομπεύειν καὶ στεφανηφορεῖν· ἀποθεὶς δὲ τὰς σημαίας καὶ τοὺς στρατιώτας ἀπολύσας ἐπὶ τὰ οἰκεῖα τὴν ὑπατείαν ἀπωμόσατο, δυεῖν ἔτι μηνῶν εἰς 177 τὸν ἐνιαύσιον χρόνον λειπομένων, ἀδύνατος ὢν τὰ τῆς ἀρχῆς ἔτι πράττειν. ἐταλαιπώρει γὰρ ὑπὸ τραύματος ἐξαισίου καὶ ἦν κλινοπετής.

XIIII. Ἑλομένης δὲ τῆς βουλῆς μεσοβασιλεῖς τῶν ἀρχαιρεσίων ἕνεκα, καὶ τοῦ δευτέρου μεσοβασιλέως συγκαλέσαντος εἰς τὸ πεδίον τοὺς λόχους, ἀποδείκνυται Καίσων Φάβιος ὁ τὰ ἀριστεῖα λαβὼν ἐκ τῆς μάχης, ἀδελφὸς δὲ τοῦ τὴν ἀρχὴν ἀποθεμένου, τὸ τρίτον ὕπατος καὶ σὺν αὐτῷ Τῖτος Οὐεργίνιος. οὗτοι διαλαχόντες τὰς δυνάμεις ἐξῆεσαν εἰς τὴν ὕπαιθρον· Φάβιος 2 μὲν Αἰκανοῖς πολεμήσων προνομεύουσι τοὺς Λατίνων ἀγρούς, Οὐεργίνιος δὲ Οὐιενταvοῖς. Αἰκανοὶ μὲν οὖν ἐπειδὴ στρατὸν ἐλευσόμενον ἐπ' αὐτοὺς ἔγνωσαν, ἀναστάντες ἐκ τῆς πολεμίας διὰ τάχους ἀπῆλθον εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις· καὶ μετὰ ταῦτα λεηλατουμένης τῆς σφετέρας γῆς ἠνείχοντο, ὥστε πολλῶν κρατῆσαι χρημάτων 177 τὸν ὕπατον καὶ σωμάτων καὶ τῆς ⟨ἄλλης⟩ λείας ἐξ ἐφόδου. Οὐιενταvοὶ δὲ κατ' ἀρχὰς ἐντὸς τείχους μένοντες, ἐπειδὴ καιρὸν ἔχειν ἔδοξαν ἐπιτήδειον, ἐπέθεντο τοῖς πολεμίοις ἐσκεδασμένοις ἀνὰ τὰ πεδία καὶ πρὸς 3 ἁρπαγὴν τετραμμένοις τῆς λείας. ἔχοντες δὲ πολλὴν καὶ συντεταγμένην δύναμιν ἐμβάλλουσιν εἰς αὐτούς,

3 σημείας O corr. Sylburg 10 ὄχλους O corr. Schwegler hist. rom. II p. 466 20 ⟨ἠ⟩νείχοντο Bb 21 καὶ τῆς λείας O καὶ πολλῆς λείας Cmg et Christiani versio, καὶ ἄλλης λείας Sintenis Em. Dion. I 23 duce Reiskio, qui ipse καὶ τῆς ἄλλης λείας coniecit

καὶ τήν τε λείαν ἀφαιροῦνται, καὶ τοὺς ὁμόσε χωροῦντας, οὓς μὲν ἀποκτείνουσιν, οὓς δ' εἰς φυγὴν τρέπουσι· καὶ εἰ μὴ Τῖτος Σίκκιος πρεσβευτὴς τότ' ὢν στίφει συντεταγμένῳ πεζῶν τε καὶ ἱππέων παραβοηθήσας ἐπέσχεν αὐτούς, οὐδὲν ἂν τὸ κωλῦσον ἦν ἅπασαν ἀπολέσθαι τὴν στρατιάν. ἐκείνου δ' ἐμποδὼν γενομένου συνελθεῖν ἔφθασαν οἱ λοιποὶ οἱ καθ' ἕνα διεσκεδασμένοι· πάντες δ' ἐν ταὐτῷ γενόμενοι λόφον τινὰ καταλαμβάνονται περὶ δείλην ὀψίαν, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν τούτῳ ἔμειναν. ἐπαρθέντες δὲ Οὐιεντανοὶ τῷ κα- 4 τορθώματι πλησίον τοῦ λόφου τίθενται τὰ ὅπλα, καὶ
1776 τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἐκάλουν ὡς κατακεκλεικότες τοὺς Ῥωμαίους εἰς χωρίον, ἔνθα οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων ἔμελλον ἕξειν, καὶ προσαναγκάσοντες οὐκ εἰς μακρὰν παραδοῦναι σφίσι τὰ ὅπλα. γίνεταί τ' αὐτῶν συχνοῦ ἐλθόντος ὄχλου δύο στρατεύματα περὶ τὰς ἐπιμάχους λαγόνας τοῦ λόφου, πολλά τ' ἄλλα φρούρια βραχύτερα κατὰ τοὺς ἧττον ἐπικαίρους τόπους· καὶ πάντα ἦν μεστὰ ὅπλων. ὁ δ' ἕτερος τῶν ὑπάτων Φάβιος γραμμά- 5 των παρὰ τοῦ συνάρχοντος ἀφικομένων ἐπιγνούς, ὅτι ἐν ἐσχάτοις εἰσὶν οἱ κατακλεισθέντες ἐν τῷ λόφῳ, καὶ κινδυνεύσουσιν, εἰ μή τις αὐτοῖς βοηθήσει, λιμῷ ἁλῶναι, ἀναστήσας τὸν στρατὸν ἦγεν ἐπὶ τοὺς Οὐιεντανοὺς σὺν τάχει· καὶ εἰ μιᾷ βραδύτερον ἡμέρᾳ διήνυσε τὴν ὁδόν, οὐδὲν ἂν ὤνησεν, ἀλλὰ διεφθαρμένην τὴν ἐκεῖ

2 ἀποκτεννύουσιν A 3 Σίκιος B 7 λοιποὶ ⟨οἱ⟩ Bb 10 δὲ Οὐιεντανοὶ A δὲ Οὐεντανοὶ B 15 γίνεται δὲ c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 817 17 πολλὰ δ' ἄλλα O πολλά τ' ἄλλα Reiske 20 ἐπιγνοὺς ὡς ὅτι O praeter B 22 κινδυνεύουσιν c. Sylburg

στρατιὰν κατέλαβε. πιεζόμενοι γὰρ τῇ σπάνει τῶν
ἀναγκαίων οἱ κατέχοντες τὸν λόφον ἐξῆλθον ὡς τὸν
εὐπρεπέστατον αἱρησόμενοι τῶν θανάτων, καὶ συμβα-
λόντες τοῖς πολεμίοις ἐμάχοντο κεκμηκότες οἱ πλείους
τὰ σώματα λιμῷ τε καὶ δίψῃ καὶ ἀγρυπνίᾳ καὶ τῇ
6 ἄλλῃ κακώσει. μετ' οὐ πολὺ δ' ὡς τὸ τοῦ Φαβίου 1777
στράτευμα προσιὸν ὤφθη πολύ τε καὶ συντεταγμένον,
θάρσος μὲν ἔφερε τοῖς σφετέροις, δέος δὲ τοῖς πολε-
μίοις· καὶ οἱ Τυρρηνοὶ οὐκέτι ἀξιόμαχοι εἶναι νομί-
σαντες πρὸς ἀγαθήν τε καὶ ἀκμῆτα δύναμιν εἰς ἀγῶνα
χωρεῖν, ᾤχοντο ἐκλιπόντες τοὺς χάρακας. ὡς δ' εἰς
ταὐτὸ συνῆλθον αἱ τῶν Ῥωμαίων δυνάμεις ἀμφότεραι,
στρατόπεδόν τε ποιοῦνται μέγα πλησίον τῆς πόλεως
ἐν ἐχυρῷ, καὶ πολλὰς ἡμέρας αὐτόθι διατρίψαντες καὶ
τὴν ἀρίστην τῶν Οὐιεντανῶν χώραν λεηλατήσαντες
7 ἀπῆγον ἐπ' οἴκου τὴν στρατιάν. ὡς δ' ἔγνωσαν οἱ
Οὐιεντανοὶ τὰς δυνάμεις τῶν Ῥωμαίων ἀφειμένας ἀπὸ
τῶν σημαιῶν, τὴν εὔζωνον ἀναλαβόντες νεότητα, ἥν
τ' αὐτοὶ συντεταγμένην εἶχον καὶ τὴν παρὰ τῶν πλη-
σιοχώρων παροῦσαν, ἐμβάλλουσιν εἰς τὰ προσκείμενα
τῇ σφετέρᾳ χώρᾳ πεδία, καὶ διαρπάζουσι καρπῶν τε
καὶ βοσκημάτων καὶ ἀνθρώπων ὄντα μεστά. κατέβησαν
γὰρ ἐκ τῶν ἐρυμάτων οἱ γεωργοὶ χιλοῦ τε τῶν βοσκη-
μάτων ἕνεκα καὶ ἐργασίας τῶν ἀγρῶν πιστεύοντες τῇ 1778
σφετέρᾳ στρατιᾷ προκαθημένῃ καὶ οὐ φθάσαντες ἀπελ-
θούσης ἀνασκευάσασθαι πάλιν, οὐκ ἐλπίσαντες τοσαῦτα

2 τοὺς λόφους Ba 5 δίψῃ B δίψει R cf. IX 21, 2 8 ἔφερον A 16 τὴν στρατιὰν del. Kiessling 18 σημειῶν A σημείων B | λαβόντες A 19 αὐτοῖς Ba 26 ἀνασκευάσαντες AC ἀνασκευάσασθαι BCmg | οὐκ ἐλπίσαντες A οὐκ ἂν ἐλπίσαντες B οὐδ' ἐλ. Kiessling

κεκακωμένους τοὺς Οὐιεντανοὺς ταχεῖαν οὕτως ἀντεπιχείρησιν κατὰ τοῦ ἀντιπάλου ποιήσεσθαι. αὕτη χρόνου μὲν μήκει βραχεῖα ἐγένετο ἡ τῶν Οὐιεντανῶν εἰς 8
τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐμβολή, πλήθει δὲ χώρας, ἣν ἐπῆλθον, ἐν τοῖς πάνυ μεγάλη, καὶ ἀχθηδόνα σὺν αἰσχύνῃ Ῥωμαίοις ἀήθη παρέσχεν ἄχρι Τιβέριός τε ποταμοῦ καὶ ὄρους Ἰανίκλου στάδια τῆς Ῥώμης οὐδ' εἴκοσιν ἀφεστῶτος ἀφικομένη. [ἡ] κωλύσουσα γὰρ δύναμις ἐπὶ πλεῖον χωρεῖν τὰ πολέμια οὐκ ἦν ὑπὸ σημαίαις. ἔφθασε γοῦν τὸ τῶν Οὐιεντανῶν στράτευμα
1779 πρὶν ⟨ἢ⟩ συνελθεῖν τε καὶ λοχισθῆναι τοὺς Ῥωμαίους ἀπελθόν.

XV. Συναχθείσης δὲ μετὰ τοῦτο ⟨τῆς⟩ βουλῆς ὑπὸ τῶν ὑπάτων καὶ σκέψεως γενομένης, τίνα χρὴ πολεμεῖν τοῖς Οὐιεντανοῖς τρόπον, ἡ νικῶσα ἦν γνώμη, στράτευμα συνεστηκὸς ἔχειν ἐπὶ τοῖς ὁρίοις, ὃ διὰ φυλακῆς ἕξει τὴν χώραν θυραυλοῦν καὶ αἰεὶ μένον ἐν τοῖς ὅπλοις. ἐλύπει δ' αὐτοὺς ἥ τ' εἰς τοὺς φρουροὺς δαπάνη πολλὴ σφόδρα ἐσομένη, τοῦ τε κοινοῦ ταμιείου διὰ τὰς συνεχεῖς στρατείας ἐξαναλωμένου καὶ τῶν ἰδίων βίων ἀπειρηκότων ταῖς εἰσφοραῖς· καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ τῶν ἀποσταλησομένων φρουρῶν καταγραφὴ τίνα τρό-
1780 πον ἂν γένοιτο, ὡς οὐκ ἂν ἑκουσίων γέ τινων προκει-

2 ποιήσασθαι ABC 5 ἐν ταῖς πάνυ O corr. Kiessling 6 τιβέρεως γάρ τε A τιβέρεός τε Ba τιβέριώς τε Bb 7 Ἰανούκλου B 8 ἀφικομένη ... κωλύσουσα B ἀφ. ἡ κ. A | ἀφεστηκότος A | γὰρ add. Bb 9 ἐπὶ σημείαις O ἐπὶ σημείαις (αι supra) C ὑπὸ σημαίαις Portus 11 * πρὶν συνελθεῖν O correxi 13 τῆς add. Sylburg 20 ἐξαναλωμένου Ba ἐξαναλουμένου R 23 προκειμένων A προκείμενον B προκαθημένων c. Kiessling προκινδυνεύειν c. Köstlin Philologus 34 (1875) 756 | post τινων add. ὀλίγων vel ἐνίων Kayser Ann. phil. 1868 p. 817

μένων ἁπάντων, καὶ μὴ ἐκ διαδοχῆς, ἀλλὰ συνεχῶς
2 ταλαιπωρεῖν ὑποστησομένων. ἀδημονούσης δ' αὐτῆς
ἐπ' ἀμφοτέροις τούτοις συγκαλέσαντες οἱ δύο Φάβιοι
τοὺς μετέχοντας τοῦ σφετέρου γένους καὶ βουλευσά-
μενοι μετ' αὐτῶν ὑπέσχοντο τῇ βουλῇ τοῦτο τὸ κινδύ-
νευμα αὐτοὶ περὶ πάντων ἑκόντες ὑπομενεῖν, πελάτας
τε τοὺς ἑαυτῶν ἐπαγόμενοι καὶ φίλους καὶ τέλεσι τοῖς
ἰδίοις, ὅσον ἂν χρόνον ὁ πόλεμος διαμένῃ, στρατευό-
3 μενοι. ἀγασθέντων δ' αὐτοὺς ἁπάντων τοῦ γενναίου
τῆς προθυμίας καὶ τὸ νικᾶν παρ' ἓν τοῦτο τὸ ἔργον
τιθεμένων, κλεινοὶ καὶ περιβόητοι καθ' ὅλην τὴν πόλιν
ὄντες ἐξῄεσαν ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα σὺν εὐχαῖς καὶ
θυσίαις. ἡγεῖτο δ' αὐτῶν Μάρκος Φάβιος ὁ τῷ παρ-
ελθόντι ὑπατεύσας ἔτει καὶ νικήσας τοὺς Τυρρηνοὺς
τῇ μάχῃ, τετρακισχιλίους μάλιστα ἐπαγόμενος, ὧν τὸ
μὲν πλεῖον πελατῶν τε καὶ ἑταίρων ἦν, ἐκ δὲ τοῦ
Φαβίων γένους ἓξ καὶ τριακόσιοι ἄνδρες. εἵπετο δ' 1781
αὐτοῖς μετ' οὐ πολὺ καὶ ἡ Ῥωμαίων δύναμις, ἧς ἡγεῖτο
4 Καίσων Φάβιος ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων. γενόμενοι δὲ
ποταμοῦ Κρεμέρας πλησίον, ὃς οὐ μακρὰν ἀπέχει τῆς
Οὐιεντανῶν πόλεως, ὑπὲρ ὄχθου τινὸς ἀποτόμου καὶ
περιρρῶγος ἐπετείχιζον αὐτοῖς φρούριον ἱκανὸν φυλάτ-
τεσθαι τοσαύτῃ στρατιᾷ τάφρους τ' ὀρυξάμενοι περὶ
αὐτὸ διπλᾶς καὶ πύργους ἐγείραντες πυκνούς· καὶ ὠνο-
μάσθη τὸ φρούριον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κρεμέρα. οἷα δὲ
πολυχειρίας τ' ἐργαζομένης καὶ ὑπάτου συλλαμβάνοντος,
5 θᾶττον ἢ κατὰ δόξαν ἐτελέσθη τὸ ἔργον. καὶ μετὰ

3 δύο add. B 6 ὑπομένειν AC 14 ἐνίκησε O corr. Sylburg 16 ἑτέρων B 18 ἧς om. Ba 20 Κρεμέρα O correxit Portus 23 τοσαύτην στρατιὰν A

τοῦτ' ἐξαγαγὼν τὴν δύναμιν παρήλασεν ἐπὶ θάτερα
[τὰ] μέρη τῆς Οὐιεντανῶν χώρας τὰ πρὸς τὴν ἄλλην
ἐστραμμένα Τυρρηνίαν, ἔνθα ἦν τοῖς Οὐιεντανοῖς τὰ
βοσκήματα, οὐδέποτε στρατὸν ἥξειν Ῥωμαίων ἐκεῖ προσ-
δεχομένοις. περιβαλόμενος δὲ πολλὴν λείαν ἀπῆγεν
ἐπὶ τὸ νεόκτιστον φρούριον, χαίρων ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ κατ'
1782 ἀμφότερα, τῆς τ' οὐ διὰ μακροῦ τῶν πολεμίων τιμω-
ρίας ἕνεκα, καὶ ὅτι τοῖς φρουροῖς τοῦ χωρίου πολλὴν
ἔμελλε παρέξειν εὐπορίαν. οὐδὲν γὰρ οὔτ' εἰς τὸ δη-
μόσιον ἀνήνεγκεν, οὔτε τοῖς στρατευομένοις [ἰδιώταις]
ἀπένειμεν, ἀλλὰ καὶ πρόβατα καὶ ὑποζύγια καὶ ζεύγη
βοεικὰ καὶ σίδηρον καὶ τἆλλα, ὅσα εἰς γεωργίαν ἐπι-
τήδεια ἦν, τοῖς περιπόλοις τῆς χώρας ἐχαρίσατο. ταῦτα 6
διαπραξάμενος ἀπῆγεν ἐπ' οἴκου τὴν στρατιάν. τοῖς
δὲ Οὐιεντανοῖς μετὰ τὸν ἐπιτειχισμὸν τοῦ χωρίου κακῶς
πάνυ τὰ πράγματ' εἶχεν, οὔτε τὴν γῆν ἔτι δυναμένοις
ἀσφαλῶς γεωργεῖν οὔτε τὰς ἔξωθεν εἰσαγομένας ἀγορὰς
δέχεσθαι. νείμαντες γὰρ εἰς τέτταρα μέρη τὴν στρα- 7
τιὰν οἱ Φάβιοι, τῷ μὲν ἑνὶ διεφύλαττον τὸ χωρίον,
τοῖς δὲ τρισὶ τὴν χώραν τῶν πολεμίων ἄγοντές τε καὶ
φέροντες ἀεὶ διετέλουν· καὶ πολλάκις τῶν Οὐιεντανῶν
ἐκ τοῦ φανεροῦ τ' αὐτοῖς ἐπιθεμένων χειρὶ οὐκ ὀλίγῃ
καὶ εἰς χωρία ἐνέδραις κατεχόμενα ὑπαγομένων, περι-
ῆσαν ἀμφοτέρως καὶ πολλοὺς νεκροὺς ποιήσαντες ἀσφα-
1783 λῶς ἀπῄεσαν εἰς τὸ χωρίον. ὥστ' οὐδ' ὁμόσε χωρεῖν

2 τὰ del. Reiske 3 τετραμμένα c. Cobet Obs. p. 175 10 ἀπήνεγκεν O ἀνήνεγκεν c. Tegge Quaest. de praep. usu p. 8 | pro τοῖς στρατευομένοις ἰδιώταις c. Kiessling τοῖς στρατιώταις, ἰδιώταις del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 817 12 βοεικὰ ABC βοικὰ Kiessling 16 πράγματα Bb 18 δέχεσθαι add. BbCmg om. R

αὐτοῖς ἔτι οἱ πολέμιοι ἐτόλμων, ἀλλὰ τειχήρεις μένοντες τὰ πολλὰ καὶ κλέπτοντες τὰς ἐξόδους διετέλουν, καὶ ὁ μὲν χειμὼν ἐκεῖνος ⟨οὕτως⟩ ἐτελεύτα.

XVI. Τῷ δὲ κατόπιν ἔτει Λευκίου τ' Αἰμιλίου καὶ Γαίου Σερουιλίου τὴν ὑπατείαν παρειληφότων ἀπηγγέλη Ῥωμαίοις, ὅτι Οὐολοῦσκοι καὶ Αἰκανοὶ συνθήκας πεποίηνται στρατιὰς κατ' αὐτῶν ἅμα ἐξάγειν, καὶ οὐ διὰ μακροῦ εἰς τὴν χώραν ἐμβαλοῦσι· καὶ ἦν ἀληθῆ τὰ λεγόμενα. θᾶττον γοῦν ἢ προσεδόκα τις ἀμφότεροι τὰς δυνάμεις ἔχοντες ἐδῄουν τὴν κατὰ σφᾶς ἕκαστοι χώραν, ὡς οὐχ ἱκανῶν ἐσομένων Ῥωμαίων τῷ τε Τυρρηνικῷ πολέμῳ ἀντέχειν καὶ σφᾶς ἐπιόντας δέχεσθαι.
2 καὶ ἕτεροι αὖθις ἥκοντες ἐκπεπολεμῶσθαι πρὸς αὐτοὺς Τυρρηνίαν ἀπήγγελλον ὅλην καὶ παρεσκευάσθαι Οὐιεντανοῖς κοινὴν ἀποστέλλειν συμμαχίαν. κατέφυγον γὰρ ὡς αὐτοὺς ἀδύνατοι ὄντες ἐξελεῖν δι' ἑαυτῶν τὸ φρού- 1784
ριον Οὐιεντανοί, συγγενείας τε ὑπομιμνήσκοντες καὶ φιλίας καὶ ὅσους μετ' αὐτῶν ἤραντο πολέμους διεξιόντες· ἀντὶ πάντων δὲ τούτων ἀξιοῦντες συνάρασθαι σφίσι τοῦ κατὰ Ῥωμαίων πολέμου, ὡς σφῶν τε προκαθημένων Τυρρηνίας ὅλης καὶ τὸν πόλεμον ἀνακωχευόντων τὸν ἀπὸ Ῥώμης ῥέοντα κατὰ πάντων τῶν ὁμοεθνῶν. καὶ οἱ Τυρρηνοὶ πεισθέντες ὑπέσχοντο πέμψειν αὐτοῖς

1 τειχήρεις μὲν ///// τὰ Aa post μὲν add. in ras. εἰς Ab, τειχήρεις μένοντες τὰ B 3 οὕτως add. Reiske 5 Σεργίου O corr. Sigonius hoc loco et p. 301, 10. 19 | ἀπηγγέλθη c. Cobet Obs. p. 175 6 Λευκανοὶ ABa Αἰκανοὶ Bb 8 ἐμβάλλουσι A 9 ἀμφοτέρας A 10 τὰς ἰδίας δυνάμεις c. Reiske | ἑκάτεροι c. Reudler Tiroc. crit. p. 59 13 ἐκπεπολεμεῖσθαι BC ἐκπολεμοῦσθαι c. Portus 18 καὶ om. Ba 19 συναίρασθαι Ba 21 ἀνοκωχευόντων c. Hertlein Hermes X 418

ὅσην ἠξίουν σημμαχίαν. ταῦθ' ἡ βουλὴ μαθοῦσα ἐψη- 3
φίσατο τρισσὰς ἐκπέμψειν στρατιάς, καὶ γενομένων ἐν
τάχει τῶν καταλόγων Λεύκιος μὲν Αἰμίλιος ἐπὶ Τυρ-
ρηνοὺς ἐπέμφθη· συνήρατο δ' αὐτῷ τῆς ἐξόδου Καίσων
Φάβιος, ὁ νεωστὶ τὴν ἀρχὴν ἀποθέμενος, δεηθεὶς τῆς
βουλῆς ἐπιτρέψαι αὐτῷ τοῖς ἐν Κρεμέρᾳ συγγενέσιν,
οὓς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ φρουρήσοντας τὸ χωρίον ἐξήγαγε,
συνεῖναί τε καὶ τῶν αὐτῶν ἀγώνων μετέχειν· καὶ ἐξ-
ῆλθε σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐξουσίᾳ κοσμηθεὶς ἀνθυπάτῳ.
1785 Γάιος δὲ Σερουίλιος ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων ἐπὶ Οὐο- 4
λούσκους ἐστράτευσε· Σερούιος δὲ Φούριος ἀνθύπατος
ἐπὶ τὸ Αἰκανῶν ἔθνος. ἑκάστῳ δ' αὐτῶν δύο μὲν
τάγματα Ῥωμαίων εἵπετο, Λατίνων δὲ καὶ Ἑρνίκων
καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων οὐκ ἐλάττω τῆς Ῥωμαικῆς
δυνάμεως. τῷ μὲν οὖν ἀνθυπάτῳ Σερουίῳ κατὰ νοῦν
ὁ πόλεμος ἐχώρησε καὶ σὺν τάχει. μιᾷ γὰρ ἐτρέψατο
τοὺς Αἰκανοὺς μάχῃ καὶ ταύτῃ δίχα πόνου, τῇ πρώτῃ
τοὺς πολεμίους ἐκπλήξας ἐφόδῳ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐδῄου
τὴν γῆν αὐτῶν καταπεφευγότων εἰς τὰ ἐρύματα. Σε- 5
ρουιλίῳ δὲ θατέρῳ τῶν ὑπάτων ὑπὸ σπουδῆς τε καὶ
αὐθαδείας ἐπὶ τὸν ἀγῶνα χωρήσαντι πολὺ τὸ παρὰ
γνώμην ἀπήντησε, καρτερῶς πάνυ τῶν Οὐολούσκων
ἀντιταξαμένων, ὥστ' ἠναγκάσθη πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς
ἄνδρας ἀπολέσας μηκέτι χωρεῖν ὁμόσε τοῖς πολεμίοις,
ἀλλ' ἐν τῷ χάρακι ὑπομένων ἀκροβολισμοῖς καὶ ψιλῶν

2 ἐκπέμψαι c. Cobet Obs. p. 176 9 ἀνθυπάτου c. Kiessling, sed cf. XI 62 11 φρούριος O 14 ἐλάττων — δύναμις c. Kiessling 21 πολὺ τὸ O τὸ aut delendum aut in τοῦτο transmutandum esse c. Hertlein Hermes X 418 πολύ τοι c. Schenkl Bursiani Litt. Ann. breviar. p. 52

6 συμπλοκαῖς διαφέρειν [ἔγνω] τὸν πόλεμον. Λεύκιος δ' Αἰμίλιος, ὁ πεμφθεὶς ἐπὶ Τυρρηνούς, εὑρὼν ἐξεστρα- 1786 τευμένους πρὸ τῆς πόλεως τοὺς Οὐιεντανοὺς καὶ σὺν αὐτοῖς πολὺ τὸ παρὰ τῶν ὁμοεθνῶν ἐπικουρικόν, οὐδὲν ἔτι μελλήσας ἔργου εἴχετο· ἡμέραν δ', ἀφ' ἧς τὸν χάρακα ἔθετο, διαλιπὼν ἐξῆγε τὰς δυνάμεις εἰς μάχην, θρασέως πάνυ τῶν Οὐιεντανῶν ὁμόσε χωρούντων. ἰσορρόπου δὲ τοῦ ἀγῶνος γινομένου τοὺς ἱππεῖς ἀναλαβὼν ἐνσείει τοῖς πολεμίοις κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, καί, ἐπειδὴ τοῦτο διεσάλευσεν, ἐπὶ θάτερον ἐχώρει, ὅπου μὲν ἱππάσιμον εἴη χωρίον ἀπὸ τῶν ἵππων μαχόμενος, ὅπου δ' ἄνιππον ἀποκαταβαίνων τε καὶ πεζὸς ἀγωνιζόμενος. πονούντων δὲ τῶν κεράτων ἀμφοτέρων οὐδ' οἱ κατὰ μέσον ἔτι ἀντεῖχον, ἀλλ' ἐξεώσθησαν ὑπὸ τῶν πεζῶν, καὶ μετὰ τοῦτο πάντες ἔφυγον ἐπὶ τὸν
7 χάρακα. ὁ δ' Αἰμίλιος ἠκολούθει τοῖς φεύγουσι συντεταγμένην τὴν δύναμιν ἔχων καὶ πολλοὺς διέφθειρε. γενόμενος δὲ πλησίον τοῦ χάρακος καὶ προσβαλὼν ἐκ διαδοχῆς ἐκείνην τε παρέμεινε τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα, τῇ δ' ἑξῆς ἡμέρᾳ κόπῳ τε καὶ τραύμασι τῶν πολεμίων καὶ ἀγρυπνίᾳ ἀπειρηκότων ἐγκρατὴς γίνεται τοῦ χάρακος. οἱ δὲ Τυρρηνοί, ὡς εἶδον 1787 ἐπιβαίνοντας ἤδη τοὺς Ῥωμαίους τοῖς περισταυρώμασιν, ἐκλιπόντες τὸ στρατόπεδον ἔφευγον, οἱ μὲν εἰς τὴν
8 πόλιν, οἱ δ' εἰς τὰ πλησίον ὄρη. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν ἐν τῷ χάρακι τῶν πολεμίων ἔμεινεν ὁ ὕπατος,

1 ἔγνω del. Cobet Obs. p. 176 2 Τυρρηνοὺς A Τυρρηνίας B 5 με⟨λλ⟩ήσας B 6 ἔθετο μίαν διαλιπὼν c. Kiessling 8 γενομένου c. Reiske 16 φυγοῦσι B 24 ἐκλ⟨ι⟩πόντες B

τῇ δ' ἑξῆς ἡμέρᾳ στεφανώσας τοὺς ἀριστεύσαντας ἐν ταῖς μάχαις ταῖς ἐκπρεπεστάταις δωρεαῖς, πάντα τὰ ἐγκαταληφθέντα ἐν τῷ χάρακι ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδράποδα καὶ σκηνὰς πολλῶν ἀγαθῶν γεμούσας τοῖς στρατιώταις ἐχαρίσατο. καὶ ἐγένετο ἐν πολλῇ εὐπορίᾳ τὸ τῶν Ῥωμαίων στράτευμα ὡς ἐξ οὐδεμιᾶς ἑτέρας πώποτε μάχης. ἁβροδίαιτον γὰρ δὴ καὶ πολυτελὲς τὸ τῶν Τυρρηνῶν ἔθνος ἦν οἴκοί τε καὶ ἐπὶ στρατοπέδου,
1788 περιαγόμενον ἔξω τῶν ἀναγκαίων πλούτου τε καὶ τέχνης ἔργα παντοῖα πρὸς ἡδονὰς μεμηχανημένα καὶ τρυφάς.

XVII. Ταῖς δ' ἑξῆς ἡμέραις ἀπειρηκότες ἤδη τοῖς κακοῖς οἱ Οὐιεντανοὶ τοὺς πρεσβυτάτους τῶν πολιτῶν ἱκετηρίας φέροντας ἀπέστειλαν ὡς τὸν ὕπατον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης διαλεξομένους. καὶ οἱ ἄνδρες ὀλοφυρόμενοί τε καὶ ἀντιβολοῦντες καὶ τἆλλ', ὅσα ἐπαγωγὰ ἦν εἰς ἔλεον, μετὰ πολλῶν δακρύων διεξιόντες πείθουσι τὸν ὕπατον ἐπιτρέψαι σφίσι τοὺς πρεσβευτὰς εἰς Ῥώμην ἀποστεῖλαι τοὺς ὑπὲρ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου πρὸς τὴν βουλὴν διαλεξομένους, ἕως δ' ἂν οἱ πρέσβεις ἀφίκωνται φέροντες τὰς ἀποκρίσεις, μηδὲν αὐτῶν κακουργεῖν τὴν χώραν. ἵνα δ' αὐτοῖς ἐγγένηται ταῦτα πράττειν, σῖτόν τε ὡμολόγησαν τῇ Ῥωμαίων στρατιᾷ διμήνου παρέξειν, καὶ χρήματα εἰς ὀψωνιασμὸν

1 ἐν ταῖς μάχαις ἐκπρεπεστάταις O ἐν τῇ μάχῃ ταῖς ἐκπρεπεστάταις c. Reiske 3 ἐγκαταλειφθέντα O corr. Reiske 7 ⟨γὰρ ἤδη⟩ B 9 ὑπεραγόμενον O ὑπεραγάμενον c. Reiske περιαγόμενον Gelenius 16 τὰ ἄλλα A 18 τοὺς πρεσβευτὰς AB τοὺς del. Reiske 19 ἀποστεῖλαι πρὸς τὴν βουλὴν διαλεξομένους O ἀποστεῖλαι aut ante τοὺς v. 18 aut post διαλεξομένους ponendum esse c. Sylburg 23 ὡμολογήσαντι Ba

2 ἐξ μηνῶν, ὡς ὁ κρατῶν ἔταξε. καὶ ὁ μὲν ὕπατος λα-
βὼν τὰ κομισθέντα καὶ διαδοὺς τῇ στρατιᾷ ποιεῖται
τὰς πρὸς αὐτοὺς ἀνοχάς. ἡ δὲ βουλὴ τῆς πρεσβείας 1789
ἀκούσασα καὶ τὰ τοῦ ὑπάτου γράμματ' ἀναλεξαμένη
πολλὴν ποιουμένου παράκλησιν καὶ παραινοῦντος ὡς
τάχιστα καταθέσθαι τὸν πρὸς τοὺς Τυρρηνοὺς πόλεμον,
δόγμα ἐξήνεγκε διδόναι τὴν εἰρήνην, ὡς ἠτοῦντο οἱ
πολέμιοι· ἐφ' οἷς δὲ δικαίοις αὕτη γενήσεται, τὸν ὕπα-
τον καταστήσασθαι Λεύκιον Αἰμίλιον, ὡς ἂν αὐτῷ
3 φανῇ κράτιστα ἕξειν. ταύτας λαβὼν τὰς ἀποκρίσεις ὁ
ὕπατος σπένδεται πρὸς τοὺς Οὐιεντανούς, ἐπιεικεστέραν
μᾶλλον ἢ συμφορωτέραν τοῖς κεκρατηκόσι ποιησάμενος
εἰρήνην, οὔτε χώραν αὐτῶν ἀποτεμόμενος οὔτε χρημά-
των ἄλλων ἐπιθεὶς ζημίαν, οὔτε ὁμήρων δόσει τὸ πι-
4 στὸν ἐν τοῖς συγκειμένοις βεβαιωσάμενος. τοῦτ' αὐτῷ
μέγαν ἤνεγκε φθόνον, καὶ τοῦ μὴ λαβεῖν παρὰ τῆς
βουλῆς τὰς ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις χάριτας αἴτιον
ἐγένετο. ἐνέστησαν γὰρ αὐτῷ τὸν θρίαμβον αἰτουμένῳ
τὴν αὐθάδειαν αἰτιώμενοι τῶν συνθηκῶν, ὅτι οὐ μετὰ
κοινῆς γνώμης αὐτὰς ἔπραξεν. ἵνα δὲ μὴ πρὸς ὕβριν
ἢ πρὸς ὀργὴν λάβῃ τὸ πρᾶγμα, ἐπὶ Οὐολούσκους αὐ-
τὸν ἐψηφίσαντο τὴν δύναμιν ἀπάγειν ἐπικουρίας τοῦ 1790
συνάρχοντος ἕνεκα, εἰ δύναιτο κατορθώσας τὸν ἐκεῖ πόλε-
μον — ἦν γὰρ ἐν αὐτῷ πολὺ τὸ ἀνδρεῖον — ἀφανίσαι
τὰς ἐπὶ τοῖς προτέροις ἁμαρτήμασιν ὀργάς. ὁ δ' ἀνὴρ
ἀγανακτῶν ἐπὶ τῇ ἀτιμίᾳ πολλὴν ἐποιήσατο τῆς βου-

3 ⟨ἀ⟩νοχὰς B 4 δεξαμένη O ἀναλεξαμένη c. Cobet Obs. p. 177 6 θέσθαι Ba 8 γένηται O γενήσεται c. Baumann de usu mod. p. 42 14 ἄλλων] ἄλλην vel ἄλλως maluit Reiske 15 ἐν del. Reiske 23 δύν⟨αι⟩το B | κατορθῶσαι A 24 καὶ ἀφανίσαι A

λῆς ἐν τῷ δήμῳ κατηγορίαν, ὡς ἀχθομένης ἐπὶ τῷ λελύσθαι τὸν πρὸς τοὺς Τυρρηνοὺς πόλεμον. ἔφη δὲ τοῦτ' αὐτοὺς ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ ὑπεροψίας τῶν πενήτων ποιεῖν, ἵνα μὴ τῶν ὑπερορίων ἀπαλλαγέντες πολέμων ἀπαιτῶσι τὰς περὶ τῆς κληρουχίας ὑποσχέσεις, πολλοστὸν ἔτος ἤδη φενακιζόμενοι πρὸς αὐτῶν. ταῦτα 5 καὶ πολλὰ τούτοις ὅμοια ⟨εἰπὼν⟩ καὶ δι' ὀργῆς ἀκράτου τῶν πατρικίων ὀνείδη κατασκεδάσας, τήν τε συστρατευσαμένην αὐτῷ δύναμιν ἀπέλυσε τῶν σημείων καὶ τὴν μετὰ Φουρίου τοῦ ἀνθυπάτου διατρίβουσαν ἐν Αἰκανοῖς μεταπεμψάμενος ἀφῆκεν ἐπὶ τὰ σφέτερα· ἐξ ὧν πολλὴν πάλιν ἐποίησεν ἐξουσίαν τοῖς δημάρχοις 1791 κατηγορεῖν τῶν βουλευτῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ διιστάναι τοὺς πένητας ἀπὸ τῶν εὐπόρων.

XVIII. Μετὰ δὲ τούτους παραλαμβάνουσι τὴν ὑπατείαν Γάιος Ὁράτιος καὶ Τῖτος Μενήνιος ἐπὶ τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ ἕκτης ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Σκάμανδρος Μιτυληναῖος ἄρχοντος Ἀθήνησι Φαίδωνος. τούτοις κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ πολιτικὸς θόρυβος ἐμποδὼν ἐγένετο πράττειν τὰ κοινὰ ἠρεθισμένου τοῦ δήμου καὶ οὐδὲν ἐῶντος ἕτερον ἐπιτελεῖσθαι τῶν κοινῶν, ἕως ἂν μερίσηται τὴν δημοσίαν γῆν, χρόνῳ δ' ὕστερον εἶξε τὰ παρακινοῦντα καὶ ταραττόμενα τῇ ἀνάγκῃ συγχωρήσαντα καὶ ἐπὶ τὰς στρατείας ἑκούσια ἦλθε. Τυρρη- 2 νῶν γὰρ αἱ μὴ μετασχοῦσαι τῆς εἰρήνης ἕνδεκα πόλεις

1 ἐν om. A | ὡς add. B 3 ⟨τοῦτ'⟩ B 6 ποστὸν c. Reiske 7 * καὶ post ὅμοια del. Kiessling duce Sylburgio συνείρας addendum esse c. Reiske cf. Sintenis Em. Dion. III 10, εἰπὼν inserui 10 φρουρίου AB et sic saepe | τοῦ om. A 12 ἐποιήσατο AC 13 διιστᾶν A 24 στρατιὰς AB corr. Sylburg

ἀγορὰν ποιησάμεναι κοινὴν κατηγόρουν τοῦ Οὐιεντα-
νῶν ἔθνους, ὅτι τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον οὐ μετὰ
κοινῆς γνώμης κατελύσαντο, καὶ δυεῖν θάτερον αὐτοὺς
ἠξίουν πράττειν, ἢ λύειν τὰ πρὸς Ῥωμαίους ὁμολογη- 1792
3 θέντα ἢ πολεμεῖν σφίσι μετ᾽ ἐκείνων. οἱ δὲ Οὐιεν-
τανοὶ τῆς μὲν εἰρήνης τὴν ἀνάγκην ᾐτιῶντο, ὅπως δ᾽
ἂν αὐτὴν καταλύσαιντο εὐπρεπῶς εἰς κοινὸν ἐτίθεσαν
σκοπεῖν. ἔπειτα ὑποτίθεταί τις αὐτοῖς ἔγκλημα ποιη-
σαμένοις τὸν ἐπιτειχισμὸν τῆς Κρεμέρας καὶ τὸ μὴ
ἀπανίστασθαι τοὺς φρουροὺς ἀπ᾽ αὐτῆς, λόγῳ μὲν
πρῶτον ἀξιοῦν αὐτοὺς ἐκλιπεῖν τὸ χωρίον, ἐὰν δὲ μὴ
πείθωσι, πολιορκεῖν τὸ φρούριον, καὶ ταύτην ἀρχὴν
4 ποιήσασθαι τοῦ πολέμου. ταῦτα συνθέμενοι ἀπηλλάτ-
τοντο ἐκ τοῦ συλλόγου· καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ Οὐιεντανοὶ
μὲν ἀποστείλαντες πρεσβείαν ὡς τοὺς Φαβίους ἀπῄτουν
παρ᾽ αὐτῶν τὸ φρούριον, Τυρρηνία δὲ πᾶσα ἦν ἐν
τοῖς ὅπλοις. ταῦτα Ῥωμαῖοι αἰσθόμενοι Φαβίων αὐ-
τοῖς ἐπιστειλάντων ἔγνωσαν ἀμφοτέρους ἐκπορεύεσθαι
τοὺς ὑπάτους ἐπὶ τὸν πόλεμον, τόν τ᾽ ἀπὸ Τυρρηνίας
ἐπαγόμενον σφίσι καὶ τὸν ἔτι πρὸς Οὐολούσκους συν-
5 εστῶτα. Ὁράτιος μὲν οὖν ἄγων δύο τάγματα καὶ ἀπὸ 1793
τῶν ἄλλων συμμάχων τοὺς ἱκανοὺς ἐξήγαγε τὴν δύ-
ναμιν ἐπὶ Οὐολούσκους. Μενήνιος δὲ τοσαύτην στρα-
τιὰν ἑτέραν ἄγων ἐπὶ Τυρρηνοὺς ἔμελλε ποιεῖσθαι τὴν
ἔξοδον. παρασκευαζομένου δ᾽ αὐτοῦ καὶ τρίβοντος τὸν

1 κατηγόρουν scriptum supra ἔθνους A 11 πρῶτον add. B 16 post φρούριον in B verba καὶ ταύτην ἀρχὴν ποιήσασθαι e versu 12 iterantur, sed deleta sunt πᾶσα ///// ἦν ἐν A ἦν om. BC ἦν Cmg 18 ἀποστειλάντων AB (ε) ἀποστειλάντων C ἐπιστειλάντων Reiske 19 π⟨όλε⟩μον B

χρόνον ἔφθη τὸ ἐν Κρεμέρᾳ φρούριον ἐξαιρεθὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ τὸ Φαβίων γένος ἅπαν ἀπολόμενον. περὶ δὲ τῆς κατασχούσης τοὺς ἄνδρας συμφορᾶς διττὸς φέρεται λόγος, ὁ μὲν ἧττον πιθανός, ὁ δὲ μᾶλλον τῆς ἀληθείας ἁπτόμενος. θήσω δ' αὐτοὺς ἀμφοτέρους, ὡς παρέλαβον.

XVIIII. Τινὲς μὲν οὖν φασιν, ὅτι θυσίας ἐπιστά-
σης πατρίου, ἣν ἔδει τὸ Φαβίων ἐπιτελέσαι γένος, οἱ
μὲν ἄνδρες ἐξῆλθον ὀλίγους ἐπαγόμενοι πελάτας ἐπὶ
τὰ ἱερά, καὶ προήεσαν οὔτε διερευνώμενοι τὰς ὁδοὺς
οὐθ' ὑπὸ σημαίαις τεταγμένοι κατὰ λόχους, ῥᾳθύμως
δὲ καὶ ἀφυλάκτως ὡς ἐν εἰρήνῃ τε καὶ διὰ φιλίας γῆς
1794 πορευόμενοι. οἱ δὲ Τυρρηνοὶ προεγνωκότες αὐτῶν τὴν 2
ἔξοδον ἐλόχησαν τῆς ὁδοῦ χωρίον μέρει τῆς στρατιᾶς,
τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν συντεταγμένην ἔχοντες οὐ πολ-
λῷ ὕστερον ἠκολούθουν. ὡς δ' ἐπλησίασαν οἱ Φάβιοι
ταῖς ἐνέδραις, ἐξαναστάντες τοῦ λόχου οἱ Τυρρηνοὶ
προσπίπτουσιν αὐτοῖς, οἱ μὲν κατὰ μέτωπον, οἱ δ'
ἐκ τῶν πλαγίων, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἡ τῶν ἄλλων
Τυρρηνῶν δύναμις προσέβαλεν ἐκ τῶν κατόπιν· καὶ
περιστάντες αὐτοῖς πανταχόθεν, οἱ μὲν σφενδόναις,
οἱ δὲ τόξοις, οἱ δὲ σαυνίοις τε καὶ λόγχαις στοχαζό-
μενοι, τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἅπαντας κατειργάσαντο.
οὗτος μὲν οὖν ἧττον ἔμοιγε πιθανὸς φαίνεται εἶναι 3
λόγος. οὔτε γὰρ εἰκὸς ἀπὸ στρατοπέδου θυσίας ἕνεκα

7 οὖν add. B 11 σημείαις A σημεῖα B | ῥᾳθύμως τε AC ῥ. δὲ B 14 ἐλόχισαν B 17 οἱ Τυρρηνοὶ προσέβαλλον ἐκ τῶν κατόπιν A 20 προσέβαλεν] προσέβαλλεν Ba προσέπεσον C προσέβαλλον Cmg, temp. praes. προσπίπτουσιν suspectum videtur esse 23 κατηργάσαντο Ba

τοὺς ὑπὸ ταῖς σημαίαις τοσούτους ἄνδρας εἰς τὴν πόλιν ἀναστρέφειν ἄνευ ψηφίσματος βουλῆς, δυναμένων τῶν ἱερουργιῶν καὶ δι' ἑτέρων ἐπιτελεσθῆναι τῶν μετεχόντων μὲν τοῦ αὐτοῦ γένους, προβεβηκότων δὲ ταῖς ἡλικίαις· οὔτ' εἰ πάντες ἀπεληλύθεσαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ μηδεμία μοῖρα τοῦ Φαβίων γένους ἐν τοῖς ἐφε- 179
στίοις ὑπελείπετο, πάντας εἰκὸς ἦν τοὺς κατέχοντας τὸ φρούριον ἐκλιπεῖν αὐτοῦ τὴν φυλακήν· ἤρκουν γὰρ ἂν καὶ τρεῖς ἢ τέτταρες ἀφικόμενοι συντελέσαι περὶ τοῦ γένους ὅλου τὰ ἱερά. διὰ μὲν δὴ ταύτας τὰς αἰτίας οὐκ ἔδοξέ μοι πιστὸς εἶναι ὁ λόγος.

XX. Ὁ δ' ἕτερος, ὃν ἀληθέστερον εἶναι νομίζω περί τε τῆς ἀπωλείας τῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς ἁλώσεως τοῦ φρουρίου, τοιόσδε τίς ἐστιν. ἐξιόντων ἐπὶ τὰς προνομὰς τῶν ἀνδρῶν πολλάκις καὶ διὰ τὸ κατορθοῦν ἐν ταῖς πείραις συνεχῶς προσωτέρω προχωρούντων οἱ Τυρρηνοὶ παρεσκευασμένοι στρατιὰν συχνὴν ἐν τοῖς ἔγγιστα χωρίοις λαθόντες τοὺς πολεμίους κατεστρατοπέδευσαν. ἔπειτ' ἀποστέλλοντες ἐκ τῶν χωρίων ποίμνας τε καὶ βουκόλια καὶ φορβάδων ἀγέλας ἵππων ἐπὶ νομὴν τῷ λόγῳ προὐκαλοῦντο τοὺς ἄνδρας ἐπὶ ταῦτα· οἱ δ' ἐξιόντες τούς τ' ἀνθρώπους συνήρπαζον καὶ τὰ 179
2 βοσκήματα περιήλαυνον. τοῦτο συνεχῶς οἱ Τυρρηνοὶ ποιοῦντες καὶ προαγόμενοι τοὺς πολεμίους ἀεὶ προσωτέρω τοῦ χάρακος, ἐπειδὴ διέφθειραν αὐτῶν τὸ προνοητικὸν τοῦ ἀσφαλοῦς ταῖς συνεχέσιν ὠφελείαις δελεάσαντες, ἐγκαθίζουσι λόχους ἐν τοῖς ἐπικαίροις τῶν

1 σημείαις AB 3 ἱερουργῶν A 4 αὐτῶν τοῦ γένους A
8 ἤ⟨ρκουν⟩ Bb 9 περὶ O ὑπὲρ Reiske 11 ὅδε ὁ λόγος O praeter B 16 σπείραις AC πείραις BCmg

χωρίων νύκτωρ, καὶ ἕτεροι τὰς ὑπερδεξίους τῶν πεδίων καταλαμβάνονται σκοπιάς· τῇ δ' ἑξῆς ἡμέρᾳ προπέμψαντες ὀλίγους τινὰς ἐνόπλους, ὡς δὴ φυλακῆς ἕνεκα τῶν νομέων, ἀφῆκαν ἐκ τῶν χωρίων πολλὰς ἀγέλας. ὡς δ' ἀπηγγέλη τοῖς Φαβίοις, ὅτι τοὺς πλησίον ὑπερ- 3
βαλόντες λόφους ἐν ὀλίγῳ δή τινι χρόνῳ μεστὸν εὑρήσουσι τὸ πεδίον παντοίων βοτῶν, καὶ τὴν φυλάττουσαν αὐτὰ χεῖρα οὐχ ἱκανήν, ἐξῆλθον ἐκ τοῦ φρουρίου φυλακὴν τὴν ἀρκοῦσαν ἐν αὐτῷ καταλιπόντες· καὶ διανύσαντες σπουδῇ καὶ μετὰ προθυμίας τὴν ὁδὸν ἐπιφαίνονται τοῖς φύλαξι τῶν βοσκημάτων συντεταγμένοι· κἀκεῖνοι οὐ δεξάμενοι αὐτοὺς ἔφευγον. οἱ δὲ Φάβιοι, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ δὴ ὄντες, τούς τε νομεῖς συνελάμβανον
1797 καὶ τὰ βοσκήματα περιήλαυνον. ἐν δὲ τούτῳ οἱ Τυρ- 4
ρηνοὶ ἐκ τῆς ἐνέδρας ἀναστάντες κατὰ πολλὰ χωρία προσπίπτουσιν αὐτοῖς πανταχόθεν. καὶ οἱ μὲν πλείους τῶν Ῥωμαίων ἐσκεδασμένοι καὶ ἀλλήλοις ἀμύνειν οὐχ οἷοί τ' ὄντες, ἐνταῦθ' ἀπόλλυνται. ὅσοι δ' αὐτῶν συνεστηκότες ἦσαν προθυμούμενοί τι καταλαβέσθαι χωρίον ἀσφαλὲς καὶ πρὸς τὰ ὄρη σπεύδοντες εἰς ἕτερον ἐμπίπτουσι λόχον ἐν ὕλαις καὶ νάπαις ὑποκαθήμενον. καὶ γίνεται αὐτῶν μάχη καρτερὰ καὶ φόνος ἐξ ἑκατέρων πολύς. ἀπεώσαντο δ' οὖν καὶ τούτους ὅμως, καὶ πληρώσαντες τὴν φάραγγα νεκρῶν ἀνέδραμον ἐπὶ λόφον οὐ ῥᾴδιον ἁλῶναι· ἐν ᾧ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἄποροι τῶν ἀναγκαίων ηὐλίσαντο.

2 σκοπὰς O — σκοπιὰς Suidas s. v. σκοπιαί — corr. Reiske | προσπέμψαντες Ba 4 ἐκ τῶν φρουρίων O ἐκ τῶν χωρίων Cmg et Sintenis Em. Dion. III 15 5 ἀπηγγέλθη c. Cobet Obs. p. 175 8 αὐτῶν Ba αὐτὸ R 16 αὐτοῖς om. B 23 ὅμως Ba ὁμόσε ABb 24 φάλαγγα O corr. Sylburg

XXI. Τῇ δ' ἑξῆς ἡμέρᾳ μαθόντες τὴν κατασχοῦσαν 1798
τοὺς σφετέρους τύχην οἱ κατέχοντες τὸ φρούριον, καὶ
ὅτι τὸ μὲν πλεῖον ἀπόλωλε τῆς στρατιᾶς μέρος ἐν ταῖς
ἁρπαγαῖς, τὸ δὲ κράτιστον ἐν ὄρει πολιορκεῖται κατα-
κεκλεισμένον ἐρήμῳ, καὶ εἰ μὴ ταχεῖά τις αὐτοῖς ἥξει
βοήθεια, σπάνει τῶν ἀναγκαίων φθάσουσιν ἐξαιρεθέν-
τες, ἐξῄεσαν κατὰ σπουδὴν ὀλίγους πάνυ καταλιπόντες
ἐν τῷ φρουρίῳ φύλακας. καὶ αὐτοὺς οἱ Τυρρηνοί,
πρὶν ἢ συμμῖξαι τοῖς ἑτέροις ἐπικαταδραμόντες ἐκ τῶν
χωρίων κυκλοῦνταί τε, καὶ πολλὰ γενναῖα ἔργα ἀπο-
2 δειξαμένους διαφθείρουσιν ἅπαντας σὺν χρόνῳ. μετ'
οὐ πολὺ δὲ καὶ οἱ τὸν λόφον καταλαβόμενοι λιμῷ τε
καὶ δίψῃ πιεζόμενοι ὁμόσε χωρεῖν τοῖς πολεμίοις ἔγνω-
σαν· καὶ συμπεσόντες ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἕωθεν ἀρ-
ξάμενοι μέχρι νυκτὸς ἐμάχοντο· καὶ τοσοῦτον ἐποίησαν
τῶν πολεμίων φόνον, ὥστε τοὺς σωροὺς τῶν νεκρῶν
ἐμποδὼν αὐτοῖς εἶναι τῆς μάχης πολλαχῇ κεχυμένους.
οἱ δὲ Τυρρηνοὶ πλεῖον ἢ τὸ τρίτον τῆς στρατιᾶς μέρος 1799
ἀπολωλεκότες καὶ περὶ τοῦ λοιποῦ δείσαντες, μικρὸν
ἀνασχόντες τὰ ὅπλα διὰ τῶν ἀνακλητικῶν ἐπεκηρυ-
κεύοντο πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἄδειαν αὐτοῖς ὑπισχνούμενοι
καὶ δίοδον, ἐὰν τὰ ὅπλα ἀποθῶνται καὶ τὸ φρούριον
3 ἐκλίπωσιν. οὐ προσδεξαμένων δὲ τῶν ἀνδρῶν τὰς
προκλήσεις, ἀλλὰ τὸν εὐγενῆ θάνατον αἱρουμένων
ἐπῄεσαν αὐτοῖς αὖθις ἐκ διαδοχῆς, συστάδην μὲν καὶ
ἐκ χειρὸς οὐκέτι μαχόμενοι, πρόσωθεν δὲ βάλλοντες
ἀθρόοι λόγχαις καὶ χερμάσι, καὶ ἦν νιφετῷ παραπλή-

4 κατακεκλειμένον B 5 ἥξει ACmg ἔσται B om. C 6 ἐξ⟨αι⟩ρεθέντες B 8 χωρίῳ O φρουρίῳ Cmg et Kiessling 9 ἑταίροις A 24 ⟨αἱ⟩ρουμένων B 26 ἐκ χειρῶν A

σιος ἡ πληθὺς τῶν βελῶν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι συστρεφό-
μενοι κατὰ λόχους προσέτρεχον αὐτοῖς οὐχ ὑφισταμέ-
νοις καὶ πολλὰς πληγὰς λαμβάνοντες ὑπὸ τῶν πέριξ
ὑπέμενον. ὡς δὲ τά τε ξίφη πολλοῖς ἄχρηστα ἦν τὰ 4
μὲν ἀπεστομωμένα τὰς ἀκμάς, τὰ δὲ κατεαγότα, καὶ
τῶν ἀσπίδων τὰ πέριξ ἴτυος ἐχόμενα διετέθρυπτο,
1800 ἔξαιμοί τε οἱ πλείους καὶ καταβελεῖς καὶ παράλυτοι τὰ
μέλη διὰ πλῆθος τραυμάτων ἦσαν, καταφρονήσαντες
αὐτῶν οἱ Τυρρηνοὶ χωροῦσιν ὁμόσε· καὶ οἱ Ῥωμαῖοι
προσπίπτοντες ὥσπερ θηρία δόρατά τ' αὐτῶν ἐπιλαμ-
βανόμενοι κατέκλων, καὶ ξίφη δραττόμενοι κατὰ τὰς
ἀκμὰς ἀπέσπων, καὶ περικυλίοντες εἰς τὴν γῆν τὰ σώ-
ματα συνεφύροντο θυμῷ τὸ πλεῖον ἢ δυνάμει διαγω-
νιζόμενοι. ὥστ' οὐκέτι συνῄεσαν αὐτοῖς εἰς χεῖρας οἱ 5
πολέμιοι, τό τε καρτερικὸν ἐκπληττόμενοι τῶν ἀνδρῶν,
καὶ τὴν ἀπόνοιαν, ἣν προσειλήφεσαν, κατὰ τὴν ἀπό-
γνωσιν τοῦ ζῆν δεδιότες· ἀλλ' ἀποστάντες αὖθις ἔβαλ-
λον ἀθρόοι καὶ ξύλοις καὶ λίθοις καὶ ὅτῳ ἄλλῳ ἐντύ-
χοιεν, καὶ τελευτῶντες ἐγκατέχωσαν αὐτοὺς τῷ πλήθει
τῶν βελῶν. διαφθείραντες δὲ τοὺς ἄνδρας ἔθεον ἐπὶ
τὸ φρούριον, ἔχοντες τὰς τῶν ἐπιφανεστάτων κεφα-
λάς, ὡς ἐξ ἐφόδου τοὺς ἐκεῖ παραληψόμενοι. οὐ μὴν 6
1801 ἐχώρησέ γ' αὐτοῖς κατ' ἐλπίδα τὸ ἔργον· οἱ γὰρ
καταλειφθέντες ἐν αὐτῷ ζηλώσαντες τὸ εὐγενὲς τοῦ
θανάτου τῶν θ' ἑταίρων καὶ ⟨τῶν⟩ συγγενῶν ἐξῆλθον
ὀλίγοι παντάπασιν ὄντες, καὶ πολὺν ἀγωνισάμενοι χρό-
νον τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς ἑτέροις ἅπαντες διεφθάρη-

5 τάδ' ἐαγότα B 7 ἐξ⟨αι⟩μοί B 22 παραλ⟨η⟩ψόμενοι Bb 23 * κατὰ τὴν ἐλπίδα O correxi 25 ἑτ⟨αί⟩ρων Bb | τῶν add. Sylburg 27 διεφθάρ⟨η⟩σαν Bb

σαν· τὸ δὲ χωρίον ἔρημον οἱ Τυρρηνοὶ παρέλαβον. ἐμοὶ μὲν δὴ ὁ λόγος οὗτος πιστότερος ἐφαίνετο πολὺ τοῦ προτέρου· φέρονται δ' ἐν γραφαῖς Ῥωμαίων ἀξιοχρέοις ἀμφότεροι.

XXII. Τὸ δὲ συναπτόμενον τούτοις ὑπό τινων οὔτ' ἀληθὲς ὂν οὔτε πιθανόν, ἐκ παρακούσματος δέ τινος πεπλασμένον ὑπὸ τοῦ πλήθους, ἄξιον μὴ παραλιπεῖν ἀνεξέταστον. λέγουσι γὰρ δή τινες, τῶν ἓξ καὶ τριακοσίων Φαβίων ἀπολομένων ὅτι ἓν μόνον ἐλείφθη τοῦ γένους παιδίον, πρᾶγμα οὐ μόνον ἀπίθανον, ἀλλὰ καὶ
2 ἀδύνατον εἰσάγοντες. οὔτε γὰρ ἀτέκνους τε καὶ ἀγάμους ἅπαντας εἶναι δυνατὸν ἦν τοὺς ἐξελθόντας εἰς 1802
τὸ φρούριον Φαβίους. ὁ γὰρ ἀρχαῖος αὐτῶν νόμος γαμεῖν τ' ἠνάγκαζε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, καὶ τὰ γεννώμενα πάντα ἐπάναγκες τρέφειν· ὃν οὐκ ἂν δήπου κατέλυσαν οἱ Φάβιοι μόνοι πεφυλαγμένον ἄχρι τῆς ἑαυτῶν ἡλι-
3 κίας ὑπὸ τῶν πατέρων. εἰ δὲ δὴ καὶ τοῦτο θείη τις, ἀλλ' ἐκεῖνό γ' οὐκ ἂν ἔτι συγχωρήσειε, τὸ μηδ' ἀδελφοὺς αὐτῶν εἶναί τισιν ἡλικίαν ἔτι παίδων ἔχοντας. μύθοις γὰρ δὴ ταῦτά γε καὶ πλάσμασιν ἔοικε θεατρικοῖς. οἱ δὲ πατέρες αὐτῶν, ὅσοι παῖδας ἔτι ποιεῖν εἶχον ἡλικίαν, τοσαύτης κατασχούσης τὸ γένος ἐρημίας οὐκ ἂν ἑκόντες τε καὶ ἄκοντες ἑτέρους παῖδας ἐποιήσαντο, ἵνα μήτε ἱερὰ ἐκλειφθῇ πατρῷα μήτε δόξα τη-
4 λικαύτη διαφθαρῇ γένους; εἰ μὴ ἄρα οὐδὲ πατέρες αὐτῶν τισιν ἐλείποντο, ἀλλὰ πάντα εἰς ταὐτὸ συνῆλθεν

5 τὸ om. Ba 7 ἀπὸ O corr. Reiske | ἀληθοῦς O praeter B 12 τοὺς om. A 14 γε⟨ννώ⟩μενα B 15 ἐπάναγκ⟨ε⟩ς Bb 19 ὅτι Ba ἔτι R 23 ⟨ἑκ⟩όντ⟨ε⟩ς γε Bb | ἄκον.... τες Bb

ἐπὶ τῶν ἓξ καὶ τριακοσίων ἀνδρῶν ἐκείνων τὰ ἀδύνατα·
1803μὴ παῖδας αὐτοῖς καταλειφθῆναι νηπίους, μὴ γυναῖκας
ἐγκύους, μὴ ἀδελφοὺς ἀνήβους, μὴ πατέρας ἐν ἀκμῇ.
ταύτῃ μὲν δὴ τὸν λόγον ἐξετάζων οὐκ ἀληθῆ νενόμικα, 5
ἐκεῖνον δ' ἀληθῆ· τῶν τριῶν ἀδελφῶν, Καίσωνός τε
καὶ Κοίντου καὶ Μάρκου τῶν ὑπατευσάντων τὰς συν-
εχεῖς ἑπτὰ ὑπατείας, ἐγκαταλειφθῆναι πείθομαι Μάρκῳ
παιδίον, καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ λεγόμενον ἐκ τοῦ Φαβίων
οἴκου λοιπόν. οὐδὲν ⟨δὲ⟩ κωλύει τῷ μηκέτι τῶν ἄλ- 6
λων ἐπιφανῆ τινα καὶ λαμπρὸν ἔξω τοῦ ἑνὸς τοῦδε
ἀνδρωθέντος γενέσθαι ταύτην παραστῆναι τοῖς πολλοῖς
τὴν δόξαν, ὅτι μόνος ἐκεῖνος ἐκ τοῦ Φαβίων γένους
ἐστὶ λοιπός· οὐχ ὡς μηδενὸς ἄλλου ὄντος, ἀλλ' ὡς
μηδενὸς ἐκείνοις ὁμοίου, ἀρετῇ τεκμαιρομένοις τὸ συγ-
γενές, οὐ φύσει· καὶ περὶ μὲν τούτων ταῦθ' ἱκανά.

XXIII. Οἱ γοῦν Τυρρηνοὶ τούς τ' ἄνδρας δια-
φθείραντες καὶ τὸ ἐν τῇ Κρεμέρᾳ φρούριον παραλα-
βόντες ἐπὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν τῶν Ῥωμαίων ἦγον
1804τὰς δυνάμεις. ἔτυχε δ' οὐ μακρὰν κατεστρατοπεδευ-
κὼς ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων Μενήνιος οὐκ ἐν ἀσφαλεῖ
χωρίῳ· καὶ ὅτε ἡ Φαβίων συγγένεια καὶ τὸ πελατικὸν
αὐτῶν ἀπώλλυντο, τριάκοντά που σταδίους ἀπεῖχεν
ἀφ' οὗ τὸ πάθος ἐγένετο τόπου, δόξαν τ' οὐκ ὀλίγοις
παρέσχε, γνοὺς ἐν οἵοις κακοῖς ἦσαν οἱ Φάβιοι, μηδε-

2 verba μὴ παῖδας usque ad verba ἐν ἀκμῇ delenda esse censet Smit Obs. p. 38 7 ἓν καταλειφθῆναι Μάρκου παιδίον c. Cobet Obs. p. 177 | Μάρκον A 8 λεγόμενον μόνον c. Kiessling 9 δὲ inseruit Sintenis Em. Dion. III 27 | τῷ ABa τὸ Bb 16 γοῦν om. Ba δ' οὖν c. Hertlein Hermes X 418 22 ἀπώλοντο A | αὐτῶν om. A 23 ἐφ' οὗ A | ἐγ⟨έ⟩νετο Bb | οὐκ om. Ba 24 παρέσχεν ὡς γνοὺς A

μίαν αὐτῶν ποιήσασθαι φροντίδα τῆς τ' ἀρετῆς καὶ
2 δόξης τοῖς ἀνδράσι φθονῶν. τοιγαροῦν μετὰ ταῦθ'
ὑπαχθεὶς ὑπὸ τῶν δημάρχων εἰς δίκην ἐπὶ ταύτῃ μά-
λιστα τῇ αἰτίᾳ ἑάλω. σφόδρα γὰρ ἐπένθησεν ἡ Ῥω-
μαίων πόλις ἀνδρῶν τοσούτων καὶ τοιούτων ἀρετὰς
ἀποκειραμένη, καὶ πρὸς ἅπαν τὸ δόξαν αὐτοῖς αἴτιον
γεγονέναι τῆς τοιαύτης συμφορᾶς πικρῶς καὶ ἀπαραι-
τήτως εἶχεν· τὴν δ' ἡμέραν ἐκείνην, ἐν ᾗ τὸ πάθος
ἐγένετο, μέλαινάν τε καὶ ἀποφράδα τίθεται, καὶ οὐδε-
νὸς ἂν ἔργου ἐν ταύτῃ χρηστοῦ ἄρξαιτο, τὴν τότε
3 συμβᾶσαν αὐτῇ τύχην ὀττευομένη. ὡς δὲ πλησίον
ἐγένοντο τῶν Ῥωμαίων οἱ Τυρρηνοί, συνιδόντες αὐτῶν
τὸ στρατόπεδον — ἦν δ' ὑπὸ λαγόνι κείμενον ὄρους —
τῆς τ' ἀπειρίας τοῦ στρατηγοῦ κατεφρόνησαν, καὶ τὸ 1805
δοθὲν ὑπὸ τῆς τύχης πλεονέκτημα ἀγαπητῶς ἔλαβον.
καὶ αὐτίκα τοὺς ἱππεῖς ἀναλαβόντες κατὰ τὴν ἑτέραν
πλευρὰν τοῦ λόφου οὐδενὸς κωλύοντος ἀνέβησαν ἐπὶ
τὴν κορυφήν. καταλαβόμενοι δὲ τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς
τῶν Ῥωμαίων κόρυμβον ἔθεντο ἐν τούτῳ τὰ ὅπλα, καὶ
τὴν ἄλλην δύναμιν ἀσφαλῶς ἀναβιβάσαντες ὑψηλῷ χά-
ρακι καὶ βαθείᾳ τάφρῳ τὴν παρεμβολὴν ὠχυρώσαντο.
4 εἰ μὲν οὖν συνιδὼν ὁ Μενήνιος, οἷον ἔδωκε πλεο-
νέκτημα τοῖς πολεμίοις, μετέγνω τε τὴν ἁμαρτάδα καὶ
εἰς ἀσφαλέστερον ἀπήγαγε χωρίον τὴν στρατιάν, σοφὸς
ἂν ἦν, νῦν δὲ δι' αἰσχύνης λαμβάνων τὸ δοκεῖν ἡμαρ-

2 φθόνῳ Ba | μετὰ ταῦτα ὑπαχθεὶς ὑπὸ τῶν δημάρχων om. Ba 4 γὰρ om. B 10 τήν τε συμβᾶσαν A 15 τῆς om. Ba | πλεονέκτημα om. B 18 τῆς κεφαλῆς O praeter B 23 ἁμαρτίδα A 24 ἀπῆγε O ἀπήγαγε Sintenis Em. Dion. III 13

τηκέναι καὶ τὸ αὔθαδες πρὸς τοὺς μεταδιδάσκοντας
φυλάττων, [μετὰ] αἰσχύνης ἄξιον πτῶμα ἔπεσεν. οἷα 5
γὰρ ἐξ ὑπερδεξίων αὐτοῦ τόπων οἱ πολέμιοι τὰς ἐξό-
δους ἑκάστοτε ποιούμενοι πολλὰ ἐπλεονέκτουν, ἀγορὰς
τ' αὐτῶν ἀγομένας ὑπὸ τῶν ἐμπόρων ἁρπάζοντες, καὶ
τοῖς ἐπὶ χιλὸν ἢ ὕδωρ ἐκπορευομένοις ἐπιτιθέμενοι·
1806 καὶ περιειστήκει τῷ μὲν ὑπάτῳ μήτε καιροῦ εἶναι κυ-
ρίῳ, ἐν ᾧ τὸν ἀγῶνα ἔμελλε ποιεῖσθαι, μήτε τόπου,
ἃ δοκεῖ μεγάλα εἶναι κατηγορήματα ἡγεμόνων στρα-
τηγίας ἀπείρων· τοῖς δὲ Τυρρηνοῖς ἀμφότερα, ὡς ἐβού-
λοντο, εἶχε ταῦτα. καὶ οὐδὲ τότ' ἀπαναστῆσαι τὴν 6
στρατιὰν ὁ Μενήνιος ὑπέμεινεν, ἀλλ' ἐξαγαγὼν παρ-
έταξεν ὡς εἰς μάχην, καταφρονήσας τῶν τὰ συμφέροντα
ὑποτιθεμένων. καὶ οἱ Τυρρηνοὶ τὴν ἄνοιαν τοῦ στρα-
τηγοῦ μέγα εὐτύχημα ἡγησάμενοι κατέβαινον ἐκ τοῦ
χάρακος οὐκ ἐλάττους ἢ διπλάσιοι τῶν πολεμίων ὄντες.
ὡς δὲ συνέπεσον ἀλλήλοις, φόνος ἐγίγνετο τῶν Ῥω- 7
μαίων πολὺς οὐ δυναμένων ἐν τῇ τάξει μένειν. ἐξεώ-
θουν γὰρ αὐτοὺς οἱ Τυρρηνοὶ τοῦ τε χωρίου τὴν
φύσιν ἔχοντες σύμμαχον καὶ τῶν ἐφεστηκότων κατόπιν
— ἐτάξαντο γὰρ ἐπὶ βάθος — ἐμπτώσει πολλῇ συνερ-
1807 γούμενοι. πεσόντων δὲ τῶν ἐπιφανεστάτων λοχαγῶν,
ἡ λοιπὴ τῶν Ῥωμαίων δύναμις ἐγκλίνασα ἔφευγεν
ἐπὶ τὸν χάρακα· οἱ δ' ἠκολούθουν, καὶ τάς τε ση-
μαίας αὐτῶν ἀφαιροῦνται καὶ τοὺς τραυματίας συλ-

2 * μετὰ αἰσχύνης ABC εἰς αἰσχ. R μετὰ delevi 3 οἱ om. Ba | ἐφόδους c. Reiske 11 ἀπαναστῆναι O ἀπαναστῆσαι Gelenius 17 ἐγένετο A 18 * ἐξώθουν O 19 τε om. A 21 ἐν πτώσει BaC 22 πεσόντων δὲ πολλῶν τῶν ἐπιφανεστάτων A πολλῶν add. Cmg 25 σημείας AB τά τε σημεῖα C

λαμβάνουσι καὶ τῶν νεκρῶν γίνονται κύριοι. καὶ
8 κατακλείσαντες αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν καὶ δι' ὅλης τῆς λοιπῆς ἡμέρας προσβολὰς ποιησάμενοι πολλὰς καὶ οὐδὲ τὴν νύκτα ἀφέντες αἱροῦσι τὸν χάρακα ἐκλιπόντων αὐτὸν τῶν ἔνδον, καὶ γίνονται πολλῶν σωμάτων τε καὶ χρημάτων ἐγκρατεῖς· οὐδὲ γὰρ ἀποσκευάσασθαι δύναμιν ἔσχον οἱ φεύγοντες, ἀλλ' ἀγαπητῶς αὐτὰ τὰ σώματα διέσωσαν, οὐδὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ φυλάττοντες.

XXIIII. Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ τήν τ' ἀπώλειαν τῶν σφετέρων καὶ τὴν ἅλωσιν τοῦ χάρακος μαθόντες — ἧκον γὰρ οἱ πρῶτοι διασωθέντες ἐκ τῆς τροπῆς πολλῆς ἔτι νυκτὸς οὔσης — εἰς μέγαν θόρυβον ὥσπερ εἰκὸς κατέστησαν· καὶ ὡς αὐτίκα δὴ μάλα τῶν πολε- 1808
μίων ἐπὶ σφᾶς ἐλευσομένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, οἱ μὲν τὰ τείχη περιεστεφάνουν, οἱ δὲ πρὸ τῶν πυλῶν ἐτάξαντο, οἱ δὲ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως κατελαμβάνοντο.
2 ἦν δὲ δρόμος ἄτακτος ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην καὶ βοὴ συμμιγής, καὶ ἐπὶ τοῖς τέγεσι τῶν οἴκων εἰς ἀλκὴν καὶ ἀγῶνα εὐτρεπὴς ὁ κατοικίδιος ὄχλος, πυρσοί τε συνεχεῖς, οἷα δὴ ἐν νυκτὶ καὶ σκοταίᾳ ταύτῃ, ὑπὸ λαμπάδων καὶ ἀπὸ τεγῶν τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἤροντο, ὥστε συναφὲς εἶναι δοκεῖν τοῖς πρόσωθεν ὁρῶσι τὸ
3 σέλας καὶ δόξαν ἐμπιμπραμένης πόλεως παρασχεῖν. καὶ

4 αἵρουσι A 6 ἀνασκευάσασθαι c. Cobet Obs. p. 178 12 ἐκ τῆς πολλῆς τροπῆς ἔτι O corr. Kiessling 18 ὅλην add. B 19 *στέγεσι O 21 *νυκτὶ καὶ σκότω· δίαιτά τε ὑπὸ λαμπάδων A νυκτὶ σκότω (σκότος Bb) δίαιτάτε (διαιτᾶται Bb) ὑπὸ λ. Ba νυκτὶ σκοταίᾳ vel σκοταιοτάτῃ c. Kiessling νυκτὶ καὶ σκοταίᾳ ταύτῃ ego 22 στεγῶν dubitanter c. Kiessling | τοσοῦτον ABb | ἤροντο] ἐπειρῶντο δρᾶν AC

εἰ τότε οἱ Τυρρηνοὶ τῶν ἐκ τοῦ χάρακος ὠφελειῶν
ὑπεριδόντες ἐκ ποδὸς τοῖς φεύγουσιν ἠκολούθησαν,
ἅπασ' ἂν διέφθαρτο ἡ στρατεύσασα ἐπ' αὐτοὺς δύνα-
μις, νῦν δὲ πρὸς ἁρπαγάς τε τῶν ἐγκαταλειφθέντων
1809 ἐν τῷ χάρακι τραπόμενοι καὶ ἀναπαύσει τὰ σώματα
δόντες μεγάλου αὐχήματος ἑαυτοὺς ἐστέρησαν. τῇ δ'
ἑξῆς ἡμέρᾳ τὰς δυνάμεις ἄγοντες ἐπὶ τὴν Ῥώμην καὶ
σταδίους ἀμφὶ τοὺς ἑκκαίδεκα ἀποσχόντες ὄρος, ἐξ οὗ
σύνοπτός ἐστιν ἡ Ῥώμη, τὸ καλούμενον Ἰάνικλον,
καταλαμβάνονται, ὅθεν ὁρμώμενοι τὴν Ῥωμαίων χώραν
ἦγόν τε καὶ ἔφερον ἀκώλυτοι κατὰ πολλὴν τῶν ἔνδον
ὑπεροψίαν, μέχρι τοῦ παραγενέσθαι τὸν ἕτερον τῶν
ὑπάτων Ὁράτιον ἄγοντα τὴν ἐν Οὐολούσκοις δύναμιν.
τότε δὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ Ῥωμαῖοι νομίσαντες εἶναι καὶ 4
τὴν ἐν τῇ πόλει νεότητα καθοπλίσαντες ἐξῆλθον εἰς
τὴν ὕπαιθρον. ὡς δὲ τήν τε πρώτην μάχην ἀπὸ στα-
δίων ὀκτὼ τῆς πόλεως ποιησάμενοι παρὰ τὸ τῆς Ἐλ-
πίδος ἱερὸν ἐνίκησάν τε καὶ ἀπεώσαντο τοὺς ἀντιταξα-
μένους, καὶ μετὰ ταύτην αὖθις ἑτέρᾳ πλείονι δυνάμει
τῶν Τυρρηνῶν ἐπελθόντων παρὰ ταῖς Κολλίναις κα-
λουμέναις πύλαις [ποιησάμενοι] λαμπρῶς ἠγωνίσαντο,
[καὶ] ἀνέπνευσαν ἐκ τοῦ δέους, καὶ τὸ ἔτος τοῦτ' ἐτε-
λεύτα.

1810 XXV. Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει περὶ τὰς θερινὰς μάλιστα

4 ἐγκαταληφθέντα c. Hertlein Hermes X 418; cf. VI 92, 6 ubi male secutus sum Sylburgium 6 μετα του χήματος Ba μεγάλου αὐχήματος ABb μεγάλου εὐτυχήματος Kiessling 7 verba καὶ σταδίους — Ῥώμη om. Ba 10 χώραν καὶ ἦγον AC 14 τότε δὲ δὴ c. Reiske 17 περὶ c. dubitanter Kiessling 19 ἑτέρα AC ἑτέρ⟨α⟩ B ἑτέραν R 21 ποιησάμενοι del. Sintenis Em. Dion. III 28 22 καὶ del. Sylburg

τροπὰς Σεξτιλίου μηνὸς παραλαμβάνουσι τὴν ὑπατείαν
ἄνδρες ἔμπειροι πολέμων Σερούιός τε Σερουίλιος καὶ
Αὖλος Οὐεργίνιος, οἷς ὁ πρὸς τοὺς Τυρρηνοὺς πόλε-
μος καίτοι μέγας καὶ χαλεπὸς ὢν χρυσὸς ἐφαίνετο
παρὰ τὸν ἐντὸς τείχους ἐξεταζόμενος. ἀσπόρου γὰρ
τῆς χώρας ἐν τῷ παρελθόντι χειμῶνι διὰ τὸν ἐπιτει-
χισμὸν τοῦ πλησίον ὄρους καὶ τὰς συνεχεῖς καταδρο-
μὰς γενομένης, καὶ οὐδὲ τῶν ἐμπόρων ἔτι τὰς ἔξωθεν
ἐπεισαγόντων ἀγορὰς σπάνις ἰσχυρὰ σίτου τὴν Ῥώμην
κατέσχε μεστὴν οὖσαν ὄχλου τοῦ τε κατοικιδίου καὶ
2 τοῦ συνερρυηκότος ἐκ τῶν ἀγρῶν. τῶν μὲν γὰρ ἐν
ἥβῃ πολιτῶν ὑπὲρ τὰς ἕνδεκα μυριάδας ἦσαν, ὡς ἐκ 1811
τῆς ἔγγιστα τιμήσεως εὑρέθη, γυναικῶν δὲ καὶ παίδων
καὶ τῆς οἰκετικῆς θεραπείας ἐμπόρων τε καὶ ἐργαζο-
μένων τὰς βαναύσους τέχνας μετοίκων — οὐδενὶ γὰρ
ἐξῆν Ῥωμαίων οὔτε κάπηλον οὔτε χειροτέχνην βίον
ἔχειν — οὐκ ἔλαττον ἢ τριπλάσιον τοῦ πολιτικοῦ πλή-
θους· οὓς οὐκ ἦν παραμυθήσασθαι ῥᾴδιον ἀγανακτοῦν-
τας ἐπὶ τῷ πάθει καὶ συντρέχοντας εἰς τὴν ἀγορὰν
καὶ καταβοῶντας τῶν ἐν τοῖς τέλεσιν, ἐπί τε τὰς οἰ-
κίας τῶν πλουσίων κατὰ πλῆθος ὠθουμένους, καὶ διαρ-
πάζειν ἐπιχειροῦντας ἄτερ ὠνῆς τὰς ἀποκειμένας αὐτοῖς
3 τροφάς. οἱ δὲ δήμαρχοι συνάγοντες αὐτοὺς εἰς ἐκκλη-
σίαν καὶ κατηγοροῦντες τῶν πατρικίων ὡς αἰεί τι κα-

2 σεκτηλίου A ἐκτιλλίου Ba σεκστι⟨λι⟩ου Bb 3 τοὺς om. B 4 χρυσὸς Ba χρηστὸς R cf. Cobet Variae Lect. p. 236 Obs. p. 31 5 πρὸς c. Reiske παρὰ τῶν A 8 ἔτι A ὅτι B 14 καὶ τῶν ἐργαζομένων O praeter B 15 οὐδε⟨νὶ⟩ B 17 πλῆθος c. Hertlein Hermes X 418 18 ῥαδίως AB 20 τῶν ἐν τέλει c. Reudler Tiroc. crit. p. 60 23 αὐτοῖς A ἐν αὐτοῖς B

κὸν ἐπὶ τοῖς πένησι μηχανώμενον. καὶ γὰρ δή, ἵνα
πώποτε δεινὰ συνέβη κατὰ τὴν ἐπιστρατείαν τε καὶ
ἀφύλακτον ἀνθρώπους τύχην. ἐκεῖνον ἔφη λέγοντας
1812 ὑβριστὰς εἶναι καιροὺς ἐξαγγέλλοντα. πιεσθέντες συν- 4
εχόμενοι κακοῖς οἱ ἔπειτα πέμψαντες τοὺς συνωνου-
μένους σῖτον ἐκ τῶν σύνεγγυς τόπων μετὰ πολλῶν
χρημάτων, καὶ τὸν ἐν ταῖς οἰκίαις ἔταξαν εἰς τὸ δη-
μόσιον ἀναφέρειν τοὺς εἰς τὸν ἑαυτῶν βίον πλέονα
τοῦ μετρίου παραθεμένους, τιμὴν ὁρίσαντες ἐξηγόρασαν.
ταῦτα δὴ καὶ ἄλλα πολλὰ μηχανώμενοι τοιαῦτα ἐπέσχον
τῶν πενήτων τὰς παρανομίας καὶ ἀποστροφὴν ἔλαβον
τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῆς.

XXVI. Ἐπεὶ δ' αἱ μὲν ἔξωθεν ἐξελείποντο ἀγοραί,
1813 τὰ δ' ἐντὸς τείχους τροφῆς ἐχόμενα πάντα κατανάλωτο,
ἀποστροφὴ δὲ τῶν κακῶν οὐδεμία ἦν ἑτέρα, ἀλλὰ δυεῖν
θάτερον ἐχρῆν, ἢ τοὺς πολεμίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώ-
ρας ἁπάσῃ δυνάμει παρακινδυνεύσαντας, ἢ τειχήρεις
μένοντας ὑπὸ λιμοῦ τε καὶ στάσεως διαφθαρῆναι, τὸ
κουφότερον αἱρούμενοι τῶν κακῶν ἔγνωσαν ὁμόσε χω-
ρεῖν τοῖς ἐκ τῶν πολεμίων δεινοῖς. προαγαγόντες δὲ 2
τὰς δυνάμεις ἐκ τῆς πόλεως περὶ μέσας νύκτας διέβη-
σαν τὸν ποταμὸν ἐπὶ σχεδίαις καί, πρὶν ἡμέραν λαμ-
πρὰν γενέσθαι, πλησίον τῶν πολεμίων κατεστρατοπέ-
δευσαν. τῇ δ' ἑξῆς ἡμέρᾳ προελθόντες ἔταξαν ὡς εἰς
μάχην τὸν στρατόν. εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν τῶν κερά-
των Οὐεργίνιος, τὸ δ' εὐώνυμον Σερουίλιος. ἰδόντες 3

2 συνέβη addidi e C, qui cod. habet δεινὰ κατὰ τὴν (συνέβη supra)   5 πέμπουσι ACmg ὥστε BC   7 τὸν A τῶν B   9 ἀποθεμένους c. Smit Obs. p. 39   11 ἐπιστροφὴν c. Stephanus   14 ἐντὸς τοῦ τείχους A | καταναλώ⟨το⟩ B   20 δὴ Prou   24 ὡς add. B

δ' αὐτοὺς εὐτρεπεῖς ὄντας οἱ Τυρρηνοὶ πρὸς τὸν ἀγῶνα
σφόδρα ἐχάρησαν, ὡς ἑνὶ τῷ τότε κινδύνῳ κατὰ νοῦν
χωρήσαντι τὴν Ῥωμαίων καθελοῦντες ἀρχήν, εἰδότες,
ὅτι πᾶν, ὅσον ἦν κράτιστον στρατιωτικὸν αὐτῶν, εἰς
τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον ὥρμητο, καὶ δι' ἐλπίδος ἔχοντες,
ἐν ᾗ πολὺ τὸ κοῦφον ἦν, ῥᾳδίως αὐτῶν κρατήσειν, 1814
ἐπειδὴ τὴν μετὰ Μενηνίου δύναμιν ἐν δυσχωρίαις
παραταξαμένην σφίσιν ἐνίκησαν. γενομένης δ' ἰσχυρᾶς
καὶ πολυχρονίου μάχης πολλοὺς μὲν ἀποκτείναντες Ῥω-
μαίων, πολλῷ δ' ἔτι πλείονας τῶν σφετέρων ἀποβα-
4 λόντες ἀνεχώρουν βάδην ἐπὶ τὸν χάρακα. ὁ μὲν οὖν
Οὐεργίνιος τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων οὐκ εἴα διώκειν τοὺς
σφετέρους, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κατορθώματι μένειν, ὁ δὲ Σε-
ρουίλιος ὁ τεταγμένος ἐπὶ θατέρου κέρως ἐδίωκε τοὺς
καθ' ἑαυτὸν ἑπόμενος ἄχρι πολλοῦ. ὡς δ' ἐν τοῖς
μετεώροις ἐγένετο, ὑποστρέψαντες οἱ Τυρρηνοί, καὶ τῶν
ἐκ τοῦ χάρακος ἐπιβοηθησάντων, ἐνσείουσιν αὐτοῖς.
οἱ δ' ὀλίγον τινὰ δεξάμενοι χρόνον ἐγκλίνουσι τὰ νῶτα,
καὶ κατὰ τοῦ λόφου διωκόμενοι σποράδες ἀπώλλυντο.
5 μαθὼν δὲ Οὐεργίνιος, ἐν οἵαις ἦν τύχαις ἡ τὸ ἀριστε-
ρὸν κέρας κατέχουσα στρατιά, πᾶσαν ἔχων τὴν δύνα-
μιν ἐν τάξει πλαγίαν ἦγε διὰ τοῦ ὄρους ὁδόν. γενό-
μενος δὲ κατὰ νώτου τῶν διωκόντων τοὺς σφετέρους,
μέρος μέν τι ταύτῃ καταλείπει τῆς στρατιᾶς κωλύσεως 1811
ἕνεκεν τῶν ἐκ τοῦ χάρακος ἐπιβοηθησόντων, τὸ δὲ
λοιπὸν αὐτὸς ἄγων ἐπεφέρετο τοῖς πολεμίοις. ἐν δὲ
τούτῳ καὶ οἱ μετὰ τοῦ Σερουιλίου θαρσήσαντες τῇ

2 ὡς ἐν τῷ τότε B 10 πλέονας Ba 11 βάδην add. B
27 Σερουίου Ba

παρουσίᾳ τῶν σφετέρων ὑποστρέφουσί τε καὶ καταστάντες ἐμάχοντο. κυκλωθέντες δ' ὑπ' ἀμφοῖν οἱ Τυρρηνοὶ καὶ οὔτε πρόσω διεκπορευθῆναι δυνάμενοι διὰ τοὺς ὁμόσε χωροῦντας, οὔτ' ὀπίσω φεύγειν ἐπὶ τὸν χάρακα διὰ τοὺς κατόπιν ἐπιόντας, οὐκ ἀνάνδρως, ἀτυχῶς δ' οἱ πλείους κατεκόπησαν. γενομένης δ' οἰκ- 6
τρᾶς νίκης περὶ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ οὐ παντάπασιν εὐτυχὲς τέλος εἰληφότος τοῦ ἀγῶνος οἱ μὲν ὕπατοι πρὸ τῶν νεκρῶν καταστρατοπεδευσάμενοι τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ηὐλίσαντο, οἱ δὲ κατέχοντες τὸ Ἰάνικλον Τυρρηνοί, ἐπειδὴ οὐδεμία παρὰ τῶν οἴκοθεν ἤρχετο ἐπικουρία, καταλιπεῖν ἔκριναν τὸ φρούριον, καὶ ἀναστρατοπεδεύσαντες νυκτὸς ἀπῆραν εἰς τὴν Οὐιεντανῶν
1816 πόλιν ἐγγυτάτω σφίσι τῶν Τυρρηνίδων πόλεων κειμένην. τοῦ δὲ χάρακος αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι κρατήσαντες 7
τά τε χρήματα διαρπάζουσιν, ὅσα ὑπελείποντο ἀδύνατα ὄντα ἐν φυγῇ φέρεσθαι, καὶ τραυματίας λαμβάνουσι πολλούς, τοὺς μὲν ἐν ταῖς σκηναῖς ἀπολειφθέντας, τοὺς δ' ἀνὰ τὴν ὁδὸν ἅπασαν ἐστρωμένους. ἀντείχοντο γάρ 8
τινες γλιχόμενοι τῆς οἴκαδε ὁδοῦ καὶ διεκαρτέρουν παρὰ δύναμιν ἀκολουθοῦντες, εἶτα βαρυνομένων αὐτοῖς τῶν μελῶν ἡμιθνῆτες κατέρρεον ἐπὶ τὴν γῆν· οὓς οἱ τῶν Ῥωμαίων ἱππεῖς ἐπὶ πολὺ τῆς ὁδοῦ προελθόντες ἀνείλοντο· καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν ἔτι πολέμιον ἦν καθελόντες τὸ φρούριον καὶ τὰ λάφυρα ἄγοντες ἧκον εἰς τὴν πόλιν, τὰ σώματα τῶν ἐν τῇ μάχῃ τελευτησάντων κομίσαντες οἰκτρὰν ὄψιν ἅπασι τοῖς πολίταις διὰ πλῆ-

3 διαπο⟨ρευθῆν⟩αι Bb 6 οἰκ⟨τρ⟩ᾶς Bb 12 καταλείπειν Ba 18 ἐν ταῖς σκηναῖς om. Ba 19 ἀνείχοντο vel ἀντεῖχον c. Kiessling

9 θός τε καὶ ἀρετὴν τῶν ἀπολομένων. ὥσθ' ὁ μὲν δῆ-
μος οὔθ' ἑορτάζειν ὡς καλὸν ἀγῶνα κατορθώσας ἠξίου,
οὔτε πενθεῖν ὡς ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἀνηκέστῳ συμφορᾷ·
ἡ δὲ βουλὴ τοῖς μὲν θεοῖς τὰς ἀναγκαίους ἐψηφίσατο
θυσίας, τὴν δ' ἐπινίκιον τοῦ θριάμβου πομπὴν οὐκ 1817
ἐπέτρεψε ποιήσασθαι τοῖς ὑπάτοις. μετ' οὐ πολλὰς δ'
ἡμέρας ἀγορᾶς ἐπλήσθη παντοδαπῆς ἡ πόλις τῶν τε
δημοσίᾳ πεμφθέντων καὶ τῶν εἰωθότων ἐμπορεύεσθαι
πολὺν εἰσαγαγόντων σῖτον, ὥστ' ἐν τῇ προτέρᾳ πάν-
τας εὐετηρίᾳ γενέσθαι.

XXVII. *Καταλυθέντων δὲ τῶν ὑπαιθρίων πολέμων*
ἡ πολιτικὴ στάσις αὖθις ἀνεκαίετο τῶν δημάρχων πά-
λιν ταραττόντων τὸ πλῆθος, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πολιτεύ-
ματα διεσκέδασαν αὐτῶν ἀντιταττόμενοι πρὸς ἕκαστον
οἱ πατρίκιοι, τὴν δὲ κατὰ Μενηνίου δίκην τοῦ νεωστὶ
ὑπατεύσαντος καίτοι πολλὰ πραγματευθέντες ἀδύνατοι
2 ἐγένοντο διαλῦσαι· ἀλλ' ὑπαχθεὶς ὁ ἀνὴρ εἰς δίκην
ὑπὸ δυεῖν δημάρχων Κοίντου Κωνσιδίου καὶ Τίτου
Γενυκίου, καὶ λόγον ἀπαιτούμενος τῆς στρατηγίας τοῦ
πολέμου τέλος οὔτ' εὐτυχὲς οὔτ' εὐπρεπὲς λαβούσης,
μάλιστα δὲ διαβαλλόμενος ἐπὶ τῷ Φαβίων ὀλέθρῳ καὶ
τῇ Κρεμέρας ἁλώσει, δικάζοντος τοῦ δημοτικοῦ ὄχλου
κατὰ φυλάς, οὐ παρ' ὀλίγας ψήφους ὦφλεν, υἱὸς ὢν 1818
Ἀγρίππα Μενηνίου τοῦ καταγαγόντος ἐκ τῆς φυγῆς
τὸν δῆμον καὶ διαλλάξαντος πρὸς τοὺς πατρικίους, ὃν
ἀποθανόντα ἡ βουλὴ ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων λαμ-

1 τὴν ἀρετὴν AC 6 τοῖς ὑπάτοις A αὐτοῖς B 9 πάντα c. Sylburg 15 Μενηνί⟨ου⟩ B 18 ὑπὸ τῶν δυεῖν O praeter B | Κοίντου καὶ Κοιντιλίου AC Κοίντου Κοιντίνου B corr. Sigonius 19 vel τῆς πολέμου vel v. 20 λαβόντος legendum esse c. Reiske 23 ὤφειλεν AC

προτάταις ἐκόσμησε ταφαῖς, αἱ δὲ γυναῖκες αἱ Ῥωμαίων
ἐνιαύσιον ἐπένθησαν χρόνον πορφύραν καὶ χρυσὸν
ἀποθέμεναι. οὐ μέντοι θανάτου γ' αὐτὸν οἱ καταδικα- 3
σάμενοι ἐτίμησαν, ἀλλ' ἐκτίσματος, ὃ πρὸς μὲν τοὺς
νῦν ἐξεταζόμενον βίους γέλωτος ἂν ἄξιον φανείη, τοῖς
δὲ τότ' ἀνθρώποις αὐτουργοῖς οὖσι καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ
ἀναγκαῖα ζῶσι, μάλιστα δ' ἐκείνῳ τῷ ἀνδρὶ πενίαν
κληρονομήσαντι παρὰ τοῦ πατρὸς ἀφειδὲς ἦν καὶ βαρύ,
δισχιλίων ἀριθμὸς ἀσσαρίων. ἦν δ' ἀσσάριον τότε
χάλκεον νόμισμα βάρος λιτριαῖον, ὥστε τὸ σύμπαν
ὄφλημα ταλάντων ἑκκαίδεκα εἰς ὁλκὴν χαλκοῦ γενέσθαι.
1819 καὶ τοῦτ' ἐπίφθονον ἐφάνη τοῖς τότ' ἀνθρώποις, καὶ 4
ἐπανορθώσασθαι βουλόμενοι αὐτὸ τὰς μὲν χρηματικὰς
ἔπαυσαν ζημίας, μετήνεγκαν δ' εἰς προβάτων ἐκτίσματα
καὶ βοῶν, τάξαντες καὶ τούτων ἀριθμὸν ταῖς ὕστερον
ἐσομέναις ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῖς ἰδιώταις ἐπιβολαῖς.
ἐκ δὲ τῆς Μενηνίου καταδίκης ἀφορμὴν αὖθις εἰλή-
φεσαν οἱ πατρίκιοι τῆς πρὸς τὸ δημοτικὸν ὀργῆς καὶ
οὔτε τὴν κληρουχίαν ἐπέτρεπον ἔτι αὐτῷ ποιεῖσθαι,
οὔτ' ἄλλο ἐβούλοντο ἐνδιδόναι μαλακὸν οὐδέν. μετ' 5
οὐ πολὺ δὲ καὶ τῷ δήμῳ μετέμελε τῶν δεδικασμένων,
ἐπειδὴ τὴν τελευτὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπύθετο· οὐδὲ γὰρ
εἰς ἀνθρώπων ἔτι συνῆλθεν ὁμιλίας, οὐδ' ἐν δημοσίῳ
τινὶ πρὸς οὐδενὸς ὤφθη τόπῳ, ἐξόν τ' αὐτῷ τὴν ζη-
1820 μίαν ἐκτίσαντι μηδενὸς ἀπελαύνεσθαι τῶν κοινῶν —
ἕτοιμοι γὰρ ἦσαν οὐκ ὀλίγοι τῶν ἐπιτηδείων αὐτοῦ

3 αὐτὸν B αὐτῷ R 4 ἐκτί⟨σ⟩ματος A 8 * ἀφ' ἧς O ἀφυὲς vel ὑπερφυὲς c. Casaubonus ἀφειδὲς ego 10 χαλκοῦν? 12 καὶ ὅμως τοῦτο c. Reiske 14 ἐκτί⟨σ⟩ματα A 16 ἐπιβουλαῖς AaBC ἐπιβολαῖς Ab 18 ὀργῆς] γῆς AC 20 ἄλλῳ A

21*

τὴν καταδίκην ἀπαριθμεῖν — οὐκ ἠξίωσεν, ἀλλὰ θανάτου τὴν συμφορὰν τιμησάμενος οἴκοι μένων καὶ οὐδένα προσιέμενος ὑπό τ' ἀθυμίας καὶ σίτων ἀποχῆς μαρανθεὶς ἀπέστη τοῦ βίου. καὶ τὰ μὲν ἐν τούτῳ πραχθέντα τῷ ἐνιαυτῷ τοιάδε ἦν.

XXVIII. *Ποπλίου δὲ Οὐαλερίου Ποπλικόλα καὶ Γαίου Ναυτίου παραλαβόντων τὴν ἀρχὴν ἕτερος ἀνὴρ πάλιν τῶν πατρικίων Σερούιος Σερουίλιος, ὁ τῷ παρελθόντι ὑπατεύσας ἔτει, μετ' οὐ πολὺν ἢ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι χρόνον εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγῶνα ἤχθη. οἱ δὲ προθέντες αὐτῷ τὴν ἐν τῷ δήμῳ δίκην δύο τῶν δημάρχων ἦσαν, Λεύκιος Καιδίκιος καὶ Τῖτος Στάτιος, οὐκ ἀδικήματος, ἀλλὰ τύχης ἀπαιτοῦντες λόγον, ὅτι κατὰ τὴν πρὸς Τυρρηνοὺς μάχην ὠσάμενος ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν πολεμίων ὁ ἀνὴρ θρασύτερον μᾶλλον ἢ* 1821 *φρονιμώτερον, ἐδιώχθη τε ὑπὸ τῶν ἔνδον ἀθρόων ἐπεξελθόντων καὶ τὴν κρατίστην νεότητα ἀπέβαλεν.*

2 *οὗτος ὁ ἀγὼν ἁπάντων ἐφάνη τοῖς πατρικίοις [ἀγώνων] βαρύτατος, ἠγανάκτουν τε συνιόντες πρὸς ἀλλήλους καὶ δεινὸν ἐποιοῦντο, εἰ τὰς εὐτολμίας τῶν στρατηγῶν καὶ τὸ μηδένα κίνδυνον ὀκνεῖν, ἐὰν ἐναντιωθῇ ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτῶν τὸ δαιμόνιον, εἰς κατηγορίαν ἄξουσιν οἱ μὴ στάντες παρὰ τὰ δεινά· δειλίας τε καὶ ὄκνου καὶ τοῦ μηδὲν ἔτι καινουργεῖν τοὺς ἡγεμόνας, ὑφ' ὧν*

3 *ἐποχῆς* O *ἀποχῆς* Sylburg 4 *μαρανθεὶς* cf. Cobet Obs. p. 178 8 *ἐρουῖνος* hic et p. 325, 26 pro *Σερουίλιος* B 12 *καὶ δίκιος* A *.δίκιος* B *καὶ δέκιος* C idem exstat 325, 8 | *στράτιος* AC 16 *ἄθροον* ABC *ἀθρόων* Ba 18 * *ἀγώνων* O uncis inclusi 20 *εἰ ἐκ τῆς εὐτολμίας* A 22 *ἐπιβουλαῖς* A 24 *σφῶν* O *ὑφ' ὧν* Reiske | *σφῶν ἐλευθερίαν τε ἀπόλλυσθαι καὶ ἡγεμονίαν καταλύεσθαι* A

ἐλευθερία τ' ἀπόλλυται καὶ ἡγεμονία καταλύεται, τοὺς
τοιούτους ἀγῶνας αἰτίους ἔσεσθαι κατὰ τὸ εἰκὸς ἐλογί-
ζοντο. παρακλήσει τε πολλῇ ἐχρῶντο τῶν δημοτικῶν 3
μὴ καταγνῶναι τοῦ ἀνδρὸς τὴν δίκην, διδάσκοντες, ὡς
μεγάλα βλάψουσι τὴν πόλιν ἐπὶ ταῖς ἀτυχίαις τοὺς
στρατηγοὺς ζημιοῦντες. ἐπεὶ δ' ὁ τοῦ ἀγῶνος ἐνέστη 4
χρόνος, παρελθὼν εἷς τῶν δημάρχων κατηγόρησε τοῦ
1822 ἀνδρός, Λεύκιος Καιδίκιος, ὅτι δι' ἀφροσύνην τε καὶ
τοῦ στρατηγεῖν ἀπειρίαν εἰς πρόδηλον ἄγων ὄλεθρον
τὰς δυνάμεις ἀπώλεσε τῆς πόλεως τὴν κρατίστην ἀκ-
μήν, καὶ εἰ μὴ ταχεῖα τοῦ κακοῦ γνῶσις ἐγένετο τῷ
συνυπάτῳ, καὶ κατὰ σπουδὴν ἄγων τὰς δυνάμεις τούς
τὲ πολεμίους ἀνέστειλε καὶ τοὺς σφετέρους ἔσωσε, μη-
δὲν ἂν γενέσθαι τὸ κωλῦσον ἅπασαν ἀπολωλέναι τὴν
ἑτέραν δύναμιν καὶ τὸ λοιπὸν ἡμίσειαν ἀντὶ διπλασίας
εἶναι τὴν πόλιν. τοιαῦτ' εἰπὼν μάρτυρας ἐπηγάγετο 5
λοχαγούς τε, ὅσοι περιῆσαν, καὶ τῶν ἄλλων στρατιω-
τῶν τινας, οἳ τὸ ἑαυτῶν αἰσχρὸν ἐπὶ τῇ τότε ἥττῃ
τε καὶ φυγῇ ζητοῦντες ἀπολύσασθαι τὸν στρατηγὸν
ᾐτιῶντο τῆς περὶ τὸν ἀγῶνα δυσποτμίας. ἔπειτ' οἶκτον
ἐπὶ τῇ συμφορᾷ τῶν τότε τεθνηκότων καταχεάμενος
πολὺν καὶ τὸ δεινὸν αὐξήσας, τά τ' ἄλλα, ὅσα εἰς
φθόνον κοινῇ κατὰ τῶν πατρικίων λεγόμενα τοὺς μέλ-
λοντας ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς δεήσεσθαι ἀνείρξειν ἔμελλεν
ἐκ πολλῆς ὑπεροψίας διελθών, παρέδωκε τὸν λόγον.
1823 XXVIIII. Παραλαβὼν δὲ τὴν ἀπολογίαν ὁ Σερουί-
λιος εἶπεν· Εἰ μὲν ἐπὶ δίκην με κεκλήκατε, ὦ πολῖται,

12 ἀ⟨γων⟩ B 13 σφετέρο⟨υσ ἔσωσε⟩ B 14 κωλύσαν B 21 καταχεόμενος B καταχε$\overset{\alpha}{\text{ο}}$μενος C 26 σερουίνιος B

καὶ λόγον ἀπαιτεῖτε τῆς στρατηγίας, ἕτοιμός εἰμι ἀπο-
λογήσασθαι· εἰ δ' ἐπὶ τιμωρίαν κατεγνωσμένην, καὶ
οὐδὲν ἔσται μοι πλέον ἀποδείξαντι, ὡς οὐδὲν ὑμᾶς
ἀδικῶ, λαβόντες τὸ σῶμα ὅ τι πάλαι βούλεσθε χρῆσθε.
2 ἐμοί τε γὰρ κρεῖττον ἀκρίτῳ ἀποθανεῖν μᾶλλον, ἢ λό-
γου τυχόντι καὶ μὴ πείσαντι ὑμᾶς· δόξαιμι γὰρ ⟨ἂν⟩
σὺν δίκῃ πάσχειν, ὅ τι ἄν μου καταγνῶτε, ὑμεῖς τ'
ἐν ἐλάττονι αἰτίᾳ ἔσεσθε ἀφελόμενοί μου τὸν λόγον
καί, ἐν ᾧ [καὶ] εἴ τι ἀδικῶ ὑμᾶς ἄδηλόν ἐστιν, ἔτι
ταῖς ὀργαῖς χαρισάμενοι. ἔσται δέ μοι ἡ διάνοια ὑμῶν
ἐκ τῆς ἀκροάσεως καταφανής, θορύβῳ τε καὶ ἡσυχίᾳ
εἰκάζοντι, πότερον ἐπὶ τιμωρίαν ἢ ἐπὶ δίκην κεκλήκατέ 1824
3 με. Ταῦτ' εἰπὼν ἐπέσχε· σιγῆς δὲ γενομένης καὶ τῶν
πλείστων ἐμβοησάντων θαρρεῖν τε καὶ ὅσα βούλεται
λέγειν, παραλαβὼν τὸν λόγον πάλιν ἔλεξεν· Ἀλλ' εἴ
τοι δικασταῖς ὑμῖν, ὦ πολῖται, καὶ μὴ ἐχθροῖς χρήσο-
μαι, ῥᾳδίως πείσειν ὑμᾶς οἴομαι, ὅτι οὐδὲν ἀδικῶ.
ποιήσομαι δὲ τὴν ἀρχὴν τῶν λόγων, ἐξ ὧν ἅπαντες
ἴστε. ἐγὼ κατέστην ἐπὶ τὴν ἀρχὴν σὺν τῷ κρατίστῳ
Οὐεργινίῳ, καθ' ὃν χρόνον ἐπιτειχίσαντες ὑμῖν οἱ Τυρ-
ρηνοὶ τὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως λόφον πάσης ἐκράτουν
τῆς ὑπαίθρου [ἀρχῆς], καὶ ἐν ἐλπίδι ἦσαν τοῦ κατα-
λύσειν ἡμῶν τὴν ἀρχὴν ἐν τάχει. λιμὸς δὲ πολὺς ἐν
τῇ πόλει καὶ στάσις καὶ τοῦ τί χρὴ πράττειν ἀμηχανία.
4 τοιούτοις δὴ καιροῖς ἐπιστὰς οὕτω ταραχώδεσι καὶ

5 ἀκρίτῳ add. B 6 δόξαιμι γὰρ ἂν οὐ σὺν δίκῃ c. Reiske | verba inde ab δόξαιμι usque ad ὑμᾶς v. 9 om. Ba add. Bbmg 8 λόγον ἐν ᾧ A λ. καὶ ἐν ᾧ B 9 καὶ ante εἴ τι del. Cobet Obs. p. 178 16 τοι add. B 20 ὑμῶν A | οἱ om. B 22 ἀρχῆς del. Reiske | verba inde ab ἀρχῆς usque ad τὴν om. Ba add. Bbmg | καταλύειν O praeter C

φοβεροῖς τοὺς μὲν πολεμίους ἅμα τῷ συνάρχοντι ἐνίκησα διτταῖς μάχαις καὶ ἠνάγκασα καταλιπόντας τὸ φρούριον ἀπελθεῖν· τὸν δὲ λιμὸν οὐκ εἰς μακρὰν
1825 ἔπαυσα τροφῆς ἀφθόνου πληρώσας τὰς ἀγοράς, καὶ τοῖς μετ' ἐμὲ ὑπάτοις τήν τε χώραν παρέδωκα ὅπλων πολεμίων ἐλευθέραν, καὶ τὴν πόλιν ὑγιῆ πάσης νόσου πολιτικῆς, εἰς ἃς κατέβαλον αὐτὴν οἱ δημαγωγοῦντες.
τίνος οὖν ἀδικήματος ὑπεύθυνός εἰμι ὑμῖν; εἰ μὴ τὸ 5
νικᾶν τοὺς πολεμίους ἐστὶν ὑμᾶς ἀδικεῖν. εἰ δ' ἀποθανεῖν τισι τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν μάχην εὐτυχῶς ἀγωνιζομένοις συνέπεσε, τί Σερουίλιος τὸν δῆμον ἀδικεῖ; οὐ γὰρ δὴ θεῶν τις ἐγγυητὴς τοῖς στρατηγοῖς τῆς ἁπάντων ψυχῆς τῶν ἀγωνιουμένων γίνεται, οὐδ' ἐπὶ διακειμένοις καὶ ῥητοῖς τὰς ἡγεμονίας παραλαμβάνομεν, ὥσθ' ἁπάντων κρατῆσαι τῶν πολεμίων καὶ
1826 μηδένα τῶν ἰδίων ἀποβαλεῖν. τίς γὰρ ἂν ὑπομείνειεν ἄνθρωπος ὢν ἅπαντα καὶ τὰ τῆς γνώμης καὶ τὰ τῆς τύχης εἰς ἑαυτὸν ἀναλαβεῖν; ἀλλὰ τὰ μεγάλα ἔργα μεγάλων ἀεὶ κινδύνων ὠνούμεθα.

XXX. Καὶ οὐκ ἐμοὶ ταῦτα πρώτῳ πολεμίοις ὁμόσε χωρήσαντι συνέβη παθεῖν, ἅπασι δ' ὡς εἰπεῖν, ὅσοι μάχας παρακεκινδυνευμένας σὺν ἐλάττοσι ταῖς σφετέραις δυνάμεσι πρὸς μείζονας τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐποιήσαντο. ἐδίωξαν γὰρ ἤδη τινὲς ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἔφυγον καὶ ἀπέκτεινάν τε τῶν ἐναντίων πολλοὺς καὶ

5 μετ' αὐτὸν O μετ' ἐμὲ Cmg et Smit Obs. p. 39 μετ' ἐμαυτὸν c. Hertlein Hermes X 418 7 εἰς ἃ c. Sylburg 10 κατὰ τὴν μάχην add. B | εὐτυχῶς O εὐψύχως c. Cobet Var. Lect. p. 6 11 σερουίνιος B 14 παραλαμβάνωμεν B 15 ὥσ⟨θ'⟩ B | κρατῆσ⟨αι⟩ Bb 17 ἅπαντα κατὰ τῆς Bb

2 ἀπώλεσαν ἔτι πλείους τῶν σφετέρων. ἐῶ γὰρ λέγειν,
ὅτι πολλοὶ καὶ τὸ παράπαν ἡττηθέντες σὺν αἰσχύνῃ
τε καὶ βλάβῃ μεγάλῃ ἀνέστρεψαν, ὧν οὐδεὶς τῆς τύχης
δέδωκε δίκας· ἱκανὴ γὰρ ἡ συμφορά, καὶ τὸ μηδενὸς
ἐπαίνου τυχεῖν, [ὡς δ'] εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, μεγάλη
τοῖς ἡγεμόσι καὶ χαλεπὴ ζημία. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε
τοσούτου δέω λέγειν, ὃ πάντες οἱ μέτριοι δίκαιον εἶναι
φήσουσιν, ὡς οὐ δεῖ με τύχης εὐθύνας ὑπέχειν, ὥστ'
εἰ καὶ μηδεὶς ἄλλος τοιόνδε ἀγῶνα ὑπέμεινεν εἰσελθεῖν, 1827
ἐγὼ μόνος οὐ παραιτοῦμαι, ἀλλὰ συγχωρῶ τὴν τύχην
ἐξετάζεσθαι τὴν ἐμὴν οὐχ ἧττον τῆς γνώμης, ἐκεῖνο
3 προειπών· ἐγὼ τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις τάς τε δυστυ-
χεῖς καὶ τὰς εὐτυχεῖς οὐκ ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἔργων
πολλῶν ὄντων καὶ ποικίλων ὁρῶ κρινομένας, ἀλλ' ἐκ
τοῦ τέλους· καὶ ὅταν μὲν τοῦτο χωρήσῃ κατὰ νοῦν,
κἂν τὰ μεταξὺ πολλὰ ὄντα μὴ καθ' ἡδονὰς γένηται,
οὐδὲν ἧττον ἐπαινουμένας ὑπὸ πάντων ἀκούω καὶ ζη-
λουμένας καὶ τῆς ἀγαθῆς νομιζομένας τύχης· ὅταν δὲ
πονηρὰς λάβωσι τελευτάς, καὶ ἐὰν ἅπαντα τὰ πρὸ τοῦ
τέλους ἐκ τοῦ ῥᾄστου γένηται, οὐ τῇ σπουδαίᾳ τύχῃ
4 τῶν πραξάντων ἀποδιδομένας, ἀλλὰ τῇ κακῇ. τοῦτον
δὴ τὸν σκοπὸν προιδόντες αὐτοὶ ἐξετάζετε καὶ τὴν
ἐμὴν τύχην, ᾗ παρὰ τοὺς πολέμους κέχρημαι. καὶ ἐὰν
μὲν εὕρητε ἡττημένον με ὑπὸ τῶν πολεμίων, πονηρὰν

1 λέγειν add. A 3 τύχης] ψυχῆς Ba 5 ὡς δεῖ κἄν A ὡς δ' εἰ καὶ B [ὡς δ'] εἰ scripsit Kiessling ὧν δεῖ, εἰ c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 817 7 οἱ μέτριοι om. A 11 τῆς ἐμῆς γνώμης A 17 ⟨οὐδὲν⟩ B 20 ῥᾄστου O ἀρίστου c. Kiessling ἀπὸ τοῦ κρατίστου c. Kayser l. l. 22 * προελόντες O προθέντες c. Cobet Obs. p. 178 πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες Reiske προιδόντες ego | αὐτοὶ A ἑαυτοῖς B 24 μ⟨ε ὑπὸ⟩ Bb | τῶν om. B

1828καλεῖτέ μου τὴν τύχην, ἐὰν δὲ κεκρατηκότα τῶν ἐχ-
θρῶν, ἀγαθήν· περὶ μὲν οὖν τῆς τύχης, οὐκ ἀγνοῶν,
ὅτι φορτικοὶ πάντες εἰσὶν οἱ περὶ αὐτῆς λέγοντες, ἔχων
ἔτι πλείω λέγειν παύσομαι.

XXXI. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τῆς γνώμης κατηγοροῦσί μου
προδοσίαν μὲν οὐ τολμῶντες ἐπικαλεῖν οὐδ' ἀνανδρίαν,
ἐφ' οἷς αἱ κατὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν γίνονται κρί-
σεις, ἀπειρίαν δὲ τοῦ στρατηγεῖν καὶ ἀφροσύνην, ὅτι
κίνδυνον ὑπέμεινα οὐκ ἀναγκαῖον ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν
πολεμίων ὠσάμενος, βούλομαι καὶ περὶ τούτου λόγον
ὑποσχεῖν ὑμῖν, προχειρότατον μὲν τοῦτ' ἔχων εἰπεῖν,
ὅτι τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν τοῖς γενομένοις πάνυ ῥᾴδιον καὶ
παντὸς ἀνθρώπου, τὸ δὲ παραβάλλεσθαι πράγμασι κα-
λοῖς χαλεπὸν καὶ ὀλίγων· καὶ ὅτι οὐχ ὥσπερ τὰ γεγο-
νότα φαίνεται, ὁποῖά ἐστιν, οὕτω καὶ τὰ μέλλοντα,
ὁποῖα ἔσται· ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν αἰσθήσει καὶ πάθεσι κα-
ταλαμβανόμεθα, ταῦτα δὲ μαντείαις καὶ δόξαις εἰκά-
1829ζομεν, ἐν αἷς πολὺ τὸ ἀπατηλόν· καὶ ὅτι ῥᾷστον ἁπάν-
των ἐστὶ λόγῳ στρατηγεῖν πολέμους ἔξω τοῦ δεινοῦ
βεβηκότας, ὃ ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐμοῦ. ἀλλ' 2
ἵνα ταῦτ' ἀφῶ, φέρε πρὸς θεῶν εἴπατέ μοι, μόνος ἢ
πρῶτος ὑμῖν ἐγὼ φαίνομαι βιάσασθαι φρούριον ἐπι-
βαλόμενος καὶ πρὸς ὑψηλὰ χωρία τὰς δυνάμεις ἀγα-
γών; ἢ πολλῶν μετ' ἄλλων ὑμετέρων στρατηγῶν, ἐξ
ὧν οἱ μὲν κατώρθωσαν, τοῖς δ' οὐκ ἐχώρησεν ἡ πεῖρα
κατὰ νοῦν; τί δήποτ' οὖν τοὺς ἄλλους ἀφέντες ἐμὲ

1 ψυχὴν Ba 3 ἔχων δ' ἔτι A ἔχων ἔτι B 7 ἐφ' ὧν A 16 αἰσθήσει B αἰσθήσεσι R 20 ⟨οἱ⟩ Bb 22 ὑμῖν add. B | βιασάμενος AC | ἐπιβαλλόμενος AB 24 ἢ om. Ba | μεγάλων Ba μετ' ἄλλων R

κρίνετε, εἰ ταῦτ' ἀστρατηγησίας καὶ ἀφροσύνης ἔργα
νομίζετε; πόσα δ' ἄλλα τούτου τολμηρότερα τοῖς ἡγε-
μόσιν ἔπεισι πράττειν, ὅταν τὸ ἀσφαλὲς καὶ λελογισμέ-
3 νον ἥκιστα οἱ καιροὶ δέχωνται; οἱ μέν γε τὰς σημαίας
ἁρπάσαντες τῶν σφετέρων ἔρριψαν εἰς τοὺς πολεμίους,
ἵνα τοῖς βλακεύουσι καὶ ἀποδειλιῶσιν ἐκ τοῦ ἀναγκαίου
παραστῇ τὸ εὔψυχον ἐπισταμένοις, ὅτι τοὺς μὴ ἀνασώ- 1830
σαντας τὰ σημεῖα ὑπὸ τῶν στρατηγῶν δεῖ σὺν αἰσχύνῃ
ἀποθανεῖν· οἱ δ' εἰς τὴν τῶν πολεμίων χώραν ἐμβα-
λόντες ἔλυσαν τὰ ζεύγματα τῶν ποταμῶν, οὓς διέβη-
σαν, ἵνα τοῖς φεύγειν διανοουμένοις ἄπορος ἡ τοῦ
σωθῆναι ἐλπὶς φανεῖσα θάρσος παραστήσῃ καὶ μένος
ἐν ταῖς μάχαις· οἱ δὲ τὰς σκηνὰς καὶ τὰ σκευοφόρα
κατακαύσαντες ἀνάγκην ἐπέθηκαν τοῖς σφετέροις ἐκ
4 τῆς πολεμίας, ὅσων δέονται, λαμβάνειν. ἐῶ τἆλλα
μυρία ὄντα λέγειν, καὶ ὅσα τολμηρὰ ἔργα καὶ ἐνθυ-
μήματα ἕτερα στρατηγῶν ἱστορίᾳ τε καὶ πείρᾳ παραλα-
βόντες ἔχομεν, ἐφ' οἷς οὐδεὶς πώποτε τῶν ψευσθέντων
τῆς ἐλπίδος ὑπέσχε δίκας. εἰ μὴ ἄρα ἔχει τις ὑμῶν
αἰτιάσασθαί με, ὅτι προβαλὼν τοὺς ἄλλους εἰς
πρoὖπτον ὄλεθρον, αὐτὸς ἔξω τοῦ κινδύνου τὸ σῶμα
εἶχον. εἰ δὲ μετὰ πάντων τ' ἐξηταζόμην καὶ τελευ-
ταῖος ἀπηλλαττόμην καὶ τῆς αὐτῆς τοῖς ἄλλοις μετ-
εῖχον τύχης, τί ἀδικῶ; καὶ περὶ μὲν ἐμοῦ ταῦθ' ἱκανὰ
εἰρήσθω.

XXXII. Περὶ δὲ τῆς βουλῆς καὶ τῶν πατρικίων, 1831
ἐπειδὴ τὸ κοινὸν ὑμῶν μῖσος, ὃ διὰ τὴν κωλυθεῖσαν

3 ἦλθεν ἐπὶ νοῦν A ἔπεισι B 4 οἱ μὲν γὰρ A | σημείας AB 7 ἔμψυχον ABa 16 καὶ om. A καὶ ὅσα καὶ τολμηρὰ ἔργα om. Ba 17 ἕτερα om. Ba

κληρουχίαν ἔχετε, καὶ ἐμὲ λυπεῖ, καὶ οὐδὲ ὁ κατήγορος αὐτὸ ἀπεκρύψατο, ἀλλὰ μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἐποιήσατο τῆς ἐμῆς κατηγορίας, βούλομαι βραχέα εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς. ἔσται δὲ μετὰ παρρησίας ὁ λόγος· ἄλλως γὰρ 2
οὔτ' ἂν ἐγὼ δυναίμην λέγειν οὔθ' ὑμῖν ἀκούειν συμφέρει. οὐ δίκαια ποιεῖτε οὐδ' ὅσια, ὦ δημόται, τῶν μὲν εὐεργεσιῶν, ἃς εὕρεσθε παρὰ τῆς βουλῆς, πολλῶν οὐσῶν καὶ μεγάλων οὐκ εἰδότες αὐτῇ χάριν· εἰ δέ τι δεομένοις ὑμῖν, ἐξ οὗ συγχωρηθέντος μεγάλα βλάπτοιτ' ἂν τὸ κοινόν, οὐ φθονοῦσα ὑμῖν, ἀλλὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως δρῶσα, ἠναντιώθη, τοῦτο δι' ὀργῆς λαμβάνοντες. ἔδει δ' ὑμᾶς μάλιστα μὲν ὡς ἀπὸ τοῦ κρα- 3
τίστου τὰ βουλεύματα αὐτῆς γενόμενα καὶ ἐπὶ τῷ πάντων ἀγαθῷ δεχομένους ἀποστῆναι τῆς σπουδῆς· εἰ δ'
1832 ἀδύνατοι ἦτε κατασχεῖν ἀσύμφορον ἐπιθυμίαν λογισμῷ σώφρονι, μετὰ τοῦ πείθειν τῶν αὐτῶν ἀξιοῦν τυγχάνειν, ἀλλὰ μὴ μετὰ τοῦ βιάζεσθαι. αἱ γὰρ ἑκούσιοι 4
δωρεαὶ τοῖς τε προεμένοις ἡδίους τῶν ἠναγκασμένων εἰσί, καὶ τοῖς λαμβάνουσι βεβαιότεραι τῶν μὴ τοιούτων. ὃ μὰ τοὺς θεοὺς οὐ λογίζεσθε ὑμεῖς, ἀλλ' ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν, ὥσπερ θάλαττα ὑπ' ἀνέμων ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπανισταμένων, ἀνακινούμενοί τε καὶ ἀγριαινόμενοι οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον χρόνον ἐν ἡσυχίᾳ καὶ γαλήνῃ διακεῖσθαι τὴν πόλιν ἐᾶτε. τοιγάρτοι παρέστη ἡμῖν κρείττονα ἡγεῖσθαι τῆς εἰρήνης τὸν πόλεμον· ὅταν

5 συμφέρει ABC συμφέροι R 8 εἰ δὲ ὅτι A 9 συγχωρηθέντες A 16 αὐτῶν A ἀστῶν B 18 προιεμένοις c. Cobet Obs. p. 179 19 τῶν μὴ τοιούτων del. Reudler Tiroc. crit. p. 60 24 διακεῖσθαι O διάγειν Cobet Obs. p. 179 | πάρεστιν O παρέστη Sintenis Em. Dion. III 12 περίεστιν c. Kiessling 25 ὑμῖν ABb | ὅταν μὲν γὰρ c. Reudler Tiroc. crit. p. 2

μέν γε πολεμῶμεν, τοὺς ἐχθροὺς κακῶς ποιοῦμεν, ὅταν
5 δ' εἰρήνην ἄγωμεν, τοὺς φίλους. καίτοι, ὦ δημόται,
εἰ μὲν ἅπαντα τὰ βουλεύματα τοῦ συνεδρίου καλὰ καὶ
συμφέροντα ἡγεῖσθ' εἶναι, ὥσπερ ἐστί, τί οὐχὶ καὶ
τοῦθ' ἓν ἐξ αὐτῶν ὑπολαμβάνετ' εἶναι; εἰ δὲ μηδὲν
ἁπλῶς τὴν βουλὴν τῶν δεόντων οἴεσθε φρονεῖν, ἀλλ' 1833
αἰσχρῶς καὶ κακῶς τὴν πόλιν ἐπιτροπεύειν, τί δή ποτ'
οὐχὶ μεταστησάμενοι αὐτὴν ἀθρόαν, αὐτοὶ ἄρχετε καὶ
βουλεύετε καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας πολέμους ἐκ-
φέρετε, ἀλλὰ περικνίζετε αὐτὴν καὶ κατὰ μικρὰ δια-
λύετε τοὺς ἐπιφανεστάτους ἀναρπάζοντες ἐν ταῖς δίκαις;
ἄμεινον γὰρ ἦν ἅπασιν ἡμῖν κοινῇ πολεμεῖσθαι, ἢ
6 καθ' ἕνα ἕκαστον ἰδίᾳ συκοφαντεῖσθαι. ἀλλὰ γὰρ οὐχ
ὑμεῖς αἴτιοι τούτων, ὥσπερ ἔφην, ἀλλ' οἱ συνταράτ-
τοντες ὑμᾶς δημαγωγοὶ οὔτ' ἄρχεσθαι ὑπομένοντες
οὔτ' ἄρχειν εἰδότες. καὶ ὅσον μὲν ἐπὶ τῇ τούτων
ἀφροσύνῃ τε καὶ ἀπειρίᾳ πολλάκις ἂν ὑμῖν τόδε τὸ
σκάφος ἀνετράπη, νῦν δ' ἡ τὰ τούτων σφάλματα ἐπ-
ανορθοῦσα καὶ ἐν ὀρθῇ παρέχουσα ὑμῖν τῇ πόλει
⟨πλεῖν⟩, ἡ πλεῖστα δεινὰ ὑπ' αὐτῶν ἀκούουσά ἐστι
7 βουλή. ταῦτ' εἴθ' ἡδέα ἐστὶν ὑμῖν ἀκούειν εἴτ' ἀνιαρά,
μετὰ πάσης ἀληθείας εἴρηταί μοι καὶ τετόλμηται· καὶ
μᾶλλον αἱροίμην ἂν παρρησίᾳ συμφερούσῃ τῷ κοινῷ 1834
χρώμενος ἀποθανεῖν, ἢ τὰ πρὸς ἡδονὴν ὑμῖν λέγων
σεσῶσθαι."

3 καλὰ καὶ om. B 5 ἐξ ἑκατέρων Ba ἐξ αὐτῶν R | εἶναι del. Cobet Obs. p. 179 12 ἦν om. B 15 δημαγωγοὶ καὶ οὔτε B 18 δὴ Ba δὲ ABb δ' ἡ Reiske | verba ματα ἐπανορθοῦσα καὶ ἐν ὀρθῇ παρέχουσα om. Ba 20 πλεῖν ante παρέχουσα add. Reiske, ego post πόλει inserui | ἡ om. Ba

XXXIII. *Τοιούτους εἰπὼν λόγους καὶ οὔτε πρὸς
ὀλοφυρμοὺς καὶ ἀνακλαύσεις τῆς συμφορᾶς τραπόμενος,
οὔτ' ἐν δεήσεσι καὶ προκυλισμοῖς ἀσχήμοσι ταπεινὸς
φανείς, οὔτ'' ἄλλην ἀγεννῆ διάθεσιν ἀποδειξάμενος
οὐδεμίαν παρέδωκε τὸν λόγον τοῖς συναγορεύειν ἢ
μαρτυρεῖν βουλομένοις. πολλοὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλοι
παριόντες ἀπέλυον αὐτὸν τῆς αἰτίας, μάλιστα δὲ
Οὐεργίνιος ὁ κατὰ τὸν αὐτὸν ὑπατεύσας χρόνον καὶ
τῆς νίκης αἴτιος εἶναι δοκῶν· ὃς οὐ μόνον ἀναίτιον
αὐτὸν ἀπέφαινεν, ἀλλὰ καὶ ὡς κράτιστον ἀνδρῶν τὰ
πολέμια καὶ στρατηγῶν φρονιμώτατον ἐπαινεῖσθαί
τε καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ πάντων ἠξίου. ἔφη δὲ δεῖν,* 2
*εἰ μὲν ἀγαθὸν οἴονται τέλος εἰληφέναι τὸν πόλεμον
ἀμφοτέροις σφίσι τὴν χάριν εἰδέναι· εἰ δὲ πονηρὸν
ἀμφοτέρους ζημιοῦν· κοινὰ γὰρ αὐτοῖς καὶ τὰ βουλεύ-*
1835 *ματα καὶ τὰ ἔργα καὶ τὰς ἐκ τοῦ δαιμονίου τύχας γε-
γονέναι. ἦν δ' οὐ μόνον ὁ λόγος τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ
καὶ ὁ βίος πείθων, ἐν ἅπασιν ἐξητασμένος ἔργοις ἀγα-
θοῖς. προσῆν δὲ τούτοις, ὃ πλεῖστον ἐκίνησεν οἶκτον,* 3
*ὄψεως σχῆμα συμπαθές, οἷον περὶ αὐτοὺς τοὺς πεπον-
θότας ἢ μέλλοντας πάσχειν τὰ δεινὰ γίνεσθαι φιλεῖ.
ὥστε καὶ τοὺς προσήκοντας τοῖς ἀπολωλόσι καὶ δο-
κοῦντας ἀδιαλλάκτως ἔχειν πρὸς τὸν αἴτιον σφίσι τῆς
συμφορᾶς, μαλακωτέρους γενέσθαι καὶ ἀποθέσθαι τὴν
ὀργήν, ὡς ἐδήλωσαν. ἀναδοθεισῶν γὰρ τῶν ψήφων
οὐδεμία φυλὴ τοῦ ἀνδρὸς κατεψηφίσατο. ὁ μὲν οὖν*

7 *αὐτὸν* om. A 9 *ὡς* Ba *ὃς* R 11 *στρατηγεῖν* c. Sintenis Em. Dion. III 3 *ἄνδρα — στρατηγὸν* c. Cobet Obs. p. 180 18 *ὁ πείθων* Ba | *ἀγαθὸς* c. dubitanter Kiessling 22 *ἀπωλοσι* Ba 24 *μαλακωτέρους γίνεσθαι τὴν ὀργὴν* A

τὸν Σερουίλιον καταλαβὼν κίνδυνος τοιούτου τέλους ἔτυχεν.

XXXIIII. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον χρόνῳ στρατιὰ Ῥωμαίων ἐξῆλθεν ἐπὶ Τυρρηνοὺς ἄγοντος θατέρου τῶν ὑπάτων Ποπλίου Οὐαλερίου. συνέστη γὰρ αὖθις ἡ Οὐιεντανῶν δύναμις προσθεμένων αὐτοῖς Σαβίνων, οἳ τέως ὀκνοῦντες αὐτοῖς συνάρασθαι τοῦ πολέμου ὡς ἀδυνάτων ἐφιεμένοις, τότ', ἐπειδὴ τήν τε Μενηνίου 1836 φυγὴν ἔγνωσαν καὶ τὸν ἐπιτειχισμὸν τοῦ πλησίον τῆς Ῥώμης ὄρους, τεταπεινῶσθαι νομίσαντες τάς τε δυνάμεις τὰς Ῥωμαίων καὶ τὸ φρόνημα τῆς πόλεως ἡττῆσθαι, συνελάμβανον τοῖς Τυρρηνοῖς πολλὴν ἀποστείλαντες 2 δύναμιν. οἱ δὲ Οὐιεντανοὶ τῇ τε σφετέρᾳ δυνάμει πεποιθότες καὶ τῇ Σαβίνων νεωστὶ ἡκούσῃ καὶ τὰς παρὰ τῶν ἄλλων Τυρρηνῶν ἐπικουρίας περιμένοντες προθυμίαν μὲν εἶχον ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλαύνειν τῇ πλείονι τῆς σφετέρας στρατιᾶς, ὡς οὐδενὸς αὐτοῖς ὁμόσε χωρήσοντος, ἀλλὰ δυεῖν θάτερον, ἢ ἐκ τειχομαχίας αἱρήσοντες τὴν πόλιν ἢ λιμῷ κατεργασό- 3 μενοι. ἔφθασε δὲ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν ὁ Οὐαλέριος, ἐν ᾧ ἔτι ἔμελλον ἐκεῖνοι καὶ τοὺς ὑστερίζοντας συμμάχους ἀνέμενον, αὐτὸς ἀγαγὼν Ῥωμαίων τὴν κρατίστην ἀκμὴν καὶ τὸ παρὰ τῶν συμμάχων ἐπικουρικόν, οὐκ ἐκ τοῦ φανεροῦ ποιησάμενος τὴν ἔξοδον, ἀλλ' ὡς μάλιστα λήσεσθαι αὐτοὺς ἔμελλε. προελθὼν γὰρ ἐκ

7 συναίρασθαι Ba 10 τε del. esse censet Reiske 11 τὰς ante Ῥωμαίων add. B 15 καὶ add. Cmg | οὐ περιμένοντες c. Reiske 17 τησφετέρας B 19 κατεργασάμενοι AB κατεργασόμενοι C 21 ἔτι] ἔτει B 22 Ῥωμαίων om. A 23 ἐπικουρικ⟨ὸ⟩ν B 25 λήσειν c. Cobet Obs. p. 180 | προσελθὼν Ba

τῆς Ῥώμης περὶ δείλην ὀψίαν καὶ διαβὰς τὸν Τέβεριν
1837 οὐ μακρὰν ἀποσχὼν τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσεν·
ἔπειτ' ἀναστήσας τὴν στρατιὰν περὶ μέσας νύκτας ἦγεν
ἐν τάχει, καὶ πρὶν ἡμέραν γενέσθαι θατέρῳ χάρακι
τῶν πολεμίων ἐπέβαλε. δύο γὰρ ἦν στρατόπεδα χωρὶς 4 5
μὲν τὸ Τυρρηνῶν, ἑτέρωθι δὲ τὸ Σαβίνων, οὐ διὰ
μακροῦ ἀλλήλων ἀπέχοντα. πρώτῃ δὲ προσαγαγὼν τὴν
δύναμιν τῇ Σαβίνων στρατοπεδείᾳ, καθυπνωμένων ἔτι
τῶν πλείστων καὶ οὐδεμιᾶς οὔσης ἀξιολόγου φυλακῆς,
οἷα ἐν φιλίᾳ τε γῇ καὶ κατὰ πολλὴν ὑπεροψίαν τῶν
πολεμίων οὐδαμῇ ἀγγελλομένων, ἐξ ἐφόδου γίνεται
ταύτης ἐγκρατής. τῶν δ' ἀνθρώπων οἱ μὲν ἐν ταῖς
κοίταις ἔτι ὄντες κατεσφάγησαν, οἱ δ' ἀνιστάμενοι
ἀρτίως καὶ τὰ ὅπλα ἐνδυόμενοι, οἱ δ' ὡπλισμένοι μέν,
σποράδες δὲ καὶ οὐκ ἐν τάξει ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ πλεῖ-
στοι φεύγοντες ἐπὶ τὸν ἕτερον χάρακα ὑπὸ τῶν ἱππέων
καταλαμβανόμενοι διεφθάρησαν.

XXXV. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἁλόντος τοῦ τῶν
1838 Σαβίνων χάρακος ἦγε τὴν δύναμιν ὁ Οὐαλέριος ἐπὶ
τὸν ἕτερον, ἔνθα ἦσαν οἱ Οὐιεντανοὶ χωρίον οὐ πάνυ
ἐχυρὸν κατειληφότες. λαθεῖν μὲν οὖν οὐκέτι ἐνεδέχετο
τοὺς προσιόντας τῷ χάρακι· ἡμέρα τε γὰρ ἦν ἤδη
λαμπρά, καὶ τῶν Σαβίνων οἱ φυγόντες ἀπήγγειλαν
τοῖς Τυρρηνοῖς τήν θ' αὑτῶν συμφορὰν καὶ τὴν ἐπ'
ἐκείνους ἔλασιν· ἀναγκαῖον δ' ἦν ἐκ τοῦ καρτεροῦ τοῖς

4 ἐν τάξει O ἐν τάχει Kiessling 5 χωρὶς μὲν τοῦ Ba χ. μ. τῶν C 6 ἑτέρωθεν A 11 γίνετ⟨αι⟩ αὐτῆς B 12 ἀνθρώπων] ἀνῶν ut saepe A 13 ὀντ⟨ες⟩ B 15 δὲ om. B 16 ἵππων AB 23 φεύγοντες O φυγόντες Sintenis Em. Dion. III 13 25 κατὰ τὸ καρτερὸν c. Cobet Obs. p. 180

2 πολεμίοις συμφέρεσθαι. γίνεται δὴ μετὰ τοῦτο πάσῃ
προθυμίᾳ τῶν Τυρρηνῶν ἀγωνιζομένων πρὸ τῆς παρ-
εμβολῆς ὀξεῖα μάχη καὶ φόνος ἀμφοτέρων πολύς, ἰσόρ-
ροπός τε καὶ μέχρι πολλοῦ ταλαντευομένη τῇδε καὶ τῇδε
ἡ κρίσις τοῦ πολέμου. ἔπειτ' ἐνέδοσαν οἱ Τυρρηνοὶ ὑπὸ
τῆς Ῥωμαικῆς ἐξωσθέντες ἵππου καὶ ἀπεχώρησαν εἰς τὸν
χάρακα, ὁ δ' ὕπατος ἠκολούθει, καὶ ἐπειδὴ πλησίον
ἐγένετο τῶν ἐρυμάτων — ἦν δὲ φαύλως κατεσκευασμένα
καὶ τὸ χωρίον, ὥσπερ ἔφην, οὐ πάνυ ἀσφαλές — προσ-
έβαλε κατὰ πολλὰ μέρη τό τε λοιπὸν ἐκείνης τῆς ἡμέρας 1839
μέρος ἐπιταλαιπωρῶν καὶ οὐδὲ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα
3 ἀναπαυσάμενος. οἱ δὲ Τυρρηνοὶ ταῖς συνεχέσι κακο-
παθείαις ἀπειρηκότες ἐκλείπουσι τὸν χάρακα περὶ τὸν
ὄρθρον καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ἔφυγον, οἱ δ' εἰς
τὰς πλησίον ὕλας ἐσκεδάσθησαν. γενόμενος δὲ καὶ
τούτου τοῦ χάρακος ἐγκρατὴς ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέραν
ἀνέπαυσε τὴν στρατιάν, τῇ δ' ἑξῆς τά τε λάφυρα, ὅσα
ἐξ ἀμφοτέρων εἰλήφει τῶν στρατοπέδων, διένειμε τοῖς
ἀγωνισαμένοις πολλὰ ὄντα, καὶ τοὺς ἀριστεύσαντας ἐν
4 ταῖς μάχαις τοῖς εἰωθόσιν ἐκόσμει στεφάνοις. ἦν δ'
ὁ κράτιστα πάντων ἀγωνίσασθαι δόξας καὶ τρεψάμενος
τὴν Οὐιεντανῶν δύναμιν Σερουίλιος ὁ τῷ προτέρῳ
ὑπατεύσας ἔτει καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ δήμου δίκην ἀποφυ-
γών, πρεσβευτὴς τότε τῷ Οὐαλερίῳ συμπεμφθείς, καὶ
ἐπὶ τῇ ἀριστείᾳ τῇδε τὰς νομιζομένας εἶναι μεγίστας
παρὰ Ῥωμαίοις δωρεὰς οὗτος ἦν ὁ πρῶτος ἐξενεγκά-
μενος. μετὰ ταῦτα τούς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσας

3 ἰσόρροπος Ba 11 ἐπιταλ⟨αι⟩πωρῶν Ba 14 ἔφευγον O ἔφυγον Sylburg 17 τε om. A 18 εἰλήφει τῶν om. A 20 ἦν δ' ὁ A ὁ δὲ B

νεκροὺς ὁ ὕπατος καὶ τῶν ἰδίων ταφὰς ποιησάμενος
1840 ἀπῆγε τὴν στρατιὰν καὶ πλησίον τῆς Οὐιεντανῶν πό-
λεως καταστήσας προὐκαλεῖτο τοὺς ἔνδον. ὡς δ' οὐ- 5
δεὶς ἐξῄει μαχησόμενος ἄπορον ὁρῶν χρῆμα ἐκ τειχο-
μαχίας αὐτοὺς ἑλεῖν ἐχυρὰν σφόδρα ἔχοντας πόλιν, τῆς
γῆς αὐτῶν πολλὴν καταδραμὼν εἰς τὴν Σαβίνων ἐνέ-
βαλε. λεηλατήσας δὲ κἀκείνην ἔτι ἀκέραιον οὖσαν ἐπὶ
πολλὰς ἡμέρας καὶ βαρεῖαν ἤδη τὴν ἀποσκευὴν ἔχων
ταῖς ὠφελείαις ἀπῆγεν ἐπ' οἴκου τὴν δύναμιν· καὶ
αὐτῷ ὁ μὲν δῆμος πρὸ πολλοῦ τῆς πόλεως ὄντι ἐστε-
φανωμένος ὑπήντα λιβανωτοῖς τε θυμιῶν τὴν πάροδον
καὶ κρατῆρσι μελικράτου κεκραμένοις ὑποδεχόμενος τὴν
στρατιάν· ἡ δὲ βουλὴ τὴν τοῦ θριάμβου πομπὴν ἐψη-
φίσατο. ὁ δ' ἕτερος τῶν ὑπάτων Γάιος Ναύτιος, ᾧ 6
προσέκειτο κατὰ κλῆρον ἡ τῶν συμμάχων Λατίνων τε
καὶ Ἑρνίκων φυλακή, βραδυτέραν ἐποιήσατο τὴν ἔξοδον·
οὔτ' ἀπορίᾳ οὔτ' ὄκνῳ τοῦ κινδύνου κρατηθείς, τὴν
1841 δ' ἀδηλότητα τοῦ πρὸς Οὐιεντανοὺς πολέμου καραδο-
κῶν, ἵν' ἐάν τι συμβῇ πταῖσμα περὶ τὴν ἐκεῖ στρατιὰν
ἐν ἑτοίμῳ τις ὑπάρχῃ τῇ πόλει συνεστῶσα δύναμις, ἢ
κωλύσει τοὺς πολεμίους εἰς τὴν χώραν ἐμβαλεῖν, ἐὰν
ὥσπερ οἱ πρότερον ἐλάσαντες ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐπιτει-
χίζειν τινὰ κατὰ τῆς πόλεως χωρία ἐπιβάλωνται. ἐν 7
δὲ τῷ μεταξὺ τούτου χρόνῳ καὶ ὁ κατὰ τῶν Λατίνων
πόλεμος, ὃν ἐπῆγον αὐτοῖς Αἰκανοί τε καὶ Οὐολοῦσκοι
τέλος εὐτυχὲς ἔσχε· καὶ παρῆσάν τινες ἀγγέλλοντες

2 ἐξεῖγε Ba ἐξῆγε R ἀπῆγε c. Sintenis Em. Dion. III 23 | χώρας O πόλεως Sylburg 4 τειμαχίας Ba 7 ἀκεραίαν A 15 ἡ om. A 17 ἀπειρίᾳ c. Sylburg 20 δυνάμει Ba 22 ὅπερ ABC

μάχῃ νικηθέντας ἀπεληλυθέναι τοὺς πολεμίους ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν, καὶ μηδεμιᾶς τοῖς συμμάχοις ἔτι δεῖν βοηθείας κατὰ τὸ παρόν· ὁ μέντοι Ναύτιος οὐδὲν ἧττον, ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ πράγματα καλῶς σφίσιν
8 ἐχώρησεν, ἐξῆγε τὴν στρατιάν. ἐμβαλὼν δ' εἰς τὴν Οὐολούσκων χώραν καὶ πολλὴν αὐτῆς διεξελθὼν ἔρημον ἀφειμένην, ἀνδραπόδων μὲν καὶ βοσκημάτων ὀλίγων πάνυ ἐκράτησεν, ἀρούρας δ' αὐτῶν ἐν ἀκμῇ τοῦ σίτου ὄντος ἐμπρήσας καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς λωβησάμενος οὐδενὸς ὁμόσε χωροῦντος ἀπῆγε 1842
τὴν στρατιάν· ταῦτα μὲν ἐπὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἐπράχθη.

XXXVI. Οἱ δὲ διαδεξάμενοι τούτους ὕπατοι Αὖλος Μάλλιος καὶ Λεύκιος Φούριος, ψηφισαμένης τῆς βουλῆς τὸν ἕτερον αὐτῶν στρατιὰν ἐπὶ Οὐιεντανοὺς ἄγειν, ἐκληρώσαντο περὶ τῆς ἐξόδου, καθάπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν. καὶ λαχὼν Μάλλιος ἐξῆγε τὰς δυνάμεις διὰ ταχέων, καὶ πλησίον τῶν πολεμίων κατεστρατοπέδευσεν. οἱ δὲ Οὐιεντανοὶ τειχήρεις γενόμενοι τέως μὲν ἀντεῖχον καὶ διεπρεσβεύοντο πρός τε τὰς ἄλλας τὰς ἐν Τυρρηνοῖς πόλεις καὶ πρὸς τοὺς νεωστὶ συμμαχήσαντας αὐτοῖς Σαβίνους, βοήθειαν ἀξιοῦντες ἀποστεῖλαι σφίσι διὰ
2 ταχέων. ὡς δ' ἁπάντων ἀπετύγχανον καὶ τὰς τροφὰς ἀπαναλώκεσαν, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης [τοῦ λιμοῦ] βιασθέντες ἐξῆλθον ὡς τὸν ὕπατον, ἱκετηρίας φέροντες οἱ πρεσβύτατοί τ' αὐτῶν καὶ τιμιώτατοι, περὶ καταλύσεως δεό-

4 ἐπεὶ B | τῇ add. B 8 πάνυ add. B 14 φρούριος AB et saepe 16 ἦν ἔθος B 20 διεπρεσβεύον⟨το πρός τε⟩ Bb ex corr. 22 ἀποστεῖλαι om. A 24 τοῦ λιμοῦ del. Kiessling

1843μενοι τοῦ πολέμου. τοῦ δὲ Μαλλίου κελεύσαντος αὐ-
τοῖς ἀργύριόν τ' εἰς ὀψωνιασμὸν ἐνιαυτοῦ τῇ στρατιᾷ
καὶ διμήνου τροφὰς ἀποφέρειν, ὅταν δὲ ταῦτα ποιή-
σωσιν εἰς Ῥώμην ἀποστέλλειν τοὺς διαλεξομένους τῇ
βουλῇ περὶ τῶν διαλύσεων, ἐπαινέσαντες ταῦτα καὶ
διὰ ταχέων τό τ' ὀψώνιον τῇ στρατιᾷ καὶ τὸ ἀντὶ τοῦ
σίτου συγχωρηθὲν ὑπὸ τοῦ Μαλλίου κατενέγκαντες
ἀργύριον ἧκον εἰς τὴν Ῥώμην· καὶ καταστάντες ἐπὶ
τὴν βουλὴν συγγνώμης ἐπὶ τοῖς γεγονόσι τυχεῖν ἠξίουν,
καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου.
πολλῶν δὲ λεχθέντων εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη λόγων 3
ἐνίκησεν ἡ σπένδεσθαι παραινοῦσα τὸν πρὸς αὐτοὺς
πόλεμον γνώμη, γίνονταί τ' ἀνοχαὶ τοῦ πολέμου πρὸς
αὐτοὺς τεσσαρακονταετεῖς. καὶ οἱ μὲν ἀπῄεσαν πολλὰς
τῇ πόλει τῆς εἰρήνης χάριτας εἰδότες, ὁ δὲ Μάλλιος
ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν, ἐπὶ τῇ καταλύσει τοῦ πολέ-
μου τὸν πεζὸν θρίαμβον αἰτησάμενος, ἔλαβεν. ἐγένετο
1844δὲ καὶ τίμησις ἐπὶ τῆς τούτων ἀρχῆς, καὶ ἦσαν οἱ τι-
μησάμενοι πολῖται σφᾶς τ' αὐτοὺς καὶ χρήματα καὶ
τοὺς ἐν ἥβῃ παῖδας ὀλίγῳ πλείους τρισχιλίων τε καὶ
δέκα μυριάδων.

XXXVII. Οἱ δὲ μετὰ τούτους παραλαβόντες τὴν ὕπατον ἀρχήν, Λεύκιος Αἰμίλιος Μάμερκος τὸ τρίτον, καὶ Οὐοπίσκος Ἰούλιος, ἐπὶ τῆς ἑβδόμης καὶ ἑβδομηκοστῆς ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Δάνδης Ἀργεῖος,

1 Μαλίου Bb 7 * κατενεγκόντες O correxi 8 ἀργύριον om. Ba 11 verba inde a πολλῶν usque ad πολέμου v. 13 propter homoeoteleuta om. Ba quorum priora usque ad μέρη λόγων add. Bbmg 20 τρισχιλίων καὶ τρισκαίδεκα B 24 τούλιος A 25 δάτις A δάντιος Ba δάντις Bb δάνδης Diodor. XI 53, 1 et Rutgers ad Iulii Afric. ὀλυμπ. ἀναγραφὴν p. 39

Ἀθήνησι δ' ἄρχοντος Χάρητος, ἐπίπονον σφόδρα καὶ
ταραχώδη τὴν ἀρχὴν διετέλεσαν, εἰρήνην μὲν ἄγοντες
ἀπὸ τῶν ἔξωθεν πολέμων — ἐν ἡσυχίᾳ γὰρ ἦν πάντα
τὰ διάφορα — ὑπὸ δὲ τῶν ἐν τῇ πόλει στάσεων αὐ-
τοί τ' εἰς κινδύνους ἀχθέντες καὶ τὴν πόλιν ὀλίγου
δεήσαντες ἀπολέσαι. ὡς γὰρ ἀνεπαύσατο τῶν στρατειῶν
τὸ πλῆθος, ἐπὶ τὴν διανομὴν εὐθὺς ὥρμησε τῶν δη-
2 μοσίων ἀγρῶν. ἦν γάρ τις ἐν τοῖς δημάρχοις θρασὺς
καὶ λέγειν οὐκ ἀδύνατος ἀνήρ, Γναῖος Γενύκιος, ὁ 1845
παραθήγων τὰς ὀργὰς τῶν πενήτων. οὗτος ἐκκλησίας
συνάγων ἑκάστοτε καὶ ἐκδημαγωγῶν τοὺς ἀπόρους
προσηνάγκαζε τοὺς ὑπάτους τὰ ὑπὸ τῆς βουλῆς ψηφι-
σθέντα περὶ τῆς κληρουχίας συντελεῖν. οἱ δ' οὐχ
ὑπήκουον οὐ τῇ ἑαυτῶν ἀρχῇ λέγοντες ἐπιτετάχθαι τὸ
ἔργον ὑπὸ τῆς βουλῆς, ἀλλὰ τοῖς μετὰ Κάσσιον καὶ
Οὐεργίνιον ὑπάτοις, πρὸς οὓς καὶ τὸ προβούλευμα
ἐγράφη· καὶ ἅμα οὐδ' εἶναι νόμους εἰς ἀεὶ κυρίους ἃ
ψηφίζεται τὸ συνέδριον, ἀλλὰ πολιτεύματα καιρῶν ἐνι-
3 αύσιον ἔχοντα ἰσχύν. ταύτας προβαλλομένων τῶν ὑπά-
των τὰς αἰτίας ἀδύνατος ὢν ὁ Γενύκιος αὐτοὺς ἀναγ-
κάσαι μείζονα ἐξουσίαν ἔχοντας ἰταμὴν ὁδὸν ἐτράπετο.
τοῖς γὰρ ὑπατεύσασι τὸ ἔμπροσθεν ἔτος Μαλλίῳ τε
καὶ Λευκίῳ δίκην ἐπήνεγκε δημοσίαν, καὶ προεῖπεν
ἥκειν ἐπὶ τὸν δῆμον ἀπολογησομένους, ὁρίσας ἄντικρυς 1846
τὴν αἰτίαν τῆς δίκης, ὅτι τὸν δῆμον ἀδικοῦσιν οὐκ
ἀποδείξαντες τοὺς δέκα ἄνδρας, οὓς ἐψηφίσατο ἡ βουλή,

6 στρατιῶν AB 9 ὁ add. B 10 ἐκκλησίαν A 13 οὐχ om. B 14 τετάχθαι A 15 περὶ Κάσσιον c. Portus 16 καὶ om. Ba 17 αἰεὶ Ba 18 καιρὸν ἐνιαύσιον O praeter B 21 ⟨ἰτ⟩αμὴν Bb 22 Μαλίῳ Bb

τοὺς ποιησομένους τὴν τῶν κλήρων διανομήν. τοῦ 4
δὲ μὴ τῶν ἄλλων τινὰς ὑπάτων ἄγειν ἐπὶ τὴν δίκην, δώδεκα γενομένων τῶν μεταξὺ ἀρχείων, ἀφ' οὗ τὸ προβούλευμα ἐγράφη, τούτους δὲ προβαλέσθαι τοὺς ἄνδρας μόνους τῆς ψευσθείσης ὑποσχέσεως, ἐπιεικεῖς ἔφερεν αἰτίας· καὶ τελευτῶν ἔφη μόνως ἂν οὕτως ἀναγκασθῆναι τοὺς ἐν ἀρχῇ τότ' ὄντας ὑπάτους κληρουχῆσαι τὴν γῆν, ἐὰν ἑτέρους τινὰς ἴδωσι δίκην τῷ δήμῳ διδόντας, ἐνθυμηθέντας, ὅτι καὶ σφίσιν αὐτοῖς συμβήσεται ταὐτὸ παθεῖν.

XXXVIII. Ταῦτ' εἰπὼν καὶ παρακαλέσας ἅπαντας ἥκειν ἐπὶ τὴν δίκην, καθ' ἱερῶν τ' ὀμόσας ἦ μὴν ἐμμένειν τοῖς ἐγνωσμένοις καὶ πάσῃ προθυμίᾳ τῶν ἀν-
1847 δρῶν κατηγορεῖν, ἡμέραν προεῖπεν, ἐν ᾗ τὴν δίκην ἔμελλεν ἐπιτελέσειν. τοὺς δὲ πατρικίους, ὡς ἔμαθον ταῦτα, πολὺ δέος εἰσέρχεται καὶ φροντίς, ὅτῳ χρὴ τρόπῳ τούς τ' ἄνδρας ἐκλύσασθαι τῆς αἰτίας καὶ τοῦ δημαγωγοῦ τὸ θράσος ἐπισχεῖν. καὶ δὴ ἐδέδοκτο αὐτοῖς, εἴ τι ψηφίσαιτο κατὰ τῆς ἀρχῆς τῶν ὑπάτων ὁ δῆμος, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ κατὰ τὸ καρτερὸν ἐνισταμένους καὶ εἰ δέοι καὶ εἰς ὅπλα χωροῦντας. οὐ μὴν 2
ἐδέησέ γε τῶν βιαίων οὐδενὸς αὐτοῖς ταχεῖαν λαβόντος τοῦ κινδύνου καὶ παράδοξον τὴν λύσιν· μιᾶς γὰρ ἡμέρας οὔσης ἔτι λοιπῆς τῇ δίκῃ νεκρὸς Γενύκιος ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κοίτης εὑρέθη, σημεῖον οὐδὲν ἔχων οὔτε σφα-

3 δέκα B 4 προβάλλεσθαι A 7 ἀεί ποτε ὄντας c. Reiske 10 * τὸ αὐτὸ O correxi 12 ἦγεν O ἥκειν Sylburg | ἐμμενεῖν et v. 14 κατηγορήσειν c. Kiessling 13 καὶ μὴ πάσῃ AC 14 ἡμέραν τε A 19 ψηφίσ⟨αι⟩το B 23 παραδόξαν A 24 τῆς δίκης O πρὸ τῆς δίκης c. Reiske τῇ δίκῃ c. Kiessling 25 σφαγῆς οὔτ' om. A

γῆς οὔτ' ἀγχόνης οὔτε φαρμάκου οὔτ' ἄλλου τῶν ἐξ ἐπιβουλῆς θανάτων οὐδενός. ὡς δ' ἐγνώσθη τὸ πάθος, καὶ προηνέχθη τὸ σῶμα εἰς τὴν ἀγοράν, δαιμόνιόν τι κωλύσεως συγκύρημα ἔδοξεν εἶναι, καὶ αὐτίκα ἡ δίκη 1848
3 διελέλυτο. τῶν γὰρ ἄλλων οὐδεὶς ἐτόλμα δημάρχων ἀνακαλεῖν τὴν στάσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γενυκίου κατεγίνωσκον πολλὴν μανίαν. εἰ μὲν οὖν μηδὲν ἔτι πολυπραγμονοῦντες οἱ ὕπατοι διετέλεσαν, ἀλλ' ἀφῆκαν ὡς ὁ δαίμων ἐκοίμησε τὴν στάσιν, οὐδεὶς ἂν αὐτοὺς ἔτι κατέλαβε κίνδυνος, νῦν δ' εἰς αὐθάδειαν καὶ καταφρόνησιν τοῦ δημοτικοῦ τραπόμενοι καὶ τὸ τῆς ἀρχῆς κράτος, ὅσον ἐστίν, ἐπιδεῖξαι βουλόμενοι, κακὰ ἐξειργάσαντο μεγάλα. προθέντες γὰρ στρατολογίαν καὶ τοὺς οὐχ ὑπακούοντας ταῖς τ' ἄλλαις ζημίαις καὶ πληγαῖς ῥάβδων προσαναγκάζοντες εἰς ἀπόνοιαν ἐποίησαν τραπέσθαι τοῦ δημοτικοῦ τὸ πλέον, ἀπὸ τοιαύτης μάλιστ' αἰτίας.

XXXVIIII. Ἀνήρ τις ἐκ τῶν δημοτικῶν τὰ πολέμια λαμπρός, Βολέρων Πόπλιος, ἡγεμονίαν ἐσχηκὼς λόχων ἐν ταῖς προτέραις στρατείαις, τότ' ἀντὶ λοχαγοῦ στρατιώτης πρὸς αὐτῶν κατεγράφετο. ὡς δ' ἠναντιοῦτο 1849 καὶ οὐκ ἠξίου χώραν ἀτιμοτέραν λαβεῖν οὐδὲν ἡμαρτηκὼς ἐν ταῖς προτέραις στρατείαις, δυσανασχετοῦντες οἱ ὕπατοι τὴν παρρησίαν αὐτοῦ τοῖς ῥαβδούχοις ἐκέλευσαν τὴν ἐσθῆτά τε περικαταρρῆξαι καὶ ταῖς
2 ῥάβδοις τὸ σῶμα ξαίνειν. ὁ δὲ νεανίας τούς τε δη-

3 προσηνέχθη A 5 ἐλέλυτο B 9 ἐκοίμισε c. Cobet Obs. p. 180 16 ἀπὸ τῆς τοιαύτης Bb 20 λοχαγοῦ τὸν στρατιώτην Ba λ. τὸν eras. στρατιώτης Bb 23 στρατείαις om. B 25 τε om. B 26 ξ⟨αι⟩νειν Bb

μάρχους ἐπεκαλεῖτο, καί, εἴ τι ἀδικεῖ, κρίσιν ἐπὶ τῶν
δημοτῶν ὑπέχειν ἠξίου. ὡς δ' οὐ προσεῖχον αὐτῷ
τὸν νοῦν οἱ ὕπατοι, ἀλλὰ τοῖς ῥαβδούχοις ἄγειν καὶ
τύπτειν ἐπεκελεύοντο, οὐκ ἀνασχετὸν ἡγησάμενος εἶναι
τὴν ὕβριν αὐτὸς ἑαυτῷ ταμίας τῆς δίκης γίνεται. τόν 3
1850 τε γὰρ πρῶτον προσελθόντα τῶν ῥαβδούχων παίων
εἰς τὸ πρόσωπον ἐναντίαις πυγμαῖς νεανίας καὶ ἐρρω-
μένος ἀνὴρ ἀνατρέπει καὶ τὸν ἐπὶ τούτῳ. ἀγανακτη-
σάντων δὲ τῶν ὑπάτων καὶ πᾶσιν ἅμα τοῖς ὑπηρέταις
προσελθεῖν κελευσάντων δεινόν τι τοῖς παροῦσι τῶν
δημοτικῶν ἐφάνη· καὶ αὐτίκα συστραφέντες ἀθρόοι καὶ
ἀναβοήσαντες τὸ παρακλητικὸν τῆς ἀλλήλων ὀργῆς τόν
τε νεανίσκον ἐξήρπασαν καὶ τοὺς ῥαβδούχους ἀπέστη-
σαν παίοντες καὶ τελευτῶντες ἐπὶ τοὺς ὑπάτους ὥρμη-
σαν, καὶ εἰ μὴ καταλιπόντες ἐκεῖνοι τὴν ἀγορὰν ἔφυ-
γον, ἀνήκεστον ἄν τι κακὸν ἐξειργάσαντο. ἐκ δὲ τούτου 4
διειστήκει πᾶσα ἡ πόλις, καὶ οἱ τέως ἡσυχάζοντες δή-
μαρχοι τότ' ἠγριοῦντο καὶ τῶν ὑπάτων κατηγόρουν.
περιειστήκει τε ἡ περὶ τῆς κληρουχίας στάσις εἰς ἕτε-
ρον μείζονα [διὰ τὸν] ὑπὲρ τοῦ κόσμου τῆς πολιτείας
1851 ἀγῶνα. οἱ μέν γε πατρίκιοι τοῖς ὑπάτοις ὡς κατα-
λυομένης αὐτῶν τῆς ἐξουσίας συναγανακτοῦντες τὸν
ἐπιβαλεῖν ⟨χεῖρας⟩ τοῖς ὑπηρέταις τολμήσαντα κατὰ
κρημνοῦ βαλεῖν ἠξίουν. οἱ δὲ δημοτικοὶ συστρέψαντες 5
αὐτοὺς κατεβόων τε καὶ παρεκελεύοντο μὴ προδιδόναι

5 τῆς δίκης add. B 9 πᾶσι τοῖς Ba 10 τι add. B 18 ἠγρι⟨οῦ⟩ντο Bb 19 στάσις add. Cmg et Sylburg | ἕτερον O ἑτέραν Kiessling 20 μεῖζον Ba | διὰ τὸν del. Cobet Obs. p. 180 23 ἐπιβάλλειν ABb ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας τοῖς c. Reiske ἐπιβαλεῖν χεῖρας τ. c. Cobet Obs. p. 181 25 αὐτοὺς B

σφῶν τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν βουλὴν τὸ πρᾶγμα
ἄγειν καὶ τῶν ὑπάτων κατηγορεῖν καὶ δίκης τινὸς παρ'
αὐτῶν ἠξίουν τυχεῖν, ὅτι τὸν ἐπικαλεσάμενον τὴν ἐκ
τῶν δημάρχων βοήθειαν, καὶ ἐν τῷ δήμῳ κρίσιν ὑπ-
έχειν, εἴ τι πλημμελεῖ, βουλόμενον, οὐδετέρου τυχεῖν
εἴασαν τῶν δικαίων, ἀλλ' ἐν ἀνδραπόδου μοίρᾳ τὸν
ἐλεύθερον καὶ πολίτην ἔθεντο παίειν ἐπικελευόμενοι.
6 ἀντιτεταγμένων δὴ τούτων καὶ οὐδετέρων εἶξαι βου-
λομένων τοῖς ἑτέροις, ἅπας ὁ λοιπὸς τῆς ὑπατείας ἐκεί-
νης ἐδαπανήθη χρόνος, οὔτε πολεμικαῖς πράξεσι κοσμη-
θεὶς καλαῖς οὔτε πολιτικαῖς λόγου ἀξίαις.
XXXX. Ἐπιστάντων δὲ τῶν ἀρχαιρεσίων ὕπατοι
μὲν ἀπεδείχθησαν Λεύκιος Πινάριος καὶ Πόπλιος Φού-
ριος. ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ ἔτους εὐθὺς ὀττείας τινὸς ἡ 1852
πόλις ἐπληρώθη καὶ φόβου δαιμονίου τεράτων τε καὶ
σημείων πολλῶν γινομένων. καὶ οἵ τε μάντεις ἅπαν-
τες καὶ οἱ τῶν ἱερῶν ἐξηγηταὶ χόλου δαιμόνων μηνύ-
ματα εἶναι τὰ γινόμενα ἀπέφαινον, ἱερῶν τινων οὐχ
2 ὁσίως οὐδὲ καθαρῶς ἐπιτελουμένων. καὶ μετ' οὐ πολὺ
νόσος ἐνέσκηψεν εἰς τὰς γυναῖκας ⟨ἡ⟩ καλουμένη λοι-
μική, καὶ θάνατος, ὅσος οὔπω πρότερον, μάλιστα ⟨δ'⟩
εἰς τὰς ἐγκύμονας. ὠμοτοκοῦσαί τε γὰρ καὶ νεκρὰ
τίκτουσαι συναπέθνησκον τοῖς βρέφεσι, καὶ οὔτε λιτα-
νεῖαι πρὸς ἕδεσι καὶ βωμοῖς γινόμεναι θεῶν, οὔτε
καθαρτήριοι θυσίαι περί τε πόλεως καὶ οἴκων ἰδίων
3 ἐπιτελούμεναι παῦλαν αὐταῖς ἔφερον τῶν κακῶν. ἐν

2 κατ' αὐτῶν c. Gelenius 5 τ⟨ι⟩ B | οὐδὲν ἑτέρου A 12 ἀρχαιρεσιῶν A saepe 13 φρούριος AB | ⟨εὐθὺς⟩ in ras. add. Bb 19 * καὶ οὐ μετὰ πολὺ O correxi 20 ἡ add. Reiske 21 πρότερος Ba | δ' add. Reiske 26 αὐτοῖς B αὐταῖς R

τοιαύτῃ δὲ συμφορᾷ τῆς πόλεως οὔσης τοῖς ἐξηγηταῖς τῶν ἱερῶν γίνεται μήνυσις ὑπὸ δούλου τινός, ὅτι μία τῶν ἱεροποιῶν παρθένων τῶν φυλαττουσῶν τὸ ἀθάνατον πῦρ Ὀρβινία τὴν παρθενίαν ἀπολώλεκε καὶ τὰ
1853 ἱερὰ θύει τὰ τῆς πόλεως οὐκ οὖσα καθαρά. κἀκεῖνοι μεταστήσαντες αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἱερῶν καὶ προθέντες δίκην, ἐπειδὴ καταφανὴς ἐγένετο ἐλεγχθεῖσα, ῥάβδοις τ' ἐμαστίγωσαν καὶ πομπεύσαντες διὰ τῆς πόλεως ζῶσαν κατώρυξαν. τῶν δὲ διαπραξαμένων τὴν ἀνοσίαν 4
φθορὰν ὁ μὲν ἕτερος ἑαυτὸν διεχρήσατο, τὸν δ' ἕτερον οἱ τῶν ἱερῶν ἐπίσκοποι συλλαβόντες ἐν ἀγορᾷ μάστιξιν αἰκισάμενοι καθάπερ ἀνδράποδον ἀπέκτειναν. ἡ μὲν οὖν νόσος ἡ κατασκήψασα εἰς τὰς γυναῖκας καὶ ὁ πολὺς αὐτῶν φθόρος μετὰ τοῦτο τὸ ἔργον εὐθὺς ἐπαύσατο.

XXXXI. Ἡ δ' ἐκ πολλοῦ χρόνου διαμένουσα ἐν τῇ πόλει στάσις, ἣν οἱ δημόται πρὸς τοὺς πατρικίους ἐστασίαζον, ἀνίστατο πάλιν. ὁ δ' ἐξεγείρων αὐτὴν δήμαρχος ἦν Πόπλιος Βολέρων, ὁ τῷ πρόσθεν ἐνιαυτῷ τοῖς περὶ Αἰμίλιόν τε καὶ Ἰούλιον ὑπάτοις ἀπειθήσας, ὅτ' αὐτὸν ἀντὶ λοχαγοῦ στρατιώτην κατέγραφον,
1854 οὐ δι' ἄλλο τι μᾶλλον ἀποδειχθεὶς ὑπὸ τῶν πενήτων τοῦ δήμου προστάτης — γένος τε γὰρ ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων ἦν καὶ τεθραμμένος ἐν πολλῇ ταπεινότητι καὶ ἀπορίᾳ — ἀλλ' ὅτι τὴν ἀρχὴν τῶν ὑπάτων βασιλικὸν ἔχουσαν ἀξίωμα τέως πρῶτος ἔδοξεν ἰδιώτης ἀνὴρ ἀπειθείᾳ ταπεινῶσαι, καὶ ἔτι μᾶλλον διὰ τὰς ὑποσχέ-

4 Ὀρνιβία A 21 ὅτι O ὅτε Sylburg ὅτ' ego 22 ὑπὸ τοῦ τῶν πενήτων δήμου προστάτης O corr. Sylburg 24 κατεθραμμένος Ba 26 ἔχουσα A

σεις, ἃς ἐποιεῖτο μετιὼν τὴν ἀρχὴν κατὰ τῶν πατρι-
2 κίων, ὡς ἀφαιρησόμενος αὐτῶν τὴν ἰσχύν. ὃς ἐπειδὴ
τάχιστα ἐξεγένετο αὐτῷ λωφήσαντος τοῦ δαιμονίου
χόλου τὰ πολιτικὰ πράττειν, συναγαγὼν τὸν δῆμον εἰς
ἐκκλησίαν νόμον εἰσφέρει περὶ τῶν δημαρχικῶν ἀρχαι-
ρεσίων, μετάγων αὐτὰ ἐκ τῆς φρατριακῆς ψηφοφορίας,
ἣν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν κουριᾶτιν, ἐπὶ τὴν φυλετικήν.
τίς δὲ τούτων διαφορὰ τῶν ἀρχαιρεσίων, ἐγὼ σημανῶ.
3 τὰς μὲν φρατριακὰς ψηφοφορίας ἔδει προβουλευσαμένης
τῆς βουλῆς καὶ τοῦ πλήθους κατὰ φράτρας τὰς ψήφους 1855
ἐπενέγκαντος, καὶ μετ' ἀμφότερα ταῦτα τῶν παρὰ τοῦ
δαιμονίου σημείων τε καὶ οἰωνῶν μηδὲν ἐναντιωθέν-
των, τότε κυρίας εἶναι· τὰς δὲ φυλετικὰς μήτε προ-
βουλεύματος γενομένου μήτε τῶν ἱερέων τε καὶ οἰωνο-
σκόπων ἐπιθεσπισάντων, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τελεσθείσας
ὑπὸ τῶν φυλετῶν τέλος ἔχειν. καὶ ἦσαν ἐκ τῶν λοι-
πῶν τεττάρων δημάρχων οἱ συνεισφέροντες αὐτῷ δύο
δήμαρχοι τὸν νόμον· οὓς προσεταιρισάμενος ἐλαττόνων
4 ὄντων τῶν μὴ ταὐτὰ βουλομένων περιῆν. οἱ δ' ὕπατοι
καὶ ἡ βουλὴ καὶ πάντες οἱ πατρίκιοι κωλύειν ἐπεχεί-
ρουν τὸν νόμον· ἀφικόμενοί τε κατὰ πλῆθος εἰς τὴν
ἀγοράν, ἐν ᾗ προεῖπον οἱ δήμαρχοι κυρώσειν τὸν νό-
μον ἡμέρᾳ, παντοδαποὺς διῆλθον λόγους, τῶν θ' ὑπά-
των καὶ τῶν πρεσβυτάτων ἐκ τῆς βουλῆς καὶ ἄλλου
παντός, ὅτῳ βουλομένῳ ἦν, τὰς ἐνούσας ἐν τῷ νόμῳ
διεξιόντος ἀτοπίας. ἀντιλεξάντων δὲ τῶν δημάρχων

7 κυράτιν καλοῦσιν A καλοῦσι κυράτιν B, sed καλοῦσι in fine versus Bb κουριᾶτιν Cobet Obs. p. 181 cf. IX 46, 3 10 φράτριας AB 11 ἐξενέγκαντος A 14 ἱερῶν O ἱερέων Reiske 16 φυλε⟨τῶ⟩ν Bb | λοιπὸν A 19 ταῦτα AB corr. Sylburg

*καὶ αὖθις τῶν ὑπάτων, καὶ μέχρι πολλοῦ τῆς ἀψιμα-
1856χίας τῶν λόγων ἐκμηκυνθείσης, ἐκείνην μὲν τὴν ἐκ-
κλησίαν διέλυσεν εἰς νύκτα συγκλεισθεὶς ὁ χρόνος.
προθέντων δὲ πάλιν τῶν δημάρχων εἰς τρίτην ἀγορὰν
τὴν περὶ τοῦ νόμου διάγνωσιν, καὶ συνελθόντος ἔτι
πλείονος εἰς αὐτὴν ὄχλου τὸ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ
συνέβη γενέσθαι πάθος. τοῦτο συνιδὼν ὁ Πόπλιος* 5
*ἔγνω μήτε τοῖς ὑπάτοις ἐπιτρέπειν ἔτι τοῦ νόμου κα-
τηγορεῖν μήτε πατρικίους ἐᾶν τῇ ψηφοφορίᾳ παρεῖναι·
καθ' ἑταιρείας γὰρ ἐκεῖνοι καὶ κατὰ συστροφὰς ἅμα
τοῖς ἑαυτῶν πελάταις οὐκ ὀλίγοις οὖσι πολλὰ μέρη τῆς
ἀγορᾶς κατεῖχον, ἐπικελεύοντές τε τοῖς κατηγοροῦσι
τοῦ νόμου καὶ θορυβοῦντες τοὺς ἀπολογουμένους καὶ
ἄλλα πολλὰ πράττοντες, ἀκοσμίας τε καὶ βίας τῆς ἐν
ταῖς ψήφοις ἐχομένης μηνύματα.*

XXXXII. *Ἐπέσχε δ' αὐτοῦ τὰ βουλεύματα ὄντα
τυραννικὰ ἑτέρα συμπεσοῦσα θεήλατος συμφορά. νόσος
γὰρ ἥψατο λοιμικὴ τῆς πόλεως, γενομένη μὲν καὶ κατὰ
1857τὴν ἄλλην Ἰταλίαν, μάλιστα δὲ πλεονάσασα κατὰ τὴν
Ῥώμην· καὶ οὔτ' ἀνθρωπίνη βοήθεια ἤρκει τοῖς κά-
μνουσιν οὐδεμία, ἀλλ' ἐν τῷ ἴσῳ οἵ τε σὺν πολλῇ
θεραπευόμενοι φροντίδι, καὶ οἷς μηδὲν ἐγίνετο τῶν
δεόντων, ἀπέθνησκον· οὔτε λιτανεῖαι θεῶν καὶ θυσίαι
καὶ ἐφ' οὓς ἄνθρωποι τελευταίους ἐν ταῖς τοιαῖσδε
ἀναγκάζονται καταφεύγειν συμφοραῖς, οἱ κατ' ἄνδρα τε*

10 *γὰρ* om. Ba 11 ⟨*πελάταις*⟩ B cum rasuris 13 *θορυβοῦντες* O *καταθορυβοῦντες* c. Kiessling 15 *ψήφοις μηνύματα* sine *ἐχομένης* B *ψήφοις ἀρχομένης μηνύματα* c. Sintenis Em. Dion. III 28 *ἐσομένης* c. Sylburg 21 *οἵ* ex corr. B 24 *ἐφ' οἷς ἄνοι τελευταῖον* AC

γινόμενοι καὶ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καθαρμοὶ τότε προσωφέλουν, διέκρινέ τε τὸ πάθος οὐχ ἡλικίαν, οὐ φύσιν, οὐ ῥώμην ἢ ἀσθένειαν σωμάτων, οὐ τέχνην οὐκ ἄλλο τι τῶν δοκούντων κουφίζειν τὴν νόσον, ἀλλὰ γυναιξί τ' ἐνέπιπτε καὶ ἀνδράσι καὶ γηραιοῖς καὶ νέοις.
2 οὐ μὴν πολὺν κατέσχε χρόνον, ὅπερ αἴτιον ἐγένετο τοῦ μὴ σύμπασαν διαφθαρῆναι τὴν πόλιν· ἀλλὰ ποταμοῦ δίκην ἢ πυρὸς ἀθρόα τοῖς ἀνθρώποις ἐμπεσοῦσα τήν τε προσβολὴν ὀξεῖαν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ταχεῖαν ἔλαβεν. ὡς δὲ τὸ δεινὸν ἐλώφησεν, ἐπ' ἐξόδῳ τῆς 1858
ἀρχῆς ὢν ὁ Πόπλιος, ἐπειδὴ οὐκ ἐδύνατο κυρῶσαι τὸν νόμον ἐν τῷ περιόντι χρόνῳ τῶν ἀρχαιρεσίων ἐπιστάντων, μετῄει πάλιν τὴν δημαρχίαν εἰς τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτόν, πολλὰ καὶ μεγάλα τοῖς δημόταις ὑπισχνούμενος· καὶ ἀποδείκνυται πάλιν δήμαρχος ὑπ' αὐτῶν
3 καὶ δύο τῶν συναρχόντων. οἱ δὲ πατρίκιοι πρὸς τοῦτ' ἀντεμηχανήσαντο πικρὸν ἄνδρα καὶ μισόδημον καὶ μηδὲν ἐλαττώσοντα τῆς ἀριστοκρατίας ἐπὶ τὴν ὑπατείαν προαγαγεῖν, Ἄππιον Κλαύδιον, υἱὸν Ἀππίου, τοῦ πλεῖστα τῷ δήμῳ περὶ τὴν κάθοδον ἐναντιωθέντος. καὶ αὐτὸν πολλὰ ἀντειπόντα καὶ οὐδ' εἰς τὸ πεδίον ἐλθεῖν βουληθέντα ἕνεκα τῶν ἀρχαιρεσίων, οὐδὲν ἧττον προὐβούλευσάν τε καὶ ἐψηφίσαντ' ἀπόντα ὕπατον.

XXXXIII. Τελεσθέντων δὲ τῶν ἀρχαιρεσίων κατὰ 1859

2—4 verba οὐκ ἄλλο τι τῶν δοκούντων κουφίζειν τὴν νόσον post προσωφέλουν transposuit Reiske, quem Kiessling ita sequitur, ut οὔτε ἄλλο scribat pro τέχνην aut τύχην scribendum aut οὔτε τέχνη verba post προσωφέλουν inserenda esse Kiessling censet 6 οὐ μὴν πολὺν A οὐ πολὺν δὲ B 18 ἐλαττώσαντα AB 19 προσαγαγεῖν A 20 ὃν καὶ αὐτὸν maluit Reiske 22 * προεβούλευσαν O 23 ἐψήφισαν ABC

πολλὴν εὐπέτειαν — οἱ γὰρ πένητες ἐξέλιπον τὸ πεδίον, ἐπειδὴ τὸν ἄνδρα τόνδε ὀνομασθέντα ἤκουσαν — παραλαμβάνουσι τὴν ὑπατείαν Τῖτος Κοίντιος Καπιτωλῖνος καὶ Ἄππιος Κλαύδιος Σαβῖνος, οὔτε τὰς φύσεις οὔτε τὰς προαιρέσεις ἔχοντες ὁμοίας. 2 Ἀππίου μὲν γὰρ ἦν γνώμη περισπᾶν περὶ τὰς ἔξω στρατείας τὸν ἀργὸν καὶ πένητα δῆμον, ἵνα τῶν τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίων ἐκ τῆς πολεμίας εὐπορῶν τοῖς αὐτοῦ πόνοις, ὧν ἐν χρείᾳ μάλιστα ὑπῆρχε, καὶ τὰ συμφέροντα τῇ πόλει διαπραττόμενος, ἥκιστα τοῖς ἐκ τοῦ συνεδρίου διοικοῦσι τὰ κοινὰ δυσμενής τε καὶ χαλεπὸς ᾖ· πολέμου δὲ πᾶσαν ἔσεσθαι πρόφασιν εὔλογον ἀπέφαινεν ἡγεμονίας ἀντιποιουμένῃ πόλει καὶ ὑπὸ πάντων ἐπιφθονουμένῃ, κατά τε τὸ εἰκὸς τοῖς γεγονόσιν ἤδη τὰ μέλλοντα εἰκάζειν ἠξίου, ἐπιλεγόμενος, ὅσαι ἤδη κινήσεις ἐγένοντο ἐν τῇ πόλει, ὅτι πᾶσαι κατὰ τὰς ἀνα-
1860παύλας ἐγένοντο τῶν πολέμων. 3 Κοιντίῳ δ' οὐκ ἐδόκει πόλεμον ἐκφέρειν οὐδένα, ἀγαπητὸν ἀποφαίνοντι, εἰ πρὸς τοὺς ἀναγκαίους τε καὶ ἔξωθεν ἐπαγομένους κινδύνους καλούμενος ὁ δῆμος εὐπειθὴς γένοιτο, καὶ διδάσκοντι, ὡς εἰ βίαν προσάξουσι τοῖς μὴ πειθομένοις εἰς ἀπόνοιαν ἀναγκάσουσιν ἐλθεῖν τὸ δημοτικόν, ὥσπερ καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν ἐποίησαν ὕπατοι· ἐξ ὧν κινδυνεύσειν αὐτοὺς δυεῖν θάτερον, ἢ δι' αἵματος καὶ φόνων καταπαῦσαι τὴν στάσιν, ἢ θεραπεύειν αἰσχρῶς ὑπομεῖναι

2 τὸν om. A 3 Κόιντος hoc loco aliisque AB pro Κοίντιος 6 ἐπὶ τὰς ἔξω c. Sylburg περὶ ταῖς ἔξω στρατείαις c. Reiske 8 αὐτοῦ B 11 συνδιοικοῦσι A συνοικοῦσι BC correxit Sylburg 13 ἔτι φθονουμένῃ maluit Stephanus ἐπιφανῶς φθονουμένῃ c. Reiske 16 κατὰ] μετὰ c. Sylburg 18 οὐδένα om. B | ἐπιφαίνοντι Ba

4 τὸ δημοτικόν. ἦν δ' ἡ τοῦ μηνὸς ἐκείνου ἡγεμονία τῷ Κοιντίῳ προσήκουσα, ὥστ' ἀναγκαῖον ἦν τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων μηδὲν ἄκοντος ἐκείνου ποιεῖν. οἱ δὲ περὶ τὸν Πόπλιον δήμαρχοι οὐθὲν ἔτι διαμελλήσαντες τὸν ἐν τῷ πρόσθεν ἐνιαυτῷ οὐ δυνηθέντα νόμον ἐπικυρωθῆναι πάλιν εἰσέφερον, προσγράψαντες αὐτῷ καὶ τὸ τῶν ἀγορανόμων ἀρχεῖον ἐν ταῖς αὐταῖς ψηφοφορεῖσθαι ἐκκλησίαις, καὶ πάντα τἆλλα, ὅσα ἐν τῷ δήμῳ πράττεσθαί τε καὶ ἐπικυροῦσθαι δεήσει, ὑπὸ τῶν φυλετῶν 1861 ἐπιψηφίζεσθαι κατὰ ταὐτόν· ὅπερ ἦν ἄρα τῆς μὲν βουλῆς κατάλυσις φανερά, τοῦ δὲ δήμου δυναστεία.

XXXXIIII. Τοῦτο μαθοῦσι τοῖς ὑπάτοις φροντὶς εἰσῄει καὶ λογισμός, ὅπως ἂν ἐν τάχει καὶ σὺν τῷ ἀσφαλεῖ τὸ παρακινοῦν καὶ στασιάζον ἐξαιρεθῇ. ὁ μὲν οὖν Ἄππιος ἐπὶ τὰ ὅπλα καλεῖν γνώμην ἐδίδου τοὺς βουλομένους σώζεσθαι τὴν πάτριον πολιτείαν· εἰ δέ τινες ἐναντία θήσονται σφίσι τὰ ὅπλα, τούτους ἐν 2 πολεμίων ποιεῖσθαι μοίρᾳ. ὁ δὲ Κοίντιος λόγῳ πείθειν ᾤετο δεῖν τοὺς δημοτικοὺς καὶ μεταδιδάσκειν ὡς δι' ἄγνοιαν τοῦ συμφέροντος εἰς ὀλέθρια βουλεύματα φερομένους· ἐσχάτης μανίας ἔργον εἶναι λέγων, ἃ παρ' ἑκόντων ἔξεστι φέρεσθαι τῶν συμπολιτευομένων, ταῦτα 3 παρ' ἀκόντων βούλεσθαι λαμβάνειν. ἐπαινεσάντων δὲ 1862 καὶ τῶν ἄλλων τῶν συμπαραληφθέντων εἰς τὸ συν-

5 ἐπικυρωθῆναι νόμον O praeter B 9 ἐπικυρεῖσθαι ABC ἐπικυροῦσθαι Cmg et Gelenius 10 * ταὐτὸ O correxi 13 λόγος O λογισμὸς c. Kiessling 14 ἐξαιρεθείη c. Cobet Obs. p. 181 16 τοῖς βουλομένοις O praeter A 17 ἐναντία θήσονται Ba ἐναντιωθήσονται R cf. Cobet Obs. p. 12 | σφίσι τὰ ὅπλα Ba σφίσι πρὸς τὰ ὅ. R 20 ἐν ἀγνοίᾳ Ba ut videtur 21 π⟨α⟩ρ' Bb 24 τῶν om. A | παραληφθέντων B

ἕδριον τὴν Κοιντίου γνώμην παρελθόντες εἰς τὴν ἀγο-
ρὰν οἱ ὕπατοι λόγον ᾐτοῦντο παρὰ τῶν δημάρχων καὶ
χρόνον. μόλις δ' ἀμφοῖν τυχόντες, ἐπειδὴ καθῆκεν
ἣν ᾐτήσαντο παρ' αὐτῶν ἡμέραν, ὄχλου παντοδαποῦ
συνεληλυθότος εἰς τὴν ἀγοράν, ὃν ἀμφότεραι παρ-
εσκευάσαντο σύμμαχον ἑαυταῖς ἐκ παρακλήσεως αἱ
ἀρχαί, παρῆσαν ὡς κατηγορήσοντες τοῦ νόμου. ὁ μὲν 4
1863 οὖν Κοίντιος, τά τ' ἄλλα ἐπιεικὴς ὢν ἀνὴρ καὶ δῆμον
οἰκειώσασθαι λόγῳ πιθανώτατος, πρῶτος αἰτησάμενος
[τὸν] λόγον, ἐπιδέξιόν τινα καὶ κεχαρισμένην ἅπασι
διεξῆλθε δημηγορίαν, ὥστε τοὺς ὑπὲρ τοῦ νόμου λέ-
γοντας εἰς πολλὴν ἐλθεῖν ἀμηχανίαν, οὔτε δικαιότερα
λέγειν ἔχοντας οὔτ' ἐπιεικέστερα. καὶ εἰ μηδὲν ἔτι 5
πολυπραγμονεῖν ὁ συνύπατος αὐτοῦ προείλετο, συγ-
γνοὺς ἂν ὁ δῆμος, ὡς οὔτε δίκαια οὔθ' ὅσια ἀξιῶν
ἔλυσε τὸν νόμον· νῦν δ' ἐκείνου λόγον διελθόντος
ὑπερήφανον καὶ βαρὺν ἀκουσθῆναι πένησι χαλεπὸς εἰς
1864 ὀργὴν ἐγένετο καὶ ἀμείλικτος καὶ εἰς ἔριν ἦλθεν ὅσην
οὔπω πρότερον. οὐ γὰρ ὡς ἐλευθέροις τε καὶ πολίταις 6
ὁ ἀνὴρ διαλεγόμενος, οἳ τοῦ θεῖναι τὸν νόμον ἢ λῦσαι
κύριοι ἦσαν, ἀλλ' ὡς ἐν ἀτίμοις ἢ ξένοις ἢ μὴ βεβαίως
ἔχουσι τὴν ἐλευθερίαν ἐξουσιάζων, πικρὰς καὶ ἀνυπο-
μονήτους ἐποιήσατο κατηγορίας, τῶν τε χρεῶν τὰς ἀπο-
κοπὰς αὐτοῖς ὀνειδίζων καὶ τῶν ὑπάτων τὴν ἀπόστασιν
προφέρων, ὅτε τὰ ἱερὰ σημεῖα ἁρπάσαντες ᾤχοντο ἐκ

7 παρῄεσαν c. Sintenis Em. Dion. III 12 8 Κόιντος AB et saepe 9 δυναμένῳ ante λόγῳ inserendum esse c. Stephanus 10 τὸν del. Cobet Obs. p. 181 15 ὡς del. Cobet Obs. p. 182 | οὔτε δίκαια om. Ba add. Bbmg 16 δὲ ἐκείνου A δ' ὑπ' ἐκείνου R | ⟨δι⟩ελθόντος B

τοῦ στρατοπέδου φυγὴν ἐπιβάλλοντες ἑαυτοῖς ἑκούσιον·
τούς θ' ὅρκους ἀνακαλούμενος, οὓς ὤμοσαν τὰ ὅπλα
περὶ τῆς γειναμένης αὐτοὺς γῆς ἀναλαμβάνοντες, οἷς
7 κατ' αὐτῆς ἐκείνης ἐχρήσαντο. τοιγάρτοι θαυμαστὸν
οὐδὲν ἔφησεν αὐτοὺς ποιεῖν, εἰ θεοὺς μὲν ἐπιορκή-
σαντες, ἡγεμόνας δὲ καταλιπόντες, πόλιν δ' ἔρημον τὸ
καθ' ἑαυτοὺς εἶναι μέρος ἀφέντες, ἐπὶ δὲ πίστεως συγ-
χύσει καὶ νόμων ἀνατροπῇ καὶ πολιτεύματος πατρίου
φθορᾷ ποιησάμενοι τὴν κάθοδον, οὐ μετριάζουσιν οὐδὲ
χρηστοὺς δύνανται πολίτας ἑαυτοὺς παρασχεῖν, ἀλλ' 1865
αἰεί τινος ὀρέγονται πλεονεξίας καὶ παρανομίας, τοτὲ
μὲν ἀρχὰς ἐξεῖναι σφίσιν ἀξιοῦντες αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτῶν
ἀποδεικνύναι, καὶ ταύτας ἀνυπευθύνους ποιοῦντες καὶ
παναγεῖς· τοτὲ δ' εἰς ἀγῶνας ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων κιν-
δύνων καθιστάντες οὓς αὐτοῖς δόξειε τῶν πατρικίων,
καὶ τὰ νόμιμα δικαστήρια, οἷς περὶ θανάτου καὶ φυ-
γῆς ἡ πόλις πρότερον ἔδωκε κρίνειν, μεταφέροντες ἐκ
τῆς καθαρωτάτης φυλῆς ἐπὶ τὸν ῥυπαρώτατον ὄχλον·
τοτὲ δὲ νόμους εἰσφέροντες οἱ θῆτες καὶ ἀνέστιοι κατὰ 1866
τῶν εὐπατριδῶν τυραννικοὺς καὶ ἀνίσους, καὶ οὐδὲ
τοῦ προβουλεῦσαι περὶ αὐτῶν ἐξουσίαν τῇ βουλῇ κατα-
λείποντες, ἀλλ' ἀφαιρούμενοι καὶ ταύτην αὐτῆς τὴν

2 ὅπλα περὶ τῆς γινομένης A ὅπλα περιγινομένης B 3 ὑπὲρ c. Cobet Obs. p. 182 | αὐτοῖς AB 6 ἐγκαταλιπόντες c. Cobet l. l. | ἔρημον εἶναι τὸ καθ' ἑαυτοὺς μέρος O transposuit Cobet l. l. 12 εἶναι B | αὐτοὺς] αὐτὰς B ἀφ' ἑαυτῶν c. Sylburg 13 verba inde ab αὐτὰς usque ad ποιοῦντες om. Ba add. Bbmg 14 ⟨παναγεῖς⟩ B | τῶν om. B | αἰσχίστων O ἐσχάτων Gelenius cf. Grasberger Tess. Herb. p. 14 | κινδύνων add. B 16 καὶ τὰ] κατὰ B 17 ἔδωκε κρίνειν ACmg ἐχρῆτο B cf. IX 46, 4 19 ὅτε A ὁτέ B | ἀνίσους AB 20 τυραννικοὺς καὶ ἀνίσους καὶ οὐδὲ τοῦ om. Ba 21 ⟨προβουλεῦσαι⟩ B | καταλιπόντες O corr. Reiske

τιμήν, ἣν ἐκ τοῦ παντὸς εἶχεν ἀναμφίλεκτον χρόνου,
βασιλευομένης τε καὶ τυραννουμένης τῆς πόλεως. πολλὰ 8
δὲ καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια προσθεὶς καὶ οὐδενὸς οὔτε
πικροῦ πράγματος οὔτε βλασφήμου ὀνόματος φεισάμενος, τελευτῶν ἐκεῖνον ἔτι προσέθηκεν τὸν λόγον, ἐφ' ᾧ
μάλιστα ἡ πληθὺς ἠγανάκτησεν, ὅτι χρόνον οὐδένα παύσεται στασιάζουσα περὶ παντὸς χρήματος ἡ πόλις, ἀλλ'
αἰεί τινα καινὴν ἐπὶ παλαιᾷ νοσήσει νόσον, ἕως ἂν ἡ
τῶν δημάρχων ἐξουσία διαμένῃ· διδάσκων, ὅτι πράγματος παντὸς πολιτικοῦ καὶ κοινοῦ τὰς ἀρχὰς προσήκει
σκοπεῖν, ὅπως εὐσεβεῖς ἔσονται καὶ δίκαιοι. φιλεῖν
γὰρ ἐκ μὲν τῶν ἀγαθῶν σπερμάτων χρηστοὺς γίγνε-
1867 σθαι καὶ εὐτυχεῖς τοὺς καρπούς, ἐκ δὲ τῶν πονηρῶν
κακοὺς καὶ ὀλεθρίους.

XXXXV. Εἰ μὲν οὖν, ἔφη, ἥδε ἡ ἀρχὴ μεθ' ὁμονοίας εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ τῷ πάντων ἀγαθῷ
παροῦσα σὺν οἰωνοῖς τε καὶ ὀττείαις, πολλῶν ἂν ἡμῖν
ἐγίνετο καὶ μεγάλων ἀγαθῶν αἰτία, χαρίτων, ὁμοφροσύνης, εὐνομίας, ἐλπίδων χρηστῶν παρὰ τοῦ δαιμονίου,
μυρίων ἄλλων· νῦν δέ, βία γὰρ αὐτὴν εἰσήγαγε καὶ
παρανομία καὶ στάσις καὶ πολέμου δέος ἐμφυλίου καὶ
πάντα τὰ ἔχθιστα ἐν ἀνθρώποις τί οὖν ἔτι καὶ μέλλει
χρηστὸν ἔσεσθαί ποτ' ἢ σωτήριον τοιαύτας λαβούσης
τὰς ἀρχάς; ὥστε περίεστιν ἡμῖν ἴασιν καὶ ἀλεξήματα
1868 τῶν ἀναβλαστανόντων ἐξ αὐτῆς κακῶν ζητεῖν, ὁπόσα
εἰς ἀνθρώπινον πίπτει λογισμόν, μενούσης ἔτι τῆς

12 μὲν om. A 17 παριοῦσα c. Sintenis Em. Dion. II 4 | κ⟨αι ὀττείαις⟩ Bb 18 ἐγένετο c. Cobet Obs. p. 182 20 νῦν δὲ ἐπεὶ βία O praeter Ba 23 ποτε add. B 24 περίεστιν O περιττόν ἐστιν c. Sintenis l. l.

2 πονηρᾶς ῥίζης. οὐ γὰρ ἔσται πέρας οὐδ' ἀπαλλαγὴ τῶν δαιμονίων χόλων, ἕως ἂν ἥδε ἡ βάσκανος ἐρινὺς καὶ φαγέδαινα ἐγκαθημένη πάντα σήπῃ καὶ διαφθείρῃ τὰ καλά. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τούτων ἕτερος ἔσται λόγος καὶ καιρὸς ἐπιτηδειότερος, νῦν δ' ἐπεὶ τὰ παρόντα εὖ τίθεσθαι χρή, πᾶσαν εἰρωνείαν ἀφεὶς τάδε ὑμῖν λέγω· οὔθ' ὅδε ὁ νόμος οὔτ' ἄλλος οὐδείς, ὃν οὐχ ἡ βουλὴ προβουλεύσει, κύριος ἐπὶ τῆς ἐμῆς ὑπατείας γενήσεται, ἀλλὰ καὶ λόγοις ἀγωνιοῦμαι περὶ τῆς ἀριστοκρατίας, κἂν εἰς τὰ ἔργα δέῃ χωρεῖν οὐδ' ἐν τούτοις τῶν ἐναντιουμένων λελείψομαι· καὶ εἰ μὴ πρότερον ἔγνωτε, ὅσην ἰσχὺν ἔχει τὸ τῶν ὑπάτων κράτος, ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς μαθήσεσθε.

XXXXVI. Ἄππιος μὲν δὴ ταῦτ' εἶπεν, ἐκ δὲ τῶν δημάρχων ὁ πρεσβύτατος καὶ πλείστου ἀξιώματος τυγχάνων, Γάιος Λαιτώριος, ἀνὴρ ἔν τε τοῖς πολέμοις 1869
ἐγνωσμένος εἶναι ψυχὴν οὐ κακὸς καὶ τὰ πολιτικὰ πράττειν οὐκ ἀδύνατος, ἀνίσταται πρὸς ταῦτ' ἀπολογησόμενος· καὶ διῆλθεν ὑπὲρ τοῦ δήμου λόγον πολὺν ἀπὸ τῶν ἄνωθεν ἀρξάμενος· ὡς πολλὰς μὲν καὶ χαλεπὰς στρατείας οἱ βλασφημούμενοι πρὸς αὐτοῦ πένητες ἐστρατεύσαντο, οὐ μόνον ἐπὶ τῶν βασιλέων, ὅτε τὴν ἀνάγκην ἄν τις ᾐτιάσατο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐκείνων ἐκβολὴν ἐλευθερίαν κτώμενοι τῇ πατρίδι καὶ ἡγεμονίαν·

3 ⟨σ⟩ή⟨π⟩η B 4 ἑτέροις Ba | λόγο⟨ς καὶ⟩ B 8 προβουλεύσῃ c. Sintenis Em. Dion. II 4 sed cf. Baumann de usu mod. p. 46 10 οὐδὲν AB corr. Reiske | τούτων O praeter B 12 ⟨ἔχει τὸ⟩ B 14 δὴ om. B | ἐκ] εἰς c. Cobet Obs. p. 182 16 λετώριος A παιτώριος Ba 21 πρὸς αὐτοῦ] πρὸς Ἀππίου c. Sylburg 23 ἂν add. B | verba inde ab καὶ usque ad ἐλευθερίαν om. Ba

ἀμοιβὴν δ' οὐδεμίαν ἐκομίσαντο παρὰ τῶν πατρικίων, 2
οὐδ' ἀπήλαυσαν οὐδενὸς τῶν κοινῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' ὡς
πολέμῳ ἁλόντες ἀφῃρέθησαν ὑπ' αὐτῶν καὶ τὴν ἐλευ-
θερίαν, ἣν ἀνασώσασθαι βουλόμενοι καταλιπεῖν ἠναγ-
κάσθησαν τὴν πατρίδα πόθῳ γῆς ἑτέρας, ἐν ᾗ τὸ μὴ
ὑβρίζεσθαι αὐτοῖς ἐλευθέροις οὖσιν ὑπάρξει· καὶ οὔτε
βιασάμενοι τὴν βουλὴν οὔτε πολέμῳ προσαναγκάσαντες
εὕροντο τὴν ἐπὶ τὰ σφέτερα κάθοδον, ἀξιούσῃ δὲ καὶ
1870 δεομένῃ τὰ ἐκλειφθέντα ἀπολαβεῖν εἴξαντες [ἔδωκαν].
τούς θ' ὅρκους διεξῄει καὶ τὰς συνθήκας τὰς ἐπὶ τῇ 3
καθόδῳ γενομένας ἀνεκαλεῖτο· ἐν αἷς ἦν ἀμνηστία μὲν
πρῶτον ἁπάντων, ἔπειτ' ἐξουσία τοῖς πένησιν ἀρχὰς
ἀποδεικνύναι, τιμωροὺς μὲν ἐσομένας σφίσιν αὐτοῖς,
τοῖς δὲ κατισχύειν βουλομένοις ἀντιπάλους. διεξελθὼν 4
δὲ ταῦτα τοὺς νόμους ἐπεδείκνυτο, οὓς ὁ δῆμος ἐπε-
κύρωσεν οὐ πρὸ πολλοῦ, τόν τε περὶ τῶν δικαστηρίων
τῆς μεταγωγῆς, ὡς ἔδωκεν ἡ βουλὴ τῷ δήμῳ τὴν
ἐξουσίαν κρίνειν οὓς ἂν αὐτοῖς δόξειε τῶν πατρικίων,
καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς ψηφοφορίας, ὃς οὐκ ἔτι τὴν λοχῖ-
τιν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ τὴν κουριᾶτιν ἐποίει τῶν ψήφων
κυρίαν.

1871 XXXXVII. Διεξελθὼν δὲ τὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου
λόγον, ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸν Ἄππιον· Ἔπειτα σὺ τολ-
μᾷς, εἶπε, λοιδορεῖσθαι τούτοις, δι' οὓς μεγάλη μὲν

2 ἀπ⟨ή⟩λαυσαν Bb 9 ἐκλ⟨ει⟩φθέντα B | ἀναλαβεῖν A | ἔδωκαν om. O praeter A C mg et omittendum esse c. Kayser Ann. phil. 1868 p. 806 censet 10 .ὅρκους B 12 πάντων O ἁπάντων Kiessling 17 ὡς] ᾧ sc. νόμῳ Portus 19 εἶχε AB ἔτι R | λοχῖτιν] κουριάτην c. Reiske 20 ἐκκλησίαν A ἐξουσίαν B | pro κουριᾶτιν potius scribendum esse φυλετικὴν c. Reiske

ἐκ μικρᾶς, ἐπιφανὴς δ' ἐξ ἀδόξου γέγονεν ἡ πόλις;
καὶ στασιαστὰς ἑτέρους ἀποκαλεῖς καὶ φυγαδικήν τινα
τύχην ὀνειδίζεις, ὥσπερ οὐχ ἁπάντων ἔτι τούτων με-
μνημένων τὸ καθ' ὑμᾶς, ὅτι στασιάσαντες οἱ σοὶ πρό-
γονοι πρὸς τοὺς ἐν τέλει καὶ τὴν ἑαυτῶν πατρίδα
καταλιπόντες ἐνθάδ' ἱδρύθησαν ἱκέται; εἰ μὴ ἄρα
ὑμεῖς μὲν ἐκλιπόντες τὴν ἑαυτῶν πατρίδα πόθῳ τῆς
ἐλευθερίας καλὸν ἔργον ἐπράττετε, Ῥωμαῖοι δὲ τὰ
2 ὅμοια ὑμῖν δεδρακότες οὐ καλόν. τολμᾷς δὲ καὶ τὴν
τῶν δημάρχων ἐξουσίαν ὡς ἐπὶ κακῷ παρεληλυθυῖαν
εἰς τὴν πόλιν λοιδορεῖν, καὶ πείθεις τουτουσὶ καταλῦ-
σαι τὴν τῶν πενήτων ἐπικουρίαν τὴν ἱερὰν καὶ ἀκί-
νητον καὶ μεγάλαις ἠσφαλισμένην ἐκ θεῶν τε καὶ ἀν-
θρώπων ἀνάγκαις, ὦ μισοδημότατε καὶ τυραννικώτατε;
καὶ οὐδὲ τοῦτ' ἄρα ἐδυνήθης μαθεῖν, ὅτι τῇ τε βουλῇ 1872
καὶ τῇ σεαυτοῦ ἀρχῇ ταῦτα λέγων λοιδορῇ; καὶ γὰρ
ἡ βουλὴ διαναστᾶσα πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ὧν οὐκέτι
τὰς ὑπερηφανίας καὶ τὰς ὕβρεις ὑποφέρειν ἠξίου, τὸ
τῶν ὑπάτων ἀρχεῖον κατεστήσατο, καὶ πρὶν ἐκείνους
ἐξελάσαι τῆς πόλεως ἑτέρους ἐποίησε τῆς βασιλικῆς
3 ἐξουσίας κυρίους. ὥσθ' ἃ περὶ τῆς δημαρχίας λέγεις,
ὡς ἐπὶ κακῷ παρεληλυθυίας, ἐπειδὴ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ
διχοστασίας ἔλαβε, ταῦτα καὶ κατὰ τῆς ὑπατείας λέγεις.
οὐδὲ γὰρ ἐκείνην ἄλλη τις εἰσήγαγε πρόφασις, ἀλλ' ἡ
4 πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῶν πατρικίων στάσις. ἀλλὰ τί
ταῦτά σοι διαλέγομαι, ὡς χρηστῷ καὶ μετρίῳ πολίτῃ,
ὃν ἅπαντες ἴσασιν οὗτοι σκαιὸν ὄντα διὰ γένος καὶ

2 τινι c. Kiessling dubitanter 4 τῶν καθ' ἡμᾶς Bb | οἵ σοὶ Ba 6 ἔνθα ἱδρύθησαν A 7 μὲν om. A 17 διαναστᾶσα πᾶσα πρὸς O praeter B διαστᾶσα C 27 διὰ γένους Ba

πικρὸν καὶ μισόδημον καὶ τὸ θηριῶδες ὑπὸ φύσεως
οὐδέποτ' ἐξημερῶσαι δυνάμενον, ἀλλ' οὐχ ὁμόσε χωρῶ
σοι τὰ ἔργα ἐπίπροσθεν ποιησάμενος τῶν λόγων, καὶ
δείκνυμι, ὅσην ἰσχὺν ὁ δῆμος ἔχων λέληθέ σε, ὃν οὐκ
ᾐσχύνθης ἀνέστιον καὶ ῥυπαρὸν καλῶν, καὶ ὅσον ἥδε
ἡ ἀρχὴ δυναμένη, ἥν σε ὁ νόμος ἐκτρέπεσθαι καὶ εἴ-
1873 κειν ἀναγκάζει; παρεὶς δὲ καὶ αὐτὸς ἅπασαν εἰρωνείαν
ἔργου ἕξομαι.

XXXVIII. Ταῦτ' εἰπὼν ὅρκον, ὅσπερ μέγιστος
αὐτοῖς ἦν, διομοσάμενος ἢ τὸν νόμον ἐπικυρώσειν ἢ
τοῦ ζῆν μεθήσεσθαι, σιωπῆς γενομένης ἐκ τοῦ πλή-
θους καὶ ἐναγωνίου προσδοκίας, ἐφ' ᾧ μέλλει δρᾶν,
ἐκέλευσε μεταχωρεῖν ἐκ τῆς ἐκκλησίας τὸν Ἄππιον.
ὡς δ' οὐκ ἐπείθετο, ἀλλὰ τοὺς ῥαβδούχους παραστη-
σάμενος καὶ τὸν ὄχλον, ὃν ἦγε παρασκευασάμενος οἴ-
κοθεν, ἀπεμάχετο μὴ παραχωρῆσαι τῆς ἀγορᾶς, σιωπὴν
ὑποκηρυξάμενος ὁ Λαιτώριος ἀνεῖπεν, ὅτι τὸν ὕπατον
εἰς φυλακὴν κελεύουσιν ἀπάγειν οἱ δήμαρχοι. καὶ ὁ 2
μὲν ὑπηρέτης κελευσθεὶς ὑπ' αὐτοῦ προσῆγεν ὡς τοῦ
σώματος ἐπιληψόμενος· τῶν δὲ ῥαβδούχων ὁ πρῶτος
ἐπιτυχὼν παίων αὐτὸν ἀπήλασε. κραυγῆς δ' ἐκ τῶν
παρόντων γενομένης μεγάλης καὶ ἀγανακτήσεως ἵεται
αὐτὸς ὁ Λαιτώριος παρακελευσάμενος τοῖς ὄχλοις ἀμύ-
1874 νειν, καὶ οἱ περὶ τὸν Ἄππιον στῖφος ἔχοντες νέων
πολὺ καὶ καρτερὸν ὑφίστανται. καὶ μετὰ τοῦτο λόγοι

6 ἥν om. B | ἐντρέπεσθαι c. Portus, sed cf. Krebs Rect. cas. III 16 | δυναμένη del. Kayser Ann. phil. 1868 p. 817
8 ἄρξομαι O ἕξομαι Cobet Var. Lect. p. 41 Obs. p. 182 11 μεταθήσεσθαι A 15 τὸν ἄλλον ὄχλον AC 18 ἀπάγειν om. O praeter ACmg 22 ἵεται B 25 λ⟨όγο⟩ι B

τ' ἀσχήμονες ἐγένοντο εἰς ἀλλήλους καὶ καταβοαὶ καὶ
σωμάτων ὠθισμοί· καὶ τελευτῶσα εἰς χεῖρας ἀπέσκηψεν
3 ἡ ἔρις, καὶ εἰς λίθων ἤρξατο προβαίνειν βολάς. ἐπέσχε
δὲ ταῦτα καὶ τοῦ μὴ προσωτέρω χωρῆσαι τὰ δεινὰ
Κοίντιος ἅτερος τῶν ὑπάτων αἴτιος ἐγένετο, δεόμενός
τε πάντων καὶ λιπαρῶν σὺν τοῖς πρεσβυτάτοις τῶν ἐκ
τοῦ συνεδρίου καὶ εἰς μέσους τοὺς ἀψιμαχοῦντας ὠθού-
μενος. ἦν δὲ καὶ τῆς ἡμέρας τὸ λειπόμενον βραχὺ
4 μέρος, ὥστ' ἀκούσιοι ἀπ' ἀλλήλων διελύθησαν. ταῖς
δ' ἑξῆς ἡμέραις αἵ τ' ἀρχαὶ ἀλλήλαις ἐνεκάλουν, ὁ μὲν
ὕπατος τοῖς δημάρχοις, ὅτι καταλύειν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν
ἠξίουν ἐς τὸ δεσμωτήριον τὸν ὕπατον ἀπάγειν κελεύ-
σαντες, τῷ δ' ὑπάτῳ οἱ δήμαρχοι, ὡς ἐμβεβληκότι
πληγὰς σώμασιν ἱεροῖς καὶ καθωσιωμένοις ὑπὸ τοῦ
νόμου — καὶ ὁ Λαιτώριος τὰ ἴχνη τῶν πληγῶν εἶχεν
ἐπὶ τῆς ὄψεως ἔτι φανερά — ἥ τε πόλις ὅλη διοιδοῦσα
5 καὶ ἀγριαινομένη διειστήκει. ἔπειτα ὁ μὲν δῆμος 1875
ἐφρούρει τὸ Καπιτώλιον ἅμα τοῖς δημάρχοις, οὔθ'
ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἐκλείπων τὴν φυλακήν· ἡ δὲ βουλὴ
συνιοῦσα πολλὴν καὶ ἐπίπονον ἐποιεῖτο ζήτησιν, ὅπως
χρὴ παῦσαι τὴν διχοστασίαν, τοῦ τε κινδύνου τὸ μέ-
γεθος ἐνθυμουμένη, καὶ ὅτι οὐδὲ τοῖς ὑπάτοις τὰ αὐτὰ
παρειστήκει φρονεῖν. ὁ μὲν γὰρ Κοίντιος εἴκειν τῷ
δήμῳ τὰ μέτρια ἠξίου, ὁ δ' Ἄππιος μέχρι θανάτου
ἀντέχειν.

1 καταβο⟨αι κ⟩αὶ B   6 *τε ἁπάντων O correxi   10 verba inde ab ἐνεκάλουν usque ad ὅτι om. Ba add. Bbmg   11 τῶν δημάρχων A ⟨κατα⟩λύειν B   15 καὶ ὁ .. λαιτώριος B καὶ γὰρ ὁ λ. c. dubitanter Kiessling   19 αὐτοῦ τὴν φυλακὴν O praeter B   25 ἀντεῖχεν O ἀντέχειν c. Kiessling et Ambrosch

XXXXVIIII. Ὡς δ' οὐδὲν ἐγίνετο πέρας, χωρὶς
ἑκάστους ἀπολαμβάνων ὁ Κοίντιος, τούς τε δημάρχους
καὶ τὸν Ἄππιον, ἐδεῖτο καὶ ἐλιπάρει καὶ τὰ κοινὰ τῶν
ἰδίων ἀναγκαιότερα ἡγεῖσθαι ἠξίου. ὁρῶν δὲ τοὺς μὲν
ἤδη πεπειροτέρους γεγονότας, τὸν δὲ συνάρχοντα ἐπὶ
τῆς αὐτῆς αὐθαδείας μένοντα πείθει τοὺς ἀμφὶ Λαι-
τώριον, ὑπὲρ ἁπάντων τῶν τ' ἰδίων ἐγκλημάτων καὶ
τῶν δημοσίων τὴν βουλὴν ποιῆσαι κυρίαν. ἐπεὶ δὲ 2
1876 τοῦτο διεπράξατο, συνεκάλει τὴν βουλὴν καὶ τοὺς δη-
μάρχους πολλὰ ἐπαινέσας καὶ τοῦ συνάρχοντος δεηθεὶς
μὴ ἀντιπράττειν τῇ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως ἐκάλει τοὺς
εἰωθότας ἀποφαίνεσθαι γνώμας. πρῶτος δὲ κληθεὶς 3
Πόπλιος Οὐαλέριος Ποπλικόλας γνώμην ἀπεφήνατο
τήνδε· ὅσα μὲν ἀλλήλοις ἐγκαλοῦσιν οἵ τε δήμαρχοι
καὶ ὁ ὕπατος, ὑπὲρ ὧν ἔπαθον ἢ ἔδρασαν ἐν τῇ τα-
ραχῇ, ἐπειδὴ οὐκ ἐξ ἐπιβουλῆς οὐδ' οἰκείας πλεονεξίας
ἕνεκεν εἰς αὐτὰ κατέστησαν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς εἰς τὰ κοινὰ
φιλοτιμίας, ἀφεῖσθαι δημοσίᾳ καὶ μηδεμίαν ὑπὲρ αὐ-
τῶν εἶναι δίκην· περὶ δὲ τοῦ νόμου, ἐπειδὴ ὁ ὕπατος
[Ἄππιος] οὐκ ἐᾷ νόμον ἀπροβούλευτον εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν ἐκφέρειν, προβουλεῦσαι μὲν περὶ τούτου τὸ συν-
έδριον· τοὺς δὲ δημάρχους ἅμα τοῖς ὑπάτοις ἐπιμέλειαν
ποιήσασθαι τῆς θ' ὁμονοίας τῶν πολιτῶν, ὅταν ἡ ψῆ-
φος περὶ αὐτοῦ διαφέρηται, καὶ τῆς εὐκοσμίας. ἐπαι- 4
1877 νεσάντων δὲ τὴν γνώμην ἁπάντων εὐθὺς ἀνέδωκε τὴν
ὑπὲρ τοῦ νόμου ψῆφον ὁ Κοίντιος τῷ συνεδρίῳ, καὶ
πολλὰ μὲν Ἀππίου κατηγορήσαντος, πολλὰ δὲ τῶν

11 τὰ σωτήρια A 17 ὑπὲρ O ὑπὸ Sylburg 18 ἀφ⟨εῖσ⟩θαι B 20 Ἄππιος del. Cobet Obs. p. 183 21 μὲν add. A 22 ὑπ' αὐτοῖς Ba ὑπάτοις R

δημάρχων ἀντιλεξάντων, ἐνίκα παρὰ πολλὰς ψήφους ἡ τὸν νόμον εἰσφέρειν ἀξιοῦσα γνώμη. ἐπικυρωθέντος δὲ τοῦ προβουλεύματος αἵ τε ἴδιαι τῶν ἀρχόντων διαφοραὶ διελύθησαν, καὶ ὁ δῆμος ἀγαπητῶς δεξάμενος
5 τὸ συγχώρημα τῆς βουλῆς ἐπεψήφισε τὸν νόμον. ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου τὰ τῶν δημάρχων καὶ ἀγορανόμων ἀρχαιρέσια μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου δίχα οἰωνῶν τε καὶ τῆς ἄλλης ὀττείας ἀπάσης αἱ φυλετικαὶ ψηφοφοροῦσιν ἐκκλησίαι. αὕτη λύσις ἐγένετο τῆς τότε κατασχούσης ταραχῆς τὴν πόλιν.

L. Καὶ μετ' οὐ πολὺ στρατιὰς ἐδόκει Ῥωμαίοις καταγράφειν καὶ τοὺς ὑπάτους ἐκπέμπειν ἀμφοτέρους ἐπί τ' Αἰκανοὺς καὶ Οὐολούσκους. δυνάμεις γὰρ ἐξ ἑκατέρων τῶν ἐθνῶν ἐξεληλυθέναι ἠγγέλλοντο μεγάλαι καὶ προνομεύειν τοὺς Ῥωμαίων συμμάχους. παρασκευασθεισῶν δὲ τῶν δυνάμεων σὺν τάχει Κοίντιος μὲν Αἰκανοῖς πολεμήσων ᾤχετο, Ἄππιος δὲ Οὐολούσκοις, 1878 κλήρῳ διαλαχόντες τὰς ἀρχάς. συνέβη δὲ τῶν ὑπάτων
2 ἑκατέρῳ τὰ εἰκότα πάσχειν· ἡ μὲν γὰρ τῷ Κοιντίῳ προσνεμηθεῖσα στρατιὰ τὴν ἐπιείκειάν τε καὶ μετριότητα τοῦ ἀνδρὸς ἀσπαζομένη πρόθυμος ἦν εἰς ἅπαντα τὰ ἐπιταττόμενα, καὶ τὰ πλεῖστα αὐτοκέλευστος ὑφίστατο κινδυνεύματα δόξαν τῷ ἡγεμόνι καὶ τιμὴν πράττουσα· καὶ διεξῆλθε πολλὴν τῆς Αἰκανῶν χώρας λεηλατοῦσα οὐ τολμώντων εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τῶν πολεμίων, ἐξ ἧς λάφυρα πολλὰ καὶ ὠφελείας μεγάλας ἐκτήσατο.

8 φυλετι⟨καὶ⟩ Bb 10 ταραχῆς Bb ex corr. τῆς τύχης non legitur in Ba ut annotavit Kiessling 11 στρατείας Ba 13 γὰρ om. Ba | ἀφ' ἑκατέρων AC 14 τῶν om. Ba 17 Αἰκαν⟨οῖ⟩ς Bb 21 εἰς πάντα B 22 αὐτοκελεύστως Ba 23 πράττουσ⟨α⟩ Bb

χρόνον δ' οὐ πολὺν ἐν τῇ πολεμίᾳ διατρίψασα παρῆν
εἰς τὴν πόλιν ἀπαθὴς κακῶν, λαμπρὸν ἐπὶ τοῖς ἔργοις
τὸν στρατηγὸν ἄγουσα. ἡ δὲ τῷ Ἀππίῳ συνεξελθοῦσα 3
δύναμις μίσει τῷ πρὸς αὐτὸν πολλὰ ὑπερεῖδε τῶν πα-
τρίων. τά τε γὰρ ἄλλα ἐθελοκακοῦσα ἐν ὅλῃ τῇ στρα-
τείᾳ καὶ ὀλιγωροῦσα τοῦ ἡγεμόνος διετέλεσε, καὶ ἐπειδὴ
μάχεσθαι ἔδει τῇ Οὐολούσκων στρατιᾷ, κατασταθεῖσα
ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων εἰς τάξιν οὐκ ἠξίωσε τοῖς πολεμίοις
1879 εἰς χεῖρας ἰέναι· ἀλλ' οἵ τε λοχαγοὶ καὶ οἱ πρόμαχοι
αὐτῶν, οἱ μὲν τὰ σημεῖα ῥίψαντες, οἱ δὲ τὴν τάξιν
ἐγκαταλιπόντες ἐπὶ τὸν χάρακα ἔφευγον. καὶ εἰ μὴ 4
θαυμάσαντες τὸ παράλογον τῆς φυγῆς αὐτῶν οἱ πο-
λέμιοι καὶ δείσαντες, μὴ ἐνέδρα τις ᾖ, τῆς ἐπὶ πλεῖον
διώξεως ἀπετράποντο, τὸ πλεῖον ἂν μέρος τῶν Ῥω-
μαίων διέφθαρτο. ἐποίουν δὲ ταῦτα φθόνῳ τοῦ ἡγε-
μόνος, ἵνα μὴ καλὸν ἀγώνισμα ὁ ἀνὴρ διαπραξάμενος
θριάμβῳ τε καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιλαμπρυνθῇ τιμαῖς. τῇ 5
δὲ κατόπιν ἡμέρᾳ τὰ μὲν ἐπιτιμῶντος αὐτοῖς τοῦ ὑπά-
του τῆς ἀδόξου φυγῆς, τὰ δὲ παρακαλοῦντος αἴσχιστον
ἔργον ἀναλύσασθαι καλῷ ἀγῶνι, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, εἰ
μὴ στήσονται παρὰ τὰ δεινά, χρήσεσθαι τοῖς νόμοις,
ἀπειθείᾳ τε διεχρῶντο καὶ καταβοῇ καὶ ἀπάγειν σφᾶς
ἐκέλευον ἐκ τῆς πολεμίας ὡς ἀδύνατοι ἔτι ὄντες ὑπὸ
1880 τραυμάτων ἀντέχειν· κατεδήσαντο γὰρ αὐτῶν οἱ πολλοὶ
τοὺς ὑγιεῖς χρῶτας ὡς τραυματίαι· ὥστε ὁ Ἄππιος

1 διατρίψας ABC 3 τῶν στρατηγῶν Ba | ἄγουσ⟨α ἡ⟩ Bb | συνελθοῦσα O corr. Reiske 4 δυνάμεις Ba 10 οἱ μὲν om. B | ῥίψαντες δὲ οἱ τὴν τάξιν om. BC, in B rasura septem fere litterarum 11 ἐγκα⟨ταλιπόν⟩τες Bb | ἔφευγον om. ABa 14 ἀνετράποντο AC 21 χρήσασθαι ACmg 25 τραυματίας AC

ἠναγκάσθη ἀπάγειν τὸν στρατὸν ἐκ τῆς πολεμίας, καὶ
οἱ Οὐολοῦσκοι ἀπιοῦσιν ἑπόμενοι πολλοὺς αὐτῶν
6 ἀπέκτειναν. ὡς δ' ἐν τῇ φιλίᾳ ἐγένοντο, συναγαγὼν
εἰς ἐκκλησίαν αὐτοὺς ὁ ὕπατος καὶ πολλὰ ὀνειδίσας
ἔφη χρήσεσθαι τῇ κατὰ τῶν λιποτακτῶν κολάσει. καὶ
πολλὰ δεομένων τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν
ἐν τέλει μετριάσαι, καὶ μὴ συμφορὰν ἐπὶ συμφορᾷ
προσθεῖναι τῇ πόλει, λόγον οὐδενὸς αὐτῶν ποιησάμενος
7 ἐκύρωσε τὴν κόλασιν. καὶ μετὰ τοῦθ' οἱ λοχαγοί τε,
ὧν οἱ λόχοι ἔφυγον, καὶ οἱ πρόμαχοι τῶν σημείων,
ὅσοι τὰ σημεῖα ἀπολωλέκεσαν, οἱ μὲν πελέκει τοὺς
αὐχένας ἀπεκόπησαν, οἱ δὲ ξύλοις παιόμενοι διεφθά-
ρησαν· ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου πλήθους ἀπὸ δεκάδος ἑκάστης
εἷς ἀνὴρ ὁ λαχὼν κλήρῳ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπέθνησκεν. 1881
αὕτη Ῥωμαίοις πάτριός ἐστι κατὰ τῶν λιπόντων τὰς
τάξεις ἢ προεμένων τὰς σημαίας ἡ κόλασις. καὶ μετὰ
ταῦτ' αὐτός τε μισούμενος ὁ στρατηγὸς καὶ τῆς στρα-
τιᾶς ὅσον ἔτι περιῆν κατηφὲς καὶ ἄτιμον ἐπαγόμενος,
τῶν ἀρχαιρεσίων καθηκόντων ἀνέστρεψεν εἰς τὴν πα-
τρίδα.

LI. Ἀποδειχθέντων δὲ μετ' ἐκείνους ὑπάτων Λευκίου Οὐαλερίου τὸ δεύτερον καὶ Τιβερίου Αἰμιλίου βραχύν τινα χρόνον ἐπισχόντες οἱ δήμαρχοι τὸν ὑπὲρ κληρουχίας πάλιν εἰσῆγον λόγον· καὶ προσιόντες τοῖς ὑπάτοις ἠξίουν βεβαιῶσαι τῷ δήμῳ τὰς ὑποσχέσεις, ἃς ἐποιήσατο ἡ βουλὴ Σπορίου Κασσίου καὶ Πρόκλου

1 ⟨ἀπ⟩άγειν B 2 οἱ add. B | Οὐολοῦσ⟨κοι⟩ Bb 5 τῇ om. B τῇ πατρίῳ c. Reiske | λιποτακτῶν Ba et Grasberger Tess. Herb. p. 41 λειποτακτῶν R 6 πρεσβυτῶν AC 10 οἱ om. Ba 13 δωδεκάδος A 15 ⟨λι⟩πόντων B 16 σημαίας C cf. Cobet Obs. p. 168 σημείας R

Οὐεργινίου ὑπατευόντων, δεόμενοί τε καὶ λιπαροῦντες. καὶ οἱ ὕπατοι αὐτοῖς συνελάμβανον ἀμφότεροι, Τιβέ- 2
ριος μὲν Αἰμίλιος κότον τινὰ παλαιὸν εἰς τὴν βουλὴν
1882 οὐκ ἄλογον ἀναφέρων, ὅτι τῷ πατρὶ αὐτοῦ θρίαμβον αἰτουμένῳ κατάγειν οὐκ ἐπέτρεψεν, ὁ δὲ Οὐαλέριος ἀποθεραπεῦσαι τοῦ δήμου τὴν ὀργὴν βουλόμενος, ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ Σπορίου Κασσίου θανάτῳ, ὃν ἀπέκτεινεν ὡς ἐπιχειροῦντα βασιλείᾳ ταμίας τότ' ὢν Οὐαλέριος, ἄνδρα τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν γενομένων ἐπιφανέστατον ἐν ἡγεμονίαις τε πολέμων καὶ πολιτικαῖς πράξεσιν, ὃς καὶ τὸ περὶ τῆς κληρουχίας πολίτευμα πρῶτος εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ δι' αὐτὸ μάλιστα ὑπὸ τῶν πατρικίων, ὡς δῆμον ἀναιρούμενος πρὸ αὐτῶν, ἐμισήθη. τότε δ' οὖν ὑποσχομένων 3
1883 τῶν ὑπάτων αὐτοῖς προθήσειν ἐν τῇ βουλῇ τὸν ὑπὲρ τῆς διανομῆς τῶν δημοσίων κλήρων λόγον, καὶ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ νόμου συναρεῖσθαι, πιστεύσαντες αὐτοῖς οἱ δήμαρχοι παρῆσαν ἐπὶ τὴν βουλὴν καὶ λόγους διεξῆλθον ἐπιεικεῖς. οἷς οὐδὲν ἀντιλέξαντες οἱ ὕπατοι, ὡς μὴ φιλονεικίας δόξαν ἀπενέγκαιντο, γνώμην ἀποδείκνυσθαι τοὺς πρεσβυτάτους ἠξίουν. ἦν δ' ὁ πρῶτος 4
ὑπ' αὐτῶν κληθεὶς Λεύκιος Αἰμίλιος θατέρου τῶν ὑπάτων πατήρ· ὃς ἔφη δοκεῖν αὐτῷ καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον ἔσεσθαι τῇ πόλει, πάντων εἶναι τὰ κοινὰ καὶ μὴ ὀλίγων, τῷ τε δήμῳ πείθοντι ὑπουργεῖν συν-

4 ⟨οὐκ ἄ⟩λογον Bb 8 τῇ βασιλείᾳ c. Sylburg 13 ἀναιρούμενος A et Casaubonus αἰρούμενος R 14 πρὸς αὐτῶν AB πρὸ αὐτῶν Stephanus cf. Tegge de usu praepos. quaest. p. 18 16 δημοσίων λόγον κλήρων A 17 τῇ ἐπικυρώσει c. Reiske | συναιρεῖσθαι O corr. Reiske 18 παρήεσαν c. Sintenis Em. Dion. III 12 19 οἱ⟨ς ο⟩ὐδὲν Bb 20 μὴ om. Ba

εβούλευεν, ἵνα χάρις ἡ παραχώρησις αὐτῶν γένηται. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα μὴ δόντας αὐτῷ κατὰ προαίρεσιν, ὑπ' ἀνάγκης συγκεχωρηκέναι· τούς τε κατέχοντας τὰς κτήσεις ὧν ἐκαρπώσαντο χρόνων λαθόντες ἠξίου χάριν 1884
5 *εἰδέναι, κωλυομένους δὲ μὴ φιλοχωρεῖν. ἔφη τε σὺν τῷ δικαίῳ, ὃ πάντες ὁμολογήσειαν ἰσχυρὸν εἶναι, τὰ μὲν δημόσια κοινὰ πάντων εἶναι, τὰ δ' ἴδια ἑκάστου τῶν νόμῳ κτησαμένων· καὶ ἀναγκαῖον ἤδη τὸ πρᾶγμα ὑπὸ ⟨τῆς⟩ βουλῆς γεγονέναι πρὸ ἐτῶν ἑπτακαίδεκα τὴν γῆν διανέμειν ψηφισαμένης. καὶ τοῦτ' ἀπέφηνεν ἐπὶ τῷ συμφέροντι τότ' αὐτὴν βεβουλεῦσθαι, ἵνα μήτε γῆ χέρσος ᾖ, καὶ ὁ τὴν πόλιν οἰκουρῶν πένης ὄχλος μὴ ἀργός, ὥσπερ νῦν τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς φθονῶν, ἐπιτρέφηται δὲ τῇ πόλει νεότης ἐν ἐφεστίοις καὶ κλήροις πατρῴοις, ἔχουσά τι καὶ ἐπὶ τῷ καλῶς τεθράφθαι*
6 *μέγα φρονεῖν· ἐπεὶ τοῖς γ' ἀκλήροις καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων, ἃ μισθοῦ ἐργάζονται, γλίσχρως διατρεφομένοις, ἢ ἀρχῆθεν μὴ ἐμφύεσθαι ἔρωτα γενεᾶς τέκνων, ἢ ἐμφύντα πονηρὸν ἐκφέρειν καρπὸν καὶ οὐδ' εὐτυχῆ, ἐκ ταπεινῶν τε συμποριοθέντα οἷα εἰκὸς γά-*
7 *μων, καὶ ἐν κατεπτωχευμέναις τραφέντα τύχαις. ἐγὼ* 1885
μὲν οὖν, ἔφη, γνώμην ἀποδείκνυμαι, τά τε προβουλευθέντα ὑπὸ τοῦ συνεδρίου καὶ διὰ τὰς μεταξὺ τα-

4 *ἠξίουν* B 6 *ἂν* post *πάντες* add. Cobet Obs. p. 183 8 *τῷ· νόμῳ* AC 9 *τῆς* add. Reiske 12 *οἰκῶν* c. Reiske | *ὄχλος* om. O praeter ACmg 13 post *ἀργὸς* aut post *νῦν* Reiske *καθῆται* add. 14 *δὲ* om. AB 15 *πατρίοις* B | *τετράφθαι* O corr. Cobet Obs. p. 183 17 *χρημάτων* O *κτημάτων* Sylburg *χρ. πρὸς ἃ* c. Reiske | post *διατρεφομένοις* c. Reiske *ἀνάγκη* inserendum esse 19 *οὐδενὶ εὐτυχῆ* c. Reiske 23 *καὶ* om. AB

ραχὰς παρειλκυσμένα ἐμπεδοῦν τοὺς ὑπάτους, καὶ τοὺς ποιησομένους τὴν διανομὴν ἄνδρας ἀποδεικνύναι.

LII. *Ταῦτ' εἰπόντος Αἰμιλίου δεύτερος κληθεὶς Ἄππιος Κλαύδιος, ὁ τῷ πρόσθεν ὑπατεύσας ἔτει, τὴν ἐναντίαν γνώμην ἀπεφήνατο διδάσκων, ὡς οὐθ' ἡ βουλὴ διανεῖμαι τὰ δημόσια προαίρεσιν ἔσχε· πάλαι γὰρ ἂν εἰληφέναι τὰ δόξαντ' αὐτῇ τέλος· ἀλλ' εἰς χρόνον καὶ διάγνωσιν ἑτέραν ἀνεβάλετο, παῦσαι προθυμουμένη τὴν τότε κατασχοῦσαν στάσιν, ἣν εἰσῆγεν ὁ τῇ τυραννίδι ἐπιχειρῶν ὕπατος καὶ μετὰ ταῦτα δίκας*
δοὺς καλάς· οὔθ' οἱ μετὰ τὸ προβούλευμα λαχόντες 2
1886 *ὕπατοι τέλος τοῖς ἐψηφισμένοις ἐπέθεσαν δρῶντες, ὅσων εἰσελεύσεται κακῶν εἰς τὴν πόλιν ἀρχὴ συνεθισθέντων τὰ κοινὰ τῶν πενήτων διαλαγχάνειν· αἵ τε μετ' ἐκείνους πεντεκαίδεκα ὑπατεῖαι πολλῶν αὐταῖς ἐπαχθέντων ὑπὸ τοῦ δήμου κινδύνων οὐδὲν ὑπέμειναν, ὃ μὴ συνέφερε τῷ ⟨κοινῷ⟩ πράττειν, διὰ τὸ μηδ' ἐξεῖναι σφίσι κατὰ τὸ προβούλευμα τοὺς γεωμόρους ἀποδεικνύειν,*
ἀλλὰ τοῖς πρώτοις ἐκείνοις ὑπάτοις. ὥστ' οὐδ' ὑμῖν, 3
ἔφησεν, ὦ Οὐαλέριε, καὶ σὺ Αἰμίλιε, γῆς ἀναδασμοὺς εἰσφέρειν, οὓς οὐκ ἐπέταξεν ὑμῖν τὸ συνέδριον, οὔτε καλῶς ἔχει, προγόνων οὖσιν ἀγαθῶν, οὔτ' ἀσφαλῶς. καὶ περὶ μὲν τοῦ προβουλεύματος, ὡς οὐ κρατεῖσθε ὑπ' αὐτοῦ οἱ τοσούτοις ὕστερον ὑπατεύσαντες χρόνοις,

1 *ὑπάτους*] *ὑπ' αὐτοὺς* Ba 6 *δημόσια πράγματα* O praeter B 7 *δόξαντα* Bb | *εἰς χρόνον ἕτερον καὶ διάγνωσιν* c. Stephanus 9 *εἰσήγαγεν* c. Garrer Obs. p. 56 11 *λαχόντες* C et Reiske *λαβόντες* R *λαβόντες ὑπατείαν* c. Sylburg 14 ⟨*αἵ*⟩ Bb 15 *αὐτοῖς* AB 16 *συνεφέρετο πράττειν* A *συνέφερε τῷ πράττειν* B *σ. τῷ κοινῷ πράττειν* Kiessling 18 *τούς τε δμόρους ἀποδείκνυσιν* AC 22 *ἔχειν* A

4 ταῦθ' ἱκανά. περὶ δὲ τοῦ βιασαμένους τινὰς ἢ λαθόντας 1887 σφετερίσασθαι τὰ δημόσια βραχὺς ἀπαρκεῖ μοι λόγος. εἰ γάρ τις οἶδε καρπούμενόν τινα, ὧν οὐκ ἔχει κτῆσιν ἀποδεῖξαι νόμῳ, μήνυσιν ἀπενεγκάτω πρὸς τοὺς ὑπάτους καὶ κρινάτω κατὰ τοὺς νόμους, οὓς οὐ νεωστὶ δεήσει γράφειν· πάλαι γὰρ ἐγράφησαν, καὶ οὐδεὶς αὐτοὺς ἠφάνικε χρόνος. 5 ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ συμφέροντος ἐποιεῖτο λόγους Αἰμίλιος, ὡς ἐπὶ τῷ πάντων ἀγαθῷ τῆς κληρουχίας ἐσομένης, οὐδὲ τοῦτο τὸ μέρος ἀνέλεγκτον ἐᾶσαι βούλομαι. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ τὸ αὐτόθι μόνον οὗτός γ' ὁρᾶν, τὸ δὲ μέλλον οὐ προσκοπεῖν, ὅτι μικρὸν εἶναι δοκοῦν ἐπὶ τῶν δημοσίων τοῖς ἀργοῖς καὶ 6 ἀπόροις πολλῶν ἔσται καὶ μεγάλων κακῶν αἴτιον. τὸ γὰρ ἔθος τὸ συνεισπορευόμενον ἅμα τούτῳ καὶ διαμένον ἐν τῇ πόλει καὶ μέχρι παντὸς ὀλέθριον ἔσται καὶ δεινόν· οὐ γὰρ ἐξαιρεῖ τὰς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἐκ τῆς ψυχῆς τὸ τυγχάνειν αὐτῶν, ἀλλ' αὔξει καὶ πονηροτέρας ποιεῖ. τεκμήρια δ' ὑμῖν γενέσθω τούτων τὰ ἔργα· 1888 τί γὰρ δεῖ τοῖς λόγοις ὑμᾶς τοῖς ἐμοῖς ἢ τοῖς Αἰμιλίου προσέχειν;

LIII. Ἴστε δήπου πάντες, ὅσους ἐχειρωσάμεθα πολεμίους, καὶ ὅσην γῆν προὐνομεύσαμεν, καὶ ὅσα λάφυρα ἐκ τῶν ἁλόντων χωρίων ἐλάβομεν, ὧν οἱ πολέμιοι στερόμενοι τέως εὐδαίμονες ὄντες ἐν πολλῇ νῦν

1 του Aa τοὺς Ab 6 καὶ ante οὐδεὶς add. Bb | verba inde a καὶ usque ad Αἰμίλιος om. Ba 11 οὗτός τε B | ὅτι μικρὸν B ὅτι τὸ μικρὸν R 12 * δοκοῦν εἴ τι Ba δ. ἔτι R δ. νῦν ἔτι Reiske δ. ἐπὶ ego 13 post ἀπόροις inserendum esse μεταδιδόναι c. Reiske 14 διαμενεῖ c. Cobet Obs. p. 183 15 καὶ ante μέχρι del. Smit Obs. p. 40 μέχρι παντὸς προιὸν c. Reiske 18 ποιεῖται A 22 * προενόμευσαν O

καθεστήκασιν ἀπορίᾳ· καὶ ὅτι τούτων οὐδενὸς ἀπηλά-
σθησαν οὐδὲ μεῖον ἐκτήσαντο ἐν ταῖς διανομαῖς οἱ τὴν
ἀπορίαν ὀδυρόμενοι. ἆρ' οὖν διὰ ταύτας τὰς ἐπικτή- 2
σεις ἐπανορθωσάμενοι φαίνονταί τι τῆς παλαιᾶς τύχης
καὶ προεληλυθότες εἰς ἐπιφάνειαν τοῖς βίοις; ἐβουλό-
μην μὲν ἂν καὶ θεοῖς εὐξάμην, ἵνα ἧττον ἦσαν ἐπί-
σκηνοι λυπηροὶ τῇ πόλει, νῦν δ' ὁρᾶτε γὰρ καὶ ἀκούετε
1889 αὐτῶν ὀδυρομένων, ὅτι ἐν ἐσχάτῃ εἰσὶν ἀπορίᾳ. ὥστ'
οὐδ' εἰ ταῦτα, ἃ νῦν αἰτοῦνται, καὶ ἔτι πλείω τούτων
λάβοιεν, ἐπανορθώσονται τοὺς βίους. οὐ γὰρ ἐν ταῖς 3
τύχαις αὐτῶν ἐνοικεῖ τὸ ἄπορον, ἀλλ' ἐν τοῖς τρόποις·
οὓς οὐχ οἷον ὁ βραχὺς οὗτος ἐκπληρώσει κλῆρος, ἀλλ'
οὐδ' αἱ σύμπασαι βασιλέων τε καὶ τυράννων δωρεαί.
δράσομέν τ', εἰ καὶ ταῦτα συγχωρήσομεν αὐτοῖς, ὅμοια
τοῖς πρὸς ἡδονὴν θεραπεύουσι τοὺς κάμνοντας ἰατροῖς.
οὐ γὰρ τὸ νοσοῦν ὑγιασθήσεται τῆς πολιτείας μέρος,
ἀλλὰ καὶ τὸ ὑγιαῖνον ἀπολαύσει τῆς νόσου. καθόλου
τ', ὦ βουλή, πολλῆς ὑμῖν δεῖ ἐπιμελείας τε καὶ φρον-
τίδος, ὅπως ἂν σώσητε πάσῃ προθυμίᾳ διαφθειρόμενα
τὰ ἤθη τῆς πόλεως. ὁρᾶτε γάρ, εἰς ἃ προελήλυθεν ἡ 4
τοῦ δήμου ἀκοσμία, καὶ ὡς οὐκέτι ἄρχεσθαι πρὸς τῶν
ὑπάτων ἀξιοῖ· ᾧ γ' οὐ μετεμέλησε τῶν ἐνθάδε πραττ-
τομένων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ στρατοπέδου τὴν αὐτὴν ἀπεδεί-
ξατο ἀκοσμίαν, ὅπλα τε ῥίψας καὶ τάξεις ἐκλιπὼν καὶ

1 ἀπηλάσθησαν Ba ἀπηλάθησαν R   2 ἐν ταῖς διανομαῖς add. B   5 ἐβουλόμην δ' ἂν B   6 οἱ ἐπίσκηνοι O praeter B   9 καὶ ἔτι πλέον AC κ. ἔτι πλείω B   13 σύμπασαι πάντων βασιλέων c. Reiske   14 δράσομέν τι εἴγε ταῦτα A δ. τε εἰ καὶ ταῦτα B   17 καὶ om. A   18 δεῖ om. B | φροντίδος δεῖ Bb   20 ἔθη O ἤθη Sylburg | sive νῦν γὰρ ὁρᾶτε sive ὁρᾶτε legendum esse c. Portus

σημεῖα πολεμίοις προέμενος καὶ φυγῇ πρὶν εἰς χεῖρας 1890
ἐλθεῖν ἐπονειδίστῳ χρησάμενος, ὥσπερ ἐμοῦ μόνον
ἀφαιρησόμενος τὴν ἐκ τῆς νίκης δόξαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ
5 τῆς πατρίδος τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν πάθος. καὶ νῦν
Οὐολούσκοις κατὰ Ῥωμαίων ἵσταται τρόπαια, καὶ κο-
σμεῖται τοῖς ἡμετέροις λαφύροις τἀκείνων ἱερὰ καὶ ἐν
αὐχήμασιν, ἡλίκοις οὐπώποτε αἱ πόλεις αὐτῶν εἰσιν
τέως ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ τε καὶ κατασκαφῆς τῶν ἡμε-
6 τέρων δεόμεναι ἡγεμόνων. ἆρά γε δίκαιον ἢ καλὸν
ἐπὶ τοιούτοις κατορθώμασι χάριν αὐτοῖς ὑμᾶς εἰδέναι,
καὶ δημοσίαις ἐπικοσμεῖν δωρεαῖς κληρουχήσαντας τὴν
γῆν, ἧς πολέμιοι κρατοῦσι τὸ κατὰ τούτους εἶναι μέ- 1891
ρος; ἀλλὰ τί δεῖ τούτοις ἐγκαλεῖν, οἷς δι' ἀπαιδευσίαν
τε καὶ δυσγένειαν ὀλίγος ἐστὶ τῶν καλῶν λόγος, ὁρῶν-
τας, ὡς οὐδ' ἐν τοῖς ὑμετέροις ἤθεσι πᾶσιν ἔτι τὸ
ἀρχαῖον οἰκεῖ φρόνημα, ἀλλ' αὐθάδεια μὲν ἡ σεμνότης
καλεῖται πρὸς ἐνίων, μωρία δ' ἡ δικαιοσύνη, μανικὸν
δὲ τὸ ἀνδρεῖον, καὶ ἠλίθιον τὸ σῶφρον; ἃ δὲ μισητὰ
παρὰ τοῖς προτέροις ἦν, ταῦτα πυργοῦταί τε νῦν καὶ
θαυμάσια ἡλίκα φαίνεται τοῖς διεφθαρμένοις ἀγαθά,
ἀνανδρία καὶ βωμολοχία καὶ κακοήθεια καὶ τὸ παν-
ούργως σοφὸν καὶ τὸ πρὸς ἅπαντα ἰταμὸν καὶ τὸ μη- 1892
δενὶ τῶν κρειττόνων εὐπειθές· ἃ πολλὰς ἤδη πόλεις

2 verba inde ab ὥσπερ usque ad ἀφαιρησόμενος om. Ba add. Bbmg 4 πάθος O τρόπαιον c. Casaubonus κλέος c. Reiske κράτος c. Kiessling mea quidem sententia nihil mutandum est 6 ὑμετέροις AB | τἀκείνων A τὰ ἐκείνων R 8 κατασφαγῆς B | ὑμετέρων AB 14 ὁ λόγος A 15 ἤθεσιν] στήθεσιν c. dubitanter Kiessling 16 ἐνοικεῖ c. idem 19 ταῦτά τε πυργοῦται νῦν A 20 ἡλίκα add. B 21 τὸ πανούργως σοφὸν AB σοφὸν del. Kiessling 22 * πρὸς πάντα O | μηδενὸς B 23 εὐπειθεῖν A

ἰσχυρὰς λαβόντα ἐκ βάθρων ἀνέτρεψε. ταῦθ' ὑμῖν, 7
ὦ βουλή, εἴθ' ἡδέα ἐστὶν ἀκούειν εἴτ' ἀνιαρά, μετὰ
πάσης ἀληθείας καὶ παρρησίας εἴρηται, τοῖς μὲν πει-
σθησομένοις ὑμῶν, ἐὰν ἄρα πεισθῆτε, ἔν τε τῷ παρόντι
χρήσιμα καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλῆ· ἐμοὶ δ', ὃς ὑπὲρ
τοῦ κοινῇ συμφέροντος ἰδίας ἀπεχθείας ἀναιροῦμαι,
πολλῶν ἐσόμενα κινδύνων αἴτια. προορᾶν γὰρ ἱκανός
εἰμι τὰ συμβησόμενα ἐκ λογισμοῦ, καὶ παραδείγματα
ποιοῦμαι τἀλλότρια πάθη τῶν ἐμαυτοῦ.

LIIII. Ταῦτ' εἰπόντος Ἀππίου καὶ τῶν ἄλλων ὀλί-
γου δεῖν πάντων τὴν αὐτὴν γνώμην ἀποφηναμένων ἡ
μὲν βουλὴ διελύετο. οἱ δὲ δήμαρχοι δι' ὀργῆς ἔχοντες
τὴν ἀποτυχίαν ἀπήεσαν καὶ μετὰ τοῦτ' ἐσκόπουν, ὅπως
1893 τιμωρήσονται τὸν ἄνδρα· ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς πολλὰ
βουλευσαμένοις δίκῃ τὸν Ἄππιον ὑπαγαγεῖν θάνατον
ἐχούσῃ τὸ τίμημα. καὶ μετὰ ταῦτ' ἐν ἐκκλησίᾳ τοῦ
ἀνδρὸς κατηγορήσαντες παρεκάλουν ἥκειν ἅπαντας εἰς
τὴν ἀποδειχθησομένην ἡμέραν ὡς διοίσοντας ὑπὲρ αὐ-
τοῦ ψῆφον. ἃ δὲ κατηγορεῖν ἔμελλον, ταῦτ' ἦν· ὅτι 2
πονηρὰς ἐτίθει κατὰ τοῦ δήμου γνώμας, καὶ στάσιν
εἰσῆγεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ δημάρχῳ χεῖρας ἐπήνεγκε
παρὰ τοὺς ἱεροὺς νόμους, καὶ στρατιᾶς ἡγησάμενος σὺν
βλάβῃ τε καὶ αἰσχύνῃ μεγάλῃ ἀνέστρεψε. ταῦτα προ-
ειπόντες ἐν τῷ πλήθει, καὶ ῥητήν τινα ἀποδείξαντες
ἡμέραν, ἐν ᾗ τέλος ἔφησαν ἐπιθήσειν τῇ δίκῃ, παρήγ-
γειλαν αὐτῷ παρεῖναι τότ' ἀπολογησομένῳ. ἀγανακτούν- 3
των δ' ἁπάντων τῶν πατρικίων καὶ παρεσκευασμένων

6 κοινοῦ ABaC κοινῇ Bb e. corr. 9 * τὰ ἀλλότρια O
12 διελέλυτο AC 14 τιμωρήσωνται ABb

ἁπάσῃ προθυμίᾳ σώζειν τὸν ἄνδρα, καὶ τὸν Ἄππιον
παρακαλούντων εἶξαι τῷ καιρῷ καὶ σχῆμα ταῖς παρ-
ούσαις τύχαις ἁρμόττον μεταλαβεῖν, οὐδὲν ἔφη ποιή-
σειν ὁ ἀνὴρ οὔτ' ἀγεννὲς οὔτε τῶν προγεγονότων ἔργων 1894
ἀνάξιον, μυρίους δ' ἂν ὑπομεῖναι θανάτους πρότερον
ἢ γονάτων ἅψασθαί τινος· τούς θ' ὑπὲρ αὐτοῦ δεῖσθαι
παρεσκευασμένους διεκώλυεν εἰπών, ὡς διπλασίως ἂν
αἰδεσθείη ταῦθ' ὑπὲρ αὐτοῦ ποιοῦντας ἑτέρους ὁρῶν,
ἃ μηδ' αὐτὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ πράττειν πρέποντα ἡγεῖται.
4 ταῦτά τε δὴ καὶ πολλὰ ὅμοια τούτοις λέγων, καὶ οὔτ'
ἐσθῆτα ἀλλάξας οὔτε τὸ τῆς ὄψεως γαῦρον ἀλλοιώσας
οὔτε φρονήματός τι ὑφέμενος, ὡς εἶδεν ὀρθὴν καὶ με-
τέωρον ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τοῦ ἀγῶνος τὴν πόλιν, ὀλίγων
5 ἔτι λειπομένων ἡμερῶν ἑαυτὸν διεχρήσατο. οἱ μὲν δὴ
προσήκοντες αὐτῷ νόσον ἐσκήπτοντο γενέσθαι τοῦ
θανάτου αἰτίαν· προενεχθέντος δὲ τοῦ σώματος εἰς τὴν
ἀγορὰν ὁ μὲν υἱὸς αὐτοῦ προσιὼν τοῖς δημάρχοις καὶ
τοῖς ὑπάτοις ἠξίου τὴν νόμιμον ἐκκλησίαν αὐτῷ συν-
αγαγεῖν καὶ τὸν ἐν ἔθει Ῥωμαίοις ὄντα ἐπὶ ταῖς τα-
φαῖς ἀγορεύεσθαι τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν λόγον ἐπιτρέψαι
6 περὶ τοῦ πατρὸς διελθεῖν. οἱ δὲ δήμαρχοι καλουμένης 1895
ἔτι τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἐνίσταντο, καὶ
παρήγγελλον τῷ μειρακίῳ τὸν νεκρὸν ἀποφέρειν. οὐ
μὴν ὁ δῆμός γ' ἠνέσχετο οὐδὲ περιεῖδε τὴν ὕβριν,
ἄτιμον ἐκβληθῆναι τὸ σῶμα, ἀλλ' ἐπέτρεψε τῷ μειρακίῳ

8 *αἰδεσθείη*] *ἀχθεσθείη* c. Cobet Obs. p. 183 9 *αὐτὸν* A om. B *αὐτὸς* c. Kiessling 14 *διεχειρίσατο* AC ⟨*δι*⟩*ε*⟨*χειρί*⟩*σατο* Bb *διεχρήσατο* Reiske cf. IX 40, 4 23 *παρήγγειλλον* A 24 *ἠνέσχετο τὴν ὕβριν οὐδὲ περιεῖδεν ἄτιμον* c. dubitanter Kiessling

τὰς νομιζομένας ἀποδοῦναι τῷ πατρὶ τιμάς. Ἄππιος μὲν οὖν τοιαύτης τελευτῆς ἔτυχεν.

LV. Οἱ δ' ὕπατοι καταγράψαντες τὰς δυνάμεις ἐξῆγον ἐκ τῆς πόλεως· Λεύκιος μὲν Οὐαλέριος Αἰκανοῖς πολεμήσων, Τιβέριος δ' Αἰμίλιος Σαβίνοις. καὶ γὰρ οὗτοι κατὰ τὸν τῆς στάσεως καιρὸν ἐνέβαλον εἰς τὴν Ῥωμαίων χώραν καὶ πολλὴν αὐτῆς κακώσαντες ἀπῆλθον λείαν ἄφθονον περιβαλόμενοι. Αἰκανοὶ μὲν οὖν πολλάκις εἰς χεῖρας ἐλθόντες καὶ πολλὰς πληγὰς λαβόντες εἰς τὸν χάρακα ἐν ἐχυρῷ χωρίῳ κείμενον κατέφυγον καὶ τὸ λοιπὸν οὐκέτι προῄεσαν εἰς μάχην.
ὁ δὲ Οὐαλέριος ἐπεχείρησε μὲν ἐκπολιορκεῖν αὐτῶν τὸ 2
στρατόπεδον, ἐκωλύθη δ' ὑπὸ τοῦ δαιμονίου. προιόντι
1896 γὰρ αὐτῷ καὶ ἤδη ἔργου ἐχομένῳ ζόφος ἐξ οὐρανοῦ γίνεται καὶ ὄμβρος πολύς, ἀστραπαὶ δὲ καὶ βρονταὶ σκληραί. διασκεδασθείσης δὲ τῆς στρατιᾶς ὅ τε χειμὼν εὐθὺς ἐπαύσατο καὶ πολλὴ κατέσχε τὸν τόπον αἰθρία. τοῦτό τε δὴ τὸ ἔργον ὀττευσάμενος ὁ ὕπατος, καὶ τῶν μάντεων κωλυόντων ἔτι πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀποτραπεὶς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκάκου, καὶ ὅση ἐπέτυχε λείᾳ τοῖς στρατιώταις ἅπασαν ὠφελεῖσθαι ἐφείς, ἀπῆγεν ἐπ'
οἴκου τὴν δύναμιν. Τιβερίῳ δ' Αἰμιλίῳ διεξιόντι τὴν 3
πολεμίαν σὺν πολλῇ καταφρονήσει κατ' ἀρχὰς καὶ οὐδὲν ἔτι προσδοκῶντι ἀντίπαλον ἐπῆλθεν ἡ Σαβίνων δύναμις καὶ γίνεται μάχη αὐτῶν ἐκ παρατάξεως μεσούσης μάλιστα τῆς ἡμέρας ἀρξαμένη μέχρι δύσεως ἡλίου.

11 εἰς τὴν μάχην A 13 προιόντι O προσιόντι c. Kiessling 14 οὐρανοῦ] αἰθρίου A 18 τε add. B 19 ὅτι ante πολιορκεῖν B om. R ἔτι π. Sintenis Em. Dion. III 29 20 γῆν ἐξ αὐτῶν ABa γῆν . . αὐτῶν Bb

σκότους δ' ἐπιλαμβάνοντος ἀνεχώρουν αἱ δυνάμεις ἐπὶ
τοὺς ἑαυτῶν χάρακας οὔτε νικῶσαι οὔτε λειπόμεναι.
4 ταῖς δ' ἑξῆς ἡμέραις νεκρούς τε τοὺς ἑαυτῶν ἐκήδευ-
σαν οἱ ἡγεμόνες καὶ χάρακας ἐξωρύξαντο, καὶ γνώμας
τὰς αὐτὰς εἶχον ἑκάτεροι, διὰ φυλακῆς τὰ οἰκεῖα ἔχειν
καὶ μηκέτι ἄρχειν μάχης. ἔπειτα σὺν χρόνῳ τὰς σκη- 1897
νὰς λύσαντες ἀπῆγον τὰς δυνάμεις.

LVI. Ἐν δὲ τῷ μετὰ τούτους τοὺς ὑπάτους ἔτει,
κατὰ τὴν ἑβδομηκοστὴν καὶ ὀγδόην ὀλυμπιάδα, ἣν
ἐνίκα στάδιον Παρμενίδης Ποσειδωνιάτης Ἀθήνησι
τὴν ἐνιαύσιον ἀρχὴν ἔχοντος Θεαγενίδου, κατεστάθη-
σαν ὕπατοι Ῥωμαίων Αὖλος Οὐεργίνιος Καιλιμοντανὸς
καὶ Τῖτος Νομίκιος Πρίσκος. ἄρτι δ' αὐτῶν τὴν ἀρχὴν
παρειληφότων ἀγγέλλεται στρατιὰ Οὐολούσκων πολλὴ
παροῦσα. καὶ μετ' οὐ πολὺ τῶν περιπολίων τι τῶν
Ῥωμαϊκῶν ἐξ ἐφόδου καταληφθὲν ἐκαίετο· ἦν δ' οὐ
διὰ μακροῦ τῆς Ῥώμης, καὶ ὁ καπνὸς ἤγγελλε τοῖς ἐν
2 τῇ πόλει τὸ πάθος. τότε μὲν οὖν — καὶ γὰρ ἦν ἔτι 1898
νύξ — ἱππεῖς τινας ἀποστείλαντες ἐπὶ κατασκοπὴν οἱ
ὕπατοι καὶ φυλακὰς καταστήσαντες ἐπὶ τοῖς τείχεσι καὶ
αὐτοὶ ταξάμενοι πρὸ τῶν πυλῶν σὺν τοῖς εὐζωνοτάτοις,
ἐξεδέχοντο τὰς παρὰ τῶν ἱππέων ἀγγελίας· ὡς δ' ἡμέρα
τ' ἐγένετο, καὶ συνήθροιστο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ πόλει δύ-

2 *ἑαυτ⟨ῶν⟩* Bb | post *χάρακας* eras. *καὶ* B 4 *τε οἱ ἡγεμόνες τοὺς* B | post *χάρακας* haec verba: *ὑψηλοτέρους ἐβάλοντο* (vel *ἤγειραν*) *καὶ τάφρους βαθυτέρας* (vel *εὐρυτέρας*) inserenda esse censet Hertlein Hermes X 418 10 *Παρμενίτης* B | *Ἀθήνησι δὲ* O praeter A 12 *Νομεντανὸς* O *Καιλιμοντανὸς* Gelenius 13 pro *Νομίκιος* apud Diodorum, Livium aliosque *Μινούκιος* exstat 15 *περιπόλεων* A 16 *ἐξ ἐφόδου* add. B

ναμις, ἦγον ἐπὶ τοὺς πολεμίους. οἱ δὲ διαρπάσαντες
καὶ κατακαύσαντες τὸ φρούριον ἀπῄεσαν διὰ τάχους.
τότε μὲν οὖν οἱ ὕπατοι σβέσαντες τὰ ἔτι καιόμενα καὶ 3
τοῦ χωρίου φυλακὴν καταλιπόντες ἀπῄεσαν εἰς τὴν πό-
λιν· ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις τάς τ' οἰκείας ἔχοντες
δυνάμεις καὶ τὰς παρὰ τῶν συμμάχων ἐξῄεσαν ἀμφό-
τεροι, Οὐεργίνιος μὲν ἐπὶ τὴν Αἰκανῶν, Νομίκιος δ'
ἐπὶ τὴν Οὐολούσκων· καὶ αὐτοῖς ἀμφοτέροις κατὰ
γνώμην τὰ τοῦ πολέμου ἐχώρησεν. Οὐεργινίῳ τε γὰρ 4
Αἰκανοὶ δῃοῦντι τὴν χώραν αὐτῶν οὐκ ἐτόλμησαν εἰς
χεῖρας ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ λόχον τινὰ ὑποκαθίσαντες ἐν
ὕλαις ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, οἳ ἔμελλον ἐσκεδασμένοις
ἐπιθήσεσθαι τοῖς πολεμίοις, διήμαρτον τῆς ἐλπίδος
ταχείας γενομένης τοῖς Ῥωμαίοις αἰσθήσεως καὶ μάχης
1899 καρτερᾶς, ἐξ ἧς πολλοὺς τῶν σφετέρων οἱ Αἰκανοὶ
ἀπέβαλον· ὥστ' οὐδ' εἰς πεῖραν ἑτέρας μάχης ἔτ' ἤρ-
χοντο. Νομικίῳ τ' ἄγοντι τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν Ἀν- 5
τιατῶν πόλιν, ἣ ἐν ταῖς πρώταις τότε τῶν Οὐολού-
σκων πόλεσιν ἦν, οὐδεμία ἠναντιώθη δύναμις, ἀλλ'
ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀναγκάζοντο ἕκαστοι ἀμύνεσθαι. ἐν
δὲ τούτῳ ἥ τε γῆ αὐτῶν ἡ πολλὴ ἐτμήθη, καὶ πολίχνη
τις ἐπιθαλάττιος ἑάλω, ᾗ ἐπινείῳ τε καὶ ἀγορᾷ τῶν
εἰς τὸν βίον ἀναγκαίων ἐχρῶντο, ἐκ θαλάττης τε καὶ
διὰ λῃστηρίων τὰς πολλὰς ἐπαγόμενοι ὠφελείας. ἀν-
δράποδα μὲν οὖν καὶ χρήματα καὶ βοσκήματα καὶ τοὺς
ἐμπορικοὺς φόρτους ἡ στρατιὰ συγχωρήσει τοῦ ὑπάτου

1 ἦγ⟨ον⟩ B 7 ἐπὶ τὴν Αἰκανῶν Νομίκιος δὲ om. Ba 16 ἔτι B 18 ἣ] post πόλιν lacuna quattuor fere litterarum, ἣ et τότε add. Bb 20 ἕκαστοι] ἐκεῖνον c. Hertlein Hermes X 418 22 ἑάλω om. ABC add. Cmg

διήρπασε, τὰ δ' ἐλεύθερα σώματα, ὁπόσα μὴ ὁ πόλε-
μος ἔφθη διειργασμένος, ἐπὶ τὸ λαφυροπώλιον ἀπήχθη.
ἐλήφθησαν δὲ καὶ νῆες τῶν Ἀντιατῶν εἴκοσι καὶ δύο
6 μακραὶ καὶ ἄλλα νεῶν ὅπλα τε καὶ παρασκευαί. μετὰ 1900
ταῦτα κελεύσαντος τοῦ ὑπάτου τάς τ' οἰκίας ἐνεπίμ-
πρασαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τοὺς νεωσοίκους κατέσκαπτον
καὶ τὸ τεῖχος ἤρειπον ἐκ θεμελίων· ὥστε μηδ' ἀπελ-
θόντων σφῶν χρηστὸν ἔτι τοῖς Ἀντιάταις εἶναι τὸ
φρούριον. ταῦτά τε δὴ ἐπράχθη χωρὶς ἑκατέρῳ τῶν
ὑπάτων, καὶ ἀμφοτέροις ἔτι κοινὴ στρατεία τοῖς ἀν-
δράσιν ἐπὶ τὴν Σαβίνων γῆν, ἣν δῃώσαντες ἀπῆγον
ἐπ' οἴκου τὴν δύναμιν, καὶ ὁ ἐνιαυτὸς οὗτος ἐτελεύτα.
LVII. Τῷ δ' ἑξῆς ἔτει ⟨Τίτου⟩ Κοιντίου Καπετω-
λίνου καὶ Κοίντου Σερουιλίου Πρίσκου τὴν ὕπατον
ἀρχὴν παρειληφότων ἥ τ' οἰκεία δύναμις Ῥωμαίων
ἅπασα ἐν τοῖς ὅπλοις ἦν, καὶ τὰ συμμαχικὰ ἑκούσια
παρῆν, πρὶν ἐπαγγελθῆναι αὐτοῖς στρατείαν. καὶ μετὰ 1901
τοῦτ' εὐχάς τε ποιησάμενοι τοῖς θεοῖς οἱ ὕπατοι καὶ
καθήραντες τὸν στρατὸν ἐξῄεσαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
2 Σαβῖνοι μὲν οὖν, ἐφ' οὓς ὁ Σερουίλιος ἤλασεν, οὔτ'
εἰς μάχην κατέστησαν οὔτ' ἐξῆλθον εἰς τὴν ὕπαιθρον·
μένοντες δ' ἐν τοῖς φρουρίοις ἠνείχοντο γῆς τ' αὐτοῖς
τεμνομένης καὶ οἰκιῶν ἐμπιμπραμένων θεραπείας τ'
αὐτομολούσης· ὥστε κατὰ πολλὴν εὐπέτειαν ἀπελθεῖν
ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν τοὺς Ῥωμαίους ὠφελείαις τε βα-

1 θερασώματα — ἔφθη διειργ om. Ba add. Bbmg 3 ν⟨ῆ⟩ες Bb 5 ἐνέπρασαν Ba ἐνε⟨πίμ⟩πρασαν Bb 9 ἑκατέρων Bb | δὴ διεπράχθη C 10 στρατιᾶ O corr. Sylburg 13 Τίτου om. O add. Sylburg | Καπετωλίου O corr. idem 17 στρατιὰν O corr. Sylburg 21 τὴν om. A 23 ἐκτεμνομένης O τεμνομένης Cobet Obs. p. 184

ρεῖς καὶ αὐχήμασι λαμπρούς, καὶ ἡ μὲν Σερουιλίου
στρατεία τοῦτ' ἔσχε τὸ τέλος· οἱ δὲ σὺν τῷ Κοιντίῳ 3
στρατεύσαντες ἐπί τ' Αἰκανοὺς καὶ Οὐολούσκους —
συνεληλύθεσαν γὰρ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐξ ἀμφοτέρων
τῶν ἐθνῶν οἱ προαγωνιούμενοι τῶν ἄλλων, καὶ πρὸ
τῆς Ἀντιατῶν πόλεως ἀντεστρατοπεδεύσαντο — θᾶττον
1902 ἢ βάδην χωροῦντες ἐπιφαίνονται αὐτοῖς· καὶ οὐ πολὺν
τόπον τοῦ χάρακος αὐτῶν ἀποσχόντες, ἐν ᾧ πρῶτον
ὤφθησάν τε καὶ εἶδον ἐκείνους χωρίῳ ταπεινῷ ὄντι
τὰς ἀποσκευὰς ἔθεντο, τοῦ μὴ δεδοικέναι τὰ πολέμια
πλήθει μακρῷ προὔχοντα δόξαν ποιῆσαι βουλόμενοι.
ὡς δ' εὐτρεπῆ τὰ εἰς μάχην ἑκατέροις ἅπαντα ἦν, ἐξ- 4
ήεσαν εἰς τὸ πεδίον, καὶ συμπεσόντες ἠγωνίζοντο μέχρι
μεσούσης ἡμέρας οὔτ' εἴκοντες τοῖς πολεμίοις οὔτ' ἐπι-
βαίνοντες, ἀεί τε τὸ κάμνον μέρος ἀνισοῦντες τοῖς ἐπὶ
ταῖς ἐφεδρείαις τεταγμένοις ἑκάτεροι. ἐν δὲ τούτῳ
μάλιστα οἱ Αἰκανοὶ καὶ Οὐολοῦσκοι πλήθει τῶν Ῥω-
μαίων προὔχοντες ἀνέφερον καὶ περιῆσαν, τῶν πολε-
μίων οὐκ ἐχόντων ἴσον τῇ προθυμίᾳ τὸ πλῆθος. ὁ 5
δὲ Κοίντιος ὁρῶν νεκρούς τε πολλοὺς τῶν σφετέρων
καὶ τῶν περιόντων τοὺς πλείους τραυματίας ἐμέλλησε
μὲν ἀνακαλεῖσθαι τὴν δύναμιν, δείσας δέ, μὴ δόξαν
παράσχῃ τοῖς πολεμίοις φυγῆς, παρακινδυνευτέον σφί-
1903 σιν εἶναι ἔγνω. ἐπιλεξάμενος δὲ τῶν ἱππέων τοὺς
κρατίστους κατὰ τὸ δεξιόν, ὃ μάλιστα ἔκαμνεν, τοῖς
σφετέροις παρεβοήθει. καὶ τὰ μὲν ἐπιτιμῶν τοῖς ἡγε- 6

2 στρατιά O corr. Sylburg 7 ἐπιφαίνοντ⟨αι⟩ Bb 12 καὶ ὡς B | εὐπρεπῆ BaC | πάντα O corr. Kiessling 15 ἀεὶ δὲ Reiske | τοῖς ἐπὶ ταῖς ἐφεδρίαις A τοῖς σφετέροις B 19 ⟨ὁ⟩ B 21 πλ⟨εί⟩ους B | ἐμέλησε B 24 εἶναι om. Ba 25 ὃ μάλιστα ἔκαμνεν Ba et Sylburg ᾧ μ. ἔκαμνον R

μόσιν αὐτοῖς τῆς ἀνανδρίας, τὰ δ' ὑπομιμνήσκων τῶν
προτέρων ἀγώνων, τὰ δὲ τὴν αἰσχύνην ἐπιλεγόμενος
καὶ τὸν κίνδυνον, ὃς καταλήψεσθαι αὐτοὺς ἔμελλεν ἐν
τῇ φυγῇ, τελευτῶν εἶπεν οὐκ ἀληθές, ὃ μάλιστα μὲν
τοῖς σφετέροις θάρσος παρέστησε, τοῖς δὲ πολεμίοις
δέος. ἔφη γάρ, ὅτι θάτερον αὐτῶν ἤδη κέρας ἐξέωσε
τοὺς πολεμίους καὶ ἐγγὺς ἤδη· ἐστὶ τοῦ ἐκείνων χά-
7 ρακος. ταῦτ' εἰπὼν ἐνσείει τοῖς πολεμίοις, καὶ κατα-
βὰς ἀπὸ τοῦ ἵππου σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐπιλέκτοις
τῶν ἱππέων συστάδην ἐμάχετο. ἐκ δὲ τούτου τόλμα
τις ἐμπίπτει τοῖς κάμνουσι τέως, καὶ ὠθοῦνται ἅπαν-
τες ὥσπερ ἕτεροί τινες γεγονότες· καὶ οἱ Οὐολοῦσκοι
— τῇδε γὰρ ἐκεῖνοι ἐτάξαντο — μέχρι πολλοῦ δια-
καρτερήσαντες ἐνέκλιναν. ὡς δὲ τούτους ὁ Κοίντιος
ἀπεώσατο, ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον παρήλαυνεν ἐπὶ τὴν
ἑτέραν τάξιν, καὶ ἐδείκνυε τοῖς ἐκεῖ πεζοῖς τὸ ἡττώ- 1904
μενον τῶν πολεμίων μέρος, καὶ παρεκελεύετο μὴ λεί-
πεσθαι ἀρετῇ τῶν ἑτέρων.

LVIII. Καὶ μετὰ τοῦτ' οὐδὲν ἔτι διέμενε τῶν πολεμίων, ἀλλὰ πάντες εἰς τὸν χάρακα ξυνέφευγον. οὐ μέντοι δίωξίς γ' αὐτῶν ἐπὶ πολὺ ἐγένετο, ἀλλ' εὐθὺς οἱ Ῥωμαῖοι ἀπετράποντο, ὑπὸ κόπου τὰ σώματα παρειμένοι καὶ οὐδὲ τὰ ὅπλα ἔτι ὅμοια ἔχοντες. ὀλίγων δὲ

4 δὲ εἶπεν A εἶπεν om. Ba | ἀληθῆ Bb ἀληθη[ες] C 5 θάρσος . . παρέστησε B 6 ἐξέλυσε Ba ἐξέωσε R 7 ἔστη A | ἐκείνου A 12 οἱ om. ABa 14 ὡς] ἕως A 16 τὸ om. Ba 18 ἑταίρων c. Sylburg 20 ξυνέφυγον O ξυνέφευγον c. Grasberger Tess. Herb. p. 25 23 ὅμοια] ἀκέραια c. Hertlein Hermes X 419, οἱ πολλοὶ Smit Obs. p. 41, βεβαίως c. Garrer Obs. p. 76 cf. Schenkl Bursiani Litter. Ann. breviar. p. 280, mea quidem sententia nihil mutandum est

διελθουσῶν ἡμερῶν, ἃς ἐσπείσαντο ταφῆς τε τῶν οἰ-
κείων νεκρῶν καὶ θεραπείας τῶν κεκμηκότων ἕνεκα,
παρεσκευασμένοι τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἐλλείποντα, ἑτέ-
ραν ἠγωνίσαντο μάχην περὶ τῷ Ῥωμαίων χάρακι.
προσελθούσης γὰρ ἄλλης δυνάμεως τοῖς Οὐολούσκοις 2
τε καὶ Αἰκανοῖς ἐκ τῶν πέριξ χωρίων οὐ διὰ μακροῦ
ὄντων, ἐπαρθεὶς ὁ στρατηγὸς αὐτῶν, ὅτι καὶ πεντα-
πλάσιοι τῶν πολεμίων ἦσαν οἱ σφέτεροι, τήν τε παρ-
εμβολὴν τῶν Ῥωμαίων οὐκ ἐν ἐχυρῷ οὖσαν ὁρῶν
κράτιστον ὑπέλαβεν εἶναι καιρὸν ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς.
1905 ἐνθυμηθεὶς δὲ ταῦτα περὶ μέσας νύκτας ἦγε τὴν δύ-
ναμιν ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν Ῥωμαίων, καὶ κύκλῳ περι-
στήσας ἐφρούρει, μὴ λάθοιεν ἀπιόντες. ὁ δὲ Κοίντιος, 3
ὡς ἔμαθε τῶν πολεμίων τὸ πλῆθος, ἀγαπητῶς ἐδέξατο
καὶ περιμείνας, ἕως ἡμέρα τ' ἐγένετο καὶ ὥρα πληθυ-
ούσης μάλιστ' ἀγορᾶς, κάμνοντας ἤδη τοὺς πολεμίους
αἰσθόμενος ὑπό τ' ἀγρυπνίας καὶ ἀκροβολισμῶν, καὶ
οὐ κατὰ λόχους οὐδὲ ἐν τάξει προσάγοντας, ἀλλὰ πολ-
λαχῇ κεχυμένους καὶ σποράδας, ἀνοίξας τὰς πύλας τοῦ
χάρακος ἐξέδραμεν ἅμα τοῖς ἐπιλέκτοις τῶν ἱππέων·
καὶ οἱ πεζοὶ πυκνώσαντες τοὺς λόχους ἠκολούθουν.
οἱ δὲ Οὐολοῦσκοι καταπλαγέντες αὐτῶν τὸ θράσος καὶ 4
τὸ μανικὸν τῆς ἐφόδου βραχὺν ἀνασχόμενοι χρόνον
ἀνακρούονταί τε καὶ ἅμα ὑποχωροῦσιν ἀπὸ τοῦ χάρα-
κος καί — ἦν γάρ τις οὐ πρόσω τοῦ στρατοπέδου
λόφος ὑψηλὸς ἐπιεικῶς — εἰς τοῦτον οὖν ἀνατρέχουσιν

2 νεκρῶν add. B 3 παρασκευασάμενοι B 4 τῷ τῶν Ῥ. O praeter B 8 τε om. Ba 24 τε et ἅμα om. B 24 ἐκ τοῦ χάρακος A 26 οὖν om. B

ὡς ἀναπαυσόμενοί τε καὶ αὖθις εἰς τάξιν καταστησό- 1906
μενοι. ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτοῖς ἐξεγένετο καταστῆναί τε
καὶ ἑαυτοὺς ἀναλαβεῖν, ἀλλ' ἐκ ποδὸς ἠκολούθησαν
αὐτοῖς οἱ πολέμιοι πιλήσαντες, ὡς μάλιστ' ἦν δυνατὸν
τοὺς λόχους, ἵνα μὴ καταραχθῶσι πρὸς ἄναντες χωρίον
5 βιαζόμενοι. καὶ γίνεται μέγας ἀγὼν ἐπὶ πολὺ μέρος
τῆς ἡμέρας, νεκροί τε πίπτουσι πολλοὶ ἀφ' ἑκατέρων.
καὶ Οὐολοῦσκοι πλήθει τε ὑπερέχοντες καὶ τὸ ἐκ τοῦ
τόπου προσειληφότες ἀσφαλές, οὐδετέρου τούτων οὐδὲν
ἀγαθὸν ἀπήλαυσαν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς Ῥωμαίων προθυμίας
καὶ ἀρετῆς ἐκβιασθέντες τόν τε λόφον ἐξέλιπον καὶ
6 ἐπὶ τὸν χάρακα φεύγοντες οἱ πολλοὶ ἀπέθνησκον. οὐ
γὰρ εἴασαν αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι διώκοντες, ἀλλ' ἐκ πο-
δὸς ἠκολούθησαν καὶ οὐ πρότερον ἀπετράποντο, ἢ τὴν
παρεμβολὴν αὐτῶν ἑλεῖν κατὰ κράτος. γενόμενοι δὲ
σωμάτων τ' ἐγκρατεῖς καὶ ὅσα ἐγκατελήφθη τῷ χάρακι
καὶ ἵππων καὶ ὅπλων καὶ χρημάτων παμπόλλων κύριοι,
τὴν μὲν νύκτα ἐκείνην αὐτόθι κατεστρατοπέδευσαν, τῇ 1907
δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ τὰ εἰς πολιορκίαν ἐπιτήδεια παρεσκευα-
σμένος ὁ ὕπατος ἐπὶ τὴν Ἀντιατῶν πόλιν οὐ πλείω
7 ἀπέχουσαν τριάκοντα σταδίων ἦγε τὴν δύναμιν. ἔτυχον
δὲ φυλακῆς ἕνεκα τοῖς Ἀντιάταις Αἰκανῶν τινες ἐπί-
κουροι παρόντες καὶ φυλάττοντες τὰ τείχη· οἳ τότε
δείσαντες τὸ Ῥωμαίων τολμηρὸν δρασμὸν ἐκ τῆς πό-

1 αὖθις καὶ O καὶ αὖθις Hertlein Hermes X 419 2 τε add. B 5 καταραχθῶσι Ba ⟨κατα⟩⟨ρρ⟩αχθῶσι Bb 9 οὐδετέρῳ A | οὐδενὸς ἀγαθοῦ C 10 ἀπ⟨ή⟩λαυσαν Bb 13 εἴασαν] ἀνίεσαν Smit Obs. p. 42 15 αὐτῶν om. A 16 σωμάτων ἐγκρατεῖς A ἐγκρατεῖς καὶ om. B | ἐγκατελήφθη Ba ἐγκατελείφθη R 17 πολλῶν A 19 παρασκευασάμενος Ba 23 παρόντες] τυχόντες AC 24 ἀποδρασμὸν c. dubitanter Kiessling

λεως ἐπεχείρουν ποιεῖσθαι. γενομένης δὲ τοῖς Ἀντιάταις γνώσεως κωλυόμενοι πρὸς αὐτῶν ἀπιέναι γνώμην ἐποιοῦντο παραδοῦναι Ῥωμαίοις ἐπιοῦσι τὴν πόλιν. τοῦτο μαθόντες ἐκ μηνύσεως οἱ Ἀντιᾶται τῷ τε καιρῷ 8
εἴκουσι, καὶ κοινῇ μετ' ἐκείνων βουλευσάμενοι παραδιδόασι τῷ Κοιντίῳ τὴν πόλιν, ἐφ' ᾧ Αἰκανοὺς μὲν ὑποσπόνδους ἀπελθεῖν, Ἀντιάτας δὲ φρουρὰν δέξασθαι καὶ τὰ κελευόμενα ὑπὸ Ῥωμαίων ποιεῖν. ἐπὶ τούτοις κύριος γενόμενος τῆς πόλεως ὁ ὕπατος, καὶ λαβὼν
1908 ὀψώνιά τε καὶ τἆλλα, ὅσων ἔδει τῇ στρατιᾷ, καὶ φρουρὰν ἐγκαταστήσας, ἀπῆγε τὴν δύναμιν· ἀνθ' ὧν αὐτὸν ἡ βουλὴ ὑπαντήσει τε φιλανθρώπῳ ἐδέξατο, καὶ θριάμβου πομπῇ ἐτίμησεν.

LVIIII. Ἐν δὲ τῷ μετὰ τούτους ἔτει ὕπατοι μὲν ἦσαν Τιβέριος Αἰμίλιος τὸ δεύτερον καὶ Κόιντος Φάβιος, ἑνὸς τῶν τριῶν ἀδελφῶν υἱὸς τῶν ἡγησαμένων τε τῆς ἀποσταλείσης φρουρᾶς εἰς Κρεμέραν, καὶ διαφθαρέντων ἐκεῖ σὺν τοῖς πελάταις. ἡ δὲ βουλὴ τῶν δημάρχων ἀνακινούντων πάλιν τὸ πλῆθος ἐπὶ τῇ κληρουχίᾳ, καὶ συναγωνιζομένου θατέρου τῶν ὑπάτων αὐτοῖς Αἰμιλίου δόγμα ἐπεκύρωσε, θεραπεῦσαί τε καὶ ἀναλαβεῖν τοὺς πένητας βουλομένη, διανεῖμαί τινα μοῖραν αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἀντιατῶν χώρας, ἣν τῷ προτέρῳ ἔτει δόρατι ἑλόντες κατέσχον. καὶ ἀπεδείχθησαν ἡγε- 2
μόνες τῆς κληρουχίας Τίτος Κοίντιος Καπιτωλῖνος, ᾧ
1909 παρέδοσαν Ἀντιᾶται σφᾶς αὐτούς, καὶ σὺν αὐτῷ Λεύ-

2 κωλυόμενοί τε πρὸς A 3 τὴν πόλιν om. Ba 8 ὑπὸ Ῥωμαίων delendum esse censet Kiessling 12 φιλανθρώπως B 17 Κρέμερα ABC 22 βουλομένης A 23 ἐκ ⟨τῆς⟩ B

κιος Φούριος καὶ Αὖλος Οὐεργίνιος. ἦν δ' οὐκ ἀγώ-
νισμα πᾶσι τοῖς πολλοῖς καὶ πένησι Ῥωμαίων ἡ δια-
νομὴ τῆς χώρας ὡς ἀπελαυνομένοις τῆς πατρίδος,
ὀλίγων τ' ἀπογραψαμένων ἔδοξε τῇ βουλῇ, ἐπειδὴ οὐκ
ἀξιόχρεως ἦν ὁ ἀπόστολος, ἐπιτρέψαι Λατίνων τε καὶ
Ἑρνίκων τοῖς βουλομένοις τῆς ἀποικίας μετέχειν. οἱ
μὲν δὴ εἰς Ἄντιον ἀποσταλέντες κατένεμον τὴν γῆν
τοῖς σφετέροις, μοῖράν τινα ἐξ αὐτῆς τοῖς Ἀντιάταις
3 ὑπολειπόμενοι. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ στρατεία τῶν
ὑπάτων ἀμφοτέρων ἐγένετο, Αἰμιλίου μὲν εἰς τὴν Σα-
βίνων χώραν, Φαβίου δ' εἰς τὴν Αἰκανῶν. καὶ τῷ
μὲν Αἰμιλίῳ πολὺν ἐν τῇ πολεμίᾳ μείναντι χρόνον
οὐδεμία δύναμις ὑπήντησε μαχουμένη περὶ τῆς γῆς,
ἀλλ' ἀδεῶς αὐτὴν κείρας, ἐπειδὴ καθῆκεν ὁ χρόνος 1910
τῶν ἀρχαιρεσίων, ἀπῆγε τὰς δυνάμεις. Φαβίῳ δ' Αἰ-
κανοί, πρὶν εἰς ἀνάγκην ἐλθεῖν στρατιᾶς διαφθαρείσης
ἢ τειχῶν ἁλισκομένων, ἐπεκηρυκεύσαντο περὶ διαλλα-
4 γῶν καὶ φιλίας. ὁ δ' ὕπατος δύο τε μηνῶν τροφὰς
τῇ στρατιᾷ καὶ δύο χιτῶνας κατ' ἄνδρα καὶ ἀργύριον
εἰς ὀψωνιασμὸν ἑξαμήνου καὶ εἴ τι ἄλλο κατήπειγεν
εἰσπραξάμενος, ἀνοχὰς ἐποιήσατο πρὸς αὐτούς, ἕως ἂν
εἰς Ῥώμην ἀφικόμενοι παρὰ τῆς βουλῆς εὕρωνται τὰς
διαλύσεις. ἡ μέντοι βουλὴ ταῦτα μαθοῦσα τῷ Φαβίῳ
ἐπέτρεψεν αὐτοκράτορι διαλύσασθαι πρὸς τοὺς Αἰκα-

1 φρούριος AB | * οὐκ ἀγὼν πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς A οὐκ ἀγὼν πᾶσι (?) vel ὡᾶσι τοῖς B οὐκ ἄγαν ἀσπαστὴ τοῖς c. Reiske οὐκ ἀκούσασι Kayser Ann. phil. 1868 p. 817 οὐκ ἀγαπῶσι c. Kiessling locum corruptissimum sic restituere conatus sum, ut ἀγώνισμα scriberem 4 ὀλίγων γε vel δὲ c. Reiske 5 ὁ om. B 9 στρατιὰ ABa στρατεία Bb 13 ὑπὲρ τῆς γῆς Reudler Tir. crit. p. 61 17 ἐπεκηρύκευσαν A

νούς, ἐφ' οἷς ἂν αὐτὸς προαιρῆται. μετὰ τοῦτο συν- 5
θῆκαι γίνονται ταῖς πόλεσι μεσιτεύσαντος αὐτὰς τοῦ
ὑπάτου τοιαίδε· Αἰκανοὺς εἶναι Ῥωμαίων ὑπηκόους
πόλεις τε καὶ χώρας τὰς ἑαυτῶν ἔχοντας, ἀποστέλλειν
δὲ Ῥωμαίοις μηδὲν ὅτι μὴ στρατιάν, ὅταν αὐτοῖς παρ-
911 αγγελῇ, τέλεσι τοῖς ἰδίοις ἐκπέμποντας [αὐτάς]. ταῦτα
συνθέμενος ἀπῆγε τὴν δύναμιν Φάβιος καὶ εἰς τὸν
ἐπιόντα ἐνιαυτὸν ἀρχὰς ἅμα τῷ συνυπάτῳ κατέστησεν.

LX. Ἦσαν δ' ὑπ' αὐτῶν ἀποδειχθέντες ὕπατοι
Σπόριος Ποστόμιος Ἀλβῖνος καὶ Κόιντος Σερουίλιος
Πρίσκος τὸ δεύτερον. ἐπὶ τούτων ἔδοξαν Αἰκανοὶ
παραβαίνειν τὰς πρὸς Ῥωμαίους νεωστὶ γενομένας ὁμο-
λογίας ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας· Ἀντιατῶν ὅσοι μὲν εἶχον 2
ἐφέστια καὶ κλήρους ἔμειναν ἐν τῇ γῇ, τά τ' ἀπομερι-
σθέντα σφίσι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν κληρούχων ἀφορισθέντα
κτήματα γεωργοῦντες ἐπὶ ῥηταῖς τισι καὶ τεταγμέναις
μοίραις, ἃς ἐκ τῶν καρπῶν αὐτοῖς ἐτέλουν· οἷς δ' οὐ-
δὲν τούτων ἦν, ἐξέλιπον τὴν πόλιν, καὶ ὑποδεχομένων
αὐτοὺς προθύμως τῶν Αἰκανῶν ἐκεῖθεν ὁρμώμενοι
912 τοὺς Λατίνων ἀγροὺς ἐλῄστευον. ἐκ δὲ τούτου καὶ
τῶν Αἰκανῶν ὅσοι τολμηροί τε καὶ ἄποροι ἦσαν συν-
ελάμβανον αὐτοῖς τῶν λῃστηρίων. ταῦτα Λατίνων 3
ἀποδυρομένων ἐπὶ τῆς βουλῆς καὶ ἀξιούντων ἢ στρα-
τιὰν πέμπειν ἢ συγχωρῆσαι σφίσιν αὐτοῖς τοὺς ἄρξαν-
τας πολέμου ἀμύνασθαι, μαθόντες οἱ σύνεδροι στρατιὰν

5 παραγγέλλῃ A παραγγέλ⟨η⟩ Bb παραγγελθῇ Sylburg 6 αὐτὰς Kiessling uncis inclusit 9 οἱ ὑπ' c. Kiessling 10 λαουίνιος AC λαβίνιος B 15 ἀφεριθέντα Ba ut videtur, ἀφ⟨ο⟩ρι⟨σ⟩θέντα ABb ἀφαιρεθέντα c. Kiessling 23 ἀποδυραμένων B 24 συγχωρήσειν O praeter B

μὲν οὔτ' αὐτοὶ ἐψηφίσαντο πέμπειν οὔτε Λατίνοις ἐπέτρεψαν ἐξάγειν, πρεσβευτὰς δ' ἑλόμενοι τρεῖς, ὧν ἡγεῖτο Κόιντος Φάβιος ὁ τὰς πρὸς τὸ ἔθνος συνθήκας ποιησάμενος, ⟨ἀπέστειλαν⟩ ἐντολὰς αὐτοῖς δόντες πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν ἡγουμένων τοῦ ἔθνους, πότερα κοινῇ γνώμῃ τὰ ληστήρια ἐξαποστέλλουσιν εἴς τε τὴν τῶν συμμάχων καὶ εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν — ἐγένοντο γάρ τινες καὶ εἰς αὐτὴν καταδρομαὶ τῶν φυγάδων — ἢ τῶν πραττομένων οὐδενός ἐστι τὸ κοινὸν αἴτιον· καὶ ἐὰν φῶσιν ἰδιωτῶν ἔργα εἶναι μὴ ἐπιτρέψαντος τοῦ δήμου, τά θ' ἡρπασμένα ἀπαιτεῖν καὶ τοὺς
4 ἐργασαμένους τἀδικήματα ἐκδότους [αἰτεῖν]. ἀφικο- 1913
μένων δὲ τῶν πρεσβευτῶν ἀκούσαντες τοὺς λόγους οἱ Αἰκανοὶ πλαγίας αὐτοῖς ἔδοσαν ἀποκρίσεις, τὸ μὲν ἔργον οὐκ ἀπὸ κοινῆς λέγοντες γνώμης γεγονέναι, τοὺς δὲ δράσαντας οὐκ ἀξιοῦντες ἐκδιδόναι, πόλιν τ' ἀπολωλεκότας καὶ ἀλήτας γεγονότας σφῶν τ' ἐν τῇ πενίᾳ
5 ἱκέτας. ἐφ' οἷς ὁ Φάβιος ἀγανακτῶν καὶ τὰς ψευσθείσας πρὸς αὐτῶν ὁμολογίας ἀνακαλούμενος, ὡς εἶδεν εἰρωνευομένους τοὺς Αἰκανοὺς καὶ εἰς βουλὴν χρόνον αἰτουμένους ξενισμοῦ τε χάριν ἐπικατέχοντας αὐτόν, ὑπέμεινέ τε κατοπτεῦσαι τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα βουλόμενος· καὶ διεξιὼν ἅπαντα τόπον κατὰ πρόφασιν

1 verba inde ab ἐπέτρεψαν usque ad τρεῖς om. Ba 2 ἑλόμενοι] ἔπεμψαν c. Portus, ἀπέστειλαν post ποιησάμενος inserendum esse c. Sintenis Em. Dion. III 6 6 εἰς add. B 12 * ἐκδότους αἰτεῖν O ἐ. παραλαβεῖν c. Reiske, ἐ. ἄγειν Sintenis Em. Dion. III 6 αἰτεῖν delevi 13 οἱ add. B 14 πλάνας B | ἔδ⟨ο⟩σαν B 17 ἐν τῷ πεδίῳ O ἐν τῇ πενίᾳ c. Sintenis Em. Dion. I 28 19 πρὸς αὐτὸν O πρὸς αὐτῶν c. Sylburg 23 τόπων Ba

θεωρίας δημόσιόν τε καὶ ἱερόν, τά τ' ἐργαστήρια ⟨πλήρη
ὁρῶν⟩ ἅπαντα πολεμικῶν ὅπλων, τῶν μὲν ἤδη συν-
τετελεσμένων, τῶν δ' ἔτι ἐν χερσὶν ὄντων, ἔγνω τὴν
διάνοιαν αὐτῶν. καὶ ἀφικόμενος εἰς τὴν Ῥώμην ἀπήγ- 6
γειλε πρὸς τὴν βουλήν, ἅ τ' ἤκουσε καὶ ἃ εἶδε. κἀκείνη
1914 οὐδὲν ἔτι ἐνδοιάσασα τοὺς εἰρηνοδίκας ἐψηφίσατο πέμ-
πειν καταγγελοῦντας Αἰκανοῖς τὸν πόλεμον, ἐὰν μὴ
τούς τ' Ἀντιατῶν φυγάδας ἀπελάσωσιν ἐκ τῆς πόλεως
καὶ δίκας τοῖς ἠδικημένοις ὑπόσχωνται. οἱ δ' Αἰκανοὶ
θρασυτέρας πρὸς τοὺς ἄνδρας ἐποιήσαντο τὰς ἀποκρί-
σεις, καὶ τὸν πόλεμον οὐκ ἀκούσιοι δέχεσθαι ὡμολό-
γησαν. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐξεγένετο Ῥωμαίοις στρατιὰν ἐν 7
ἐκείνῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἐπ' αὐτοὺς ἀποστεῖλαι, εἴτε τοῦ
δαιμονίου κωλύοντος, εἴτε διὰ τὰς νόσους, αἳ κατέσχον
τὴν πληθὺν ἐπὶ πολὺ μέρος τοῦ ἔτους· ἀλλὰ φυλακῆς
ἕνεκα τῶν συμμάχων ὀλίγη τις ἐξελθοῦσα δύναμις, ἧς
ἡγεῖτο Κόιντος Σερουίλιος ἅτερος τῶν ὑπάτων, ἐν
τοῖς Λατίνων ὅροις διέτριψεν. ἐν δὲ τῇ πόλει τὸν 8
νεὼν τοῦ Πιστίου Διὸς Σπόριος Ποστόμιος ὁ συνύπατος
αὐτοῦ καθιέρωσε μηνὸς Ἰουνίου ταῖς καλουμέναις Νώ-
1915 ναις ἐπὶ τοῦ Ἐνυαλίου λόφου, κατασκευασθέντα μὲν
ὑπὸ τοῦ τελευταίου βασιλέως Ταρκυνίου, τῆς δὲ νομι-
ζομένης παρὰ Ῥωμαίοις ἀνιερώσεως οὐ τυχόντα ὑπ'
ἐκείνου. τότε δὲ τῇ βουλῇ δόξαν ὁ Ποστόμιος ἔλαβεν

1 δημοσίων τε καὶ ἱερῶν O corr. Sintenis Em. Dion. III 7 | πλήρη ὁρῶν om. O add. Sintenis l. l. 4 ἀπήγγε///λε B 6 ἐνδ⟨οι⟩άσασα B 7 καταγγέλλοντας ABC καταγγελοῦντας Cmg 9 ὑπόσχωσιν Cobet Obs. p. 184 12 ἐξ⟨εγέ⟩νετο Bb in ras. 16 ⟨ἥ⟩ς B 20 Νώναις A Νόνναις Bb 21 Ἐναλίου O praeter B 23 ⟨ἀνιε⟩ρώσεως B | παρ' ἐκείνου C ἐπ' ἐκείνου c. Portus 24 τότε τῇ O praeter A

αὐτοῦ τὴν ἐπιγραφήν. ἄλλο δ' οὐδὲν ἐπὶ τῶν ὑπάτων
τούτων λόγου ἄξιον ἐπράχθη.

LXI. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐνάτης καὶ ἑβδομηκοστῆς ὀλυμ-
πιάδος, ἣν ἐνίκα Ξενοφῶν Κορίνθιος ἄρχοντος Ἀθή-
νησιν Ἀρχεδημίδου, παραλαμβάνουσι τὴν ὑπατείαν
Τῖτος Κοίντιος Καπιτωλῖνος καὶ Κόιντος Φάβιος Οὐ- 1916
ιβουλανός· Κοίντιος μὲν τὸ τρίτον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀπο-
δειχθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου, Φάβιος δὲ τὸ δεύτερον. οἷς
ἡ βουλὴ ἀμφοτέροις στρατιὰς μεγάλας καὶ εὖ παρ-
2 εσκευασμένας παραδοῦσα ἐξέπεμψε. Κοίντιος μὲν οὖν
ἐτάχθη φυλάττειν τὴν σφετέραν γῆν, ὅση τοῖς πολε-
μίοις ὅμορος ἦν, Φάβιος δὲ τὴν Αἰκανῶν δῃοῦν· καὶ
καταλαμβάνει τοὺς Αἰκανοὺς ἐπὶ τοῖς μεθορίοις ὑπο-
μένοντας αὐτὸν σὺν δυνάμει πολλῇ. καὶ ἐπειδὴ τὰς
παρεμβολὰς ἐν τοῖς κρατίστοις ἑκάτεροι χωρίοις κατε-
στήσαντο, προῄεσαν εἰς τὸ πεδίον Αἰκανῶν προκαλεσα-
μένων καὶ ἀρξάντων τῆς μάχης, καὶ διέμειναν ἐπὶ πολὺ
τῆς ἡμέρας ἐκθύμως καὶ φιλοπόνως ἀγωνιζόμενοι, καὶ
τὸ νικᾶν οὐ παρ' ἄλλον τινὰ ἢ παρ' ἑαυτὸν ἕκαστος
3 τιθέμενος. ὡς δὲ τὰ ξίφη τοῖς πλείοσιν αὐτῶν διὰ
τὰς συνεχεῖς πληγὰς ἄχρηστα ἐγεγόνει, σημηνάντων
τὸ ἀνακλητικὸν τῶν ἡγεμόνων ἀπῆλθον ἐπὶ τοὺς χά-
ρακας. καὶ μετὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἀγὼν μὲν ἐκ παρα- 1917
τάξεως οὐκέτ' αὐτῶν ἐγένετο, ἀκροβολισμοὶ δέ τινες
καὶ συμπλοκαὶ ψιλῶν περί τε ὕδασι καὶ ἐν ἀγορᾶς
παραπομπαῖς συνεχεῖς· κἀν τούτοις μέντοι τὰ πολλὰ
4 ἦσαν ἰσόρροποι. ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἐγίνετο χρόνῳ, μοῖρά

3 ὀλυμπιάδος om. Ba 6 βωλανὸς ACmg ἰουλανὸς BC corr. Sylburg 12 δῃοῦν καταλαμβάνει τε A 14 καὶ om. Ba 17 καὶ ante διέμειναν delevit Sylburg 22 τὸ om. B

τις ἀπὸ τῆς Αἰκανῶν στρατιᾶς παρελθοῦσα καθ' ἑτέρας
ὁδοὺς [ἀφυλάκτους] ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν, ἣ
πλεῖστον ἀφειστήκει τῆς ὁμόρου καὶ διὰ τοῦτ' ἀφύ-
λακτος ἦν· ἐξ ἧς ἀνθρώπους τε πολλοὺς συνήρπασε
καὶ χρήματα, λαθοῦσά τε τοὺς σὺν τῷ Κοιντίῳ περι-
πόλους τῆς σφετέρας γῆς ἀπῆλθεν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα. τοῦτο
συνεχῶς ἐγίνετο καὶ πολλὴν παρεῖχεν αἰσχύνην τοῖς
ὑπάτοις. ἔπειτα μαθὼν διὰ κατασκόπων τε καὶ αἰχμα- 5
λώτων ὁ Φάβιος ἐξεληλυθυῖαν ἐκ τοῦ χάρακος τῶν
Αἰκανῶν τὴν κρατίστην δύναμιν, ἐν τῇ παρεμβολῇ
καταλιπὼν τοὺς πρεσβυτάτους αὐτὸς ἐξῆλθε νύκτωρ
ἱππέων ἐπαγόμενος καὶ τοῦ πεζοῦ τὸ ἀκμαιότατον. οἱ
μὲν οὖν Αἰκανοὶ διηρπακότες τὰ χωρία, οἷς ἐνέβαλον,
1918 ἀπῄεσαν ἐπαγόμενοι πολλὰς ὠφελείας, ὁ δὲ Φάβιος οὐ
πολὺ προελθοῦσιν αὐτοῖς ἐπιφαίνεται καὶ τήν τε λείαν
ἀφαιρεῖται καὶ μάχῃ τοὺς ὑπομείναντας νικᾷ γενομέ-
νους ἄνδρας ἀγαθούς· οἱ δὲ λοιποὶ σποράδες ἐμπειρίᾳ
ὁδῶν λαθόντες τοὺς διώκοντας κατέφυγον εἰς τὸν χά-
ρακα. ἐπεὶ δὲ ταύτῃ ἀνεκρούσθησαν οἱ Αἰκανοὶ τῇ 6
συμφορᾷ παρὰ δόξαν σφίσι γενομένῃ, λύσαντες τὴν
παρεμβολὴν ὑπὸ νύκτα ᾤχοντο καὶ οὐκέτι τὸ λοιπὸν
ἐξῄεσαν ἐκ τῆς πόλεως· ἀλλ' ἠνείχοντο σῖτόν τε, ὃς
ἐν ἀκμῇ τότε ἦν, συγκομιζόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων
καὶ ἀγέλας βοσκημάτων ἀπελαυνομένας ὁρῶντες, χρή-
ματά τε διαρπαζόμενα καὶ αὐλὰς πυρὶ διδομένας καὶ
αἰχμαλώτους πολλοὺς ἀγομένους. τοῦτο διαπραξάμενος

1 τις . . ἀπὸ B 2 * ἀφύλακτος ὁδοὺς Ba ἀφυλάκτους ὁδοὺς Bb ὁδοὺς ἀφυλάκτους R ἀφυλάκτους vocem, quae male repetita esset e versu 4, delevi 10 κρατίστην om. B 11 verba inde ab αὐτὸς usque ad καὶ om. Ba add. Bb 15 ⟨ἐπιφαίνεται⟩ Bb ἐπιφέρεται Garrer Obs. p. 60

ὁ Φάβιος, ἐπειδὴ παραδοῦναι τὰς ἀρχὰς ἑτέροις ἔδει, τὴν δύναμιν ἀναστήσας ἀπῆγε· τὸ δ' αὐτὸ καὶ Κοίντιος ἐποίει.

LXII. Ἀφικόμενοι δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέδειξαν
ὑπάτους Αὖλον Ποστόμιον Ἄλβον καὶ Σερούιον Φού- 1919
ριον. οἱ μὲν δὴ νεωστὶ παρειλήφεσαν τὴν ἀρχήν, παρὰ δὲ τῶν συμμάχων Λατίνων ἄγγελοι Ῥωμαίοις κατὰ σπουδὴν διαπεμφθέντες ἧκον. οὗτοι καταστάντες ἐπὶ τὴν βουλὴν διεσάφουν Ἀντιατῶν τὰ πράγματα οὐ βέβαια εἶναι, κρύφα τε διαπρεσβευομένων πρὸς αὐτοὺς Αἰκανῶν καὶ ἀναφανδὸν εἰσιόντων εἰς τὴν πόλιν ἀγορᾶς προφάσει πολλῶν Οὐολούσκων, οὓς ἐπήγοντο οἱ πρότερον ἐκλιπόντες τὴν πόλιν Ἀντιατῶν, ὅτ' ἐκληρουχεῖτο διὰ πενίαν καὶ πρὸς Αἰκανοὺς ἀπαυτομολή-
2 σαντες, ὥσπερ ἔφην. συνδιεφθάρθαι τε τοῖς ἐπιχωρίοις ἅμα ἤγγελλον καὶ τῶν ἐποίκων συχνούς· καὶ εἰ μὴ προκαταληφθήσονται φυλακῇ ἀξιόχρεῳ, ἀναστήσεσθαί τινα ἔλεγον κἀκεῖθεν ἀπροσδόκητον Ῥωμαίοις πόλεμον. τούτων οὐ πολλῷ ὕστερον ἕτεροι πεμφθέντες ὑφ' Ἑρνίκων ἤγγελλον ἐξεληλυθέναι μεγάλην δύναμιν Αἰκα- 1920
νῶν καὶ ἐγκαθεζομένην ἐν τῇ σφετέρᾳ γῇ φέρειν τε πάντα καὶ ἄγειν, στρατεύειν δ' ἅμα τοῖς Αἰκανοῖς καὶ Οὐολούσκους τὴν πλείω τοῦ στρατοῦ μοῖραν παρεχο-
3 μένους. πρὸς ταῦτ' ἐψηφίσατο ἡ βουλὴ τοῖς μὲν Ἀντιατῶν ταράττουσι τὰ πράγματα — ἧκον γὰρ ἀπολογησόμενοί τινες ἐξ αὐτῶν καὶ καταφανεῖς ἐγένοντο

2 ⟨ἀπῆγε⟩ B   5 ⟨Ἄλ⟩βον B | Φρούριον AB   8 οἵ καὶ στάντες A οὗτοι κα⟨τα⟩στάντες B | ἐπὶ τῆς βουλῆς vel ἐπὶ τῇ βουλῇ c. Reiske   13 ἐκλ⟨ι⟩πόντες B   14 καὶ om. B   19 * ὑπὸ O   20 ἤγγελον Ba ἤγγελλ⟨ον⟩ Bb

οὐδὲν ὑγιὲς φρονοῦντες — φυλακὴν ἑτέραν πέμψαι, ᾗ
ἔμελλε δι' ἀσφαλείας ἕξειν τὴν πόλιν· ἐπὶ δ' Αἰκανοὺς
ἄγειν τὴν στρατιὰν τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων Σερούιον
Φούριον· καὶ ἐγίνετο ταχεῖα ἀμφοῖν ἡ ἔξοδος. οἱ δ' 4
Αἰκανοὶ μαθόντες ἐξεληλυθυῖαν τὴν Ῥωμαίων στρα-
τιάν, ἀναστάντες ἐκ τῆς Ἑρνίκων ἐχώρουν αὐτοῖς ὁμόσε.
ἐπεὶ δ' εἶδον ἀλλήλους, ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέραν οὐ
πολὺ διαστάντες κατεστρατοπέδευσαν, τῇ δ' ἑξῆς ἐπὶ
τὸν χάρακα τῶν Ῥωμαίων οἱ πολέμιοι ἧκον διάπειραν
αὐτῶν τῆς γνώμης ληψόμενοι. ὡς δ' οὐκ ἐξῄεσαν εἰς 5
1921 μάχην, ἀκροβολισμοῖς χρησάμενοι καὶ οὐδὲν ἀξιόλογον
δράσαντες σὺν μεγάλῳ αὐχήματι ἀπῆλθον. ὁ μέντοι
Ῥωμαίων ὕπατος ἐκλιπὼν τὸν χάρακα τῇ ἐπιούσῃ· τὸ
γὰρ χωρίον οὐ λίαν ἀσφαλὲς ἦν· μετεστρατοπεδεύσατο
ἐν ἐπιτηδειοτέρῳ, ἔνθα τάφρον τ' ὠρύξατο βαθυτέραν
καὶ χάρακα ἐβάλετο ὑψηλότερον. τοῖς δὲ πολεμίοις
ταῦθ' ὁρῶσι πολὺ θράσος προσεγένετο· καὶ ἔτι μᾶλ-
λον, ἐπειδὴ σύμμαχος αὐτοῖς ἀφίκετο στρατιὰ παρὰ
τοῦ Οὐολούσκων τε καὶ Αἰκανῶν ἔθνους, οὐδὲν ἔτι
διαμελλήσαντες ἐπῆγον τῷ Ῥωμαίων χάρακι.

LXIII. Ὁ δ' ὕπατος ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐκ ἀξιό-
μαχος ἔσται ἡ σὺν αὐτῷ δύναμις ἀγωνιζομένη πρὸς
ἀμφότερα τὰ ἔθνη, πέμπει τινὰς ἐκ τῶν ἱππέων γράμ-
ματα εἰς τὴν Ῥώμην κομίζοντας, δι' ὧν ἠξίου ταχεῖαν
αὐτοῖς ἐλθεῖν ἐπικουρίαν, ὡς κινδυνευούσης ὅλης δια-
φθαρῆναι τῆς σὺν αὐτῷ στρατιᾶς. ταῦτ' ἐπιλεξάμενος 2

4 φρούριον AB 6 εἰς τὴν Ἑρνίκων O corr. Gelenius 7 ὤφθησάν τε καὶ εἶδον c. dubitanter Kiessling 19 ἔθνους . . . οὐδὲν B 20 διαμελήσαντες Bb 22 ἐστιν Ba 26 ἐπιδεξάμενος A

ὁ συνύπατος αὐτοῦ Ποστόμιος — ἦσαν δὲ μέσαι νύκτες
μάλιστα, ὅτε οἱ ἱππεῖς ἀφίκοντο — διὰ κηρύκων πολ- 1922
λῶν τοὺς βουλευτὰς ἐκ τῶν οἰκιῶν συνεκάλει· καὶ γί-
νεται δόγμα βουλῆς, πρὶν ἡμέραν λαμπρὰν γενέσθαι,
Τῖτον μὲν Κοίντιον τὸν ὑπατεύσαντα τὸ τρίτον, ἔχοντα
τοὺς ἀκμαιοτάτους τῶν νέων πεζούς τε καὶ ἱππεῖς,
ἀρχῇ κοσμηθέντα ἀνθυπάτῳ χωρεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους
ἐξ ἐφόδου· Αὖλον δὲ Ποστόμιον τὸν ἕτερον τῶν ὑπά-
των τὰς λοιπὰς δυνάμεις συναγαγόντα, ἃς ἔδει χρο-
νιώτερον συνελθεῖν, ὡς ἂν αὐτῷ τάχους ἐγγένηται
3 βοηθεῖν. ἡμέρα δ' ἤδη διέφωσκε, καὶ ὁ Κοίντιος συν-
ήγαγε τοὺς ἐθελοντὰς πεντακισχιλίους μάλιστ' ἄνδρας·
καὶ οὐ πολὺ ἐπισχὼν ἐξῆγεν ἐκ τῆς πόλεως. τοῦθ'
ὑποπτεύσαντες ἔμενον οἱ Αἰκανοὶ καὶ πρὶν ἐλθεῖν ἐπι-
κουρίαν τοῖς Ῥωμαίοις προσβάλλειν τῷ χάρακι αὐτῶν 1923
⟨καὶ⟩ διανοηθέντες ὡς βίᾳ καὶ πλήθει ἁλωσόμενον
4 ἐξῆλθον ἀθρόοι διχῇ νείμαντες αὐτούς. γίνεταί τε
μέγας ἀγὼν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἰταμῶς αὐτῶν ἐπι-
βαινόντων τοῖς προτειχίσμασι κατὰ πολλὰ μέρη, καὶ
οὔτε παλτῶν οὔτε βελῶν ὑπὸ τοξοτῶν οὔτε χερμάδων
ἀπὸ σφενδόνης ἀφιεμένων ἀδιαλείπτοις βολαῖς ἀνειργο-
μένων. ἔνθα δὴ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις ὅ τε ὕπα-
τος καὶ ὁ πρεσβευτὴς ὑφ' ἕνα καιρὸν ἀναπετάσαντες

1 *μέσ⟨αι⟩ νύκταις* Ba 5 *Τίτιον* Ba 9 *συνεισαγαγόντα* Ba 10 *συνελθεῖν ἂν τάχους* A 11 *διεπέφωσκε* O *ἐπέφωσκε* c. Dindorf in Steph. Thes. s. v. *διεπιφώσκω*, *διέφωσκε* c. Kiessling 12 *ἐθέλοντας* O quod def. Lobeck ad Phryn. p. 7 *ἐθελοντὰς* Sylburg 14 *ἔμενον* O *ἔμελλον* c. Sylburg nihil mutandum est 16 *καὶ* add. Kiessling | *ὥστε* Ba 17 *αὐτοὺς* AB 18 verba inde ab *μέγας* usque ad *ἐπιβαινόντων* om. Ba 20 *βελῶν ἀπὸ* om. BC add. Cmg | *τοξοτῶν* O *τόξων* c. Sylburg * *ὑπὸ* pro *ἀπὸ* ego

τὰς πύλας, ἅμα τοῖς ἀκμαιοτάτοις ἐκτρέχουσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, κατ' ἄμφω τε τὰ μέρη τῆς προσβολῆς συρράξαντες αὐτοῖς ἀποτρέπουσι τοὺς ἐπιβαίνοντας τῷ χάρακι. τροπῆς δὲ γενομένης ὁ μὲν ὕπατος ἐπ' ὀλίγον 5 διώξας τοὺς καθ' ἑαυτὸν [τεταγμένους] ἀνέστρεψεν· ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ πρεσβευτὴς Πόπλιος Φούριος 1924 ὑπὸ λήματός τε καὶ προθυμίας φερόμενος ἄχρι τῆς παρεμβολῆς τῶν πολεμίων ἤλασε διώκων τε καὶ κτείνων. ἦσαν δὲ δύο σπεῖραι περὶ αὐτὸν οὐ πλείους ἀνδρῶν ἔχουσαι χιλίων. τοῦτο μαθόντες οἱ πολέμιοι περὶ πεντακισχιλίους μάλιστα γενόμενοι, χωροῦσιν ἐπ' αὐτὸν ἐκ τοῦ χάρακος· καὶ οὗτοι μὲν ἐξ ἐναντίας⟨προσήεσαν⟩, ἱππεῖς δ' αὐτῶν κύκλῳ περιελάσαντες κατὰ νώτου τοῖς Ῥωμαίοις ἐφίστανται. τούτῳ δὴ τῷ τρόπῳ 6 κυκλωθέντες ὑπ' αὐτῶν οἱ σὺν τῷ Ποπλίῳ καὶ δίχα τῶν σφετέρων ἀποληφθέντες, ἐξὸν αὐτοῖς σῴζεσθαι παραδοῦσι τὰ ὅπλα· προὐκαλοῦντο γὰρ αὐτοὺς εἰς τοῦτο οἱ πολέμιοι καὶ περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο χιλίους Ῥωμαίων τοὺς ἀρίστους αἰχμαλώτους λαβεῖν, ὡς διὰ τούτων διαλύσεις εὑρησόμενοι καλὰς τοῦ πολέμου· καταφρονήσαντες αὐτῶν καὶ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις 1925 μηδὲν ἀνάξιον πρᾶξαι τῆς πόλεως, μαχόμενοι καὶ πολλοὺς ἀποκτείναντες τῶν πολεμίων ἅπαντες ἀποθνήσκουσιν.

LXIIII. *Διαφθαρέντων* δὲ τούτων ἐπαρθέντες οἱ Αἰκανοὶ τῷ προτερήματι παρῆσαν ἐπὶ τὸν χάρακα τῶν Ῥωμαίων, τήν τε τοῦ Ποπλίου κεφαλὴν ἐπὶ δορατίου

2 συ⟨ρρά⟩ξαντες B 5 τεταγμένους om. B | ἀνέστρεψεν ἔχων A 7 λήμματος Bb | τε om. B | ἐκφερόμενος c. Reiske 16 ἀπολειφθέντες A

πεπηγυῖαν ἀνατείνοντες καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν τῶν ἐπιφανῶν, ὡς δὴ τούτῳ καταπληξόμενοι τοὺς ἔνδον καὶ ἀναγκάσοντες παραδοῦναι σφίσι τὰ ὅπλα. τοῖς δ' ἄρα πρὸς μὲν τὴν συμφορὰν τῶν ἀπολωλότων ἔλεός τις παρέστη καὶ ἀνεκλάοντο αὐτῶν τὴν τύχην, πρὸς δὲ τὸν ἀγῶνα θράσος διπλάσιον ἐνέφυ, καὶ τοῦ νικᾶν ἢ τὸν αὐτὸν ἐκείνοις τρόπον ἀποθανεῖν, πρὶν εἰς πο-
2 λεμίων χεῖρας ἐλθεῖν, καλὸς ἔρως. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν νύκτα παρεστρατοπεδευκότων τῷ χάρακι τῶν πολεμίων ἄγρυπνοί τε οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἐπισκευάζοντες τὰ πεπονηκότα τοῦ χάρακος διετέλεσαν, τά τ' ἄλλα, οἷς ἀπερύκειν ἔμελλον αὐτούς, εἰ πειραθεῖεν πάλιν τειχο- 1926
μαχεῖν πολλὰ καὶ παντοῖα εὐτρεπιζόμενοι. τῇ δ' ἑξῆς αἵ τε προσβολαὶ πάλιν ἐγίνοντο, καὶ ὁ χάραξ διεσπᾶτο κατὰ πολλὰ μέρη· καὶ πολλάκις μὲν ὑπὸ τῶν ἐξιόντων κατὰ συστροφὰς ἐκ τοῦ χάρακος ἐξεκρούσθησαν οἱ Αἰκανοί, πολλάκις δ' ἀνεκόπησαν ὑπ' ἐκείνων οἱ θρασύ-
3 τερον ἐπεξιόντες. καὶ τοῦτο δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐγίνετο· ἔνθα ὅ θ' ὕπατος ὁ τῶν Ῥωμαίων σαυνίῳ διὰ τοῦ θυρεοῦ διαπερονηθεὶς τιτρώσκεται τὸν μηρόν, καὶ ἄλλοι συχνοὶ τῶν ἐπιφανῶν, ὅσοι περὶ αὐτὸν ἐμάχοντο· ἤδη δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἀπειρηκόσιν ἀπροσδόκητος ἐπιφαίνεται περὶ δείλην ὀψίαν προσιὼν Κοίντιος, ἄγων τὴν ἐθελούσιον ἐπικουρίαν τῶν ἀκμαιοτάτων, οὓς ἰδόντες οἱ πολέμιοι προσιόντας ἀνέστρεφον ἀφέντες

2 τοῦτο Ba 4 post μὲν rasura fere 6—8 litt. B 5 ἀνεκλῶντο A ἀνεκλ⟨ά⟩οντο Bb 10 οἱ add. B 12 ἀπερύκειν ABb ἀκοκηρύττειν vel ἀποκρούειν Ba ἀποκρούειν Kiessling 18 ἐγένετο ABa 19 σαυνίου — διαπερονηθέντος B 22 ἐπιφ⟨αί⟩νεται B

τὴν πολιορκίαν ἀτελῆ· καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεξελθόντες
αὐτοῖς ἀπιοῦσι τοὺς ὑστερίζοντας ἐφόνευον. οὐ μέντοι 4
ἐπὶ πολύν γε χρόνον ἐδίωξαν ἀσθενεῖς ὄντες οἱ πολλοὶ
1927 ὑπὸ τραυμάτων, ἀλλὰ διὰ τάχους ἀνέστρεψαν. καὶ
μετὰ ταῦτα διὰ φυλακῆς εἶχον ἑκάτεροι σφᾶς αὐτοὺς
μένοντες ἐν ταῖς παρεμβολαῖς ἄχρι πολλοῦ.

LXV. Ἔπειτ' Αἰκανῶν τε καὶ Οὐολούσκων ἑτέρα
δύναμις καλὸν ὑπολαμβάνουσα καιρὸν ἔχειν προνομεῦ-
σαι τὴν Ῥωμαίων γῆν, ἐξεστρατευμένης αὐτῶν τῆς
κρατίστης δυνάμεως, ἐξῆλθε νυκτός· καὶ ἐμβαλοῦσα
εἰς τὴν προσωτάτω χώραν, ἔνθα τοῖς γεωργοῖς δέος
οὐδὲν εἶναι ἐδόκει, πολλῶν γίνονται χρημάτων καὶ
σωμάτων ἐγκρατεῖς. οὐ μὴν καλάς γ' οὐδ' εὐτυχεῖς 2
τὰς ἐσχάτας ἔσχον ἐκεῖθεν ἀπαλλαγάς. ὁ γὰρ ἕτερος
τῶν ὑπάτων Ποστόμιος ἄγων τὴν συναχθεῖσαν ἐπι-
κουρίαν τοῖς ἐν τῷ χάρακι πολεμουμένοις, ὡς ἔμαθε
τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἐπιφαίνεται αὐτοῖς ἐκ
τοῦ ἀνελπίστου. οἱ δ' οὔτε κατεπλάγησαν οὔτ' ἔδεισαν 3
αὐτοῦ τὴν ἔφοδον, ἀλλ' ἀποθέμενοι σχολῇ τὰς ἀπο-
1928 σκευὰς καὶ τὰ λάφυρα εἰς ἓν χωρίον ἐχυρὸν καὶ φυ-
λακὴν τὴν ἀρκοῦσαν ἐπὶ τούτοις καταλιπόντες οἱ λοι-
ποὶ συντεταγμένοι χωροῦσι τοῖς Ῥωμαίοις ὁμόσε· καὶ
συμπεσόντες ἄξια λόγου ἔργα ἀπεδείκνυντ' ὀλίγοι μὲν
πρὸς πολλοὺς ἀγωνιζόμενοι — συνέρρεον γὰρ ἐκ τῶν
ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς συχνοὶ ἤδη διεσκεδασμένοι — ψιλῇ

3 γε B add. 6 μένοντας O μένοντες Sylburg 11 ⟨δέος⟩ B 12 γίνο⟨ν⟩ται B 13 ἐγκρατ⟨εῖς⟩ B 14 τ⟨ας⟩ ἐσχ⟨ατας ἔσχον⟩ Bb | ἀπαλλαγέντες O praeter Cmg, in quo ἀπαγγαλὰς exstat idemque c. Reiske 16 πολεμουμένοις O πολιορκουμένοις c. Kiessling 25 συχνοὶ ἤδη διεσκεδασμένοι ψιλῇ AC συχνοὶ ψιλῇ B σ. διεσκευασμένοι ψιλῇ c. Reiske, ego Portum secutus verba interpunxi

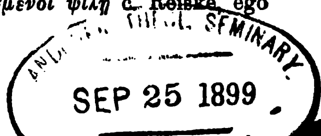

ὁπλίσει πρὸς ἄνδρας ὅλα τὰ σώματα ἔχοντας ἐν φυλακῇ
ἐποίησάν τε πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων νεκροὺς καὶ μικροῦ
ἐδέησαν ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ καταληφθέντες τρόπαια τῶν
4 ἐλθόντων ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς ἀναστῆσαι. ἀλλ' ὅ γ' ὕπα-
τος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Ῥωμαίων ἱππεῖς ἐπίλεκτοι, ἀχα- 1929
λινώτοις ἐπελάσαντες τοῖς ἵπποις κατὰ τὸ καρτερώτατόν
τε καὶ ἄριστα μαχόμενον αὐτῶν μέρος, διασπῶσι τὴν
τάξιν καὶ καταβάλλουσι συχνούς. διαφθαρέντων δὲ
τῶν προμάχων καὶ ἡ λοιπὴ δύναμις ἀποτραπεῖσα ἐν-
έκλινεν εἰς φυγήν, οἵ τε φυλάττοντες τὰς ἀποσκευὰς
μεθέμενοι αὐτῶν ἀπιόντες ᾤχοντο ἀνὰ τὰ πλησίον
ὄρη. κατ' αὐτὸν μὲν οὖν τὸν ἀγῶνα ὀλίγοι τινὲς αὐ-
τῶν διεφθάρησαν, ἐν δὲ τῇ φυγῇ πάνυ πολλοί, χώ-
ρας τ' ἄπειροι ὄντες καὶ ὑπὸ τῆς Ῥωμαίων ἵππου
διωκόμενοι.

LXVI. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἐγίνετο χρόνῳ, πεπυσμένος
ἅτερος τῶν ὑπάτων Σερούιος ἐπὶ βοήθειαν αὐτῷ προσ-
ιόντα τὸν συνύπατον δείσας, μὴ ὑπαντήσωσιν αὐτῷ
οἱ πολέμιοι καὶ διακλείσωσι τῆς πρὸς αὐτὸν ὁδοῦ,
περισπᾶν αὐτοὺς διενοεῖτο προσβολὰς ποιούμενος τῷ 1930
2 χάρακι. ἀλλὰ γὰρ φθάσαντες αὐτὸν οἱ πολέμιοι, ἐπειδὴ
ἔγνωσαν τὴν συμφορὰν τῶν σφετέρων, ἣν ἀπήγγειλαν
οἱ περισωθέντες ἐκ τῆς προνομῆς, λύσαντες τὴν παρ-
εμβολὴν ἐν τῇ πρώτῃ νυκτὶ μετὰ τὴν μάχην εἰς τὴν
πόλιν ἀπῆραν, οὐχ ἅπαντα πεπραχότες, ὅσα ἐβούλοντο.

2 τε] δὲ c. Sylburg 3 ἀποληφθέντες B αὐτοὶ c. Sylburg 6 πελάσαντες O corr. Hudson 7 μέρος add. B 12 κατὰ μὲν B κατ' αὐτὸν μὲν R | αὐτῶν om. Ba 22 σφετέρων] ἑτέρων A 24 μετὰ τὴν μάχην add. B 25 πεπραγότες οἷα (vel ὡς) c. Cobet Obs. p. 185

χωρὶς γὰρ τῶν ἀποθανόντων ἔν τε ταῖς μάχαις καὶ 3
κατὰ τὰς προνομὰς τοὺς ὑστερήσαντας ἐν τῇ τότε φυγῇ
πολλῷ πλείους τῶν προτέρων ἀπέβαλον. οἱ γὰρ ὑπὸ
καμάτου τε καὶ τραυμάτων βαρυνόμενοι σχολῇ προ-
βαίνοντες ἐγκαταλιπόντων αὐτοὺς τῶν μελῶν ἔπιπτον,
μάλιστα δὲ περὶ τὰ νάματα καὶ ποταμοὺς ὑπὸ δίψης
φλεγόμενοι· οὓς οἱ Ῥωμαίων ἱππεῖς καταλαμβάνοντες
ἐφόνευον. οὐ μὲν δὴ οὐδὲ Ῥωμαῖοι πάντα ἐκ τοῦ 4
τότε ἀγῶνος εὐτυχηκότες ἀνέστρεψαν, ἄνδρας μὲν γὰρ
ἀγαθοὺς καὶ πολλοὺς ἐν ταῖς μάχαις ἀπολωλέκεσαν,
καὶ πρεσβευτὴν ἁπάντων λαμπρότατον γενόμενον ἐν
1931 τῷ ἀγῶνι· νίκην δ' οὐδεμιᾶς ἥττονα τῇ πόλει φέροντες
ἀνέστρεψαν. ταῦτ' ἐπ' ἐκείνων τῆς ἀρχῆς ἐπράχθη.

LXVII. Τῷ δὲ κατόπιν ἔτει Λευκίου Αἰβουτίου
καὶ Ποπλίου Σερουιλίου Πρίσκου παρειληφότων τὴν
ἀρχὴν οὐδὲν οὔτε κατὰ πολέμους ἔργον ἀπεδείξαντο
Ῥωμαῖοι λόγου ἄξιον οὔτε πολιτικόν, ὑπὸ νόσου κα-
κωθέντες ὡς οὔπω πρότερον λοιμικῆς· ἣ τὸ μὲν πρῶ-
τον ἵππων τε φορβάδων καὶ βοῶν ἀγέλαις προσῆλθεν,
ἀπὸ δὲ τούτων εἴς τ' αἰπόλια καὶ ποίμνας κατέσκηψε,
καὶ διέφθειρεν ὀλίγου δεῖν πάντα τὰ τετράποδα· ἔπειτα
τῶν νομέων τε καὶ γεωργῶν ἥψατο, καὶ διελθοῦσα
διὰ πάσης τῆς χώρας εἰς τὴν πόλιν ἐνέπεσε. θερα- 2
πόντων μὲν οὖν καὶ θητῶν καὶ τοῦ πένητος ὄχλου
πλῆθος ὅσον διέφθειρεν, οὐ ῥᾴδιον ἦν εὑρεῖν. κατ'
ἀρχὰς μὲν γὰρ ἐφ' ἁμάξαις σωρηδὸν οἱ θνήσκοντες

2 ὑστερίσαντες ABb 5 μέλλων Ba 7 Ῥωμαῖοι A
9 γὰρ om. O praeter B 14 Φαβίου O Αἰβουτίου Sylburg
15 Σερουίου O corr. Sylburg 18 ὅσης οὔπω c. dubitanter
Kiessling | verba inde ab λοιμικῆς usque ad φορβάδων om. Ba
26 τε O μὲν Reiske | * ἐ⟨πὶ ἁ⟩μάξαις Bb ἐπὶ ἁμ. R

ἀπεκομίζοντο, τελευτῶντες δ', ὧν ἐλάχιστος ἦν ὁ λό-
γος, εἰς τὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ ῥεῖθρον ὠθοῦντο.
τῶν δ' ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ συνεδρίου τὸ τέταρτον
μέρος συνελογίσθη διεφθαρμένον, ἐν οἷς ἦσαν οἵ θ' 1932
ὕπατοι ἀμφότεροι καὶ τῶν δημάρχων οἱ πλείους.
3 ἤρξατο μὲν οὖν ἡ νόσος περὶ τὰς καλάνδας τοῦ Σεπτεμ-
βρίου μηνός, διέμεινε δὲ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον ὅλον,
ἅπασαν ὁμοίως καταλαμβάνουσα καὶ διεργαζομένη φύ-
σιν τε καὶ ἡλικίαν. γενομένης δὲ τοῖς πλησιοχώροις
γνώσεως τῶν κατεχόντων τὴν Ῥώμην κακῶν, καλὸν
ἡγησάμενοι καιρὸν ⟨εἶναι⟩ Αἰκανοί τε καὶ Οὐολοῦσκοι
καταλῦσαι τὴν ἀρχὴν αὐτῆς, συνθήκας τε καὶ ὅρκους
ἐποιήσαντο πρὸς ἀλλήλους περὶ συμμαχίας· καὶ παρα-
σκευασάμενοι τὰ εἰς πολιορκίαν ἐπιτήδεια, ὡς εἶχον
4 ἀμφότεροι τάχους, ἐξῆγον τὰς δυνάμεις. ἵνα δὲ τὴν
ἀπὸ τῶν συμμάχων ἀφέλοιντο τῆς Ῥώμης ἐπικουρίαν
εἰς τὴν Λατίνων τε καὶ Ἑρνίκων γῆν πρῶτον ἐνέβαλον.
ἀφικομένης δὲ πρεσβείας ἐπὶ τὴν βουλὴν ἀφ' ἑκατέρου
τῶν πολεμουμένων ἐθνῶν ἐπὶ συμμαχίας παράκλησιν
ὁ μὲν ἕτερος τῶν ὑπάτων Λεύκιος Αἰβούτιος ἐκείνην
ἔτυχε τὴν ἡμέραν τεθνηκώς, Πόπλιος δὲ Σερουίλιος
ἐγγὺς ὢν τοῦ θανάτου· ὃς ἔτι ὀλίγον ἐμπνέων συν- 1933
5 εκάλει τὴν βουλήν. τῶν δ' οἱ πλείους ἡμιθνῆτες ἐπὶ
κλινιδίων κομισθέντες καὶ συνεδρεύσαντες ἀπεκρίναντο
τοῖς παροῦσιν ἀγγέλλειν τοῖς σφετέροις, ὅτι διὰ τῆς
ἑαυτῶν ἀρετῆς τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἡ βουλὴ
αὐτοῖς ἐπιτρέπει, μέχρις ἂν ὁ ὕπατος ῥαίσῃ, καὶ ἡ

1 τε O δὲ Sylburg | ὁ del. Cobet Obs. p. 185 2 παρ⟨αρ⟩ρέοντος B 11 εἶναι add. Kiessling ἔχειν Αἰκανοὶ c. Cobet Obs. p. 185 27 μέχρι Ba

συναγωνιουμένη δύναμις αὐτοῖς συναχθῇ. ταῦτα Ῥω- 6
μαίων ἀποκριναμένων Λατῖνοι μὲν ὅσα ἠδυνήθησαν
ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰς πόλεις ἀνασκευασάμενοι φυλα-
κὴν ἐποιοῦντο τῶν τειχῶν, τὰ δ' ἄλλα περιεώρων
ἀπολλύμενα. Ἕρνικες δὲ δυσανασχετοῦντες ἐπὶ τῇ
λύμῃ καὶ διαρπαγῇ τῶν ἀγρῶν, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα
ἐξῆλθον. ἀγωνισάμενοι δὲ λαμπρῶς καὶ πολλοὺς μὲν
ἀποβαλόντες τῶν σφετέρων, πολλῷ δ' ἔτι πλείους ἀπο-
κτείναντες τῶν πολεμίων, ἐκβιασθέντες εἰς τὰ τείχη
κατέφυγον, καὶ οὐκέτι μάχης ἐπειρῶντο.
LXVIII. Αἰκανοὶ δὲ καὶ Οὐολοῦσκοι προνομεύ-
σαντες αὐτῶν τὴν χώραν ἀδεῶς ἐπὶ τοὺς Τυσκλάνων
1934 ἀγροὺς ἀφίκοντο. διαρπάσαντες δὲ καὶ τούτους οὐδε-
νὸς ἀμυνομένου παρῆσαν εἰς τοὺς Γαβίνων ὅρους.
ἐλάσαντες δὲ καὶ διὰ ταύτης ἀδεῶς τῆς γῆς ἐπὶ τὴν
Ῥώμην ἀφικνοῦντο. ἐθορύβησαν μὲν οὖν ἱκανῶς τὴν 2
πόλιν, οὐ μὴν κρατῆσαί γ' αὐτῆς ἠδυνήθησαν· ἀλλὰ
καίπερ ἐξασθενοῦντες οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σώματα καὶ τοὺς
ὑπάτους ἀπολωλεκότες ἀμφοτέρους — καὶ γὰρ ὁ Σε-
ρουίλιος ἐτεθνήκει νεωστί — καθοπλισάμενοι παρὰ
δύναμιν τοῖς τείχεσιν ἐπέστησαν, τοῦ περιβόλου τῆς
πόλεως ὄντος ἐν τῷ τότε χρόνῳ, ὅσος Ἀθηναίων τοῦ
ἄστεος ὁ κύκλος· καὶ τὰ μὲν ἐπὶ λόφοις κείμενα καὶ
πέτραις ἀποτόμοις ὑπ' αὐτῆς <ἐστιν> ὠχυρωμένα τῆς
φύσεως καὶ ὀλίγης δεόμενα φυλακῆς· τὰ δ' ὑπὸ τοῦ

8 πολλοὺς μὲν ἀποκτείναντες τῶν πολεμίων, πολλῷ δ' ἔτι πλείους ἀποβαλόντες τῶν σφετέρων c. Kiessling μὲν add. B 12 ἀδεῶς om. A 14 Σαβίνων O Γαβίνων Kiessling coll. Liv. III 6 16 καὶ ἐθορύβησαν μὲν A 17 κρατῆσ<αι> B 18 ἐξασθενοῦντες B ἀσθενοῦντες R 22 τοῦ om. A 23 ἄστεως Ba 24 ἐστιν add. Reiske

Τεβέριος τετειχισμένα ποταμοῦ, οὗ τὸ μὲν εὖρός ἐστι τεττάρων πλέθρων μάλιστα, βάθος δ' οἷόν τε ναυσὶ πλεῖσθαι μεγάλαις, τὸ δὲ ῥεῦμα ὥσπερ τι καὶ ἄλλο ὀξὺ καὶ δίνας ἐργαζόμενον μεγάλας· ὃν οὐκ ἔνεστι πεζοῖς διελθεῖν εἰ μὴ κατὰ γέφυραν, ἢ ἦν ἐν τῷ τότε 1935 χρόνῳ μία ξυλόφρακτος, ἣν ἔλυον ἐν τοῖς πολέμοις.

3 ἓν δὲ χωρίον, ὃ τῆς πόλεως ἐπιμαχώτατόν ἐστιν, ἀπὸ τῶν Αἰσκυλίνων καλουμένων πυλῶν μέχρι τῶν Κολλίνων, χειροποιήτως ἐστὶν ὀχυρόν. τάφρος τε γὰρ ὀρώρυκται πρὸ αὐτοῦ πλάτος ᾗ βραχυτάτη μείζων ἑκατὸν ποδῶν, καὶ βάθος ἐστὶν αὐτῆς τριακοντάπουν· τεῖχος δ' ὑπερανέστηκε τῆς τάφρου χώματι προσεχόμενον ἔνδοθεν ὑψηλῷ καὶ πλατεῖ, οἷον μήτε κριοῖς κατασεισθῆναι μήτε ὑπορυττομένων τῶν θεμελίων ἀνατραπῆναι.

4 τοῦτο τὸ χωρίον ἑπτὰ μέν ἐστι μάλιστ' ἐπὶ μῆκος σταδίων, πεντήκοντα δὲ ποδῶν ἐπὶ πλάτος· ἐν ᾧ τότε οἱ Ῥωμαῖοι τεταγμένοι κατὰ πλῆθος ἀνεῖρξαν τῶν πολεμίων τὴν ἔφοδον οὔτε χελώνας χωστρίδας εἰδότων κατασκευάζειν τῶν τότ' ἀνθρώπων, οὔτε τὰς καλουμένας ἑλεπόλεις μηχανάς. οἱ μὲν δὴ πολέμιοι 1936 ἀπογνόντες τῆς πόλεως τὴν ἅλωσιν ἀπῄεσαν ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ δῃώσαντες τὴν χώραν, ὅσην διεξῆλθον, ἀπῆγον ἐπ' οἴκου τὰς δυνάμεις.

LXVIIII. Ῥωμαῖοι δὲ τοὺς καλουμένους ἀντιβασιλεῖς ἑλόμενοι τῶν ἀρχαιρεσίων ἕνεκα, ὃ ποιεῖν εἰώθα-

1 Τιβέρεως A Τεβέριος Ba Τεβέρεως Bb 3 ὥσπερ O εἴπερ Hertlein Hermes X 419 4 ὃ c. Reiske 8 εἰσκυλίνων AC ⟨ἰ⟩σκυλίνων Bb | πολλίμων ABa 10 μῖζον Ba μεῖζων Bb 11 αὐτοῦ ABC 12 προσεχόμενον B συνεχόμενον R προσκεχωμένον c. Reiske 18 χω..στρίδας B 19 τῶν τε ἀνῶν A 20 μηχανὰς del. Cobet Obs. p. 186 25 ἑλ⟨ό⟩μενοι B

σιν, ὅταν ἀναρχία κατάσχῃ τὴν πόλιν, ὑπάτους ἀπ-
έδειξαν Λεύκιον Λοκρήτιον καὶ Τῖτον Οὐετούριον
Γέμινον. ἐπὶ τῆς τούτων ἀρχῆς ἥ τε νόσος ἐπαύσατο
καὶ τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα ἀναβολῆς ἔτυχε, τά τ' ἴδια
καὶ τὰ κοινά, πειραθέντος μὲν αὖθις τὸ περὶ τῆς κλη-
ρουχίας πολίτευμα κινεῖν ἑνὸς τῶν δημάρχων Σέξτου
Τιτίου, κωλύσαντος δὲ τοῦ δήμου καὶ εἰς ἐπιτηδειοτέ-
1937 ρους ὑπερθεμένου καιρούς. προθυμία τε πολλὴ πᾶσιν 2
ἐνέπεσε τιμωρήσασθαι τοὺς ἐπιστρατεύσαντας τῇ πόλει
κατὰ τὸν τῆς νόσου καιρόν· καὶ αὐτίκα τῆς βουλῆς
ψηφισαμένης καὶ τοῦ δήμου τὸν πόλεμον ἐπικυρώσαν-
τος κατεγράφοντο τὰς δυνάμεις, οὐδενὸς τῶν ἐχόντων
στρατεύσιμον ἡλικίαν οὐδ', εἴ τινα ὁ νόμος ἀπέλυεν,
ἀξιοῦντος ἐκείνης ἀπολειφθῆναι τῆς στρατείας· νεμη-
θείσης δὲ τριχῇ τῆς δυνάμεως μία μὲν ὑπελείφθη φυ-
λάττειν τὴν πόλιν, ἧς ἡγεῖτο Κόιντος Φούριος ἀνὴρ
ὑπατικός· αἱ δὲ δύο σὺν τοῖς ὑπάτοις ἐξῆλθον ἐπί τ'
Αἰκανοὺς καὶ Οὐολούσκους. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ 3
ὑπὸ τῶν πολεμίων ἔτυχεν ἤδη γεγονός. ἡ μὲν γὰρ
κρατίστη δύναμις ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἐθνῶν συνελθοῦσα
ὑπαίθριος ἦν ὑπὸ δυσὶν ἡγεμόσι, καὶ ἔμελλεν ἀπὸ τῆς
Ἑρνίκων γῆς, ἐν ᾗ τότ' ἦν, ἀρξαμένη πᾶσαν ἐπελεύ-
1938 σεσθαι τὴν Ῥωμαίων ὑπήκοον· ἡ δ' ἧττον ἐκείνης
χρησίμη τὰ οἰκεῖα πολίσματα ὑπελείφθη φυλάττειν, μή
τις ἔφοδος αἰφνίδιος πολεμίων ἐπ' αὐτὰ γένηται. πρὸς 5
ταῦτα βουλευομένοις τοῖς Ῥωμαίων ὑπάτοις ἐδόκει

3 Γεμίνιον AB 6 σέξστον A ἕκτου Ba σέκστου Bb 7 Τίτου O Τιτίου Gelenius 12 κατέγραφον c. Cobet Obs. p. 185 14 ἀπολειφθῆναι om. Ba | στρατίας Ba 16 φρούριος O Φάβιος Liv. III 8 coll. c. Sylburg 25 αἰφν⟨ίδι⟩ος B | πολέμων Ba πολεμ⟨ίων⟩ Bb

κράτιστον εἶναι ταῖς πόλεσιν αὐτῶν πρῶτον ἐπιχειρεῖν,
κατὰ τοιόνδε τινὰ λογισμόν, ὅτι διαλυθήσεται τὸ κοι-
νὸν αὐτῶν στράτευμα, εἰ πύθοιντο ἕκαστοι τὰ οἰκεῖα
ἐν τοῖς ἐσχάτοις ὄντα κινδύνοις, καὶ πολὺ κρεῖττον
ἡγήσεται τὰ σφέτερα σώζειν, ἢ τὰ τῶν πολεμίων φθεί-
ρειν. Λοκρήτιος μὲν οὖν εἰς τὴν Αἰκανῶν ἐνέβαλεν,
Οὐετούριος δ' εἰς τὴν Οὐολούσκων. Αἰκανοὶ μὲν οὖν
τὰ ἔξω πάντα ἀπολλύμενα περιορῶντες τὴν πόλιν καὶ
τὰ φρούρια εἶχον ἐν φυλακῇ.

LXX. Οὐολοῦσκοι δ' ὑπό τε θράσους καὶ αὐθα-
δείας προαχθέντες τοῦ τε Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος ὡς
οὐκ ἀξιομάχου ὄντος πρὸς τὸ ἑαυτῶν πλῆθος συμφέ-
ρεσθαι καταφρονήσαντες ἐξῆλθον ἀγωνιούμενοι περὶ
τῆς γῆς, καὶ πλησίον τοῦ Οὐετουρίου κατεστρατοπέ-
δευσαν. οἷα δὲ φιλεῖ πάσχειν στρατιὰ νεοσύλλεκτος
ἔκ τε πολιτικοῦ καὶ γεωργικοῦ πρὸς καιρὸν συνελ- 1939
θόντος ὄχλου συναχθεῖσα, ἐν ᾗ πολὺ καὶ τὸ ἄνοπλον
ἦν καὶ κινδύνων ἄπειρον, οὐδ' εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς
2 πολεμίοις ἐθάρσησεν· ἀλλ' ἅμα τῇ πρώτῃ τῶν Ῥωμαίων
ἐφόδῳ διαταραχθέντες οἱ πολλοὶ καὶ οὔτ' ἀλαλαγμὸν
οὔθ' ὅπλων κτύπον ἀνασχόμενοι, προτροπάδην ἔφευγον
εἰς τὰ τείχη· ὥστε πολλοὺς μὲν ἐν ταῖς στενοχωρίαις
τῶν ὁδῶν καταληφθέντας ἀποθανεῖν, πολλῷ δὲ πλείους
παρὰ ταῖς πύλαις ὠθουμένους τῶν ἱππέων ἐπιδιωκόν-
3 των. Οὐολοῦσκοι μὲν οὖν ταύτῃ χρησάμενοι τῇ συμ-

1 κράτιστα O κράτιστον c. Cobet Obs. p. 185 | πρῶτον add. B 3 πύθοιτο Ba 4 τοι⟨ς ἐσ⟩χάτοις Bb e corr. 6 ἡγήσεσθαι O corr. Kiessling | ἢ τὰ τῶν π. φθείρειν om. Ba 6 verba inde ab εἰς usque ad πάντα om. Ba 10 τε add. B 13 ὑπὲρ τῆς γῆς c. Reudler Tiroc. crit. p. 61 20 ἀλαλαγμῶν ABb 21 κτύπων Bb

φορᾷ σφᾶς αὐτοὺς ᾐτιῶντο τῆς ἀφροσύνης, καὶ οὐδὲν
ἔτι παρακινδυνεύειν ἐπειρῶντο. οἱ δὲ τὰς ἐν ὑπαίθρῳ
στρατιὰς Οὐολούσκων τε καὶ Αἰκανῶν ἔχοντες ἡγεμό-
νες, πυνθανόμενοι τὰ οἰκεῖα πολεμούμενα γενναῖόν τι
καὶ οὗτοι δρᾶν ἐβουλεύσαντο, ἀναστάντες ἐκ τῆς Ἑρ-
1940 νίκων τε καὶ Λατίνων γῆς ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἄγειν ὡς
εἶχον ὀργῆς τε καὶ τάχους, τὸν στρατόν, κατὰ τοιάνδε
τινὰ καὶ αὐτοὶ δόξαν, ὅτι δυεῖν ἔργων καλῶν θάτερον
αὐτοῖς κατορθῶσαι ὑπάρξει, ἢ τὴν Ῥώμην ἀφύλακτον
οὖσαν ἑλεῖν, ἢ τοὺς πολεμίους ἐκ τῆς ἑαυτῶν χώρας
ἐκβαλεῖν, ὡς δὴ τῶν ὑπάτων ἀναγκασθησομένων πολε-
μουμένῃ τῇ πατρίδι βοηθεῖν. ταῦτα διανοηθέντες ἦγον 4
τὴν στρατιὰν ἐπιταχύνοντες, ἵν' ἐξ ἀπροσδοκήτου τῇ
πόλει συμμίξαντες εὐθὺς ἔργου ἔχωνται.

LXXI. Ἀφικόμενοί τε μέχρι Τύσκλου πόλεως, μα-
θόντες τὸν περίβολον τῆς Ῥώμης ὅλον πληθύοντα
ὅπλων, καὶ πρὸ τῶν πυλῶν τέτταρας ἐξεστρατευμένας
σπείρας, ἀνδρῶν ἑξακοσίων ἑκάστην, τῆς μὲν ἐπὶ τὴν
Ῥώμην ὁδοῦ· ἀπετράποντο, τὴν δ' ὑπὸ τῇ πόλει χώραν,
1941 ἣν ἐν τῇ προτέρᾳ παρέλιπον εἰσβολῇ, ἐγκαθεζόμενοι
ἐδῄουν. ἐπιφανέντος δ' αὐτοῖς θατέρου τῶν ὑπάτων 2
Λευκίου Λοκρητίου καὶ θεμένου τὴν παρεμβολὴν οὐ
πρόσω καλὸν ὑπολαβόντες εἶναι καιρόν, πρὶν ἐλθεῖν
τῷ Λοκρητίῳ τὴν ἑτέραν Ῥωμαίων δύναμιν σύμμαχον,
ἧς Οὐετούριος ἡγεῖτο, συνάψαι μάχην, θέμενοι τὰς
ἀποσκευὰς ἐπὶ λόφου τινὸς καὶ δύο σπείρας ἐπ' αὐ-
ταῖς καταλιπόντες, οἱ λοιποὶ προῆλθον εἰς τὸ πεδίον·

3 ἐκείνων τε καὶ O Οὐολούσκων τε καὶ Sylburg 4 πυν-⟨θανόμ⟩ενοι B 5 καὶ αὐτοὶ c. dubitanter Kiessling 19 τὴν δὲ ἐν τῇ προτέρᾳ πόλει χώραν ἣ ἐν τῃ προτέρᾳ O praeter B

καὶ συμβαλόντες τοῖς Ῥωμαίοις ἄνδρες ἀγαθοὶ κατὰ
3 τὸν ἀγῶνα ἐγίνοντο μέχρι πολλοῦ. μαθόντες δ' ἐκ τῶν κατὰ νώτου φρουρῶν τινες καταβαίνουσαν ὑπὲρ ὄχθου στρατιὰν ὑπέλαβον ἥκειν τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων ἄγοντα τὴν σὺν αὐτῷ δύναμιν, καὶ δείσαντες, μὴ κυκλωθεῖεν ὑπ' ἀμφοῖν, οὐκέτι διέμειναν, ἀλλ' εἰς φυγὴν τρέπονται. ἐν τούτῳ τῷ ἀγῶνι οἵ θ' ἡγεμόνες αὐτῶν ἀμφότεροι γενναίων ἀνδρῶν ἔργα ἀποδειξάμενοι πίπτουσι, καὶ ἄλλοι πολλοὶ μαχόμενοι περὶ αὐτοὺς 1942
ἀγαθοί· οἱ δὲ φυγόντες ἐκ τῆς μάχης εἰς τὰς ἑαυτῶν
4 ἕκαστοι πατρίδας σκεδασθέντες ἀνεχώρησαν. ἐκ δὲ τούτου πολλὴν ἄδειαν λαβὼν ὁ Λοκρήτιος ἔφθειρε τὴν Αἰκανῶν γῆν, καὶ Οὐετούριος τὴν Οὐολούσκων, ἕως ὁ τῶν ἀρχαιρεσίων ἐπέστη καιρός. τότε δ' ἀναστήσαντες τὰς δυνάμεις ἀπῆγον ἐπ' οἴκου καὶ κατήγαγον ἀμφότεροι τοὺς ἐπινικίους θριάμβους· Λοκρήτιος μέν, ἐπὶ τοῦ τεθρίππου παρεμβεβηκώς, Οὐετούριος δὲ πεζὸς εἰσελαύνων. δύο γὰρ οὗτοι θρίαμβοι δίδονται τοῖς ἡγεμόσιν ὑπὸ τῆς βουλῆς, ὥσπερ ἔφην, τὰ μὲν ἄλλα ἔχοντες ἴσα, τῷ δὲ τὸν μὲν ἱππικὸν εἶναι, τὸν δὲ πεζικόν, διαφέροντες.

3 τινος A 17 τοῦ del. c. Reiske 19 * τὰ μὲν ἄλλα ταμεῖα ABb τ. μ. ἄ. ταμῖα Ba βραβεῖα vel πρεσβεῖα c. Reiske πομπεῖα Grimm Lect. Dion. IV p. 15, τὰ τιμῆς Sintenis Em. Dion. I 28, πάντα Schnelle Ann. phil. 1857 p. 377, τίμια Kiessling ego ταμεῖα vocem ex dittographia natam delevi Ann. phil. 1886 p. 32

3 2044 038 409 835